lex
БЪЛГАРСКИЯТ ПРАВЕН ПОРТАЛ
РЕГИСТРАЦИЯ ВХОД

НОВИНИ
СПРАВОЧНИК
ФОРУМ
РАБОТА
УСЛУГИ
СПЕКТЪР

реклама

търси навсякъде...

Справочник / Нормативни актове

Конституция
Кодекси
Наредби
Закони
Правилници
Правилници по прилагане
Последен брой на ДВ

ДОБАВИ В МОИТЕ АКТОВЕ

КОДЕКС ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ (ЗАГЛ. ИЗМ. - ДВ, БР. 67 ОТ 2003 Г.)

В сила от 01.01.2000 г.

Обн. ДВ. бр.110 от 17 Декември 1999г., изм. ДВ. бр.55 от 7 Юли 2000г., изм. ДВ. бр.64 от 4 Август 2000г., изм. ДВ. бр.1 от 2 Януари 2001г., доп. ДВ. бр.35 от 10 Април 2001г., изм. ДВ. бр.41 от 24 Април 2001г., изм. ДВ. бр.1 от 4 Януари 2002г., изм. ДВ. бр.10 от 29 Януари 2002г., изм. ДВ. бр.45 от 30 Април 2002г., изм. ДВ. бр.74 от 30 Юли 2002г., доп. ДВ. бр.112 от 29 Ноември 2002г., изм. ДВ. бр.119 от 27 Декември 2002г., изм. ДВ. бр.120 от 29 Декември 2002г., изм. ДВ. бр.8 от 28 Януари 2003г., доп. ДВ. бр.42 от 9 Май 2003г., изм. ДВ. бр.67 от 29 Юли 2003г., доп. ДВ. бр.95 от 28 Октомври 2003г., изм. ДВ. бр.112 от 23 Декември 2003г., изм. ДВ. бр.114 от 30 Декември 2003г., изм. ДВ. бр.12 от 13 Февруари 2004г., изм. ДВ. бр.21 от 16 Март 2004г., доп. ДВ. бр.38 от 11 Май 2004г., изм. ДВ. бр.52 от 18 Юни 2004г., изм. ДВ. бр.53 от 22 Юни 2004г., изм. ДВ. бр.69 от 6 Август 2004г., изм. ДВ. бр.70 от 10 Август 2004г., изм. ДВ. бр.112 от 23 Декември 2004г., изм. ДВ. бр.115 от 30 Декември 2004г., изм. ДВ. бр.38 от 3 Май 2005г., изм. ДВ. бр.39 от 10 Май 2005г., изм. ДВ. бр.76 от 20 Септември 2005г., изм. ДВ. бр.102 от 20 Декември 2005г., изм. ДВ. бр.103 от 23 Декември 2005г., изм. ДВ. бр.104 от 27 Декември 2005г., изм. ДВ. бр.105 от 29 Декември 2005г., изм. ДВ. бр.17 от 24 Февруари 2006г., изм. ДВ. бр.30 от 11 Април 2006г., изм. ДВ. бр.34 от 25 Април 2006г., изм. ДВ. бр.56 от 11 Юли 2006г., изм. ДВ. бр.57 от 14 Юли 2006г., изм. ДВ. бр.59 от 21 Юли 2006г., изм. ДВ. бр.68 от 22 Август 2006г., попр. ДВ. бр.76 от 15 Септември 2006г., изм. ДВ. бр.82 от 10 Октомври 2006г., изм. ДВ. бр.95 от 24 Ноември 2006г., изм. ДВ. бр.102 от 19 Декември 2006г., изм. ДВ. бр.105 от 22 Декември 2006г., изм. ДВ. бр.41 от 22 Май 2007г., изм. ДВ. бр.52 от 29 Юни 2007г., изм. ДВ. бр.64 от 7 Август 2007г., изм. ДВ. бр.77 от 25 Септември 2007г., изм. ДВ. бр.97 от 23 Ноември 2007г., изм. ДВ. бр.100 от 30 Ноември 2007г., изм. ДВ. бр.109 от 20 Декември 2007г., изм. ДВ. бр.113 от 28 Декември 2007г., изм. ДВ. бр.33 от 28 Март 2008г., изм. ДВ. бр.43 от 29 Април 2008г., изм. ДВ. бр.67 от 29 Юли 2008г., изм. ДВ. бр.69 от 5 Август 2008г., изм. ДВ. бр.89 от 14 Октомври 2008г., изм. ДВ. бр.102 от 28 Ноември

2008г., изм. ДВ. бр.109 от 23 Декември 2008г., изм. ДВ. бр.23 от 27 Март 2009г., изм. ДВ. бр.25 от 3 Април 2009г., изм. ДВ. бр.35 от 12 Май 2009г., изм. ДВ. бр.41 от 2 Юни 2009г., изм. ДВ. бр.42 от 5 Юни 2009г., изм. ДВ. бр.93 от 24 Ноември 2009г., изм. ДВ. бр.95 от 1 Декември 2009г., изм. ДВ. бр.99 от 15 Декември 2009г., изм. ДВ. бр.103 от 29 Декември 2009г., изм. ДВ. бр.16 от 26 Февруари 2010г., изм. ДВ. бр.19 от 9 Март 2010г., изм. ДВ. бр.43 от 8 Юни 2010г., изм. ДВ. бр.49 от 29 Юни 2010г., изм. ДВ. бр.58 от 30 Юли 2010г., изм. ДВ. бр.59 от 31 Юли 2010г., изм. ДВ. бр.88 от 9 Ноември 2010г., изм. ДВ. бр.97 от 10 Декември 2010г., изм. ДВ. бр.98 от 14 Декември 2010г., изм. ДВ. бр.100 от 21 Декември 2010г., изм. ДВ. бр.45 от 14 Юни 2011г., изм. ДВ. бр.60 от 5 Август 2011г., изм. ДВ. бр.77 от 4 Октомври 2011г., изм. ДВ. бр.100 от 20 Декември 2011г., изм. ДВ. бр.7 от 24 Януари 2012г., изм. и доп. ДВ. бр.21 от 13 Март 2012г., изм. и доп. ДВ. бр.38 от 18 Май 2012г., изм. ДВ. бр.40 от 29 Май 2012г., доп. ДВ. бр.44 от 12 Юни 2012г., изм. и доп. ДВ. бр.58 от 31 Юли 2012г., изм. и доп. ДВ. бр.81 от 23 Октомври 2012г., изм. и доп. ДВ. бр.89 от 13 Ноември 2012г., изм. и доп. ДВ. бр.94 от 30 Ноември 2012г., изм. и доп. ДВ. бр.99 от 14 Декември 2012г., изм. и доп. ДВ. бр.15 от 15 Февруари 2013г., изм. и доп. ДВ. бр.20 от 28 Февруари 2013г., доп. ДВ. бр.70 от 9 Август 2013г., изм. ДВ. бр.98 от 12 Ноември 2013г., доп. ДВ. бр.104 от 3 Декември 2013г., изм. и доп. ДВ. бр.106 от 10 Декември 2013г., изм. и доп. ДВ. бр.109 от 20 Декември 2013г., изм. ДВ. бр.111 от 27 Декември 2013г., изм. и доп. ДВ. бр.1 от 3 Януари 2014г., изм. ДВ. бр.18 от 4 Март 2014г., изм. ДВ. бр.27 от 25 Март 2014г., изм. ДВ. бр.35 от 22 Април 2014г., изм. ДВ. бр.53 от 27 Юни 2014г., изм. и доп. ДВ. бр.107 от 24 Декември 2014г., изм. ДВ. бр.12 от 13 Февруари 2015г., изм. ДВ. бр.14 от 20 Февруари 2015г., изм. и доп. ДВ. бр.22 от 24 Март 2015г., изм. и доп. ДВ. бр.54 от 17 Юли 2015г., изм. и доп. ДВ. бр.61 от 11 Август 2015г., изм. и доп. ДВ. бр.79 от 13 Октомври 2015г., изм. ДВ. бр.95 от 8 Декември 2015г., изм. и доп. ДВ. бр.98 от 15 Декември 2015г., изм. ДВ. бр.102 от 29 Декември 2015г., изм. ДВ. бр.62 от 9 Август 2016г., изм. и доп. ДВ. бр.95 от 29 Ноември 2016г., изм. и доп. ДВ. бр.98 от 9 Декември 2016г., изм. и доп. ДВ. бр.105 от 30 Декември 2016г., изм. и доп. ДВ. бр.62 от 1 Август 2017г., изм. и доп. ДВ. бр.92 от 17 Ноември 2017г., изм. и доп. ДВ. бр.99 от 12 Декември 2017г., изм. и доп. ДВ. бр.103 от 28 Декември 2017г., изм. и доп. ДВ. бр.7 от 19 Януари 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.15 от 16 Февруари 2018г., попр. ДВ. бр.16 от 20 Февруари 2018г., изм. ДВ. бр.17 от 23 Февруари 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.30 от 3 Април 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.46 от 1 Юни 2018г., доп. ДВ. бр.53 от 26 Юни 2018г., изм. ДВ. бр.64 от 3 Август 2018г., доп. ДВ. бр.77 от 18 Септември 2018г., доп. ДВ. бр.88 от 23 Октомври 2018г., изм. ДВ. бр.98 от 27 Ноември 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.102 от 11 Декември 2018г., изм. ДВ. бр.105 от 18 Декември 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.12 от 8 Февруари 2019г., доп. ДВ. бр.35 от 30 Април 2019г., изм. и доп. ДВ. бр.83 от 22 Октомври 2019г., изм. и доп. ДВ. бр.94 от 29 Ноември 2019г., изм. и доп. ДВ. бр.99 от 17 Декември 2019г., изм. и доп. ДВ. бр.26 от 22 Март 2020г., доп. ДВ. бр.28 от 24 Март 2020г., изм. ДВ. бр.44 от 13 Май 2020г., изм. ДВ. бр.51 от 5 Юни 2020г., изм. и доп. ДВ. бр.64 от 18 Юли 2020г., изм. ДВ. бр.69 от 4 Август 2020г., изм. и доп. ДВ. бр.103 от 4 Декември 2020г., изм. ДВ. бр.109 от 22 Декември 2020г., изм. ДВ. бр.12 от 12 Февруари 2021г., изм. и доп. ДВ. бр.19 от 5 Март 2021г., изм. ДВ. бр.21 от 12 Март 2021г., изм. и доп. ДВ. бр.77 от 16 Септември 2021г., изм. и доп. ДВ. бр.16 от 25 Февруари 2022г., изм. ДВ. бр.18 от 4 Март 2022г.

In order to view this page you need Adobe Flash Player 9 (or higher) equivalent support!

Предмет

Чл. 1. (Доп. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Този кодекс урежда обществените отношения, свързани със:
1. държавното обществено осигуряване при общо заболяване, трудова злополука, професионална болест, майчинство, безработица, старост и смърт;
2. допълнителното социално осигуряване, което включва:
а) допълнителното задължително пенсионно осигуряване при старост и смърт;
б) (изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) допълнителното доброволно пенсионно осигуряване във фондове за допълнително доброволно пенсионно осигуряване при старост, инвалидност и смърт или във фондове за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми при старост;
в) допълнителното доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация.

Част първа.
ДЪРЖАВНО ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ (ПРЕДИШЕН ДЯЛ I - ДВ, БР. 67 ОТ 2003 Г.)

Глава първа.
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Обхват на осигуряването

Чл. 2. (1) (Предишен текст на чл. 2 - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.) Държавното обществено осигуряване предоставя обезщетения, помощи и пенсии при:
1. временна неработоспособност;
2. временна намалена работоспособност;
3. инвалидност;
4. майчинство;
5. (нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) безработица;
6. (предишна т. 5 - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) старост;
7. (предишна т. 6 - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) смърт.
(2) (Нова - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.) Лицата, които подлежат на държавно обществено осигуряване, се осигуряват във:
1. фонд "Общо заболяване и майчинство" за общо заболяване и майчинство, което включва осигуряването за временна неработоспособност, временно намалена работоспособност и майчинство;
2. фонд "Пенсии" за инвалидност поради общо заболяване, старост и смърт;
3. (нова - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) фонд "Пенсии за лицата по чл. 69" за инвалидност поради общо заболяване, старост и смърт;
4. (предишна т. 3 - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) фонд "Трудова злополука и професионална болест" за трудова злополука и професионална болест, което включва инвалидност, смърт, временна неработоспособност и временно намалена работоспособност, поради трудова злополука и професионална болест;
5. (предишна т. 4 - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) фонд "Безработица" за безработица.

(3) (Нова - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) За осигурените лица по чл. 4, ал. 1 се внасят осигурителни вноски в размерите, определени за фондовете "Общо заболяване и майчинство", "Пенсии", "Пенсии за лицата по чл. 69", "Трудова злополука и професионална болест", "Безработица" и Учителски пенсионен фонд".
(4) (Нова - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.) За осигурените лица за трудова злополука и професионална болест се внасят осигурителни вноски в размерите, определени за фонд "Трудова злополука и професионална болест".
(5) (Нова - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.) За осигурените лица за инвалидност, поради общо заболяване, за старост и за смърт се внасят осигурителните вноски в размерите, определени за фонд "Пенсии".
(6) (Нова - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) Учителите се осигуряват за старост и в Учителския пенсионен фонд с отделна осигурителна вноска.

Принципи на осигуряването

Чл. 3. Държавното обществено осигуряване се осъществява въз основа на принципите на:
1. задължителност и всеобщност на осигуряването;
2. солидарност на осигурените лица;
3. равнопоставеност на осигурените лица;
4. социален диалог при управлението на осигурителната система;
5. фондова организация на осигурителните средства.

Изпълнение на задължения при обявено извънредно положение

Чл. 3а. (Нов - ДВ, бр. 28 от 2020 г., в сила от 13.03.2020 г.) (1) При обявено извънредно положение по чл. 84, т. 12 от Конституцията на Република България:
1. нормативно определените срокове, предвидени за осигурените лица и пенсионерите, във връзка с прилагането на част първа, глави четвърта - осма спират да текат;
2. заявления, жалби и други документи във връзка с паричните обезщетения, помощи и пенсии се подават по електронен път по реда на Закона за електронния документ и електронните удостоверителни услуги или с персонален идентификационен код, или чрез лицензиран пощенски оператор;
3. непроизнасянето в срок на длъжностните лица по чл. 40, ал. 3, чл. 54ж, ал. 1 и чл. 98, ал. 1 по причини, дължащи се на извънредното положение, не се смята за мълчалив отказ по смисъла на чл. 58, ал. 1 от Административнопроцесуалния кодекс.
(2) Документите по ал. 1, т. 2, подадени от осигурените лица и пенсионерите до 14 дни след отмяната на извънредното положение в съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт, се смятат за подадени в срок.

Осигурени лица

Чл. 4. (1) (Изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.) Задължително осигурени за общо заболяване и майчинство, инвалидност поради общо заболяване, старост и смърт, трудова злополука и професионална болест и безработица по този кодекс са:
1. (доп. - ДВ, бр. 119 от 2002 г., в сила от 01.01.2003 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., изм. - ДВ, бр. 49 от 2010 г., в сила от 01.07.2010 г., доп. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., доп. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) работниците и служителите, независимо от характера на работата, от начина на заплащането и от източника на финансиране, с изключение на лицата по ал. 10 и по чл. 4а, ал. 1. Лицата, включени в програми за подкрепа на майчинството и насърчаване на заетостта, не се осигуряват за безработица, ако това е предвидено в съответната програма;
2. (доп. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) държавните служители по Закона за държавния служител;
3. (нова - ДВ, бр. 74 от 2002 г., в сила от 01.01.2003 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., доп. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.) съдиите, прокурорите, следователите, държавните съдебни изпълнители, съдиите по вписванията и съдебните служители, както и членовете на Висшия съдебен съвет и инспекторите в инспектората към Висшия съдебен съвет;
4. (изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., предишна т. 3, изм. - ДВ, бр. 74 от 2002 г., в сила от 01.01.2003 г., изм. - ДВ, бр. 119 от 2002 г., в сила от 01.01.2003 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2006 г., в сила от 01.05.2006 г., доп. - ДВ, бр. 113 от 2007 г., в сила от 01.01.2007 г., доп. - ДВ, бр. 43 от 2008 г., в сила от 01.01.2008 г., изм. - ДВ, бр. 25 от 2009 г., в сила от 01.06.2009 г., изм. - ДВ, бр. 35 от 2009 г., в сила от 12.05.2009 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., доп. - ДВ, бр. 70 от 2013 г., в сила от 09.08.2013 г., доп. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г., доп. - ДВ, бр. 79 от 2015 г., в сила от 01.11.2015 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) военнослужещите по Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, резервистите на активна служба и резервистите на срочна служба в доброволния резерв по Закона за резерва на въоръжените сили на Република България, държавните служители по Закона за Министерството на вътрешните работи и Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, държавните служители по Закона за Държавна агенция "Национална сигурност, по Закона за Държавна агенция "Разузнаване" и по Закона за специалните разузнавателни средства, офицерите и сержантите по Закона за Националната служба за охрана, както и лицата по чл. 69, ал. 6;
5. (изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., предишна т. 4, изм. - ДВ, бр. 74 от 2002 г., в сила от 01.01.2003 г.) членовете на кооперации, упражняващи трудова дейност и получаващи възнаграждение в кооперацията; членовете на кооперации, работещи без трудови правоотношения в кооперацията, не се осигуряват за безработица;
6. (предишна т. 5 - ДВ, бр. 74 от 2002 г., в сила от 01.01.2003 г., отм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.)
7. (предишна т. 6 - ДВ, бр. 74 от 2002 г., в сила от 01.01.2003 г., доп. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., изм. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г., доп. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) управителите и прокуристите на търговски дружества, на еднолични търговци, на техните клонове и на клоновете на чуждестранни юридически лица, членовете на съвети на директорите, на управителни и надзорни съвети и контрольорите на търговски дружества, синдиците и ликвидаторите, както и лицата, работещи по договори за управление на неперсонифицирани дружества и лицата, на които е възложено управлението и/или контролът на държавни и общински предприятия по глава девета от Търговския закон, техни поделения или на други юридически лица, създадени със закон;
8. (нова - ДВ, бр. 112 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.) лицата, упражняващи трудова дейност на изборни длъжности, с изключение на лицата по т. 1, 5 и 7, както и служителите с духовно звание на Българската православна църква и други регистрирани вероизповедания по Закона за вероизповеданията;

9. (нова - ДВ, бр. 59 от 2010 г., в сила от 31.07.2010 г., отм. - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.)
10. (нова - ДВ, бр. 81 от 2012 г., в сила от 01.09.2012 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) кандидатите за младши съдии, младши прокурори и младши следователи по Закона за съдебната власт.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., отм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.)
(3) (Обявена за противоконституционна по отношение на работещите пенсионери, включени в кръга на задължително осигурените лица по този законов текст с РКС № 5 от 2000 г. - ДВ, бр. 55 от 2000 г.) Задължително осигурени за инвалидност поради общо заболяване за старост и за смърт са:
1. лицата, регистрирани като упражняващи свободна професия и/или занаятчийска дейност;
2. (доп. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) лицата, упражняващи трудова дейност като еднолични търговци, собственици или съдружници в търговски дружества, физическите лица - членове на неперсонифицирани дружества и лицата, които се облагат по реда на чл. 26, ал. 7 от Закона за данъците върху доходите на физическите лица;
3. (обявена за противоконституционна с РКС № 5 от 2000 г. - ДВ, бр. 55 от 2000 г.) докторантите, ако не са осигурени за пенсия на друго основание;
4. (изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., изм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., изм. - ДВ, бр. 12 от 2015 г.) регистрираните земеделски стопани и тютюнопроизводители;
5. (изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., доп. - ДВ, бр. 119 от 2002 г., в сила от 01.01.2003 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г.) лицата, които полагат труд без трудово правоотношение и получават месечно възнаграждение, равно или над една минимална работна заплата, след намаляването му с разходите за дейността, ако не са осигурени на друго основание през съответния месец;
6. (нова - ДВ, бр. 119 от 2002 г., в сила от 01.01.2003 г.) лицата, които полагат труд без трудово правоотношение, които са осигурени на друго основание през съответния месец, независимо от размера на полученото възнаграждение.
(4) (Изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.) Лицата по ал. 3, т. 1, 2 и 4 по свой избор могат да се осигуряват и за общо заболяване и майчинство.
(5) (Нова - ДВ, бр. 64 от 2000 г., изм. - ДВ, бр. 10 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 60 от 2011 г., в сила от 05.08.2011 г.) Лицата, изпратени на работа в чужбина от български посредник, могат да се осигуряват за инвалидност поради общо заболяване, за старост и за смърт върху минималния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване.
(6) (Нова - ДВ, бр. 64 от 2000 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г.) Лицата по ал. 3, т. 1, 2, 4 - 6, на които е отпусната пенсия, се осигуряват по свое желание.
(7) (Нова - ДВ, бр. 113 от 2007 г., в сила от 01.01.2008 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., доп. - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) Съпругът/съпругата на дългосрочно командирован служител в дипломатическа служба за времето, през което е пребивавал в чужбина по време на задграничния му мандат, може да се осигурява по свое желание и за своя сметка за инвалидност поради общо заболяване, старост и смърт върху минималния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване, ако не е осигурен/осигурена на друго основание или по законодателството на приемащата държава съгласно действащ международен договор, по който Република България е страна или европейските регламенти за координация на системите за социална сигурност.
(8) (Нова - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., отм. - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.)
(9) (Нова - ДВ, бр. 58 от 2012 г., в сила от 01.08.2012 г., изм. - ДВ, бр. 12 от 2015 г.) Съпрузите на лицата по ал. 3, т. 1 и 4, когато с тяхно съгласие участват в упражняваната от тях трудова дейност, могат да се осигуряват по свое желание и за своя сметка за инвалидност поради общо заболяване, старост и смърт и за общо заболяване и майчинство, ако не са осигурени по ал. 1 и/или ал. 3, т. 1, 2 и 4, и/или чл. 4а. Осигурителните вноски за съпрузите на лицата по ал. 3, т. 1 се дължат върху минималния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване, а за съпрузите на лицата по ал. 3, т. 4 - върху минималния осигурителен доход за регистрираните земеделски стопани и тютюнопроизводители, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване.
(10) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2015 г., в сила от 17.07.2015 г.) Лицата по чл. 114а, ал. 1 от Кодекса на труда подлежат на осигуряване за инвалидност поради общо заболяване, старост и смърт и за трудова злополука и професионална болест.
(11) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., предишна ал. 7, доп. - ДВ, бр. 113 от 2007 г., в сила от 01.01.2008 г., предишна ал. 8, изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., предишна ал. 9, изм. - ДВ, бр. 58 от 2012 г., в сила от 01.08.2012 г., предишна ал. 10 - ДВ, бр. 54 от 2015 г., в сила от 17.07.2015 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) Редът за осигуряване на самоосигуряващите се лица, на лицата, работещи без трудово или служебно правоотношение на лицата по ал. 7 и 9, и на лицата, изпратени на работа в чужбина от български работодател или с посредничество на българска организация, се урежда от Министерския съвет по предложение на Националния осигурителен институт.

Осигуряване на морски лица

Чл. 4а. (Нов - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г.) (1) Морските лица задължително се осигуряват изцяло за своя сметка за общо заболяване и майчинство, инвалидност поради общо заболяване, старост, смърт, трудова злополука и професионална болест върху избран месечен осигурителен доход между минималния и максималния размер на осигурителния доход за самоосигуряващите се лица, определен със закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година.
(2) Лицата по ал. 1 по свой избор и желание могат да се осигуряват изцяло за своя сметка и за безработица върху избрания месечен осигурителен доход между минималния и максималния размер на осигурителния доход за самоосигуряващите се лица, определен със закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година.
(3) Лицата по ал. 1 внасят осигурителни вноски в размерите, определени за фонд "Пенсии", фонд "Общо заболяване и майчинство", фонд "Безработица" и фонд "Трудова злополука и професионална болест", както следва:
1. (изм. - ДВ, бр. 98 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) 19,8 на сто за фонд "Пенсии" за лицата, родени преди 1 януари 1960 г., а за работещите при условията на I или II категория труд - 22,8 на сто;
2. (изм. - ДВ, бр. 98 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) 14,8 на сто за фонд "Пенсии" за лицата, родени след 31 декември 1959 г., а за работещите при условията на I или II категория труд - 17,8 на сто;
3. 3,5 на сто за фонд "Общо заболяване и майчинство";
4. 1 на сто за фонд "Безработица";
5. 1,1 на сто за фонд "Трудова злополука и професионална болест";
6. (нова - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 15.08.2015 г.) за морските лица, направили избор по чл. 4б, ал. 1, увеличената осигурителна вноска във фонд "Пенсии" е с размера на вноската по чл. 157, ал. 1, т. 1;
7. (нова - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) за морските лица, направили избор по чл. 4в, ал. 1, увеличената осигурителна вноска във фонд "Пенсии" е със съответния размер на вноската по чл. 157, ал. 1, т. 2.
(4) Лицата по ал. 1 не определят окончателен размер на осигурителния доход от трудово правоотношение като морски лица.
(5) (Изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 58 от 2012 г., в сила от 01.08.2012 г., изм. - ДВ, бр. 54 от 2015 г., в сила от 17.07.2015 г.) Редът за осигуряване на лицата по ал. 1 и 2 се урежда с акта на Министерския съвет по чл. 4, ал. 11.

(6) Когато лицата по ал. 1 получават доходи и от дейности по чл. 4, осигурителните вноски се внасят върху сбора от осигурителните им доходи, но върху не повече от максималния месечен размер на осигурителния доход, по следния ред:
1. (изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) доходи от дейности на лицата съгласно последователността, посочена в чл. 4, ал. 1 и 10;
2. (нова - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) доходи от обезщетения, изплащани по Кодекса на труда или по специални закони, върху които се дължат осигурителни вноски;
3. (предишна т. 2 - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) осигурителния доход като морски лица;
4. (изм. - ДВ, бр. 12 от 2015 г., предишна т. 3 - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 01.01.2020 г.) осигурителен доход като еднолични търговци, собственици или съдружници в търговски или в неперсонифицирани дружества, лица, които се облагат по реда на чл. 26, ал. 7 от Закона за данъците върху доходите на физическите лица, упражняващи свободна професия и/или занаятчийска дейност, регистрирани земеделски стопани и тютюнопроизводители;
5. (предишна т. 4 - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) доходи за работа без трудово правоотношение.
(7) (Изм. - ДВ, бр. 94 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., изм. - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) Осигурителните вноски на лицата по ал. 1 се удържат и внасят от работодателя до 25-о число на месеца, следващ месеца, през който е положен трудът.

Избор за промяна на осигуряване от допълнително задължително пенсионно осигуряване в универсален пенсионен фонд във фонд "Пенсии" и във фонд "Пенсии за лицата по чл. 69" (Загл. изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 15.08.2015 г.)

Чл. 4б. (Нов - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 15.08.2015 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г., изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Осигурените в универсален пенсионен фонд лица имат право да изберат да променят осигуряването си от универсален пенсионен фонд във фонд "Пенсии", съответно във фонд "Пенсии за лицата по чл. 69", с увеличена осигурителна вноска в размера на осигурителната вноска за универсален пенсионен фонд, ако не им е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст и навършват изискуемата за тях възраст по чл. 68, ал. 1:
1. от 1 януари 2022 г. до 31 декември 2025 г. - не по-късно от една година преди възрастта им по чл. 68, ал. 1;
2. от 1 януари 2026 г. до 31 декември 2030 г. - не по-късно от две години преди възрастта им по чл. 68, ал. 1;
3. от 1 януари 2031 г. до 31 декември 2035 г. - не по-късно от три години преди възрастта им по чл. 68, ал. 1;
4. от 1 януари 2036 г. до 31 декември 2037 г. - не по-късно от 4 години преди възрастта им по чл. 68, ал. 1;
5. след 1 януари 2038 г. - не по-късно от 5 години преди възрастта им по чл. 68, ал. 1.
(2) Лицата по ал. 1 могат да упражнят правото си на избор след изтичане на една година от избора по чл. 124а.
(3) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) Лицата упражняват избора си по ал. 1, като подават заявление до компетентната териториална дирекция на Националната агенция за приходите. Осигуряването на лицата по реда на ал. 1 възниква от първо число на месеца, следващ месеца на избора.
(4) (Изм. - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) Редът и начинът за избор на осигуряване, събиране и разпределение на увеличената осигурителна вноска за лицата по ал. 1 се уреждат с наредбата по чл. 179, ал. 3 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.

Избор за промяна на осигуряване от допълнително задължително пенсионно осигуряване в професионален пенсионен фонд във фонд "Пенсии"

Чл. 4в. (Нов - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) (1) Осигурените в професионален пенсионен фонд лица имат право еднократно да променят осигуряването си от професионален пенсионен фонд във фонд "Пенсии" с увеличена осигурителна вноска в размера на осигурителните вноски по чл. 157, ал. 1, т. 2, ако не им е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст или професионална пенсия за ранно пенсиониране.
(2) (Нова - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) Лицата упражняват избора си по ал. 1, като подават заявление до компетентната териториална дирекция на Националната агенция за приходите. Осигуряването на лицата по реда на ал. 1 възниква от първо число на месеца, следващ месеца на избора.
(3) (Предишна ал. 2, изм. - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) Редът и начинът за избор на осигуряване, събиране и разпределение на увеличената осигурителна вноска за лицата по ал. 1 се уреждат с наредбата по чл. 179, ал. 3 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.

Осигурители

Чл. 5. (1) (Изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., доп. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) Осигурител е всяко физическо лице, юридическо лице или неперсонифицирано дружество, както и други организации, които имат задължение по закон да внасят осигурителни вноски за други физически лица.
(2) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) Самоосигуряващ се е физическо лице, което е длъжно да внася осигурителни вноски за своя сметка.
(3) (Нова - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г.) Регистрацията на осигурителите и самоосигуряващите се лица в Националния осигурителен институт се извършва служебно въз основа на данните в регистъра и базите данни на Националната агенция за приходите по чл. 80, ал. 1 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.
(4) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., предишна ал. 3 - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г.) Осигурителите, осигурителните каси, самоосигуряващите се лица и работодателите периодично представят в Националната агенция за приходите данни за:
1. (изм. - ДВ, бр. 95 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., доп. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г.) осигурителния доход, осигурителните вноски за държавното обществено осигуряване, Учителския пенсионен фонд, здравното осигуряване, допълнителното задължително пенсионно осигуряване, вноските за фонд "Гарантирани вземания на работниците и служителите", дните в осигуряване и облагаемия доход по Закона за данъците върху доходите на физическите лица - поотделно за всяко лице, подлежащо на осигуряване;
2. (изм. - ДВ, бр. 95 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., доп. - ДВ, бр. 58 от 2012 г., в сила от 01.08.2012 г.) декларация за сумите за дължими осигурителни вноски за държавното обществено осигуряване, "Учителския пенсионен фонд", здравното осигуряване, допълнителното задължително пенсионно осигуряване, вноските за фонд "Гарантирани вземания на работниците и служителите" и данък по Закона за данъците върху доходите на физическите лица. Декларация за сумите за осигурителни вноски за държавното обществено осигуряване и за допълнителното задължително пенсионно осигуряване се подава и за лицата по чл. 4, ал. 5 и 9.

(5) (Предишна ал. 4, изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., отм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г.)
(6) (Предишна ал. 5, изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., доп. - ДВ, бр. 38 от 2005 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 29.12.2005 г., доп. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., доп. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.) Съдържанието, сроковете, начинът и редът за подаване и съхраняване на декларациите по ал. 4 се определят с наредба, издадена от министъра на финансите съгласувано с управителя на Националния осигурителен институт. Данните по ал. 4 се използват за изчисляване и отпускане на пенсиите, паричните обезщетения и помощите.
(7) (Предишна ал. 6, доп. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 38 от 2005 г., изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2018 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 01.01.2020 г.) Осигурителят е длъжен:
1. да съхранява за срок 50 години, считано от 1 януари на отчетния период, следващ отчетния период, за който се отнасят, ведомости за заплати, трудови договори, допълнителни споразумения, заповеди за назначаване, допълнителни споразумения/заповеди за преназначаване, заповеди за ползван неплатен отпуск общо над 30 работни дни в една календарна година, заповеди за прекратяване на трудови или служебни правоотношения; документите се съхраняват по реда, определен в Закона за Националния архивен фонд;
2. по искане на осигурено лице или негов представител да издава безплатно, в 14-дневен срок, документи за осигурителен стаж и/или осигурителен доход, и/или категория труд за периоди преди 1 януари 2000 г.;
3. по искане на длъжностните лица по чл. 40, ал. 3, чл. 54ж, ал. 1 и чл. 98, ал. 1 да издава безплатно, в 14-дневен срок, документи за осигурителен стаж и/или осигурителен доход, и/или категория труд на осигурени при него лица, както и да удостоверява факти и обстоятелства, свързани с такива документи;
4. (В сила от 01.01.2022 г.) до 25-о число на месеца, следващ месеца на прекратяване на осигуряването, да представи на Националния осигурителен институт документ, удостоверяващ продължителността на осигурителния стаж от първа и/или втора категория труд, придобит при него от лицето; в документа осигурителят вписва и съответната разпоредба от Правилника за категоризиране на труда при пенсиониране (обн., ДВ, бр. 102 от 1967 г.; изм., бр. 97 от 1969 г., бр. 67 от 1972 г., бр. 7, 46 и 64 от 1975 г., бр. 4 от 1977 г., бр. 82 и 83 от 1978 г., бр. 65 и 93 от 1979 г., бр. 31 и 56 от 1980 г., бр. 68 и 100 от 1981 г., бр. 8 и 68 от 1982 г., бр. 39 и 55 от 1983 г., бр. 35 и 61 от 1984 г., бр. 20 и 85 от 1985 г., бр. 3 от 1986 г.; попр., бр. 13 от 1986 г.; изм., бр. 35 и 81 от 1986 г., бр. 56 от 1988 г., бр. 3, 45 и 59 от 1989 г., бр. 2, 7, 10, 25, 43, 49, 52, 58 и 103 от 1990 г., бр. 35 от 1992 г., бр. 2 от 1993 г., бр. 74 от 1996 г.; отм., бр. 39 от 1998 г.; доп., бр. 123 от 1998 г.) и/или от Наредбата за категоризиране на труда при пенсиониране (обн., ДВ, бр. 123 от 1998 г.; изм., бр. 114 от 1999 г., бр. 79 от 2000 г., бр. 64 от 2001 г., бр. 13 от 2011 г. и бр. 15 от 2013 г.), по която предлага да се зачете осигурителният стаж.
(8) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., предишна ал. 7 - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., доп. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 01.01.2022 г.) Съдържанието на документите по ал. 7, т. 2, 3 и 4 и редът за тяхното представяне се определят с инструкция, издадена от управителя на Националния осигурителен институт. Данните в документите се използват за отпускане и изчисляване на пенсиите, паричните обезщетения и помощите.
(9) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., предишна ал. 8 - ДВ, бр. 67 от 2003 г., отм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г.)
(10) (Нова - ДВ, бр. 38 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., доп. - ДВ, бр. 104 от 2005 г., в сила от 27.12.2005 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., доп. - ДВ, бр. 22 от 2015 г., в сила от 01.01.2017 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 01.01.2020 г.) При прекратяване на дейността на осигурителите, които нямат правоприемник, документите по ал. 7, т. 1, както и неполучените от осигурените лица трудови книжки, издадени удостоверения за трудов/осигурителен стаж и осигурителен доход и други съхранени от осигурителите документи, въз основа на които може да се установи осигурителен стаж и/или осигурителен доход, и/или категория труд, се предават в съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт въз основа на писмено заявление по образец, освен ако в закон е определен друг ред за съхраняването им. Заявлението се подава по ред, определен с инструкцията по ал. 13. Когато прекратяването на дейността на осигурителя се извършва със съдебно решение за заличаване или заличаването подлежи на вписване в търговския регистър, удостоверението за предаване на ведомостите, издадено от териториалното поделение на Националния осигурителен институт, е задължително условие за постановяване на решението, съответно за вписването в търговския регистър, освен в случаите на служебно заличаване по реда на чл. 17а, ал. 6 от Търговския закон. Когато ведомости и други документи за осигурителен стаж и осигурителен доход за работници и служители, които са работили в клонове на чуждестранни търговци, служебно заличени по чл. 17а, ал. 6 от Търговския закон, не са предадени в съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт до датата на заличаването, лицата, които ги съхраняват, са длъжни да ги предадат в тримесечен срок от заличаването.
(11) (Нова - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) Документите по ал. 10 се обработват и предават за сметка на осигурителите. В случаите, когато се прекратява дейността на търговско дружество, в което едноличен собственик на капитала е държавата или община, и няма възможност обработването и предаването на документите да се извърши за сметка на дружеството, средствата се осигуряват от министерството или общината, които упражняват правата на едноличния собственик на капитала.
(12) (Нова - ДВ, бр. 38 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., предишна ал. 11 - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 01.01.2020 г.) Националният осигурителен институт създава и поддържа информационна система за ведомостите за заплати, предадени по реда на ал. 10. Данните от информационната система се използват за изчисляване и отпускане на пенсиите и паричните обезщетения.
(13) (Нова - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., предишна ал. 12 - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) Управителят на Националния осигурителен институт издава инструкция за условията и реда за приемане и съхраняване на документите по ал. 10.
(14) (Нова - ДВ, бр. 19 от 2010 г., предишна ал. 13 - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) Изпълнителният директор на Националната агенция за приходите изготвя и представя в Министерството на труда и социалната политика и в надзорния съвет на Националния осигурителен институт информация за размера на събраните социалноосигурителни вноски, тенденциите и предприетите мерки за тяхната събираемост на шестмесечие.

Осигурителни вноски и осигурителен доход (Загл. изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.)

Чл. 6. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., изм. - ДВ, бр. 104 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., изм. - ДВ, бр. 77 от 2007 г., в сила от 01.10.2007 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.) Размерите на осигурителните вноски се внасят във фондовете на държавното обществено осигуряване, както следва:
1. (изм. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., доп. - ДВ, бр. 60 от 2011 г., в сила от 01.09.2011 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) за фонд "Пенсии", съответно за фонд "Пенсии за лицата по чл. 69" за лицата, родени преди 1 януари 1960 г.:
а) 17,8 на сто, а за работещите при условията на I или II категория труд и за лицата по чл. 69а - 20,8 на сто;
б) (изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) 60,8 на сто за лицата по чл. 69;
2. (изм. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., доп. - ДВ, бр. 60 от 2011 г., в сила от 01.09.2011 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) за фонд "Пенсии", съответно за фонд "Пенсии за лицата по чл. 69" за лицата, родени след 31 декември 1959 г.:
а) 12,8 на сто, а за работещите при условията на I или II категория труд и за лицата по чл. 69а - 15,8 на сто;
б) (изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) 55,8 на сто за лицата по чл. 69;

3. (нова - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., изм. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) за лицата по чл. 127, ал. 5 осигурителната вноска за фонд "Пенсии" по т. 2 се увеличава с 5 процентни пункта;
4. (нова - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) осигурителната вноска за фонд "Пенсии" се увеличава, както следва:
а) от 1 януари 2017 г. - с 1 процентен пункт, от който 0,56 за сметка на осигурителя и 0,44 за сметка на осигуреното лице;
б) от 1 януари 2018 г. - с 1 процентен пункт, от който 0,56 за сметка на осигурителя и 0,44 за сметка на осигуреното лице;
5. (предишна т. 3 - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., предишна т. 4 - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) 3,5 на сто за фонд "Общо заболяване и майчинство";
6. (предишна т. 4 - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., предишна т. 5 - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) едно на сто за фонд "Безработица";
7. (предишна т. 5 - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., предишна т. 6 - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) от 0,4 до 1,1 на сто за фонд "Трудова злополука и професионална болест", определени със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година по групи основни икономически дейности.
(2) (Доп. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г.) Доходът, върху който се дължат осигурителни вноски, включва всички възнаграждения, включително начислените и неизплатени или неначислените и други доходи от трудова дейност. Със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване се определят:
1. максималният месечен размер на осигурителния доход през календарната година;
2. (изм. - ДВ, бр. 98 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) минималният месечен размер на осигурителния доход през календарната година за самоосигуряващите се лица;
3. (нова - ДВ, бр. 119 от 2002 г., в сила от 01.01.2003 г.) основните икономически дейности и квалификационни групи професии, за които се въвежда минимален месечен размер на осигурителния доход за календарната година по дейности и групи професии, както и минималния осигурителен доход за тях.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 119 от 2002 г., в сила от 01.01.2003 г., изм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., доп. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 60 от 2011 г., в сила от 01.09.2011 г., изм. - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) Осигурителните вноски за работниците и служителите и за лицата по чл. 4, ал. 1, т. 7 и 8 се дължат върху получените, включително начислените и неизплатените, брутни месечни възнаграждения или неначислените месечни възнаграждения, но върху не по-малко от минималния осигурителен доход по ал. 2, т. 3, а за лицата, за които не е определен минимален осигурителен доход - минималната месечна работна заплата за страната и не повече от максималния месечен размер на осигурителния доход.
Осигурителните вноски за работниците и служителите и за лицата по чл. 4, ал. 1, т. 5, 7 и 8 и ал. 3, т. 5 и 6 се разпределят между осигурителите и осигурените, както следва:
1. за 2000 и 2001 г. - 80:20;
2. 2002 - 2004 г. - 75:25;
3. 2005 г. - 70:30;
4. 2006 г. - 65:35;
5. (изм. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) 2007 г. - 65:35;
6. (изм. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) 2008 г. - 60:40;
7. (изм. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.) от 1 януари 2009 г. осигурителната вноска за фондовете "Общо заболяване и майчинство" и "Безработица" се разпределя в съотношение 60:40;
8. (нова - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., доп. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) от 1 януари 2011 г. осигурителната вноска за фонд "Пенсии" за лицата, родени преди 1 януари 1960 г., както и за лицата по чл. 127, ал. 5, работещи по трудови правоотношения, се разпределя, както следва:
а) 7,9 на сто за сметка на осигуреното лице, а за самоосигуряващото се лице - 17,8 на сто;
б) (доп. - ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г.) 9,9 на сто за сметка на осигурителя, а когато лицето работи при условията на I и II категория труд и за лицата по чл. 69а - 12,9 на сто;
9. (нова - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.) от 1 януари 2011 г. осигурителната вноска за фонд "Пенсии" за лицата, родени след 31 декември 1959 г., се разпределя, както следва:
а) 5,7 на сто за сметка на осигуреното лице, а за самоосигуряващото се лице - 12,8 на сто;
б) (доп. - ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г.) 7,1 на сто за сметка на осигурителя, а когато лицето работи при условията на I и II категория труд и за лицата по чл. 69а - 10,1 на сто;
10. (нова - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 15.08.2015 г.) за лицата по чл. 4б, ал. 1, които са избрали да променят осигуряването си от универсален пенсионен фонд във фонд "Пенсии", съответно във фонд "Пенсии за лицата по чл. 69", увеличената осигурителна вноска във фонд "Пенсии", съответно във фонд "Пенсии за лицата по чл. 69", е с размера на вноската по чл. 157, ал. 1, т. 1; вноската се разпределя между осигурителя и осигуреното лице в размерите по чл. 157, ал. 3;
11. (нова - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) за лицата по чл. 4в, ал. 1, които са избрали да променят осигуряването си от професионален пенсионен фонд във фонд "Пенсии", увеличената осигурителна вноска във фонд "Пенсии" е с размера на вноската по чл. 157, ал. 1, т. 2.
(4) (Изм. - ДВ, бр. 119 от 2002 г., в сила от 01.01.2003 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.) Възнаграждението за лицата по чл. 4, ал. 3, т. 5 и 6, върху което се дължат осигурителни вноски, се определя след намаляването му с разходите за дейността, определени по реда на Закона за данъците върху доходите на физическите лица.
(5) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 74 от 2002 г., в сила от 01.01.2003 г., доп. - ДВ, бр. 119 от 2002 г., в сила от 01.01.2003 г., доп. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 81 от 2012 г., в сила от 01.09.2012 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.) Осигурителните вноски за лицата по чл. 4, ал. 1, т. 2, 3, 4 и 10 се дължат върху получените или начислените, но неизплатени брутни месечни възнаграждения по тези правоотношения, но върху не повече от максималния месечен размер на осигурителния доход и не по-малко от минималната месечна работна заплата за страната, и са за сметка на държавния бюджет, съответно бюджета на съдебната власт.
(6) (Доп. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г.) Осигурителните вноски за фонд "Трудова злополука и професионална болест", с изключение на вноските за лицата по чл. 4а, ал. 1 са за сметка на осигурителите.
(7) (Нова - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) Осигурителната вноска за Учителския пенсионен фонд е в размер 4,3 на сто и е изцяло за сметка на осигурителя.
(8) (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., предишна ал. 7 - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) Осигурителните вноски за лицата по чл. 4, ал. 3, т. 1, 2 и 4 са за сметка на осигурените лица и се дължат авансово: върху месечен осигурителен доход между минималния и максималния месечен размер на дохода, определен със закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година.
(9) (Доп. - ДВ, бр. 119 от 2002 г., в сила от 01.01.2003 г., изм. - ДВ, бр. 95 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., доп. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., доп. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2016 г., предишна ал. 8, изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) Окончателният размер на месечния осигурителен доход за лицата по ал. 8 се определя за периода, през който е упражнявана трудова дейност през

предходната година въз основа на данните, декларирани в справка към годишната данъчна декларация по Закона за данъците върху доходите на физическите лица, и не може да бъде по-малък от минималния месечен осигурителен доход и по-голям от максималния месечен осигурителен доход. Окончателните осигурителни вноски се дължат от осигурените лица върху годишния осигурителен доход в размерите за фонд "Пенсии" и за допълнително задължително пенсионно осигуряване и в размерите за фонд "Общо заболяване и майчинство" за самоосигуряващите се лица, които са избрали да се осигуряват в този фонд в срока за подаване на данъчната декларация. Годишният осигурителен доход се определя като разлика между декларирания или установения от органа по приходите при условията и по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс облагаем доход от упражняване на трудова дейност и сбора от доходите, върху които са внасяни авансово осигурителни вноски. Когато с данъчната декларация за предходната година са декларирани доходи, получени за извършена дейност през минали години, или е определен с влязъл в сила ревизионен акт по Данъчно-осигурителния процесуален кодекс по-висок или по-нисък облагаем доход, лицето подава и коригираща справка за осигурителния доход за съответната година.

(10) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., изм. - ДВ, бр. 12 от 2015 г., предишна ал. 9 - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) Регистрираните земеделски стопани и тютюнопроизводители, произвеждащи непреработена растителна и/или животинска продукция, не определят окончателен размер на осигурителния доход за тази дейност. Осигурителните вноски за тези лица могат да се изплащат от фондове за подпомагане на земеделските стопани по ред, определен от Министерският съвет.

(11) (Предишна ал. 10 - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) За лицата, които получават доходи от дейности на различни основания по чл. 4, осигурителните вноски се внасят върху сбора от осигурителните им доходи, но върху не повече от максималния месечен размер на осигурителния доход, по следния ред:

1. (изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., доп. - ДВ, бр. 54 от 2015 г., в сила от 17.07.2015 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) доходи от дейности на лицата съгласно последователността, посочена в чл. 4, ал. 1 и 10;

2. (нова - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) доходи от обезщетения, изплащани по Кодекса на труда или по специални закони, върху които се дължат осигурителни вноски;

3. (изм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., доп. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., изм. - ДВ, бр. 12 от 2015 г., предишна т. 2 - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 01.01.2020 г.) осигурителен доход като еднолични търговци, собственици или съдружници в търговски или в неперсонифицирани дружества, лица, които се облагат по реда на чл. 26, ал. 7 от Закона за данъците върху доходите на физическите лица, упражняващи свободна професия и/или занаятчийска дейност, регистрирани земеделски стопани и тютюнопроизводители;

4. (предишна т. 3 - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) доходи за работа без трудово правоотношение.

(12) (Доп. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г., изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., предишна ал. 11, доп. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) Върху средствата за социални разходи, давани постоянно или периодично пряко на лицата по чл. 4, ал. 1 в пари или в натура, се внасят осигурителни вноски, определени съответно по реда на ал. 3, 5, 6 и 7.

(13) (Предишна ал. 12 - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) Осигурителните вноски за сметка на осигурителите не могат да се удържат от възнаграждението на осигурените. То не може да се намалява с размера им.

(14) (Предишна ал. 13 - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) Елементите на възнаграждението, както и доходите, върху които се правят осигурителни вноски, се определят с акт на Министерския съвет по предложение на Националния осигурителен институт.

(15) (Нова - ДВ, бр. 119 от 2002 г., в сила от 01.01.2003 г., изм. - ДВ, бр. 95 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., предишна ал. 14, изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) Справката по ал. 9 в годишната данъчна декларация по Закона за данъците върху доходите на физическите лица се утвърждава от министъра на финансите и управителя на Националния осигурителен институт.

(16) (Нова - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., предишна ал. 15 - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г., доп. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) Максималният осигурителен доход при сумирано изчисляване на работното време за повече от един месец е равен на сбора от максималния осигурителен доход за месеците от периода, за който е установено сумираното отчитане на работното време.

(17) (Нова - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) Минималният осигурителен доход при сумирано изчисляване на работното време за повече от един месец е равен на сбора от минималния осигурителен доход по ал. 2, т. 3, а за лицата, за които не е определен минимален осигурителен доход - минималната работна заплата за страната, за месеците от периода, за който е установено сумираното отчитане на работното време.

Осигурителни вноски и осигурителен доход на лица, командировани или изпратени в друга държава - членка на Европейския съюз, в друга държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство или в Конфедерация Швейцария (Загл. доп. - ДВ, бр. 105 от 2016 г., в сила от 30.12.2016 г.)

Чл. 6а. (Нов - ДВ, бр. 19 от 2010 г., в сила от 14.09.2010 г. (*)) (1) (Доп. - ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г., доп. - ДВ, бр. 7 от 2012 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 105 от 2016 г., в сила от 30.12.2016 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) Осигурителните вноски за работниците и служителите, командировани или изпратени по реда на чл. 121а, ал. 1, т. 1 и ал. 2, т. 1 от Кодекса на труда и по смисъла на чл. 12, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. за координация на системите за социална сигурност, се дължат върху получените, включително начислените и неизплатените, брутни месечни възнаграждения или неначислените месечни възнаграждения, както и други доходи от трудова дейност в приемащата държава и в България, но върху не по-малко от минималните ставки на заплащане на труда в приемащата държава, а за работниците и служителите, командировани или изпратени в държава, в която не са определени минимални ставки на заплащане - минималния осигурителен доход по чл. 6, ал. 2, т. 3 и върху не повече от максималния месечен размер на осигурителния доход по чл. 6, ал. 2, т. 1.

(2) Осигурителните вноски за лицата по ал. 1 се дължат в размерите по чл. 6, ал. 1 и се разпределят между осигурителите и осигурените по реда на чл. 6, ал. 3.

Ред за внасяне на осигурителните вноски (Загл. изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.)

Чл. 7. (1) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 94 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) Осигурителните вноски за държавното обществено осигуряване за лицата по чл. 4, ал. 1 се внасят от осигурителите до 25-о число на месеца, следващ месеца, през който е положен трудът.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., доп. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., изм. - ДВ, бр. 94 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.) Върху допълнителни доходи от трудова дейност след срока по ал. 1 осигурителните вноски за месеца, през който е положен трудът, се внасят от осигурителите до 25-о число на месеца, следващ месеца на начисляването или изплащането на доходите.

(3) (Нова - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., отм. - ДВ, бр. 94 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.)
(4) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., предишна ал. 3 - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г. изм. - ДВ, бр. 94 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) Осигурителните вноски по чл. 6, ал. 8 за самоосигуряващите се лица се внасят лично или чрез осигурителни каси до 25-о число на месеца, следващ месеца, за който се дължат.
(5) (Нова - ДВ, бр. 64 от 2000 г., в сила от 1.08.2000 г., изм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., предишна ал. 4 - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., отм. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., нова - ДВ, бр. 109 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г., изм. - ДВ, бр. 18 от 2014 г., в сила от 04.03.2014 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) При наличие на няколко публични задължения самоосигуряващите се лица и лицата по чл. 4, ал. 9 могат да заявят по ред, определен с наредбата по чл. 5, ал. 6, кои задължения за осигурителни вноски за държавното обществено осигуряване погасяват. В този случай чл. 169, ал. 5 и 6 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс не се прилагат.
(6) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., предишна ал. 5 - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., изм. - ДВ, бр. 94 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.) Осигурителните вноски за лицата, които работят без трудово правоотношение, се внасят от осигурителя до 25-о число на месеца, следващ месеца на изплащане на възнаграждението.
(7) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., изм. - ДВ, бр. 34 от 2006 г., в сила от 01.01.2008 г., предишна ал. 6 - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., доп. - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) Работодателите, осигурителите, самоосигуряващите се лица, лицата по чл. 4, ал. 9 и осигурителните каси внасят по съответната сметка на компетентната териториална дирекция на Националната агенция за приходите чрез съответните банки, лицензиран пощенски оператор или поделенията им задължителните осигурителни вноски, като ползват единния идентификационен код.
(8) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 104 от 2005 г., в сила от 27.12.2005 г., предишна ал. 7, доп. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 94 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., доп. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) Осигурителите и самоосигуряващите се лица, които са избрали да се осигуряват и за общо заболяване и майчинство внасят осигурителните вноски за всеки месец поотделно.
(9) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., доп. - ДВ, бр. 104 от 2005 г., в сила от 27.12.2005 г., предишна ал. 8 - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., отм. - ДВ, бр. 94 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.)
(10) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., предишна ал. 9 - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 94 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.) Осигурителите, които нямат банкова сметка, внасят осигурителните вноски в брой в банките и в пощенските клонове и станции.
(11) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., предишна ал. 10 - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 94 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.) Частта от осигурителните вноски, която е за сметка на осигурените лица съгласно чл. 6, ал. 3, не се удържа от авансовите плащания.
(12) (Нова - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) Осигурителните вноски за периодите по чл. 9, ал. 3 се внасят от осигурителите:
1. до 25-о число на месеца, следващ месеца, през който е влязъл в сила актът за установяване на незаконното недопускане или отстраняване от работа, а при възстановяване на работа по реда, определен в специални закони, до 25-о число на месеца, следващ месеца на възстановяването;
2. до 25-о число на месеца, следващ месеца, през който е влязъл в сила актът, с който се признава незаконността на уволнението от съответния компетентен орган;
3. до 25-о число на месеца, следващ месеца, за който се полага обезщетение на трудоустроено лице, на което не е предоставена подходяща работа;
4. до 25-о число на месеца, следващ месеца, през който е изплатено обезщетението за оставане без работа.
(13) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2015 г., в сила от 17.07.2015 г.) Осигурителните вноски за държавното обществено осигуряване за лицата по чл. 114а, ал. 1 от Кодекса на труда се внасят авансово върху не по-малко от минималния месечен размер на осигурителния доход по чл. 6, ал. 2, т. 3.

Осигурителни каси

Чл. 8. (1) (Изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., изм. - ДВ, бр. 104 от 2005 г., в сила от 27.12.2005 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 58 от 2012 г., в сила от 01.08.2012 г.) Осигурителите, самоосигуряващите се лица и лицата по чл. 4, ал. 9 могат да образуват осигурителни каси, които се регистрират в териториалната дирекция на Националната агенция за приходите. Осигурителните каси провеждат осигуряването на своите членове. Осигурители, които са членове на осигурителните каси и имат наети на работа до 50 работници или служители, могат да провеждат тяхното осигуряване, както и осигуряването на лицата, работещи при тях без трудово правоотношение, чрез осигурителните каси.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г.) Осигурителните каси извършват осигуряването на лицата по ал. 1, като:
1. (изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) събират и превеждат в законоустановените срокове дължимите осигурителни вноски за държавното обществено осигуряване, за допълнителното задължително пенсионно осигуряване, за здравното осигуряване и вноските за фонд "Гарантирани вземания на работниците и служителите" по съответните сметки на Националната агенция за приходите;
2. (изм. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) представят в съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт необходимите документи за изплащане на паричните обезщетения и помощите от държавното обществено осигуряване;
3. оформят и съхраняват документите, свързани с осигуряването на членовете на касата.
(3) (Доп. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 29.12.2005 г.) Начинът и редът за създаването и функционирането на осигурителните каси се уреждат с акт на Министерския съвет по предложение на Националния осигурителен институт, съгласувано с Националната агенция за приходите.

Осигурителен стаж (Загл. изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.)

Чл. 9. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 119 от 2002 г., в сила от 01.01.2003 г., доп. - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г.) Осигурителният стаж се изчислява в часове, дни, месеци и години. За осигурителен стаж се зачита:
1. (изм. и доп. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., доп. - ДВ, бр. 54 от 2015 г., в сила от 17.07.2015 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г., изм. - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) времето, през което лицата по чл. 4, ал. 1, т. 1 и ал. 10 са работили при пълното законоустановено за тях работно време, ако са внесени или дължими осигурителните вноски върху полученото, начисленото и неизплатеното, както и неначисленото възнаграждение, но не по-малко от минималния осигурителен доход по чл. 6, ал. 2, т. 3 за съответната професия; когато лицето е работило при непълно работно време, осигурителният стаж се зачита пропорционално на законоустановеното работно време;
2. (изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 81 от 2012 г., в сила от 01.09.2012 г., изм. - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) времето, за което са внесени или дължими осигурителни вноски върху не по-малко от минималната работна заплата за страната, за

лицата по чл. 4, ал. 1, т. 5 и 10 и ал. 3, т. 5; когато възнаграждението на лицата по чл. 4, ал. 1, т. 5 и 10, върху което са внесени осигурителните вноски, е по-малко от минималната работна заплата за страната, осигурителният стаж се зачита пропорционално;
3. (изм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., доп. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) времето, за което за лицата по чл. 4, ал. 1, т. 7 и 8 са внесени или дължими осигурителни вноски върху не по-малко от минималния осигурителен доход по чл. 6, ал. 2, т. 3, а за лицата, за които не е определен минимален осигурителен доход - минималната работна заплата за страната;
4. (доп. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) времето, за което са внесени дължимите осигурителни вноски по чл. 6, ал. 8 от самоосигуряващите се лица и дължимите осигурителни вноски от лицата по чл. 4а, ал. 1;
5. (нова - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) времето, през което лицата по чл. 4, ал. 1, т. 1 - 4, за които не е определен минимален осигурителен доход по чл. 6, ал. 2, т. 3, са работили при пълното законоустановено за тях работно време, ако са внесени или дължими осигурителни вноски върху полученото, начисленото и неизплатеното, както и неначисленото възнаграждение, но върху не по-малко от минималната работна заплата за страната; когато лицето е работило при непълно работно време, осигурителният стаж се зачита пропорционално на законоустановеното за него работно време, ако са внесени или дължими осигурителни вноски върху съответната пропорционална част от минималната работна заплата.
(2) За осигурителен стаж, без да се правят осигурителни вноски, се зачита времето:
1. (изм. - ДВ, бр. 52 от 2004 г., в сила от 01.08.2004 г.) на платен и неплатен отпуск за отглеждане на дете;
2. (изм. и доп. - ДВ, бр. 1 от 2014 г., в сила от 01.01.2014 г., изм. - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.) на платените и неплатените отпуски за временна неработоспособност, за отпуск за бременност и раждане и при осиновяване на дете до 5-годишна възраст;
3. (*) на неплатения отпуск до 30 работни дни през една календарна година;
4. през което лицето е получавало обезщетение за безработица;
5. (нова - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., изм. - ДВ, бр. 1 от 2014 г., в сила от 01.01.2014 г., изм. - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 17.12.2019 г.) през което самоосигуряващите се лица, които се осигуряват за инвалидност поради общо заболяване, старост и смърт и за общо заболяване и майчинство, са получавали парични обезщетения за временна неработоспособност, бременност и раждане и отглеждане на дете до 2-годишна възраст и при осиновяване на дете до 5-годишна възраст и периодите на временна неработоспособност, бременност и раждане и за отглеждане на дете до 2-годишна възраст и при осиновяване на дете до 5-годишна възраст, през които не са имали право на парично обезщетение.
(3) За осигурителен стаж се зачита и времето:
1. (изм. - ДВ, бр. 119 от 2002 г., в сила от 01.01.2003 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.) през което лицата по чл. 4, ал. 1, т. 1, 2, 3 и 4 и чл. 4а, ал. 1 не са работили поради незаконно недопускане или отстраняване от работа, или когато са отстранени и впоследствие възстановени на работа по реда, определен в специални закони; за този период се внасят осигурителни вноски за сметка на осигурителя, а за лицата по чл. 4а, ал. 1 - от работодателя им върху последното брутно възнаграждение, ако лицето не е било осигурявано; ако лицето е било осигурявано на друго основание, осигурителните вноски се внасят върху разликата между последното брутно възнаграждение и осигурителния доход за периода, ако този доход е по-малък;
2. (изм. - ДВ, бр. 119 от 2002 г., в сила от 01.01.2003 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.) през което лицата по чл. 4, ал. 1, т. 1, 2, 3 и 4 и чл. 4а, ал. 1 са били без работа поради уволнение, което е признато за незаконно от компетентните органи - от датата на уволнението до възстановяването им на работа, но не по-късно от 14 дни от влизането в сила на акта, с който се признава незаконността на уволнението от съответния компетентен орган; за този период се внасят осигурителни вноски за сметка на осигурителя, а за лицата по чл. 4а, ал. 1 - от работодателя им върху последното брутно възнаграждение, ако лицето не е било осигурявано; ако лицето е било осигурявано, осигурителните вноски се внасят върху разликата между последното брутно възнаграждение и осигурителния доход за периода, ако този доход е по-малък;
3. (изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) през което уволненият поради задържане от органите на властта е останал без работа в резултат на това, и не е бил привлечен като обвиняем, или е бил оправдан, или наказателното производство е било прекратено или наложеното наказание лишаване от свобода е признато по съответния ред за неоснователно наложено поради това, че не е извършил деянието или че извършеното деяние не съставлява престъпление; за този период се внасят осигурителни вноски за сметка на държавния бюджет върху последното брутно възнаграждение;
4. през което трудоустроеното лице не работи, тъй като не му е предоставена подходяща работа от осигурителя съобразно предписанието на здравните органи; за този период се внасят осигурителни вноски за сметка на осигурителя върху полагащото се обезщетение;
5. (изм. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г.) през което лицето е получавало обезщетение за времето, през което е останало без работа по Кодекса на труда, Закона за държавния служител и Закона за висшето образование; за този период се внасят осигурителни вноски върху получаваното обезщетение; за работниците и служителите осигурителните вноски се разпределят по чл. 6, ал. 3, т. 8 и 9.
(4) Осигурителният стаж в случаите по ал. 3, т. 1 - 4 се зачита от категорията труд, по която лицето е работело преди незаконното недопускане или отстраняване от работа, уволнението, изтърпяването на наказанието лишаване от свобода и времето, през което трудоустроеният не работи, ако това е по-благоприятно за лицето.
(5) (Доп. - ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г., доп. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) Осигурителните вноски по ал. 3 са в размерите за фонд "Пенсии", съответно фонд "Пенсии за лицата по чл. 69" и за допълнително задължително пенсионно осигуряване и Учителския пенсионен фонд. В случаите по ал. 3, т. 5 не се дължат осигурителни вноски за Учителския пенсионен фонд.
(6) (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 01.07.2009 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 15.08.2015 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2018 г., в сила от 01.01.2020 г.) За осигурителен стаж при пенсиониране се зачита времето, през което са полагани грижи за лице с определена чужда помощ. Стажът се зачита на едно от следните лица: съпруг (съпруга), родител (осиновител) или един от родителите на майката или бащата на лицето с увреждане. Осигурителен стаж се зачита, при условие че за това време лицето, полагало грижите, не е било осигурено и не е получавало лична пенсия. При пенсиониране, за периода, който се зачита за осигурителен стаж, се внасят осигурителни вноски в размера за Фонд "Пенсии" върху минималната работна заплата към датата на отпускането на пенсия, които са за сметка на държавния бюджет.
(7) (Изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) За осигурителен стаж при пенсиониране се зачита периодът на наборна или мирновременна алтернативна служба и времето, през което неработеща майка е гледала дете до 3-годишна възраст. За тези периоди се внасят осигурителни вноски в размера за фонд "Пенсии" за сметка на държавния бюджет върху минималната работна заплата към датата на отпускане на пенсията.
(8) (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.)
(9) (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.)
(10) (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.)
(11) (Нова - ДВ, бр. 119 от 2002 г., в сила от 01.01.2003 г., доп. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) Редът и начинът за удостоверяване и изчисляване на осигурителния стаж се определят с наредба на Министерския съвет по предложение на Националния осигурителен институт.

Зачитане на осигурителен стаж със заплащане на осигурителни вноски от лицата

Чл. 9а. (Нов - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 01.01.2020 г.) За осигурителен стаж при пенсиониране, ако не е зачетен на друго основание и са внесени осигурителни вноски съгласно ал. 3, се зачита:
1. времето на обучение на лицата, завършили висше или полувисше образование, но за не повече от срока на обучение, предвиден по учебния план за завършената специалност;
2. времето на докторантурата, определено в нормативен акт за лицата, придобили образователна и научна степен "доктор".
(2) (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 01.01.2020 г.) За осигурителен стаж при пенсиониране на лицата, навършили възрастта по чл. 68, ал. 1, се зачита и времето, което не им достига като осигурителен стаж за придобиване право на пенсия по чл. 68, ал. 1 и 2, но не повече от 5 години, ако за това време са внесени осигурителни вноски съгласно ал. 3.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 94 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 01.01.2020 г.) Внасянето на осигурителните вноски по ал. 1 и 2 се извършва по банков път след подадена декларация по ред, определен с наредбата, издадена от министъра на финансите по чл. 5, ал. 6. Вноските са изцяло за сметка на лицата, като се изчисляват към датата на внасянето им в размера, определен за фонд "Пенсии" за лицата, родени преди 1 януари 1960 г., върху минималния месечен размер на осигурителния доход за самоосигуряващите се лица, определен със закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година.
(4) (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.) В случаите по ал. 2 недостигащият осигурителен стаж се преценява към датата на заявлението. Пенсията се отпуска от датата на заявлението, след като са внесени дължимите осигурителни вноски.
(5) Когато са внесени осигурителни вноски по ал. 1 за периоди на обучение, по-малки от 5 години, лицето има право да внесе осигурителни вноски по ал. 2 за разликата до 5 години.
(6) (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., отм. - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 01.01.2020 г.)

Възникване, времетраене, прекратяване и прекъсване на осигуряването (Загл. изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.)

Чл. 10. (1) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., предишен текст на чл. 10 - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.) Осигуряването възниква от деня, в който лицата започват да упражняват трудова дейност по чл. 4 или чл. 4а, ал. 1 и за който са внесени или дължими осигурителни вноски и продължава до прекратяването и.
(2) (Нова - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.) Осигуряването се прекъсва през периодите, които не се зачитат за осигурителен стаж, независимо че дейността по чл. 4 или чл. 4а, ал. 1 не е прекратена.

Осигурителни права на осигурените за общо заболяване и майчинство, инвалидност поради общо заболяване, старост и смърт, трудова злополука и професионална болест и безработица (Загл. изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.)

Чл. 11. (1) (Изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.) Осигурените за общо заболяване и майчинство, инвалидност поради общо заболяване, старост и смърт, трудова злополука и професионална болест и безработица лица имат право на:
1. парични обезщетения за:
а) временна неработоспособност поради общо заболяване, трудова злополука и професионална болест, за санаторно-курортно лечение и при належащ медицински преглед или изследване, карантина, отстраняване от работа по предписание на здравните органи, гледане на болен или на член от семейството под карантина, належащо придружаване на болен член от семейството за медицински преглед, изследване или лечение, както и за гледане на здраво дете, върнато от детско заведение поради карантина в заведението или на детето;
б) трудоустрояване при временно намалена работоспособност поради общо заболяване, трудова злополука или професионална болест;
в) (изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) трудоустрояване поради бременност или кърмене или напреднал етап на лечение инвитро;
г) бременност и раждане;
д) (изм. - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 17.12.2019 г.) отглеждане на дете до 2-годишна възраст;
е) (нова - ДВ, бр. 1 от 2014 г., в сила от 01.01.2014 г., изм. - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.) осиновяване на дете до 5-годишна възраст;
2. парични помощи за:
а) инвалидност поради общо заболяване, когато няма основания за отпускане на пенсия;
б) профилактика и рехабилитация;
в) помощно-технически средства, свързани с увреждането;
3. (нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) обезщетения за безработица;
4. (предишна т. 3 - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) пенсии за:
а) осигурителен стаж и възраст;
б) инвалидност поради трудова злополука или професионална болест;
в) инвалидност поради общо заболяване.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г.) При смърт на осигуреното лице съпругът (съпругата), децата и родителите имат право на еднократна помощ и на наследствена пенсия.
(3) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Паричната помощ за инвалидност поради общо заболяване, когато осигуреното лице няма необходимия осигурителен стаж за отпускане на пенсия за инвалидност поради общо заболяване, е в размер на 60-дневното обезщетение за временна неработоспособност, определено съгласно чл. 41.

Осигурителни права на осигурените за трудова злополука и професионална болест (Загл. изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.)

Чл. 12. (1) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) Осигурените за трудова злополука или професионална болест лица имат право на:
1. парични обезщетения за временна неработоспособност поради трудова злополука или професионална болест, санаторно-курортно лечение, належащ медицински преглед, изследване и/или лечение;
2. парични помощи за профилактика и рехабилитация;

3. пенсия за инвалидност поради трудова злополука или професионална болест;
4. парични помощи за помощно-технически средства, свързани с увреждането.
(2) (Доп. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г.) При смърт на осигуреното лице, която е в причинна връзка със злополуката или професионалната болест, съпругът (съпругата), децата и родителите имат право на еднократна помощ и на наследствена пенсия.

Осигурителни права на осигурените за инвалидност поради общо заболяване, за старост и за смърт (Загл. изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.)

Чл. 13. (1) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) Осигурените за инвалидност поради общо заболяване, за старост и за смърт имат право на:
1. пенсия за инвалидност поради общо заболяване;
2. пенсия за осигурителен стаж и възраст;
3. парични помощи за помощно-технически средства, свързани с увреждането.
(2) (Доп. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г., доп. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) При смърт на осигуреното лице съпругът (съпругата), децата и родителите имат право на еднократна помощ и на наследствена пенсия. При смърт на самоосигуряващо се лице помощта се изплаща, когато са внесени дължимите осигурителни вноски за последния месец, за който е изтекъл срокът по чл. 7, ал. 4.

Осигурителни права на осигурените за общо заболяване и майчинство

Чл. 13а. (Нов - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.) Осигурените за общо заболяване и майчинство лица имат право на:
1. парични обезщетения за:
а) временна неработоспособност поради общо заболяване, санаторно-курортно лечение и при належащ медицински преглед или изследване, карантина, отстраняване от работа по предписание на здравните органи, гледане на болен или на член от семейството под карантина, належащо придружаване на болен член от семейството за медицински преглед, изследване или лечение, както и за гледане на здраво дете, върнато от детско заведение поради карантина в заведението или на детето;
б) трудоустрояване при временна намалена работоспособност поради общо заболяване;
в) (изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) трудоустрояване поради бременност или кърмене или напреднал етап на лечение инвитро;
г) бременност и раждане;
д) (изм. - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 17.12.2019 г.) отглеждане на дете до 2-годишна възраст;
е) (нова - ДВ, бр. 1 от 2014 г., в сила от 01.01.2014 г., изм. - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.) осиновяване на дете до 5-годишна възраст;
2. парични помощи за:
а) инвалидност поради общо заболяване, когато няма основания за отпускане на пенсия;
б) профилактика и рехабилитация;
в) помощно-технически средства, свързани с увреждането.

Осигурителни права на осигурените за безработица

Чл. 13б. (Нов - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.) Осигурените във фонд "Безработица" имат право на парично обезщетение за безработица.

Парични помощи за профилактика и рехабилитация

Чл. 13в. (Нов - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., предишен текст на чл. 13а - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.) Лицата, осигурени за общо заболяване, майчинство и/или за трудова злополука и професионална болест, имат право на парични помощи за профилактика и рехабилитация, ако за тях са внесени или дължими осигурителни вноски за тези рискове за период от 6 календарни месеца, предхождащи месеца, през който се провежда профилактиката и рехабилитацията. В периода от 6 календарни месеца се включва и времето:
1. на платените и неплатените отпуски за отглеждане на дете;
2. (доп. - ДВ, бр. 1 от 2014 г., в сила от 01.01.2014 г., изм. - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.) на платените и неплатените отпуски за временна неработоспособност и за отпуск за бременност и раждане, както и отпуск при осиновяване на дете до 5-годишна възраст;
3. на неплатения отпуск до 30 работни дни през една календарна година;
4. (изм. - ДВ, бр. 1 от 2014 г., в сила от 01.01.2014 г., изм. - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 01.01.2020 г.) през което самоосигуряващите се лица, които се осигуряват за общо заболяване и майчинство, са получавали парични обезщетения за временна неработоспособност, бременност и раждане и отглеждане на дете до 2-годишна възраст и при осиновяване на дете до 5-годишна възраст, и периодите на временна неработоспособност, бременност и раждане и за отглеждане на дете до 2-годишна възраст и при осиновяване на дете до 5-годишна възраст, през които не са имали право на обезщетение.
(2) Изискването за внесени или дължими осигурителни вноски за период от 6 календарни месеца по ал. 1 не се прилага за лица с увреждания, резултат от претърпяна трудова злополука или професионална болест.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) Право на помощите по ал. 1 имат и лицата, получаващи лична пенсия за инвалидност, ако не са навършили възрастта по чл. 68, ал. 1.
(4) Условията за ползване и изплащане на парични помощи за профилактика и рехабилитация на лицата по ал. 1 и 3, както и процедурите за избор на юридически лица - изпълнители на тази дейност, се определят с наредба на надзорния съвет на Националния осигурителен институт.

Размер на еднократната помощ при смърт на осигурено лице

Чл. 13г. (Нов - ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г.) Размерът на еднократната помощ при смърт на осигурено лице по чл. 11, ал. 2, чл. 12, ал. 2 и чл. 13, ал. 2 се определя ежегодно със закона за бюджета на държавното обществено осигуряване. Помощта се разпределя поравно между съпруга/съпругата, децата и родителите на осигуреното лице.

Експертиза на работоспособността

Чл. 14. (Отм. - ДВ, бр. 70 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г.)

Органи на експертизата на работоспособността

Чл. 15. (Отм. - ДВ, бр. 70 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г.)

Обжалване на решенията на органите на експертизата

Чл. 16. (Отм. - ДВ, бр. 70 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г.)

Влизане в сила на решенията

Чл. 17. (Отм. - ДВ, бр. 70 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г.)

Глава втора.
ФИНАНСОВО УСТРОЙСТВО

Осигурителни фондове

Чл. 18. (1) (Предишен текст на чл. 18 - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г.) Средствата на държавното обществено осигуряване се обособяват във:
1. фонд "Пенсии";
2. (нова - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) фонд "Пенсии за лицата по чл. 69";
3. (нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., предишна т. 2 - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) фонд "Пенсии, несвързани с трудова дейност";
4. (предишна т. 2 - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., предишна т. 3 - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) фонд "Трудова злополука и професионална болест";
5. (предишна т. 3 - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., предишна т. 4 - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) фонд "Общо заболяване и майчинство";
6. (нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., предишна т. 5 - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) фонд "Безработица".
(2) (Нова - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., отм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.)

Бюджет на фондовете

Чл. 19. (1) (Доп. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) Народното събрание приема Закон за бюджета на държавното обществено осигуряване, който включва консолидиран бюджет на държавното обществено осигуряване, бюджетите на фондовете по чл. 18 и бюджета на Националния осигурителен институт и действа за срок една календарна година.
(2) Законопроектът за бюджета на държавното обществено осигуряване се изготвя от Националния осигурителен институт и се представя в Министерския съвет за съгласуване заедно с проекта на Закона за държавния бюджет. Министерството на финансите след приемането на макроикономическата рамка на държавния бюджет предоставя на Националния осигурителен институт необходимите показатели за съставяне на проекта на бюджета на държавното обществено осигуряване.
(3) Законопроектът по ал. 2 се съставя по пълна бюджетна класификация за държавния бюджет.
(4) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г.) В Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване се предвижда общ резерв на фондовете по чл. 18, образуван чрез отчисления по норматив, определен в закона за бюджета, въз основа на осигурително-технически план. В резерва се внасят и приходите от главници по актовете за начет.
(5) Законопроектът за бюджета на държавното обществено осигуряване се разглежда от Народното събрание едновременно със законопроекта за държавния бюджет.
(6) В случай, че бюджетът на държавното обществено осигуряване не бъде приет от Народното събрание до началото на бюджетната година, осигурителните приходи се събират и осигурителните разходи се извършват съобразно действащите нормативни актове, а за издръжка на органите на Националния осигурителен институт се разходва месечно до една дванадесета част от разходите, предвидени в бюджета за предходната година.

Бюджет на Националния осигурителен институт

Чл. 20. (1) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г.) Бюджетът на Националния осигурителен институт е част от консолидирания бюджет на държавното обществено осигуряване и се разработва по параграфи на бюджетната класификация.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., изм. - ДВ, бр. 104 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г.) Средствата в бюджета на Националния осигурителен институт се формират от:
1. (доп. - ДВ, бр. 98 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) процент от приходите от осигурителните вноски за фондовете "Пенсии", "Пенсии за лицата по чл. 69", "Общо заболяване и майчинство", "Трудова злополука и професионална болест" и "Безработица";
2. (изм. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) лихви върху внесени или принудително събрани просрочени осигурителни вноски и върху неправилно извършени осигурителни разходи;
3. приходи от глоби, имуществени санкции и наказателни лихви;
4. процент от приходите във фонд "Гарантирани вземания на работниците и служителите" за дейностите по чл. 13 от Закона за гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя;
5. (изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) приходи от продажба на осигурителни книжки и формуляри - утвърдени образци от управителя на Националния осигурителен институт;
6. приходи от такси за заверка на преписи на документи, издавани от Националния осигурителен институт;
7. приходи от такси за издаване на удостоверения;
8. приходи и доходи от собственост и неданъчни приходи;
9. (отм. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.)
10. заеми;
11. (изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) субсидии (трансфери) от държавния бюджет.
12. (нова - ДВ, бр. 113 от 2007 г., в сила от 01.01.2008 г., отм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.)
(3) (В сила от 1 януари 2001 г., изм. - ДВ, бр. 104 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., доп. - ДВ, бр. 113 от 2007 г., в сила от 01.01.2008 г.) Разходите и трансферите по бюджета на Националния осигурителен институт се определят за:
1. издръжка на дейността по държавното обществено осигуряване и Закона за гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя;
2. капиталови разходи за придобиване на дълготрайни материални активи и основен ремонт, свързани с цялостната дейност на Националния осигурителен институт;
3. погасяване на задължения по заеми.
4. (нова - ДВ, бр. 113 от 2007 г., в сила от 01.01.2008 г., отм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.)
(4) (Изм. - ДВ, бр. 104 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г.) Процентите по ал. 2, т. 1 и 4 се определят със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване.
(5) Разходите по ал. 3 се утвърждават от надзорния съвет на Националния осигурителен институт по предложение на управителя.
(6) (Нова - ДВ, бр. 104 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., изм. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) Приходите по ал. 2, т. 2 - 8 постъпват като собствени приходи в бюджета на Националния осигурителен институт.
(7) (Нова - ДВ, бр. 104 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., отм. - ДВ, бр. 38 от 2012 г., в сила от 01.07.2012 г.)

Учителски пенсионен фонд

Чл. 20а. (Нов - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) (1) Годишният бюджет на Учителския пенсионен фонд се приема със закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година като приложение към него и не се включва в консолидирания бюджет на държавното обществено осигуряване.
(2) В случай че законът за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година не бъде приет от Народното събрание до началото на бюджетната година, приходите на Учителския пенсионен фонд се събират и разходите се извършват съобразно действащата нормативна уредба.
(3) Набраните средства в Учителския пенсионен фонд се разходват за изплащане на пенсиите и добавките по чл. 69в.
(4) Временно свободните средства на Учителския пенсионен фонд могат да се влагат при условията и по реда на чл. 28.
(5) Първостепенен разпоредител със средствата на Учителския пенсионен фонд е управителят на Националния осигурителен институт, а второстепенни разпоредители са ръководителите на териториалните поделения на Националния осигурителен институт.
(6) (Нова - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) Административното, техническото, счетоводното, правното и информационното обслужване на Учителския пенсионен фонд се извършва от Националния осигурителен институт.

Приходи по фонд "Пенсии"

Чл. 21. (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г.) Средствата по фонд "Пенсии" се набират от:
1. осигурителни вноски от осигурители, осигурени и самоосигуряващи се лица;
2. осигурителни вноски и приходи, предвидени в други закони, за осигуряване за инвалидност поради общо заболяване, старост и смърт;
3. (изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., в сила от 01.01.2003 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) суми от държавния бюджет за провеждане на осигуряването на лицата по чл. 4, ал. 1, т. 2, чл. 9, ал. 6 и суми от бюджета на съдебната власт за лицата по чл. 4, ал. 1, т. 3;
4. (изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) трансфери от държавния бюджет, предвидени в закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година;
5. (отм. - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., нова - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г., отм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.)
6. (доп. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., отм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г.)
7. такси, определени с тарифа на Министерския съвет;
8. лихви и дивиденти;
9. дарения и завещания;
10. (отм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.)
11. други източници.

Разходи по фонд "Пенсии"

Чл. 22. (Доп. - ДВ, бр. 113 от 2007 г., в сила от 01.01.2008 г.) Средствата по фонд "Пенсии" се разходват и трансферират за:
1. (изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) изплащане на пенсии за осигурителен стаж и възраст, пенсии за инвалидност поради общо заболяване, наследствени пенсии и добавките към тях;
2. (доп. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) осъвременяване, индексиране и компенсиране на пенсиите по т. 1;
3. други разходи, свързани с пенсионното осигуряване;
4. (нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 113 от 2007 г., в сила от 01.01.2008 г., отм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.)
5. (нова - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) помощи за профилактика и рехабилитация.

Приходи по фонд "Пенсии за лицата по чл. 69" (Загл. изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.)

Чл. 22а. (Нов - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) Средствата по фонд "Пенсии за лицата по чл. 69" се набират от:
1. осигурителни вноски за лицата по чл. 69;
2. трансфери, предвидени в закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година;
3. лихви и дивиденти.

Разходи по фонд "Пенсии за лицата по чл. 69" (Загл. изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.)

Чл. 22б. (Нов - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) Средствата по фонд "Пенсии за лицата по чл. 69" се разходват за:
1. изплащане на пенсии за осигурителен стаж и възраст, пенсии за инвалидност поради общо заболяване и добавките към тях на лицата по чл. 69;
2. осъвременяване на пенсиите по т. 1;
3. (нова - ДВ, бр. 98 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) помощи за профилактика и рехабилитация.

Приходи по фонд "Пенсии, несвързани с трудова дейност"

Чл. 22в. (Нов - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) Средствата по фонд "Пенсии, несвързани с трудова дейност" се набират от:
1. трансфери от държавния бюджет за:
а) изплащане на пенсии, за които не се дължат осигурителни вноски, и за индексациите, компенсациите и добавките към тях;
б) добавки към пенсиите на ветераните от войните;
в) добавки по чл. 84, определени от пенсиите по буква "а";
г) добавки към пенсиите, определени със Закона за политическа и гражданска реабилитация на репресирани лица;
2. такси, определени с тарифа на Министерския съвет;
3. лихви и дивиденти;
4. дарения и завещания.

Разходи по фонд "Пенсии, несвързани с трудова дейност"

Чл. 22г. (Нов - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) (1) Средствата по фонд "Пенсии, несвързани с трудова дейност" се разходват за изплащане на:
1. пенсии за военна инвалидност;
2. пенсии за гражданска инвалидност;
3. социални пенсии за старост;
4. социални пенсии за инвалидност;
5. пенсии за особени заслуги;
6. персонални пенсии;
7. добавки към пенсиите на ветераните от войните;
8. добавки към пенсиите по Закона за политическа и гражданска реабилитация на репресирани лица;
9. добавки по чл. 84, определени от пенсии, за които не се дължат осигурителни вноски;
10. индексации и компенсации към пенсиите и добавките по т. 1 - 9;
11. помощи за профилактика и рехабилитация.
(2) Средствата по фонд "Пенсии, несвързани с трудова дейност" се разходват и за изплащане на пенсии, за които не се дължат осигурителни вноски, по отменените Закон за пенсиите и Закон за общественото осигуряване, както и за индексациите, компенсациите и добавките към тях.

Приходи по фонд "Трудова злополука и професионална болест"

Чл. 23. Приходите по фонд "Трудова злополука и професионална болест" се набират от:
1. осигурителни вноски;
2. (изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., в сила от 01.01.2003 г.) суми от държавния бюджет за осигуряването на лицата по чл. 4, ал. 1, т. 2 и 4 и суми от бюджета на съдебната власт за лицата по чл. 4, ал. 1, т. 3;
3. приходи, предвидени в други закони, за осигуряване за трудови злополуки и професионална болест;
4. (отм. - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г.)
5. (доп. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., отм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г.)
6. такси, определени с тарифа на Министерския съвет;

7. лихви и дивиденти;
8. дарения и завещания;
9. други източници.

Разходи по фонд "Трудова злополука и професионална болест"

Чл. 24. Средствата по фонд "Трудова злополука и професионална болест" се разходват за:
1. изплащане на парични обезщетения, пенсии и помощи;
2. осъвременяване, индексиране и компенсиране на паричните обезщетения, пенсии и помощи;
3. мероприятия за предотвратяване на трудовите злополуки и професионалните болести;
4. (нова - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) диагностика на професионалните болести;
5. (предишна т. 4 - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) помощно-технически средства, свързани с увреждането;
6. (предишна т. 5 - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) други разходи, свързани с осигуряването за трудова злополука и професионална болест.

Приходи по фонд "Общо заболяване и майчинство"

Чл. 25. Приходите по фонд "Общо заболяване и майчинство" се набират от:
1. осигурителни вноски;
2. (изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., в сила от 01.01.2003 г.) суми от държавния бюджет за осигуряването на лица по чл. 4, ал. 1, т. 2 и 4 и суми от бюджета на съдебната власт за лицата по чл. 4, ал. 1, т. 3;
3. приходи, предвидени с други закони, за осигуряване за общо заболяване и майчинство;
4. (нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., отм. - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г.)
5. (предишна т. 4 - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., отм. - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г.)
6. (предишна т. 5, доп. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., отм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г.)
7. (предишна т. 6 - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) такси, определени с тарифа на Министерския съвет;
8. (предишна т. 7 - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) лихви и дивиденти;
9. (предишна т. 8 - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) дарения и завещания;
10. (предишна т. 9 - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) други източници.

Разходи по фонд "Общо заболяване и майчинство"

Чл. 26. Средствата по фонд "Общо заболяване и майчинство" се разходват за:
1. изплащане на парични обезщетения и помощи;
2. осъвременяване, индексиране и компенсиране на паричните обезщетения и помощи;
3. финансиране на дейности за намаляване на общите заболявания;
4. осигуряване с помощно-технически средства;
5. (нова - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) средства по програмата "В подкрепа на майчинството";
6. (нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., отм. - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., предишна т. 5 - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) други разходи, свързани с осигуряването за общо заболяване и майчинство.
7. (нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., отм. - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г.)
8. (нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., отм. - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г.)

Приходи за фонд "Безработица"

Чл. 26а. (Нов - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) Приходите за фонд "Безработица" се набират от:
1. осигурителни вноски;
2. (отм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г.)
3. (изм. - ДВ, бр. 35 от 2009 г., в сила от 12.05.2009 г., изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) целеви суми от държавния бюджет за обезщетения по чл. 230 и чл. 231, ал. 1 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България;
4. лихви и дивиденти;
5. дарения и завещания;
6. други източници.

Разходи за фонд "Безработица"

Чл. 26б. (Нов - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 113 от 2007 г., в сила от 01.01.2008 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., изм. - ДВ, бр. 35 от 2009 г., в сила от 12.05.2009 г., изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г.) Средствата от фонд "Безработица" се разходват и трансферират за изплащане на обезщетения за безработица, обезщетения по чл. 230 и чл. 231, ал. 1 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България.

Краткосрочни безлихвени заеми за фондовете

Чл. 27. (Изм. - ДВ, бр. 119 от 2002 г., в сила от 01.01.2003 г., изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) При временен недостиг на средства във фондовете за покриване на неотложни осигурителни плащания могат да се ползват краткосрочни безлихвени заеми от държавния бюджет с разрешение на министъра на финансите по предложение на управителя на Националния осигурителен институт, както и заеми от фондове със

социално предназначение до размера на техните резерви с разрешение на министъра на финансите и министъра на труда и социалната политика по предложение на Надзорния съвет на Националния осигурителен институт.

Влагане на свободни средства

Чл. 28. (Доп. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) Временно свободните средства по фондовете на държавното обществено осигуряване могат да се влагат по депозитни сметки в Българската народна банка или за придобиване, на първичния пазар или чрез Министерството на финансите, на държавни ценни книжа, емитирани от българското правителство.

Банково обслужване

Чл. 29. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) (1) Банките, обслужващи сметките на Националния осигурителен институт, се определят от Министерството на финансите и Българската народна банка. От определените от Българската народна банка и Министерството на финансите банки Надзорният съвет на Националния осигурителен институт избира банките, които имат право да обслужват сметките на Националния осигурителен институт.
(2) Редът и начинът на обслужване на сметките на Националния осигурителен институт се определят от Министерството на финансите и Българската народна банка.

Изпълнение на бюджета

Чл. 30. (1) Изпълнението на бюджета на държавното обществено осигуряване се осъществява от Националния осигурителен институт.
(2) Първостепенен разпоредител с бюджета на държавното обществено осигуряване е управителят на Националния осигурителен институт.
(3) Второстепенни разпоредители с бюджета на държавното обществено осигуряване в териториалните поделения на Националния осигурителен институт са техните ръководители.

Годишен отчет

Чл. 31. (1) Годишният отчет за изпълнението на бюджета на държавното обществено осигуряване се изготвя от Националния осигурителен институт и се внася от неговия управител в Народното събрание за приемане едновременно с отчета за изпълнението на държавния бюджет.
(2) Решението на Народното събрание за приемане отчета за изпълнението на бюджета на държавното обществено осигуряване се обнародва в "Държавен вестник".

Глава трета.
УПРАВЛЕНИЕ

Функции на министъра на труда и социалната политика
(Загл. изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.)

Чл. 32. (Изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.) Министърът на труда и социалната политика разработва, координира и провежда държавната политика по държавното обществено осигуряване.

Национален осигурителен институт

Чл. 33. (1) Държавното обществено осигуряване се управлява от Националния осигурителен институт. Той отчита своята дейност пред Народното събрание.
(2) (Доп. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 15.08.2015 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) Националният осигурителен институт е юридическо лице със седалище София. Структурата и организацията на Националния осигурителен институт се определят с правилника по чл. 36, ал. 1, т. 5.
(3) (Нова - ДВ, бр. 38 от 2012 г., в сила от 01.07.2012 г.) Дейността на Националния осигурителен институт се осъществява от администрация, в която работят лица по служебно и по трудово правоотношение. За служителите по трудово правоотношение се прилага чл. 107а от Кодекса на труда.
(4) (Нова - ДВ, бр. 38 от 2012 г., в сила от 01.07.2012 г.) За администрацията на Националния осигурителен институт се прилага Законът за администрацията, доколкото друго не е предвидено в този кодекс.
(5) (Нова - ДВ, бр. 120 от 2002 г., отм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., предишна ал. 3 - ДВ, бр. 38 от 2012 г., в сила от 01.07.2012 г.) Националният осигурителен институт:
1. изпълнява бюджета на държавното обществено осигуряване;
2. (изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г.) установява и събира вземанията на държавното обществено осигуряване от неправилно извършени осигурителни разходи;
3. (отм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г.)
4. (доп. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г.) осъществява контрол по спазване на осигурителното законодателство във връзка с възложените му дейности;
5. организира дейността по установяване на административни нарушения и административни наказания;
6. (доп. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) извършва плащането на пенсиите, обезщетенията и помощите по този кодекс, както и на гарантираните вземания по Закона за гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя;
7. (изм. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) поддържа информационна система за осигурените лица, осигурителите и самоосигуряващите се лица въз основа на данните, предоставени от Националната агенция за приходите, и за трудовите злополуки и професионалните болести;

8. осъществява дейност по подготовка и прилагане на международни договори в областта на държавното обществено осигуряване;
9. (нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) издава информационен бюлетин;
10. (нова - ДВ, бр. 120 от 2002 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., изм. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) поддържа информационна система за изплащаните пенсии, обезщетения и помощи по този кодекс и за гарантираните вземания по Закона за гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя;
11. (нова - ДВ, бр. 67 от 2003 г., доп. - ДВ, бр. 104 от 2005 г., в сила от 27.12.2005 г., доп. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) сключва договори за предоставяне на информация, информационни продукти за обработване на информация и за дейности по социалното осигуряване при условия и по ред, определени от управителя на Националния осигурителен институт;
12. (нова - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) създава и поддържа електронен регистър на болничните листове и решенията по обжалването им;
13. (нова - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) уведомява лицата не по-късно от 6 месеца преди да навършат възрастта за придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 1, на които не е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст, за условията, при които могат да се пенсионират през следващата календарна година;
14. (нова - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) издава персонален идентификационен код за електронна идентификация и достъп до електронните административни услуги, предоставяни от Националния осигурителен институт;
15. (нова - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) води регистър на лицата, прехвърлили средства от българска пенсионна схема към пенсионна схема на Европейския съюз, на Европейската централна банка или на Европейската инвестиционна банка;
16. (нова - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 01.01.2022 г.) води регистър на данните от документите по чл. 5, ал. 7, т. 2, 3 и 4;
17. (нова - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 01.01.2022 г.) води регистър на лицата с осигурителен стаж по чл. 9а;
18. (нова - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 01.01.2022 г.) води регистър на решенията на медицинските комисии по чл. 98, ал. 4;
19. (нова - ДВ, бр. 103 от 2020 г., в сила от 01.01.2023 г.) води регистър на изплатените гарантирани вземания по Закона за гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя.

(6) (Отм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., нова - ДВ, бр. 41 от 2007 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., предишна ал. 4 - ДВ, бр. 38 от 2012 г., в сила от 01.07.2012 г., изм. - ДВ, бр. 103 от 2020 г., в сила от 01.01.2021 г.) Данните и документите, необходими за осъществяване на функциите и правомощията на Националния осигурителен институт, се предоставят безплатно от съответните държавни и общински органи, включително от ЕСГРАОН, от Националния статистически институт, от Националния архивен фонд и от лечебните заведения, както и от Главна дирекция "Гранична полиция" и/или Главна дирекция "Национална полиция" за осигурените лица, преминали държавните граници на Република България.

(7) (Нова - ДВ, бр. 109 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) Националният осигурителен институт предоставя на изпълнителния директор на Националната агенция за приходите информация за изплатените/начислените на лица, местни на друга държава - членка на Европейския съюз, доходи по чл. 143з, ал. 1, т. 4 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс в срок до 30 април на годината, следваща годината на изплащане/начисляване на дохода, по реда на чл. 143з, ал. 7 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.

(8) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 01.01.2020 г.) Националният осигурителен институт осъществява текущ обмен на информация с Националната агенция за приходите във връзка с изпълнение на правомощията им по ред, определен с инструкция, издадена съвместно от управителя на Националния осигурителен институт и изпълнителния директор на Националната агенция за приходите.

Органи на управление

Чл. 34. Органи на управление на Националния осигурителен институт са:
1. надзорният съвет;
2. управителят и подуправителят.

Надзорен съвет

Чл. 35. (1) (Доп. - ДВ, бр. 112 от 2002 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) Надзорният съвет се състои от по един представител на всяка от представителните организации на работниците и служителите и на работодателите, признати съгласно Кодекса на труда, и равен на тях брой представители, определени от Министерския съвет, един от които задължително е заместник изпълнителен директор на Националната агенция за приходите.

(2) Представителите на организациите на работниците и служителите и на работодателите по ал. 1 се определят от ръководните им органи на национално равнище.

(3) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) Когато представителните организации на работниците и служителите или на работодателите са различен брой, квотата на организациите с по-малък брой се допълва до квотата на организациите с по-голям брой по споразумение между заинтересованите организации.

(4) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) При липса на споразумение по ал. 3 допълване на квотата на национално представителните организации с по-малък брой не се осъществява и съставът на Надзорния съвет количествено се определя единствено по реда на ал. 1.

(5) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) Надзорният съвет има мандат за срок четири години.

(6) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) Поименният състав на надзорния съвет, както и промените в него, се обнародват от председателя му в "Държавен вестник".

(7) (Предишна ал. 5 - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) Членовете на надзорния съвет избират от своя състав председател на ротационен принцип.

(8) (Предишна ал. 6 - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) Надзорният съвет се свиква на заседания от председателя или по искане на една трета от членовете му.

(9) (Предишна ал. 7 - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) Заседанията на надзорния съвет са редовни, ако на тях са присъствали най-малко половината от членовете му. Решенията се вземат, ако за тях гласуват повече от половината от общия брой на членовете на надзорния съвет.

(10) (Предишна ал. 8 - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) Управителят на Националния осигурителен институт участва в заседанията на надзорния съвет със съвещателен глас.

Функции на надзорния съвет

Чл. 36. (1) (Предишен текст на чл. 36 - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) Надзорният съвет:
1. утвърждава основните насоки на дейността на Националния осигурителен институт;

2. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) утвърждава проектите на годишния бюджет на държавното обществено осигуряване, годишния бюджет на Учителския пенсионен фонд и отчетите им;
3. осъществява контрол върху дейността на Националния осигурителен институт, съвета на управителя, управителя и подуправителя;
4. утвърждава проектите на нормативните актове по държавното обществено осигуряване преди внасянето им за приемане от съответните държавни органи;
5. (доп. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) приема правилник за организацията и дейността на Националния осигурителен институт и правилник за дейността на надзорния съвет. Правилникът за организацията и дейността на Националния осигурителен институт се обнародва от председателя на надзорния съвет в "Държавен вестник";
6. (доп. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г.) дава съгласие за разсрочване на вземания за задължителни осигурителни вноски към фондовете на държавното обществено осигуряване в случаите по чл. 184, 185 и 188 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс;
7. (изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., доп. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) взема решение за заличаване на несъбираеми вземания по вземанията, събирани от Националния осигурителен институт след приключване на производството за несъстоятелност на осигурителите;
8. взема решения за придобиване и разпореждане с имуществото на Националния осигурителен институт над размер, определен от правилника за организацията и дейността на Националния осигурителен институт;
9. взема решения за използване средствата от резерва по бюджета на държавното обществено осигуряване;
10. взема решения за придобиване на недвижими имоти от Националния осигурителен институт срещу задължения към фондовете на държавното обществено осигуряване;
11. (отм. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г.)
12. (нова - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) определя с решение изпълнителите на дейността по профилактика и рехабилитация за съответната календарна година; решението не подлежи на обжалване.
(2) (Нова - ДВ, бр. 41 от 2007 г., доп. - ДВ, бр. 42 от 2009 г., изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) Членовете на Надзорния съвет не получават възнаграждение за участието си в заседания на съвета.

Управител и подуправител

Чл. 37. (1) (Доп. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) Управителят и подуправителят на Националния осигурителен институт се избират от Народното събрание за срок четири години. До три месеца преди изтичането на мандата на управителя и подуправителя Народното събрание избира нови управител и подуправител. В случай че до изтичане на мандата на управителя и подуправителя не е осъществен нов избор, те продължават да изпълняват своите правомощия до провеждането му.
(2) Управителят на Националния осигурителен институт действа от името на института, организира и ръководи дейността му и го представлява пред всички физически и юридически лица в страната и в чужбина.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г.) При отсъствие на управителя неговите функции се изпълняват от подуправителя. Подуправителят може да изпълнява функции, които са му възложени от управителя.
(4) (Доп. - ДВ, бр. 42 от 2009 г., изм. - ДВ, бр. 97 от 2010 г., в сила от 10.12.2010 г., изм. - ДВ, бр. 7 от 2018 г.) Управителят и подуправителят могат да бъдат освободени и преди изтичане на срока, за който са избрани, ако са осъдени за умишлено престъпление от общ характер с влязла в сила присъда, при влизане в сила на акт, с който е установен конфликт на интереси по Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество, системно нарушават задълженията си, възпрепятствани са да ги изпълняват за срок повече от шест месеца или са подали оставка пред Народното събрание.
(5) Управителят:
1. осъществява оперативното ръководство на Националния осигурителен институт;
2. (доп. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г.) утвърждава задължителни за всички физически и юридически лица в страната инструкции, формуляри и други документи, свързани с провеждане на осигуряването във връзка с възложените на Националния осигурителен институт дейности;
3. внася за утвърждаване в надзорния съвет:
а) (изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) проектите за бюджета на държавното обществено осигуряване и бюджета на Учителския пенсионен фонд;
б) (изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) проектите за отчет за изпълнението на бюджета на държавното обществено осигуряване и отчет за изпълнението на Учителския пенсионен фонд;
в) проекти за нормативни актове по държавното обществено осигуряване;
г) проект за правилник за организацията и дейността на Националния осигурителен институт;
д) проекти на решения за използване на средства от резерва по бюджета на държавното обществено осигуряване;
4. открива и закрива поделения на Националния осигурителен институт и утвърждава структурата и бюджетите им;
5. сключва разпоредителни сделки за имуществото на Националния осигурителен институт до размер, определен с правилника за организацията и дейността на Националния осигурителен институт;
6. (доп. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г.) дава съгласие за разсрочване на вземания за задължителни осигурителни вноски към фондовете на държавното обществено осигуряване в случаите по чл. 184, 185 и 188 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс;
7. утвърждава разпределението на капитални вложения за стопанисване имуществото на Националния осигурителен институт;
8. (нова - ДВ, бр. 64 от 2000 г.) утвърждава и обявява осигурителния доход по чл. 70;
9. (нова - ДВ, бр. 104 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) определя цените на услугите и дейностите по чл. 20, ал. 2, т. 5 - 8;
10. (нова - ДВ, бр. 38 от 2012 г., в сила от 01.07.2012 г.) упражнява функциите на:
а) орган по назначаването по отношение на държавните служители;
б) работодател по отношение на служителите, работещи по трудово правоотношение.
(6) (Нова - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) Управителят на Националния осигурителен институт получава основно месечно възнаграждение в размер на основното месечно възнаграждение на председател на постоянна парламентарна комисия. Подуправителят на Националния осигурителен институт получава основно месечно възнаграждение в размер на основното месечно възнаграждение на народен представител.

Съвет на управителя

Чл. 38. (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г., изм. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) В своята дейност управителят се подпомага от съвет на управителя на Националния осигурителен институт. Съставът на съвета се определя с правилника за организацията и дейността на Националния осигурителен институт. Управителят свиква и ръководи заседанията на съвета на управителя.
(2) Заседанията на съвета на управителя са редовни, ако присъстват две трети от членовете. Решенията се вземат с обикновено мнозинство.
(3) (Доп. - ДВ, бр. 38 от 2012 г., в сила от 01.07.2012 г.) Съветът на управителя предлага на управителя проекти на решения във връзка с правомощията му по чл. 37, ал. 5, т. 1 - 9.

Изисквания към членовете на надзорния съвет, управителя и подуправителя

Чл. 39. (1) (Изм. - ДВ, бр. 42 от 2009 г., предишен текст на чл. 39 - ДВ, бр. 103 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) Членове на надзорния съвет, управител и подуправител на Националния осигурителен институт не могат да бъдат:
1. лица, които са лишени от правото да заемат ръководна, отчетническа или материалноотговорна длъжност;
2. лица, които участват в управителни или контролни органи на други осигурителни фондове;
3. лица, осъждани за умишлено престъпление;
4. лица, които са били членове на управителни органи на юридически лица, прекратени поради несъстоятелност, ако са останали неудовлетворени кредитори;
5. (доп. - ДВ, бр. 42 от 2009 г.) лица, които са съпрузи или се намират във фактическо съжителство или се намират в родство по права или по съребрена линия или по сватовство до четвърта степен с членове на надзорния съвет, управителя и подуправителя.
(2) (Нова - ДВ, бр. 103 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) Обстоятелството по ал. 1, т. 3 се установява служебно.

Глава четвърта.
ОБЕЗЩЕТЕНИЯ

Раздел I.
Обезщетения при временна неработоспособност и трудоустрояване

Право на обезщетение

Чл. 40. (1) (Доп. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.) Осигурените лица за общо заболяване и майчинство имат право на парично обезщетение вместо възнаграждение за времето на отпуск поради временна неработоспособност и при трудоустрояване, ако имат най-малко 6 месеца осигурителен стаж като осигурени за този риск. Изискването за 6 месеца осигурителен стаж не се отнася за лицата, ненавършили 18-годишна възраст.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.) Осигурените лица за трудова злополука и професионална болест имат право на парично обезщетение за трудова злополука или професионална болест, както и на обезщетение при трудоустрояване в тези случаи независимо от продължителността на осигурителния стаж.
(3) (Доп. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 38 от 2005 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., доп. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 01.01.2020 г.) Паричните обезщетения за временна неработоспособност, трудоустрояване, бременност и раждане и за отглеждане на дете до 2-годишна възраст и помощите от държавното обществено осигуряване се изчисляват и изплащат от Националния осигурителен институт на осигурените лица по декларирана от тях лична платежна сметка, обозначена с Международен номер на банкова сметка (International Bank Account Number - IBAN), водена от доставчик на платежни услуги, лицензиран от Българската народна банка, или от клон на доставчик на платежни услуги, осъществяващ дейност на територията на страната. Ако лицето няма право на обезщетение или помощ, длъжностното лице, на което е възложено ръководството по изплащането на обезщетенията и помощите или друго длъжностно лице, определено от ръководителя на териториалното поделение на Националния осигурителен институт, издава разпореждане за отказ. Разпореждането се отменя, ако в давностния срок по чл. 115, ал. 2 лицето или осигурителят представят нови или допълнителни доказателства, установяващи правото на обезщетение или помощ.
(4) (Нова - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 01.01.2020 г.) Длъжностното лице по ал. 3 издава разпореждане за спиране на производството по отпускането или изплащането на обезщетенията за временна неработоспособност, трудова злополука или професионална болест, трудоустрояване, бременност и раждане и отглеждане на дете до 2-годишна възраст, когато:
1. са обжалвани актове на органите на медицинската експертиза;
2. (изм. - ДВ, бр. 103 от 2020 г., в сила от 01.01.2021 г.) е необходимо да бъде извършена проверка от контролен или друг компетентен орган относно обстоятелства от значение за правото или размера на обезщетението; в този случай спирането е до приключване на проверката, но за не повече от 6 месеца;
3. не са предоставени данни за издадените болнични листове и решенията по обжалването им в регистъра по чл. 33, ал. 5, т. 12.
(5) (Изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., изм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., предишна ал. 4 - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.) Осигурителят изплаща на осигуреното лице за първите три работни дни от временната неработоспособност 70 на сто от среднодневното брутно възнаграждение за месеца, в който е настъпила временната неработоспособност, но не по-малко от 70 на сто от среднодневното уговорено възнаграждение.
(6) (Нова - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., предишна ал. 5 - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., отм. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.)
(7) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.) Паричните обезщетения за временна неработоспособност се възстановяват от лицата за периода, за който им е отпусната пенсия за инвалидност за същото заболяване, с изключение на случаите, когато болничният лист е издаден при обективни данни за обостряне на състоянието, както и с интервенции, свързани с лечение на хроничното заболяване.

Срокове за представяне на документи и данни за изплащане на обезщетение за временна неработоспособност или трудоустрояване (Загл. доп. - ДВ, бр. 98 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.)

Чл. 40а. (Нов - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., изм. - ДВ, бр. 94 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., доп. - ДВ, бр. 98 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) Документите и данните за изплащане на парично обезщетение за временна неработоспособност или трудоустрояване се представят в съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт в следните срокове:
1. (изм. - ДВ, бр. 98 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) от осигурителите, техните клонове и поделения и осигурителните каси - до 10-о число на месеца, следващ този, през който осигуреното лице е представило документите за изплащане на обезщетението пред осигурителя;
2. (изм. - ДВ, бр. 98 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) от самоосигуряващите се лица - до 10-о число на месеца, следващ този, през който е издаден документът за изплащане на обезщетението.

Възнаграждение, от което се определя обезщетението

Чл. 41. (1) (Доп. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г.) Дневното парично обезщетение за временна неработоспособност поради общо заболяване се изчислява в размер 80 на сто, а за временна неработоспособност поради трудова злополука или професионална болест - в размер 90 на сто от среднодневното брутно трудово възнаграждение или среднодневния осигурителен доход, върху които са внесени или дължими осигурителни вноски, а за самоосигуряващите се лица - внесени осигурителни вноски за общо заболяване и майчинство за периода от 18 календарни месеца, предхождащи месеца на настъпване на неработоспособността. Дневното парично обезщетение за временна неработоспособност поради общо заболяване не може да надвишава среднодневното нетно възнаграждение за периода, от който е изчислено обезщетението.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) За дните, включени в периода по ал. 1, се взема предвид среднодневната минимална работна заплата за страната за съответния период, ако лицето:
1. (изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.) не е било осигурено за общо заболяване и майчинство;
2. (отм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.)
3. е ползвало неплатен отпуск, който се зачита за трудов или служебен стаж;
4. (изм. - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 17.12.2019 г.) е ползвало отпуск за отглеждане на дете до 2-годишна възраст;
5. (нова - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) е било осигурено по законодателството на друга държава по условията на международен договор, по който Република България е страна.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 1 от 2014 г., в сила от 01.01.2014 г., изм. - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.) За дните, включени в периода по ал. 1, през които лицето е получавало парично обезщетение от обществото осигуряване за временна неработоспособност, за бременност и раждане или при осиновяване на дете до 5-годишна възраст, се взема предвид доходът, от който е определено паричното обезщетение.
(4) (Нова - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Сумата, от която се изчисляват паричните обезщетения, не може да бъде по-голяма от максималния месечен размер на осигурителния доход, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за периода, от който се определят паричните обезщетения.
(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Начинът на изчисляване на обезщетението се урежда с акт на Министерския съвет.

Срок на изплащане на обезщетението

Чл. 42. (1) Паричното обезщетение за временна неработоспособност поради общо заболяване, трудова злополука и професионална болест се изплаща от първия ден на настъпването до възстановяване на работоспособността или до установяване на инвалидност.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., доп. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., отм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.)
(3) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 35 от 2009 г., в сила от 12.05.2009 г., изм. - ДВ, бр. 16 от 2010 г., в сила от 26.02.2010 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.) Когато временната неработоспособност е настъпила преди прекратяване на срочни трудови и служебни правоотношения, договори за военна служба и договори за управление и контрол на търговски дружества, паричното обезщетение се изплаща за не повече от 30 календарни дни след прекратяване на правоотношенията или договорите. Ако временната неработоспособност е поради трудова злополука или професионална болест, паричното обезщетение се изплаща до възстановяване на работоспособността или до установяване на инвалидност.
(4) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2015 г., в сила от 17.07.2015 г.) Паричните обезщетения за временна неработоспособност поради трудова злополука и професионална болест на лицата по чл. 114а, ал. 1 от Кодекса на труда се изплащат за срока на неработоспособността, но за не повече от 90 календарни дни.

Обезщетения поради карантина или отстраняване от работа

Чл. 43. Парично обезщетение за временна неработоспособност поради карантина или отстраняване от работа по предписание на здравните органи се изплаща съответно за:
1. времето, за което осигуреният е под карантина;
2. времето на отстраняване от работа, ако осигуреният не може да бъде трудоустроен на друга подходяща работа през това време, но за не повече от 90 календарни дни през една календарна година.

Обезщетения за санаторно-курортно лечение

Чл. 44. На неработоспособните лица, изпратени от здравните органи на санаторно-курортно лечение, парично обезщетение се изплаща за целия им престой, включително до три календарни дни за пътуване, в размерите, определени съответно за общо заболяване или за трудова злополука и професионална болест.

Обезщетение за гледане на болен член от семейството

Чл. 45. (1) Парично обезщетение при условията и в размера на паричното обезщетение за временна неработоспособност поради общо заболяване се изплаща и за:
1. гледане или належащо придружаване за медицински преглед, изследване или лечение в страната или в чужбина на болен член на семейството над 18-годишна възраст - на всеки осигурен до 10 календарни дни през една календарна година;
2. гледане или належащо придружаване за медицински преглед, изследване или лечение в страната или в чужбина на болно дете до 18-годишна възраст - до 60 календарни дни през една календарна година общо за всички осигурени членове на семейството; в този срок не се включва времето за гледане на дете по т. 3-5;
3. гледане на дете под карантина до 18-годишна възраст, болно от заразна болест - до изтичането на срока на карантината;
4. гледане на болно дете до 3-годишна възраст, настанено в заведение за болнична помощ заедно с осигурения - за времето, през което осигуреният е бил в заведението;
5. гледане на здраво дете, върнато от детско заведение поради карантина - докато трае карантината.
(2) За един и същи осигурителен случай за едно и също време парично обезщетение по ал. 1 може да се изплаща само на един осигурен член на семейството.
(3) За гледане на хронично болен член на семейството парично обезщетение се изплаща само при изостряне на заболяването.
(4) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2010 г.) За членове на семейството на осигуреното лице се считат неговите възходящи и низходящи по права линия, съпругът и съпругата.
(5) (Нова - ДВ, бр. 52 от 2004 г., в сила от 01.08.2004 г.) Паричното обезщетение по ал. 1, т. 2, 3, 4 и 5 се изплаща и за гледане на дете, настанено при близки, роднини или приемно семейство по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето.

Случаи, при които не се изплаща обезщетение

Чл. 46. (1) Парично обезщетение за временна неработоспособност не се изплаща на осигурени лица, които:
1. умишлено увреждат здравето си с цел да получават отпуск или обезщетение;
2. нарушават режима, определен от здравните органи - само за дните на нарушението;
3. са станали неработоспособни поради употреба на алкохол, приемане на силно упойващо средство без лечебна цел или поради прояви, извършвани под въздействието на такива средства;
4. са станали неработоспособни поради хулигански и други техни противообществени прояви, установени по съответния ред;
5. са станали неработоспособни поради неспазване от тях на правилата за безопасна работа, установено по съответния ред.
(2) В случаите по ал. 1, т. 3 и 4 срокът, за който не се изплаща обезщетение, не може да бъде по-дълъг от 15 календарни дни, а в случая по т. 5 - не по-дълъг от 3 календарни дни.
(3) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г.) Парично обезщетение за временна неработоспособност и за бременност и раждане не се изплаща на лица, упражняващи трудова дейност, която е основание за осигуряване за общо заболяване и майчинство през периодите, за които са издадени актове от здравните органи.

Парично обезщетение при трудоустрояване

Чл. 47. (1) При трудоустрояване поради временно намалена работоспособност вследствие на общо заболяване, трудова злополука или професионална болест на осигурения се изплаща парично обезщетение, ако на новата работа се намали трудовото му възнаграждение.
(2) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г.) Дневното парично обезщетение е в размер на разликата между полученото среднодневно брутно трудово възнаграждение през 18-те календарни месеца, предхождащи месеца на трудоустрояването, но не повече от среднодневния размер на максималния месечен осигурителен доход, и получаваното среднодневно брутно трудово възнаграждение след трудоустрояването. Когато осигуреният е работил по-малко от 18 месеца до деня на трудоустрояването, обезщетението се определя като разлика между среднодневното възнаграждение, определено по чл. 41, и получаваното среднодневно брутно трудово възнаграждение след трудоустрояването.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Паричното обезщетение по ал. 1 и 2 се изплаща за времето на трудоустрояването, но за не повече от 6 месеца.

Раздел II.
Обезщетения за майчинство

Обезщетение при трудоустрояване поради бременност или кърмене или напреднал етап на лечение ин-витро (Загл. доп. - ДВ, бр. 103 от 2009 г., в сила от 29.12.2009 г.)

Чл. 48. (1) (Доп. - ДВ, бр. 103 от 2009 г., в сила от 29.12.2009 г.) При трудоустрояване на друга работа поради бременност или кърмене на дете или напреднал етап на лечение ин-витро на осигурената жена се изплаща парично обезщетение, ако на новата работа се намали трудовото и възнаграждение.
(2) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) Дневното парично обезщетение е в размер на разликата между полученото среднодневно брутно трудово възнаграждение през 24-те календарни месеца, предхождащи месеца на трудоустрояването, но не повече от среднодневния размер на максималния месечен осигурителен доход, и получаваното среднодневно брутно трудово възнаграждение след трудоустрояването. Когато осигурената е работила по-малко от 24 месеца до деня на трудоустрояването, обезщетението се определя като разлика между среднодневното възнаграждение, определено по чл. 41, и получаваното среднодневно брутно трудово възнаграждение след трудоустрояването.
(3) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) В случай, че на новата работа трудоустроената получава среднодневно брутно трудово възнаграждение, по-малко от минималната дневна работна заплата, установена за страната, или среднодневното възнаграждение, определено по чл. 41, е по-малко от минималната работна заплата, установена за страната, дневното обезщетение е в размер на разликата между полученото среднодневно брутно трудово възнаграждение преди трудоустрояването и минималната дневна работна заплата, установена за страната.

Право на обезщетение за бременност и раждане

Чл. 48а. (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2004 г., в сила от 01.07.2004 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.) Осигурените лица за общо заболяване и майчинство имат право на парично обезщетение за бременност и раждане вместо трудово възнаграждение, ако имат 12 месеца осигурителен стаж като осигурени за този риск.

Срок за представяне на документи и данни за изплащане на обезщетение за бременност и раждане (Загл. доп. - ДВ, бр. 98 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.)

Чл. 48б. (Нов - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., изм. - ДВ, бр. 94 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 98 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) Осигурителите, техните клонове и поделения и осигурителните каси представят в съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт документите и данните за изплащане на парично обезщетение за бременност и раждане в срока по чл. 40а, т. 1, а самоосигуряващите се лица - до 10-о число на месеца, следващ този, от който се иска изплащане на обезщетението.

Обезщетение при бременност и раждане

Чл. 49. (1) (Доп. - ДВ, бр. 104 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., доп. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г., изм. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г., изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) Дневното парично обезщетение при бременност и раждане се определя в размер на 90 на сто от среднодневното брутно трудово възнаграждение или среднодневния осигурителен доход, върху който са внесени или дължими осигурителни вноски, а за самоосигуряващите се лица - внесени осигурителни вноски за общо заболяване и майчинство за периода от 24 календарни месеца, предхождащи месеца на настъпване на временната неработоспособност поради бременност и раждане. Дневното парично обезщетение не може да бъде по-голямо от среднодневното нетно възнаграждение за периода, от който е изчислено обезщетението, и по-малко от минималната дневна работна заплата, установена за страната, и се определя по реда на чл. 41, ал. 2 - 5.
(2) (Нова - ДВ, бр. 68 от 2006 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 01.01.2020 г.) При придобиване право на парично обезщетение при бременност и раждане през периода на изплащане на парично обезщетение за бременност и раждане или за отглеждане на дете до 2-годишна възраст обезщетението е в размера, определен по ал. 1 за предходното дете, ако това е по-благоприятно за лицето.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 104 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., предишна ал. 2 - ДВ, бр. 68 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Когато лицето е осигурено на повече от едно основание, общият размер на дневното парично обезщетение не може да бъде по-малък от минималната дневна работна заплата, установена за страната.

Срокове за изплащане на паричното обезщетение при бременност и раждане

Чл. 50. (1) (Доп. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., изм. - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.) Осигурената за общо заболяване и майчинство майка има право на парично обезщетение при бременност и раждане за срок 410 дни, от които 45 дни преди раждането.
(2) Когато раждането стане преди изтичането на 45 дни от началото на ползването на обезщетението, остатъкът до 45 дни се ползва след раждането.
(3) (Доп. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.06.2017 г.) Когато детето е родено мъртво, почине, е настанено по реда на чл. 26, ал. 1 от Закона за закрила на детето или е дадено в детско заведение на пълна държавна издръжка или за осиновяване, майката има право на парично обезщетение до изтичане на 42 дни от раждането. Ако работоспособността на майката вследствие на раждането не е възстановена след 42-ия ден, срокът на обезщетението се продължава по преценка на здравните органи до възстановяване на нейната работоспособност. До изтичането на срока по ал. 1 това обезщетение се заплаща като обезщетение за бременност и раждане.
(4) (Доп. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.06.2017 г.) Когато детето е дадено за осиновяване, настанено е по реда на чл. 26, ал. 1 от Закона за закрила на детето или в детско заведение на пълна държавна издръжка или почине след 42-ия ден от раждането, както и при отглеждането му от лице, включено в програми за подкрепа на майчинството, обезщетението по ал. 1 се прекратява от следващия ден. В тези случаи, ако работоспособността на майката вследствие раждането не е възстановена, се прилага ал. 3, изречения второ и трето.
(5) (Изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.06.2017 г., изм. - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.) Осигуреното за общо заболяване и майчинство лице, при което е настанено дете по реда на чл. 26, ал. 1 от Закона за закрила на детето, има право на обезщетение по ал. 1 в размер на разликата от възрастта на детето в деня на настаняването му по реда на чл. 26, ал. 1 от Закона за закрила на детето до изтичането на срока на полагащото се обезщетение за раждане.
(6) (Нова - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.06.2017 г., изм. - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.) Осигуреният за общо заболяване и майчинство баща има право на парично обезщетение при раждане на дете в размера, определен по реда на чл. 49, за срок до 15 дни през време на отпуска по чл. 163, ал. 8 от Кодекса на труда, когато отговаря на условията по чл. 48а.
(7) (Нова - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.06.2017 г., изм. - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.) Осигуреното за общо заболяване и майчинство лице има право на парично обезщетение при раждане на дете в размера, определен по реда на чл. 49, след навършване на 6-месечна възраст на детето за остатъка до 410 дни, през време на отпуска по чл. 163, ал. 10 и 12 от Кодекса на труда, ако отговаря на условията по чл. 48а.
(8) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., изм. - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.) Самоосигуряващите се лица имат право на обезщетение по ал. 1, 2, 3, 4, 5, 6 и 7, когато отговарят на условията по чл. 48а.

Обезщетение при неизползване на отпуска за бременност и раждане

Чл. 50а. (Нов - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.06.2017 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.) Майката, която отговаря на условията по чл. 48а, получава парично обезщетение в размер 50 на сто от обезщетението по чл. 49, когато:
1. след изтичането на периодите след раждането, които се разрешават с актове на здравните органи, не ползва отпуск за бременност и раждане или лицето, което ползва такъв отпуск, прекъсне неговото ползване;

2. след изтичането на периодите след раждането, които се разрешават с актове на здравните органи, самоосигуряващото се лице започне да упражнява трудова дейност, за която се осигурява за общо заболяване и майчинство.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.) Когато майката е починала, лишена е от родителски права или упражняването на родителските права върху детето е предоставено на бащата, това обезщетение се изплаща на бащата, а когато той е починал - на настойника. Обезщетението се изплаща, когато лицето, поело отглеждането на детето, отговаря на условията по чл. 48а.
(3) Обезщетението по ал. 1 и 2 не се изплаща при смърт на детето, когато детето е дадено за осиновяване, настанено е по реда на чл. 26, ал. 1 от Закона за закрила на детето или в детско заведение на пълна държавна издръжка, както и при отглеждането му от лице, включено в програми за подкрепа на майчинството.

Обезщетение при смърт или при заболяване на майката или на осиновителката на дете до 5-годишна възраст (Загл. изм. - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.)

Чл. 51. (Изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., доп. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.06.2017 г., изм. - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.) При смърт или тежко заболяване на майката (осиновителката), което я възпрепятства да гледа детето, на лицето, което ползва отпуска по чл. 167 от Кодекса на труда, се изплаща парично обезщетение по чл. 49, 53 или 53в. Обезщетението се изплаща и на самоосигуряващите се лица, когато отговарят на условията по чл. 48а, 52а и 53а.

Обезщетение при бременност и раждане и при осиновяване на дете до 5-годишна възраст при прекратяване на осигуряването (Изм. - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.)

Чл. 52. (Изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., изм. - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.) При прекратяване на осигуряването за общо заболяване и майчинство през време на получаване на обезщетение за бременност и раждане или при осиновяване на дете до 5-годишна възраст на осигуреното лице се изплаща парично обезщетение до изтичане на срока на обезщетението за бременност и раждане по чл. 50 или при осиновяване на дете по чл. 53в.

Право на обезщетение за отглеждане на дете до 2-годишна възраст (Загл. изм. - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.)

Чл. 52а. (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2004 г., в сила от 01.07.2004 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., изм. - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.) Осигурените лица за общо заболяване и майчинство имат право на парично обезщетение за отглеждане на дете до навършване на 2-годишната му възраст, ако имат 12 месеца осигурителен стаж като осигурени за този риск.

Срок за представяне на документи и данни за изплащане на обезщетение за отглеждане на дете до 2-годишна възраст (Загл. доп. - ДВ, бр. 98 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г., изм. - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.)

Чл. 52б. (Нов - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., изм. - ДВ, бр. 94 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 98 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г., доп. - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.) Осигурителите, техните клонове и поделения и осигурителните каси представят в съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт документите и данните за изплащане на парично обезщетение за отглеждане на дете до навършване на 2-годишната му възраст в срока по чл. 40а, т. 1, а самоосигуряващите се лица - до 10-о число на месеца, следващ този, от който се иска изплащане на обезщетението.

Обезщетение при отглеждане на дете до 2-годишна възраст (Загл. изм. - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.)

Чл. 53. (1) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.) След изтичане срока на обезщетението за бременност и раждане, през време на допълнителния платен отпуск за отглеждане на дете до навършване на 2-годишната му възраст, на майката се изплаща месечно парично обезщетение в размер, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване. Обезщетението се изплаща и на осиновителката, ако след изтичане срока на обезщетението при осиновяване на дете, то не е навършило 2-годишна възраст.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.) Когато допълнителният платен отпуск за отглеждането на детето вместо от майката (осиновителката) се ползва от бащата (осиновителя) или от лицето, което е поело отглеждането на детето, се изплаща месечно парично обезщетение в размер определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване. Това обезщетение се изплаща на настойника, когато той ползва отпуска по чл. 167, ал. 5 от Кодекса на труда.
(3) (Нова - ДВ, бр. 69 от 2004 г., в сила от 01.07.2004 г., изм. - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.) Обезщетението по ал. 1 се изплаща и на лицата, които ползват отпуск за отглеждане на дете до навършване на 2-годишната му възраст, настанено по реда на чл. 26, ал. 1 от Закона за закрила на детето.
(4) (Предишна ал. 3, изм. - ДВ, бр. 69 от 2004 г., в сила от 01.07.2004 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 89 от 2008 г., изм. - ДВ, бр. 49 от 2010 г., в сила от 01.07.2010 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г., доп. - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.) Паричното обезщетение по ал. 1, 2 и 3 не се изплаща при смърт на детето, даване за осиновяване, при прекратяване на осиновяването или при настаняване на детето по реда на чл. 26, ал. 1 от Закона за закрила на детето или в детско заведение, включително и детски ясли, както и при отглеждането му от лице, включено в програми за подкрепа на майчинството.
(5) (Нова - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., изм. - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.) Самоосигуряващите се лица имат право на обезщетение по ал. 1, 2, 3 и 4, когато отговарят на условията по чл. 52а.

Право на обезщетение при осиновяване на дете до 5-годишна възраст (Изм. - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.)

Чл. 53а. (Нов - ДВ, бр. 104 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г., изм. - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.) Осигурените за общо заболяване и майчинство лица имат право на обезщетение при осиновяване на дете до 5-годишна възраст, ако имат 12 месеца осигурителен стаж като осигурени за този риск.

Срок за представяне на документи и данни за изплащане на обезщетение при осиновяване на дете до 5-годишна възраст

Чл. 53б. (Нов - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.) Осигурителите, техните клонове и поделения и осигурителните каси представят в съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт документите и данните за изплащане на парично обезщетение при осиновяване на дете до 5-годишна възраст в срока по чл. 40а, т. 1, а самоосигуряващите се лица - до 10-о число на месеца, следващ този, от който се иска изплащане на обезщетението.

Обезщетение при осиновяване на дете до 5-годишна възраст

Чл. 53в. (Нов - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.) (1) На осигуреното за общо заболяване и майчинство лице през време на отпуска при осиновяване на дете до 5-годишна възраст се изплаща обезщетение в размера, определен по реда на чл. 49, за срок до 365 дни от деня на предаването на детето за осиновяване, но не по-късно от навършване на 5-годишната му възраст.
(2) На осигурения за общо заболяване и майчинство осиновител се изплаща парично обезщетение при осиновяване на дете в размера, определен по реда на чл. 49, за срок до 15 дни през време на отпуска по чл. 164б, ал. 8 от Кодекса на труда.
(3) На осигуреното за общо заболяване и майчинство лице се изплаща парично обезщетение в размера, определен по реда на чл. 49, след изтичане на 6 месеца от деня на предаване на детето за осиновяване за остатъка до 365 дни през време на отпуска по чл. 164б, ал. 2, 3 или 5 от Кодекса на труда.
(4) Паричното обезщетение по ал. 1, 2 и 3 не се изплаща при смърт на детето, при прекратяване на осиновяването, при настаняване в детско заведение на пълна държавна издръжка, както и когато детето посещава детско заведение, включително детска ясла или учебно заведение.
(5) Самоосигуряващите се лица имат право на обезщетение по ал. 1, 2, 3 и 4, когато отговарят на условията по чл. 53а.

Обезщетение при неизползване на отпуска при осиновяване на дете до 5-годишна възраст

Чл. 53г. (Нов - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.) (1) Осиновителката на дете до 5-годишна възраст или осиновителят, който сам е осиновил дете до 5-годишна възраст, когато отговаря на условията на чл. 53а, получава парично обезщетение в размер 50 на сто от обезщетението по чл. 49, когато след изтичането на 90 дни от деня на предаване на детето за осиновяване:
1. не ползва отпуск за осиновяване, или лицето, което ползва такъв отпуск, прекъсне неговото ползване;
2. самоосигуряващото се лице започне да упражнява трудова дейност, за която се осигурява за общо заболяване и майчинство.
(2) Когато осиновителката е починала, лишена е от родителски права и/или упражняването на родителските права върху детето е предоставено на осиновителя, обезщетението по ал. 1 се изплаща на осиновителя, а когато той е починал - на настойника. Обезщетението се изплаща на настойника и в случаите, когато осиновителят, който сам е осиновил дете, е починал или е лишен от родителски права. Обезщетението се изплаща, когато лицето, поело отглеждането на детето, отговаря на условията по чл. 53а.
(3) Обезщетението по ал. 1 и 2 не се изплаща при смърт на детето, при прекратяване на осиновяването, при настаняване в детско заведение на пълна държавна издръжка, както и при отглеждането му от лице, включено в програми за подкрепа на майчинството.

Обезщетение при неизползване на допълнителния платен отпуск за отглеждане на дете до 2-годишна възраст (Загл. изм. - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.)

Чл. 54. (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., доп. - ДВ, бр. 112 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., изм. - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.) Майката (осиновителката), която отговаря на условията по чл. 52а, получава парично обезщетение в размер 50 на сто от обезщетението по чл. 53, ако:
1. (изм. - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.) не ползва допълнителния платен отпуск за отглеждане на детето или лицето, което ползва такъв отпуск, прекъсне неговото ползване;
2. (изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.) самоосигуряващото се лице с право на обезщетение по чл. 53 започне да упражнява трудова дейност, за която се осигурява за общо заболяване и майчинство.
(2) (Доп. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., изм. - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.) Ако майката (осиновителката) е починала, лишена е от родителски права или упражняването на родителските права върху детето е предоставено на бащата (осиновителя), това обезщетение се изплаща на бащата (осиновителя), а ако той е починал - на настойника. Обезщетението се изплаща, ако лицето, поело отглеждането на детето, отговаря на условията на чл. 52а.
(3) (Доп. - ДВ, бр. 68 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 89 от 2008 г., изм. - ДВ, бр. 49 от 2010 г., в сила от 01.07.2010 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г., доп. - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.) Обезщетението по ал. 1 и 2 не се изплаща, при смърт на детето, когато детето е дадено за осиновяване, когато осиновяването е прекратено, настанено е по реда на чл. 26, ал. 1 от Закона за закрила на детето или е настанено в детско заведение на пълна държавна издръжка, както и при отглеждането му от лице, включено в програми за подкрепа на майчинството.

Раздел III.
Парични обезщетения за безработица (Нов - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., предишна глава IV А - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.)

Право на парично обезщетение за безработица

Чл. 54а. (Нов - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 115 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) Право на парично обезщетение за безработица имат лицата, за които са внесени или дължими осигурителни вноски във фонд "Безработица" най-малко 12 месеца през последните 18 месеца преди прекратяване на осигуряването и които:
1. (изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.) имат регистрация като безработни в Агенцията по заетостта;
2. (изм. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) не са придобили право на пенсия за осигурителен стаж и възраст в Република България или пенсия за старост в друга държава или не получават пенсия за осигурителен стаж и възраст в намален размер по чл. 68а или професионална пенсия по чл. 168;
3. (изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., доп. - ДВ, бр. 54 от 2015 г., в сила от 17.07.2015 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) не упражняват трудова дейност, за която подлежат на задължително осигуряване по този кодекс или по законодателството на друга държава, с изключение на лицата по чл. 114а, ал. 1 от Кодекса на труда.
(2) (Нова - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) За придобиване право на парично обезщетение по ал. 1 се зачита и времето:
1. на платен и неплатен отпуск за отглеждане на дете;
2. (доп. - ДВ, бр. 1 от 2014 г., в сила от 01.01.2014 г., изм. - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.) на платените и неплатените отпуски за временна неработоспособност и за бременност и раждане, както и отпуска при осиновяване на дете до 5-годишна възраст;
3. на неплатения отпуск до 30 работни дни през една календарна година;
4. (доп. - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) зачетено за осигурителен стаж по законодателството на друга държава на основание на международен договор, по който Република България е страна или на европейските регламенти за координация на системите за социална сигурност.
(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., доп. - ДВ, бр. 28 от 2020 г., в сила от 13.03.2020 г.) Паричното обезщетение за безработица се отпуска въз основа на заявление до териториалното поделение на Националния осигурителен институт подадено по електронен път с квалифициран електронен подпис или с персонален идентификационен код в Националния осигурителен институт, или на хартиен носител в съответната дирекция "Бюро по труда".
(4) (Отм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., предишна ал. 3, изм. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.) Паричното обезщетение за безработица се изплаща от датата на последното прекратяване на осигуряването, ако:
1. заявлението по ал. 3 е подадено в тримесечен срок от тази дата;
2. лицето се е регистрирало като безработно в Агенцията по заетостта в срок 7 работни дни от тази дата.
(5) (Нова - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.) Ако заявлението по ал. 3 е подадено по неуважителни причини след изтичането на срока по ал. 4, т. 1, паричното обезщетение се изплаща от датата на заявлението за определения по чл. 54в или чл. 54б, ал. 3 или ал. 4 период, намален със закъснението.
(6) (Нова - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.) Ако заявлението по ал. 3 е подадено в срока по ал. 4, т. 1, а регистрацията на лицето като безработно в Агенцията по заетостта е направена след изтичане на срока по ал. 4, т. 2 по неуважителни причини, паричното обезщетение се изплаща от датата на регистрацията за определения по чл. 54в или чл. 54б, ал. 3 или ал. 4 период, намален със закъснението.
(7) (Изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., предишна ал. 5 - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., отм. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.)

Размер на паричното обезщетение за безработица

Чл. 54б. (Нов - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) Дневното парично обезщетение за безработица е в размер 60 на сто от среднодневното възнаграждение или среднодневния осигурителен доход, върху който са внесени или дължими осигурителни вноски във фонд "Безработица" за последните 24 календарни месеца, предхождащи месеца на прекратяване на осигуряването, и не може да бъде по-малко от минималния и по-голямо от максималния дневен размер на обезщетението за безработица.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) Минималният и максималният дневен размер на обезщетението за безработица се определят ежегодно със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване.
(3) (Доп. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., доп. - ДВ, бр. 95 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 82 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 64 от 2007 г., изм. - ДВ, бр. 35 от 2009 г., в сила от 12.05.2009 г., доп. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 53 от 2014 г., доп. - ДВ, бр. 79 от 2015 г., в сила от 01.11.2015 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г., изм. - ДВ, бр. 51 от 2020 г.) Безработните лица, чиито правоотношения са били прекратени по тяхно желание или с тяхно съгласие, или поради виновното им поведение, на основание чл. 325, т. 1 и 2, чл. 326, 330 и 331 от Кодекса на труда, чл. 103, ал. 1, т. 1, 2 и 5, чл. 105, чл. 107, ал. 1, т. 1 - 4 и чл. 107а от Закона за държавния служител, чл. 162, т. 1 и 6, чл. 163 и чл. 165, т. 2 и 3 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, чл. 226, ал. 1, т. 4, 6, 8 и 16 от Закона за Министерството на вътрешните работи, чл. 101, ал. 1, т. 5, 8 и 11 от Закона за Държавна агенция "Разузнаване" и чл. 165, ал. 1, т. 2, 3 и 5 и чл. 271, т. 2, 3 и 5 от Закона за съдебната власт или по други закони, получават минималния размер на паричното обезщетение за безработица за срок 4 месеца.
(4) Безработните лица, придобили право на парично обезщетение по чл. 54а преди изтичането на три години от предходно упражняване на правото на обезщетение за безработица, получават минималния размер на обезщетението за срок 4 месеца.
(5) (Изм. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.) Месечният размер на паричното обезщетение за безработица се определя, като полученият по реда на ал. 1 дневен размер се умножи по броя на работните дни в месеца, за който се отнася.
(6) (Изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) Лицата, наети на работа на непълно работно време в срока за изплащане на паричното обезщетение и получаващи възнаграждение по-малко от минималната работна заплата, установена за страната, получават обезщетение за безработица в размер 50 на сто от полагащото им се парично обезщетение за оставащия период на изплащането.
(7) (Нова - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.) Когато в периода по ал. 1, от който се определя среднодневното възнаграждение или среднодневният осигурителен доход, се включва време, което се зачита за осигурителен стаж, без да се дължат осигурителни вноски, или през което лицето не е осигурено за безработица, при определяне на осигурителния доход се вземат съответно:
1. (изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.) за времето на платен и неплатен отпуск за отглеждане на дете, на неплатен отпуск за временна неработоспособност и за бременност и раждане и на неплатен отпуск до 30 работни дни през една календарна година - среднодневната минимална работна заплата, установена за страната за съответния период;
2. (доп. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г., доп. - ДВ, бр. 1 от 2014 г., в сила от 01.01.2014 г., изм. - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.) за времето на платен отпуск за временна неработоспособност и за бременност и раждане, както и при осиновяване на дете до 5-годишна възраст - доходът, от който е определено паричното обезщетение, по правоотношенията, по които лицето е осигурено за безработица;

3. (изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.) за времето, зачетено за осигурителен стаж по законодателството на друга държава на основание международен договор, по който Република България е страна - среднодневната минимална работна заплата, установена за страната за съответния период;
4. (нова - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.) за времето, през което лицето не е осигурено за безработица - среднодневната минимална работна заплата, установена за страната за съответния период.

Срокове за изплащане на паричните обезщетения за безработица

Чл. 54в. (Нов - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) Паричните обезщетения за безработица се изплащат ежемесечно през месеца, следващ този, за който се дължат, за срок, определен според продължителността на осигурителния стаж, по време на който лицата са били осигурени за безработица, за времето след 31 декември 2001 г., както следва:

Осигурителен стаж с осигуряване за безработица за времето след 31 декември 2001 г. (години)	Срок на изплащане на обезщетението (месеци)
до 3 години	4
от 3 години и 1 ден до 7 години	6
от 7 години и 1 ден до 11 години	8
от 11 години и 1 ден до 15 години	10
над 15 години	12

(2) (Нова - ДВ, бр. 67 от 2003 г., отм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.)
(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 67 от 2003 г., доп. - ДВ, бр. 95 от 2003 г., отм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.)
(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 67 от 2003 г., отм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.)

Спиране изплащането на паричните обезщетения за безработица

Чл. 54г. (Нов - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) Изплащането на паричното обезщетение за безработица се спира за периода, през който лицето получава обезщетение за временна неработоспособност или обезщетение за оставане без работа на основание нормативен акт.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., отм. - ДВ, бр. 103 от 2020 г., в сила от 01.01.2021 г.)
(3) (Доп. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.) Изплащането се възобновява от деня на отпадане на основанието за спиране за оставащия към датата на спиране период.
(4) (Нова - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., доп. - ДВ, бр. 98 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г., изм. - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г., изм. - ДВ, бр. 103 от 2020 г., в сила от 01.01.2021 г.) Длъжностното лице по чл. 54ж, ал. 1 спира с разпореждане производството по отпускането или изплащането на обезщетението за безработица, когато е необходимо:
1. събиране на доказателства за осигурителен стаж и/или осигурителен доход, придобит при прилагане на разпоредбите на международен договор, по който Република България е страна, или на европейските регламенти за координация на системите за социална сигурност;
2. извършване на проверка от контролен или друг компетентен орган относно обстоятелства от значение за правото или размера на обезщетението; в този случай спирането е до приключване на проверката, но за не повече от 6 месеца.

Прекратяване изплащането на паричните обезщетения за безработица

Чл. 54д. (Нов - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) (1) Изплащането на паричното обезщетение за безработица се прекратява при:
1. (изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., доп. - ДВ, бр. 54 от 2015 г., в сила от 17.07.2015 г.) започване на трудова дейност, за която лицето подлежи на задължително осигуряване по този кодекс, с изключение на лицата по чл. 114а, ал. 1 от Кодекса на труда или законодателството на друга държава;
2. прекратяване на регистрацията от Агенцията по заетостта;
3. (изм. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст в Република България или пенсия за старост в друга държава, или при отпускане на пенсия за осигурителен стаж и възраст в намален размер по чл. 68а или на професионална пенсия по чл. 168;
4. (отм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г.)

5. смърт на безработния.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., отм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.)
(3) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) Лицето е длъжно да декларира пред съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт за настъпването на обстоятелствата по ал. 1, т. 1, 2 и 3 в срок до 7 работни дни.
(4) (Отм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г.)
(5) (Доп. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., доп. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) Ако по време на получаване на паричното обезщетение лицето започне да упражнява дейност - основание за задължително осигуряване по чл. 4 или трудова дейност по законодателството на друга държава, която бъде преустановена след по-малко от 12 месеца, изплащането на паричното обезщетение се възстановява за оставащия към датата на прекратяването период, ако регистрацията на лицето в Агенцията по заетостта е направена в срок 7 работни дни от прекратяване на трудовата дейност. Ако регистрацията е направена след този срок по неуважителни причини, изплащането на паричното обезщетение се възстановява от датата на новата регистрация за оставащия към датата на прекратяването период, намален със закъснението.

Възстановяване на добросъвестно получено парично обезщетение за безработица

Чл. 54е. (Нов - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 82 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 64 от 2007 г., изм. - ДВ, бр. 35 от 2009 г., в сила от 12.05.2009 г., изм. - ДВ, бр. 53 от 2014 г., доп. - ДВ, бр. 79 от 2015 г., в сила от 01.11.2015 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) Изплатените парични обезщетения за безработица се възстановяват от лицата за периода на полученото обезщетение за оставане без работа поради незаконно уволнение, определено съгласно нормативен акт.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) В 7-дневен срок от изплащане на обезщетението за оставане без работа поради незаконно уволнение осигурителят е длъжен да представи копия от съдебното решение и платежните документи в съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт.
(3) (Нова - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., доп. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) Изплатените парични обезщетения за безработица се възстановяват от лицата за периода, за който им е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст в Република България, или пенсия за старост в друга държава, пенсия за осигурителен стаж и възраст в намален размер по чл. 68а или професионална пенсия по чл. 168, и за периода, през който са получавали парично обезщетение за временна неработоспособност за бременност и раждане или обезщетение за оставане без работа, определено съгласно нормативен акт.
(4) (Изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., предишна ал. 3 - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., доп. - ДВ, бр. 98 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) За възстановяване на сумите по ал. 1 и 3 длъжностното лице, на което е възложено ръководството на осигуряването за безработица в териториалното поделение на Националния осигурителен институт или друго длъжностно лице, определено от ръководителя на поделението, издава разпореждане, което подлежи на принудително изпълнение по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.
(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., доп. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., отм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.)

Ред за отпускане, изплащане, изменяне, спиране и прекратяване на паричните обезщетения за безработица
(Загл. доп. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.)

Чл. 54ж. (Нов - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.) Паричните обезщетения за безработица се отпускат, изменят, отказват, спират, прекратяват, възобновяват и възстановяват с разпореждане на длъжностното лице, на което е възложено ръководството на осигуряването за безработица или друго длъжностно лице, определено от ръководителя на териториалното поделение на Националния осигурителен институт.
(2) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.) Влязлото в сила разпореждане по ал. 1 може да се измени или отмени от органа, който го е издал, когато:
1. са представени нови документи или доказателства, които имат значение за определяне правото, размера и периода на паричното обезщетение за безработица;
2. паричното обезщетение за безработица е неправилно отпуснато или неправилно е отказано отпускането му.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., предишна ал. 2 - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., изм. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) Длъжностното лице по ал. 1 издава разпореждане за възстановяване на неоснователно изплатените обезщетения за безработица. Дължимите суми по разпорежданията могат да се прихващат от вземания на лицата от държавното обществено осигуряване по реда на чл. 114, ал. 5 и подлежат на принудително изпълнение по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.
(4) (Нова - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., предишна ал. 3 - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 01.01.2020 г.) Паричните обезщетения за безработица се изплащат от Националния осигурителен институт на лицата по декларирана от тях лична платежна сметка, обозначена с Международен номер на банкова сметка (International Bank Account Number - IBAN), водена от доставчик на платежни услуги, лицензиран от Българската народна банка, или от клон на доставчик на платежни услуги, осъществяващ дейност на територията на страната.

Задължения за предоставяне на информация

Чл. 54з. (Нов - ДВ, бр. 1 от 2001 г., в сила от 01.01.2002 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) Агенцията по заетостта предоставя на Националния осигурителен институт ежедневно информацията, необходима за отпускане, изплащане, спиране, прекратяване или изменяне на обезщетенията за безработица.
(2) Националният осигурителен институт предоставя ежемесечно информация на Агенцията по заетостта за изплащането, спирането и прекратяването на обезщетенията за безработица.

Право на парично обезщетение за дълготрайна безработица

Чл. 54и. (Нов - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., отм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.)

Раздел IV.
Отпускане и изчисляване на паричните обезщетения и помощи (Нов - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.)

Отпускане и изчисляване на паричните обезщетения за временна неработоспособност, трудоустрояване, бременност и раждане и за отглеждане на дете до 2-годишна възраст и на помощите (Загл. изм. - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 17.12.2019 г.)

Чл. 54к. (Нов - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 17.12.2019 г.) Отпускането и изчисляването на паричните обезщетения за временна неработоспособност, трудоустрояване, бременност и раждане и за отглеждане на дете до 2-годишна възраст и помощите от държавното обществено осигуряване се извършват въз основа на данните по чл. 5, ал. 4, т. 1 и чл. 33, ал. 5, т. 12, както и на данните, декларирани в подадените документи за изплащане на обезщетенията и помощите от държавното обществено осигуряване при условия и по ред, определени с акт на Министерския съвет.

Отпускане и изчисляване на паричните обезщетения за безработица

Чл. 54л. (Нов - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) Отпускането, изчисляването, изменянето, отказването, спирането, прекратяването, възобновяването и възстановяването на паричните обезщетения за безработица се извършват въз основа на данните по чл. 5, ал. 4, т. 1 и на данните, декларирани в подадените от лицата документи за отпускане на обезщетенията при условия и по ред, определени с акт на Министерския съвет.

Преизчисляване на парични обезщетения за временна неработоспособност, трудоустрояване, бременност и раждане и при осиновяване на дете до 5-годишна възраст (Загл. изм. - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.)

Чл. 54м. (Нов - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2016 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) (1) Паричните обезщетения се преизчисляват служебно до 30 юни на годината, следваща годината, за която се отнасят, по ред, определен с акта по чл. 54к, въз основа на данните по чл. 5, ал. 4, т. 1 и/или на окончателния осигурителен доход, определен съгласно чл. 6, ал. 9, и внесените окончателни осигурителни вноски.
(2) Когато в резултат на преизчисляването по ал. 1 се установи разлика между изплатения и дължимия размер на обезщетението:
1. разликата до по-високия размер се изплаща на лицето в срока по ал. 1;
2. изплатеното в по-висок от дължимия размер се възстановява от лицето, освен когато е в резултат на неправилно подадени данни за изплащане на паричното обезщетение и/или удостоверяване на осигурителен стаж и доход от осигурителя.

Глава пета.
ОСИГУРЯВАНЕ ЗА ТРУДОВА ЗЛОПОЛУКА И ПРОФЕСИОНАЛНА БОЛЕСТ

Трудова злополука

Чл. 55. (1) (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 01.07.2009 г.) Трудова злополука е всяко внезапно увреждане на здравето, станало през време и във връзка или по повод на извършваната работа, както и при всяка работа, извършена в интерес на предприятието, когато е причинило временна неработоспособност, трайно намалена работоспособност или смърт.
(2) (Доп. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г., изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) Трудова е и злополуката, станала с осигурен по чл. 4, ал. 1 и чл. 4а по време на обичайния път при отиване или при връщане от работното място до:
1. основното място на живеене или до друго допълнително място на живеене с постоянен характер;
2. мястото, където осигуреният обикновено се храни през работния ден;
3. мястото за получаване на възнаграждение.
(3) Не е налице трудова злополука, когато пострадалият умишлено е увредил здравето си.

Професионална болест

Чл. 56. (1) Професионална болест е заболяване, което е настъпило изключително или предимно под въздействието на вредните фактори на работната среда или на трудовия процес върху организма и е включено в Списъка на професионалните болести, издаден от Министерския съвет по предложение на министъра на здравеопазването.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 01.07.2009 г., доп. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) За професионална болест може да се признае и заболяване, невключено в Списъка на професионалните болести, когато се установи, че то е причинено основно и пряко от обичайната трудова дейност на осигурения и е причинило временна неработоспособност, трайно намалена работоспособност или смърт на осигурения.
(3) Към професионалната болест се отнасят и нейното усложнение и късните и последици.

Деклариране на трудова злополука

Чл. 57. (1) (Доп. - ДВ, бр. 7 от 2012 г., изм. - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) Осигурителят, а когато пострадалият е изпратен за изпълнение на временна работа - предприятието ползвател, е длъжен в срок от 5 работни дни да декларира пред териториалното поделение на Националния осигурителен институт всяка трудова злополука.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., доп. - ДВ, бр. 7 от 2012 г.) Ако осигурителят или предприятието ползвател не декларира злополуката, пострадалият или неговите наследници имат право в срок една година от злополуката да я декларират пред териториалното поделение на Националния осигурителен институт.
(3) Редът за установяване, разследване, регистриране и отчитане на трудовите злополуки се определя с акт на Министерския съвет.

Разследване на трудова злополука

Чл. 58. (1) Териториалното поделение на Националния осигурителен институт съвместно с Инспекцията по труда, комитетите и групите по условия на труд и други компетентни органи в зависимост от случая разследват всяка смъртна трудова злополука, всяка злополука, причинила увреждане на повече от 3-ма работещи, както и всяка злополука, за която има основание да се предполага, че ще доведе до инвалидност.
(2) Териториалното поделение на Националния осигурителен институт може по своя преценка да разследва и други злополуки освен посочените в ал. 1.
(3) Разследването на трудова злополука трябва да установи:
1. причините и обстоятелствата за възникване на трудовата злополука;
2. вида на увреждания;
3. (изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) други сведения, които ще подпомогнат териториалното поделение на Националния осигурителен институт да се произнесе за характера на злополуката.
(4) При разследване на злополуката пострадалият има право да присъства или да посочи да присъстват:
1. работник или служител от същата професия, или
2. член на семейството или възходящ или низходящ сродник, или
3. представител на синдикалната организация, в която членува;
4. представител на работниците и служителите в комитетите и групите по условия на труд.
(5) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) Правата по ал. 4 имат наследниците на починалия при трудова злополука и лицата по т. 2, когато здравословното състояние на пострадалия не му позволява да посочи представител.
(6) (Изм. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) Резултатите от разследването се оформят в протокол в типизирана форма, който е валиден до доказване на противното. Екземпляр от протокола се връчва от териториалното поделение на Националния осигурителен институт на пострадалия или на неговите наследници и на осигурителя/предприятието ползвател.

Досие

Чл. 59. (1) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) За всяка трудова злополука или професионална болест териториалното поделение на Националния осигурителен институт открива досие, което съдържа:
1. декларацията за трудова злополука или известието за професионална болест;
2. протокол от разследването на трудовата злополука, когато такова е извършено, или протокол за проучване на професионалната болест;
3. разпореждането за приемане или за неприемане на злополуката за трудова или експертното решение за потвърждаване или отхвърляне на професионалната болест и регистрационната карта за призната професионална болест;
4. (изм. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) данните от издадените първични болнични листове и решенията по обжалването им от регистъра по чл. 33, ал. 5, т. 12;
5. (отм. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.)
6. други документи, свързани със злополуката или заболяването.
(2) Пострадалият и осигурителят имат право да се запознават със съдържанието на досието.
(3) (Отм. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.)

Квалифициране на злополуката за трудова

Чл. 60. (1) (Изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) Длъжностното лице, определено от ръководителя на териториалното поделение на Националния осигурителен институт, въз основа на документите в досието и данните в информационната система по чл. 33, ал. 5, т. 7 в 14-дневен срок от декларирането издава разпореждане за приемане или за неприемане на злополуката за трудова.
(2) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) При декларирана злополука по повод на нетравматично увреждане разпореждането по ал. 1 се издава въз основа на решението на органите, осъществяващи експертизата на работоспособността.
(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 103 от 2020 г., в сила от 01.01.2021 г.) Разпореждането се връчва на осигурения и на осигурителя/предприятието ползвател по реда на чл. 110, ал. 4.
(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) Разпореждането подлежи на обжалване от заинтересуваните лица по реда на чл. 117.

Сигнализиране за професионална болест

Чл. 61. (Изм. - ДВ, бр. 76 от 2005 г., в сила от 01.01.2007 г.) Практикуващите лекари и лекари по дентална медицина при съмнение за професионална болест изпращат известие и до териториалното поделение на Националния осигурителен институт.

Изготвяне на документи за професионална болест

Чл. 62. (1) За всяко известие по чл. 61 териториалното поделение на Националния осигурителен институт извършва проучвания, подготвя документи и ги представя на медицинските експертни органи.
(2) Осигурителят изготвя и представя необходимите документи по ал. 1 в териториалното поделение на Националния осигурителен институт в 30-дневен срок от поискването им.

(3) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) Органите на експертизата на работоспособността издават експертно решение за потвърждаване или отхвърляне на професионалната болест и попълват регистрационна карта за професионална болест.

Ред за съобщаване, регистриране и обжалване на професионални болести

Чл. 63. Редът за съобщаване, регистриране, потвърждаване, обжалване и отчитане на професионалните болести се определя с акт на Министерския съвет.

Размери на осигурителните вноски във фонд "Трудова злополука и професионална болест"

Чл. 64. (1) Размерите на осигурителните вноски, които внасят осигурителите, се определят в процент от месечния осигурителен доход на осигурените на базата на актюерските разчети.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г.) Със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване се определя размерът на осигурителната вноска за трудова злополука и професионална болест по групи основни икономически дейности.
(3) (В сила от 1 януари 2004 г., изм. - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г.) Размерът на осигурителната вноска се определя от Националния осигурителен институт по методика и ред, определени с акт на Министерския съвет.
(4) (В сила от 1 януари 2004 г., отм. - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г.)

Мероприятия за предотвратяване на трудовата злополука и професионалната болест

Чл. 65. Фонд "Трудова злополука и професионална болест" финансира мероприятия за предотвратяване на трудовите злополуки и професионалните болести и за подобряване условията на труд чрез:
1. оказване на осигурителите на помощ, консултации и съдействие за създаване и реализиране на ефективна система за управление на безопасността на труда и опазване на здравето при работа;
2. разработване и участие в разработването на национални отраслови програми (стратегии) в областта на безопасността на труда и опазване на здравето при работа;
3. провеждане на обучение и повишаване квалификацията на работещите по въпросите на безопасността на труда и опазване на здравето при работа;
4. осъществяване и възлагане на научни изследвания в областта на безопасността на труда и опазване на здравето при работа;
5. проверка на състоянието на безопасността на труда и опазване на здравето при работа;
6. разследване самостоятелно или с другите компетентни органи на трудови злополуки и професионални болести;
7. провеждане на кампанийна дейност, предоставяне на информация на обществото по проблемите на безопасността на труда и опазване на здравето при работа;
8. разработване и участие в разработването на нормативни актове по безопасността на труда и опазване на здравето при работа;
9. изучаване и разпространяване на положителния опит в създаването на безопасни условия на труд;
10. извършване на други дейности по предотвратяване на трудовите злополуки и професионалните болести.

Задължения на осигурителя

Чл. 66. Осигурителят е длъжен:
1. (отм. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.)
2. да уведомява незабавно териториалното поделение на Националния осигурителен институт, Инспекцията по труда и други компетентни органи за всяка смъртна трудова злополука, за всяка злополука, причинила увреждане на повече от трима работещи, както и за всяка злополука, за която има основание да се предполага, че ще доведе до инвалидност.
3. (изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г., отм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.)
4. (отм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.)
5. (отм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.)

Задължения на предприятието ползвател (Загл. изм. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.)

Чл. 66а. (Нов - ДВ, бр. 7 от 2012 г., доп. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) Задълженията на осигурителя по тази глава се отнасят и за предприятието ползвател, когато в него са изпратени работници или служители за изпълнение на временна работа.

Задължения на осигуреното лице

Чл. 67. Осигуреното лице е длъжно:
1. (отм. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.)
2. (изм. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) да уведоми незабавно осигурителя/предприятието ползвател или негов пълномощник за настъпила трудова злополука или за установена професионална болест, с изключение на случаите, когато това е невъзможно.

Глава шеста.
ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ПЕНСИОННО ОСИГУРЯВАНЕ

Раздел I.
Пенсии за осигурителен стаж и възраст

Придобиване право на пенсия

Чл. 68. (Изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) (1) Право на пенсия за осигурителен стаж и възраст се придобива при навършване на възраст 60 години и 10 месеца от жените и 63 години и 10 месеца от мъжете и осигурителен стаж 35 години и 2 месеца за жените и 38 години и 2 месеца за мъжете. От 31 декември 2016 г. възрастта се увеличава от първия ден на всяка следваща календарна година, както следва:
1. до 31 декември 2029 г. възрастта за жените се увеличава с по 2 месеца за всяка календарна година, а от 1 януари 2030 г. - с по 3 месеца за всяка календарна година до достигане на 65-годишна възраст;
2. до 31 декември 2017 г. възрастта за мъжете се увеличава с 2 месеца, а от 1 януари 2018 г. - с по 1 месец за всяка календарна година до достигане на 65-годишна възраст.
(2) От 31 декември 2016 г. осигурителният стаж по ал. 1 се увеличава от първия ден на всяка следваща календарна година с по 2 месеца до достигане на осигурителен стаж 37 години за жените и 40 години за мъжете.
(3) В случай че лицата нямат право на пенсия по ал. 1 и 2, до 31 декември 2016 г. те придобиват право на пенсия при навършване на възраст 65 години и 10 месеца за жените и мъжете и най-малко 15 години действителен осигурителен стаж. От 31 декември 2016 г. възрастта се увеличава от първия ден на всяка следваща календарна година с по 2 месеца до достигане на 67-годишна възраст.
(4) (Нова - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) При преценяване на правото на пенсия по ал. 1 и 2, свързана с прилагане на международен договор, по който Република България е страна, или на европейските регламенти за координация на системите за социална сигурност, когато само със зачетения по българското законодателство осигурителен стаж лицето не придобива право на пенсия, но има поне 15 години действителен осигурителен стаж и до удостоверяване на чуждия осигурителен стаж навърши възрастта по ал. 3, се отпуска пенсия в размер на социалната пенсия за старост, при условие че лицето не получава друг вид пенсия.
(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) След 31 декември 2037 г. възрастта по ал. 1 се обвързва с нарастването на средната продължителност на живота.

Пенсия за осигурителен стаж и възраст в намален размер

Чл. 68а. (Нов - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) (1) Лицата, които имат изискуемия осигурителен стаж по чл. 68, ал. 2, могат по тяхно желание да се пенсионират до една година по-рано от възрастта им по чл. 68, ал. 1. Пенсията се отпуска от датата на заявлението и се изплаща в намален размер пожизнено.
(2) Лицата, на които е отпусната пенсия по ал. 1, нямат право на пенсия по чл. 68, ал. 1, 2 и 3.
(3) (Нова - ДВ, бр. 103 от 2020 г., в сила от 01.01.2021 г.) При преизчисляване на пенсията по ал. 1 процентът на намаление, определен съгласно чл. 70, ал. 14, не се променя.

Придобиване право на пенсия от военнослужещите по Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и от държавните служители - по Закона за Министерството на вътрешните работи и Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража
(Загл. изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2006 г., в сила от 01.05.2006 г., изм. - ДВ, бр. 25 от 2009 г., в сила от 01.06.2009 г., изм. - ДВ, бр. 35 от 2009 г., в сила от 12.05.2009 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.)

Чл. 69. (1) (Изм. - ДВ, бр. 38 от 2005 г., изм. - ДВ, бр. 35 от 2009 г., в сила от 12.05.2009 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., изм. - ДВ, бр. 111 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 22.12.2020 г.) Военнослужещите придобиват право на пенсия при навършване на възраст 52 години и 10 месеца и при 27 години общ осигурителен стаж, от които две трети действително изслужени като военнослужещи по Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, като резервисти на активна служба и/или като резервисти на срочна служба в доброволния резерв по Закона за резерва на въоръжените сили на Република България.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., изм. - ДВ, бр. 74 от 2002 г., в сила от 01.01.2003 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 38 от 2005 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2006 г., в сила от 01.05.2006 г., изм. - ДВ, бр. 64 от 2007 г., изм. - ДВ, бр. 25 от 2009 г., в сила от 01.06.2009 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., доп. - ДВ, бр. 70 от 2013 г., в сила от 09.08.2013 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г., изм. - ДВ, бр. 62 от 2016 г., в сила от 09.08.2016 г., доп. - ДВ, бр. 7 от 2018 г.) Държавните служители по Закона за Министерството на вътрешните работи, Закона за специалните разузнавателни средства и по Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, държавните служители по чл. 11 от Закона за пощенските услуги, държавните служители по чл. 16, ал. 2 от Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество, държавните служители, осъществяващи дейността по охрана на съдебната власт по чл. 391 от Закона за съдебната власт, придобиват право на пенсия при навършване на възраст 52 години и 10 месеца и при 27 години общ осигурителен стаж, от които две трети действително изслужени като държавни служители по посочените закони, по Закона за Държавна агенция "Национална сигурност" и като военнослужещи по Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България.
(3) (Нова - ДВ, бр. 109 от 2007 г., в сила от 01.01.2008 г., изм. - ДВ, бр. 35 от 2009 г., в сила от 12.05.2009 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 14 от 2015 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) Държавните служители по Закона за Държавна агенция "Национална сигурност" придобиват право на пенсия при навършване на възраст 52 години и 10 месеца и при 27 години общ осигурителен стаж, от които две трети действително изслужени по Закона за Държавна агенция "Национална сигурност", на военна служба или по законите по ал. 2.
(4) (Доп. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2006 г., в сила от 01.05.2006 г.; предишна ал. 3, доп. - ДВ, бр. 109 от 2007 г., в сила от 01.01.2008 г., изм. - ДВ, бр. 35 от 2009 г., в сила от 12.05.2009 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., изм. - ДВ, бр. 111 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) Лицата по ал. 1, 2 и 3, прослужили 15 години на длъжности от летателния състав, парашутистите, екипажите на подводните съдове и водолазния състав, придобиват право на пенсия при навършване на възраст 42 години и 10 месеца.
(5) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., отм. - ДВ, бр. 111 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г., нова - ДВ, бр. 79 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) Държавните служители от Държавна агенция "Разузнаване" придобиват право на пенсия при навършване на възраст 52 години и 10 месеца и при 27 години общ осигурителен стаж, от които две трети действително изслужени по Закона за Държавна агенция "Разузнаване", на военна служба или по законите по ал. 1, 2 и 3.
(5а) (Нова - ДВ, бр. 79 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) Офицерите и сержантите от Националната служба за охрана придобиват право на пенсия при навършване на възраст 52 години и 10 месеца и при 27 години общ осигурителен стаж, от които две трети действително изслужени по Закона за Националната служба за охрана, на военна служба или по законите по ал. 1, 2 и 3.

(6) (Нова - ДВ, бр. 102 от 2006 г.; предишна ал. 4 - ДВ, бр. 109 от 2007 г., в сила от 01.01.2008 г., изм. - ДВ, бр. 102 от 2008 г., изм. - ДВ, бр. 93 от 2009 г., в сила от 25.12.2009 г., изм. - ДВ, бр. 88 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., предишна ал. 5 - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., изм. - ДВ, бр. 53 от 2014 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) Служителите в Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" на Министерството на вътрешните работи, изпълняващи някои от дейностите по чл. 17, ал. 2, т. 6 от Закона за Министерството на вътрешните работи, придобиват право на пенсия при навършване на възраст 52 години и 10 месеца и при 27 години общ осигурителен стаж, от които две трети действително изслужени в системата на гражданска защита.
(7) (Нова - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., предишна ал. 6 - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) Служителите на длъжност "водолаз" в Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" на Министерството на вътрешните работи, ако са прослужили на тази длъжност 15 години, придобиват право на пенсия при навършване на възраст 42 години и 10 месеца.
(8) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., изм. - ДВ, бр. 111 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г., изм. - ДВ, бр. 79 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) Осигурителният стаж за придобиване право на пенсия по ал. 1, 2, 3, 5, 5а и 6 се зачита при взаимно допълване, а осигурителният стаж по ал. 4 и 7 може да допълва осигурителния стаж по ал. 1, 2, 3, 5, 5а и 6.
(9) (Нова - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г., изм. - ДВ, бр. 79 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) От 31 декември 2016 г. възрастта за лицата по ал. 1 - 7 се увеличава от първия ден на всяка следваща календарна година с по 2 месеца до достигане на 55-годишна възраст за лицата по ал. 1, 2, 3, 5, 5а и 6 и до 45-годишна възраст за лицата по ал. 4 и 7.
(10) (Нова - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г., изм. - ДВ, бр. 79 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) Право на пенсия при условията на ал. 1 - 9 имат и лицата, които са изпълнявали военна или държавна служба по законите по ал. 1 - 3, 5 и 5а, лицата, които са били на длъжностите по ал. 4 и 7, и служителите, които са извършвали дейностите по ал. 6.

Придобиване право на пенсия от балерини, балетисти и танцьори с осигурителен стаж в културни организации

Чл. 69а. (Нов - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) (1) Лицата, които имат осигурителен стаж 25 години на длъжност балерина, балетист или танцьор в културни организации, придобиват право на пенсия при навършване на възраст 42 години и 10 месеца.
(2) От 31 декември 2016 г. възрастта за лицата по ал. 1 се увеличава от първия ден на всяка следваща календарна година с по 2 месеца до достигане на 45-годишна възраст.

Придобиване право на пенсия от лицата, работещи при условията на първа и втора категория труд

Чл. 69б. (Нов - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) Лицата, които са работили 10 години при условията на първа категория труд, придобиват право на пенсия при следните условия:
1. (изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) навършили са възраст до 31 декември 2015 г. 47 години и 8 месеца за жените и 52 години и 8 месеца за мъжете и имат сбор от осигурителен стаж и възраст 94 за жените и 100 за мъжете;
2. от 31 декември 2015 г. възрастта по т. 1 се увеличава от първия ден на всяка следваща календарна година с по 2 месеца за мъжете и с по 4 месеца за жените до достигане на 55-годишна възраст.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) Лицата, които са работили 15 години при условията на втора категория труд, придобиват право на пенсия при следните условия:
1. (изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) навършили са възраст до 31 декември 2015 г. 52 години и 8 месеца за жените и 57 години и 8 месеца за мъжете и имат сбор от осигурителен стаж и възраст 94 за жените и 100 за мъжете;
2. от 31 декември 2015 г. възрастта по т. 1 се увеличава от първия ден на всяка следваща календарна година с по 2 месеца за мъжете и с по 4 месеца за жените до достигане на 60-годишна възраст.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) Лицата, които имат 10 години осигурителен стаж, положен при условията на чл. 104, ал. 3, могат да се пенсионират преди навършване на възрастта по чл. 68, ал. 1, при условие че имат сбор от възрастта и осигурителен стаж 90 и до 31 декември 2015 г. са навършили 52-годишна възраст за мъжете и 47-годишна възраст за жените. От 31 декември 2015 г. възрастта се увеличава от първия ден на всяка следваща календарна година с по 2 месеца до достигане на 55-годишна възраст за мъжете и за жените.
(4) (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г., изм. - ДВ, бр. 64 от 2018 г., в сила от 01.01.2018 г.) Ако трудовият договор на лицата, които работят при условията на чл. 104, ал. 3, бъде прекратен на основание чл. 328, ал. 1, т. 1 и 2 от Кодекса на труда, те могат да се пенсионират не по-рано от навършване на 45 години и 4 месеца към 31 декември 2017 г. и ако имат сбор от осигурителен стаж и възраст 90 и 10 години осигурителен стаж, положен при условията на чл. 104, ал. 3. От 31 декември 2017 г. възрастта се увеличава от първия ден на всяка следваща календарна година с по 2 месеца до достигане на 50-годишна възраст за мъжете и жените.
(5) (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) Пенсия по ал. 1 - 4 се отпуска, когато лицата не са придобили право на пенсия по чл. 168 или са променили осигуряването си по чл. 4в.
(6) За преценяване правото на пенсия по ал. 2 осигурителният стаж от първа категория труд допълва осигурителния стаж от втора категория труд без превръщане.
(7) (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) Пенсия по ал. 1 - 4 се отпуска на лице, което не е придобило право на пенсия по чл. 168, когато едновременно със заявлението за отпускане на пенсия е подало и заявление за прехвърляне във фонд "Пенсии" на средствата от индивидуалната му партида в професионален пенсионен фонд. Заявлението за прехвърляне се подава чрез териториалното поделение на Националния осигурителен институт до съответното пенсионноосигурително дружество, управляващо фонда, в който лицето е осигурено. В 7-дневен срок от датата на постановяване на разпореждане за отпускане на пенсията териториалното поделение на Националния осигурителен институт изпраща заявлението на съответното дружество, освен ако до тази дата лицето не е променило осигуряването си по чл. 4в.
(8) В случаите по ал. 7 пенсионноосигурителното дружество превежда средствата във фонд "Пенсии" на държавното обществено осигуряване в едномесечен срок от получаване на заявлението. Когато в индивидуалната партида няма натрупани средства, пенсионноосигурителното дружество уведомява Националния осигурителен институт.

Придобиване право на пенсия от учителите

Чл. 69в. (Нов - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) (1) Учителите придобиват право на пенсия за осигурителен стаж и възраст при навършване на възраст 57 години и 10 месеца от жените и 60 години и 10 месеца от мъжете и учителски осигурителен стаж 25 години и 8 месеца за жените и 30 години и 8 месеца за мъжете. От 31 декември 2016 г. възрастта се увеличава от първия ден на всяка следваща календарна година, както следва:
1. до 31 декември 2029 г. възрастта за жените се увеличава с по 2 месеца за всяка календарна година, а от 1 януари 2030 г. - с по 3 месеца за всяка календарна година до достигане на 62-годишна възраст;
2. до 31 декември 2017 г. възрастта за мъжете се увеличава с по 2 месеца за всяка календарна година, а от 1 януари 2018 г. - с по 1 месец за всяка календарна година до достигане на 62-годишна възраст.
(2) На лицата по ал. 1 се изплаща срочна пенсия за ранно пенсиониране от Учителския пенсионен фонд в размер, определен по реда на чл. 70 и намален с 0,1 на сто за всеки месец, недостигащ на лицето до навършване на възрастта му за придобиване право на пенсия по чл. 68, ал. 1.
(3) (Доп. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) На учителите, които са придобили право на пенсия при условията на ал. 1 и се пенсионират при условията на чл. 68, ал. 1 и 2, се изплащат пенсии за осигурителен стаж и възраст от фонд "Пенсии" и добавка от Учителския пенсионен фонд в размер 0,33 на сто от пенсията за всеки месец, за който има осигурителна вноска във фонда след придобиване право на пенсия по ал. 1. При представянето на данни за допълнително положен учителски осигурителен стаж след отпускането на пенсия по чл. 68, ал. 1 и 2, към която се изплаща добавка от Учителския пенсионен фонд, броят на месеците, от които е определена добавката, се увеличава с броя месеци след пенсионирането, за които има осигурителни вноски в същия фонд.
(4) На учителите, които имат изискуемия по ал. 1 учителски осигурителен стаж и се пенсионират след навършване на възрастта по чл. 68, ал. 1, се изплаща пенсия в пълен размер от Учителския пенсионен фонд до навършване на възрастта по чл. 68, ал. 3. След навършване на възрастта по чл. 68, ал. 3 пенсията се изплаща за сметка на фонд "Пенсии".
(5) Лицата, които заемат учителски длъжности, и зачитането на осигурителния стаж за учителски по смисъла на този кодекс се определят с наредбата по чл. 106.

Придобиване право на пенсия от съдии, прокурори и следователи

Чл. 69г. (Нов - ДВ, бр. 77 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г., отм. - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 17.12.2019 г.)

Размер на пенсията

Чл. 70. (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г., изм. - ДВ, бр. 77 от 2021 г., в сила от 25.12.2021 г.) Размерът на пенсията за осигурителен стаж и възраст се определя, като доходът, от който се изчислява пенсията, се умножи с процент:
1. 1,35 за всяка година осигурителен стаж без превръщане и съответната пропорционална част от този процент за месеците осигурителен стаж без превръщане;
2. 1,2 за всяка година осигурителен стаж и съответната пропорционална част от този процент за месеците осигурителен стаж - за осигурителния стаж, представляващ разлика между общия осигурителен стаж, зачетен на лицето, и стажа по т. 1.
(2) За лицата, които са придобили право на пенсия по чл. 68, ал. 1 и 2 и продължават да работят след датата на придобиване на правото, без да им е отпусната лична пенсия, стойността на процента за всяка година осигурителен стаж след тази дата е 3, а от 1 януари 2012 г. - 4, и съответната пропорционална част от тези проценти за месеците осигурителен стаж. Процентът за всяка година осигурителен стаж след датата на придобиване на правото по чл. 68, ал. 1 и 2 се определя за действителен календарен осигурителен стаж, без превръщане, придобит след 31 декември 2006 г.
(3) Доходът, от който се изчислява пенсията, се определя, като средномесечният осигурителен доход за страната за 12 календарни месеца преди месеца на отпускане на пенсията се умножи по индивидуалния коефициент на лицето.
(4) За пенсиите, отпуснати с начална дата преди 1 януари 2019 г., индивидуалният коефициент се изчислява от осигурителния доход на лицето за период от три последователни години от последните 15 години осигурителен стаж до 1 януари 1997 г. по избор на лицето и от осигурителния му доход за периода след тази дата до датата на отпускане на пенсията. В случаите, когато осигурителният доход на лицето до 1 януари 1997 г. е за период, по-малък от три години, индивидуалният коефициент се изчислява от този доход. При определяне на индивидуалния коефициент на самоосигуряващо се лице се взема предвид доходът, върху който са внесени осигурителните вноски.
(5) За изчисляване на индивидуалния коефициент по ал. 4 се определят:
1. съотношението между средномесечния осигурителен доход на лицето за периода до 31 декември 1996 г. включително и средномесечната работна заплата за страната за същия период, обявена от Националния статистически институт;
2. съотношението между средномесечния осигурителен доход на лицето за периода след 31 декември 1996 г. и средномесечния осигурителен доход за страната за същия период.
(6) Индивидуалният коефициент по ал. 4 се изчислява, като всяко от съотношенията по ал. 5 се умножава съответно по броя на месеците, за които то е установено, и сборът на получените произведения се разделя на общия брой на месеците, включени в двата периода. Когато лицата нямат осигурителен доход след 31 декември 1996 г., индивидуалният коефициент е равен на съотношението по ал. 5, т. 1, а когато осигурителният им доход е изцяло след тази дата, индивидуалният коефициент е равен на съотношението по ал. 5, т. 2.
(7) Съотношението по ал. 5, т. 2 не може да надхвърля съотношението между максималния осигурителен доход, определен със закона за бюджета на държавното обществено осигуряване, и средномесечния осигурителен доход за страната за същия период.
(8) (Изм. - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) За пенсиите, отпуснати с начална дата след 31 декември 2018 г., индивидуалният коефициент се изчислява от осигурителния доход на лицето за периодите след 31 декември 1999 г. до датата на отпускане на пенсията, но за период, не по-малък от 36 месеца. Когато осигурителният доход на лицето след 31 декември 1999 г. е за период, по-малък от 36 месеца, за недостигащия период се взема предвид и последният му осигурителен доход преди 1 януари 2000 г. по ред, определен с наредбата по чл. 106. Когато лицето няма осигурителен доход преди 1 януари 2000 г. или доходът му преди тази дата е за период, по-малък от необходимия за допълване до 36 месеца, индивидуалният коефициент се изчислява от наличния доход независимо от продължителността на периода, за който се отнася. Когато лицето няма осигурителен доход след 31 декември 1999 г. индивидуалният коефициент се изчислява от последния му осигурителен доход за 36 месеца до тази дата или от наличния му доход, когато доходът е за по-малък период.
(9) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) Индивидуалният коефициент по ал. 8, се изчислява, като сборът на месечните съотношения между осигурителния доход на лицето за месеца и средния осигурителен доход за страната за същия месец се раздели на сбора от съотношенията между броя на работните дни, за които се отнася осигурителният доход на лицето за съответния месец, и броя на работните дни през месеца - за всички месеци, участващи при изчисляване на индивидуалния коефициент. Отработените часове от лицето се изчисляват пропорционално на законоустановеното работно време. Индивидуалният коефициент не може да надхвърля средноаритметичната стойност на месечните съотношения между максималния месечен размер на осигурителния доход, определен със закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година, и средния месечен осигурителен доход за страната - за месеците след 31 декември 1999 г., участващи при изчисляването на индивидуалния коефициент.
(10) Осигурителният доход, от който се изчислява индивидуалният коефициент на лице, родено след 31 декември 1959 г., се намалява, както следва:

1. при изчисляването на индивидуалния коефициент по ал. 4 осигурителният доход за месеците, през които лицето е осигурявано в универсален пенсионен фонд, се намалява с дохода, определен въз основа на коефициент, представляващ среднопретеглено съотношение за тези месеци между размерите на осигурителните вноски за универсален пенсионен фонд и за фонд "Пенсии" за трета категория труд, за лицата, родени преди 1 януари 1960 г., по ред, определен с акт на Министерския съвет;
2. (изм. - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) при изчисляването на индивидуалния коефициент по ал. 8, осигурителният доход за всеки месец, през който лицето е осигурявано в универсален пенсионен фонд, се намалява с дохода, определен въз основа на съотношението за съответния месец между размера на осигурителната вноска за универсалния пенсионен фонд и размера на вноската за фонд "Пенсии" за трета категория труд, за лицата, родени преди 1 януари 1960 г.;
3. (нова - ДВ, бр. 103 от 2020 г., в сила от 01.09.2021 г.) в размера на вноската за фонд "Пенсии" по т. 1 и 2 се взема предвид и трансферът от държавния бюджет в размер 12 на сто върху сбора от осигурителните доходи на всички осигурени лица за периода от 2009 г. до 2015 г. включително.
(11) Осигурителният доход, от който се изчислява индивидуалният коефициент на лице, родено след 31 декември 1959 г., не се намалява, когато към датата на постановяване на разпореждането за отпускане на пенсията лицето е с променено осигуряване по чл. 4б. Когато към датата на постановяване на разпореждането за отпускане на пенсията лицето е възобновило осигуряването си в универсален пенсионен фонд по реда на чл. 124а, осигурителният доход не се намалява за месеците, през които лицето не е било осигурено в универсален пенсионен фонд и натрупаните средства от индивидуалната му партида са били прехвърлени в Държавния фонд за гарантиране устойчивостта на държавната пенсионна система. Осигурителният доход на лицето не се намалява след прехвърлянето на средствата му по чл. 129, ал. 15 във фонд "Пенсии", съответно във фонд "Пенсии за лицата по чл. 69".
(12) Минималният размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 1 се определя със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване.
(13) Размерът на пенсията за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 3 не може да бъде по-малък от 85 на сто от минималния размер по ал. 12.
(14) Размерът на пенсията по чл. 68а се намалява с 0,4 на сто за всеки недостигащ на лицето месец до навършване на възрастта му по чл. 68, ал. 1.
(15) Размерът на пенсията за осигурителен стаж и възраст по чл. 68а, 69, 69а, 69б и 69в не може да бъде по-малък от минималния размер по ал. 12.
(16) (Доп. - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) При определяне на пенсия по международен договор, по който Република България е страна или по европейските регламенти за координация на системите за социална сигурност, се взема предвид осигурителният доход за осигурителния стаж, придобит по българското законодателство.
(17) (Изм. - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 01.01.2020 г.) Лицата могат да поискат преизчисляване на пенсията от осигурителния доход за друг тригодишен период преди 1 януари 1997 г. в 12-месечен срок след влизането в сила на разпореждането, с което размерът и е определен по реда на този кодекс. Преизчисляването се извършва от датата на подаването на заявлението.
(18) (Нова - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) В случаите на изменение, преизчисляване, възобновяване или възстановяване на пенсиите индивидуалният коефициент се изчислява съгласно нормативните разпоредби, по които е определен.
(19) (Нова - ДВ, бр. 103 от 2020 г., в сила от 01.09.2021 г., изм. - ДВ, бр. 18 от 2022 г., в сила от 01.01.2022 г.) При определяне на размера на пенсията във връзка с изчисляването на индивидуалния коефициент се взема предвид и броят на месеците с осигуряване в универсален пенсионен фонд, спрямо общия брой месеци с осигуряване в държавното обществено осигуряване, по ред и начин, определени в наредбата по чл. 106.

Доход, от който се изчислява индивидуалният коефициент (Загл. изм. - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.)

Чл. 70а. (Нов - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., изм. - ДВ, бр. 54 от 2015 г., в сила от 17.07.2015 г., доп. - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) Средномесечният осигурителен доход, съответно осигурителният доход за месеца се определя от възнаграждението или осигурителния доход, върху които са внесени или дължими осигурителните вноски за лицата по чл. 4, ал. 1, ал. 3, т. 5 и 6 и ал. 10, а за самоосигуряващите се лица и за лицата по чл. 4а, ал. 1 - от дохода, върху който са внесени осигурителни вноски.
(2) (Доп. - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) При определяне на средномесечния осигурителен доход, съответно на осигурителния доход за месеца не се взема предвид дохода за времето:
1. на наборна или алтернативна служба;
2. на отпуска за отглеждане на дете, през който е получавано обезщетение;
3. на зачетения осигурителен стаж на неработещите майки;
4. (изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.) на обучение на лицата, завършили висше или полувисше образование или на недостигащи периоди за придобиване право на пенсия по чл. 68, ал. 1, за които лицата са внесли осигурителни вноски изцяло за своя сметка;
5. (изм. - ДВ, бр. 17 от 2018 г.) след 1 януари 1996 г., през което родител (осиновител) на дете с трайно увреждане е полагал постоянни грижи за него до навършване на 16-годишна възраст, поради което не е работил по трудово или по служебно правоотношение и не е бил осигурен;
6. (изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 01.07.2009 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2018 г., изм. - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) от 1 януари 2001 г., през което родител (осиновител) или съпруг (съпруга) на лице с увреждане, на което е определена чужда помощ, както и времето от 15 август 2015 г., през което един от родителите на майката или на бащата на лицето с увреждане са полагали грижи за него, поради което не са били осигурени или не са получавали пенсия, а след 1 януари 2018 г. - лична пенсия;
7. през което лицата са получавали обезщетение за безработица при отпускане на пенсии с начална дата след 31 декември 1999 г.;
8. (нова - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.) на неплатен отпуск, който се зачита за осигурителен стаж, или на законна стачка;
9. (нова - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 58 от 2012 г., в сила от 01.08.2012 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.) през което лицата са се осигурявали на основание чл. 4, ал. 5, 7 и 9.
(3) Когато в периода, от който се определя индивидуалният коефициент, се включва време на законоустановен отпуск или законна стачка, се вземат предвид:
1. за времето на платен отпуск, заплащан от работодателя - полученото възнаграждение за този отпуск, върху което са внесени осигурителни вноски;
2. (изм. - ДВ, бр. 1 от 2014 г., в сила от 01.01.2014 г., изм. - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.) за времето на отпуск поради временна неработоспособност, за бременност и раждане или при осиновяване на дете до 5-годишна възраст, през което е получавано парично обезщетение от обществено осигуряване - доходът, от който е изчислено обезщетението;
3. (изм. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., отм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.)
(4) (Изм. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) При определяне на осигурителния доход за периода до 31 декември 2006 г. за лицата по чл. 4, ал. 1 не се включват начислени и неизплатени възнаграждения.
(5) (Нова - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) При определяне на пенсия, свързана с прилагане на международен договор, по който Република България е страна, или на европейските регламенти за координация на системите за социална сигурност, когато по българското законодателство е зачетен само осигурителен стаж, който не се включва при определяне на осигурителния доход съгласно ал. 2, за изчисляване на индивидуалния коефициент по чл. 70 се взема предвид минималната месечна работна заплата, установена за страната за съответния период.

Раздел II.
Пенсии за инвалидност

Право на пенсия

Чл. 71. (Изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.) Лицата имат право на пенсия за инвалидност, когато са загубили напълно или частично работоспособността си завинаги или за продължително време.

Определяне на пенсията за инвалидност

Чл. 72. (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 01.07.2009 г.) Пенсия за инвалидност се определя на лица с 50 и над 50 на сто трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане.

Начална дата и срок на пенсията

Чл. 73. (1) (Доп. - ДВ, бр. 64 от 2000 г.) Правото на пенсия за инвалидност се поражда от датата на инвалидизирането, а за слепите по рождение и за ослепелите преди постъпване на работа - от датата на заявлението по чл. 94.
(2) Пенсията за инвалидност се отпуска за срока на инвалидността.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 103 от 2020 г., в сила от 01.01.2021 г.) Пенсиите за инвалидност на лицата, навършили възрастта по чл. 68, ал. 1, се отпускат пожизнено.

Право на пенсия за инвалидност поради общо заболяване

Чл. 74. (1) (Доп. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., предишен текст на чл. 74 - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) Осигурените придобиват право на пенсия за инвалидност поради общо заболяване, ако са загубили работоспособността си и имат осигурителен стаж, придобит до датата на инвалидизирането, а за слепите по рождение и за ослепелите преди постъпване на работа - до датата на заявлението по чл. 94, както следва:
1. до 20-годишна възраст и за слепите по рождение и на ослепелите преди постъпването им на работа - независимо от продължителността на осигурителния стаж;
2. до 25-годишна възраст - една година;
3. до 30-годишна възраст - 3 години;
4. (обявена за несъответстваща с разпоредбите на чл. 5, ал. 2 от Конвенции № 37 и 38 на Международната организация на труда с РКС № 5 от 2000 г. - ДВ, бр. 55 от 2000 г., изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г.) над 30-годишна възраст - 5 години;
5. (обявена за несъответстваща с разпоредбите на чл. 5, ал. 2 от Конвенции № 37 и 38 на Международната организация на труда с РКС № 5 от 2000 г. - ДВ, бр. 55 от 2000 г., отм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г.)
(2) (Нова - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) Една трета от осигурителния стаж по ал. 1, т. 2, 3 и 4 трябва да е действителен.
(3) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., предишна ал. 2, доп. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2018 г.) Лицата с вродени и лицата с придобити трайни увреждания до постъпване на работа придобиват право на пенсия за инвалидност поради общо заболяване при една година действителен осигурителен стаж.
(4) (Нова - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., доп. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., предишна ал. 3 - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) Пенсия за инвалидност поради общо заболяване не се отпуска, възобновява или възстановява на лица, на които е отпусната лична пенсия за осигурителен стаж и възраст.

Размер на пенсията за инвалидност поради общо заболяване

Чл. 75. (1) (Изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., изм. - ДВ, бр. 104 от 2005 г., в сила от 27.12.2005 г., изм. - ДВ, бр. 23 от 2009 г., в сила от 01.04.2009 г., доп. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г., изм. - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г., изм. - ДВ, бр. 77 от 2021 г., в сила от 25.12.2021 г.) Размерът на пенсията за инвалидност поради общо заболяване се определя, като доходът, от който се изчислява пенсията, се умножи с процент 1,35 за всяка година осигурителен стаж и съответната пропорционална част от процента за месеците осигурителен стаж.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 104 от 2005 г., в сила от 27.12.2005 г., доп. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., доп. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) Когато към датата на инвалидизирането осигуреното лице е на възраст, по-ниска от възрастта по чл. 68, ал. 1, разликата между възрастта му, но не по-рано от навършване на 16 години и възрастта по чл. 68, ал. 1 се признава за осигурителен стаж. При определяне на пенсията признатото време и съответната пропорционална част от процента за месеците осигурителен стаж се умножават с коефициент, както следва:
1. (изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 01.07.2009 г.) за лица с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане над 90 на сто - 0,9;
2. (изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 01.07.2009 г.) за лица с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане от 71 до 90 на сто - 0,7;
3. (изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 01.07.2009 г.) за лица с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане от 50 до 70,99 на сто - 0,5.
(3) (Отм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г.)
(4) Размерът на пенсията за инвалидност поради общо заболяване не може да бъде по-малък от:
1. (изм. - ДВ, бр. 57 от 2006 г., в сила от 01.07.2006 г., изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 01.07.2009 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) за лица с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане над 90 на сто - 115 на сто от минималния размер по чл. 70, ал. 12;
2. (изм. - ДВ, бр. 57 от 2006 г., в сила от 01.07.2006 г., изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 01.07.2009 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) за лица с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане от 71 до 90 на сто - 105 на сто от минималния размер по чл. 70, ал. 12;
3. (изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 57 от 2006 г., в сила от 01.07.2006 г., изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 01.07.2009 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) за лица с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане от 50 до 70,99 на сто - 85 на сто от минималния размер по чл. 70, ал. 12.

(5) (Нова - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) На лицата по чл. 74, ал. 1, т. 1, които имат осигурителен стаж до една година, пенсиите се определят в минималните размери по ал. 4. След навършване на една година осигурителен стаж пенсиите се определят по реда на чл. 75 - 77.
(6) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 01.01.2020 г.) Лицата могат да поискат преизчисляване на пенсията от осигурителния доход за друг тригодишен период преди 1 януари 1997 г. съгласно чл. 70, ал. 17.

Доход за изчисляване на размера на пенсията за инвалидност поради общо заболяване

Чл. 76. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) Доходът, от който се изчислява размерът на пенсията за инвалидност поради общо заболяване, се определя, като средномесечният осигурителен доход за страната по чл. 70, ал. 3 се умножи по индивидуалния коефициент на лицето.

Индивидуален коефициент

Чл. 77. (Доп. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2015 г., в сила от 15.08.2015 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г., изм. - ДВ, бр. 103 от 2020 г., в сила от 01.09.2021 г.) За определяне размера на пенсиите за инвалидност поради общо заболяване, отпуснати с начална дата преди 1 януари 2019 г., индивидуалният коефициент се изчислява по реда на чл. 70, ал. 4 - 7, ал. 10, т. 1 и 3, ал. 11 и 19, а за пенсиите, отпуснати с начална дата след 31 декември 2018 г. - по реда на чл. 70, ал. 8, 9, ал. 10, т. 2 и 3, ал. 11 и 19.

Пенсия за инвалидност поради трудова злополука и професионална болест

Чл. 78. Осигурените, загубили 50 или над 50 на сто работоспособността си поради трудова злополука или професионална болест, имат право на пенсия за инвалидност поради трудова злополука или професионална болест, независимо от продължителността на осигурителния стаж.

Размер на пенсията за инвалидност поради трудова злополука и професионална болест

Чл. 79. (1) (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., изм. - ДВ, бр. 60 от 2011 г., в сила от 05.08.2011 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2015 г., в сила от 15.08.2015 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г., изм. - ДВ, бр. 103 от 2020 г., в сила от 01.09.2021 г., изм. - ДВ, бр. 18 от 2022 г., в сила от 01.01.2022 г.) Размерът на пенсията за инвалидност поради трудова злополука или професионална болест се определя, като средномесечният осигурителен доход за страната по чл. 70, ал. 3 се умножи по индивидуалния коефициент, изчислен по реда на чл. 70, ал. 4 - 7 - за пенсиите, отпуснати с начална дата до 1 януари 2019 г., а за пенсиите, отпуснати с начална дата след 31 декември 2018 г. - по реда на чл. 70, ал. 8 и 9, и по следните коефициенти:
1. (изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 01.07.2009 г., изм. - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г., изм. - ДВ, бр. 77 от 2021 г., в сила от 25.12.2021 г.) за лица с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане над 90 на сто - 0,5056;
2. (изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 01.07.2009 г., изм. - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г., изм. - ДВ, бр. 77 от 2021 г., в сила от 25.12.2021 г.) за лица с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане от 71 до 90 на сто - 0,4424;
3. (изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 01.07.2009 г., изм. - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г., изм. - ДВ, бр. 77 от 2021 г., в сила от 25.12.2021 г.) за лица с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане от 50 до 70,99 на сто - 0,3792.
(2) (Нова - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г., отм. - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.)
(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) Размерът на пенсията за инвалидност поради трудова злополука или професионална болест не може да бъде по-малък от:
1. (изм. - ДВ, бр. 57 от 2006 г., в сила от 01.07.2006 г., изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 01.07.2009 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) за лица с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане над 90 на сто - 125 на сто от минималния размер по чл. 70, ал. 12;
2. (изм. - ДВ, бр. 57 от 2006 г., в сила от 01.07.2006 г., изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 01.07.2009 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) за лица с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане от 71 до 90 на сто - 115 на сто от минималния размер по чл. 70, ал. 12;
3. (изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 57 от 2006 г., в сила от 01.07.2006 г., изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 01.07.2009 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) за лица с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане от 50 до 70,99 на сто - минималния размер по чл. 70, ал. 12.
(4) (Нова - ДВ, бр. 64 от 2000 г., предишна ал. 3 - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) Размерът на пенсията за инвалидност поради трудова злополука и професионална болест не може да бъде по-малък от размера, изчислен като за пенсия за инвалидност поради общо заболяване.
(5) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 01.01.2020 г.) Лицата могат да поискат преизчисляване на пенсията от осигурителния доход за друг тригодишен период преди 1 януари 1997 г. съгласно чл. 70, ал. 17.

Раздел III.
Наследствени пенсии

Право на наследствена пенсия

Чл. 80. (1) (Изм. - ДВ, бр. 89 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.) Личните пенсии могат да преминават в наследствени, с изключение на пенсиите за гражданска инвалидност, социалните пенсии за старост, социалните пенсии за инвалидност и персоналните пенсии.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) Право на наследствена пенсия имат децата, преживелият съпруг и родителите.

(3) Отказът от наследство не лишава наследниците от право на наследствена пенсия.
(4) Получаването на наследствена пенсия не се счита за приемане на наследство.

Определяне на наследствената пенсия

Чл. 81. (1) Наследствената пенсия се определя в процент от полагащата се лична пенсия на починалото осигурено лице, както следва:
1. при един наследник - 50 на сто;
2. при двама наследници - 75 на сто;
3. при трима и повече наследници - 100 на сто.
(2) (Доп. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., в сила от 1.01.2001 г., изм. - ДВ, бр. 57 от 2006 г., в сила от 01.07.2006 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) Наследствената пенсия се отпуска общо на всички лица, които имат право на тази пенсия, и се разпределя поравно между тях. Минималният размер на наследствената пенсия не може да бъде по-малък от 75 на сто от минималния размер по чл. 70, ал. 12.
(3) При смърт на двамата родители (осиновители) децата имат право на наследствена пенсия, която се определя от сбора на пенсиите на починалите.

Условия за отпускане и получаване на наследствена пенсия

Чл. 82. (1) (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2007 г., в сила от 01.01.2008 г., доп. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г., доп. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., доп. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) Децата имат право на наследствена пенсия до навършване на 18-годишна възраст, а след навършването и, ако учат - за срока на обучението, но не по-късно от навършването на 26-годишна възраст, както и над тази възраст, ако учат и ако са се инвалидизирали до 18-, съответно до 26-годишна възраст. Децата, които се считат за учащи, се определят с наредбата по чл. 106. Децата, които полагат стаж след дипломиране, не се смятат за учащи.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.) Преживелият съпруг има право на наследствена пенсия 5 години по-рано от възрастта му по чл. 68, ал. 1 или преди тази възраст, ако е неработоспособен.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., доп. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) Родителите имат право на наследствена пенсия от децата си, ако са навършили възрастта по чл. 68, ал. 1 и не получават лична пенсия.
(4) (Доп. - ДВ, бр. 53 от 2018 г., доп. - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) Родителите на лицата, починали по време на наборна военна служба, и на военнослужещите, загинали при изпълнение на военна служба в операции или мисии извън територията на страната, имат право на наследствена пенсия за военна инвалидност, независимо от възрастта им.

Видове наследствени пенсии

Чл. 83. (1) (Изм. - ДВ, бр. 17 от 2018 г.) При смърт на осигурения на наследниците се отпуска пенсия в съответствие с вида на личната пенсия за общо заболяване или поради трудова злополука или професионална болест, която починалият би получил като лице с трайно увреждане със загубена работоспособност повече от 90 на сто.
(2) Когато починалият е придобил право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, на наследниците се отпуска наследствена пенсия, изчислена от полагащата се пенсия за осигурителен стаж и възраст, ако това е по-благоприятно за тях.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 01.07.2009 г.) При смърт на пенсионер, който е получавал лична пенсия за инвалидност поради общо заболяване или трудова злополука или професионална болест, размерът на наследствената пенсия се определя от следващата му се лична пенсия за инвалидност поради трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане повече от 90 на сто.
(4) (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 01.07.2009 г., доп. - ДВ, бр. 53 от 2018 г.) При смърт на военнослужещ на наборна военна служба или при изпълнение на военна служба в операции или мисии извън територията на страната на наследниците му се отпуска пенсия, като за база се взема размерът по чл. 86, ал. 1, равен на следващата се пенсия за военна инвалидност при трайно намалена работоспособност над 90 на сто.
(5) (Нова - ДВ, бр. 64 от 2000 г., изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 01.07.2009 г.) При смърт на пенсионер, който е получавал пенсия за военна инвалидност, размерът на пенсията на наследниците се определя от следващата се пенсия за военна инвалидност при трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане над 90 на сто, определена по чл. 86.
(6) (Нова - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г.) При смърт на пенсионер, който е получавал лична пенсия за инвалидност поради общо заболяване или лична пенсия за осигурителен стаж и възраст, наследствената пенсия се отпуска в процентите по чл. 81, съобразно вида на получаваната пенсия.

Добавка от пенсията на починал съпруг

Чл. 84. (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., изм. - ДВ, бр. 49 от 2010 г., в сила от 01.07.2010 г.) Пенсионерът има право на добавка от пенсията или сбора от пенсиите, които е получавал починалият съпруг/съпруга, в размер, както следва:
1. (изм. - ДВ, бр. 60 от 2011 г., в сила от 05.08.2011 г.) до 31 август 2011 г. - 20 на сто;
2. (изм. - ДВ, бр. 60 от 2011 г., в сила от 05.08.2011 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.) от 1 септември 2011 г. - 26,5 на сто.
3. (отм. - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.)
4. (отм. - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.)
5. (отм. - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.)
(2) Когато починалият съпруг (съпруга) не е получавал пенсия, добавката по ал. 1 се определя от пенсията или от сбора от пенсиите, на които починалият е имал право по реда на чл. 83.
(3) Добавката не може да се получава заедно с наследствена пенсия от същия наследодател.

Добавка към пенсиите на лица, навършили 75-годишна възраст

Чл. 84а. (Нов - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., отм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.)

Раздел IV.
Пенсии, несвързани с трудова дейност

Пенсия за военна инвалидност

Чл. 85. (1) Право на пенсия за военна инвалидност имат лицата, които са загубили работоспособността си поради това, че са заболели или са пострадали през време или по повод на:
1. наборната военна служба;
2. службата в запаса или в резерва.
(2) (Доп. - ДВ, бр. 53 от 2018 г.) Право на пенсия за военна инвалидност имат загиналите при изпълнение на военна служба в операции или мисии извън територията на страната и лицата, пострадали при оказване съдействие на въоръжените сили.
(3) Пострадали по смисъла на ал. 1 и 2 се считат и загиналите и безследно изчезналите.

Размер на пенсията за военна инвалидност

Чл. 86. (1) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 01.07.2009 г.) Размерът на пенсията за военна инвалидност се определя в процент от социалната пенсия за старост по следната таблица:

	Трайно намалена работоспособност		
	над 90 на сто	71-90 на сто	50-70,99 на сто
Редници и сержанти	150 на сто	140 на сто	115 на сто
Офицери	160 на сто	150 на сто	120 на сто

(2) Когато лицата по чл. 85 са били осигурени за всички осигурени социални рискове или само за трудова злополука или професионална болест преди постъпването им на наборна служба или на служба в запаса, размерът на пенсията за военна инвалидност се определя както при пенсията за трудова злополука или професионална болест, ако това е по-благоприятно за тях.

Пенсия за гражданска инвалидност

Чл. 87. Право на пенсия за гражданска инвалидност имат лицата, които са загубили работоспособността си поради това, че са заболели или пострадали:
1. при изпълнение на граждански дълг;
2. случайно от органите на властта при изпълнение на служебни задачи на тези органи.

Размер на пенсията за гражданска инвалидност

Чл. 88. (1) Размерът на пенсиите за гражданска инвалидност се определя в процент от социалната пенсия за старост, както следва:
1. (изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 01.07.2009 г.) за лица с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане над 90 на сто - 150 на сто;
2. (изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 01.07.2009 г.) за лица с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане от 71 до 90 на сто - 140 на сто;
3. (изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 01.07.2009 г.) за лица с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане от 50 до 70,99 на сто - 115 на сто.
(2) На лицата, които са били осигурени за всички осигурени социални рискове или само за трудова злополука или професионална болест, пенсията се изчислява по реда, установен за пенсиите за трудова злополука или професионална болест, ако това е по-благоприятно за тях.

Социална пенсия за старост

Чл. 89. (Отм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2013 г., изм. - ДВ, бр. 60 от 2011 г., в сила от 05.08.2011 г.)

Социална пенсия за старост

Чл. 89а. (Нов - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г., доп. - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) Право на социална пенсия имат лицата, навършили 70-годишна възраст, на които не е отпусната друга пенсия, включително от

друга държава, когато годишният доход на член от семейството към датата на навършване на възрастта е по-малък от сбора на гарантирания минимален доход, установен за страната през последните 12 месеца. Ако искането е направено след навършване на 70-годишна възраст и след изтичане на двумесечния срок по чл. 94, доходът на член от семейството се преценява към датата на заявлението.
(2) Размерът на социалната пенсия за старост, както и условията за нейното получаване, се определят от Министерския съвет по предложение на Министерството на труда и социалната политика и Националния осигурителен институт.

Социална пенсия за инвалидност

Чл. 90. (Отм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2013 г., изм. - ДВ, бр. 60 от 2011 г., в сила от 05.08.2011 г.)

Социална пенсия за инвалидност

Чл. 90а. (Нов - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) Право на социална пенсия за инвалидност имат лицата, навършили 16-годишна възраст, с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане повече от 71 на сто, на които не е отпусната друга пенсия, включително от друга държава.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 77 от 2021 г., в сила от 16.09.2021 г., изм. - ДВ, бр. 18 от 2022 г., в сила от 01.04.2022 г.) Размерът на социалната пенсия за инвалидност се определя в процент от социалната пенсия за старост, както следва:
1. за лица с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане 100 на сто с определена чужда помощ - 160 на сто;
2. за лица с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане от 91 на сто до 100 на сто - 140 на сто;
3. за лица с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане от 71 на сто до 90 на сто - 130 на сто.

Пенсия за особени заслуги

Чл. 91. (Отм. - ДВ, бр. 89 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.)

Персонални пенсии

Чл. 92. Министерският съвет по определени от него условия и ред в изключителни случаи може да отпуска пенсии на лица, по отношение на които не са налице някои от изискванията на този кодекс.

Средства за изплащане на пенсиите, несвързани с трудова дейност

Чл. 93. (Изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) Средствата за изплащане на пенсиите, несвързани с трудова дейност, са за сметка на държавния бюджет.

Раздел V.
Общи правила за пенсиите

Дата на отпускане на пенсията

Чл. 94. (1) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., предишен текст на чл. 94 - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) Пенсиите и добавките към тях се отпускат от датата на придобиване на правото, ако заявлението с необходимите документи е подадено в 2-месечен срок от тази дата. Ако документите са подадени след изтичане на 2-месечния срок от придобиване на правото, пенсиите и добавките към тях се отпускат от датата на подаването им.
(2) (Нова - ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., отм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.)
(3) (Нова - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., изм. - ДВ, бр. 104 от 2005 г., в сила от 27.12.2005 г., предишна ал. 2 - ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г., изм. - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) Извън случаите по ал. 1 пенсия за инвалидност и/или добавка за чужда помощ се отпуска от датата на подаване от лицето на заявление-декларация до териториалната експертна лекарска комисия (ТЕЛК), но не по-рано от датата на инвалидизиране, съответно - от датата на определяне на потребността от чужда помощ, ако необходимите документи за пенсиониране са подадени в териториалното поделение на Националния осигурителен институт в едномесечен срок от изтичане на срока за обжалване на експертното решение на ТЕЛК или на Националната експертна лекарска комисия (НЕЛК) по отношение на правоимащото лице.
(4) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) Наследствена пенсия или добавка по чл. 84 се отпуска от датата, следваща датата на прекратяване на пенсията на наследодателя, когато заявлението е подадено в двумесечен срок от датата на смъртта на наследодателя.
(5) (Нова - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) Пенсията по чл. 68, ал. 4 се отпуска от датата на навършване на възрастта по чл. 68, ал. 3, но не по-рано от датата на подаване на заявлението.

Спиране на пенсията

Чл. 95. (1) (Предишен текст на чл. 95 - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., изм. - ДВ, бр. 103 от 2020 г., в сила от 01.01.2021 г.) Изплащането на пенсията се спира с разпореждане на длъжностното лице по чл. 98, ал. 1, когато:
1. (изм. - ДВ, бр. 103 от 2020 г., в сила от 01.01.2021 г.) пенсионерът подаде заявление за спиране;
2. (отм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.)

3. (изм. - ДВ, бр. 103 от 2020 г., в сила от 01.01.2021 г.) пенсионерът не е получавал пенсията си повече от 6 месеца;
4. (доп. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г., изм. - ДВ, бр. 103 от 2020 г., в сила от 01.01.2021 г.) не се следва изплащането и на основание чл. 101 и е по-неблагоприятната по размер;
5. (нова - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г., изм. - ДВ, бр. 103 от 2020 г., в сила от 01.01.2021 г.) пенсионерът не спазва предписанията на органите на експертизата на работоспособността по отношение на противопоказаните условия на труд;
6. (нова - ДВ, бр. 103 от 2020 г., в сила от 01.01.2021 г.) са представени или се установят данни за обстоятелства, които могат да доведат до нейното прекратяване на основанията по чл. 96, ал. 1;
7. (нова - ДВ, бр. 103 от 2020 г., в сила от 01.01.2021 г.) се установят данни за извършено престъпление от значение за правото или размера на пенсията; в този случай материалите, обосноваващи спирането, се изпращат на съответния прокурор; след приключване на наказателното производство материалите от него се изпращат на длъжностното лице по чл. 98, ал. 1 за възобновяване изплащането на пенсията или за прекратяването и.
(2) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., отм. - ДВ, бр. 103 от 2020 г., в сила от 01.01.2021 г.)

Прекратяване на пенсията

Чл. 96. (1) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2020 г., в сила от 01.01.2021 г.) Пенсията се прекратява с разпореждане на длъжностното лице по чл. 98, ал. 1, когато:
1. пенсионерът почине;
2. (доп. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г., доп. - ДВ, бр. 103 от 2020 г., в сила от 01.01.2021 г.) детето навърши възрастта, до която може да получава наследствена или персонална пенсия, или е осиновено при условията на чл. 101 от Семейния кодекс;
3. преживелият съпруг, който получава наследствена пенсия, встъпи в брак;
4. отпадне основанието за получаването и;
5. (нова - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) когато пенсионерът не се яви за преосвидетелстване от органите на експертизата на работоспособността, след като е служебно повикан.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) В случаите по т. 1 на ал. 1 пенсията се прекратява от края на месеца, през който е починал пенсионерът, а по т. 2 - 5 - от датата, на която е възникнало основанието за прекратяването.
(3) (Нова - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) Пенсията по чл. 68, ал. 4 се прекратява от датата на отпускането и, при отпускане на пенсия за осигурителен стаж и възраст на друго основание по този кодекс.

Възобновяване и възстановяване на пенсията

Чл. 97. (1) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2020 г., в сила от 01.01.2021 г.) Изплащането на пенсията се възобновява:
1. по писмено заявление на пенсионера, когато е отпаднало основанието за спиране по чл. 95, ал. 1, т. 1 и 3, като изплащането се възобновява от датата на спирането, ако заявлението е подадено в тригодишен срок от тази дата, а ако е подадено след това - от датата на заявлението;
2. по писмено заявление на пенсионера, когато е отпаднало основанието за спиране по чл. 95, ал. 1, т. 4, като изплащането се възобновява от датата на заявлението;
3. по писмено заявление на пенсионера или въз основа на получена информация, че е отпаднало основанието за спиране по чл. 95, ал. 1, т. 5, като изплащането се възобновява от датата на отпадане на основанието за спиране, ако заявлението или информацията са получени в тригодишен срок от тази дата, а ако са получени след това - от датата на получаването им;
4. по инициатива на длъжностното лице по чл. 98, ал. 1, когато е отпаднало основанието за спиране по чл. 95, ал. 1, т. 6 и 7 и няма основание за прекратяване на пенсията, като изплащането се възобновява от датата на спирането.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2020 г., в сила от 01.01.2021 г.) Прекратената пенсия се възстановява по писмено заявление на пенсионера, считано от:
1. датата на която е отпаднало основанието за прекратяването и, ако заявлението е подадено в тригодишен срок от тази дата, а ако е подадено след това - от датата на заявлението;
2. датата на прекратяването и, ако се установи, че пенсионерът не се е явил за редовно преосвидетелстване поради уважителни причини - в случаите по чл. 96, ал. 1, т. 5.
(3) (Доп. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г., отм. - ДВ, бр. 103 от 2020 г., в сила от 01.01.2021 г.)

Ред за отпускане и изменение на пенсията

Чл. 98. (1) (Изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г.) Пенсиите и добавките към тях се отпускат, изменят, осъвременяват, спират, възобновяват, прекратяват и възстановяват с разпореждане, издадено от:
1. (доп. - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 01.01.2020 г.) длъжностното лице, на което е възложено ръководството на пенсионното осигуряване в териториалното поделение на Националния осигурителен институт, или други длъжностни лица, определени от ръководителя на териториалното поделение на Националния осигурителен институт. Разпореждането се издава в срок до 4 месеца от подаването на заявлението или от получаването на необходимите документи и/или данни съгласно предвиденото в наредбата по чл. 106. В случаите на прилагане на международен договор, по който Република България е страна, или на европейските регламенти за координация на системите за социална сигурност разпореждането се издава в срок до един месец от получаването на всички необходими документи и данни;
2. (доп. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., доп. - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 01.01.2020 г.) длъжностното лице в Националния осигурителен институт, на което е възложено ръководството на дейността по отпускане и изплащане на пенсиите по международни договори и европейски регламенти за координация на системите за социална сигурност за лица с постоянен адрес в чужбина, или други длъжностни лица, определени от управителя на Националния осигурителен институт. Разпореждането се издава в срок до един месец от получаването на всички необходими документи и данни.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г., изм. - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г., изм. - ДВ, бр. 103 от 2020 г., в сила от 01.01.2021 г.) Длъжностните лица по ал. 1 издават и разпореждания за:
1. спиране на производството по отпускане, изменение или преизчисляване на пенсия и/или добавка, когато в хода на производството:
а) възникне необходимост да бъде извършена проверка от контролен или друг компетентен орган относно обстоятелства от значение за правото или размера на пенсията/добавката; в този случай спирането е до приключване на проверката, но за не повече от 6 месеца;
б) се установят данни за извършено престъпление от значение за изхода на производството; в този случай след спиране на производството материалите, обосноваващи спирането, се изпращат на съответния прокурор; след приключване на наказателното производство материалите от него

се изпращат на длъжностното лице по ал. 1 за продължаване на спряното производство;
2. възстановяване на неоснователно изплатени суми за пенсии; дължимите суми по разпореждането се събират чрез удръжки от пенсията съгласно чл. 114а, ал. 3 или чрез предвидените в чл. 114, ал. 5 способи.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2020 г., в сила от 01.01.2021 г.) Очевидните фактически грешки в разпорежданията по ал. 1 и 2 се поправят от органа, който ги е постановил. Поправката има действие от деня на отпускането, изменянето, осъвременяването, спирането, възобновяването, прекратяването или възстановяването на пенсията.
(4) (Нова - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г.) Разпорежданията по ал. 1 за пенсиите за инвалидност и за добавката за чужда помощ се издават въз основа на решение на медицинска комисия към териториалното поделение на Националния осигурителен институт. Медицинската комисия се състои от председател и двама членове, които се определят от ръководителя на териториалното поделение на Националния осигурителен институт.
(5) (Нова - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 01.07.2009 г., изм. - ДВ, бр. 59 от 2010 г., в сила от 01.01.2012 г., изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) Решенията на медицинската комисия се издават в 14-дневен срок от получаване от регионалните картотеки на медицинските експертизи на експертните решения с определена 50 и над 50 на сто трайно намалена работоспособност след разглеждане на медицинската документация, удостоверяваща настоящото здравно състояние на лицето, решенията на ТЕЛК и НЕЛК за определяне размера на трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане, причинната връзка, датата на инвалидизиране, срока на инвалидността и на чуждата помощ.
(6) (Нова - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., изм. - ДВ, бр. 59 от 2010 г., в сила от 01.01.2012 г., изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) В случай че медицинската комисия реши, че експертните решения на ТЕЛК и НЕЛК са неправилно издадени, председателят и подава жалба срещу решенията на органите на медицинската експертиза в 14-дневен срок от деня на получаването им в съответното териториално поделение на НОИ. Жалбата срещу решенията на ТЕЛК се подава пред НЕЛК, а срещу решенията на НЕЛК - пред съответния административен съд, по реда на Административнопроцесуалния кодекс.
(7) (Нова - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 01.07.2009 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., изм. - ДВ, бр. 40 от 2012 г.) Ако решението на ТЕЛК и НЕЛК е обжалвано от председателя на медицинската комисия или по реда на чл. 112 от Закона за здравето, до влизането в сила на решението на НЕЛК, съответно на съда по обжалваното решение на органите на медицинската експертиза, се отпуска, възобновява и възстановява пенсия за инвалидност в размер на социалната пенсия за старост.
(8) (Нова - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 01.07.2009 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., доп. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) След влизането в сила на решението по ал. 7 пенсията се определя в действителен размер от датата на придобиване на правото, съответно от датата, от която е възобновена или възстановена, ако на лицето е определен процент трайно намалена работоспособност 50 и над 50 на сто, а социалната пенсия за инвалидност се определя в размера по чл. 90а, ал. 2 при определен процент трайно намалена работоспособност повече от 71 на сто.
(9) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г.) Към пенсията по ал. 7 не се изплащат добавки по този кодекс и други нормативни актове.
(10) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г.) Пенсията по ал. 7 не може да се получава заедно с друга пенсия.

Изменяне или отменяне на разпореждането

Чл. 99. (1) (Изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) Влязлото в сила разпореждане по чл. 98 може да се измени или отмени от органа, който го е издал:
1. по заявление на пенсионера - когато същият представи нови доказателства за:
а) (изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) осигурителен стаж и/или осигурителен доход, придобит преди пенсионирането, извън случаите по чл. 70, ал. 17;
б) гражданското си състояние;
2. по инициатива на органа - когато се установи, че:
а) пенсията е отпусната въз основа на неистински или подправен документ или на документ с невярно съдържание;
б) инвалидността, за която е отпусната пенсията, е причинена умишлено от лицето или е в резултат на извършено от него умишлено престъпление;
в) смъртта на наследодателя, от когото е получена пенсията, е причинена умишлено от наследника или е в резултат на извършено от него умишлено престъпление;
г) пенсията е неправилно отпусната или неправилно е отказано отпускането и;
д) пенсията е определена в неправилен размер.
(2) В случаите по ал. 1 разпореждането се изменя или се отменя:
1. по т. 1 - от датата на представяне на доказателствата;
2. (изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) по т. 2 - от датата на отпускането или промяната на пенсията, а при неправилен отказ - от датата по чл. 94.
(3) (Нова - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.) В случай че в срока за обжалване на разпореждането са представени нови доказателства за осигурителен стаж, осигурителен доход, гражданско състояние и други, разпореждането се отменя или изменя от датата на отпускането, промяната или отказа за отпускане на пенсията.

Осъвременяване на пенсиите

Чл. 100. (1) (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2001 г., изм. - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., изм. - ДВ, бр. 104 от 2005 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г., изм. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г., предишен текст на чл. 100 - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) Пенсиите, отпуснати до 31 декември на предходната година, се осъвременяват ежегодно от 1 юли с решение на надзорния съвет на Националния осигурителен институт с процент, равен на сбора от 50 на сто от нарастването на осигурителния доход и 50 на сто от индекса на потребителските цени през предходната календарна година.
(2) (Нова - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) В случай че процентът по ал. 1 е отрицателно число, пенсиите не се осъвременяват.

Получаване на повече от една пенсия

Чл. 101. (1) Не могат да се получават едновременно следните пенсии:
1. лична пенсия за осигурителен стаж и възраст с наследствена пенсия за осигурителен стаж и възраст;
2. лична или наследствена пенсия за осигурителен стаж и възраст с лична или наследствена пенсия за инвалидност поради общо заболяване;
3. лична пенсия за инвалидност поради общо заболяване с наследствена пенсия за инвалидност поради общо заболяване;

4. (нова - ДВ, бр. 64 от 2000 г., в сила от 1.08.2000 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2013 г., изм. - ДВ, бр. 60 от 2011 г., в сила от 05.08.2011 г., изм. - ДВ, бр. 89 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., отм. - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.)
4а. (нова - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., доп. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., доп. - ДВ, бр. 98 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) социална пенсия за старост, социална пенсия за инвалидност и персонална пенсия с друг вид пенсия, включително пенсия, отпусната в друга държава;
5. (нова - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) наследствена пенсия за осигурителен стаж и възраст или наследствена пенсия за инвалидност поради общо заболяване с наследствена пенсия от същия вид.
(2) Когато лицето има право на повече от една лична пенсия за инвалидност за различни страдания, се определя най-голямата по размер.
(3) (Доп. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., в сила от 1.08.2000 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2013 г., изм. - ДВ, бр. 60 от 2011 г., в сила от 05.08.2011 г., отм. - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.)
(3а) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) При право на повече от една пенсия се получава по избор една от пенсиите в пълен размер и 50 на сто от останалите.
(4) (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 01.01.2020 г.) Военноинвалидите при навършване на възрастта по чл. 68, ал. 1 получават пълния размер на определените им две пенсии - пенсия за военна инвалидност и пенсия за осигурителен стаж и възраст.
(5) При отпускане на наследствена пенсия на наследници на военноинвалид, който е получавал или е имал право на двете пенсии по ал. 4 в пълен размер, за основа се взема пълният размер на двете пенсии.
(6) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) Родителите не могат да получават едновременно лична и наследствена пенсия, с изключение на случаите по ал. 7.
(7) (Предишна ал. 6 - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., доп. - ДВ, бр. 53 от 2018 г.) Родителите на лицата, починали по време на наборна военна служба, и на военнослужещите, загинали при изпълнение на военна служба в операции или мисии извън територията на страната, получават в пълен размер личната си пенсия и пенсията, отпусната по чл. 82, ал. 4.

Преизчисляване на пенсията

Чл. 102. (Изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., изм. - ДВ, бр. 103 от 2020 г., в сила от 01.01.2021 г.) (1) Пенсиите, свързани с трудова дейност - за осигурителен стаж и възраст, за инвалидност поради общо заболяване и за инвалидност поради трудова злополука или професионална болест, може да се преизчисляват по един от следните начини:
1. служебно - с допълнително придобития от пенсионера осигурителен стаж в периода след отпускането, съответно след последното преизчисляване на пенсията;
2. по заявление на пенсионера - с допълнително придобития осигурителния стаж и осигурителен доход в периода след отпускането, съответно след последното преизчисляване на пенсията.
(2) Пенсията подлежи на служебно преизчисляване по ал. 1, т. 1, когато пенсионерът е придобил осигурителен стаж през предходната календарна година и не е подал заявление по ал. 1, т. 2 до датата на служебното преизчисляване. Преизчисляването се извършва считано от 1 април на съответната година, като се вземат предвид данните по чл. 5, ал. 4, т. 1, а за самоосигуряващите се лица - данните за внесените осигурителни вноски, които се отнасят за времето до 31 декември включително на предходната календарна година и които са налични в информационната система на Националния осигурителен институт към 1 март на текущата календарна година.
(3) Заявление за преизчисляване на пенсията по ал. 1, т. 2 може да подаде всяко лице с допълнително придобит осигурителен стаж и осигурителен доход след пенсиониране, съответно след последното преизчисляване на пенсията. Преизчисляването се извършва ежегодно, от първо число на месеца, следващ месеца на подаване на заявлението, като се вземат предвид данните по чл. 5, ал. 4, т. 1, а за самоосигуряващите се лица - данните за внесените осигурителни вноски, които се отнасят за времето до края на месеца на подаване на заявлението и които са налични в информационната система на Националния осигурителен институт. Когато към датата на преизчисляването не са налични такива данни, длъжностното лице по чл. 98, ал. 1 постановява разпореждане за отказ за преизчисляване на пенсията, като същата не подлежи на последващо преизчисляване по ал. 1, т. 2, освен ако пенсионерът не подаде ново заявление.
(4) В случай че преизчисляването по ал. 1, т. 2 с наличните данни за придобития осигурителен стаж и осигурителен доход е по-неблагоприятно за пенсионера, размерът на пенсията се определя само въз основа на данните за осигурителния стаж за същия период.
(5) Преизчисляването на пенсиите по този член се извършва по реда на чл. 70, съответно на чл. 75 - 77. При преизчисляването на пенсията се взема предвид средномесечният осигурителен доход за страната за 12 календарни месеца преди месеца на първото и отпускане, а за пенсия, отпусната до 1 януари 2000 г. - средномесечният осигурителен доход за страната за 2007 г., след което полученият размер се осъвременява, преизчислява и индексира съобразно нормативната уредба, действаща след датата на отпускане на пенсията. При преизчисляването осигурителният стаж, положен след 31 декември 2010 г., не се превръща по реда на чл. 104.

Добавка за чужда помощ

Чл. 103. (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 01.07.2009 г.) Пенсионерите с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане над 90 на сто, които постоянно се нуждаят от чужда помощ, получават към определената им пенсия добавка в размер 75 на сто от социалната пенсия за старост.

Категории труд

Чл. 104. (1) Министерският съвет определя кой труд към коя категория се причислява съобразно характера и особените условия на труд.
(2) (Доп. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) При пенсиониране за осигурителен стаж и възраст осигурителният стаж се превръща, като три години осигурителен стаж от първа категория или четири години от втора категория се зачитат за пет години стаж от трета категория.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г.) За работниците, инженерно-техническите специалисти и ръководните служители до ръководител на участък включително, заети на работа под земята в подземните рудници, в подземните геологопроучвателни и хидротехнически обекти, в тунелното и подземното минно строителство една година осигурителен стаж от първа категория се зачита за три години осигурителен стаж от трета категория.
(4) Осигурителният стаж на лицата по чл. 69 се превръща, като три години действително изслужено време се зачитат за пет години осигурителен стаж от трета категория.
(5) За лицата по чл. 69 от летателния състав на реактивната авиация, екипажите на подводните съдове и от водолазния състав една година действително изслужено време се зачита за три години осигурителен стаж от трета категория.
(6) (Изм. - ДВ, бр. 82 от 2006 г.) За лицата по чл. 69 от летателния състав на витломоторната авиация, парашутистите, служещите в групите за охрана към граничните полицейски участъци и на надводните кораби една година действително изслужено време се зачита за две години осигурителен стаж

от трета категория.
(7) (Изм. - ДВ, бр. 35 от 2009 г., в сила от 12.05.2009 г.) За лицата по чл. 69, при участие в операции и мисии извън територията на страната с висока степен на риск, както и при участие в бойни действия или във военно време, една година действително изслужено време се зачита за три години осигурителен стаж от трета категория.
(8) (Нова - ДВ, бр. 35 от 2009 г., в сила от 12.05.2009 г.) За лицата по чл. 69 при участие в операции и мисии извън територията на страната с ниска степен на риск една година действително изслужено време се зачита за две години осигурителен стаж от трета категория.
(9) (Нова - ДВ, бр. 60 от 2011 г., в сила от 05.08.2011 г.) Осигурителният стаж на лицата по чл. 69а се превръща, като 4 години осигурителен стаж на длъжност "балерина, балетист или танцьор" в културни организации се зачита за 5 години осигурителен стаж от трета категория труд.
(10) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., доп. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) Категорията труд, както и дейността по чл. 69 и 69а не могат да се доказват със свидетелски показания. За установяване на условията на труд и на заеманата длъжност не се допускат свидетелски показания, когато не са представени писмени доказателства, които са издадени от работодателя/осигурителя, при който е положен трудът, и по време на полагането му.

Давност

Чл. 105. (1) Правото на пенсия не се погасява по давност.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., доп. - ДВ, бр. 103 от 2020 г., в сила от 01.01.2021 г.) Вземането за пенсия и добавки, включително след смъртта на пенсионера, се погасява с изтичането на тригодишен давностен срок, считано от 1 януари на годината, следваща годината, за която се отнася.

Подзаконова уредба

Чл. 106. (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 01.01.2020 г.) Прилагането на тази глава и изплащането на пенсиите се определят с наредба на Министерския съвет.

Глава седма.
КОНТРОЛ

Контролни органи

Чл. 107. (1) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., предишен текст на чл. 107 - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) Контролът по спазването на нормативните актове по държавното обществено осигуряване във връзка с дейността, възложена на Националния осигурителен институт, се осъществява от контролните органи на Националния осигурителен институт.
(2) (Нова - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) Контролни органи на Националния осигурителен институт са:
1. инспекторите по осигуряване в териториалните поделения на Националния осигурителен институт;
2. лекарите - експерти по експертиза на временната неработоспособност в териториалните поделения на Националния осигурителен институт;
3. длъжностните лица, на които със заповед на управителя на Националния осигурителен институт или на ръководителя на териториалното поделение е възложено да извършват финансови ревизии и проверки по разходите на държавното обществено осигуряване, както и по спазването на нормативните актове по държавното обществено осигуряване във връзка с дейността, възложена на Националния осигурителен институт.

Правомощия на контролните органи (Загл изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.)

Чл. 108. (Изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) (1) Контролните органи на Националния осигурителен институт при изпълнение на служебните си задължения:
1. извършват проверки и ревизии във връзка с дейността, възложена на Националния осигурителен институт;
2. установяват административни нарушения на законодателството относно държавното обществено осигуряване и на разпоредбите за дейността, възложена на Националния осигурителен институт;
3. дават задължителни предписания за спазване на разпоредбите по държавното обществено осигуряване и дейността, възложена на Националния осигурителен институт;
4. могат да изискват от физическите и юридическите лица и техните поделения да декларират банковите си сметки в страната и в чужбина, както и да предоставят документи, свързани с трудовата и стопанската им дейност;
5. могат да изискват от органите на медицинската експертиза и лечебните заведения да предоставят документи във връзка с медицинската експертиза на временната неработоспособност и подаване на данни в регистъра по чл. 33, ал. 5, т. 12;
6. имат право на достъп до подлежащите на контрол работни помещения и обекти.
(2) Физическите и юридическите лица са длъжни да представят на контролните органи на Националния осигурителен институт исканите от тях документи, сведения, справки, декларации, обяснения и носители на информация, свързани със спазване на осигурителното законодателство във връзка с дейността, възложена на Националния осигурителен институт, както и да оказват съдействие при изпълнението на служебните им задължения.
(3) Управителят на Националния осигурителен институт издава инструкция за реда и начина за осъществяване на контролно-ревизионна дейност от контролните органи на Националния осигурителен институт.
(4) Контролните органи на Националния осигурителен институт задължително се застраховат срещу злополука за сметка на бюджета на държавното обществено осигуряване.
(5) Управителят на Националния осигурителен институт възлага ревизия в 14-дневен срок от получаването на одитния доклад на председателя на Сметната палата по чл. 57, ал. 1 от Закона за Сметната палата за търсене на имуществена или административнонаказателна отговорност.
(6) Органите на Министерството на вътрешните работи оказват съдействие на контролните органи на Националния осигурителен институт при изпълнение на правомощията им.

Сигнална функция на контролните органи на Националния осигурителен институт

Чл. 108а. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г.) Когато контролните органи на Националния осигурителен институт установят, че са създадени документи с невярно съдържание във връзка с извършени осигурителни плащания, те са длъжни да уведомят органите на прокуратурата.

Забрана за други дейности

Чл. 109. (1) Служителите на контролните органи на Националния осигурителен институт не могат да полагат допълнителен труд, свързан със служебните им задължения, по трудово или по гражданско правоотношение с друг работодател. Те не могат да извършват дейност, свързана със служебните им задължения, и като еднолични търговци, съдружници в търговски и други дружества, кооперации и други организации.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) Служителите на Националния осигурителен институт са длъжни да пазят в тайна и да не използват за други цели, освен за прякото изпълнение на задълженията им на съответната длъжност, всички факти и обстоятелства относно осигурените лица и осигурителите, станали им известни във връзка с изпълнение на служебните им задължения, включително и след прекратяване на договора им. Тези факти и обстоятелства могат да бъдат предоставени на орган на съдебната власт или на друг държавен орган при условия и по ред, определени от управителя на Националния осигурителен институт в съответствие с действащите нормативни актове.

Ревизионни актове за начет

Чл. 110. (1) (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) Контролните органи на Националния осигурителен институт съставят на физическите лица, на юридическите лица и/или на осигурителите ревизионни актове за начет:
1. (изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., изм. - ДВ, бр. 59 от 2010 г., в сила от 31.07.2010 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г.) за причинените от тях щети на държавното обществено осигуряване от неправилно извършени осигурителни разходи, включително от неправилно удостоверяване на осигурителен стаж или осигурителен доход и от актове на медицинската експертиза, които са отменени, поради нарушаване на нормативните разпоредби при издаването им.
2. (отм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г.)
3. (отм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.)
4. (отм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г.)
5. (нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., отм. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.)
(2) По съставените актове за начет отговорните лица могат да направят възражения в 7-дневен срок от връчването им. Контролният орган се произнася по възражението с мотивирано заключение.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., доп. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., доп. - ДВ, бр. 98 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) За събиране на сумите по ревизионните актове за начет длъжностното лице, на което е възложено ръководството на контрола по разходите на държавното обществено осигуряване в съответното поделение на Националния осигурителен институт или друго длъжностно лице, определено от ръководителя на поделението, издава разпореждания. Разпорежданията се издават в 14-дневен срок след изтичането на срока по ал. 2. Разпорежданията подлежат на доброволно изпълнение в 14-дневен срок от връчването им.
(4) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., изм. - ДВ, бр. 34 от 2006 г., в сила от 01.01.2008 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 01.01.2020 г.) Разпорежданията, актовете за начет и задължителните предписания се връчват на отговорните лица лично срещу подпис, чрез лицензиран пощенски оператор с обратна разписка на посочен адрес или на съответния адрес по чл. 18а, ал. 8 от Административнопроцесуалния кодекс или по електронен път по реда на Закона за електронното управление. Когато връчването не може да бъде извършено по реда на изречение първо, за съставянето на съответния документ се поставя съобщение на таблото за обявления в териториалното поделение на НОИ или на интернет страницата на НОИ за срок от 7 дни, след изтичането на който документът се смята за връчен.
(5) (Доп. - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., изм. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) Сумите по разпореждания, които не са изплатени доброволно, се събират чрез:
1. (изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г.) запор в банките по сметките на длъжниците и на свързани с тях лица за вземания на държавното обществено осигуряване;
2. (доп. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) изпълнение върху движимите или недвижимите вещи на длъжниците и вземанията им към трети лица;
3. (нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 45 от 2002 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г.) изпълнение върху суми, възстановени от орган на Националната агенция за приходите по запорирана сметка на длъжника.
4. (нова - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., отм. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.)
(6) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г.) Запор по сметките на длъжниците на държавното обществено осигуряване се извършва чрез изпращане на запорно съобщение от ръководителя на териториалното поделение на Националния осигурителен институт до банките, които превеждат незабавно дължимите суми по сметка на държавното обществено осигуряване. Запорът, наложен по сметката на длъжника в банката, има действие по отношение на всичките и клонове. Запорът се счита наложен от часа на съответната дата, когато е получено запорното съобщение в банката. В случай, че по сметката на длъжника няма достатъчно средства, банката уведомява в 7-дневен срок териториалното поделение на Националния осигурителен институт за причините, поради които не е изпълнен запорът.
(7) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Който изплати на длъжника вземания, върху които е наложен запор по този кодекс, отговаря солидарно с него за изплатените суми, до размера на задължението, заедно с лихвата по чл. 113 след плащането. Когато изплащането е извършено от юридическо лице или неперсонифицирано дружество, заедно с него отговаря солидарно управителят или членовете на управителния орган, или управляващ съдружник, които са допуснали изплащането. Органите по ал. 3 издават разпореждания за събиране на сумите, като могат да наложат и обезпечителни мерки.
(8) (Нова - ДВ, бр. 64 от 2000 г., предишна ал. 7 - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) Органът, наложил запора, може с мотивирано решение да разреши определена част от постъпилите или постъпващите суми по сметка на длъжника да се оставят в негово разпореждане. Решението и отказът за издаване на разрешение не подлежат на обжалване.
(9) (Предишна ал. 7 - ДВ, бр. 64 от 2000 г., предишна ал. 8 - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., доп. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Вземанията на държавното обществено осигуряване от неправилно извършени осигурителни разходи се погасяват в следната последователност: главница, лихви и разноски. Забранява се цесията на вземанията на държавното обществено осигуряване от неправилно извършени осигурителни разходи.
(10) (Предишна ал. 8 - ДВ, бр. 64 от 2000 г., предишна ал. 9, изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Събирането на вземанията чрез изпълнение върху движимите или недвижимите

вещи на длъжника и вземанията към трети лица се извършва по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс. Искането до публичния изпълнител се прави от ръководителя на териториалното поделение на Националния осигурителен институт.
(11) (Предишна ал. 9 - ДВ, бр. 64 от 2000 г., предишна ал. 10, изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., доп. - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., отм. - ДВ, бр. 104 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г.)
(12) (Предишна ал. 10 - ДВ, бр. 64 от 2000 г., предишна ал. 11, изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., отм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г.)

Имуществени санкции на банки

Чл. 111. (Отм. - ДВ, бр. 94 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.)

Задължения за вписване

Чл. 112. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., изм. - ДВ, бр. 34 от 2006 г., в сила от 01.01.2008 г., отм. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.)

Лихви по вземания на Националния осигурителен институт и допълнителното задължително пенсионно осигуряване (Загл. изм. - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г.)

Чл. 113. (1) (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., предишен текст на чл. 113 - ДВ, бр. 53 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., доп. - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., изм. - ДВ, бр. 94 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., изм. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г., изм. - ДВ, бр. 103 от 2020 г., в сила от 01.01.2021 г.) Вземанията за невнесени осигурителни вноски за държавното обществено осигуряване, за допълнителното задължително пенсионно осигуряване и за неоснователно извършени осигурителни разходи се събират с лихва в размер на законната лихва.
(2) (Нова - ДВ, бр. 53 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., отм. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г.)

Възстановяване на неоснователно получени суми

Чл. 114. (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г.) (1) Недобросъвестно получените суми за осигурителни плащания се възстановяват от лицата, които са ги получили, заедно с лихвата по чл. 113.
(2) (Доп. - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., доп. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2016 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) Добросъвестно получените суми за осигурителни плащания не подлежат на възстановяване от осигурените лица с изключение на следните случаи, в които възстановяването на сумите е без лихва до изтичането на срока за доброволно изпълнение:
1. (изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) по чл. 40, ал. 7, чл. 54е и чл. 54м, ал. 2, т. 2;
2. когато след изплащането им са представени нови документи или данни, които имат значение за определяне на правото, размера и срока на изплащане;
3. (изм. - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) на изменение или прекратяване на обезщетение или пенсия в резултат на получени доказателства при прилагане разпоредбите на международен договор, по който Република България е страна, или на европейските регламенти за координация на системите за социална сигурност.
(3) (Доп. - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., доп. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) За възстановяване на сумите по ал. 1 и 2 длъжностното лице, на което е възложено ръководството на контрола по разходите на държавното обществено осигуряване в съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт, или друго длъжностно лице, определено от ръководителя на поделението, издава разпореждане, което подлежи на доброволно изпълнение в 14-дневен срок от връчването му. В тези случаи не се съставя ревизионен акт за начет по чл. 110, ал. 1. Разпорежданията се връчват на лицата по реда на чл. 110, ал. 4.
(4) (Нова - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г., доп. - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) Суми за пенсии и парични обезщетения, неоснователно изплатени за периоди след смъртта на правоимащото лице, се събират от лицето, което ги е получило, или солидарно от наследниците. За събиране на сумите длъжностното лице, на което е възложено ръководството на контрола по разходите на държавното обществено осигуряване в съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт или друго длъжностно лице, определено от ръководителя на поделението, издава разпореждане, което се връчва по реда на чл. 110, ал. 4. Разпорежданията подлежат на доброволно изпълнение в 14-дневен срок от връчването им.
(5) (Изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., предишна ал. 4, доп. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 01.01.2020 г.) Дължимите суми по разпореждания, които не са погасени доброволно в срока по ал. 3 и 4, подлежат на принудително изпълнение по реда на чл. 110, ал. 5, т. 1 от този кодекс или по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс, или чрез прихващане от изискуеми вземания на осигурения от държавното обществено осигуряване. Прихващането се извършва с разпореждане на длъжностното лице, на което е възложено ръководството на контрола по разходите на държавното обществено осигуряване в съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт, или на друго длъжностно лице, определено от ръководителя на поделението.
(6) (Нова - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.) Споровете за добросъвестност се решават по реда на глава осма с решение на ръководителя на териториалното поделение на НОИ.

Удръжки от паричните обезщетения, помощите и пенсиите

Чл. 114а. (Нов - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) Върху паричните обезщетения и помощите, изплащани по този кодекс, не могат да се налагат запори по реда на Гражданския процесуален кодекс и Данъчно-осигурителния процесуален кодекс или да се извършват други удръжки освен за задължения към държавното обществено осигуряване и за задължения за издръжка, както и при прихващане на суми по реда на чл. 114, ал. 5.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) При определяне на дохода от пенсии, върху които се налагат запори по реда на Гражданския процесуален кодекс и Данъчно-осигурителния процесуален кодекс или се извършват удръжки за вземания на държавното обществено осигуряване, както и при прихващане на суми по реда на чл. 114, ал. 5, се включват и добавките към нея с изключение на добавката за чужда помощ.
(3) (Нова - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) Удръжките от пенсии за възстановяване на неоснователно получени суми за осигурителни плащания са в следните размери:
1. когато пенсионерът получава до 300,00 лв. месечно - една седма част;
2. когато пенсионерът получава от 300,01 до 400,00 лв. месечно - една шеста част;
3. когато пенсионерът получава от 400,01 до 500,00 лв. месечно - една пета част;
4. когато пенсионерът получава от 500,01 до 700,00 лв. месечно - една трета част;
5. когато пенсионерът получава над 700,01 лв. месечно - една втора част.
(4) (Нова - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) Вземанията се събират в поредност: задължения за издръжка, неоснователно изплатени суми за осигурителни плащания, други публични вземания и частни вземания.

Давност

Чл. 115. (1) (Доп. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., изм. - ДВ, бр. 41 от 2007 г., доп. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) Вземанията на Националния осигурителен институт за неправилно извършвани осигурителни плащания, неоснователно изплатени парични обезщетения и надвзети пенсии и лихвите върху тях се погасяват с изтичане на петгодишен давностен срок, считано от 1 януари на годината, следваща годината, за която се отнасят. С изтичане на десетгодишен давностен срок, считано от 1 януари на годината, следваща годината, за която се отнасят, се погасяват всички вземания, независимо от спирането или прекъсването на давността, освен в случаите, когато задължението е разсрочено или изпълнението е спряно по искане на длъжника.
(2) (Доп. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., предишна ал. 4 - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) Дължимите от държавното обществено осигуряване вземания се погасяват с изтичане на тригодишна давност, считано от 1 януари на годината, следваща годината за която се отнасят. Длъжностното лице, на което е възложено ръководството на контрола по разходите на държавното обществено осигуряване в съответното поделение на Националния осигурителен институт, издава разпореждане по искането за възстановяване на суми. Разпореждането подлежи на обжалване по реда на чл. 117.
(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) Давността се прекъсва:
1. с влизането в сила на разпореждането за установяване на вземането;
2. (отм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.)
3. с предприемане на действия по принудително изпълнение.
(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) От прекъсването на давността започва да тече нова давност.
(5) (Нова - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) Давността спира да тече:
1. при обжалване - докато продължава спорът относно вземането;
2. когато е образувано друго административно или съдебно производство, от което зависи издаването на разпореждане или отпускане на парично обезщетение или помощ по този кодекс.

Разсрочване на задължения

Чл. 116. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г.) По искане на длъжника към държавното обществено осигуряване за вземанията, установявани и събирани от Националния осигурителен институт, може да се разреши разсрочване на плащането на дължимите суми съгласно одобрен погасителен план.
(2) Разсрочването се допуска, когато се установи, че наличните парични средства на длъжника не са достатъчни за погасяване на задълженията му към фондовете на държавното обществено осигуряване, но след преценка на дейността му може да се направи обосновано предположение, че затрудненията са временни и при разсрочване на задълженията длъжникът ще може да се издължи и да заплаща текущите задължения към фондовете на държавното обществено осигуряване и другите публични задължения.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) За периода на разсрочването длъжникът дължи лихвата по чл. 113.
(4) (Доп. - ДВ, бр. 42 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) Разсрочване не се разрешава по отношение на търговец, за когото има решение за прекратяване с ликвидация или за когото е открито производство по несъстоятелност, както и след като бъде определен начинът на продажба по чл. 238 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.
(5) Към искането по ал. 1 се прилагат:
1. доказателства за финансово-икономическото състояние на длъжника и перспективна програма за развитие - за едноличен търговец, юридическо лице или приравнено на него;
2. декларация и за всички други публични задължения, включително лихвите по тях, както и за всички задължения към частни кредитори и лихвите по тях;
3. погасителен план за разсрочване на задълженията;
4. отчет за приходите и разходите на длъжника за предходната отчетна финансова година;
5. баланс за предходната отчетна финансова година и за последния отчетен период;
6. справка за задълженията на осигурителя към датата на искането за разсрочване, която включва:
а) задължения към фондовете по държавното обществено осигуряване, здравното осигуряване и допълнителното задължително пенсионно осигуряване;
б) задължения към персонала;
в) други публични задължения;
г) други задължения;
7. други документи по преценка на разсрочващия орган.
(6) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.) Когато искането за разсрочване е направено от физическо лице, към него се прилага декларация за доходите му през последните 12 месеца преди календарния месец, в който е направено искането.
(7) (Предишна ал. 6 - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.) Решението за разсрочване се издава от:
1. (доп. - ДВ, бр. 53 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., изм. - ДВ, бр. 12 от 2015 г.) ръководителя на териториалното поделение на Националния осигурителен институт - за задължения до 10 000 лв. за срок до една година, а за задължения на регистрирани земеделски стопани и тютюнопроизводители за срок до две години;

2. (доп. - ДВ, бр. 53 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., изм. - ДВ, бр. 12 от 2015 г.) управителя на Националния осигурителен институт - за задължения от 10 000 до 100 000 лв. за срок до 3 години, а за задължения на регистрирани земеделски стопани и тютюнопроизводители за срок до 5 години;
3. (доп. - ДВ, бр. 53 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., изм. - ДВ, бр. 12 от 2015 г.) Надзорния съвет на Националния осигурителен институт - за задължения над 100 000 лв. за срок до 3 години, а за задължения на регистрирани земеделски стопани и тютюнопроизводители за срок до 5 години.
(8) (Предишна ал. 7 - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.) С разрешението се определят крайният срок, погасителните вноски и други условия, в това число последиците от неспазването им.
(9) (Предишна ал. 8 - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.) За периода на разсрочването спира да тече давността за вземанията на държавното обществено осигуряване.
(10) (Предишна ал. 9 - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.) Отказът за разсрочване не подлежи на обжалване.
(11) (Нова - ДВ, бр. 53 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., изм. - ДВ, бр. 30 от 2006 г., в сила от 12.07.2006 г., предишна ал. 10 - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., изм. - ДВ, бр. 12 от 2015 г.) Отказът за разсрочване или отсрочване на задължения на регистрираните земеделски стопани и тютюнопроизводители подлежи на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс.
(12) (Нова - ДВ, бр. 67 от 2003 г., предишна ал. 10 - ДВ, бр. 53 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., отм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., предишна ал. 11 - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.)

Глава осма.
СПОРОВЕ

Обжалване по административен ред (Загл. изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.)

Чл. 117. (1) Пред ръководителя на съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт се подават жалби срещу:
1. (изм. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г., доп. - ДВ, бр. 94 от 2019 г.) неправилно определяне или изплащане на парични обезщетения по глава четвърта, раздели I и II или помощи;
2. разпореждания:
а) (доп. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., изм. - ДВ, бр. 94 от 2019 г.) за отказ или за неправилно определяне или изменение и за прекратяване на пенсиите, добавките и компенсациите към тях;
б) (нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 94 от 2019 г.) за отказ или неправилно определяне, изменяне и прекратяване на обезщетенията за безработица;
в) (предишна буква "б" - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) за събиране на сумите по ревизионните актове за начет;
г) (предишна буква "в" - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) за признаване или непризнаване на злополуката за трудова;
д) (предишна буква "г" - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., доп. - ДВ, бр. 94 от 2019 г.) за възстановяване на неоснователно получени плащания по държавното обществено осигуряване по чл. 98, ал. 2 и чл. 114, ал. 3 и 4, и за прихващане по чл. 114, ал. 5;
е) (предишна буква "д" - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., отм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., нова - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., доп. - ДВ, бр. 94 от 2019 г.) за отказ за изплащане на парични обезщетения по глава четвърта, раздели I и II или помощи;
ж) (нова - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г., изм. - ДВ, бр. 94 от 2019 г.) за спиране на производството по отпускането или изплащането на парични обезщетения по глава четвърта и на пенсиите;
3. (нова - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.) задължителни предписания на контролните органи по чл. 108, ал. 1, т. 3;
4. (нова - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) откази за издаване на удостоверения за осигурителен стаж и доход от органите на Националния осигурителен институт, откази за издаване на удостоверения за ползване на парична помощ за профилактика и рехабилитация и откази за заверяване на осигурителен стаж и доход в осигурителни книжки;
5. (нова - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) съдържанието на документ, удостоверяващ осигурителен стаж и осигурителен доход, издаден от органите на Националния осигурителен институт.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) Жалбите по ал. 1 се подават в писмена форма в следните срокове:
1. срещу разпорежданията по т. 2, буква "а" - в едномесечен срок от получаването им;
2. срещу разпорежданията по т. 2, букви "б" - "ж", задължителните предписания по т. 3, отказите по т. 4 и съдържанието на документ по т. 5 - в 14-дневен срок от получаването.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) Ръководителят на териториалното поделение се произнася по жалбите или исканията с мотивирано решение в едномесечен срок от получаването им. С решението ръководителят на териториалното поделение на Националния осигурителен институт решава въпроса по същество или отменя разпореждането и връща преписката за ново разглеждане от компетентния административен орган, когато не са изяснени всички обстоятелства, отнасящи се до издаване на разпореждането.
(4) (Нова - ДВ, бр. 64 от 2000 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) Разпорежданията, издадени от длъжностното лице по чл. 98, ал. 1, т. 2, могат да се обжалват пред управителя на Националния осигурителен институт в едномесечен срок, съответно за разпорежданията по чл. 98, ал. 2 - в 14-дневен срок от получаването им. Решението се изготвя в срока и по реда на ал. 3.
(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 64 от 2000 г., изм. - ДВ, бр. 30 от 2006 г., в сила от 12.07.2006 г.) Решенията и съобщенията във връзка с разглеждането на жалбите и исканията се изготвят по реда на Административнопроцесуалния кодекс.
(6) (Предишна ал. 5 - ДВ, бр. 64 от 2000 г., отм. - ДВ, бр. 45 от 2002 г.)

Спиране на изпълнението

Чл. 117а. (Нов - ДВ, бр. 45 от 2002 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.) Обжалването на разпорежданията по чл. 114 и чл. 117, ал. 1, т. 2 не спира изпълнението им.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.) Изпълнението на разпорежданията по чл. 114 и чл. 117, ал. 1, т. 2, буква "в" се спира по искане на задълженото лице, ако предостави обезпечение в размер на главницата и лихвите.
(3) Искането за спиране на изпълнението се прави едновременно с жалбата, като се прилагат доказателства за направеното обезпечение.
(4) За срока на спирането се дължи законната лихва върху главницата.

Обжалване по съдебен ред (Загл. изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.)

Чл. 118. (1) (Изм. - ДВ, бр. 30 от 2006 г., в сила от 01.03.2007 г., доп. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) Решението на ръководителя на териториалното поделение на Националния осигурителен институт може да се обжалва в 14-дневен срок от получаването му пред административния съд. Жалбата се подава чрез ръководителя на териториалното поделение, който в 7-дневен срок е длъжен да я изпрати заедно с преписката в съда. Не може да се оспорва пред съд съдържанието на документ по чл. 117, ал. 1, т. 5, както и решението на ръководителя на териториалното поделение на Националния осигурителен институт, с което се е произнесъл по оспорване съдържанието на такъв документ.
(2) (Нова - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.) Решението на управителя на Националния осигурителен институт по чл. 117, ал. 4 може да се обжалва в 14-дневен срок от получаването му пред Административния съд - град София. Жалбата се подава чрез управителя на Националния осигурителен институт, който в 7-дневен срок е длъжен да я изпрати заедно с преписката в съда.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 30 от 2006 г., в сила от 12.07.2006 г., предишна ал. 2 - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.) Съдът разглежда делата по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Спиране на изпълнението от съда

Чл. 118а. (Нов - ДВ, бр. 45 от 2002 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) Обжалването пред съда на решенията на ръководителя на териториалното поделение на Националния осигурителен институт и на управителя на Националния осигурителен институт, издадени за разпорежданията по чл. 117, ал. 1, т. 2, не спира изпълнението им.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 30 от 2006 г., в сила от 01.03.2007 г.) Изпълнението може да бъде спряно от административния съд при условията по чл. 117а, ал. 2 и 4 за решенията, издадени за разпорежданията по чл. 117, ал. 1, т. 2, буква "в". Искането за спиране на изпълнението се прави едновременно с подаване на жалбата и съдът се произнася в 7-дневен срок.
(3) Отказът на съда да се спре изпълнението не подлежи на обжалване.

Касационно обжалване

Чл. 119. (Изм. - ДВ, бр. 30 от 2006 г., в сила от 12.07.2006 г., изм. - ДВ, бр. 41 от 2007 г., доп. - ДВ, бр. 77 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г., изм. - ДВ, бр. 94 от 2019 г.) Решенията на административния съд подлежат на касационно обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс, с изключение на постановените по жалби срещу актовете по чл. 117, ал. 1, т. 1 и т. 2, буква "б", буква "д" - за суми до 1000 лв., букви "е" и "ж".

Освобождаване от държавна такса

Чл. 120. (1) За делата по тази глава осигурените лица и пенсионерите не внасят държавна такса.
(2) При уважаване на жалбата жалбоподателят има право да получи направените от него разноски и платеното възнаграждение за защита съразмерно на уважената част.

Част втора.
ДОПЪЛНИТЕЛНО СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ (ПРЕДИШЕН ДЯЛ II - ДВ, БР. 67 ОТ 2003 Г.)

Дял първи.
ДРУЖЕСТВА ЗА ДОПЪЛНИТЕЛНО СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ (НОВ - ДВ, БР. 67 ОТ 2003 Г.)

Глава девета.
УЧРЕДЯВАНЕ, ЛИЦЕНЗИРАНЕ И УПРАВЛЕНИЕ НА ДРУЖЕСТВАТА ЗА ДОПЪЛНИТЕЛНО СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ (ЗАГЛ. ИЗМ. - ДВ, БР. 67 ОТ 2003 Г.)

Раздел I.
Общи положения (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Осъществяване на допълнителното социално осигуряване

Чл. 120а. (1) (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., доп. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., предишен текст на чл. 120а, изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Допълнителното социално осигуряване се осъществява чрез участие в универсални и/или професионални пенсионни фондове, фондове за допълнително доброволно пенсионно осигуряване и/или фондове за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми и във фондове за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация, наричани по-нататък "фондове за допълнително социално осигуряване".
(2) (Нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Осигурителните плащания се извършват от индивидуалните партиди във фондовете за допълнително социално осигуряване и от фондовете за извършване на плащания.
(3) (Нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Фондовете по ал. 1 и 2 се учредяват и управляват от лицензирани по реда на този кодекс пенсионноосигурителни дружества или от дружества за допълнително доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация, наричани по-нататък "управлявани фондове" и "дружества за допълнително социално осигуряване".

Регулиране и контрол

Чл. 120б. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 12 от 2019 г., изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Държавата осъществява ефективно регулиране и контрол върху дейността на дружествата и управляваните от тях фондове с цел защита на правата и интересите на осигурените лица и пенсионерите и осигуряване стабилността на дружествата и фондовете.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Надзорът върху дейността на дружествата и управляваните от тях фондове се осъществява от Комисията за финансов надзор, наричана по-нататък "комисията".
(3) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Надзорната дейност се осъществява въз основа на далновиден подход, основан на рисковете.
(4) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Процесът на надзорен преглед включва:
1. преглед на стратегиите, процесите и отчетните процедури, които дружеството за допълнително социално осигуряване е установило за спазване на изискванията на този кодекс и на актовете по прилагането му;
2. оценка на качествените изисквания по отношение на системата на управление;
3. оценка на рисковете за дейността на дружеството за допълнително социално осигуряване и управляваните от него фондове;
4. оценка на способността на дружеството да оценява и управлява тези рискове.
(5) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) При осъществяването на надзорен преглед и определянето на минималната честота и обхвата му комисията и заместник-председателят на комисията, ръководещ Управление "Осигурителен надзор", наричан по-нататък "заместник-председателят на комисията", вземат предвид обстоятелствата, при които осъществяват дейност дружеството за допълнително социално осигуряване и управляваните от него фондове, и размера, естеството, мащаба и сложността на тяхната дейност. Надзорният преглед обхваща и дейността на външните изпълнители, на които дружеството е възложило осъществяване на определени дейности.
(6) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Комисията и заместник-председателят на комисията използват подходящи инструменти за наблюдение, включително извършват стрес-тестове, които им позволяват да установят финансовото състояние на дружеството за допълнително социално осигуряване и/или управляваните от него фондове и да следят какви мерки то взема за отстраняване на проблемите, в случай че са констатирани такива.
(7) (Предишна ал. 3, изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Комисията и заместник-председателят на комисията упражняват своевременно надзорните си правомощия в съответствие с изискванията на този кодекс и на Закона за Комисията за финансов надзор по начин, който е пропорционален на размера, естеството, мащаба и сложността на дейността на дружествата за допълнително социално осигуряване и управляваните от тях фондове.

Език

Чл. 120в. (Нов - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) (1) Документите на пенсионноосигурителните дружества и на дружествата за допълнително доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация и на техните осигурителни посредници във връзка с дейността по допълнително социално осигуряване, които се предоставят на потребителите, на комисията и на заместник-председателя на комисията, се изготвят на български език.
(2) В отношенията между потребителите и дружествата за допълнително социално осигуряване, съответно - осигурителните посредници, може да се използва и друг език, когато това е уговорено между страните.

Оповестяване на информация

Чл. 120г. (Нов - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Комисията публикува на страницата си в интернет:
1. нормативните актове, указанията, политиките, практиките и насоките по чл. 9, ал. 1 и чл. 13, ал. 1, т. 2 и 4 от Закона за Комисията за финансов надзор и утвърдените образци на документи във връзка с дейността по допълнителното социално осигуряване;
2. информация относно това, че Република България не се възползва от възможностите по чл. 4 и 5 от Директива (ЕС) 2016/2341 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2016 г. относно дейностите и надзора на институциите за професионално пенсионно осигуряване (ИППО) (ОВ, L 354/37 от 23 декември 2016 г.), наричана по-нататък "Директива (ЕС) 2016/2341";
3. информация относно основната цел на надзорната дейност, основните функции и дейности на комисията и за заместник-председателя на комисията и надзорния преглед по чл. 120б, ал. 4 и 5;
4. обобщени статистически данни за основните аспекти от прилагането на разпоредбите от пруденциално естество.

Раздел II.
Пенсионноосигурителни дружества (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Определение

Чл. 121. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Пенсионноосигурителното дружество е акционерно дружество, лицензирано по реда на този кодекс и регистрирано по Търговския закон или по законодателството на друга държава членка.
(2) Пенсионноосигурителното дружество има предмет на дейност единствено допълнително пенсионно осигуряване.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Пенсионноосигурителното дружество не може да извършва сделки, които не са пряко свързани с дейността му.
(4) Пенсионноосигурителните дружества могат да създават сдружения с нестопанска цел за представяне на свои общи интереси и за реализация на общи проекти.
(5) Пенсионноосигурителното дружество няма право да участва в граждански дружества и в търговски дружества като неограничено отговорен съдружник, както и да придобива акции в други пенсионноосигурителни дружества.
(6) (Изм. - ДВ, бр. 22 от 2015 г., в сила от 24.03.2015 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Пенсионноосигурителното дружество осъществява своята дейност:
1. съгласно този кодекс и актовете по неговото прилагане;
2. (изм. и доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) в съответствие с устава си, с правилника за организацията и дейността на управлявания от него фонд за допълнително пенсионно осигуряване, с инвестиционната му политика, с правилата на фонда за извършване на плащания и с вътрешните актове по чл. 123е, ал. 4, т. 6, букви "а", "е", "ж" и "и", т. 7 и 9;
3. в съответствие с другите вътрешни актове, приети от дружеството съгласно изискванията на този кодекс и актовете по неговото прилагане.

Фирма

Чл. 121а. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Фирмата на пенсионноосигурителното дружество задължително съдържа в комбинация думите "пенсия" и "осигуряване" или производни на тях.
(2) Дружества, които не притежават лицензия за извършване на дейност по допълнително пенсионно осигуряване, не могат да използват във фирмата си в комбинация думите по ал. 1 или техни равнозначни на български или на чужд език.

Учредители и акционери

Чл. 121б. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Учредители и акционери на пенсионноосигурително дружество могат да бъдат:
1. български физически или юридически лица;
2. физически лица - граждани на друга държава членка;
3. юридически лица със седалище в друга държава членка;
4. (изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) чуждестранни юридически лица, извън тези по т. 3, които са регистрирани като осигурителна, застрахователна или друга финансова институция по националното им законодателство и подлежат на специализиран финансов надзор.
(2) Лицата по ал. 1 могат да притежават акции само в едно пенсионноосигурително дружество, което осъществява дейност в страната.

Акции и капитал

Чл. 121в. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) (1) Пенсионноосигурителното дружество може да издава само поименни безналични акции с право на един глас.
(2) Минималният размер на капитала на пенсионноосигурителното дружество е 7,5 млн. лв.
(3) Капиталът на пенсионноосигурителното дружество трябва да е изцяло внесен с парични вноски към датата на подаване на заявлението за получаване на пенсионна лицензия, съответно към датата на подаване на заявлението за вписване в търговския регистър - при последващо увеличаване на капитала. Вноските в капитала на пенсионноосигурителното дружество на учредителите и акционерите не може да се правят със заемни средства, със средства с недоказан произход или със средства, получени в резултат на престъпна или друга незаконна дейност.
(4) Пенсионноосигурителното дружество е длъжно по всяко време да разполага с достатъчно собствени средства за покриване на границата на платежоспособност.
(5) Собствените средства на пенсионноосигурителното дружество се състоят от неговите активи, намалени с нематериалните активи и предвидимите му задължения. В собствените средства се включва резервът по чл. 192, ал. 2 и не се включват резервите по чл. 193, ал. 8 и чл. 193а.
(6) Границата на платежоспособност е минималният размер на собствените средства на пенсионноосигурителното дружество, който е необходим като допълнителна гаранция за изпълнение на поетите задължения за изплащане на пожизнени пенсии и на разсрочени плащания с поети гаранции. Границата на платежоспособност възлиза на 4 на сто от капитализираната стойност на тези пенсии и разсрочени плащания, но не по-малко от 7,5 млн. лв.
(7) Пенсионноосигурителното дружество поддържа най-малко 75 на сто от собствените средства, покриващи границата на платежоспособност по ал. 6, във финансови инструменти по чл. 176, ал. 1, т. 1 - 4 и влогове по чл. 176, ал. 1, т. 5 в банки, които не са в производство по несъстоятелност.
(8) Пенсионноосигурителното дружество не може да разпределя дивиденти в размери и по начин, които биха довели до нарушаване на изискванията на ал. 4, 6 и 7.
(9) Когато собствените средства на пенсионноосигурителното дружество спаднат под размера, определен в ал. 6, то уведомява в тридневен срок комисията и представя в 14-дневен срок от спадането на собствените средства под изискуемия размер оздравителна програма за привеждането им в съответствие с изискванията на този кодекс. Когато неизпълнението на изискванията се установи от заместник-председателя на комисията, комисията по предложение на заместник-председателя на комисията разпорежда на пенсионноосигурителното дружество да изготви оздравителна програма в срок, който не може да е по-дълъг от 14 дни.
(10) Срокът за покриване на една трета от границата на платежоспособност, но не по-малко от 7,5 млн. лв., не може да бъде по-дълъг от 6 месеца, а срокът за достигане на границата на платежоспособност - не по-дълъг от 12 месеца.
(11) Комисията по предложение на заместник-председателя на комисията одобрява или отказва да одобри оздравителната програма в 14-дневен срок от получаването и. Комисията отказва да одобри програмата, когато предлаганите мерки не гарантират в достатъчна степен платежоспособността на пенсионноосигурителното дружество или интересите на осигурените лица, пенсионерите или техните наследници.
(12) В периода на изпълнение на оздравителната програма пенсионноосигурителното дружество не може да разпределя дивиденти и следва да отнася пълния размер на печалбата, след облагането и с дължимите данъци, във фонд "Резервен".
(13) При неодобряване на програмата или при неизпълнение на одобрената програма комисията предприема действията по чл. 344, ал. 2, т. 7, 19 и/или 20.
(14) Комисията определя с наредба:
1. структурата и елементите на собствените средства на пенсионноосигурителното дружество и начина за изчисляването им;
2. начина за изчисляване на границата на платежоспособност;
3. минималните ликвидни средства на дружеството и управляваните от него фондове;
4. изискванията към инвестирането на собствените средства, покриващи границата на платежоспособност по ал. 6;
5. структурата и съдържанието на оздравителната програма.
(15) Когато при осъществявания финансов надзор се установи, че в отчети и в справки пенсионноосигурителното дружество е изчислило размера на резервите, които е длъжно да създава съгласно този кодекс, стойността на активите, пасивите, приходите и разходите или други показатели в нарушение на този кодекс и на актовете по прилагането му, комисията по предложение на заместник-председателя на комисията може да разпореди да се извърши ново изчисление на всеки от тези показатели.

Заеми

Чл. 121г. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Пенсионноосигурителното дружество не може да предоставя заеми или да бъде гарант на трети лица.
(2) (Отм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г., нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Пенсионноосигурителното дружество може да ползва заеми на обща стойност до 10 на сто от изискуемия размер по чл. 121в, ал. 6 за срок не по-дълъг от 6 месеца за осигуряване на ликвидни средства за покритие на резервите по чл. 192, ал. 2 и чл. 213, ал. 2.
(3) Пенсионноосигурителното дружество не може да издава облигации.

Изисквания и отговорност на членовете на управителните и контролните органи

Чл. 121д. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., доп. - ДВ, бр. 103 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) (1) Членовете на управителния и на надзорния съвет на пенсионноосигурителното дружество или на съвета на директорите, другите лица, оправомощени да го управляват или представляват, както и лицата на друга ръководна длъжност в дружеството трябва да отговарят на следните изисквания за квалификация и надеждност:

1. да притежават професионална квалификация, знания и опит, адекватни за стабилното и благоразумно управление на дружеството (квалификация);
2. да имат добра репутация и да са почтени (надеждност).
(2) Членовете на управителния и на контролния орган на пенсионноосигурителното дружество трябва колективно да притежават необходимата квалификация във всички относими области на дейността.
(3) Пенсионноосигурителното дружество се управлява и представлява заедно поне от двама изпълнителни директори или от изпълнителен директор и прокурист. Те не могат да възлагат цялостното управление и представителство на пенсионноосигурителното дружество на един от тях, но могат да упълномощават трети лица за извършване на отделни действия.
(4) Управителният и контролният орган на пенсионноосигурителното дружество приемат и прилагат правила и процедури, с които да гарантират, че лицата по ал. 1 по всяко време отговарят на изискванията за квалификация и надеждност.
(5) Член на управителния съвет, на съвета на директорите или прокурист на пенсионноосигурителното дружество може да е само дееспособно физическо лице, което:
1. има висше образование с придобита образователно-квалификационна степен не по-ниска от "магистър", по специалност, подходяща за управление на дружеството;
2. притежава професионален опит съгласно ал. 6;
3. не е осъждано за умишлени престъпления от общ характер, както и за престъпления по непредпазливост против собствеността и против стопанството, извършени в Република България или в чужбина, освен ако е реабилитирано;
4. не е лишено от правото да заема материалноотговорна длъжност;
5. през последните три години преди определената от съда начална дата на неплатежоспособността не е било член на управителен или контролен орган или неограничено отговорен съдружник в дружество, за което е открито производство по несъстоятелност, или в прекратено поради несъстоятелност дружество, ако са останали неудовлетворени кредитори;
6. не се намира в производство за обявяване в несъстоятелност и не е невъзстановен в правата си несъстоятелен длъжник;
7. през последната една година преди акта на съответния компетентен орган не е било член на управителен или контролен орган, неограничено отговорен съдружник или прокурист в дружество, на което е бил отнет лиценз за извършване на дейност, подлежаща на лицензионен режим, освен в случаите, когато лицензът е бил отнет по искане на дружеството, както и ако актът за отнемане на издадения лиценз е бил отменен по съответния ред;
8. не е било освобождавано от управителен или от контролен орган на търговско дружество или като прокурист въз основа на приложена принудителна административна мярка освен в случаите, когато актът на компетентния орган е бил отменен по съответния ред;
9. не е съпруг или роднина по права или по съребрена линия до четвърта степен включително, или по сватовство до трета степен включително, с друг член на управителен или на контролен орган на дружеството и не се намира във фактическо съжителство с такъв член;
10. не е член на управителен или на контролен орган на друго пенсионноосигурително дружество, осъществяващо дейност в страната;
11. не са му налагани административни наказания през последните три години за системни нарушения на този кодекс, на другите закони, регламентиращи небанковия финансов сектор, на Закона за кредитните институции и на актовете по прилагането им или на съответното законодателство на друга държава членка;
12. не дава основание за съмнение относно неговата надеждност и пригодност и за което не е налице конфликт на интереси въз основа на събраните за него данни.
(6) (Изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Професионален опит по смисъла на ал. 5, т. 2 е налице, когато лицето общо не по-малко от 5 години е:
1. заемало ръководна длъжност във:
а) пенсионноосигурително дружество;
б) управляващо дружество;
в) застраховател;
г) презастраховател;
д) банка;
е) друго предприятие от финансовия сектор, което управлява активи, съизмерими с активите, управлявани от пенсионноосигурителното дружество;
2. заемало длъжност в управителен или в контролен орган на предприятие от нефинансовия сектор, чиито активи са съизмерими с активите, управлявани от пенсионноосигурителното дружество;
3. работило на ръководна длъжност в държавни институции или в други публичноправни субекти, чиито основни функции включват управление или контрол на държавни или международни публични финансови активи или управление, контрол или инвестиране на парични средства по фондове, създадени с нормативен акт, при положение че задълженията му са били свързани с тази дейност на съответните институции и субекти и управляваните, контролираните или инвестираните от тях активи са съизмерими с активите, управлявани от пенсионноосигурителното дружество;
4. работило на ръководна длъжност в държавни институции, които осъществяват дейност в сферата на социалното осигуряване и във финансите или в надзора върху тях.
(7) Член на контролния орган на пенсионноосигурително дружество може да е:
1. дееспособно физическо лице, което отговаря на изискванията на ал. 5, т. 1 и 3 - 12, или
2. юридическо лице, което съответно отговаря на изискванията по ал. 5, т. 5 - 8 и 10 - 12.
(8) Представителят на юридическо лице - член на контролния орган на пенсионноосигурителното дружество, трябва да отговаря на изискванията по ал. 7, т. 1.
(9) Не може да е член на управителен или на контролен орган, представител на юридическо лице в контролен орган или прокурист на пенсионноосигурителното дружество:
1. лице по чл. 123в, ал. 1, с което дружеството има договорни отношения;
2. банка-попечител, с която дружеството е сключило договор за попечителски услуги;
3. лице, намиращо се в тесни връзки с лице по т. 1 или 2;
4. съдружник, акционер, член на управителен или на контролен орган на лице по т. 1 или 2.
(10) Лицата по ал. 5 и 7 преди избирането им от компетентния орган на дружеството, а лицата по ал. 8 - преди определянето им от съответното юридическо лице, подлежат на одобряване от комисията. За получаване на одобрение те подават заявление по утвърден от заместник-председателя на комисията образец, към което прилагат следните документи:
1. за лицата по ал. 5:
а) диплома за висше образование;
б) документи, удостоверяващи професионалния им опит;
в) (изм. - ДВ, бр. 98 от 2018 г., в сила от 18.11.2018 г., изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) документ, удостоверяващ липсата на осъждане по ал. 5, т. 3 - за чужденец;
г) декларация по образец, утвърден от заместник-председателя на комисията, за обстоятелствата по ал. 5, т. 4 - 11 и ал. 9;
2. за лицата по ал. 7, т. 1 и ал. 8:
а) диплома за висше образование;
б) (изм. - ДВ, бр. 98 от 2018 г., в сила от 18.11.2018 г., изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) документ, удостоверяващ липсата на осъждане по ал. 5, т. 3 - за чужденец;

в) декларация по образец, утвърден от заместник-председателя на комисията, за обстоятелствата по ал. 5, т. 4 - 11 и ал. 9;
3. за лицата по ал. 7, т. 2 - декларация по образец, утвърден от заместник-председателя на комисията, за обстоятелствата по ал. 5, т. 5 - 8, 10 и 11 и ал. 9.
(11) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Обстоятелството по ал. 5, т. 3 се установява служебно, когато заявителят е български гражданин. Когато заявителят не е български гражданин, липсата на осъждане се удостоверява със свидетелство за съдимост, издадено от държавата, на която лицето е гражданин. Когато тази държава не издава свидетелство за съдимост, то може да бъде заменено от аналогичен документ, доказващ съответствие с това изискване, издаден от компетентен съдебен или административен орган в тази държава или в Република България. Когато не се издава и аналогичен документ, лицето може да представи клетвена декларация, а в държави, в които такава не е предвидена - официална декларация, направена от лицето пред компетентен съдебен или административен орган или нотариус в съответната държава. Такъв орган или нотариус издава удостоверение, потвърждаващо истинността на клетвената декларация или на официалната декларация.
(12) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Приложените към заявлението документи по ал. 10, т. 1, буква "в" и т. 2, буква "б" трябва да са издадени не по-рано от три месеца преди представянето им.
(13) (Предишна ал. 11 - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Заместник-председателят на комисията може да изисква в определен от него срок не по-дълъг от един месец:
1. коригиране или допълване на документите по ал. 10 за отстраняване на несъответствия с разпоредбите на този кодекс или на актовете по прилагането му;
2. представянето от заявителя, от компетентните органи в страната и в чужбина или от трети лица на документи и/или информация относно заявителя, съответно относно лицата, които го контролират, членовете на неговите управителни и контролни органи и прокуристите му.
(14) (Предишна ал. 12, изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Заместник-председателят на комисията внася в комисията предложение за одобряване или за отказ за одобряване на заявителя по ал. 10 в едномесечен срок от подаването на заявлението, а когато са изискани допълнителни документи или информация от заявителя или други лица или са дадени указания за отстраняване на несъответствия съгласно ал. 13 - в едномесечен срок от представянето им. Когато документите или информацията, изискани от други лица, са представени след тези от заявителя, заместник-председателят на комисията го уведомява за крайния срок за внасяне на предложението. В случаите, когато изисканите допълнителни документи или информация не са представени, заместник-председателят на комисията внася предложението в комисията в едномесечен срок от изтичането на определения срок за тяхното представяне. Комисията се произнася с мотивирано решение в едномесечен срок от внасянето на предложението.
(15) (Предишна ал. 13 - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Комисията отказва да издаде одобрение, когато заявителят по ал. 10:
1. не отговаря на изискванията на този кодекс;
2. с дейността си или с влиянието си върху вземането на решения може да навреди на сигурността на дружеството или на неговите операции;
3. (изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) не е внесъл изисканите документи в определения по ал. 13 срок;
4. е представил документи, които съдържат неверни данни.
(16) (Предишна ал. 14 - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Одобрението на комисията на лице по ал. 5, 7 или 8 се издава за заемане на длъжност в управителен или контролен орган на конкретно пенсионноосигурително дружество и прекратява действието си, в случай че в срок една година от издаването му лицето по ал. 5, 7 или 8 не е избрано от компетентния орган на дружеството, а по ал. 8 - не е определено от съответното юридическо лице.
(17) (Предишна ал. 15 - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Лице по ал. 5, 7 или 8, което престане да отговаря на предвидените в този член изисквания, е длъжно да уведоми незабавно управителния и контролния орган на дружеството и комисията. В този случай лицето няма право да осъществява функциите си и да получава възнаграждение.
(18) (Предишна ал. 16 - ДВ, бр. 12 от 2019 г., доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Членовете на управителния или на контролния орган на пенсионноосигурителното дружество носят лична имуществена отговорност за причинените от тях вреди при управлението на фонда за допълнително пенсионно осигуряване или на фонда за извършване на плащания, които са пряка и непосредствена последица от техните виновни действия или бездействия.
(19) (Предишна ал. 17, изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г., изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Взетите решения от управителния и от контролния орган и сключените сделки в нарушение на ал. 17, изречение второ са действителни, а лицето, извършило нарушението, отговаря пред пенсионноосигурителното дружество и съответния фонд за причинените вреди.

Независими членове

Чл. 121д.SUP>1. (Нов - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) (1) Най-малко една трета от съвета на директорите или от надзорния съвет на пенсионноосигурителното дружество се състои от независими членове - физически лица.
(2) Независимият член на съвета:
1. трябва да отговаря на изискванията по чл. 121д, ал. 5;
2. не може да е:
а) служител в пенсионноосигурителното дружество;
б) лице, което се намира в тесни връзки с пенсионноосигурителното дружество;
в) лице, което е в трайни търговски отношения с пенсионноосигурителното дружество;
г) член на управителен или контролен орган, прокурист или служител на лице по буква "б" или "в";
д) лице, което се намира в тесни връзки с друг член на управителен или контролен орган на пенсионноосигурителното дружество.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) За независимите членове се прилагат съответно чл. 121д, ал. 1, 2, 4, 6, 9 - 16 и ал. 18 и 19.
(4) Кандидатите за независими членове удостоверяват изискванията по ал. 2, т. 1 с документите по чл. 121д, ал. 10, т. 1, а липсата на обстоятелствата по ал. 2, т. 2 - с декларация.
(5) Независим член, който престане да отговаря на изискванията по ал. 2, няма право да осъществява функциите си и да получава възнаграждение и е длъжен да уведоми незабавно съответния орган на пенсионноосигурителното дружество и комисията.

Управление и представителство на пенсионноосигурителното дружество

Чл. 121е. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) (1) Поне едно от лицата, които управляват и представляват пенсионноосигурителното дружество, трябва да владее български език.
(2) Лицата, които управляват и представляват пенсионноосигурителното дружество, нямат право да заемат друга длъжност по трудов договор, освен като сътрудници в научни институти или преподаватели във висши училища. Те трябва да управляват дружеството като присъстват лично на неговия адрес на управление.
(3) Членовете на управителните и контролните органи на пенсионноосигурителното дружество и неговите прокуристи са длъжни да:
1. изпълняват задълженията си компетентно, добросъвестно и благоразумно, в интерес на осигурените лица и пенсионерите;
2. (изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) предпочитат интересите на осигурените лица, пенсионерите и техните наследници в управляваните от дружеството фондове пред своя собствен интерес и интереса на дружеството;

3. съблюдават в действията си приложимото законодателство и приетите от дружеството актове, приети съгласно изискванията на Кодекса за социално осигуряване и актовете по прилагането му;
4. избягват конфликти на интереси, а ако такива възникнат - да ги разкриват писмено, своевременно и пълно пред съответния орган на дружеството, да не участват във вземането на решения, както и да не оказват влияние върху вземането на решения, свързани със съответния случай;
5. спазват конфиденциалност относно непубличната информация, свързана с дейността по допълнително пенсионно осигуряване, осигурените лица и пенсионерите, включително след като престанат да са членове на съответните органи;
6. приемат и осигуряват прилагането в дейността на дружеството на необходимата организация и правила, с които да се гарантира спазването от дружеството на:
а) този кодекс и на подзаконовите актове по неговото прилагане;
б) непосредствено приложимото законодателство на Европейския съюз в областта на допълнителното пенсионно осигуряване и надзора върху него и на актовете на компетентните органи на Европейския съюз по неговото прилагане;
в) разпоредбите на вътрешните актове на пенсионноосигурителното дружество, които се изискват съгласно този кодекс или подзаконовите актове по прилагането му;
7. (изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) се отнасят справедливо, обективно и безпристрастно към всички управлявани фондове и към всички осигурени лица, пенсионери и наследници;
8. следят за ефикасността и ефективността на резултатите от дейността по допълнително пенсионно осигуряване, включително чрез оценка на действията и резултатите от дейността на осигурителните посредници и другите лица, с които са сключени договори за осъществяване на определени дейности.
(4) Пенсионноосигурителното дружество не може да сключва сделки с членовете на своите управителни и контролни органи и лицата, намиращи се в тесни връзки с тях, освен в качеството им на членове на съответния орган, на акционери на пенсионноосигурителното дружество, на осигурени лица в управляваните от него фондове или на пенсионери.

Изисквания към акционерите

Чл. 121ж. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., доп. - ДВ, бр. 103 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) (1) Всяко лице, което самостоятелно или в съгласие с друго лице пряко или непряко притежава квалифицирано участие в капитала на пенсионноосигурителното дружество, трябва:
1. да отговаря на изискванията по чл. 121д, ал. 5, т. 3 - 8 и т. 10 и 11, когато е физическо лице;
2. да отговаря на изискванията по чл. 121д, ал. 5, т. 5 - 8 и т. 10 и 11, когато е юридическо лице;
3. да е осъществявало дейност поне три години към датата на подаване на заявлението по ал. 4, когато е юридическо лице;
4. да няма просрочени задължения към държавата и общините;
5. да е финансово стабилно;
6. по отношение на него да не са налице данни, въз основа на които може да се направи обосновано предположение, че във връзка с придобиването е извършено, извършва се или е имало опит за извършване на изпиране на пари по смисъла на Закона за мерките срещу изпирането на пари или за финансиране на тероризъм по смисъла на Закона за мерките срещу финансирането на тероризма или че осъществяването на заявеното придобиване би увеличило риска от това;
7. да притежава добра репутация;
8. да не притежава самостоятелно или в съгласие с друго лице пряко или непряко квалифицирано участие в капитала на друго пенсионноосигурително дружество, лицензирано по реда на този кодекс.
(2) Изискванията по ал. 1, т. 1 се прилагат и за физическите лица - членове на управителните и контролните органи на юридическо лице по ал. 1, както и за физическите лица, които представляват юридическо лице по ал. 1.
(3) Всяко лице, което възнамерява самостоятелно или в съгласие с друго лице пряко или непряко да придобие квалифицирано участие в капитала на пенсионноосигурителното дружество или да увеличи участието си в него, в резултат на което то ще стане квалифицирано или ще достигне или надхвърли праговете от 20, 33 или 50 на сто от капитала, трябва да поиска предварително разрешение от комисията. Разрешението се издава по предложение на заместник-председателя на комисията.
(4) За получаване на разрешение по ал. 3 лицето подава заявление по образец, утвърден от заместник-председателя на комисията, към което прилага документите по чл. 122а, ал. 2.
(5) Когато след придобиването на квалифицираното участие ще последва промяна в контрола над пенсионноосигурителното дружество, заявителят представя и план за дейността, който включва:
1. основните цели на придобиването и начините за тяхното постигане (обосновка на придобиването, средносрочни финансови цели, съществените обстоятелства по включване на пенсионноосигурителното дружество в груповата структура на заявителя, включително описание на политиката, която ще ръководи вътрешногруповите отношения);
2. описание на въздействието на придобиването върху управлението на пенсионноосигурителното дружество и на неговата структура.
(6) Заместник-председателят на комисията може да изисква в определен от него срок не по-дълъг от един месец:
1. коригиране или допълване на документите по ал. 4 и 5 за отстраняване на несъответствия с разпоредбите на този кодекс или на актовете по прилагането му;
2. представянето от заявителя, от компетентните органи в страната и в чужбина и от трети лица на документи и/или информация относно заявителя, лицата, които го контролират, членовете на неговите управителни и контролни органи и прокуристите му.
(7) Комисията дава или отказва да даде разрешение по ал. 3 в едномесечен срок от подаването на заявлението, а когато са изискани допълнителни документи и/или информация от заявителя или от други лица или са дадени указания за отстраняване на несъответствия съгласно ал. 6 - в едномесечен срок от представянето им. Когато документите или информацията, изискани от други лица, са представени след тези от заявителя, заместник-председателят на комисията го уведомява за крайния срок, в който комисията трябва да се произнесе. В случаите, когато изисканите допълнителни документи или информация не са представени, комисията се произнася в едномесечен срок от изтичането на определения срок за тяхното представяне.
(8) Комисията отказва издаването на разрешение по ал. 3, когато:
1. заявителят или лицето, което го контролира, не отговаря на изискванията на този кодекс;
2. заявителят не представи необходимите документи или те не отговарят на изискванията на този кодекс и на актовете по прилагането му;
3. представените документи съдържат неверни данни;
4. размерът на капитала на заявителя, притежаваното от него имущество и/или развиваната от него дейност по своя мащаб и финансови резултати не съответстват на заявеното за придобиване участие;
5. произходът на средствата, с които заявителят ще придобие пряко или непряко участие в капитала на пенсионноосигурителното дружество, не е доказан или те са получени в резултат на престъпна или друга незаконна дейност;
6. изискванията или трудностите при прилагането на отделни нормативни или административни актове на трета държава, регулиращи заявителя или други лица в тесни връзки с него, могат да възпрепятстват упражняването на ефективен надзор;

7. с дейността си или с влиянието си върху вземането на решения заявителят може да навреди на сигурността на дружеството или на неговите операции.
(9) Комисията може да откаже издаването на разрешение, когато не може да идентифицира действителните собственици (действителните бенефициери), които притежават пряко или непряко 10 и над 10 на сто от правата на глас в общото събрание или от капитала на заявителя.
(10) При издаването на разрешение комисията може да определи срок, в който да се извърши придобиването, след изтичането на който издаденото разрешение се обезсилва. По искане на заявителя този срок може да се удължи, когато основателни причини налагат това.
(11) (Доп. - ДВ, бр. 83 от 2019 г., в сила от 22.10.2019 г.) В случаите, когато се изисква разрешение по ал. 3, "Централен депозитар" - АД, наричан по-нататък "Централен депозитар", извършва съответните вписвания в централния регистър на ценни книжа във връзка с придобиването на акциите на пенсионноосигурителното дружество само след представяне на издаденото разрешение.

Уведомяване

Чл. 121з. (Нов - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) (1) Централният депозитар уведомява комисията за името/наименованието, адреса и за размера на притежаваното акционерно участие на всяко лице, което придобива едно и над едно на сто от акциите на пенсионноосигурителното дружество или увеличава участието си в капитала на дружеството, така че то достига или надхвърля този праг, в 7-дневен срок от вписването на придобиването.
(2) Всяко лице, получило разрешение по чл. 121ж, ал. 3, е длъжно да уведоми комисията в 7-дневен срок от придобиването на участието в капитала на пенсионноосигурителното дружество.
(3) Всяко лице, притежаващо самостоятелно или в съгласие с друго лице, пряко или непряко квалифицирано участие в капитала на пенсионноосигурителното дружество, което намали своето участие или го увеличи, без за това да е необходимо разрешение по чл. 121ж, ал. 3, е длъжно да уведоми комисията в 7-дневен срок от промяната.
(4) При промяна в действителните собственици (действителните бенефициери), които притежават 10 и над 10 на сто от капитала на пенсионноосигурителното дружество, дружеството представя пред комисията по утвърден от заместник-председателя на комисията образец за това обстоятелство в 14-дневен срок от узнаване за промяната.

Пенсионна лицензия

Чл. 122. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) За да извършва дейност по допълнително пенсионно осигуряване, акционерното дружество трябва да получи пенсионна лицензия от комисията.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Пенсионната лицензия дава право за извършване на дейност по допълнително пенсионно осигуряване след получаване на разрешение за управление на фонд за допълнително пенсионно осигуряване от комисията. Разрешението се издава за всеки фонд поотделно.

Необходими документи за получаване на пенсионна лицензия

Чл. 122а. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., доп. - ДВ, бр. 103 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) (1) За получаване на лицензия за извършване на дейност по допълнително пенсионно осигуряване дружеството подава до комисията писмено заявление по образец, утвърден от заместник-председателя на комисията, към което прилага:
1. протокола от учредителното събрание;
2. устава, приет на учредителното събрание;
3. решението на надзорния съвет за избор на управителен съвет и решението на съответния управителен орган за начина, по който ще се представлява дружеството, и за лицата, които ще го представляват;
4. правилници за работата на управителния и надзорния съвет или правилник за работата на съвета на директорите;
5. управленска и организационна структура на пенсионноосигурителното дружество;
6. (доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) бизнес план за дейността на пенсионноосигурителното дружество за тригодишен период, съдържащ и информация за фондовете за допълнително пенсионно осигуряване и за фондовете за извършване на плащания, които то предвижда да учреди;
7. (доп. - ДВ, бр. 103 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г., изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г., изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) документите по чл. 123е, ал. 4, т. 6, букви "а" - "к" и т. 7 - 9;
8. удостоверение от банка по чл. 2, ал. 5 от Закона за кредитните институции за изцяло внесен минимално изискуем капитал съгласно чл. 121в, ал. 2;
9. документите по чл. 121д, ал. 10 и доказателства, включително декларации, че са изпълнени изискванията на чл. 121е, ал. 1 и 2;
10. списък на акционерите с техните ЕГН, единен идентификационен код или други аналогични данни за чуждестранните лица и размера на акционерното им участие, както и:
а) протоколи с решенията на управителните органи на акционерите - юридически лица, за участие в учредяването на акционерното дружество, което кандидатства за получаване на пенсионна лицензия;
б) удостоверения за актуално правно състояние - за юридическите лица, регистрирани в чужбина;
в) документ от компетентен орган, с който се удостоверява, че върху дейността на юридическо лице по чл. 121б, ал. 1, т. 4 се осъществява специализиран финансов надзор и се посочва обхватът му;
г) декларации от акционерите относно обстоятелствата по чл. 121б, ал. 2 и чл. 121в, ал. 3;
11. данни за информационната система на дружеството;
12. проект на договор с банка-попечител;
13. имената и личните данни на актюера, протокол с решение на общото събрание на акционерите за избора му и декларация относно обстоятелствата по чл. 122к, ал. 1, т. 1 - 4 по утвърден от заместник-председателя на комисията образец;
14. документ за платена такса.
(2) Всяко лице, което самостоятелно или в съгласие с други лица пряко или непряко притежава квалифицирано участие в капитала на пенсионноосигурителното дружество или може да упражнява контрол над дружеството, представя:
1. декларация по утвърден от заместник-председателя на комисията образец относно:
а) действителните си собственици (действителните бенефициери), които притежават пряко или непряко 10 и над 10 на сто от правата на глас в общото събрание или от капитала му;
б) съответствие с изискванията на чл. 3, т. 3 от Закона за икономическите и финансовите отношения с дружествата, регистрирани в юрисдикции с преференциален данъчен режим, контролираните от тях лица и техните действителни собственици;
в) произхода на средствата, от които са направени вноските срещу записани акции, както и че те не са заемни;
2. декларация, че няма просрочени задължения към държавата и общините;

3. удостоверения за установените и платените данъчни и осигурителни задължения за последните три години;
4. декларация по утвърден от заместник-председателя на комисията образец, удостоверяваща, че са спазени изискванията на чл. 121ж, ал. 1, т. 1, съответно на т. 2 и 8;
5. декларация по утвърден от заместник-председателя на комисията образец за наличието и естеството на финансови или всякакви други интереси или връзки на лицето или на членовете на управителните и контролните му органи, когато е юридическо лице, спрямо други акционери на пенсионноосигурителното дружество и/или членове на неговите управителни и контролни органи, както и за наличието или липсата на писмени или мълчаливи споразумения с друг/други акционер/акционери на пенсионноосигурителното дружество и/или с други лица във връзка с придобиването на квалифицираното участие, като към декларацията се прилагат текстовете на споразуменията, ако такива са налични;
6. документи за финансово състояние:
а) за юридическо лице - годишни финансови отчети за последните три години, след извършен одит, ако такъв е задължителен, както и финансов отчет за последното тримесечие, предхождащо подаването на заявлението, които задължително включват отчет за финансовото състояние, отчет за всеобхватния доход, отчет за промените в собствения капитал, отчет за паричните потоци и пояснителни приложения;
б) за физическо лице - декларация по утвърден от заместник-председателя на комисията образец за финансовото му състояние, а за едноличен търговец - и годишни финансови отчети за последните три години, след извършен одит, ако такъв е задължителен, както и финансов отчет за последното тримесечие;
7. информация за групата, към която принадлежи юридическото лице, за предприятията в групата, които подлежат на финансов надзор, и за компетентните институции, които осъществяват надзора върху тях;
8. информация за кредитния рейтинг на заявителя и на търговските дружества, контролирани от него, както и на групата, от която той е част, когато такива рейтинги са присъдени;
9. справка за професионалната квалификация и опита на физическото лице или на членовете на управителния орган на юридическото лице, както и описание на дейността на юридическото лице до датата на подаване на заявлението;
10. устав или други аналогични учредителни документи.
(3) Заместник-председателят на комисията може да изисква в определен от него срок не по-дълъг от един месец:
1. коригиране или допълване на документите по ал. 1 и 2 за отстраняване на несъответствия с разпоредбите на този кодекс или на актовете по прилагането му;
2. представянето от заявителя, от компетентните органи в страната и в чужбина и от трети лица на документи и информация относно заявителя, лицата по ал. 2, членовете на управителните и контролните им органи и на прокуристите им.
(4) След получаването на пенсионна лицензия дружеството уведомява комисията при всяка промяна на документите или обстоятелствата по ал. 1 в 7-дневен срок от вписването или от вземането на решението, доколкото в този кодекс не е предвидено друго.
(5) Комисията определя с наредба изисквания към документите по ал. 1, т. 6 и 11.

Издаване и отказ за издаване на пенсионна лицензия

Чл. 122б. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) В двумесечен срок от получаване на документите по чл. 122а, ал. 1 и 2 заместник-председателят на комисията внася в комисията предложение за издаване или за отказ за издаване на пенсионна лицензия.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) В случаите, когато заместник-председателят на комисията е изискал допълнителни документи и/или информация от заявителя или от други лица или е дал указания за отстраняване на несъответствия съгласно чл. 122а, ал. 3, предложението по ал. 1 се внася в едномесечен срок от получаването на документите и/или информацията. Когато документите или информацията, изискани от други лица, са представени след тези от заявителя, заместник-председателят на комисията го уведомява за крайния срок за внасяне на предложението. В случаите, когато изисканите допълнителни документи или информация не бъдат представени, заместник-председателят на комисията внася предложението в комисията в едномесечен срок от изтичането на определения срок за тяхното представяне.
(3) Комисията се произнася с мотивирано решение в едномесечен срок от внасяне на предложението по ал. 1, с което издава или отказва да издаде пенсионна лицензия.
(4) Комисията уведомява писмено заявителя за решението в 7-дневен срок от издаването му.
(5) Издадената пенсионна лицензия е безсрочна.
(6) В случай на отказ заявителят може да направи ново искане за получаване на пенсионна лицензия не по-рано от 6 месеца от датата на отказа.
(7) Решението на комисията по ал. 3 се обнародва в "Държавен вестник".

Основания за отказ

Чл. 122в. (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) (1) Комисията отказва издаването на пенсионна лицензия, когато:
1. не са представени необходимите документи или те не отговарят на изискванията на този кодекс, или не са отстранени несъответствията в случаите по чл. 122а, ал. 3;
2. внесеният капитал е под установения минимум по чл. 121в, ал. 2;
3. някой от членовете на управителните и контролните органи, прокуристите или лицата по чл. 122а, ал. 2 не отговаря на предвидените в този кодекс изисквания, или ако с дейността си или с влиянието си върху вземането на решения може да навреди на сигурността на дружеството или на неговите операции;
4. са представени документи, които съдържат неверни сведения или данни;
5. дейността, която заявителят възнамерява да извършва, не осигурява необходимата му надеждност и финансовата му стабилност;
6. размерът на притежаваното имущество на лицата, записали 10 и над 10 на сто от капитала, и/или развиваната от тях дейност по своя мащаб и финансови резултати не съответстват на заявеното за придобиване акционерно участие в заявителя и създават съмнение относно надеждността и пригодността на тези лица при необходимост да окажат капиталова подкрепа на заявителя;
7. произходът на средствата, с които лицата, записали 10 и над 10 на сто от капитала, са направили вноски, не е доказан или тези средства са получени в резултат на престъпна или друга незаконна дейност;
8. поради тесни връзки между заявителя и други лица могат да възникнат съществени затруднения за упражняването на ефективен надзор;
9. изискванията или трудностите при прилагането на отделни нормативни или административни актове на трета държава, регулиращи едно или повече юридически или физически лица, с които заявителят има тесни връзки, ще възпрепятстват ефективното упражняване на надзора на комисията;
10. не са спазени други изисквания на този кодекс или на актовете по прилагането му.
(2) Комисията може да откаже издаването на пенсионна лицензия, когато не могат да се идентифицират действителните собственици (действителните бенефициери), които притежават пряко или непряко 10 и над 10 на сто от правата на глас в общото събрание или от капитала на лице по чл. 122а, ал. 2.

Вписване в търговския регистър

Чл. 122г. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 34 от 2006 г., в сила от 01.01.2008 г.) Агенцията по вписванията вписва в търговския регистър дружеството с предмет на дейност допълнително пенсионно осигуряване, след предоставяне на издадената от комисията пенсионна лицензия.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 34 от 2006 г., в сила от 01.01.2008 г., отм. - ДВ, бр. 109 от 2013 г., в сила от 20.12.2013 г.)

Регистър (Загл. изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.)

Чл. 122д. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Комисията води публичен регистър на лицензираните пенсионноосигурителни дружества, на управляваните от тях фондове и на професионалните схеми.

Отнемане на лицензия

Чл. 122е. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Издадената пенсионна лицензия се отнема от комисията по предложение на заместник-председателя на комисията, когато пенсионноосигурителното дружество:
1. не започне да извършва дейността, за която е лицензирано, в 6-месечен срок от получаване на лицензията;
2. осъществява и друга търговска дейност освен пряко свързаната с допълнителното пенсионно осигуряване;
3. се преобразува чрез разделяне, вливане в или сливане с друго пенсионноосигурително дружество;
4. се прекратява по решение на общото събрание на акционерите;
5. е неплатежоспособно;
6. е с отнети разрешения за управление на всички учредени от него фондове за допълнително пенсионно осигуряване;
7. е представило документи, послужили като основание за издаване на лицензията, които съдържат неверни данни.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Извън случаите по ал. 1 заместник-председателят на комисията може да направи предложение за отнемане на лицензията на пенсионноосигурително дружество, когато:
1. са нарушени изискванията на чл. 121д или 121ж;
2. дружеството е възпрепятствало упражняването на надзора и/или не е изпълнило влязла в сила приложена му принудителна административна мярка по този кодекс;
3. дружеството не изпълнява задълженията си към осигурените лица, пенсионерите или лицата, на които изплаща еднократно или разсрочено средства;
4. не се спазва доброволността при избор на фонд за допълнително пенсионно осигуряване;
5. (изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) дружеството е сключило сделки, които засягат финансовата му стабилност или стабилността на управляваните фондове, с което застрашава интересите на осигурените лица и пенсионерите;
6. дружеството е извършило грубо нарушение или системни нарушения на разпоредбите на този кодекс и на актовете по прилагането му;
7. (изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) дружеството е представило неверни данни относно собствените средства, границата на платежоспособност, минималните ликвидни средства или за резервите, които е длъжно да създава съгласно този кодекс;
8. (нова - ДВ, бр. 15 от 2018 г., в сила от 16.02.2018 г.) дружеството е извършило или е допуснало извършването на груби или системни нарушения на Регламент (ЕС) 2015/2365 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2015 г. относно прозрачността при сделките с финансиране на ценни книжа и при повторното използване, и за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 (ОВ, L 337/1 от 23 декември 2015 г.), наричан по-нататък "Регламент (ЕС) 2015/2365".
(3) Комисията се произнася с мотивирано решение в едномесечен срок от внасянето на предложението за отнемане на лицензията.

Задължения на пенсионноосигурителното дружество след отнемане на пенсионната лицензия

Чл. 122ж. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) След отнемане на пенсионната лицензия пенсионноосигурителното дружество не може да сключва нови договори и да предлага нови условия за допълнително пенсионно осигуряване, както и да изменя условията, включително срока и размера на вноските по сключени осигурителни договори.
(2) Отнемането на лицензията не освобождава пенсионноосигурителното дружество от задълженията му по сключени договори.

Задължение на комисията при отнемане на пенсионната лицензия

Чл. 122з. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 34 от 2006 г., в сила от 01.01.2008 г., доп. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Комисията изпраща съобщение за отнемане на пенсионната лицензия до Агенцията по вписванията. Решението за отнемане на пенсионната лицензия се обнародва в "Държавен вестник" и се публикува на страницата на комисията в интернет и най-малко в два централни всекидневника.

Отговорен актюер

Чл. 122и. (Нов - ДВ, бр. 103 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Актюерското обслужване на пенсионноосигурителното дружество и на управляваните от него фондове се извършва само от отговорен актюер. Отговорен актюер е физическо лице с призната от комисията правоспособност, което организира, ръководи и отговаря за актюерското обслужване на дружеството и управляваните от него фондове.
(2) Отговорният актюер трябва да:
1. (доп. - ДВ, бр. 103 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) не е осъждан за умишлено престъпление от общ характер, които обстоятелства за българските граждани се установяват служебно;
2. не е бил през последните 3 години преди определената от съда начална дата на неплатежоспособността член на управителен или контролен орган или неограничено отговорен съдружник в дружество, за което е открито производство по несъстоятелност, или в прекратено поради несъстоятелност дружество, ако са останали неудовлетворени кредитори;

3. не е обявяван в несъстоятелност и да не се намира в производство по несъстоятелност;
4. не е лишен от право да заема материалноотговорна длъжност;
5. има висше образование с придобита образователно-квалификационна степен не по-ниска от "магистър" и с покрит хорариум по висша математика съгласно изисквания, определени с наредба на комисията;
6. има поне тригодишен опит като актюер в национални осигурителни институции, актюер на застраховател, презастраховател, здравноосигурително дружество, пенсионноосигурително дружество, в органи, осъществяващи надзор върху дейността на тези лица, или като хабилитиран преподавател по застраховане или актюерство;
7. е с призната правоспособност на отговорен актюер от комисията след успешно полагане на изпит.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Условията и редът за признаването на правоспособността и за провеждане на изпита и за признаване на правоспособността по ал. 2, т. 7, както и за признаване на правоспособност, придобита в държава членка, се определят с наредба на комисията. За целите на този кодекс се признава правоспособността на отговорния актюер, призната по реда на Кодекса за застраховането, когато положеният изпит за правоспособност включва преценка на знанията в областта на пенсионното осигуряване.
(4) Комисията отнема правоспособността на отговорен актюер по предложение на заместник-председателя на комисията, ако се установи, че лицето:
1. е престанало да отговаря на изискванията на ал. 2, т. 1 - 4;
2. (изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) при извършване на дейност по актюерско обслужване на пенсионноосигурителното дружество и управляваните от него фондове е извършило груби или системни нарушения на този кодекс, на подзаконовите актове по прилагането му или на вътрешните актове по чл. 121, ал. 6, т. 2 и 3;
3. е представило неверни данни или документи с невярно съдържание, въз основа на които е била призната правоспособността му;
4. (нова - ДВ, бр. 97 от 2007 г.) не е упражнявало дейността за повече от две последователни години от признаването на правоспособността или от освобождаването от длъжност като отговорен актюер, освен ако е извършвал дейност като актюер.
(5) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) В случаите на отнемане на правоспособност по ал. 4 лицето може да иска признаване на правоспособност на отговорен актюер не по-рано от три години от влизането в сила на решението. С отнемане на правоспособността на някое от основанията по ал. 4 се смята за отнета и правоспособността на лицето като отговорен актюер, призната по реда на Кодекса за застраховането.

Допълнителни изисквания към отговорния актюер на пенсионноосигурителното дружество

Чл. 122к. (Нов - ДВ, бр. 103 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г.) (1) Отговорният актюер на пенсионноосигурителното дружество трябва да:
1. не е съпруг или роднина до четвърта степен включително по права или по съребрена линия или по сватовство с член на управителния или контролния орган на пенсионноосигурителното дружество;
2. не е член на управителен или контролен орган на друго дружество със същия предмет на дейност;
3. (изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., изм. относно влизането в сила - ДВ, бр. 15 от 2018 г., в сила от 21.11.2017 г.) не е съдружник или акционер, член на управителен или контролен орган на лице по чл. 123в, ал. 1, с който пенсионноосигурителното дружество има договорни отношения, или на лице в тесни връзки с него, на банката попечител или на лице в тесни връзки с нея;
4. (изм. и доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) не е страна по сделки с дружеството и управляваните от него фондове, освен в качеството му на акционер на дружеството или на осигурено лице или пенсионер в някой от тези фондове;
5. има постоянен адрес или разрешение за продължително пребиваване в страната.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Отговорният актюер се избира от общото събрание на акционерите на пенсионноосигурителното дружество, пред което предварително удостоверява с декларация, че отговаря на условията на ал. 1. Пенсионноосигурителното дружество уведомява комисията за взетото решение за избор на отговорен актюер в срок 7 дни от датата на вземане на решението, като представя и заверено копие на декларация.
(3) Отговорният актюер уведомява пенсионноосигурителното дружество за промяна в обстоятелствата по ал. 1 в 7-дневен срок от узнаване на промяната.
(4) При промяна на обстоятелствата по ал. 1 или при отнемане на правоспособност на отговорен актюер по чл. 122и, ал. 4 общото събрание на акционерите на пенсионноосигурителното дружество е длъжно да освободи отговорния актюер и да избере нов в срок три месеца от узнаване на обстоятелствата.

Актюерско обслужване

Чл. 123. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 103 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г.) (1) Отговорният актюер:
1. (изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) разработва биометричните таблици по чл. 246, ал. 1, т. 2 и актюерските разчети за предлаганите пенсионни схеми, които се утвърждават от управителния орган на пенсионноосигурителното дружество;
2. отговаря за коректното прилагане на актюерските методи в дейността на пенсионноосигурителното дружество;
3. (нова - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) оценява достатъчността и качеството на данните, използвани при изчисляване на пенсионните резерви, и сравнява допусканията, които са в основата на изчисляването на тези резерви, с практическите резултати;
4. (изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., отм., предишна т. 3, изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) отговаря за вярното и точното определяне на размера на пенсионните резерви и на всички задължения към осигурените лица, пенсионерите или техните наследници;
5. (предишна т. 4 - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) до 31 март всяка година изготвя и представя на управителния орган на пенсионноосигурителното дружество и на комисията актюерски доклад за предходната година;
6. (нова - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) допринася за ефективното прилагане на системата за управление на риска.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Комисията определя с наредба формата и задължителното съдържание на годишния актюерски доклад по ал. 1, т. 5.
(3) При изпълнение на задълженията си отговорният актюер има достъп до цялата необходима информация, а управителните органи и служителите на пенсионноосигурителното дружество са длъжни да му оказват съдействие.
(4) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Отговорният актюер докладва на управителния орган на пенсионноосигурителното дружество за всички съществени констатации и препоръки в областта на актюерското обслужване, като управителният орган взема мерки, когато това е необходимо. Отговорният актюер уведомява комисията, когато е докладвал на управителния орган и той не е предприел подходящи и своевременни мерки за противодействие, в случай на:
1. значителен риск дружеството или управляван от него фонд да не спази съществено законово изискване, когато това би могло да застраши в значителна степен интересите на осигурените лица или пенсионерите;
2. съществено нарушение на нормативната уредба.

Банка-попечител

Чл. 123а. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Всички активи на фонд за допълнително пенсионно осигуряване и на фонд за извършване на плащания се съхраняват в една банка-попечител на базата на сключен договор за попечителски услуги между пенсионноосигурителното дружество, управляващо фонда, и банката-попечител.
(2) (Доп. - ДВ, бр. 41 от 2007 г., изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Банка-попечител на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване, на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване и на фонд за извършване на плащания по смисъла на този кодекс може да бъде банка:
1. (изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) която е местна банка или чуждестранна банка с право да извършва банкова дейност на територията на страната чрез клон;
2. (изм. - ДВ, бр. 39 от 2005 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) чийто лиценз включва извършване на дейностите по чл. 2, ал. 2, т. 9 от Закона за кредитните институции;
3. (изм. - ДВ, бр. 67 от 2008 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) чийто лиценз включва извършване на дейност като депозитарна или попечителска институция;
4. (изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) чиито лиценз, дейност, сделки или операции не са ограничени до степен, която ще затрудни или ще направи невъзможно пълноценното изпълнение на предвидените в този кодекс или в договора задължения;
5. (доп. - ДВ, 59 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 27 от 2014 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., изм. - ДВ, бр. 12 от 2021 г., в сила от 12.02.2021 г.) по отношение на която през последните 12 месеца не са налагани мерки по чл. 103, ал. 2, т. 16 или 24 от Закона за кредитните институции;
6. която притежава капиталова, кадрова и информационна обезпеченост за ефективно изпълнение на попечителските си функции и задължения съгласно изискванията на този кодекс и актовете по прилагането му.
7. (отм. - ДВ, бр. 41 от 2007 г.)
(3) (Нова - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) Банка-попечител на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми може да бъде банка:
1. по чл. 2, ал. 5 от Закона за кредитните институции;
2. (изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) чийто лиценз включва извършване на дейност като депозитарна или попечителска институция;
3. (изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) чиито лиценз, дейност, сделки или операции не са ограничени до степен, която ще затрудни или ще направи невъзможно пълноценното изпълнение на предвидените в този кодекс или в договора задължения;
4. която притежава капиталова, кадрова и информационна обезпеченост за ефективно изпълнение на попечителските си функции и задължения съгласно изискванията на този кодекс и на актовете по прилагането му.
(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) Банката-попечител:
1. (изм. - ДВ, бр. 83 от 2019 г., в сила от 22.10.2019 г., доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) съхранява и отчита по клиентски сметки и регистрите в депозитарни институции в страната безналичните ценни книжа, които са собственост на фонда за допълнително пенсионно осигуряване и на фонда за извършване на плащания;
2. (изм. - ДВ, бр. 83 от 2019 г., в сила от 22.10.2019 г., доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) отчита и съхранява по клиентски сметки и регистрите в банки или в депозитарни институции в чужбина чуждестранните ценни книжа, които са собственост на фонда за допълнително пенсионно осигуряване и на фонда за извършване на плащания;
3. (доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) съхранява всички документи, удостоверяващи собствеността на безналичните ценни книжа, както и наличните ценни книжа на фонда за допълнително пенсионно осигуряване и на фонда за извършване на плащания;
4. (доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) води и поддържа счетоводни записи и регистър за всички активи поотделно на всеки фонд за допълнително пенсионно осигуряване и на всеки фонд за извършване на плащания отделно от собствените си активи и от активите, привлечени от други клиенти;
5. (доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) съхранява всички платежни документи, удостоверяващи постъпването и инвестирането на паричните средства на фонда за допълнително пенсионно осигуряване и на фонда за извършване на плащания;
6. (доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) съхранява всички документи и указания, постъпили от съответното пенсионноосигурително дружество във връзка с инвестирането на средствата и съхраняването на активите на фонда за допълнително пенсионно осигуряване и на фонда за извършване на плащания;
7. (нова - ДВ, бр. 12 от 2019 г., изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) следи при сделки с активи на фонда за допълнително пенсионно осигуряване и на фонда за извършване на плащания всички плащания да се превеждат на съответния фонд в обичайните срокове;
8. (нова - ДВ, бр. 12 от 2019 г., доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) следи доходите от активите да се отчитат при определяне на стойността на един дял във фонда за допълнително пенсионно осигуряване в съответствие с приложимата уредба;
9. (нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., предишна т. 7, изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г., доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) до края на втория работен ден на всяко тримесечие проверява извършената от пенсионноосигурителното дружество оценка на активите на фонда за допълнително пенсионно осигуряване и на фонда за извършване на плащания за последния работен ден на предходното тримесечие, като при констатиране на несъответствия с изискванията на наредбата и правилата по чл. 181 уведомява пенсионноосигурителното дружество и следи за своевременното им отстраняване.
(5) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2019 г., доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Банката-попечител проверява дали фондът за допълнително пенсионно осигуряване или фондът за извършване на плащания е собственик на активите, различни от финансовите инструменти, които се съхраняват по сметка в банката-попечител или в наличност при нея. Проверката се извършва въз основа на представените от пенсионноосигурителното дружество документи и въз основа на външни доказателства, когато такива са налице.
(6) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) При изпълнение на своите задължения банката-попечител действа честно, коректно, професионално, независимо и в интерес на осигурените лица и пенсионерите.
(7) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2019 г., изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Банката-попечител не извършва дейности по отношение на фонда за допълнително пенсионно осигуряване и на фонда за извършване на плащания, които може да доведат до конфликт на интереси между нея и пенсионноосигурителното дружество, съответния фонд, осигурените лица или пенсионерите.
(8) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 41 от 2007 г., предишна ал. 5 - ДВ, бр. 12 от 2019 г., изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Всички парични средства на фонда за допълнително пенсионно осигуряване и на фонда за извършване на плащания постъпват в банката-попечител. В срок 5 работни дни пенсионноосигурителното дружество дава на банката-попечител писмени нареждания за инвестирането на постъпилите парични средства на фонда за допълнително пенсионно осигуряване.
(9) (Предишна ал. 5 - ДВ, бр. 41 от 2007 г., предишна ал. 6 - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Банката-попечител извършва операции с паричните средства, с наличните и безналичните ценни книжа на фонда само при наличието на писмено нареждане на упълномощените от пенсионноосигурителното дружество лица, съгласно договора.
(10) (Предишна ал. 6, изм. - ДВ, бр. 41 от 2007 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., предишна ал. 7, изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г., изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Банката-попечител не изпълнява нареждане по ал. 9, когато то противоречи на този кодекс и на подзаконовите актове по прилагането му, на правилника за организацията и дейността на фонда за допълнително пенсионно осигуряване, на неговата инвестиционна политика и на правилата на фонда за извършване на плащания.
(11) (Предишна ал. 7 - ДВ, бр. 41 от 2007 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., предишна ал. 8, изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г., доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Банката-попечител изпраща на комисията в края на всеки работен ден информация за постъпилите и изплатените парични средства,

сключените сделки, активите на фонда за допълнително пенсионно осигуряване и на фонда за извършване на плащания, а до края на втория работен ден на всяко тримесечие - и данните, свързани с проверката по ал. 4, т. 9.
(12) (Предишна ал. 8 - ДВ, бр. 41 от 2007 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., предишна ал. 9 - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Банката-попечител уведомява незабавно комисията за всяко констатирано при осъществяване на попечителските си задължения нарушение на този кодекс и на подзаконовите актове по прилагането му от страна на пенсионноосигурителното дружество. При поискване банката-попечител предоставя на комисията цялата информация, с която разполага във връзка с изпълнението на попечителските си задължения.
(13) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., предишна ал. 10, доп. - ДВ, бр. 12 от 2019 г., доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Банката-попечител отговаря пред пенсионноосигурителното дружество, пред фонда за допълнително пенсионно осигуряване, пред фонда за извършване на плащания, пред осигурените лица и пенсионерите за всички претърпени вреди, които са пряка и непосредствена последица от неизпълнение на попечителските и задължения, включително от непълно, неточно и несвоевременно изпълнение, когато то се дължи на причини, за които банката-попечител е отговорна. Възлагането на дейности на подизпълнители не освобождава банката-попечител от отговорност.

Договор за попечителски услуги

Чл. 123б. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Договорът между банката-попечител и пенсионноосигурителното дружество се представя на комисията в 3-дневен срок от датата на сключването му, съответно от изменението му, и задължително съдържа:
1. правата и задълженията на банката-попечител и на пенсионноосигурителното дружество;
2. реда и начина за изпълнение на задълженията по т. 1;
3. отговорността на банката-попечител, в т.ч. в случаите на възлагане от страна на банката-попечител на подизпълнители на функции по този договор;
4. възнагражденията, изплащани от пенсионноосигурителното дружество на банката-попечител;
5. реда и начина за обмен на информация между банката-попечител и пенсионноосигурителното дружество;
6. реда и начина за прекратяване на договора.
(2) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Договорът трябва да обезпечава предоставянето на банката-попечител на цялата информация, необходима за изпълнение на задълженията и.
(3) (Доп. - ДВ, бр. 41 от 2007 г., предишна ал. 2, изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Банка, включена в списъка по ал. 13, както и банка по чл. 123а, ал. 3, не може да сключи договор за попечителски услуги с пенсионноосигурително дружество, ако:
1. (изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., изм. относно влизането в сила - ДВ, бр. 15 от 2018 г., в сила от 21.11.2017 г.) е негов акционер или е в тесни връзки с пенсионноосигурителното дружество;
2. е негов заемодател или кредитор;
3. (изм. и доп. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., изм. относно влизането в сила - ДВ, бр. 15 от 2018 г., в сила от 21.11.2017 г.) е инвестиционен посредник, с който дружеството има договорни отношения или е в тесни връзки с такъв инвестиционен посредник.
(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 12 от 2019 г., доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Пенсионноосигурителното дружество може да сключи договор за попечителски услуги само с една банка-попечител за всеки от управляваните от него фондове за допълнително пенсионно осигуряване и фондове за извършване на плащания. Банката-попечител може да сключи договор за попечителски услуги с повече от едно пенсионноосигурително дружество.
(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Възнагражденията, изплащани на банката-попечител по договора за попечителски услуги, са за сметка на пенсионноосигурителното дружество.
(6) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., предишна ал. 5 - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Договорът между пенсионноосигурителното дружество и банката-попечител може да бъде прекратен от всяка от страните с едномесечно писмено предизвестие, като пенсионноосигурителното дружество уведомява комисията в 3-дневен срок от отправянето или получаването на предизвестието. Този срок не се отнася за случаите на задължително предписание от страна на комисията за смяна на банката-попечител.
(7) (Предишна ал. 6 - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) В случай на прекратяване на договора за попечителски услуги банката-попечител:
1. (доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) превежда всички изискуеми и дължими парични средства по сметка на пенсионния фонд или на фонда за извършване на плащания в новата банка-попечител съгласно дадените от пенсионноосигурителното дружество инструкции;
2. изпълнява нареждането на пенсионноосигурителното дружество за трансфериране на държаните от нея безналични ценни книжа по регистъра на фонда от сметката му при нея по сметка в новата банка-попечител, при която се регистрират;
3. предава по опис на пенсионноосигурителното дружество всички налични ценни книжа, документи за собственост и другите документи, свързани с изпълнението на договора за попечителски услуги.
(8) (Предишна ал. 7, изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Банката-попечител извършва действията по ал. 7 в срок, договорен с пенсионноосигурителното дружество, но не по-дълъг от 30 дни от датата на подписването на договора за попечителски услуги между пенсионноосигурителното дружество и новата банка-попечител. Пенсионноосигурителното дружество предава незабавно за съхранение в новата банка-попечител документите по ал. 7, т. 3.
(9) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., предишна ал. 8 - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Процедурите по замяната на една банка-попечител с друга банка-попечител се извършват по начин, гарантиращ изпълнението на попечителските задължения без прекъсване.
(10) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., предишна ал. 9 - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Българската народна банка чрез управление "Банков надзор" уведомява своевременно комисията за всяка наложена мярка или санкция, която ограничава лицензи, сделките или операциите на банката-попечител до степен, която ще затрудни или ще направи невъзможно пълноценното изпълнение на предвидените в този кодекс или в договора задължения.
(11) (Доп. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., предишна ал. 10, изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г., доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Ако банката-попечител бъде обявена в несъстоятелност, съхраняваните в нея активи на фонда за допълнително пенсионно осигуряване и на фонда за извършване на плащания по силата на този кодекс, с изключение на влоговете в банките по смисъла на § 1, т. 1 от Закона за гарантиране на влоговете в банките, не се включват в масата на несъстоятелността. След откриване на производството по несъстоятелност кверторът, временният синдик или синдикът на банката-попечител е длъжен в срок не по-късно от 5 работни дни от датата на подписването на договора за попечителски услуги между пенсионноосигурителното дружество и новата банка-попечител да извърши действията по ал. 7 съгласно дадените от пенсионноосигурителното дружество инструкции и нареждания.
(12) (Предишна ал. 11 - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) За прилагането на чл. 123а и на този член се издава наредба на Българската народна банка след съгласуване с комисията.
(13) (Доп. - ДВ, бр. 41 от 2007 г., предишна ал. 12 - ДВ, бр. 12 от 2019 г., изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Българската народна банка съгласувано с комисията утвърждава списъци на банките, които могат да бъдат попечители на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване, на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване и на фонд за извършване на плащания.
(14) (Нова - ДВ, бр. 41 от 2007 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., предишна ал. 13, изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Комисията уведомява Българската народна банка за всеки сключен или прекратен договор за попечителски услуги в тридневен срок от получаване на уведомлението по ал. 1, съответно по ал. 6.

Договор с инвестиционен посредник и с лица, имащи право да извършват инвестиционни консултации относно ценни книжа (Загл. изм. - ДВ, бр. 17 от 2006 г.)

Чл. 123в. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 17 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 02.06.2009 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Пенсионноосигурителното дружество сключва договор с инвестиционен посредник след одобряване от управителния орган на дружеството.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., изм. относно влизането в сила - ДВ, бр. 15 от 2018 г., в сила от 21.11.2017 г.) Пенсионноосигурителното дружество не може да сключва договор с инвестиционен посредник, ако се намира в тесни връзки с него.
(3) (Отм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.)
(4) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 52 от 2007 г., в сила от 01.11.2007 г., изм. - ДВ, бр. 77 от 2011 г., изм. - ДВ, бр. 15 от 2018 г., в сила от 16.02.2018 г., изм. - ДВ, бр. 64 от 2020 г., в сила от 21.08.2020 г.) Пенсионноосигурителното дружество задължително сключва договор за инвестиционни консултации относно финансови инструменти с лице, което отговаря на изискванията на чл. 77, ал. 5 от Закона за пазарите на финансови инструменти или чл. 86 от Закона за дейността на колективните инвестиционни схеми и на други предприятия за колективно инвестиране.
(5) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2006 г.) Инвестиционният консултант, сключил договор по ал. 4 с пенсионноосигурително дружество, не може да бъде:
1. (изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., изм. относно влизането в сила - ДВ, бр. 15 от 2018 г., в сила от 21.11.2017 г.) член на управителен или контролен орган или прокурист на пенсионноосигурителното дружество, или лице в тесни връзки с тях;
2. (доп. - ДВ, бр. 64 от 2020 г., в сила от 21.08.2020 г.) брокер на финансови инструменти по договор с инвестиционен посредник;
3. инвестиционен консултант по договор с инвестиционен посредник, инвестиционно дружество, управляващо дружество или с друго пенсионноосигурително дружество.
(6) (Нова - ДВ, бр. 17 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., изм. относно влизането в сила - ДВ, бр. 15 от 2018 г., в сила от 21.11.2017 г.) Членовете на управителен или контролен орган и инвестиционният консултант на управляващо дружество, сключило договор по ал. 4 с пенсионноосигурително дружество, не трябва да са членове на управителен или контролен орган или прокуристи на пенсионноосигурителното дружество и не трябва да са в тесни връзки с тях.
(7) (Предишна ал. 4, доп. - ДВ, бр. 17 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Пенсионноосигурителното дружество е длъжно да уведоми комисията за договорите по ал. 1 и 4 в 7-дневен срок от сключването им или от прекратяването им.

Договор с осигурителен посредник

Чл. 123г. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) (1) Пенсионноосигурителното дружество може да сключва договори с осигурителни посредници - физически или юридически лица. Осигурителните посредници - физически лица, не могат да упълномощават други лица за осъществяваната от тях дейност по осигурително посредничество.
(2) Осигурителният посредник и пенсионноосигурителното дружество не могат да сключат договор, когато посредникът вече има сключен договор с друго пенсионноосигурително дружество. Осигурителният посредник - юридическо лице, не може да упълномощава лице, което е упълномощено от друг осигурителен посредник - юридическо лице, за същата дейност.
(3) Работодателят не може да е осигурителен посредник на пенсионноосигурително дружество по отношение на своите работници и служители.
(4) Осигурителните посредници - физически лица, и лицата, упълномощени от осигурителни посредници - юридически лица, имат право от името и за сметка на пенсионноосигурителното дружество да сключват осигурителни договори, да посредничат при сключването на осигурителни и пенсионни договори и договори за разсрочено изплащане на средства, както и да приемат индивидуални заявления за допълнително пенсионно осигуряване, за възобновяване на осигуряването в универсален пенсионен фонд, за промяна на участие и за прехвърляне на средства, както и други заявления и молби от осигурените лица, от пенсионерите и от другите правоимащи лица. Те не могат да събират осигурителни вноски и да извършват плащания на осигурени лица, на пенсионери и на други правоимащи лица.
(5) Осигурителните посредници - физически и юридически лица, както и лицата, упълномощени от осигурителни посредници - юридически лица, се вписват от заместник-председателя на комисията в регистъра по чл. 30, ал. 1, т. 14 от Закона за Комисията за финансов надзор.
(6) Осигурителните посредници - физически лица, и лицата, упълномощени от осигурителни посредници - юридически лица, трябва да:
1. имат не по-ниско от средно образование;
2. не са осъждани за умишлени престъпления от общ характер;
3. не са били наказвани административно през последните три години за груби или системни нарушения на този кодекс или на актовете по прилагането му;
4. не са лишени от право да:
а) заемат материалноотговорна длъжност;
б) упражняват определена професия или дейност в областта на финансите, застраховането или на осигуряването;
5. са преминали обучение по допълнително пенсионно осигуряване, организирано от съответното пенсионноосигурително дружество.
(7) Лицата, които управляват и представляват осигурителните посредници - юридически лица, трябва да отговарят на изискванията на ал. 6, т. 1 - 4.
(8) При осъществяване на дейността си осигурителният посредник - физическо лице, и лицето, упълномощено от осигурителен посредник - юридическо лице, трябва да:
1. се легитимира с документа по ал. 12 и да предостави на съответното лице данни за контакт;
2. спазва принципа за свобода на избор на фонд;
3. оказва съдействие на лицето, подаващо заявление за допълнително пенсионно осигуряване или заявление за промяна на участие и за прехвърляне на средства от един в друг фонд за допълнително пенсионно осигуряване, и да следи да не се допусне увреждане на интересите му;
4. (изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) разяснява на лицата добросъвестно и с дължимата грижа правата и задълженията им по осигурителните договори, да им предоставя вярна и точна информация за съответното пенсионноосигурително дружество и управляваните от него фондове и да не дава обещания или да прави предположения относно бъдещата доходност от инвестиране на средствата на съответния фонд;
5. опазва личните данни на осигурените лица, като не използва получената информация за цели, които не са свързани с упражняване на правата и изпълнение на задълженията по договора за осигурително посредничество;
6. опазва търговската тайна и търговския престиж на пенсионноосигурителното дружество, с което е сключило договор за посредническа дейност, и да не предоставя неверни, непълни или подвеждащи сведения за други пенсионноосигурителни дружества.
(9) Пенсионноосигурителното дружество е длъжно да осигури обучение на физическите лица, с които ще сключи договор за дейност по осигурително посредничество, както и на лицата, които осигурителните посредници - юридически лица, възнамеряват да упълномощят за осъществяване на дейността по осигурително посредничество.
(10) Пенсионноосигурителното дружество сключва договор с осигурителен посредник, съответно дава съгласие за упълномощаване на лице за извършване на дейност по осигурително посредничество, след като установи, че са изпълнени изискванията на ал. 6, съответно на ал. 7.
(11) Пенсионноосигурителното дружество уведомява комисията за сключването на всеки договор с осигурителен посредник, както и за упълномощаването на физическо лице от осигурителен посредник - юридическо лице, в 7-дневен срок.

(12) Пенсионноосигурителното дружество снабдява всеки осигурителен посредник, съответно лицата, упълномощени от осигурителни посредници - юридически лица, с документ, който ги легитимира при упражняване на дейността им. Образецът на документа се утвърждава от заместник-председателя на комисията.
(13) Пенсионноосигурителното дружество е длъжно да упражнява контрол за съответствието на осигурителните посредници и на упълномощените от тях лица с изискванията на този кодекс, да извършва редовни проверки за законосъобразното упражняване на дейността им в рамките на сключения с тях договор, съответно на упълномощаването им, както и да създаде необходимата организация за предварително и последващо обучение и инструктаж.
(14) Пенсионноосигурителното дружество отговаря пред осигурените лица, пред пенсионерите и пред техните наследници за действията на осигурителните посредници и на упълномощените от тях лица във връзка с дейността по допълнително пенсионно осигуряване като за свои действия.
(15) Пенсионноосигурителното дружество е длъжно да прекрати договора си с осигурителния посредник, когато установи, че:
1. пред дружеството са представени неверни данни или документи за удостоверяване на съответствието с ал. 6 или 7;
2. осигурителният посредник е престанал да отговаря на изискванията на ал. 6, съответно на ал. 7;
3. упълномощеното лице е престанало да отговаря на изискванията на ал. 6 и осигурителният посредник - юридическо лице, не оттегли упълномощаването в тридневен срок от уведомлението.
(16) Пенсионноосигурителното дружество уведомява комисията за всяко прекратяване на договор за осигурително посредничество и за всяко оттегляне на упълномощаване на физическо лице, упълномощено от осигурителен посредник - юридическо лице, в 7-дневен срок.
(17) (Изм. - ДВ, бр. 15 от 2018 г., в сила от 16.02.2018 г.) Когато осигурителният посредник или упълномощеното лице извърши нарушение на ал. 8, т. 2, 4, 5 или 6 или други груби или системни нарушения на този кодекс или на актовете по прилагането му, комисията задължава пенсионноосигурителното дружество да прекрати договора си с осигурителния посредник - физическо лице, съответно с осигурителния посредник - юридическо лице, когато упълномощаването не бъде оттеглено. Същата мярка се прилага и в случаите на нарушение на ал. 2.

Приходи на дружеството

Чл. 123д. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Приходите на пенсионноосигурителните дружества се формират от такси и удръжки, определени в този кодекс, както и от управлението на собствените активи.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Пенсионноосигурителното дружество може да разпределя печалба между акционерите си от управлението на учредените от него фондове и на собствените си активи по реда на Търговския закон и на този кодекс.

Система за управление

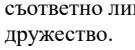
Чл. 123е. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) (1) Пенсионноосигурителното дружество е длъжно да разполага с ефективна система за управление, която осигурява надеждно и благоразумно управление на дейността по допълнително пенсионно осигуряване.
(2) Системата за управление трябва да съответства на естеството, обема и сложността на дейността на пенсионноосигурителното дружество и да включва адекватна и прозрачна организационна структура с ясно разпределение и подходящо разделение на отговорностите и ефективност при предаването на информация.
(3) Пенсионноосигурителното дружество е длъжно да извършва преглед на системата си за управление и да внася промени в нея, когато това е необходимо за постигане на целите по ал. 1.
(4) (Доп. - ДВ, бр. 26 от 2020 г.) Управителният или контролният орган на пенсионноосигурителното дружество приема:
1. управленската и организационната структура на пенсионноосигурителното дружество, с която се определят включително:
а) дейността на отделните организационни единици;
б) ръководните длъжности извън длъжностите по чл. 121д, ал. 5, както и техните функции и правомощия;
в) разпределението на функциите и правомощията между изпълнителните директори, както и разпределението на функциите между членовете на управителния орган;
2. бизнес план за дейността на пенсионноосигурителното дружество за срок три години, който се актуализира ежегодно до 31 март всяка година;
3. правилник за организацията и дейността на всеки управляван фонд за допълнително пенсионно осигуряване;
4. инвестиционната политика на всеки управляван пенсионен фонд;
5. (нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) правилата на всеки фонд за извършване на плащания;
6. (предишна т. 5 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) правилата за:
а) (доп. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) управлението на рисковете, свързани с дейността на пенсионноосигурителното дружество и управляваните от него фондове;
б) вътрешния контрол;
в) оперативния контрол, включително правила и процедури за изпълнение и отчитане дейността на отделните организационни звена;
г) вътрешния одит;
д) публичното оповестяване на информация и предоставянето на информация на надзорния орган и на осигурените лица;
е) личните сделки;
ж) установяването и предотвратяването на конфликт на интереси;
з) (изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) отношенията с осигурителните посредници и с външните изпълнители, с които са сключени договори за осъществяване на определени дейности;
и) оценката на активите и на пасивите на пенсионноосигурителното дружество и на управляваните от него фондове за допълнително пенсионно осигуряване;
к) (нова - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) актюерската дейност;
л) (предишна б. "к" - ДВ, бр. 12 от 2019 г., доп. - ДВ, бр. 26 от 2020 г.) други дейности по преценка на управителния или контролния орган или когато това е предвидено в този кодекс, в закон или в друг нормативен акт;
7. (предишна т. 6 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) политиката за възнагражденията на лицата по чл. 123о, ал. 1;
8. (предишна т. 7, изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) счетоводната политика на пенсионноосигурителното дружество и на управляваните от него фондове;
9. (предишна т. 8, изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) политика за идентифициране на свързаните лица с пенсионноосигурителното дружество и емитентите, в които са инвестирани средствата на управляваните от него фондове.
(5) (Изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г., изм. - ДВ, бр. 26 от 2020 г.) Освен когато в този кодекс е предвидено друго, управителният, съответно контролният орган преразглежда най-малко веднъж годишно документите по ал. 4, внася изменения или допълнения в тях при настъпили промени в системата на управление или в съответната област на дейност или когато това е необходимо по други причини. Управителният орган представя пред общото

събрание на акционерите годишен отчет за дейността по прилагането на документите по ал. 4. Пенсионноосигурителното дружество представя отчета в комисията в 7-дневен срок от разглеждането му от общото събрание.
(6) Пенсионноосигурителното дружество предприема разумни мерки, които да гарантират непрекъснатост и регулярност при извършване на дейността му, включително като разработва планове за действия при извънредни ситуации. За тази цел пенсионноосигурителното дружество се ползва от подходящи и съответстващи на обема, характера и сложността на дейността му системи, ресурси и процедури.
(7) В рамките на системата за управление пенсионноосигурителното дружество създава:
1. функция по управление на риска;
2. функция за вътрешен контрол;
3. функция по вътрешен одит;
4. актюерска функция.
(8) Функция по смисъла на ал. 7 е вътрешният капацитет за изпълнение на практически задачи.
(9) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Едно и също лице или звено не може да осъществява повече от една функция по ал. 7. Лицата, участващи в осъществяването на функциите по ал. 7, не може да осъществяват същата или сходна функция в различно от пенсионноосигурителното дружество предприятие осигурител, което е сключило договор за управление на професионална схема с дружеството.
(10) (Предишна ал. 9 - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) С организационната структура по ал. 4, т. 1 се определя организацията на функциите по ал. 7.
(11) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Пенсионноосигурителното дружество дава възможност на лицата, службите и звената, осъществяващи функциите по ал. 7, да изпълняват ефективно своите задължения по обективен, справедлив и независим начин.

Управление на риска, вътрешен контрол и вътрешен одит

Чл. 123е.SUP>1. (Нов - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Пенсионноосигурителното дружество трябва да разполага със система за управление на риска, която да обхваща стратегии, процеси и процедури за докладване, с цел непрекъснато идентифициране, измерване, проследяване и управление на рисковете (поотделно, в целостта им и в техните взаимозависимости), на които са изложени или биха могли да бъдат изложени дружеството и управляваните от него фондове.
(2) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Системата за управление на риска обхваща по начин, пропорционален на размера и вътрешната организация на пенсионноосигурителното дружество и управляваните от него фондове, и в съответствие с размера, естеството, мащаба и сложността на техните дейности рисковете, които може да възникнат в тях или във външните изпълнители по чл. 123и[2], най-малко в следните области:
1. формиране на резерви;
2. управление на активите и пасивите;
3. инвестиционна дейност;
4. управление на ликвидния риск;
5. управление на риска от концентрация;
6. управление на оперативния риск;
7. прилагане на техники за намаляване на риска;
8. екологичните, социалните и управленските рискове, свързани с инвестиционния портфейл на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми и неговото управление, в случай че те са предвидени в инвестиционната политика на фонда.
(3) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Системата за управление на риска разглежда биометричните и инвестиционните рискове и от гледна точка на осигурените лица и пенсионерите в управляваните от дружеството фондове.
(4) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Системата за управление на риска трябва да е ефективна и да е добре интегрирана в организационната структура и в процесите за вземане на решения на пенсионноосигурителното дружество, като по подходящ начин се взема предвид от лицата по чл. 121д, ал. 5 и от лицата, които осъществяват функцията по управление на риска.
(5) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Функцията по управление на риска на пенсионноосигурителното дружество се осъществява от звено за управление на риска и се структурира по такъв начин, че да съдейства за прилагането на системата за управление на риска.
(6) (Предишна ал. 4, изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Пенсионноосигурителното дружество е длъжно да изгради системи за вътрешен контрол, които да гарантират, че дейността по допълнително пенсионно осигуряване се извършва в съответствие със:
1. нормативната уредба;
2. разпоредбите на вътрешните документи, приети от дружеството съгласно изискване на този кодекс или на подзаконов акт по прилагането му;
3. сключените договори;
4. принципите за икономичност, ефикасност и ефективност на дейностите.
(7) (Предишна ал. 5 - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Вътрешният контрол е цялостен и непрекъснат процес, интегриран в дейността на пенсионноосигурителното дружество, който се осъществява съобразно възприетата система за управление от управителните и контролните органи, от ръководителите на всички управленски нива, както и от всички други лица, които работят по договор с пенсионноосигурителното дружество.
(8) (Предишна ал. 6 - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Функцията по вътрешен контрол на пенсионноосигурителното дружество се осъществява от специализирана служба за вътрешен контрол.
(9) (Предишна ал. 7 - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Функцията по вътрешен одит на пенсионноосигурителното дружество е обективна и независима от другите оперативни функции, осъществява се от отделно лице или от специализирано звено и включва оценка на адекватността и ефективността на системата за вътрешен контрол и на другите елементи от системата за управление.
(10) (Предишна ал. 8, доп. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Ръководителите на звеното за управление на риска, службата по вътрешен контрол и на специализираното звено по вътрешен одит (съответно лицето, осъществяващо вътрешния одит, когато дейността по вътрешен одит се упражнява от него самостоятелно) трябва да имат подходяща квалификация и опит в съответните области и да отговарят на изискванията на чл. 121д, ал. 5, т. 3 - 12. Разпоредбите на чл. 121д, ал. 11 и 12 се прилагат съответно.
(11) (Предишна ал. 9 - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Ръководителите на звеното за управление на риска и на службата по вътрешен контрол се избират и се освобождават от управителните органи на пенсионноосигурителното дружество. Ръководителят на специализираното звено по вътрешен одит, съответно лицето, осъществяващо вътрешния одит, се избира и се освобождава от общото събрание на акционерите на пенсионноосигурителното дружество.
(12) (Предишна ал. 10, изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Комисията определя с наредба функциите и задълженията на звената, на службите и на лицата по ал. 5, 8 и 9.

Собствена оценка на риска

Чл. 123е.SUP>2. (Нов - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) (1) Пенсионноосигурителното дружество е длъжно да извършва в съответствие с размера, естеството, мащаба и сложността на дейността си и да документира собствена оценка на риска на дружеството и управляваните от него фондове най-малко веднъж годишно, както и незабавно след всяка съществена промяна в рисковия профил на дружеството или на фондовете. Когато е налице

съществена промяна само в рисковия профил на отделен фонд или на отделна професионална схема, извършваната във връзка с това оценка на риска може да се ограничи до тях.
(2) Собствената оценка на риска се извършва от звеното за управление на риска на пенсионноосигурителното дружество и обхваща най-малко следното:
1. описание на начина, по който собствената оценка на риска се интегрира в процеса на управление и в процесите на вземане на решения на дружеството;
2. описание на методите за установяване и оценка на риска;
3. оценка на ефективността на системата за управление на риска;
4. оценка на цялостните нужди от финансиране на дружеството и на управляваните от него фондове, включително описание на оздравителната програма, когато е приложимо;
5. (изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) оценка на рисковете за осигурените лица и пенсионерите във връзка с дължимите им осигурителни плащания и действието на механизмите за актуализация и преизчисляване на плащанията и за намаляване на техния размер, включително степента, до която придобитите осигурителни плащания може да бъдат намалени, при какви условия и от кого, когато е приложимо;
6. качествена оценка на приложимите гаранции за средствата на осигурените лица и дължимите осигурителни плащания;
7. качествена оценка на оперативния риск;
8. когато при вземането на инвестиционните решения се вземат предвид екологични, социални и управленски фактори - оценка на новите и нововъзникващите рискове, в т. ч. рискове, свързани с изменението на климата, използването на ресурсите и околната среда, социалните рискове и рисковете, свързани с обезценка на активите поради промяна в нормативната уредба.
(3) Отговорният актюер и звеното, съответно лицето, осъществяващо функцията по вътрешен одит, подпомагат звеното за управление на риска при извършване на оценката по ал. 1. Оценката по ал. 2, т. 3 се извършва самостоятелно от звеното, съответно от лицето, осъществяващо функцията по вътрешен одит.
(4) Собствената оценка на риска се представя пред общото събрание на акционерите като част от годишния отчет по чл. 123е, ал. 5. При извършване на собствена оценка на риска вследствие на съществена промяна в рисковия профил на дружеството или на фондовете пенсионноосигурителното дружество представя в комисията заверено копие на оценката в 7-дневен срок от нейното изготвяне.
(5) Собствената оценка на риска се взема предвид от пенсионноосигурителното дружество при вземане на стратегически решения.

Информационна система

Чл. 123ж. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 19 от 2010 г.) (1) За дейността си по допълнително пенсионно осигуряване дружеството изгражда и поддържа информационна система, която трябва да отговаря на изисквания, определени с наредба на комисията.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.) Информационната система трябва да осигурява възможност за осъществяване на електронен обмен на данни в съответствие с правилата, определени от Административната комисия по чл. 71 от Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. за координация на системите за социална сигурност, както и за съпътстващия го национален обмен на данни.
(3) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Информационната система на пенсионноосигурителното дружество трябва да предоставя възможност за създаване и поддържане на единно електронно досие на всяко осигурено лице или пенсионер в управляваните от дружеството фондове, което съдържа всички налични данни за лицето, включително електронен образ на подадените от него заявления и молби и актовете на дружеството във връзка с тях.

Изисквания към предоставяната информация

Чл. 123з. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) (1) Информацията, която пенсионноосигурителното дружество предоставя съгласно изискванията на този кодекс и актовете по прилагането му на лицата, които ще се осигуряват във фонд за допълнително пенсионно осигуряване, на осигурените лица, пенсионерите, техните наследници и лицата по чл. 230, ал. 3, т. 2 - 4 и ал. 4, т. 1, трябва да:
1. е точна;
2. се актуализира редовно;
3. е написана ясно на недвусмислен, прецизен и разбираем език, като се избягва използването на професионален жаргон и професионална терминология, ако те може да бъдат заместени с общоразбираеми понятия;
4. не е подвеждаща и да се отличава със съгласуваност в изказа и съдържанието;
5. се представя по начин, който е лесен за четене;
6. се предоставя на български език, а в случаите на осигуряване по професионална схема, към която е приложимо трудовото и социалното законодателство на друга държава членка - на официалния език на тази държава членка, освен ако със съответното лице е договорено друго;
7. се предоставя безплатно.
(2) Информацията се предоставя на лицата по ал. 1 по техен избор по електронен път, включително по електронна поща, на траен носител или чрез интернет страницата на пенсионноосигурителното дружество, или на хартиен носител. Когато съответното лице не е направило избор относно начина на предоставяне на информацията, тя се предоставя на хартиен носител.
(3) В случаите, когато е предоставена информация по електронен път, по искане на съответното лице информацията се предоставя и на хартиен носител.
(4) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Информацията се подписва от упълномощен служител на дружеството, съответно с квалифициран електронен подпис на дружеството, с изключение на информацията по чл. 123з[2], ал. 1, т. 3 и 6, ал. 8, т. 2, ал. 9, 10 и 12, която се предоставя на осигуреното лице подписана при поискване.

Информация във връзка със сключване на осигурителен договор

Чл. 123з.SUP>1. (Нов - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) (1) Пенсионноосигурителното дружество е длъжно преди сключването на осигурителен договор да предоставя на насрещната страна по договора актуална информация относно основните характеристики на фонда и относно участието в него.
(2) При осигуряване по професионална схема пенсионноосигурителното дружество е длъжно да предостави на лицата, които ще бъдат осигурявани по схемата, преди присъединяването към нея, а в случаите на автоматично присъединяване - веднага след него, информация относно:
1. наименованията, единните идентификационни кодове и седалището и адреса на управление на пенсионноосигурителното дружество и на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми;
2. характеристиките на професионалната схема, както и правата и задълженията на дружеството, фонда, предприятието осигурител, осигурените лица, пенсионерите и техните наследници;

3. инвестиционния профил на фонда;
4. естеството на финансовите рискове, които се поемат от осигурените лица и пенсионерите;
5. отсъствието на гаранции за постигане на положителна доходност и запазване на пълния размер на внесените средства;
6. постигнатата доходност при инвестирането на средствата на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми за период 5 години или за целия период на съществуването му, когато фондът е осъществявал дейност за по-кратък период;
7. дали и как при инвестирането на средствата се вземат предвид факторите в областта на околната среда, климата и социалното и корпоративно управление;
8. структурата на разходите, които се поемат от осигурените лица и пенсионерите, включително събираните от пенсионноосигурителното дружество такси и удръжки;
9. видовете плащания, на които дава право осигуряването във фонда, и начините за тяхното получаване;
10. начина за преизчисляване на осигурителните плащания;
11. условията, при които осигуреното лице може да прехвърли средствата по индивидуалната си партида или част от тях;
12. наименованието на органа, упражняващ надзор над дейността на пенсионноосигурителното дружество и фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми;
13. къде може да бъде получена допълнителна информация.

Информация, предоставяна на осигурените лица, пенсионерите, техните наследници и лицата по чл. 230, ал. 3, т. 2, 3 и 4 и ал. 4, т. 1

Чл. 123з.SUP>2. (Нов - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) (1) Пенсионноосигурителното дружество е длъжно:
1. да запознава осигурените лица и лицата по чл. 230, ал. 3, т. 2, 3 и 4 и ал. 4, т. 1 с правилника на фонда за допълнително пенсионно осигуряване и с всички негови изменения и допълнения, както и да им предоставя при поискване заверено копие от него;
2. (нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) да запознава лицата, които възнамеряват да сключат пенсионен договор или договор за разсрочено изплащане на средства по чл. 167а, ал. 1, с правилата на съответния фонд за извършване на плащания, както и да им предоставя при поискване заверено копие от него;
3. (предишна т. 2 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) да изпраща безплатно на осигурените лица до 31 май всяка година извлечение от техните индивидуални партиди за предходната календарна година;
4. (предишна т. 3, изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) извън случая по т. 3 да осигури възможност на всяко осигурено във фонда лице при поискване да получава информация за своята индивидуална партида;
5. (предишна т. 4, доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) да предоставя на осигурените лица при поискване информация относно постигнатата реална доходност по техните индивидуални партиди и аналитични сметки;
6. (нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) да изпраща безплатно на лицата, които получават плащания от фонда за разсрочени плащания, до 31 май всяка година извлечение от аналитичните сметки по чл. 192б, ал. 3, по които се водят техните прехвърлени средства, за предходната календарна година, както и да им предоставя информация за техните аналитични сметки при поискване.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) В извлечението по ал. 1, т. 3 ясно се посочва всяко съществено изменение в информацията спрямо предходната година.
(3) (Доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Пенсионноосигурителното дружество е длъжно при поискване да издаде на всяко осигурено лице или пенсионер уникален идентификатор, който да му осигурява електронен достъп до данните в неговата индивидуална партида и/или до данните в аналитичната сметка по чл. 192б, ал. 3, по която се водят неговите прехвърлени средства и да му позволява да извършва справки и да проследява осигурителната си история.
(4) Пенсионноосигурителното дружество е длъжно при поискване да предостави в 7-дневен срок на осигуреното лице, на пенсионера, съответно на наследник на осигуреното лице или на пенсионера, копие от електронен документ в електронното му досие на хартиен или на електронен носител.
(5) (Нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) При придобиване право на допълнителна пенсия осигуреното лице има право да получи при поискване:
1. от пенсионноосигурителното дружество, управляващо фонда, в който лицето е осигурено, информация за:
а) размера на натрупаните средства по индивидуалната му партида, а при осигуряване в универсален пенсионен фонд - и размера на сумата на брутния размер на постъпилите осигурителни вноски съгласно чл. 131, ал. 2 - 5;
б) видовете плащания, които предлага, начините за тяхното преизчисляване и актуализация, правата на наследниците и прогнозния размер на първата пенсия, съответно срока и прогнозния размер на разсроченото плащане, съгласно информацията по буква "а" и формулата за съответния вид плащане, определена с наредбата по чл. 169, ал. 14, съответно в актюерските разчети на професионалния пенсионен фонд, фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване или фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми.
2. информацията по т. 1, буква "б" от всяко друго пенсионноосигурително дружество, управляващо фонд за допълнително пенсионно осигуряване от същия вид.
(6) (Предишна ал. 5 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Пенсионноосигурителното дружество е длъжно да предостави при поискване от лице, осигурено във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване или фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми с вноски на лице по чл. 230, ал. 3, т. 2 или 3 или на предприятие осигурител, създадено съгласно законодателството на Република България, в 7-дневен срок писмена информация относно:
1. придобиването на права върху средствата по индивидуалната партида и последиците във връзка с това в резултат на прекратяване на правоотношението с лицето по чл. 230, ал. 3, т. 2 или 3 или с предприятието осигурител;
2. условията, определящи третирането на средствата по индивидуалната партида след прекратяване на правоотношението по т. 1, като, когато е допустимо изтегляне на средствата преди придобиването на право на пенсия, в информацията се включва и писмена клауза, че осигуреното лице следва да разгледа възможността да потърси консултация относно влагането на тези средства за пенсионно осигуряване.
(7) (Предишна ал. 6 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Пенсионноосигурителното дружество е длъжно да предостави при поискване на наследниците на починало осигурено лице или пенсионер във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване или фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми в 7-дневен срок писмена информация за полагащите им се средства от индивидуалната партида на починалия и условията, определящи третирането на тези средства.
(8) (Предишна ал. 7, изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Пенсионноосигурителното дружество е длъжно да предоставя на осигурените лица и пенсионерите по професионална схема освен информацията по ал. 1 - 7, и:
1. информация за всяка промяна в схемата, произтичаща от изменения и допълнения в нормативната уредба, в правилника за организацията и дейността на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми или в колективния трудов договор, съответно в колективното споразумение, в 7-дневен срок от промяната;
2. при поискване:
а) информацията по чл. 123з[1], ал. 2;
б) годишния финансов отчет и годишния доклад по чл. 252, ал. 2 за схемата, по която са осигурени;

в) информация по чл. 251в относно инвестиционната политика на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми и относно структурата на инвестиционния портфейл; информацията относно структурата на инвестиционния портфейл се предоставя във формата и съдържанието, определени по чл. 180.
(9) (Предишна ал. 8 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Пенсионноосигурителното дружество предоставя на всяко осигурено лице във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми своевременно преди навършване на възрастта по чл. 243, ал. 4 и 6 или по искане на съответното лице информация относно видовете плащания, на които ще придобие право.
(10) (Предишна ал. 9 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Пенсионноосигурителното дружество ежегодно информира пенсионерите по професионалната схема относно поемането на инвестиционен риск от тяхна страна и начина за преизчисляване на пенсиите им.
(11) (Предишна ал. 10 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Когато при преизчисляване на пенсията бъде взето решение за намаляване на нейния размер, пенсионноосигурителното дружество уведомява съответния пенсионер по професионална схема за новия размер на пенсионното плащане поне три месеца, преди решението да бъде изпълнено.
(12) (Предишна ал. 11 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) В случай че правилникът на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми и професионалната схема допускат извършване на промяна на вида на отпуснато плащане, пенсионноосигурителното дружество ежегодно информира пенсионерите относно тази възможност, размера на техните средства и видовете плащания, които може да им бъдат отпуснати въз основа на тях.
(13) (Предишна ал. 12, изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Образците на документите и информацията по ал. 1, т. 3, 4, 5 и 6 и приложимият метод за изчисляване на доходността по ал. 1, т. 5 се определят с наредба на комисията.

Предоставяне на информация за осигурените лица и пенсионерите

Чл. 123з.SUP>3. (Нов - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) (1) Пенсионноосигурителното дружество, осигурителните посредници и упълномощените от тях лица не може да предоставят на трети лица информацията, с която разполагат за осигурените лица, пенсионерите, техните наследници и осигурителите, с изключение на случаите, предвидени в закон.
(2) Пенсионноосигурителните дружества предоставят на изпълнителния директор на Националната агенция за приходите информация за изплатените/начислените на лица, местни на друга държава - членка на Европейския съюз, доходи по чл. 143з, ал. 1, т. 4 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс в срок до 30 април на годината, следваща годината на изплащане/начисляване на дохода, по реда на чл. 73а, ал. 2 от Закона за данъците върху доходите на физическите лица.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Националната агенция за приходите предоставя до 10-о число на всеки месец, на съответните пенсионноосигурителни дружества и на комисията информация за починалите осигурени лица и пенсионери в управляваните от дружествата фондове за допълнително задължително пенсионно осигуряване.
(4) (Нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Пенсионноосигурителното дружество уведомява Националната агенция за приходите:
1. за всяко осигурено лице в универсален пенсионен фонд, с което сключи пенсионен договор или договор за разсрочено изплащане по чл. 167а, ал. 1, в срок три работни дни от сключването на договора;
2. за всяко осигурено лице, на което бъдат изплатени еднократно средства по чл. 167а, ал. 2, в срок три работни дни от отпускане на плащането.

Изисквания към рекламата

Чл. 123и. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Пенсионноосигурителното дружество е длъжно:
1. да не рекламира продукти и услуги, които не предоставя в момента, както и бъдеща доходност от инвестициите;
2. да не укрива или прикрива съществени факти и обстоятелства и да не включва в рекламата си неясни формулировки на постигнати резултати, неверни или заблуждаващи данни;
3. да не организира лотарии.
(2) (Отм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.)
(3) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Всички разходи, свързани с рекламата на пенсионноосигурителното дружество и управляваните от него фондове, са за сметка на пенсионноосигурителното дружество.
(4) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Пенсионноосигурителното дружество не може да разпространява, да публикува на своята страница в интернет или да включва в съдържанието на свои рекламни и писмени информационни материали информация, изготвена от други лица, която не отговаря на изискванията, предвидени в наредбата по ал. 6. Материалите, съдържащи такава информация, не могат да се разпространяват и от други лица от името на дружеството или с участие на негови представители.
(5) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Рекламните и информационните материали на пенсионноосигурителното дружество, съдържащи описание на характеристиките, продуктите, услугите или резултатите от дейността на фондовете за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, трябва да включват информация, че при управлението на активите на съответния фонд не се гарантира положителна доходност и запазване в пълен размер на внесените по индивидуалните партиди средства.
(6) (Нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Пенсионноосигурителните дружества имат право да организират и да участват в програми за лоялни клиенти съвместно с търговски вериги, финансови институции, оператори на комунални услуги и други лица в полза на пенсионерите и осигурените лица.
(7) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., предишна ал. 6 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Комисията определя с наредба изискванията към рекламните и писмените информационни материали и страницата в интернет на пенсионноосигурителното дружество.

Задължение за съхраняване

Чл. 123и.SUP>1. (Нов - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) (1) Оригиналните документи на хартиен носител и електронните документи, като заявления (за избор на пенсионен фонд, за промяна на участието, за възобновяване на осигуряването в универсален пенсионен фонд, за прехвърляне или изтегляне на средства и други), договори (осигурителни, пенсионни и за разсрочено изплащане), разпореждания и други актове на пенсионноосигурителното дружество за определяне размера на еднократни и периодични плащания, както и на другите документи, на данни и информация от значение за упражняване на правата на осигурените лица, пенсионерите или техните наследници, се съхраняват от пенсионноосигурителното дружество за срок не по-кратък от 50 години, считано от прекратяването на съответното осигурително правоотношение.
(2) Пенсионноосигурителното дружество съхранява, използва и унищожава документите и данните, свързани с дейността по допълнително пенсионно осигуряване, по ред, определен с наредба на комисията.
(3) Пенсионноосигурителното дружество съхранява документите, които представляват класифицирана информация съгласно изискванията на Закона за защита на класифицираната информация.

Възлагане на дейности на външни изпълнители

Чл. 123и.SUP>2. (Нов - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) (1) Пенсионноосигурителното дружество може да възложи на външни изпълнители с писмен договор осъществяването на дейности, които би следвало да се извършват от дружеството.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Не може да бъдат възлагани на външни изпълнители дейностите по инвестиране на средствата на управляваните от дружеството фондове, по отпускане на осигурителните плащания и по осъществяването на функциите по чл. 123е, ал. 7.
(3) В писмения договор по ал. 1 ясно са определени правата и задълженията на страните по договора.
(4) Възлагането на дейности на външни изпълнители не може да води до:
1. нарушаване на качеството на системата на управление на пенсионноосигурителното дружество;
2. неоснователно нарастване на оперативния риск;
3. нарушаване на възможността на компетентните органи да следят за това дали пенсионноосигурителното дружество спазва задълженията си;
4. нарушаване на непрекъснатото и удовлетворително обслужване на осигурените лица, пенсионерите и техните наследници.
(5) Пенсионноосигурителното дружество е длъжно да следи за надлежното осъществяване на възложените на външните изпълнители дейности чрез процедурите по подбор на външни изпълнители и текущото наблюдение на тяхната дейност. Външните изпълнители и възложените им дейности се обхващат от системите за управление на риска, вътрешен контрол и вътрешен одит на пенсионноосигурителното дружество.
(6) Комисията, заместник-председателят на комисията и одиторите на пенсионноосигурителното дружество и управляваните от него фондове може да изискват от външните изпълнители представянето на информация и документи във връзка с възложените дейности.
(7) Пенсионноосигурителното дружество не дължи неустойки и други обезщетения за вреди при предсрочно прекратяване на договор с външен изпълнител в изпълнение на мярката по чл. 344, ал. 2, т. 9.
(8) Пенсионноосигурителното дружество носи отговорност за изпълнението на всички свои задължения във връзка с дейностите, възложени на външни изпълнители. Дружеството отговаря за действията на външния изпълнител като за свои действия.
(9) Пенсионноосигурителното дружество представя в комисията заверено копие от договора с външния изпълнител в 7-дневен срок от неговото сключване, съответно изменяне или допълване, и уведомява комисията в 7-дневен срок от прекратяването на договора.
(10) Разпоредбите на ал. 3 - 6 се прилагат съответно и по отношение на подизпълнителите на външните изпълнители.

Раздел III.
Дружества за допълнително доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Определение

Чл. 123к. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Дружествата за допълнително доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация, наричани по-нататък "осигурителните дружества за безработица и/или професионална квалификация", са акционерни дружества, лицензирани по реда на този кодекс и регистрирани по Търговския закон.
(2) Осигурителните дружества за безработица и/или професионална квалификация имат предмет на дейност единствено допълнително доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация.
(3) Осигурителните дружества за безработица и/или професионална квалификация не могат да извършват търговски сделки, които не са пряко свързани с дейността им.
(4) Осигурителните дружества за безработица и/или професионална квалификация могат да създават сдружения с нестопанска цел за представяне на свои общи интереси и за реализация на общи проекти.
(5) Осигурителните дружества за безработица и/или професионална квалификация нямат право да участват в граждански дружества и в търговски дружества като неограничено отговорни съдружници, както и да придобиват акции в други осигурителни дружества за безработица и/или професионална квалификация.
(6) Осигурителното дружество за безработица и/или професионална квалификация развива своята дейност съгласно разпоредбите на този кодекс и в съответствие с устава си и с правилниците на управляваните от него фондове за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация.

Акции и капитал

Чл. 123л. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Осигурителното дружество за безработица и/или професионална квалификация може да издава само поименни безналични акции с право на един глас.
(2) Минималният размер на капитала на осигурителното дружество за безработица и/или професионална квалификация е 500 000 лв.
(3) Капиталът трябва да е изцяло внесен в пари към момента на подаване на заявлението за получаване на лицензия за извършване на дейност по допълнително доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация.
(4) Осигурителното дружество за безработица и/или професионална квалификация трябва да разполага по всяко време със собствен капитал (капиталова база) в размер не по-малък от 50 на сто от минималния капитал по ал. 2.
(5) Осигурителните дружества за безработица и/или професионална квалификация не могат да разпределят дивиденти в размери и по начин, които биха довели до нарушаване на изискванията на ал. 4.
(6) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Когато собственият капитал (капиталовата база) на осигурителното дружество за безработица и/или професионална квалификация спадне под размера, определен в ал. 4, то уведомява в тридневен срок комисията, като представя оздравителна програма за привеждане в тримесечен срок на собствения капитал в съответствие с изискванията на кодекса.
(7) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Комисията по предложение на заместник-председателя на комисията одобрява или отказва да одобри оздравителната програма в 7-дневен срок от получаването и.
(8) В периода на изпълнение на оздравителната програма осигурителните дружества за безработица и/или професионална квалификация не могат да разпределят дивиденти.
(9) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) При неодобряване на програмата или при неизпълнение на одобрената програма комисията предприема действията по чл. 344, ал. 2, т. 7, 19 и/или 20.
(10) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Изискванията към състава и структурата на собствения капитал (капиталовата база) на осигурителното дружество за безработица и/или професионална квалификация и към минималните ликвидни средства на дружеството и управляваните от него фондове за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация се определят с наредбата по чл. 121в, ал. 14.

Фирма

Чл. 123м. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Фирмата на осигурителното дружество за безработица и/или професионална квалификация задължително съдържа в комбинация думите "допълнително", "доброволно", "осигуряване", "за безработица" и "за професионална квалификация" или производни на тях.
(2) Дружества, които не притежават лицензия за извършване на дейност по допълнително доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация, не могат да използват в своята фирма в комбинация думите по ал. 1 или техни равнозначни на български или на чужд език.

Приложими разпоредби

Чл. 123н. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., доп. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) За неуредените въпроси относно учредяването, лицензирането, управлението, представляването и дейността на осигурителните дружества за безработица и/или професионална квалификация, включително за договорите с банка-попечител и с лицата по чл. 123в и чл. 123и[2], се прилагат разпоредбите на глава девета, раздел II.

Раздел IV.
Политика за възнагражденията на дружеството за допълнително социално осигуряване (Нов - ДВ, бр. 21 от 2012 г.)

Политика за възнагражденията

Чл. 123о. (Нов - ДВ, бр. 21 от 2012 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Дружеството за допълнително социално осигуряване приема и прилага в съответствие със своята вътрешна организация, размера, естеството, мащаба и сложността на своята дейност и дейността на управляваните от него фондове политика за възнагражденията на лицата, които работят за него.
(2) Комисията определя с наредба изискванията към политиката за възнагражденията и начина на оповестяването и.

Дял втори.
ДОПЪЛНИТЕЛНО ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ПЕНСИОННО ОСИГУРЯВАНЕ (НОВ - ДВ, БР. 67 ОТ 2003 Г.)

Глава девета "а".
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ (НОВА - ДВ, БР. 67 ОТ 2003 Г.)

Ред за осъществяване

Чл. 124. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 15.08.2015 г.) Допълнителното задължително пенсионно осигуряване се осъществява при условията и по реда на този дял въз основа на сключен договор на осигуреното лице с пенсионноосигурително дружество или въз основа на служебно разпределение при условията на чл. 137, ал. 4 и чл. 140, ал. 4.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., доп. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 15.08.2015 г., доп. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Осигурително правоотношение с пенсионноосигурителното дружество възниква от датата на сключване на първия осигурителен договор или от датата на служебното разпределение във фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване.
(3) (Нова - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Осигурителното правоотношение се прекратява от първо число на месеца, следващ месеца на избора, ако лицето е избрало да се осигурява само във фонд "Пенсии", съответно във фонд "Пенсии за лицата по чл. 69", на държавното обществено осигуряване.

Избор за възобновяване осигуряването на лицата по чл. 4б, ал. 1 в универсален пенсионен фонд

Чл. 124а. (Нов - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 15.08.2015 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г., изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Лицата по чл. 4б, ал. 1, които са избрали да променят осигуряването си от универсален пенсионен фонд във фонд "Пенсии", съответно във фонд "Пенсии за лицата по чл. 69", може да изберат да възобновят осигуряването си в универсален пенсионен фонд, ако не им е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст и навършват изискуемата за тях възраст по чл. 68, ал. 1:
1. от 1 януари 2022 г. до 31 декември 2025 г. - не по-късно от една година преди възрастта им по чл. 68, ал. 1;
2. от 1 януари 2026 г. до 31 декември 2030 г. - не по-късно от две години преди възрастта им по чл. 68, ал. 1;
3. от 1 януари 2031 г. до 31 декември 2035 г. - не по-късно от три години преди възрастта им по чл. 68, ал. 1;
4. от 1 януари 2036 г. до 31 декември 2037 г. - не по-късно от 4 години преди възрастта им по чл. 68, ал. 1;
5. след 1 януари 2038 г. - не по-късно от 5 години преди възрастта им по чл. 68, ал. 1.

(2) Лицата по ал. 1 могат да упражнят правото си на избор след изтичане на една година от избора по чл. 4б, ал. 1.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) Изборът се извършва с индивидуално заявление, подадено от лицето до пенсионноосигурителното дружество, управляващо фонда, в който желае да участва. Едновременно с подаване на заявлението лицето сключва осигурителен договор с дружеството. Договорът поражда действие, при условие че са изпълнени изискванията на ал. 1 и 2, като осигурителното правоотношение възниква от първо число на месеца, следващ месеца на избора.
(4) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) Редът и начинът за събиране и разпределение на осигурителната вноска за лицата по ал. 1 се уреждат с наредбата по чл. 179, ал. 3 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.
(5) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) Редът за подаване на заявлението по ал. 3, изречение първо и изискванията към съдържанието му се определят с наредба на комисията.

Възникване на осигурителното правоотношение при промяна на участие

Чл. 124б. (Нов - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) При промяна на участието на осигуреното лице от един в друг съответен фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване правоотношението с дружеството, управляващо фонда, в който лицето преминава, възниква от датата на прехвърляне на

средствата по индивидуалната му партида, като правоотношението с дружеството, управляващо фонда, в който лицето е било осигурено, се прекратява от същата дата.

Принципи

Чл. 125. (1) Допълнителното задължително пенсионно осигуряване се осъществява въз основа на принципите на:
1. (доп. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 15.08.2015 г., доп. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) задължителност на участието с изключение на лицата, осигуряващи се по реда на чл. 4б, ал. 1 и/или чл. 4в, ал. 1 във фонд "Пенсии", съответно във фонд "Пенсии за лицата по чл. 69";
2. юридическа самостоятелност на пенсионноосигурителното дружество и на универсалните и на професионалните пенсионни фондове;
3. прозрачност, разделност и изключителност на дейността;
4. разрешителен режим и държавно регулиране;
5. задължителна периодична отчетност и разкриване на информация;
6. лоялна конкуренция между пенсионноосигурителните дружества;
7. представляване интересите на осигурените лица.
(2) (Изм. и доп - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Допълнителното задължително пенсионно осигуряване в универсалните и в професионалните пенсионни фондове се осъществява на капиталово покривен принцип на базата на дефинираните вноски.

Управление на средствата на пенсионния фонд

Чл. 126. (Доп. - ДВ, бр. 17 от 2006 г., доп. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Средствата на пенсионния фонд се управляват от пенсионноосигурителното дружество с грижата на добър търговец при спазване принципите на качество, надеждност, ликвидност, доходност и диверсификация в интерес на осигурените лица.

Осигурени лица

Чл. 127. (1) (В сила от 1 януари 2002 г., изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г., доп. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Задължително се осигуряват за допълнителна пенсия в универсален пенсионен фонд лицата, родени след 31 декември 1959 г., ако са осигурени във фонд "Пенсии", съответно във фонд "Пенсии за лицата по чл. 69", на държавното обществено осигуряване, с изключение на лицата, осигуряващи се по реда на чл. 4б.
(2) (Доп. - ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г., доп. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Лицата, работещи при условията на първа и втора категория труд, които са осигурени във фонд "Пенсии" на държавното обществено осигуряване, задължително се осигуряват и в професионален пенсионен фонд за пенсия за ранно пенсиониране, независимо от възрастта, с изключение на лицата, осигуряващи се по реда на чл. 4в във фонд "Пенсии".
(3) (Изм. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г., доп. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., отм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 15.08.2015 г.)
(4) (Нова - ДВ, бр. 119 от 2002 г., в сила от 01.01.2003 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г.) От 1 януари 2004 г. лицата по чл. 4, ал. 1, т. 4 се осигуряват за допълнителна пенсия в универсален пенсионен фонд.
(5) (Нова - ДВ, бр. 67 от 2003 г., доп. - ДВ, бр. 43 от 2008 г., в сила от 01.01.2008 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., изм. - ДВ, бр. 79 от 2015 г., в сила от 01.11.2015 г., изм. - ДВ, бр. 69 от 2020 г.) Служителите в Държавна агенция "Разузнаване", Служба "Военно разузнаване" на Министерството на отбраната и Държавна агенция "Национална сигурност" не се осигуряват за допълнителна пенсия в универсален пенсионен фонд.
(6) (Нова - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., отм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 15.08.2015 г., нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Когато лице, за което е подадено уведомление по чл. 123з[3], ал. 4, започне или продължава да упражнява трудова дейност, за която подлежи на осигуряване в универсален пенсионен фонд, пенсионноосигурителното дружество, с което лицето е сключило пенсионен договор или договор за разсрочено изплащане по чл. 167а, ал. 1, разкрива на лицето нова индивидуална партида във фонда, в който е осигурявано, с постъпването на първата осигурителна вноска след сключването на съответния договор. За вноските, които се натрупват в партидата по този ред, не се прилага гаранцията по чл. 131, ал. 2 - 5.
(7) (Нова - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., отм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 15.08.2015 г., нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Алинея 6 се прилага и когато след сключване на пенсионен договор или на договор за разсрочено изплащане по чл. 167а, ал. 1 постъпят осигурителни вноски, дължими за месеца на сключване на договора или за предходни месеци.
(8) (Нова - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., отм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 15.08.2015 г.)

Персоналност на осигуряването

Чл. 128. (1) (Предишен текст на чл. 128 - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) Допълнителното задължително пенсионно осигуряване е персонално. Всеки осигурен в универсален и в професионален пенсионен фонд има индивидуален осигурителен номер и индивидуална осигурителна партида.
(2) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г.) За лицата по чл. 4, ал. 1, т. 4 Националната агенция за приходите и пенсионноосигурителните дружества водят данните в отделни регистратури, съгласно Закона за защита на класифицираната информация.
(3) (Нова - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г.) Данните за лицата по ал. 2 се предоставят по ред, определен от изпълнителния директор на Националната агенция за приходите и председателя на Държавната комисия по сигурността на информацията.

Индивидуална партида

Чл. 129. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) По индивидуалната партида на всяко осигурено лице се записват и натрупват към датата на постъпването им по сметката на фонда:
1. вноските за допълнително задължително пенсионно осигуряване и внесените суми от лихви върху тях;
2. средствата, прехвърлени от друг фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване;
3. средствата, преведени от Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Всяко осигурено лице може да има само една индивидуална партида в универсален, съответно в професионален пенсионен фонд. В индивидуалната партида се правят записи за направените вноски и другите постъпили в нея средства, за изплатените и прехвърлените суми, както и за събраните такси и удръжки.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Индивидуалната партида се води в левове и в дялове. Вноските за допълнително задължително пенсионно осигуряване, средствата, прехвърлени от друг фонд, както и другите постъпили в партидата суми се отчитат в дялове и в части от дялове.
(4) Удръжките като процент от всяка осигурителна вноска се извършват преди определянето на дяловете по ал. 3.
(5) Всеки дял представлява пропорционална част от нетните активи на фонда. Дяловете в един фонд са равни помежду си по стойност, определена и обявена, съгласно ал. 9.
(6) Стойността на всички дялове и части от дялове във фонда е равна на стойността на нетните активи на фонда.
(7) Доходът от инвестиране на средствата на фонда се включва при определянето на стойността на един дял съгласно ал. 5.
(8) Не се допуска преразпределяне на средства и дялове между индивидуалните партиди.
(9) (Доп. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Редът и начинът за изчисляване и обявяване на стойността на един дял, както и изискванията към воденето на индивидуалната партида се определят с наредбата по чл. 181, ал. 2.
(10) В деня на постъпването на първата вноска във фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване или в деня на първото отчитане на натрупаните средства по индивидуалните партиди в дялове стойността на един дял е равна на 1 лв.
(11) Натрупаните средства в индивидуалната партида на осигурените лица не подлежат на принудително изпълнение.
(12) (Нова - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 15.08.2015 г.) При промяна на осигуряването от универсален пенсионен фонд във фонд "Пенсии", съответно във фонд "Пенсии за лицата по чл. 69", натрупаните средства в индивидуалната партида на осигурените лица постъпват в Държавния фонд за гарантиране устойчивостта на държавната пенсионна система.
(13) (Нова - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 15.08.2015 г., доп. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Натрупаните средства в индивидуалната партида на осигурените лица по ал. 1, направили избор по чл. 4б, се превеждат от съответния универсален пенсионен фонд по сметка на Националната агенция за приходите в 6-месечен срок от възникване на осигуряването във фонд "Пенсии", съответно във фонд "Пенсии за лицата по чл. 69".
(14) (Нова - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 15.08.2015 г.) При промяна на осигуряването от фонд "Пенсии", съответно от фонд "Пенсии за лицата по чл. 69", в универсален пенсионен фонд, ако за лицето има преведени средства в Държавния фонд за гарантиране устойчивостта на държавната пенсионна система, те се прехвърлят по индивидуалната му партида в избрания от него универсален пенсионен фонд.
(15) (Нова - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 15.08.2015 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) При отпускане на пенсия по част първа или при смърт на лице, за което са прехвърлени средства по реда на ал. 12, същите се прехвърлят във фонд "Пенсии", съответно във фонд "Пенсии за лицата по чл. 69", на държавното обществено осигуряване.
(16) (Нова - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 15.08.2015 г.) Операциите по ал. 12 - 15 са за сметка на бюджетните взаимоотношения с централния бюджет и/или на финансиране по чл. 154, ал. 16 от Закона за публичните финанси.
(17) (Нова - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 15.08.2015 г.) Натрупаните средства по индивидуалните партиди на лицата по чл. 4в, ал. 1 се превеждат във фонд "Пенсии" в 6-месечен срок от избора.
(18) (Нова - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 15.08.2015 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Министърът на финансите определя реда и начина за извършването и отчитането на операции по сметки на Националната агенция за приходите, централния бюджет, Държавния фонд за гарантиране устойчивостта на държавната пенсионна система и бюджета на държавното обществено осигуряване, произтичащи от прилагането на ал. 12 - 16.
(19) (Нова - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 15.08.2015 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2015 г., в сила от 15.08.2015 г.) Редът и начинът за прехвърлянето на натрупаните средства по ал. 13, 14 и 17 и обменът на информацията (данните) се уреждат с наредбата по чл. 179, ал. 3 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.

Осигурени социални рискове

Чл. 130. (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Определяне на пенсиите и другите плащания при придобито право на пенсия (Загл. изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.)

Чл. 131. (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) (1) Пенсията се определя съгласно чл. 169 въз основа на средствата по индивидуалната партида, натрупани към датата на определянето и, в зависимост от направените вноски и другите постъпили средства по индивидуалната партида, доходите от тяхното инвестиране и от събраните такси и удръжки.
(2) Когато размерът на средствата по индивидуалната партида на осигурено лице в универсален пенсионен фонд, натрупани към датата на определяне на плащането, е по-малък от сумата на брутния размер на преведените от Националната агенция за приходите и Националния осигурителен институт осигурителни вноски за съответното лице, преди изплащането на пенсия или на еднократно или разсрочено изплащане по чл. 167а, ал. 1 и 2 индивидуалната партида се допълва до тази сума със средства от резерва по чл. 193а, ал. 1.
(3) При съпоставката на натрупаните средства по индивидуалната партида със сумата на брутния размер на осигурителните вноски:
1. не се вземат предвид прехвърлените средства по чл. 172 и доходът от инвестирането им;
2. от брутния размер на преведените осигурителни вноски се изключва частта от вноските, съответстваща на изплатените средства по чл. 139, ал. 1, т. 2.
(4) Частта от вноските по ал. 3, т. 2 се определя въз основа на общия размер на вноските, постъпили по партидата на лицето към датата на отпускане на плащането по чл. 139, ал. 1, т. 2, и съотношението между това плащане и общия размер на средствата по партидата.
(5) Допълнителните пожизнени пенсии за старост и еднократните и разсрочени изплащания по чл. 167а, ал. 1 и 2 се изчисляват въз основа на средствата по индивидуалната партида след допълването и съгласно ал. 2 - 4 при необходимост, като се вземат предвид прехвърлените средства по чл. 172.

Държавно регулиране и контрол

Чл. 132. (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Глава десета.
ФОНДОВЕ ЗА ДОПЪЛНИТЕЛНО ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ПЕНСИОННО ОСИГУРЯВАНЕ (ЗАГЛ. ИЗМ. - ДВ, БР. 67 ОТ 2003 Г.)

Учредяване, управление и представляване на пенсионните фондове

Чл. 133. (1) (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Допълнителното задължително пенсионно осигуряване се осъществява чрез участие в универсални и/или професионални пенсионни фондове, които се учредяват и управляват от лицензирани по реда на този кодекс пенсионноосигурителни дружества.
(2) Универсалните и професионалните пенсионни фондове се представляват при взаимоотношенията си с трети лица единствено от лицензирани пенсионноосигурителни дружества.
(3) Пенсионноосигурителните дружества и универсалните и професионалните пенсионни фондове са отделни юридически лица.
(4) Пенсионноосигурителните дружества могат да учредяват и да управляват само един универсален и един професионален пенсионен фонд.
(5) Универсалните и професионалните пенсионни фондове се създават за неопределен срок.

Учредяване, управление и представляване на фондовете за извършване на плащания

Чл. 133а. (Нов - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) (1) За изплащане на допълнителните пожизнени пенсии за старост при осигуряване в универсален пенсионен фонд всяко пенсионноосигурително дружество, което управлява универсален пенсионен фонд, създава фонд за изплащане на пожизнени пенсии.
(2) За изплащане на разсрочените плащания по чл. 167а, ал. 1 при осигуряване всяко пенсионноосигурително дружество, което управлява универсален пенсионен фонд, създава фонд за разсрочени плащания.
(3) Фондовете по ал. 1 и 2, наричани "фондове за извършване на плащания", се създават за неопределен срок.
(4) Пенсионноосигурителното дружество може да създаде само един фонд за изплащане на пожизнени пенсии и само един фонд за разсрочени плащания.
(5) Фондовете за извършване на плащания са обособени имущества, които се управляват и представляват пред трети лица единствено от пенсионноосигурителните дружества, които са ги учредили.
(6) С активи на фондовете за извършване на плащания не може да се изпълняват задължения на пенсионноосигурителното дружество и управляваните от него фондове, освен по сключените договори за изплащане на допълнителни пожизнени пенсии за старост и разсрочени плащания по чл. 167а, ал. 1.
(7) Задълженията към лицата, получаващи плащания от фондовете за извършване на плащания, не може да се изпълняват със средства на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване.
(8) При управлението на фондовете за извършване на плащания се прилага съответно чл. 126.

Отговорност на пенсионноосигурителните дружества

Чл. 134. (1) (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Пенсионноосигурителното дружество отговаря имуществено пред осигурените лица и пенсионерите за загуби, настъпили в резултат на недобросъвестно изпълнение на неговите задължения по отношение управлението и представляването на съответните пенсионни фондове и фондове за извършване на плащания. В случай на несъстоятелност в масата на несъстоятелността на пенсионноосигурителното дружество не се включват активите на фондовете за извършване на плащания и на резервите по чл. 192, ал. 2 и чл. 193а, ал. 1.
(2) (Доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Пенсионните фондове и фондовете за извършване на плащания не отговарят с активите си за загуби, настъпили в резултат на действия на учредилите ги дружества, както и за загуби от дейността на пенсионноосигурителното дружество, което ги управлява и представлява.

Наименование на пенсионните фондове и на фондовете за извършване на плащания (Загл. изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.)

Чл. 135. (1) Наименованието на пенсионния фонд задължително съдържа в комбинация думите "пенсионен", "професионален" или "универсален" и "фонд" или техни производни, както и указание за неговия вид.
(2) (Нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Наименованието на всеки фонд за извършване на плащания задължително съдържа думите "фонд за изплащане на пожизнени пенсии" или "фонд за разсрочени плащания" в зависимост от вида му и указание за фирмата на пенсионноосигурителното дружество, което го управлява.
(3) (Предишна ал. 2, доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Само фонд, регистриран в съответствие с този кодекс, може да използва в своето наименование, в описанието на своите дейности или при рекламиране в комбинация думите "пенсионен", "професионален" или "универсален" и "фонд" или техни производни, съответно думите "фонд за изплащане на пожизнени пенсии" или "фонд за разсрочени плащания" или техни производни.

Забрана за придобиване по давност

Чл. 136. (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Активите на фондовете за допълнително задължително пенсионно осигуряване и на фондовете за извършване на плащания не може да се придобиват по давност.

Универсален пенсионен фонд

Чл. 137. (1) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Универсален пенсионен фонд се учредява от лицензирано пенсионноосигурително дружество с решение на общото събрание на акционерите му.
(2) Лицензираното пенсионноосигурително дружество може да учредява само един универсален пенсионен фонд.
(3) (Доп. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 15.07.2006 г., изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 15.08.2015 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Осигурените лица участват в универсален пенсионен фонд чрез индивидуално заявление до пенсионноосигурителното дружество, подадено в срок до три месеца от първоначалното възникване на задължение за осигуряване. Редът за подаване на заявлението и изискванията към формата и съдържанието му се определят с наредба на комисията.
(4) (Изм. - ДВ, бр. 8 от 2003 г., в сила от 01.03.2003 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 15.08.2015 г.) За

лицата, които не са избрали универсален пенсионен фонд по реда на ал. 3, се извършва служебно разпределение по регистрираните универсални фондове по начин и по ред, определени от Националната агенция за приходите и от комисията.
(5) (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Минимален брой участници в универсален пенсионен фонд

Чл. 138. (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Права при осигуряване в универсален пенсионен фонд

Чл. 139. (1) Осигуряването в универсален пенсионен фонд дава право на:
1. (изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 15 от 2018 г., в сила от 16.02.2018 г.) допълнителна пожизнена пенсия за старост при условията на чл. 167;
2. (изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 01.07.2009 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г., доп. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) еднократно или разсрочено изплащане до 50 на сто от средствата, натрупани по индивидуалната партида, при трайно намалена работоспособност над 89,99 на сто;
3. (нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) еднократно или разсрочено изплащане на средства от индивидуалната партида в случаите по чл. 167а;
4. (предишна т. 3, изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) еднократно или разсрочено изплащане на суми на наследниците на починало осигурено лице и на пенсионер при условията на чл. 170.
(2) (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Професионален пенсионен фонд

Чл. 140. (1) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Професионален пенсионен фонд се учредява от лицензирано пенсионноосигурително дружество с решение на общото събрание на акционерите му.
(2) Лицензираното пенсионноосигурително дружество може да учредява само един професионален пенсионен фонд.
(3) (Доп. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 15.07.2006 г.) Осигурените лица участват в професионален пенсионен фонд чрез индивидуално заявление до пенсионноосигурителното дружество, подадено в срок до три месеца от възникване на задължението им за осигуряване. Редът за подаване на заявлението и изискванията към формата и съдържанието му се определят с наредбата по чл. 137, ал. 3.
(4) (Изм. - ДВ, бр. 8 от 2003 г., в сила от 01.03.2003 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г.) За неизбралите професионален пенсионен фонд по реда на ал. 3 се извършва служебно разпределение по регистрираните професионални фондове по начин и ред, определени от Националната агенция за приходите и комисията.
(5) (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Участници в професионален пенсионен фонд

Чл. 141. (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Права при осигуряване в професионален пенсионен фонд

Чл. 142. (1) Осигуряването в професионален пенсионен фонд дава право на:
1. (изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.) срочна професионална пенсия за ранно пенсиониране при условията на чл. 168;
2. (доп. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 01.07.2009 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г., доп. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) еднократно или разсрочено изплащане до 50 на сто от средствата, натрупани по индивидуалната партида, при трайно намалена работоспособност над 89,99 на сто;
3. (нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) еднократно или разсрочено изплащане на средства от индивидуалната партида в случаите по чл. 172;
4. (изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., предишна т. 3, изм - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) еднократно или разсрочено изплащане на суми на наследниците на починало осигурено лице или на пенсионер при условията на чл. 170.
(2) (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Осигурителен договор

Чл. 142а. (Нов - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) (1) Договорът за осигуряване във фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване е безсрочен и се съставя и подписва в два екземпляра - по един за всяка от страните.
(2) Осигурителният договор задължително съдържа:
1. данни за страните по договора:
а) имената на осигуреното лице по документ за самоличност и ЕГН или аналогични данни за чуждестранното лице;
б) наименованието, седалището, адреса на управление, пенсионната лицензия и търговската регистрация на пенсионноосигурителното дружество;
2. наименованието, съдебната регистрация и единния идентификационен код на фонда за допълнително задължително пенсионно осигуряване;
3. датата и входящия номер на заявлението за участие, за промяна на участието или за възобновяване на осигуряването, съответно номера и датата на протокола за служебното разпределение;
4. предмета и обхвата на осигуряването;
5. размера на осигурителната вноска;
6. размера на таксите и на удръжките;
7. правата и задълженията на страните по договора и на наследниците на осигуреното лице;
8. реда и начина за получаване на информация;

9. датата на сключване на осигурителния договор и условията за влизането му в сила;
10. условията за прекратяване на договора;
11. имената по документ за самоличност и служебния номер в пенсионноосигурителното дружество на осигурителния посредник, съответно на упълномощеното лице от осигурителен посредник - юридическо лице, в случаите, когато договорът се сключва с посредничеството му.

Правилник за организацията и дейността на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване

Чл. 143. (1) (Изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Правилникът за организацията и дейността на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване се приема от управителните органи на пенсионноосигурителното дружество.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 01.04.2018 г.) Правилникът за организацията и дейността на пенсионния фонд трябва да съдържа:
1. наименованието на фонда;
2. наименованието, седалището и адреса на управление на пенсионноосигурителното дружество, което го управлява;
3. условията за допълнително задължително пенсионно осигуряване във фонда;
4. условията и реда за сключване на осигурителни или пенсионни договори и договори за разсрочено изплащане, реда за измененията и допълненията в тях и условията за прекратяване на осигурителното правоотношение;
5. условията и реда за водене на индивидуалните партиди и за предоставяне на осигуреното лице на извлечения от тях;
6. основните цели на инвестиционната политика на фонда;
7. размера на таксите и удръжките, събирани от пенсионноосигурителното дружество;
8. (нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) пенсиите по чл. 167, ал. 4, условията за тяхното отпускане, покритите рискове и начина за определяне на размера на плащанията;
9. (нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) реда и сроковете за разглеждане на исканията на осигурените лица за отпускане на пенсии и еднократни и разсрочени плащания и документите, които се прилагат към тях;
10. (предишна т. 8, изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) условията, реда, начина, сроковете и разходите за изплащане на пенсиите и на еднократните или разсрочените плащания;
11. (нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) условията, реда, начина и сроковете за актуализация и преизчисляване на пенсиите и разсрочените плащания;
12. (предишна т. 9 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) условията, реда и сроковете за прехвърляне на натрупаните средства по индивидуалната партида по искане на осигуреното лице;
13. (предишна т. 10 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) условията и реда за извършване на изменения и допълнения в правилника;
14. (предишна т. 11 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) изрично упоменаване на начина и на реда за обяви и съобщения, свързани с дейността на пенсионния фонд;
15. (предишна т. 12 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) методите и периодичността на оценка на активите на фонда;
16. (предишна т. 13 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) правата и задълженията на пенсионноосигурителното дружество, на лицата по чл. 123г, на осигурените лица, на пенсионерите и на техните наследници;
17. (предишна т. 14, изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) реда и начина за формиране на съответните фондове за извършване на плащания и резерва за гарантиране изплащането на пожизнените пенсии;
18. (предишна т. 15, изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) реда и начина за гарантиране на минималната доходност от инвестиране на средствата на осигурените лица и на брутния размер на преведените осигурителни вноски в универсален пенсионен фонд и предвидените за това резерви;
19. (предишна т. 16 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) датите на приемането на правилника и на последващите изменения и допълнения в него, както и данни за решенията на комисията, с които са одобрени.
(3) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 01.04.2018 г.) При подаването на заявление по чл. 124а, ал. 3, чл. 137, ал. 3 и по чл. 140, ал. 3 или при сключването на осигурителен договор осигуреното лице получава при поискване срещу подпис заверено копие от правилника на фонда за допълнително задължително пенсионно осигуряване и от неговата инвестиционна политика, действащи към датата на подаване на заявлението, съответно на сключване на договора.

Изменение и допълнение на правилника на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване

Чл. 144. (1) (Изм. - ДВ, бр. 8 от 2003 г., в сила от 01.03.2003 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Измененията и допълненията на правилника по чл. 143, ал. 2 се одобряват от комисията по предложение на заместник-председателя на комисията.
(2) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) За одобряване на промени в правилника пенсионноосигурителното дружество подава до комисията заявление, към което прилага:
1. решението на управителния орган за приемане на промените, като в него или в приложение към него детайлно са описани измененията и допълненията в конкретните текстове на правилника;
2. заверен от лицето или от лицата, представляващи дружеството, екземпляр на правилника за организацията и дейността на съответния фонд с приетите в него промени, като след всяка промяна се посочва датата, на която е приета;
3. (изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) образците на осигурителните и пенсионните договори и на договорите за разсрочено изплащане, актюерски разчети за предлаганите пенсионни схеми, както и други вътрешни документи на дружеството - когато промените в правилника налагат изменения в тях.
(3) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Заместник-председателят на комисията може да изисква коригиране, допълване или отстраняване на несъответствия в документите по ал. 2 и представянето на допълнителна информация, като определя срок за представянето им не по-дълъг от един месец.
(4) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Комисията по предложение на заместник-председателя се произнася в едномесечен срок от подаването на заявлението, а в случаите по ал. 3 - в едномесечен срок от представянето на съответните документи или информация. В случаите, когато изисканите документи или информация не са внесени, комисията се произнася в едномесечен срок от изтичането на определения срок за тяхното представяне. Заявителят се уведомява писмено за взетото решение в 7-дневен срок.
(5) (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., предишна ал. 2, изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Пенсионноосигурителното дружество уведомява осигурените лица за конкретните изменения и допълнения в правилника за организацията и дейността на пенсионния фонд лично или чрез публикация в два централни всекидневника в едноседмичен срок от получаване на решението на комисията.

Правила на фонд за извършване на плащания

Чл. 144а. (Нов - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) (1) Правилата на фонд за извършване на плащания се приемат от управителния орган на пенсионноосигурителното дружество заедно с решението за създаване на този фонд.
(2) Правилата по ал. 1 трябва да съдържат:
1. наименованието на фонда;
2. наименованието, седалището и адреса на управление на пенсионноосигурителното дружество, което го управлява;
3. пенсиите по чл. 167, ал. 4, съответно разсроченото плащане по чл. 167а, ал. 1, извършвани от фонда, начина за определянето им и покритите рискове;
4. условията, реда, начина и сроковете за извършване на плащанията;
5. разходите по извършване на плащанията;
6. условията и реда за актуализация и за преизчисляване на плащанията;
7. целите, изискванията и ограниченията в инвестиционната политика на фонда;
8. методите и периодичността на оценка на активите на фонда;
9. условията и реда за водене на аналитичните сметки във фонда за разсрочени плащания;
10. реда и начина за покриване на недостиг във фонда;
11. размера на таксата, събирана от пенсионноосигурителното дружество;
12. правата и задълженията на пенсионноосигурителното дружество, на лицата, получаващи плащания и на техните наследници;
13. реда и начина за предоставяне на информация на лицата, получаващи плащания, и на техните наследници, и за обяви и съобщения, свързани с дейността на фонда;
14. условията и реда за изменения и допълнения на правилата;
15. изрично посочване на запазването на права на лицата с отпуснати плащания преди приемането на съответната промяна в правилата, и техните наследници и на поетите задължения към тях;
16. датите на приемането на правилата и на последващите изменения и допълнения в тях.
(3) При подаване на заявление за отпускане на пенсия или на еднократно или разсрочено изплащане по чл. 167а, ал. 1 и 2 осигуреното лице получава при поискване заверено копие от правилата на фонда за извършване на съответния вид плащане, действащи към датата на подаване на заявлението.
(4) При извършването на изменения и допълнения в правилата на фонда за извършване на плащания правата на лицата, получаващи плащания, и на техните наследници и поетите от пенсионноосигурителните дружества задължения към тях се запазват, освен ако със съответното лице бъде договорено друго при спазване на чл. 169а, ал. 3. Измененията и допълненията в условията по ал. 2, т. 1, 2, 7, 8, 9, 10, 14, 15 и 16 и промените, водещи до намаляване на събираната такса или увеличаване на плащанията по друг начин, се прилагат към лицата с отпуснати плащания и техните наследници, без да се сключва допълнително споразумение с тях.
(5) Пенсионноосигурителното дружество оповестява правилата на фондовете за извършване на плащания и техните изменения и допълнения на своята страница в интернет в деня на приемането им.
(6) Пенсионноосигурителното дружество представя в комисията решението за управителния орган за приемане на изменения и допълнения в правилата на фондовете за извършване на плащания и изменените правила в срок три работни дни от вземане на решението, съответно от одобряването на решението от надзорния съвет, когато е необходимо одобрение съгласно устава на дружеството.

Разрешение за управление на пенсионен фонд

Чл. 145. (Изм. - ДВ, бр. 8 от 2003 г., в сила от 01.03.2003 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) (1) Разрешението за управление на универсален или на професионален фонд се издава от комисията по предложение на заместник-председателя на комисията. За получаване на разрешение лицензираното пенсионноосигурително дружество подава до комисията писмено искане по образец, утвърден от заместник-председателя на комисията, към което прилага:
1. протокола с решението на общото събрание на акционерите на пенсионноосигурителното дружество за учредяване на универсален или професионален пенсионен фонд;
2. правилника за организацията и дейността на универсалния или на професионалния пенсионен фонд и протокола с решението за приемането му;
3. (нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) проектите на правила на фонда за изплащане на пожизнени пенсии и на фонда за разсрочени плащания;
4. (предишна т. 3 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) актюерските разчети за предлаганите пенсионни схеми и имената и личните данни на актюера;
5. (предишна т. 4 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) образците на осигурителните и пенсионните договори;
6. (изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г., предишна т. 5 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) предварителните договори с банка-попечител и с инвестиционен посредник и декларациите за съответствие с изискванията на чл. 121д, ал. 9, чл. 123б, ал. 3 и чл. 123в, ал. 2 по утвърден от заместник-председателя на комисията образец;
7. (предишна т. 6 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) финансовия отчет на дружеството към последно число на предходния месец;
8. (предишна т. 7 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) документите, удостоверяващи съответствието на информационната система на дружеството със спецификата и обема на дейността, свързана с управлението на учредения фонд;
9. (предишна т. 8 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) справка за кадровата обезпеченост на дружеството;
10. (предишна т. 9 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) инвестиционната политика на универсалния, съответно на професионалния пенсионен фонд;
11. (предишна т. 10 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) правилата по чл. 179в, ал. 1;
12. (предишна т. 11 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) документ за платена такса за разглеждане на документи.
(2) Заместник-председателят на комисията може да изисква коригиране, допълване или отстраняване на несъответствия в документите по ал. 1 и представянето на допълнителна информация, като определя срок за представянето им не по-дълъг от един месец.
(3) След получаването на разрешението по ал. 1 дружеството представя на комисията документите по ал. 1 в 14-дневен срок от промяната им, освен ако е предвиден друг ред за одобряване или уведомяване.
(4) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Комисията определя с наредбата по чл. 122а, ал. 5 изисквания към документите по ал. 1, т. 4, 8, 9 и 11.

Срок за разглеждане на искането за разрешение за управление на пенсионен фонд

Чл. 146. (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Комисията се произнася в едномесечен срок от подаването на искането по чл. 145, ал. 1, а в случаите по чл. 145, ал. 2 - в едномесечен срок от представянето на съответните документи или информация. В случаите, когато изискани документи или информация не са внесени, комисията се произнася в едномесечен срок от изтичането на определения срок за тяхното представяне. Заявителят се уведомява писмено за взетото решение в 7-дневен срок.

Отказ за даване на разрешение за управление на пенсионен фонд

Чл. 147. (Изм. - ДВ, бр. 8 от 2003 г., в сила от 01.03.2003 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Комисията отказва да даде разрешение, когато:
1. в определения по чл. 145, ал. 2 срок не са представени допълнителните документи или информацията или не са отстранени несъответствията;
2. не са изпълнени изискванията на този кодекс и на подзаконовите актове по прилагането му;
3. липсва необходимата финансова, кадрова или информационна обезпеченост на пенсионноосигурителното дружество;
4. (нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) в актюерските разчети са налице грешки, не са използвани подходящи актюерски методи при изготвянето им или те се базират на некоректни допускания;
5. (предишна т. 4 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) е в сила приложена на дружеството принудителна административна мярка по чл. 344, ал. 2, т. 1, 5, 11 или 12.
(2) В случай на отказ пенсионноосигурителното дружество може да направи ново искане за получаване на разрешение за управление на универсален или професионален пенсионен фонд не по-рано от 6 месеца от датата на отказа.

Вписване в съда

Чл. 148. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Окръжният съд по седалището на фонда вписва в регистъра си съответно универсалния или професионалния фонд, ако пенсионноосигурителното дружество е подало заявление за вписване в 6-месечен срок от получаване на разрешението от комисията.
(2) Заявлението за вписване в съда съдържа:
1. наименованието, седалището и адреса на управление на пенсионноосигурителното дружество;
2. наименованието на пенсионния фонд;
3. трите имена и ЕГН на лицата, които управляват и представляват пенсионноосигурителното дружество.
(3) Универсалният или професионалният фонд се вписват в регистъра на окръжния съд по неговото седалище.
(4) Фондът за допълнително задължително пенсионно осигуряване възниква като юридическо лице от деня на вписването в регистъра на съда.

Отнемане на разрешението за управление на фонд

Чл. 149. (1) (Изм. - ДВ, бр. 8 от 2003 г., в сила от 01.03.2003 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., предишен текст на чл. 149, изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Комисията по предложение на заместник-председателя на комисията отнема разрешението за управление на универсален или професионален фонд при:
1. констатиране, че документите, послужили като основание за издаването на разрешението, съдържат неверни данни;
2. неподаване на заявлението за вписване в съда в 6-месечен срок от получаване на разрешението за управление на универсален или професионален фонд;
3. преобразуване на пенсионноосигурително дружество, когато управлението на фонда преминава към друго пенсионноосигурително дружество;
4. прекратяване на фонда поради вливане в или сливане с друг фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване;
5. наличие на реална и непосредствена заплаха за интересите на осигурените лица;
6. отнемане на пенсионната лицензия на пенсионноосигурителното дружество, управляващо фонда.
(2) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Комисията може да отнеме разрешението за управление на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване при грубо нарушение или системни нарушения на този кодекс и на актовете по прилагането му при управлението на фонда.

Необходими документи за вписване

Чл. 150. (1) За вписване на универсален и/или на професионален пенсионен фонд пред съда се представят следните документи:
1. (изм. - ДВ, бр. 8 от 2003 г., в сила от 01.03.2003 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) разрешение за управление на универсален или професионален пенсионен фонд;
2. (изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) правилникът за организацията и дейността на универсалния или на професионалния пенсионен фонд;
3. уставът на пенсионноосигурителното дружество, което управлява и представлява пенсионния фонд;
4. (изм. - ДВ, бр. 34 от 2006 г., в сила от 01.01.2008 г.) актуално удостоверение за вписването в търговския регистър на пенсионноосигурителното дружество;
5. (изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г.) списък на членовете на управителните органи на пенсионноосигурителното дружество;
6. пенсионна лицензия на пенсионноосигурителното дружество;
7. (изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) решението на общото събрание на пенсионноосигурителното дружество за учредяване на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване;
8. трите имена и единният граждански номер на лицата, които управляват и представляват пенсионноосигурителното дружество.
(2) В съдебния регистър се вписват наименованието на универсалния и/или на професионалния пенсионен фонд; наименованието, седалището и адресът на управление на пенсионноосигурителното дружество, учредило фонда; начинът на представляване от пенсионноосигурителното дружество.

Срок за произнасяне на съда

Чл. 151. Съдът разглежда заявлението за вписване в 14-дневен срок от датата на подаването му.

Отказ за вписване

Чл. 152. Съдът отказва да извърши вписването, ако не са изпълнени изискванията, определени в този дял.

Задължение за представяне на препис от съдебното решение

Чл. 153. (Изм. - ДВ, бр. 8 от 2003 г., в сила от 01.03.2003 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Пенсионноосигурителното дружество е длъжно да представи на комисията заверен препис от съдебното решение за вписване в 7-дневен срок от получаването му.

Отговорност за разходите по вписването

Чл. 154. Всички разходи по вписването на универсалния и/или на професионалния пенсионен фонд и всички предприети действия за целите на неговото учредяване и вписване се извършват от името и за сметка на пенсионноосигурителното дружество.

Задължения на пенсионноосигурителното дружество след отнемане на разрешението за управление на пенсионен фонд

Чл. 154а. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) След отнемане на разрешението за управление на универсален или професионален пенсионен фонд пенсионноосигурителното дружество не може да сключва нови договори и да предлага нови условия за допълнително задължително пенсионно осигуряване, както и да изменя условията по сключени осигурителни договори за съответния фонд.
(2) Отнемането на разрешението за управление на универсален или професионален пенсионен фонд не освобождава пенсионноосигурителното дружество от задълженията му по сключените договори.

Задължение на комисията след отнемане на разрешението за управление на пенсионен фонд (Загл. изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.)

Чл. 154б. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Комисията изпраща съобщение за отнемане на разрешението за управление на универсален или професионален пенсионен фонд до съда, извършил вписването, обнародва съобщението в "Държавен вестник" и го публикува най-малко в два централни всекидневника.

Попечителски съвет

Чл. 155. (1) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Интересите на осигурените лица в универсален пенсионен фонд и на лицата, получаващи плащания от фондовете по чл. 192а и 192б, се представляват от попечителски съвет.
(2) (Нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Интересите на осигурените лица и пенсионерите в професионален пенсионен фонд се представляват от попечителски съвет.
(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) В състава на попечителския съвет влизат по равен брой представители на национално представените организации на работниците и служителите и на работодателите и един представител на пенсионноосигурителното дружество.
(4) (Изм. - ДВ, бр. 8 от 2003 г., в сила от 01.03.2003 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., предишна ал. 3 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Правата и задълженията на попечителския съвет се регламентират с акт на Министерския съвет по предложение на комисията.
(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Предложенията и решенията на попечителския съвет имат препоръчителен характер за пенсионноосигурителното дружество.

Надзор

Чл. 156. (Изм. - ДВ, бр. 8 от 2003 г., в сила от 01.03.2003 г., отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Глава единадесета.
ОСИГУРИТЕЛНИ ВНОСКИ

Вид и размер на осигурителните вноски

Чл. 157. (1) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г.) Размерът на осигурителните вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване е:
1. за универсален пенсионен фонд:
а) за 2005 г. - 3 на сто;
б) за 2006 г. - 4 на сто;
в) от 2007 г. - 5 на сто;
г) (нова - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., отм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.)
2. за професионален пенсионен фонд:
а) 12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд;
б) 7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд.
(2) (Нова - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., отм. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г.)
(3) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., предишна ал. 2 - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.) От 1 януари 2009 г. вноските за универсални пенсионни фондове се разпределят между осигурителите и осигурените лица, както следва:
1. (доп. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) за сметка на осигуреното лице - 2,2 на сто;
2. (доп. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) за сметка на осигурителя - 2,8 на сто.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г.) Вноските за професионалните пенсионни фондове са изцяло за сметка на осигурителите, а за лицата по чл. 4а, ал. 1 са изцяло за тяхна сметка.
(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г.) Самоосигуряващите се лица и лицата по чл. 4а, ал. 1 се осигуряват в универсален пенсионен фонд изцяло за своя сметка.
(6) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., предишна ал. 5 - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.) Осигурителните вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване се внасят върху доходите, за които се дължат осигурителни вноски за държавното обществено осигуряване, с изключение на чл. 9, ал. 6 и 7.
(7) (Нова - ДВ, бр. 67 от 2003 г., предишна ал. 6 - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г.) Осигурителните вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване в професионален пенсионен фонд за лицата, които получават пенсия за осигурителен стаж и възраст, се превеждат във фонд "Пенсии" на държавното обществено осигуряване.

Превеждане на осигурителна вноска

Чл. 158. (Доп. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 01.01.2020 г.) Осигурителните вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване се внасят в сроковете по чл. 7. Осигурителните вноски на лицата по чл. 4а, ал. 1 се удържат и внасят по реда на чл. 4а, ал. 7.

Събиране на осигурителните вноски

Чл. 159. (1) (Изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г.) Осигурителните вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване и лихви към тях се събират от Националната агенция за приходите.
(2) (Нова - ДВ, бр. 94 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.) Осигурителите и самоосигуряващите се лица внасят осигурителните вноски по ал. 1 по съответната сметка за допълнително задължително пенсионно осигуряване на компетентната териториална дирекция на Националната агенция за приходите.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., предишна ал. 2 - ДВ, бр. 94 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.) Осигурителните вноски по ал. 1 се превеждат в специализирана сметка за задължително допълнително пенсионно осигуряване на Националната агенция за приходите.
(4) (Изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., отм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., нова - ДВ, бр. 94 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2013 г., в сила от 01.12.2013 г., изм. - ДВ, бр. 18 от 2014 г., в сила от 04.03.2014 г.) При наличие на няколко задължения, до започване на принудителното им събиране, длъжникът може да заяви кое от тях погасява. Ако не е заявил това, погасяването се извършва по реда на чл. 169, ал. 5 и 6 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.
(5) (Изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., отм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., нова - ДВ, бр. 94 от 2012 г., в сила от 01.07.2013 г.) При несъответствие между подадените данни за осигурените лица и внесените осигурителни вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване преводите към пенсионноосигурителното дружество се извършват пропорционално на осигурителните вноски за лицата, изчислени съгласно данните по чл. 5, ал. 4, т. 1.
(6) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., предишна ал. 3 - ДВ, бр. 94 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.) Националната агенция за приходите превежда получените вноски в срок до 30 дни от постъпването им от специализираната сметка по сметка на съответния пенсионен фонд, посочена от пенсионноосигурителното дружество, което го управлява.
(7) (Изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., предишна ал. 6, изм. - ДВ, бр. 94 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.) За неоснователно забавяне на превода на сумите по ал. 6 Националната агенция за приходите дължи законна лихва за периода на забавянето.
(8) (Изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., предишна ал. 7 - ДВ, бр. 94 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.) Взаимоотношенията между Националната агенция за приходите и пенсионноосигурителното дружество се уреждат с договор.
(9) (Изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., предишна ал. 8 - ДВ, бр. 94 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.) Пенсионноосигурителното дружество носи отговорност пред осигурените лица само за реално преведените от Националната агенция за приходите осигурителни вноски.

Глава дванадесета.
ДАНЪЧНИ ОБЛЕКЧЕНИЯ

Освобождаване от данък

Чл. 160. (1) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Приходите на универсалния пенсионен фонд, на професионалния пенсионен фонд, на фонда за изплащане на пожизнени пенсии и на фонда за разсрочени плащания не се облагат с данък по реда на Закона за корпоративното подоходно облагане.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 95 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Приходите от инвестиране на активите на универсалния и на професионалния пенсионен фонд, разпределени по индивидуалните партиди на осигурените лица, не се облагат с данък по смисъла на Закона за данъците върху доходите на физическите лица.
(3) Услугите по допълнителното задължително пенсионно осигуряване не се облагат с данък по реда на Закона за данък върху добавената стойност.
(4) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Финансовият резултат на пенсионноосигурителното дружество се намалява с дохода от инвестиране на средствата на резерва за гарантиране изплащането на пожизнени пенсии по чл. 192, ал. 2.
(5) (Нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Собствените средства на пенсионноосигурителното дружество, с които е покрит недостиг в резерва за гарантиране изплащането на пожизнени пенсии по чл. 192, ал. 2, се признават за разход за данъчни цели по Закона за корпоративното подоходно облагане.
(6) (Нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Средствата, освободени от резерва за гарантиране изплащането на пожизнени пенсии по чл. 192, ал. 2 в полза на пенсионноосигурителното дружество и отчетени като счетоводен приход, се признават за приход за данъчни цели по Закона за корпоративното подоходно облагане.

Приспадане на личните вноски от облагаемия доход

Чл. 161. (Изм. - ДВ, бр. 95 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Личните осигурителни вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване в универсален пенсионен фонд от физическите лица се приспадат от дохода им преди данъчното облагане по начин, ред и в размери, определени със Закона за данъците върху доходите на физическите лица.

Вноски за разход

Чл. 162. Вноските на работодателите за допълнително задължително пенсионно осигуряване се признават за разход за дейността по Закона за корпоративното подоходно облагане.

Глава тринадесета.
ПРАВА НА ОСИГУРЕНИТЕ ЛИЦА

Ограничения за осигуряване в пенсионен фонд

Чл. 163. Осигурените лица имат право да се осигуряват само в един универсален и/или в един професионален пенсионен фонд.

Освобождаване от отговорност за задължения

Чл. 164. (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Осигурените лица, пенсионерите и техните наследници, както и фондовете за допълнително задължително пенсионно осигуряване и фондовете за извършване на плащания, не отговарят за задълженията на пенсионноосигурителното дружество.

Права на осигурените лица

Чл. 165. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., отм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.)

Видове пенсии

Чл. 166. (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Право на допълнителна пожизнена пенсия за старост

Чл. 167. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) (1) Осигуреното лице има право на допълнителна пожизнена пенсия за старост при навършване на възрастта му по чл. 68, ал. 1.
(2) Осигуреното лице има право на допълнителна пожизнена пенсия за старост и до една година преди навършване на възрастта му по чл. 68, ал. 1, при условие че натрупаните средства по индивидуалната му партида позволяват отпускане на пенсия, в размер, не по-малък от минималния размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 1.
(3) Допълнителната пожизнена пенсия за старост представлява месечно плащане на предвидена в пенсионния договор сума, дължима на пенсионера от определена дата до неговата смърт, чийто размер не може да бъде по-малък от 15 на сто от минималния размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 1 към датата на определянето му.
(4) Пенсионноосигурителното дружество предоставя следните видове пенсии:
1. пожизнена пенсия без допълнителни условия;
2. пожизнена пенсия с период на гарантирано изплащане;
3. пожизнена пенсия, включваща разсрочено изплащане на част от средствата до навършване на избрана от пенсионера възраст.
(5) Периодът на гарантирано изплащане на пенсията по ал. 4, т. 2 може да бъде от две до 10 години в зависимост от избора на осигуреното лице.
(6) Срокът и размерът на разсроченото плащане и размерът на пожизнената пенсия се определят в зависимост от избора на осигуреното лице при спазване на ал. 3 и на чл. 167а, ал. 4.
(7) Пенсионноосигурителното дружество изплаща допълнителна пожизнена пенсия за старост срещу прехвърляне във фонда за изплащане на пожизнени пенсии на натрупаните средства по индивидуалната партида или на допълнения размер на средствата в случаите по чл. 131, ал. 2 - 5.

Право на еднократно или разсрочено изплащане на средствата при придобито право на допълнителна пожизнена пенсия за старост

Чл. 167а. (Нов - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) (1) Когато средствата по индивидуалната партида на осигуреното лице, включително след допълване по реда на чл. 131, ал. 2 - 5, са недостатъчни за отпускането на допълнителна пожизнена пенсия за старост в размера по чл. 167, ал. 3, но надвишават трикратния размер на минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 1 към датата на определяне на стойността на средствата по партидата, осигуреното лице има право да ги получи разсрочено.
(2) Когато размерът на средствата по индивидуалната партида е по-малък от трикратния размер на минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 1, включително след допълване по ал. 3, те се изплащат на лицето еднократно.
(3) Когато към датата на определяне на еднократното или разсроченото плащане по ал. 1 средствата по индивидуалната партида са по-малко от сумата на брутния размер на постъпилите осигурителни вноски за съответното лице, индивидуалната партида се допълва до тази сума съгласно чл. 131, ал. 2 - 5 и плащането се определя въз основа на нея.
(4) Месечният размер на разсроченото плащане към датата на определянето му не може да бъде по-голям от минималния размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 1 към същата дата и по-малък от 15 на сто от нейния размер.
(5) Гарантираният размер на разсроченото плащане е равен на този, изчислен на база сумата на брутния размер на преведените осигурителни вноски съгласно чл. 131, ал. 2 - 5. Към момента на последното плащане сборът от него и всички предходни плащания не може да е по-малък от гарантирания размер по изречение първо.
(6) Пенсионноосигурителното дружество извършва разсроченото плащане срещу прехвърляне във фонда за разсрочени плащания на натрупаните средства по индивидуалната партида или на допълнения размер на средствата в случаите по чл. 131, ал. 2 - 5.
(7) Предвидените разсрочени плащания, съответно актуализираните и преизчислените разсрочени плащания, не може да се променят, освен при извършване на актуализация и преизчисляване по реда на чл. 169в и 169г.

(8) Лицата по чл. 127, ал. 6 и 7 имат право да получат еднократно или разсрочено натрупаните по индивидуалната им партида средства от осигурителни вноски, отнасящи се за периоди след разкриването на партидите, като за тези средства не се прилагат ал. 3, 5 и 6 и чл. 131, ал. 2 - 5.
(9) Плащанията по ал. 2 и 8 се извършват от индивидуалната партида на осигуреното лице, като размерът на разсроченото плащане се определя по правилата на ал. 4.

Право на професионална пенсия

Чл. 168. (Изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) (1) От 1 януари 2016 г. осигурените лица в професионален пенсионен фонд придобиват право на пенсия за ранно пенсиониране при:
1. не по-малко от 10 години осигурителен стаж след 31 декември 1999 г. при условията на първа категория труд и възраст, 10 години по-ниска от възрастта им по чл. 68, ал. 1;
2. не по-малко от 15 години осигурителен стаж след 31 декември 1999 г. при условията на втора категория труд или при условията на първа и втора категория труд и възраст, 5 години по-ниска от възрастта им по чл. 68, ал. 1.
(2) При преценяване правото на пенсия по ал. 1 осигурителният стаж от първа категория труд допълва осигурителния стаж от втора категория труд без превръщане.
(3) (Доп. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Пенсията по ал. 1 се изплаща до навършване на възрастта по чл. 68, ал. 1 от лицето и не може да се получава заедно с лична пенсия за трудова дейност или със социална пенсия за инвалидност по част първа.
(4) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Наличието на изискуемия осигурителен стаж по ал. 1 се доказва с удостоверение от Националния осигурителен институт, което се издава по искане на осигуреното лице, подадено чрез пенсионноосигурителното дружество едновременно със заявлението за отпускане на срочна пенсия за ранно пенсиониране. Удостоверението се издава на базата на оригинални документи за осигурителен стаж в едномесечен срок от представянето им в съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт. Когато не са представени необходимите документи, в 14-дневен срок от изтичането на срока, определен за представянето им, длъжностното лице по чл. 98, ал. 1 постановява отказ за издаване на удостоверението. Издаденото удостоверение или отказът се връчва на осигуреното лице чрез пенсионноосигурителното дружество, чрез което е подадено искането.

Определяне размера на пенсията

Чл. 169. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) (1) Размерът на допълнителната пожизнена пенсия за старост се определя въз основа на:
1. средствата по индивидуалната партида на осигуреното лице след допълването и при необходимост съгласно чл. 131, ал. 2 - 5;
2. таблицата за смъртност и средна продължителност на предстоящия живот, публикувана от Националния статистически институт;
3. технически лихвен процент, одобрен от комисията по реда на ал. 9 - 12.
(2) При изчисляването на допълнителната пожизнена пенсия за старост:
1. не се допуска отчитане на пола като актюерски фактор;
2. през първото 6-месечие на годината се използва статистическата информация по ал. 1, т. 2, публикувана през предходната година, а през второто 6-месечие - статистическата информация по ал. 1, т. 2, публикувана през текущата година.
(3) Гарантираният размер на допълнителната пожизнена пенсия за старост е равен на този, изчислен по реда на ал. 1, т. 2 и 3 и ал. 2 въз основа брутния размер на преведените осигурителни вноски съгласно чл. 131, ал. 2 - 5.
(4) Когато размерът на средствата по ал. 1, т. 1, натрупани към датата на определяне на пенсията, е по-голям от сумата на брутния размер на преведените осигурителни вноски съгласно чл. 131, ал. 2 - 5 за съответното лице и при изразено от него желание, пенсионноосигурителното дружество е длъжно да предложи изплащане на допълнителна пожизнена пенсия за старост с гарантиран размер, равен на размера на първата пенсия, изчислена на база натрупаните средства по индивидуалната партида. Пенсията се определя съгласно ал. 1 - 3, като се прилага и рисков коефициент, определен и одобрен по реда на ал. 5 - 7, и се отпуска само ако нейният гарантиран размер е по-висок от този по ал. 3.
(5) Рисковият коефициент по ал. 4 се определя с решение на управителния орган на пенсионноосигурителното дружество и се одобрява от комисията по мотивирано предложение на пенсионноосигурителното дружество, съдържащо подробни изчисления.
(6) Комисията по предложение на заместник-председателя на комисията се произнася в едномесечен срок от подаването на искането за одобряване на рисковия коефициент, а когато заместник-председателят на комисията е изискал внасянето в определен от него срок на допълнителни документи и/или информация или е дал указания за отстраняване на грешки или несъответствия - в едномесечен срок от представянето им. В случаите, когато изисканите документи или информация не са внесени, комисията се произнася в едномесечен срок от изтичането на определения за тяхното представяне срок. Заявителят се уведомява писмено за взетото решение в 7-дневен срок.
(7) Комисията отказва да одобри предложения от пенсионноосигурителното дружество рисков коефициент, когато:
1. представеното от дружеството предложение или резултатите от дейността на фонда не го обосновават;
2. не са представени допълнителните документи или информация, не са отстранени грешките или несъответствията или са допуснати нови.
(8) Размерът на срочната професионална пенсия за ранно пенсиониране се определя на базата на:
1. натрупаните средства по индивидуалната партида;
2. срока на получаване;
3. техническия лихвен процент, одобрен от комисията по реда на ал. 9 - 12.
(9) Техническите лихвени проценти по ал. 1, т. 3 и по ал. 8, т. 3 се определят от управителния орган на пенсионноосигурителното дружество в съответствие с изискванията на наредбата по ал. 14, като се отчитат доходността от активите на фонда, от които се изплаща съответния вид пенсии, и очакваната възвръщаемост от инвестициите и/или пазарната доходност на квалифицирани дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от правителство на държава членка. Техническите лихвени проценти не може да бъдат по-големи от предвидения в наредбата максимален размер и по-малки от нула.
(10) Техническите лихвени проценти, определени по ал. 9, се одобряват от комисията по мотивирано предложение на пенсионноосигурителното дружество, съдържащо подробни изчисления.
(11) Комисията по предложение на заместник-председателя на комисията се произнася в едномесечен срок от подаването на искането за одобряване на технически лихвен процент, а когато заместник-председателят на комисията е изискал внасянето в определен от него срок на допълнителни документи и/или информация или е дал указания за отстраняване на грешки или на несъответствия с разпоредбите на този кодекс, актовете по прилагането му или други документи - в едномесечен срок от представянето им. В случаите, когато изисканите документи или информация не са внесени, комисията се произнася в едномесечен срок от изтичането на определения за тяхното представяне срок. Заявителят се уведомява писмено за взетото решение в 7-дневен срок.
(12) Комисията отказва да одобри предложения от пенсионноосигурителното дружество технически лихвен процент, когато:
1. не са спазени изискванията на този кодекс и актовете по прилагането му;
2. представеното от дружеството предложение или резултатите от дейността на фонда не го обосновават;
3. не са представени допълнителните документи или информация, не са отстранени грешките или несъответствията или са допуснати нови.

(13) При съществени промени в условията, при които е бил одобрен техническият лихвен процент, комисията може да задължи пенсионноосигурителното дружество да извърши необходимите промени в размера на техническия лихвен процент и да го представи за одобрение.
(14) Комисията определя с наредба:
1. изискванията към техническия лихвен процент и максималния му размер;
2. формулите за изчисляване по реда на ал. 1 и 4 на пенсиите по чл. 167, ал. 4.
(15) Първоначално определеният размер на допълнителната пожизнена пенсия за старост, съответно актуализираният и преизчислен размер на тази пенсия, не може да се променя, освен при извършване на актуализация и преизчисляване по реда на чл. 169в и 169г.

Пенсионен договор

Чл. 169а. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) При придобиване право на пенсия при условията на този дял между пенсионноосигурителното дружество и пенсионера се сключва пенсионен договор.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Пенсионният договор се сключва в писмена форма и задължително съдържа:
1. (изм. - ДВ, бр. 39 от 2005 г., в сила от 12.02.2006 г., изм. - ДВ, бр. 34 от 2006 г., в сила от 01.01.2008 г.) наименованието, седалището, адреса на управление, търговската регистрация, номер и дата на пенсионната лицензия, и единния идентификационен код на пенсионноосигурителното дружество;
2. имената и личните данни на пенсионера;
3. (нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) размера на сумата, срещу която пенсионноосигурителното дружество се задължава да изплаща допълнителна пожизнена пенсия за старост, съответно размера на средствата по индивидуалната партида за изплащане на срочна професионална пенсия за ранно пенсиониране;
4. (нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) покритите рискове;
5. (предишна т. 3, изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) вида и първоначалния размер на пенсията, нейният гарантиран размер и начините за актуализацията и преизчисляването и;
6. (предишна т. 4 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) срока на получаване на пенсията;
7. (предишна т. 5 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) реда и начина за изплащане на пенсията;
8. (предишна т. 6, доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) права на наследниците на пенсионера, в зависимост от вида на изплащаната пенсия;
9. (предишна т. 7 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) реда и начина за предоставяне на информация на пенсионера;
10. (предишна т. 8 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) разходи по изплащането на пенсията;
11. (предишна т. 9 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) условията за прекратяване на договора.
(3) (Нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Страните по пенсионния договор не може да правят изменения в него по отношение на вида на пенсията, начина за изчисляването и, покритите рискове, гарантирания размер и срока на получаването и.
(4) (Нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Договорът за изплащане на срочна професионална пенсия за ранно пенсиониране се прекратява с изтичането на предвидения в него срок, а договорът за пожизнена пенсия - със смъртта на пенсионера.

Договор за разсрочено изплащане

Чл. 169б. (Нов - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) (1) Разсроченото изплащане представлява договорно изплащане на натрупаната в индивидуалната партида сума на няколко части с еднакъв или различен размер, на равномерни или неравномерни периоди.
(2) Договорът за разсрочено изплащане се сключва в писмена форма и задължително съдържа:
1. (доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) наименованието, седалището, адреса на управление, търговската регистрация, номера и датата на пенсионната лицензия и единния идентификационен код на пенсионноосигурителното дружество и наименованието и единния идентификационен код на фонда за допълнително задължително пенсионно осигуряване, съответно на фонда за разсрочени плащания;
2. имената и личните данни на осигуреното лице, съответно на неговия наследник;
3. план за извършване на плащанията;
4. (нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) гарантирания размер на плащането по чл. 167а, ал. 1;
5. (предишна т. 4 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) реда и начина за извършване на плащанията;
6. (предишна т. 5 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) правата на наследниците на лицето, получаващо плащанията;
7. (предишна т. 6 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) реда и начина за предоставяне на информация на страните по договора;
8. (предишна т. 7 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) разходите по изплащането;
9. (предишна т. 8 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) условията за изменение и прекратяване на договора.

Актуализация на допълнителната пожизнена пенсия за старост и на разсроченото плащане

Чл. 169в. (Нов - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) (1) Допълнителната пожизнена пенсия за старост и разсроченото плащане се актуализират поне веднъж годишно, като гарантираният размер по чл. 169, ал. 3 или 4, съответно по чл. 167а, ал. 5, не се променя.
(2) Допълнителната пожизнена пенсия за старост се актуализира в зависимост от техническия лихвен процент, въз основа на който е изчислен нейният размер и реализираната доходност от инвестирането на средствата на фонда за изплащане на пожизнени пенсии по чл. 192а през периода, за който се отнася актуализацията, на годишна база.
(3) Разсроченото плащане се актуализира в зависимост от реализираната доходност от инвестирането на средствата на фонда за разсрочени плащания по чл. 192б през периода, за който се отнася актуализацията, на годишна база.
(4) Актуализацията на допълнителната пожизнена пенсия за старост се извършва с не по-малко от 50 на сто от превишението на реализираната доходност от инвестирането на средствата на фонда за изплащане на пожизнени пенсии по чл. 192а през периода, за който се отнася и техническият лихвен процент, въз основа на който е изчислен нейният размер. Размерът на допълнителната пожизнена пенсия за старост може да се намалява само след изразходване на средствата от аналитичната сметка по чл. 192а, ал. 11 и не може да бъде по-нисък от гарантирания размер по чл. 169а, ал. 2, т. 5.
(5) Актуализацията на разсроченото плащане се извършва с не по-малко от 50 на сто от реализираната доходност от инвестирането на средствата на фонда за разсрочени плащания по чл. 192б през периода, за който се отнася. Размерът на разсроченото плащане може да се намалява само след изразходване на средствата от аналитичната сметка по чл. 192б, ал. 3, т. 2 и не може да бъде по-нисък от гарантирания размер по чл. 167а, ал. 5.

Преизчисляване на допълнителната пожизнена пенсия за старост и на разсроченото плащане

Чл. 169г. (Нов - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) (1) Лицата по чл. 127, ал. 6 и 7 може да поискат не повече от веднъж в една календарна година преизчисляване на получаваната пенсия или разсрочено плащане, въз основа на натрупаните суми от осигурителните вноски, постъпили след сключването на пенсионния договор, съответно договора за разсрочено изплащане, или с част от тях.
(2) Преизчисляването по ал. 1 се извършва от първо число на месеца, следващ месеца, през който е подадено искането. Средствата от партидата въз основа на които е извършено преизчисляването, се прехвърлят във фонда за изплащане на пожизнени пенсии по чл. 192а, съответно във фонда за разсрочени плащания по чл. 192б.

Права на наследниците

Чл. 170. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) (1) При смърт на осигурено лице във фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване средствата по индивидуалната му партида се изплащат еднократно или разсрочено на наследниците му по закон при съответно прилагане на чл. 3, чл. 4, ал. 1 и чл. 5 - 10а от Закона за наследството. Средствата, дължими на низходящите на осигурения, които са починали след него, се изплащат поравно на техните низходящи, като по-близките по степен изключват по-далечните.
(2) При смърт на пенсионер с пенсия по чл. 167, ал. 4, т. 2 преди изтичане на периода на гарантирано изплащане на наследниците по ал. 1 се изплаща еднократно настоящата стойност на дължимите му плащания до края на периода на гарантирано изплащане.
(3) При смърт на пенсионер с пенсия по чл. 167, ал. 4, т. 3 по време на разсроченото изплащане на наследниците по ал. 1 се изплаща еднократно сума, възлизаща на настоящата стойност на разсрочените плащания, дължими след смъртта му съгласно предвидения план за разсрочено изплащане в договора с починалия.
(4) При смърт на лице, получаващо разсрочено плащане по чл. 167а, ал. 1, на наследниците по ал. 1 се изплаща еднократно остатъкът от дължимите плащания на починалия.
(5) При смърт на пенсионер със срочна професионална пенсия за ранно пенсиониране на наследниците по ал. 1 се изплаща еднократно или разсрочено остатъкът от средствата по индивидуалната му партида.
(6) След смъртта на лице, получаващо плащане по ал. 2 - 5, неполучената сума се актуализира по реда за актуализация на плащането към починалия до извършване на дължимото плащане на съответния наследник.
(7) Отказът от наследството на починалия не лишава наследниците по ал. 1 от правата им по ал. 1 - 5.
(8) Получаването на средства по ал. 1 - 5 не се счита за приемане на наследство.
(9) Когато няма наследници по ал. 1:
1. средствата по индивидуалната партида на починало осигурено лице в универсален пенсионен фонд постъпват във фонда за изплащане на пожизнени пенсии, а когато такъв фонд не е създаден - в резерва за гарантиране на изплащането на пожизнени пенсии;
2. дължимите средства по ал. 2 и 3 остават във фонда за изплащане на пожизнени пенсии;
3. дължимите средства по ал. 4 се прехвърлят във фонда за изплащане на пожизнени пенсии, а когато такъв фонд не е създаден - в резерва за гарантиране на изплащането на пожизнени пенсии;
4. средствата по индивидуалните партиди на починалите осигурени лица и пенсионери в професионален пенсионен фонд се прехвърлят в държавния бюджет.

Право на прехвърляне

Чл. 171. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 01.04.2018 г.) Осигуреното лице има право да промени участието си във фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване и да прехвърли натрупаните средства по индивидуалната партида от един в друг съответен фонд, управляван от друго пенсионноосигурително дружество, ако е изтекла една година от датата:
1. на сключване на първия му осигурителен договор;
2. на служебното му разпределение;
3. на възникване на осигурителното правоотношение по чл. 124а, ал. 3;
4. по чл. 124б.
(2) (Отм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 01.04.2018 г.)
(3) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 01.04.2018 г.) Осигурените лица могат да прехвърлят средствата от индивидуалните си партиди във фонда при несъгласие с извършени промени в правилника му или в инвестиционната му политика, ако в тримесечен срок от уведомлението по чл. 144, ал. 5, съответно по чл. 175а, ал. 4, подадат заявление за това, освен когато:
1. се променя седалището или адресът на управление на пенсионноосигурителното дружество, което управлява фонда;
2. промените произтичат от изменение на нормативната уредба.
(4) (Отм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Осигурено лице, което е придобило право на пенсия от универсален пенсионен фонд, има право еднократно да промени участието си и да прехвърли натрупаните средства по индивидуалната партида или сумата по чл. 131, ал. 2, което от двете е по-голямо, в друг съответен фонд, управляван от друго пенсионноосигурително дружество.
(5) (Нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) В случаите по чл. 127, ал. 6 и 7 не възниква право на промяна на участие по ал. 1, 3 и 4.
(6) (Предишна ал. 5 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Редът и начинът за промяна на участието във фонд и прехвърляне на натрупаните суми по индивидуалната партида на осигуреното лице от един фонд в друг съответен фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване, управляван от друго пенсионноосигурително дружество, се определят с наредба на комисията.

Права на осигурено лице, което не е придобило или упражнило право на пенсия по чл. 168

Чл. 172. (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Осигурено лице в професионален пенсионен фонд, което не е придобило или упражнило право на пенсия по чл. 168, може при отпускане на пенсия за осигурителен стаж и възраст по част първа или при навършване на възрастта по чл. 68, ал. 3 да получи еднократно или разсрочено натрупаните средства по индивидуалната партида или да ги прехвърли в универсален пенсионен фонд или във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване.

Право на безплатна информация

Чл. 173. (1) Осигуреното лице има право на безплатна информация за натрупаните средства по индивидуалната му партида, за доходността от тяхното управление и за произтичащите от набраните средства пенсионни права най-малко веднъж в рамките на една календарна година по начин и ред, определени в правилника на пенсионноосигурителното дружество.
(2) При смърт на осигуреното лице правото по ал. 1 се придобива от лицата по чл. 170, ал. 1.

Сигнална функция

Чл. 174. (1) (Изм. - ДВ, бр. 8 от 2003 г., в сила от 01.03.2003 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Осигурените лица, пенсионерите и техните наследници имат право да сигнализират попечителския съвет и комисията за нарушения в дейността на пенсионноосигурителното дружество.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 8 от 2003 г., в сила от 01.03.2003 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Попечителският съвет, съответно комисията, са длъжни да отговорят писмено на всяка жалба до два месеца от датата на получаването и.

Глава четиринадесета.
АКТИВИ И ИНВЕСТИЦИИ

Принципи на инвестиране

Чл. 175. (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г., доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Пенсионноосигурителното дружество инвестира средствата на фондовете за допълнително задължително пенсионно осигуряване и фондовете за извършване на плащания в съответствие с дългосрочните интереси на осигурените лица и пенсионерите и при спазване на принципите на надеждност, ликвидност, доходност и диверсификация.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) При инвестирането на средствата на фондовете по ал. 1 пенсионноосигурителното дружество е длъжно да:
1. (изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) изпълнява инвестиционната политика на всеки управляван фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване и правилата на всеки фонд за извършване на плащания с оглед постигане на инвестиционните му цели, както и да спазва инвестиционните ограничения, предвидени в политиката, съответно в правилата, в този кодекс и в актовете по прилагането му;
2. спазва правилата за управление на риска на съответния фонд и да управлява риска, като постоянно наблюдава и оценява всяка инвестиция;
3. третира равностойно и справедливо фондовете, които управлява;
4. предприема всички необходими действия, за да получи възможно най-добрия резултат за всеки управляван от него фонд, като взема предвид цената, разходите, срока, вероятността от изпълнение и сетълмент, обема и вида на сделката и всяко друго обстоятелство, свързано с нейното изпълнение;
5. не допуска конфликт на интереси.

Инвестиционна политика

Чл. 175а. (Нов - ДВ, бр. 22 от 2015 г., в сила от 24.03.2015 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Пенсионноосигурителното дружество приема инвестиционна политика на всеки управляван от него фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване. Минималното съдържание на инвестиционната политика се определя с наредба на комисията.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Дружеството преразглежда инвестиционната политика всяка година, както и незабавно след всяка съществена промяна в пазарните и в други относими условия.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Инвестиционната политика се представя на комисията в 7-дневен срок от нейното приемане, съответно изменение или допълнение.
(4) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Пенсионноосигурителното дружество информира осигурените лица за направените изменения и допълнения в инвестиционната политика на фонда чрез съобщение в два централни всекидневника и я публикува на страницата си в интернет в 7-дневен срок от промяната.

Инвестиране (Загл. изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Чл. 176. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) (1) Пенсионноосигурителното дружество може да инвестира средствата на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване само във:
1. дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от:
а) държава членка, задълженията по които съставляват държавен дълг, или от нейната централна банка;
б) Европейската централна банка или от Европейската инвестиционна банка;
в) трета държава, определена с наредба на комисията, задълженията по които съставляват държавен дълг, или от нейната централна банка, които са приети за търговия на регулиран пазар в държава членка или на официален пазар на фондова борса, или на друг организиран пазар в трета държава, функциониращ редовно, признат и публично достъпен;
г) трета държава извън посочените в буква "в", задълженията по които съставляват държавен дълг, или от нейната централна банка, които са приети за търговия на регулиран пазар в държава членка;
д) международни финансови организации, като в този случай ценните книжа трябва да имат инвестиционен кредитен рейтинг;
2. облигации, издадени от:
а) орган на местната власт на държава членка;
б) орган на местната власт на трета държава, определена с наредба на комисията, като в този случай облигациите трябва да имат инвестиционен кредитен рейтинг и да са приети за търговия на регулиран пазар в държава членка или на официален пазар на фондова борса, или на друг организиран пазар в трета държава, функциониращ редовно, признат и публично достъпен;
в) орган на местната власт на трета държава, извън посочените в буква "б", като в този случай облигациите трябва да имат инвестиционен кредитен рейтинг и да са приети за търговия на регулиран пазар в държава членка;
3. корпоративни облигации, издадени или гарантирани от банки с над 50 на сто държавно участие, получили разрешение за извършване на банкова дейност съгласно законодателството на държава членка, с цел финансиране на дългосрочни и средносрочни инфраструктурни проекти, за които в решението на общото събрание на акционерите и в предложението за сключване на облигационен заем е поето задължение да се иска приемане и да бъдат приети за търговия на регулиран пазар в държава членка в срок не по-дълъг от 6 месеца от издаването им;
4. корпоративни облигации, приети за търговия на:
а) регулиран пазар в държава членка;
б) официален пазар на фондова борса или на друг организиран пазар в трета държава, функциониращ редовно, признат и публично достъпен, като облигациите трябва да имат инвестиционен кредитен рейтинг;
5. влогове в банки с минимален кредитен рейтинг, които имат право да извършват дейност на територията на държава членка;

6. акции, различни от акции на предприятие за колективно инвестиране, както и в права или варанти по тях:
а) търгувани на регулиран пазар в държава членка;
б) търгувани на официален пазар на фондова борса или на друг организиран пазар в трета държава, функциониращ редовно, признат и публично достъпен, като акциите трябва да са включени в индекси на тези пазари;
в) привилегировани акции на емитент, чиито акции са включени в индексите по буква "б";
7. акции, предлагани при условията на първично публично предлагане по законодателството на държава членка, за което е одобрен и публикуван проспект, предвиждащ задължение да се иска приемане на акциите и те да бъдат приети за търговия на регулиран пазар в държава членка в срок не по-дълъг от 12 месеца от издаването им;
8. облигации, предлагани при условията на първично публично предлагане по законодателството на държава членка, за което е одобрен и публикуван проспект, предвиждащ задължение да се иска приемане на облигациите и те да бъдат приети за търговия на регулиран пазар в държава членка в срок не по-дълъг от 12 месеца от издаването им;
9. обезпечени корпоративни облигации, за които в решението на общото събрание на акционерите и в предложението за сключване на облигационен заем е поето задължение да се иска приемане и те да бъдат приети за търговия на регулиран пазар в срок, не по-дълъг от 6 месеца от издаването им, и за които е предвидено да бъдат съответно прилагани изискванията на Закона за публичното предлагане на ценни книжа относно довереника на облигационерите и обезпечаване на публична емисия облигации;
10. акции на:
а) (изм. - ДВ, бр. 21 от 2021 г.) дружество със специална инвестиционна цел, лицензирано по реда на Закона за дружествата със специална инвестиционна цел и дружествата за секюритизация, както и в права по § 1, т. 3 от допълнителните разпоредби на Закона за публичното предлагане на ценни книжа, издадени при увеличаване на капитала на дружеството;
б) предприятие за колективно инвестиране, чийто изключителен предмет на дейност е инвестиране в недвижими имоти, получило разрешение за извършване на дейност съгласно законодателството на държава членка, върху което се осъществява надзор, и които са приети за търговия на регулиран пазар в държава членка;
11. акции и/или дялове на колективна инвестиционна схема със седалище в държава членка или в трета държава, определена с наредба на комисията;
12. акции и/или дялове на алтернативни инвестиционни фондове, управлявани от лице, получило разрешение съгласно изискванията на Директива 2011/61/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2011 г. относно лицата, управляващи алтернативни инвестиционни фондове и за изменение на директиви 2003/41/ЕО и 2009/65/ЕО и на регламенти (ЕО) № 1060/2009 и (ЕС) № 1095/2010 (ОВ, L 174/1 от 1 юли 2011 г.);
13. инвестиционни имоти в държава членка.
(2) (Нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Пенсионноосигурителното дружество инвестира средствата на фонда за изплащане на пожизнени пенсии и на фонда за разсрочени плащания само във:
1. финансови инструменти по ал. 1, т. 1 - 4, 6, 10 и 11;
2. влогове по ал. 1, т. 5.
(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Комисията определя с наредба:
1. държавите по ал. 1, т. 1, буква "в", т. 2, буква "б", т. 4, буква "б", т. 6, буква "б" и т. 11;
2. международните финансови организации по ал. 1, т. 1, буква "д";
3. минималните нива на кредитния рейтинг по ал. 1, т. 5;
4. пазарите по ал. 1, т. 1, буква "в", т. 2, буква "б", т. 4, буква "б" и пазарите и индексите на тези пазари по ал. 1, т. 6, буква "б".
(4) (Предишна ал. 3, доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Кредитните рейтинги по ал. 1, чл. 178, 178а и чл. 251 трябва да отговарят на изискванията за използване за регулаторни цели съгласно Регламент (ЕО) № 1060/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 г. относно агенциите за кредитен рейтинг (ОВ, L 302/1 от 17 ноември 2009 г.), наричан по-нататък "Регламент 1060/2009".

Забрана за инвестиране и ограничения на сделките с активи на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване и фонд за извършване на плащания (Загл. изм. - ДВ, бр. 17 от 2006 г., доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.)

Чл. 177. (Доп. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., доп. - ДВ, бр. 38 от 2005 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Пенсионноосигурителното дружество не може да инвестира средствата на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване и на фонд за извършване на плащания във:
1. финансови инструменти, издадени от пенсионноосигурителното дружество, което го управлява, или от свързаните с него лица;
2. (изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) финансови инструменти, издадени от банка-попечител на фонд за допълнително пенсионно осигуряване или фонд за извършване на плащания, управляван от същото пенсионноосигурително дружество или лица, които се намират в тесни връзки с нея;
3. влогове в банка, която е свързано лице с пенсионноосигурителното дружество;
4. акции и/или дялове на колективна инвестиционна схема по чл. 176, ал. 1, т. 11 и на алтернативен инвестиционен фонд по чл. 176, ал. 1, т. 12, управлявани от свързано с пенсионноосигурителното дружество лице;
5. финансови инструменти, които не са напълно изплатени.
(2) (Доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Активи на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване и на фонд за извършване на плащания не могат да се придобиват от:
1. пенсионноосигурителното дружество;
2. свързани с пенсионноосигурителното дружество лица;
3. (доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) друг управляван от пенсионноосигурителното дружество фонд за допълнително пенсионно осигуряване или фонд за извършване на плащания;
4. (изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) банка-попечител на фонд за допълнително пенсионно осигуряване или фонд за извършване на плащания, управляван от същото пенсионноосигурително дружество или от лица, които се намират в тесни връзки с нея;
5. лице по чл. 123в, ал. 4 или от лица, които се намират в тесни връзки с него;
6. колективна инвестиционна схема или друго предприятие за колективно инвестиране, управлявани от свързано с пенсионноосигурителното дружество лице.
(3) (Доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване и фонд за извършване на плащания не може да придобива активи от лицата по ал. 2.
(4) Забраната за придобиване по ал. 2 и 3 не се прилага в случаите на сключване на сделка на регулиран пазар в държава членка или на официален пазар на фондова борса, или на друг организиран пазар в трета държава, функциониращ редовно, признат и публично достъпен.
(5) (Доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Пенсионноосигурителното дружество не може да извършва къси продажби и маржин покупки на финансови инструменти за сметка на управляван от него фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване и фонд за извършване на плащания.
(6) (Доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Пенсионноосигурителното дружество не може да придобива или да прехвърля на регулиран пазар от името и за сметка на управляван от него фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване и фонд за извършване на плащания финансови инструменти по чл. 176, ал. 1, т. 6 и 10 чрез сделки, които съгласно правилата за търговия на съответния регулиран пазар подлежат единствено на регистриране на този пазар. Забраната не се прилага за сделки с акции - предмет на търгово предложение.

(7) Не се допуска ползването на инвестиционни имоти - собственост на фонда за допълнително задължително пенсионно осигурявяне, за нуждите на управляващото го пенсионноосигурително дружество и на свързаните с него лица.

Инвестиции в един емитент

Чл. 177а. (Нов - ДВ, бр. 17 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Пенсионноосигурителното дружество и управляваните от него фондове за допълнително задължително пенсионно осигуряване и фондове за извършване на плащания не могат поотделно да притежават повече от 7 на сто от акциите с право на глас на един емитент.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Фондовете по ал. 1, управлявани от едно и също пенсионноосигурително дружество, не могат заедно да притежават 20 и над 20 на сто от акциите с право на глас на един емитент.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Пенсионноосигурителното дружество и управляван от него фонд по ал. 1 не могат да придобиват акции, издадени от един емитент, и акции/дялове, издадени от едно предприятие за колективно инвестиране.
(4) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Фонд по ал. 1 не може да притежава повече от 7 на сто от акциите без право на глас на един емитент.
(5) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Фондовете по ал. 1, управлявани от едно пенсионноосигурително дружество, не могат заедно да притежават 20 и над 20 на сто от акциите без право на глас на един емитент.
(6) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Фонд по ал. 1 не може да притежава повече от 20 на сто от една емисия облигации.
(7) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Пенсионноосигурителното дружество и управляваните от него фондове по ал. 1 не могат поотделно да придобиват повече от 15 на сто от акциите/дяловете на една колективна инвестиционна схема по чл. 176, ал. 1, т. 11. В този случай ограниченията по ал. 1, 2, 4 и 5 не се прилагат.
(8) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Пенсионноосигурителното дружество и управляваните от него фондове по ал. 1 не могат поотделно да придобиват повече от 7 на сто от акциите/дяловете на едно предприятие за колективно инвестиране по чл. 176, ал. 1, т. 10 и 12. В този случай ограниченията по ал. 1, 2, 4 и 5 не се прилагат.

Ограничения при инвестиране на средствата на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване

(Загл. изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.)

Чл. 178. (Изм. - ДВ, бр. 8 от 2003 г., в сила от 01.03.2003 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) (1) Не повече от 5 на сто от активите на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване могат да бъдат инвестирани във финансови инструменти, издадени от един емитент, като в това ограничение:
1. не се включват дълговите ценни книжа по чл. 176, ал. 1, т. 1, букви "а" и "б";
2. не се включват дълговите ценни книжа по чл. 176, ал. 1, т. 1, буква "в" с инвестиционен кредитен рейтинг;
3. когато емитентът е банка, се включват и влоговете на фонда в тази банка, стойността на обратните репо сделки с нея по чл. 179а, ал. 1 и стойността на нетната експозиция по форуърдните валутни договори и договорите за лихвен суап към същата банка;
4. когато емитентът е финансова институция, се включва и стойността на нетната експозиция по форуърдните валутни договори и договорите за лихвен суап към нея.
(2) Общата стойност на инвестициите на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване във финансови инструменти, издадени от дружества от една група и лицата, с които тези дружества се намират в тесни връзки, не може да превишава 10 на сто от активите на фонда. В това ограничение се включват и:
1. влоговете на фонда в банки от групата и в банки, които се намират в тесни връзки с дружества от групата, стойността на обратните репо сделки по чл. 179а, ал. 1 с тези банки и стойността на нетната експозиция към тях по форуърдните валутни договори и договорите за лихвен суап;
2. стойността на нетната експозиция по форуърдните валутни договори и договорите за лихвен суап с финансови институции от групата и финансови институции, които се намират в тесни връзки с дружества от групата.
(3) Не повече от 10 на сто от активите на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване могат да бъдат инвестирани в ценни книжа по чл. 176, ал. 1, т. 1, буква "г".
(4) Не повече от 10 на сто от активите на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване могат да бъдат инвестирани в ценни книжа по чл. 176, ал. 1, т. 1, буква "д".
(5) Не повече от 15 на сто от активите на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване могат да бъдат инвестирани в ценни книжа по чл. 176, ал. 1, т. 2, като не повече от 5 на сто от активите могат да са в облигации, издадени от орган на местната власт, които не се търгуват на регулиран пазар.
(6) Не повече от 10 на сто от активите на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване могат да бъдат инвестирани във финансови инструменти по чл. 176, ал. 1, т. 3.
(7) Не повече от 30 на сто от активите на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване могат да се инвестират във финансови инструменти по чл. 176, ал. 1, т. 4.
(8) Не повече от 25 на сто от активите на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване могат да бъдат инвестирани във влогове, като инвестициите във влогове в една банка не могат да превишават 5 на сто от активите на фонда.
(9) Не повече от 25 на сто от активите на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване могат да бъдат инвестирани във финансови инструменти по чл. 176, ал. 1, т. 6.
(10) Не повече от 2 на сто от активите на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване могат да бъдат инвестирани във финансови инструменти по чл. 176, ал. 1, т. 7.
(11) Не повече от 2 на сто от активите на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване могат да бъдат инвестирани във финансови инструменти по чл. 176, ал. 1, т. 8.
(12) Не повече от 1 на сто от активите на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване могат да бъдат инвестирани във финансови инструменти по чл. 176, ал. 1, т. 9.
(13) (Изм. - ДВ, бр. 21 от 2021 г.) Не повече от 5 на сто от активите на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване могат да бъдат инвестирани във финансови инструменти по чл. 176, ал. 1, т. 10, като не повече от 1 на сто от активите на фонда могат да бъдат инвестирани в дружества със специална инвестиционна цел, инвестиращи във вземания.
(14) Не повече от 20 на сто от активите на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване могат да бъдат инвестирани във финансови инструменти по чл. 176, ал. 1, т. 11, като не повече от 5 на сто от активите на фонда могат да се инвестират в дялове на колективни инвестиционни схеми, управлявани от едно и също управляващо дружество.
(15) Не повече от 1 на сто от активите на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване могат да бъдат инвестирани във финансови инструменти по чл. 176, ал. 1, т. 12.

(16) Не повече от 20 на сто от активите на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване могат да са деноминирани във валута, различна от лев и евро, с изключение на активите, за които е налице ограничаване на валутния риск чрез сключени хеджиращи сделки съгласно чл. 179б.
(17) Не повече от 5 на сто от активите на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване могат да бъдат инвестирани в инвестиционни имоти по чл. 176, ал. 1, т. 13.
(18) Конкретните изисквания и ограничения към инвестициите на фонда за допълнително задължително пенсионно осигуряване се определят в неговата инвестиционна политика.

Ограничения при инвестиране на средствата на фонд за извършване на плащания

Чл. 178а. (Нов - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) (1) Не повече от 5 на сто от активите на фонд за извършване на плащания може да бъдат инвестирани във финансови инструменти, издадени от един емитент, като в това ограничение:
1. не се включват дълговите ценни книжа по чл. 176, ал. 1, т. 1, букви "а" и "б";
2. не се включват дълговите ценни книжа по чл. 176, ал. 1, т. 1, буква "в" с инвестиционен кредитен рейтинг;
3. когато емитентът е банка, се включват и влоговете на фонда в тази банка и стойността на нетната експозиция по форуърдните валутни договори и договорите за лихвен суап към същата банка;
4. когато емитентът е финансова институция, се включва и стойността на нетната експозиция по форуърдните валутни договори и договорите за лихвен суап към нея.
(2) Общата стойност на инвестициите на фонд за извършване на плащания във финансови инструменти, издадени от дружества от една група и лицата, с които тези дружества се намират в тесни връзки, не може да превишава 10 на сто от активите на фонда. В това ограничение се включват и:
1. влоговете на фонда в банки от групата и в банки, които се намират в тесни връзки с дружества от групата, и стойността на нетната експозиция към тях по форуърдните валутни договори и договорите за лихвен суап;
2. стойността на нетната експозиция по форуърдните валутни договори и договорите за лихвен суап с финансови институции от групата и финансови институции, които се намират в тесни връзки с дружества от групата.
(3) Не повече от 10 на сто от активите на фонд за извършване на плащания може да бъдат инвестирани в ценни книжа по чл. 176, ал. 1, т. 1, буква "г".
(4) Не повече от 10 на сто от активите на фонд за извършване на плащания може да бъдат инвестирани в ценни книжа по чл. 176, ал. 1, т. 1, буква "д".
(5) Не повече от 15 на сто от активите на фонд за извършване на плащания може да бъдат инвестирани в ценни книжа по чл. 176, ал. 1, т. 2, като не повече от 5 на сто от активите може да са в облигации, издадени от орган на местната власт, които не се търгуват на регулиран пазар.
(6) Не повече от 20 на сто от активите на фонд за извършване на плащания може да бъдат инвестирани във финансови инструменти по чл. 176, ал. 1, т. 3.
(7) Не повече от 15 на сто от активите на фонд за извършване на плащания може да бъдат инвестирани във финансови инструменти по чл. 176, ал. 1, т. 4.
(8) Не повече от 20 на сто от активите на фонд за извършване на плащания може да бъдат инвестирани във финансови инструменти по чл. 176, ал. 1, т. 6 и 11.
(9) (Изм. - ДВ, бр. 21 от 2021 г.) Не повече от 5 на сто от активите на фонд за извършване на плащания може да бъдат инвестирани във финансови инструменти по чл. 176, ал. 1, т. 10, като не повече от 1 на сто от активите на фонда може да бъдат инвестирани в дружества със специална инвестиционна цел, инвестиращи във вземания.
(10) Не повече от 5 на сто от активите на фонд за извършване на плащания може да се инвестират във влогове в една банка.
(11) Не повече от 5 на сто от активите на фонд за извършване на плащания може да се инвестират в дялове на колективни инвестиционни схеми, управлявани от едно и също управляващо дружество.
(12) Не повече от 20 на сто от активите на фонд за извършване на плащания може да са деноминирани във валута, различна от лев и евро, с изключение на активите, за които е налице ограничаване на валутния риск чрез сключени хеджиращи сделки съгласно чл. 179б.
(13) Конкретните изисквания и ограничения към инвестициите на фонд за извършване на плащания се определят в правилата по чл. 144а.

Забрана за получаване и предоставяне на заеми (Загл. изм. - ДВ, бр. 17 от 2006 г.)

Чл. 179. (Изм. - ДВ, бр. 17 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Пенсионноосигурителното дружество не може да получава, както и да предоставя, заеми от името и за сметка на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване и на фонд за извършване на плащания или да бъде гарант на трети лица с активите на тези фондове.

Репо сделки и обратни репо сделки

Чл. 179а. (1) (Нов - ДВ, бр. 17 от 2006 г., предишен текст на чл. 179а, доп. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Пенсионноосигурителното дружество може да сключва от името и за сметка на управляван от него фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване репо сделки и обратни репо сделки с ценни книжа по чл. 176, ал. 1 за срок не по-дълъг от 6 месеца общо в размер до 5 на сто от активите на фонда, определени към края на работния ден, предхождащ датата на сключване на последната репо сделка или на последната обратна репо сделка.
(2) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Сключването на сделки по ал. 1 не може да води до промяна в инвестиционните цели и ограничения, посочени в инвестиционната политика на съответния фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване.
(3) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Пенсионноосигурителното дружество може да сключва сделки по ал. 1 само когато тази възможност е предвидена в инвестиционната политика на фонда за допълнително задължително пенсионно осигуряване и когато насрещните страни по тях са банка или инвестиционен посредник, притежаващ собствен капитал в размер не по-малък от 1 500 000 лв., получили са разрешение да извършват дейност съгласно законодателството на държава членка или които подлежат на надзор от страна на компетентен орган от друга държава - страна по Споразумението за Организацията за икономическо сътрудничество и развитие.

Сделки за намаляване на инвестиционния риск

Чл. 179б. (Нов - ДВ, бр. 17 от 2006 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) С цел намаляване на инвестиционния риск, свързан с активите на пенсионните фондове и на фондовете за извършване на плащания, пенсионноосигурителното дружество може да сключва сделки, които предвиждат отлагане на изпълнението на задълженията по тях за определена бъдеща дата или срок.

(2) Сделки по ал. 1 са:
1. (изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) сделките с фючърси, търгувани на регулирани пазари в държави членки или на официални пазари на фондови борси, или на други организирани пазари в трети държави, функциониращи редовно, признати и публично достъпни, които са посочени в наредба на комисията;
2. (изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) сделките с опции:
а) търгувани на регулирани пазари в държави членки или на официални пазари на фондови борси, или на други организирани пазари в трети държави, функциониращи редовно, признати и публично достъпни, които са посочени в наредба на комисията;
б) извънборсово търгувани, насрещна страна по които е банка, която подлежи на надзор от страна на компетентен орган от държава членка или от друга държава, посочена в наредба на комисията;
3. форуърдните валутни договори;
4. лихвените суапови сделки.
(3) Комисията приема наредба за условията за сключване на сделки по ал. 1, както и за изискванията и ограниченията към тях.

Управление на риска

Чл. 179в. (Нов - ДВ, бр. 22 от 2015 г., в сила от 24.03.2015 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Управителният орган на пенсионноосигурителното дружество утвърждава вътрешни правила за процедурите за наблюдение, измерване и управление на риска, свързан с инвестициите на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване и на фонд за извършване на плащания, и ги представя на комисията в 7-дневен срок от тяхното утвърждаване, съответно изменение или допълнение.
(2) Вътрешните правила по ал. 1 трябва да осигуряват надеждно управление на риска в съответствие с естеството, мащаба и сложността на инвестициите на фонда.
(3) (Доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) При управлението на риска пенсионноосигурителното дружество използва адекватни методи за неговата оценка и се съобразява със заложените цели в инвестиционната политика на фонда за допълнително задължително пенсионно осигуряване и в правилата на фонда за извършване на плащания.
(4) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) При оценката на риска, свързан с инвестициите на фонда за допълнително задължително пенсионно осигуряване и на фонда за извършване на плащания, и вземането на инвестиционни решения пенсионноосигурителното дружество не се доверява единствено и механично на кредитни рейтинги, присъдени от агенции за кредитен рейтинг по чл. 3, параграф 1, буква "б" на Регламент № 1060/2009. При преценката за спазването на това изискване комисията оценява използването на позоваванията на кредитни рейтинги в правилата по ал. 1 и в инвестиционната политика.

Оповестяване на информация (Загл. изм. - ДВ, бр. 17 от 2006 г.)

Чл. 180. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2006 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Пенсионноосигурителното дружество е длъжно всяко тримесечие, до 10-о число на следващия го месец да публикува на своята страница в Интернет информация за обема и структурата на инвестициите по видове активи и емитенти на финансови инструменти за всеки управляван от него фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване и фонд за извършване на плащания. Информацията се изготвя по данни към края на предходното тримесечие.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) С наредба на комисията се определят изискванията относно:
1. (доп. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) формата и съдържанието на информацията по ал. 1;
2. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) определянето и публичното оповестяване от пенсионноосигурителното дружество на постигнатата доходност и равнището на инвестиционния риск при управлението на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване и на фонд за извършване на плащания.

Нарушаване на изискванията и ограниченията по обективни причини (Загл. изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.)

Чл. 180а. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Пенсионноосигурителното дружество е длъжно да следи ежедневно за спазване на изискванията на чл. 176 и 179б, на инвестиционната политика на управлявания от него фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване и на правилата на фонда за извършване на плащания. В случай че придобити активи престанат по обективни причини да отговарят на посочените изисквания, пенсионноосигурителното дружество е длъжно да уведоми комисията в 14-дневен срок от датата на промяната и да приведе активите на фонда в съответствие с тези изисквания в 6-месечен срок от датата на промяната.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Пенсионноосигурителното дружество е длъжно да следи ежедневно за спазването на ограниченията на чл. 177а, 178, 178а, чл. 179а, ал. 1 и на предвидените ограничения в инвестиционната политика на фонда за допълнително задължително пенсионно осигуряване, съответно в правилата на фонда за извършване на плащания, и да приведе активите на фонда в съответствие с тях в рамките на 6 месеца от датата на превишение на съответното ограничение, когато то се дължи на:
1. промяна в пазарната цена или в цената, използвана за извършване на последваща оценка на актив на фонда;
2. промяна в общата стойност на активите на фонда;
3. придобиване на права по акции от фонда в качеството му на акционер на даден емитент;
4. намаляване на капитала на даден емитент;
5. намаляване на броя на акциите и/или на дяловете на колективна инвестиционна схема;
6. други обективни причини, писмено обосновани и документирани от дружеството.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) В случаите по ал. 2 до привеждането на активите на фонда по ал. 1 в съответствие със законовите изисквания пенсионноосигурителното дружество не може да придобива за сметка на фонда активи, по отношение на които е нарушено ограничението.
(4) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Когато в случай на преобразуване на фонд по ал. 1 бъдат нарушени ограниченията по чл. 177а, 178, 178а и/или 179а от новообразувания или приемащия фонд, неговите активи се привеждат в съответствие с тези ограничения в срок 6 месеца от датата на вписването на вливането или сливането в регистъра на окръжния съд по седалището на фонда за допълнително задължително пенсионно осигуряване.

Неприлагане на ограниченията

Чл. 180б. (1) (Нов - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., предишен текст на чл. 180б - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) При спазване на принципите по чл. 175 пенсионноосигурително дружество, което е получило разрешение да управлява фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване, може да не прилага ограниченията по чл. 177а, 178 и 179а в срок до 6 месеца от получаването на разрешението.
(2) (Нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) При спазване на принципите по чл. 175 пенсионноосигурително дружество, което е учредило фонд за извършване на плащания, може да не прилага ограниченията по чл. 177а и 178а в срок до 12 месеца от учредяването му.

Доходност от инвестиционните имоти

Чл. 180в. (Нов - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) (1) След изтичане на 5 години от придобиването на всеки отделен инвестиционен имот, притежаван от фонда за допълнително задължително пенсионно осигуряване, пенсионноосигурителното дружество е длъжно към края на всяко тримесечие да съпоставя постигнатата доходност от този имот за предходния 60-месечен период с постигнатата доходност при управлението на фонда за същия период.
(2) Когато доходността от имота е по-ниска от 50 на сто от доходността при управлението на фонда за съответния период, пенсионноосигурителното дружество е длъжно в срок до 24 месеца от установяване на това обстоятелство да продаде инвестиционния имот на цена не по-ниска от пазарната. Настъпването на промени през 24-месечния период в доходността от инвестиционния имот и/или в доходността от управлението на фонда не освобождава дружеството от това задължение.
(3) Редът и начинът за изчисляване и съпоставяне на доходността по ал. 1 и 2 се определят с наредба на комисията.

Оценка на активите

Чл. 181. (Изм. - ДВ, бр. 8 от 2003 г., в сила от 01.03.2003 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Управителният орган на пенсионноосигурителното дружество приема правила за оценка на активите и пасивите на дружеството и на управляваните от него фондове за допълнително задължително пенсионно осигуряване и фондове за извършване на плащания и ги представя на комисията в 7-дневен срок от приемането на изменения и допълнения в тях.
(2) Комисията определя с наредба:
1. минималното съдържание на правилата по ал. 1;
2. (изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) начина и реда за оценка на активите и пасивите на фондовете по ал. 1 и на пенсионноосигурителното дружество;
3. (изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) задълженията на пенсионноосигурителното дружество във връзка с оценката на активите и пасивите на управляваните фондове по ал. 1 и на собствените му активи и пасиви;
4. (изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) начина и реда за определяне на нетната стойност на активите на фондовете по ал. 1;
5. (изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) начина и реда за изчисляване и обявяване на стойността на един дял на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване;
6. (доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) изискванията към воденето на индивидуалните партиди във фонд за допълнително пенсионно осигуряване и на аналитичните сметки във фонда за разсрочени плащания.

Договор с инвестиционен посредник

Чл. 182. (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Договор с банки-депозитари

Чл. 183. (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Актюерско обслужване

Чл. 184. (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Глава петнадесета.
СЧЕТОВОДСТВО И ОТЧЕТНОСТ

Изисквания към счетоводството на пенсионноосигурителното дружество, на фондовете за допълнително задължително пенсионно осигуряване и на фондовете за извършване на плащания (Загл. изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.)

Чл. 185. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 12 от 2019 г., в сила от 01.01.2019 г., доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Пенсионноосигурителното дружество организира и осъществява счетоводството си и изготвя годишните си финансови отчети и годишните финансови отчети на управляваните от него фондове за допълнително задължително пенсионно осигуряване и фондове за извършване на плащания, годишния доклад за дейността си, както и годишен доклад за дейността на всеки фонд в съответствие с изискванията на Закона за счетоводството, приложимите Международни счетоводни стандарти, разпоредбите на този кодекс и на актовете по прилагането му.
(2) (Доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Пенсионноосигурителното дружество изготвя отделни отчети за надзорни цели на дружеството и на всеки управляван от него фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване и фонд за извършване на плащания.
(3) Комисията определя с наредба изискванията към съдържанието, периодичността на изготвяне и сроковете на представяне на отчетите за надзорни цели.

Счетоводство на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване и фонд за извършване на плащания (Загл. изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.)

Чл. 186. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Пенсионноосигурителното дружество води самостоятелно счетоводство на всеки управляван от него фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване и фонд за извършване на плащания и съставя отделни отчети за съответния фонд.

Месечни отчети

Чл. 186а. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Дружеството е длъжно да представя на комисията месечните финансови отчети за надзорни цели на дружеството и на управляваните от него фондове за допълнително задължително пенсионно осигуряване и фондове за извършване на плащания в срок до 20 дни след края на всеки месец.

Годишни финансови отчети

Чл. 187. (Изм. - ДВ, бр. 8 от 2003 г., в сила от 01.03.2003 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 95 от 2016 г., доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Годишните финансови отчети на пенсионноосигурителното дружество и на управляваните от него пенсионни фондове и фондове за извършване на плащания се проверяват и заверяват съвместно от две одиторски дружества, които са регистрирани одитори съгласно Закона за независимия финансов одит, определени от общото събрание на дружеството.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 95 от 2016 г.) Регистрираните одитори са длъжни да извършват добросъвестна и безпристрастна проверка и да опазват служебната тайна.
(3) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Регистрираните одитори извършват проверка и:
1. (доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) изразяват одиторско мнение относно достоверното представяне на имущественото и финансовото състояние и финансовия резултат на пенсионноосигурителното дружество и на управляваните от него фондове за допълнително задължително пенсионно осигуряване и фондове за извършване на плащания;
2. (доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) изготвят доклад за потвърждение, че годишните отчети за надзорни цели са съставени на базата на одитираните годишни финансови отчети на дружеството и на управляваните фондове за допълнително задължително пенсионно осигуряване и фондове за извършване на плащания, изготвени са в съответствие с изискванията на наредбата по чл. 185, ал. 3 и информацията в тях е последователна във всички съществени аспекти;
3. изразяват одиторско мнение относно съответствието на системата за управление с изискванията на този кодекс и актовете по прилагането му.
(4) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Одитираните годишни финансови отчети и докладите за дейността на пенсионноосигурителното дружество и за управлението на фондовете за допълнително задължително пенсионно осигуряване и на фондовете за извършване на плащания се приемат от общото събрание на акционерите на дружеството.

Избор и назначаване на одитори

Чл. 187а. (Нов - ДВ, бр. 95 от 2016 г.) (1) Пенсионноосигурителните дружества избират одиторите по чл. 187, ал. 1 след предварително съгласуване на избора с Комисията за финансов надзор.
(2) Критериите за съгласуване на избора на одитори по ал. 1 се приемат от Комисията за финансов надзор, съгласувано с Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори.
(3) Когато в 14-дневен срок от датата на искането за съгласуване Комисията за финансов надзор не е направила възражение, се приема, че предложението за избор на одитор е съгласувано.

Задължения на одиторите

Чл. 188. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Регистрираните одитори на пенсионноосигурителното дружество и на управляваните от него фондове за допълнително задължително пенсионно осигуряване и фондове за извършване на плащания информират незабавно комисията в писмена форма за всички обстоятелства, които са им станали известни в хода на одита и които:
1. представляват нарушение на този кодекс и на подзаконовите нормативни актове по прилагането му;
2. (доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) засягат или могат да нарушат нормалното функциониране на пенсионноосигурителното дружество и/или управляваните от него фондове за допълнително задължително пенсионно осигуряване и фондове за извършване на плащания;
3. (доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) водят или биха могли да доведат до ситуация, при която пенсионноосигурителното дружество и/или управляваните от него фондове за допълнително задължително пенсионно осигуряване и фондове за извършване на плащания няма да са в състояние да изпълняват своите задължения;
4. (доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) причиняват или могат да причинят значителни вреди на пенсионноосигурителното дружество и/или на управляваните от него фондове за допълнително задължително пенсионно осигуряване и фондове за извършване на плащания;
5. водят до отказ на одиторите от изразяване на мнение върху финансовите отчети или до изразяване на квалифицирано мнение;
6. са свързани с неверни или с непълни данни в отчетите и докладите, които пенсионноосигурителното дружество представя в комисията.
(2) (Доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Регистрираните одитори на пенсионноосигурителното дружество и на управляваните от него фондове за допълнително задължително пенсионно осигуряване и фондове за извършване на плащания са длъжни при писмено искане от заместник-председателя на комисията или от комисията да представят съответната документация относно обстоятелствата по ал. 1.
(3) Регистрираните одитори не носят отговорност за нарушаване на съответните законови или договорни условия за запазване на конфиденциалност в случаите, когато по реда на този закон добросъвестно са предоставили информация на заместник-председателя на комисията или на комисията.

Обнародване на отчета

Чл. 189. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., отм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.)

Задължение за представяне и оповестяване на одитираните годишни финансови отчети и доклади

Чл. 190. (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Пенсионноосигурителното дружество представя на комисията в срок до три месеца след края на финансовата година одитираните годишни финансови отчети, придружени с одиторските доклади,

отчетите за надзорни цели и годишните доклади за дейността на дружеството и за управлението на фондовете за допълнително задължително пенсионно осигуряване и на фондовете за извършване на плащания.
(2) Пенсионноосигурителното дружество публикува едновременно на своята страница в интернет в срок до 30 юни на годината, следваща отчетната година:
1. (доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) приетите от общото събрание на акционерите одитирани годишни финансови отчети на дружеството и на управляваните от него фондове за допълнително задължително пенсионно осигуряване и фондове за извършване на плащания, придружени с одиторските доклади;
2. (доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) годишните доклади за дейността на дружеството и за управлението на фондовете за допълнително задължително пенсионно осигуряване и на фондовете за извършване на плащания;
3. информация за предложението на управителния орган на дружеството за разпределение на печалбата или за покриване на загуба от предходната година и решението на общото събрание на акционерите на дружеството за начина на разпределяне на печалбата или за покриване на загуба.

Глава шестнадесета.
ФОНДОВЕ ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА ПЛАЩАНИЯТА И РЕЗЕРВИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА ПЕНСИОННООСИГУРИТЕЛНОТО ДРУЖЕСТВО (ЗАГЛ. ИЗМ. - ДВ, БР. 92 ОТ 2017 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 19 ОТ 2021 Г.)

Глава шестнадесета.
РЕЗЕРВИ НА ПЕНСИОННООСИГУРИТЕЛНОТО ДРУЖЕСТВО (ЗАГЛ. ИЗМ. - ДВ, БР. 92 ОТ 2017 Г.)

Глава шестнадесета.
ПЕНСИОННИ РЕЗЕРВИ

Гаранции за изпълнение на задълженията

Чл. 191. (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Пенсионноосигурителното дружество, което управлява универсален и/или професионален пенсионен фонд, гарантира с активите си изпълнението на задълженията към осигурените лица, пенсионерите и техните наследници.

Резерви на пенсионноосигурителното дружество

Чл. 192. (1) Пенсионноосигурителното дружество задължително създава общи резерви по реда на Търговския закон.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 8 от 2003 г., в сила от 01.03.2003 г., доп. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) За покриване на недостига във фонда за изплащане на пожизнени пенсии по чл. 192а пенсионноосигурителното дружество създава резерв за гарантиране изплащането на пожизнените пенсии.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Резервът по ал. 2 се формира от:
1. превишението във фонда за изплащане на пожизнени пенсии по чл. 192а, ал. 15, т. 1;
2. собствени средства на пенсионноосигурителното дружество;
3. прехвърлени средства по реда на чл. 170, ал. 9, т. 1 и 3.
(4) (Нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Средствата на резерва по ал. 2 може да се използват само за покриване на недостиг във фонда за изплащане на пожизнени пенсии по чл. 192а.
(5) (Нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Средствата на резерва по ал. 2 се инвестират в съответствие с чл. 176, ал. 2 - 4, чл. 177, ал. 1 и чл. 178а. Оценката на неговите активи и пасиви се извършва към края на всеки календарен месец съгласно чл. 181.
(6) (Предишна ал. 4, доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Пенсионноосигурителните дружества не могат да раздават дивидент на своите акционери преди формирането на резервите по ал. 1 и 2 и покриването на недостиг във фондовете за извършване на плащания, когато такъв е налице.
(7) (Нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Изискванията към формирането, изчисляването и поддържането на резерва за гарантиране на изплащането на пожизнени пенсии, допълването му и освобождаването на средства от него се определят с наредба на комисията.

Фонд за изплащане на пожизнени пенсии

Чл. 192а. (Нов - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) (1) Фондът за изплащане на пожизнени пенсии се създава с решение на управителния орган на пенсионноосигурителното дружество при определяне на първата допълнителна пожизнена пенсия за старост.
(2) Пенсионноосигурителното дружество представя в комисията в срок три работни дни от вземане на решението по ал. 1 искане за вписване на фонда в регистъра по чл. 30, ал. 1, т. 13 от Закона за Комисията за финансов надзор, към което се прилагат:
1. протоколът с решението на управителния орган за създаване на фонда;
2. правилата по чл. 144а.
(3) Комисията се произнася по искането с решение в 7-дневен срок от постъпването му въз основа на предложение на заместник-председателя на комисията.
(4) Комисията отказва вписване, само когато решението за създаване на фонда не е прието от компетентния орган на дружеството или не са спазени изисквания за кворум или мнозинство.
(5) Фондът се смята за учреден от постановяването на решението на комисията за вписването му в регистъра по чл. 30, ал. 1, т. 13 от Закона за Комисията за финансов надзор.
(6) Агенцията по вписванията вписва фонда в регистър БУЛСТАТ, след като и бъде представено решението по ал. 5. Пенсионноосигурителното дружество уведомява комисията за вписването в срок три работни дни от извършването му.
(7) Фондът се формира от:
1. прехвърлените средства от индивидуалните партиди на лицата, на които е определена допълнителна пожизнена пенсия за старост;
2. прехвърлените средства по реда на ал. 16 и чл. 170, ал. 9, т. 1 - 3;
3. дохода от инвестиране на средствата на фонда.
(8) От фонда по ал. 1:
1. се изплащат пожизнените пенсии и дължимите средства на наследниците на починалите пенсионери и се извършват разходи за тяхното изплащане в страната съгласно ал. 9;
2. се извършват разходи за придобиване и продажба на неговите активи;
3. се изплаща таксата по чл. 201, ал. 1, т. 3;
4. се прехвърлят средства по реда на ал. 15, т. 1 и ал. 17;

5. не може да се извършват плащания, различни от предвидените в т. 1 - 4.
(9) Разходите за изплащане на пожизнени пенсии са в размер на фактически извършените, но не повече от един лев на транзакция. В случай че фактически извършените разходи за изплащане на пожизнени пенсии надвишават този размер, пенсионноосигурителното дружество възстановява на фонда превишението на разходите.
(10) Фондът се води в левове. Оценката на активите и пасивите на фонда се извършва към края на всеки календарен месец в съответствие с изискванията на чл. 181.
(11) Във фонда се води отделна аналитична сметка за частта от дохода, с който не е извършена актуализация на пожизнените пенсии по реда на чл. 169в, ал. 4.
(12) Отговорният актюер на пенсионноосигурителното дружество:
1. изчислява задълженията към пенсионерите и наследниците на починалите пенсионери и изискуемия размер на средствата, необходими за тяхното покриване, към 31 декември всяка година;
2. заверява изчисленията по т. 1 в годишния актюерски доклад на фонда.
(13) При изчисляването по реда на ал. 12, т. 1:
1. се използват надеждни и справедливи актюерски изчисления и допускания, които отчитат всички задължения, произтичащи от сключените пенсионни договори, така че размерът на средствата на фонда да бъде достатъчен за изплащане на всички отпуснати пожизнени пенсии и дължими плащания на наследници;
2. възприетите за оценка на задълженията допускания се избират разумно, като се отчита по целесъобразност подходяща граница за неблагоприятните отклонения;
3. се прилагат таблицата по чл. 169, ал. 1, т. 2 и одобрения технически лихвен процент по реда на чл. 169, ал. 9 - 12;
4. методът и актюерските допускания не може да се променят, освен в случаите на промени в правните, демографските или икономическите обстоятелства, на които се основават допусканията.
(14) Пенсионноосигурителното дружество е длъжно по всяко време да поддържа достатъчно по размер средства във фонда, отговарящи на цялостната му дейност, с които да гарантира покритие на поетите осигурителни рискове.
(15) В случай че при изчисляването по ал. 12, т. 1 размерът на средствата във фонда е:
1. по-голям от 105 на сто от размера на задълженията към пенсионерите и техните наследници, превишението над 105 на сто може да се прехвърля в резерва по чл. 192, ал. 2;
2. между 100 и 105 на сто от размера на задълженията към пенсионерите и техните наследници, превишението над 100 на сто остава във фонда.
(16) В случай че при изчисляването по ал. 12, т. 1 размерът на средствата на фонда е по-нисък от размера на задълженията към пенсионерите и техните наследници, дружеството допълва разликата със средства от резерва по чл. 192, ал. 2, а при недостиг на средства в него - със собствени средства.
(17) Когато през предходните 5 години средства от резерва по чл. 192, ал. 2 са използвани за покриване на недостиг във фонда, тези средства се възстановяват в резерва по чл. 192, ал. 2 до размера на превишението по ал. 15, т. 2.
(18) Изискванията към формирането и поддържането на фонда, изчисляването на изискуемия размер на средствата в него и на превишението по ал. 15, допълването на фонда и освобождаването на средства от него се определят с наредба на комисията.

Фонд за разсрочени плащания

Чл. 192б. (Нов - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) (1) Фондът за разсрочени плащания се създава с решение на управителния орган на пенсионноосигурителното дружество при определяне на първото разсрочено плащане по чл. 167а, ал. 1.
(2) Фондът се формира от:
1. прехвърлените средства от индивидуалните партиди на лицата, на които е определено разсрочено плащане по чл. 167а, ал. 1;
2. прехвърлените средства по реда на ал. 7;
3. дохода от инвестирането на средствата на фонда.
(3) Във фонда се водят:
1. аналитични сметки на лицата, чиито средства са прехвърлени, в които се правят записи за прехвърлените средства и изплатените суми на всяко лице;
2. отделна аналитична сметка за частта от дохода, с който не е извършена актуализация на разсрочените плащания.
(4) От фонда по ал. 1:
1. се изплащат разсрочените плащания по чл. 167а, ал. 1 и дължимите средства на наследниците на починалите лица, получавали такива плащания, и се извършват разходи за тяхното изплащане в страната;
2. се извършват разходи за придобиване и продажба на неговите активи;
3. се изплаща таксата по чл. 201, ал. 1, т. 3;
4. се прехвърлят средства по реда на ал. 6, т. 1 и ал. 8 и чл. 170, ал. 9, т. 3;
5. не може да се извършват плащания, различни от предвидените в т. 1 - 4.
(5) При създаването, управлението и изчисляването на необходимия размер на средствата във фонда се прилагат съответно разпоредбите на чл. 192а, ал. 2 - 6, 9, 10, 12, 14 и 18.
(6) В случай че при изчисляването по чл. 192а, ал. 12, т. 1 размерът на средствата на фонда е:
1. повече от 105 на сто от размера на задълженията към лицата, получаващи разсрочени плащания, и техните наследници, превишението над 105 на сто може да се прехвърля в резерва по чл. 193а, ал. 1;
2. между 100 и 105 на сто от размера на задълженията към лицата, получаващи разсрочени плащания, и техните наследници, превишението над 100 на сто остава във фонда.
(7) В случай че при изчисляването по чл. 192а, ал. 12, т. 1 размерът на средствата на фонда е по-нисък от размера на задълженията към лицата, получаващи разсрочени плащания, и техните наследници, дружеството допълва разликата със средства от резерва по чл. 193а, ал. 1, а при недостиг на средства в него - със собствени средства.
(8) Когато през предходните 5 години средства от резерва по чл. 193а, ал. 1 са използвани за покриване на недостиг във фонда по ал. 1, тези средства се възстановяват на резерва до размера на превишението по ал. 5, т. 2.

Минимална доходност

Чл. 193. (Изм. - ДВ, бр. 8 от 2003 г., в сила от 01.03.2003 г., изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Пенсионноосигурителните дружества са задължени да постигат минимална доходност при управлението на активите на фондовете за допълнително задължително пенсионно осигуряване.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Минималната доходност се определя от комисията към края на всяко тримесечие в процент поотделно за универсалните и професионалните пенсионни фондове на базата на постигнатата доходност от управлението на активите на всички фондове от съответния вид за предходния 24-месечен период.

(3) Минималната доходност за съответните видове пенсионни фондове представлява 60 на сто от средната постигната доходност или с 3-процентни пункта по-малка от средната - което от двете числа е по-малко.
(4) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Минималната доходност се обявява от комисията до края на всеки месец, следващ отчетното тримесечие.
(5) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Когато постигнатата доходност от фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване е по-ниска от минималната, пенсионноосигурителното дружество, управляващо фонда, е длъжно в 10-дневен срок от обявяването и да покрие разликата до минималната.
(6) За гарантиране на минималната доходност се създават резерви в пенсионния фонд и в пенсионноосигурителното дружество.
(7) (Доп. - ДВ, бр. 112 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Когато постигнатата доходност от универсален или професионален пенсионен фонд е с над 40 на сто по-висока от средната постигната доходност за съответния вид пенсионен фонд или превишава с 3-процентни пункта средната - което от двете числа е по-голямо, средствата от доходността над този процент се заделят за резерв от съответния фонд. Стойността на резерва не може да надвишава 1 на сто от стойността на нетните активи на фонда.
(8) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Пенсионноосигурителното дружество задължително създава със собствени средства резерв в дружеството за всеки управляван от него фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване. Резервът се преизчислява към края на всеки месец, като размерът му не може да е по-малък от 0,5 на сто и по-голям от 1,5 на сто от стойността на нетните активи на съответния фонд, намалени със средствата на резерва по ал. 7.
(9) Ако постигнатата доходност на универсалния и професионалния пенсионен фонд е под гарантирания минимум, разликата се покрива от резерва във фонда. Когато средствата от резерва във фонда не са достатъчни, пенсионноосигурителното дружество покрива недостига със средствата от резерва по ал. 8.
(10) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Пенсионноосигурителното дружество покрива със собствени средства разликата до минималната доходност, в случай че средствата на резервите по ал. 7 и 8 не са достатъчни.
(11) (Предишна ал. 10, изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Средствата на резервите по ал. 7 и 8 се инвестират при спазване разпоредбите на чл. 175, чл. 175а, чл. 176, ал. 1, 3 и 4, чл. 177 - 178, чл. 179 - 180а и чл. 180в.
(12) (Предишна ал. 11 - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Отчисленията за създаване на резерва по ал. 8 се признават за разход на пенсионноосигурителното дружество и не се облагат с данък по реда на Закона за корпоративното подоходно облагане.
(13) (Предишна ал. 12, доп. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Начинът и редът за определяне на минималната доходност, за покриване на разликата до минималната доходност и за формиране и използване на резервите по ал. 7 и 8, както и за освобождаване на средства от резерва по ал. 8, се уреждат с наредба на комисията.

Резерв за гарантиране на сумата на брутния размер на преведените вноски в универсален пенсионен фонд

Чл. 193а. (Нов - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) (1) Пенсионноосигурителното дружество създава резерв за гарантиране на брутния размер на вноските в универсален пенсионен фонд при условията на чл. 131, ал. 2.
(2) Резервът по ал. 1 се формира от:
1. собствени средства на пенсионноосигурителното дружество;
2. прехвърлените средства по реда на ал. 4, т. 2;
3. средствата, преведени по чл. 192б, ал. 6, т. 1 и ал. 8.
(3) Резервът по ал. 1 е в размер 0,5 на сто от стойността на нетните активи на универсалния пенсионен фонд и се преизчислява към края на всеки месец. В случай на недостиг в резерва дружеството го допълва със собствени средства.
(4) При прехвърляне на средства по чл. 171, ал. 1 и 3 на осигурено лице в универсален пенсионен фонд пенсионноосигурителното дружество, управляващо фонда, от който се прехвърлят средствата:
1. предоставя на дружеството, управляващо фонда, в който се прехвърлят средствата, информация за размера на прехвърлените средства, сумата на брутния размер на постъпилите осигурителни вноски, прехвърлените средства по чл. 172 и частта от вноските, съответстваща на изплатените средства по чл. 139, ал. 1, т. 2;
2. превежда в резерва по ал. 1 на дружеството по т. 1 част от своя резерв за гарантиране на брутния размер на вноските в универсален пенсионен фонд, равна на 0,5 на сто от прехвърлените средства по индивидуалната партида на осигурения, когато те са по-малко от сумата на брутния размер на постъпилите за него осигурителни вноски съгласно чл. 131, ал. 2 - 5.
(5) Когато при промяна на участие по чл. 171, ал. 4 натрупаните средства по индивидуалната партида на осигурено лице в универсален пенсионен фонд са по-малко от сумата на брутния размер на постъпилите осигурителни вноски, индивидуалната партида се допълва до тази сума съгласно чл. 131, ал. 2 - 5 със средства от резерва за гарантиране на брутния размер на вноските в универсален пенсионен фонд и средствата по партидата след допълването и се превеждат на фонда, в който лицето желае да се осигурява. Пенсионноосигурителното дружество, управляващо фонда от който се прехвърлят средствата, предоставя на дружеството, управляващо фонда, където те постъпват, информацията по ал. 4, т. 1 към датата на прехвърлянето.
(6) Средствата на резерва по ал. 1 може да се използват само за:
1. допълване на индивидуалните партиди на осигурените лица при прехвърляне на средства по ал. 5 и при отпускане на пенсии по чл. 167 и еднократните и разсрочени плащания по чл. 167а, ал. 1 и 2;
2. прехвърляне на съответните части от резерва по реда на ал. 4, т. 2;
3. покриване на недостиг във фонда за разсрочени плащания по чл. 192б, ал. 7.
(7) Средствата на резерва по ал. 1 се инвестират при спазване разпоредбите на чл. 175, 175а, чл. 176, ал. 1, 3 и 4, чл. 177 - 178, чл. 179 - 180а и чл. 180в.
(8) Отчисленията за създаване на резерва по ал. 1 се признават за разход на пенсионноосигурителното дружество и не се облагат с данък по реда на Закона за корпоративното подоходно облагане.
(9) Изискванията към формирането, изчисляването и поддържането на резерва по ал. 1, допълването му до изискуемия размер и освобождаването на средства от него се определят с наредба на комисията.

Прехвърляне на парични средства

Чл. 193б. (Нов - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Прехвърлянето на средства между индивидуалните партиди, фондовете за извършване на плащания и предвидените в този кодекс резерви се извършва в парични средства.

Глава седемнадесета.
ПРЕОБРАЗУВАНЕ, ПРЕКРАТЯВАНЕ, ЛИКВИДАЦИЯ И НЕСЪСТОЯТЕЛНОСТ НА ФОНДОВЕТЕ ЗА ДОПЪЛНИТЕЛНО ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ПЕНСИОННО ОСИГУРЯВАНЕ (ОТМ. - ДВ, БР. 67 ОТ 2003 Г.)

Преобразуване на пенсионния фонд

Чл. 194. (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Производство по несъстоятелност

Чл. 195. (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Права на синдика

Чл. 196. (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Права на осигурения

Чл. 197. (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Задължения на заместник-председателя, ръководещ управление "Осигурителен надзор" на Комисията за финансов надзор (Загл. изм. - ДВ, бр. 8 от 2003 г., в сила от 01.03.2003 г.)

Чл. 198. (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Срок за упражняване на правата на осигурените

Чл. 199. (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Приложимост на Закона за допълнителното доброволно пенсионно осигуряване

Чл. 200. (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Глава осемнадесета.
ТАКСИ И УДРЪЖКИ

Задължителни такси

Чл. 201. (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) За осъществяване на дейността по допълнително задължително пенсионно осигуряване и за управление на пенсионните фондове и на фондовете за извършване на плащания се въвеждат такси и удръжки в полза на пенсионноосигурителните дружества, както следва:
1. удръжка от всяка осигурителна вноска в размер до:
а) 4,5 на сто - за 2016 г.;
б) 4,25 на сто - за 2017 г.;
в) 4 на сто - за 2018 г.;
г) 3,75 на сто - от 2019 г.;
2. инвестиционна такса, изчислена върху стойността на нетните активи на фонда в зависимост от периода, през който те са били управлявани от пенсионноосигурителното дружество, както следва:
а) до 0,9 на сто годишно - за 2016 г.;
б) до 0,85 на сто годишно - за 2017 г.;
в) до 0,8 на сто годишно - за 2018 г.;
г) до 0,75 на сто годишно - от 2019 г.;
3. (нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) такса, изчислена върху стойността на нетните активи на фонда за изплащане на пожизнени пенсии по чл. 192а и на фонда за разсрочени плащания по чл. 192б, в зависимост от периода, през който те са били управлявани от пенсионноосигурителното дружество, до 0,5 на сто годишно.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Таксите по ал. 1, т. 2 и 3 се отчисляват по ред и начин, определени с наредба на комисията.

Допълнителна такса

Чл. 202. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) Пенсионноосигурителното дружество може да събира допълнителна такса в размер до 10 лв. при прехвърляне на средствата по индивидуалната партида в пенсионна схема съгласно чл. 343а, ал. 1, т. 2 или чл. 343е, ал. 1. Таксата се заплаща от осигуреното лице.

Законоустановеност на таксите

Чл. 203. (1) (Предишен текст на чл. 203 - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Пенсионноосигурителните дружества не могат да събират други такси и удръжки извън посочените в тази глава.
(2) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Всички разходи за управление на фондовете за допълнително задължително пенсионно осигуряване са за сметка на пенсионноосигурителното дружество, което ги управлява, с изключение на разходите за придобиване и продажба на активи.

Глава деветнадесета.
АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНА ОТГОВОРНОСТ (ОТМ. - ДВ, БР. 67 ОТ 2003 Г.)

Раздел I.
Отговорност за нарушения на разпоредбите на законодателството относно държавното обществено осигуряване

Основания

Чл. 204. (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Установяване на нарушенията

Чл. 205. (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Раздел II.
Отговорност за нарушения на разпоредбите на законодателството относно допълнителното задължително пенсионно осигуряване

Отговорност за дейност без пенсионна лицензия

Чл. 206. (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Отговорност за нарушения и неизпълнение на предписания

Чл. 206а. (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Установяване на нарушенията

Чл. 207. (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Прилагане на принудителни административни мерки

Чл. 208. (Отм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Дял трети.
ДОПЪЛНИТЕЛНО ДОБРОВОЛНО ПЕНСИОННО ОСИГУРЯВАНЕ (НОВ - ДВ, БР. 67 ОТ 2003 Г.)

Глава двадесета.
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ (НОВА - ДВ, БР. 67 ОТ 2003 Г.)

Принципи

Чл. 209. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Допълнителното доброволно пенсионно осигуряване се осъществява във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване и фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми, наричани по-нататък "фондове за допълнително доброволно пенсионно осигуряване" въз основа на принципите на:
1. доброволност на участието;
2. юридическа самостоятелност на пенсионноосигурителното дружество и на фондовете за допълнително доброволно пенсионно осигуряване;
3. прозрачност, разделност и изключителност на дейността;
4. разрешителен режим и държавно регулиране;
5. задължителна периодична отчетност и разкриване на информация;
6. лоялна конкуренция между пенсионноосигурителните дружества.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Осигуряването във фондовете за допълнително доброволно пенсионно осигуряване се осъществява на капиталовопокривен принцип на основата на предварително определени осигурителни вноски.
(3) (Доп. - ДВ, бр. 17 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., доп. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Средствата на фондовете за допълнително доброволно пенсионно осигуряване се управляват от пенсионноосигурителното дружество с грижата на добър търговец при спазване принципите на качество, надеждност, ликвидност, доходност и диверсификация, в интерес на осигурените лица.

Осигурени лица

Чл. 210. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Всяко физическо лице, навършило 16 години, може доброволно да се осигурява или да бъде осигурявано във фондове за допълнително доброволно пенсионно осигуряване при условията и по реда на този дял.
(2) (Доп. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Допълнителното доброволно пенсионно осигуряване е персонално. Всеки осигурен във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване и фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми има индивидуален осигурителен номер и индивидуална партида.

Участие във фондове за допълнително доброволно пенсионно осигуряване(Загл. изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.)

Чл. 211. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) (1) Участието във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване започва от датата на сключване на осигурителен договор за осигуряване с лични вноски, съответно от датата на получаване в пенсионноосигурителното дружество на писменото съгласие на лице, в чиято полза е сключен договор за осигуряване с вноски от лица по чл. 230, ал. 3, т. 2 - 4.
(2) При прехвърляне на средства от един фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване в друг осигурителният договор или допълнителното споразумение между осигуреното лице и съответното пенсионноосигурително дружество влиза в сила от датата на прехвърляне на средствата по индивидуалната партида.
(3) Участието във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми започва от датата на присъединяване на лицето към професионалната схема.

Права при осигуряване във фондове за допълнително доброволно пенсионно осигуряване (Загл. изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.)

Чл. 212. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Предишен текст на чл. 212 - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Осигуряването във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване дава право на:
1. лична пенсия - за старост или за инвалидност;
2. наследствена пенсия - при смърт на осигуреното лице или на лице, което получава пенсия по този дял;
3. еднократно или разсрочено изплащане на натрупаните средства по индивидуалната партида;
4. еднократно или разсрочено изплащане на средства на наследниците на починало осигурено лице или на пенсионер.
(2) (Нова - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Осигуряването по професионални пенсионни схеми на предприятия осигурители, създадени съгласно законодателството на Република България, дава право на:
1. срочна пенсия за старост;
2. еднократно или разсрочено изплащане на натрупаните средства по индивидуалната партида;
3. еднократно или разсрочено изплащане на средства на наследниците на починало осигурено лице или на пенсионер.

Резерви на пенсионноосигурителното дружество

Чл. 213. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Пенсионноосигурителното дружество задължително създава общи резерви по реда на Търговския закон и пенсионни резерви.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Пенсионноосигурителното дружество, което управлява фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване и изплаща пожизнени пенсии, задължително създава пенсионен резерв по ред, определен с наредба на комисията.
(3) С пенсионния резерв по ал. 2 се покрива изплащането на пенсиите на лицата, преживели по-дълго от предварителните актюерски разчети.
(4) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) За гарантиране на точно изпълнение на задълженията по сключени пенсионни договори пенсионноосигурителното дружество, което управлява фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми, поддържа във всеки момент активи, съответстващи по размер на финансовите задължения.
(5) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) При управлението на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми пенсионноосигурителното дружество не може да покрива биометрични рискове, да гарантира минимално ниво на доходност или размер на пенсиите.
(6) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Пенсионноосигурителните дружества не могат да разпределят дивиденти на своите акционери преди формирането на резервите.
(7) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., предишна ал. 5 - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) В случай на несъстоятелност в масата на несъстоятелността на пенсионноосигурителното дружество не се включват активите за покриване на пенсионния резерв.

Технически резерви

Чл. 213а. (Нов - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., отм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.)

Финансиране на техническите резерви

Чл. 213б. (Нов - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., отм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.)

Глава двадесет и първа.
ФОНДОВЕ ЗА ДОПЪЛНИТЕЛНО ДОБРОВОЛНО ПЕНСИОННО ОСИГУРЯВАНЕ (НОВА - ДВ, БР. 67 ОТ 2003 Г.)

Определение

Чл. 214. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Фондовете за допълнително доброволно пенсионно осигуряване се учредяват и управляват от лицензирани пенсионноосигурителни дружества.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Фондовете за допълнително доброволно пенсионно осигуряване се учредяват с решение на общото събрание на пенсионноосигурителното дружество.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Едно пенсионноосигурително дружество може да учредява и да управлява един фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване и един фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми.
(4) (Изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Фондовете за допълнително доброволно пенсионно осигуряване се управляват и представляват от пенсионноосигурителното дружество.
(5) (Изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Пенсионноосигурителното дружество и фондовете за допълнително доброволно пенсионно осигуряване са отделни юридически лица.
(6) Фондовете за допълнително доброволно пенсионно осигуряване се създават за неопределен срок.
(7) (Изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Седалището и адресът на управление на фондовете за допълнително доброволно пенсионно осигуряване задължително съвпадат със седалището и адреса на управление на пенсионноосигурителното дружество.

Отговорност на пенсионноосигурителното дружество

Чл. 215. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., доп. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Пенсионноосигурителното дружество отговаря имуществено пред осигурените лица и пенсионерите за загуби, настъпили в резултат на недобросъвестно изпълнение на своите задължения по отношение на управлението и представляването на фондовете за допълнително доброволно пенсионно осигуряване.
(2) Пенсионноосигурителното дружество гарантира с активите си изпълнението на задълженията си към осигурените лица и пенсионерите.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Фондовете за допълнително доброволно пенсионно осигуряване не носят отговорност за задълженията и за загубите на пенсионноосигурителното дружество, което ги управлява и представлява.

Наименование

Чл. 216. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Наименованието на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване задължително съдържа в комбинация наименованието на пенсионноосигурителното дружество и думите "пенсионен", "доброволен" и "фонд" или техни производни.
(2) (Нова - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Наименованието на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми, освен съдържанието по ал. 1, включва и думите "професионални схеми".
(3) (Предишна ал. 2, изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Само фондове, регистрирани в съответствие с този кодекс, могат да използват в своето наименование в комбинация думите по ал. 1 и 2 или техни равнозначни на български или на чужд език.

Идентификационен код на правния субект

Чл. 216а. (Нов - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) (1) Фондовете за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми и пенсионноосигурителните дружества, които управляват такива фондове, са длъжни да разполагат с идентификационни кодове на правния субект.
(2) Пенсионноосигурителните дружества и фондовете по ал. 1 са длъжни да се сдобият с идентификационни кодове на правния субект в тримесечен срок от вписването на фонда в регистъра по чл. 221. Разходите, свързани с издаването и поддръжката на регистрацията на идентификационните кодове, са за сметка на пенсионноосигурителните дружества.
(3) Пенсионноосигурителните дружества уведомяват комисията за своите идентификационни кодове и за идентификационните кодове на управляваните от тях фондове за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми в 7-дневен срок от издаването на съответния код.
(4) При предоставянето на информация за дейността на пенсионноосигурителните дружества и фондовете по ал. 1 на Европейския орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване от дружествата или от комисията се посочват и идентификационните кодове на тези дружества и фондове.

Забрана за придобиване по давност

Чл. 217. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Активите на фондовете за допълнително доброволно пенсионно осигуряване не могат да се придобиват по давност.

Разрешение за управление на фондове за допълнително доброволно пенсионно осигуряване (Загл. изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.)

Чл. 218. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 34 от 2006 г., в сила от 01.01.2008 г., изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Разрешение за управление на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване или на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми се издава от комисията по предложение на заместник-председателя на комисията.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) За получаване на разрешение по ал. 1 лицензираното пенсионноосигурително дружество подава до комисията писмено искане по образец, утвърден от заместник-председателя на комисията, към което се прилагат:
1. протоколът с решението на общото събрание на акционерите на пенсионноосигурителното дружество за учредяване на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване или фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми;
2. правилникът за организацията и дейността на фонда и протокол с решението за приемането му;
3. актюерски разчети за предлаганите пенсионни схеми и имената и личните данни на актюера;
4. образци на осигурителни и пенсионни договори;
5. (изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) предварителният договор с банка-попечител и с инвестиционен посредник и декларациите за съответствие с изискванията на чл. 121д, ал. 9, чл. 123б, ал. 3 и чл. 123в, ал. 2 по утвърден от заместник-председателя на комисията образец;
6. финансовият отчет на дружеството към последното число на предходния месец;
7. документите, удостоверяващи съответствието на информационната система на дружеството със спецификата и обема на дейността, свързана с управлението на учредения фонд;

8. справка за кадровата обезпеченост на дружеството;
9. документ за платена такса за разглеждане на документи;
10. инвестиционната политика на фонда;
11. вътрешните правила за процедурите за наблюдение, измерване и управление на риска, свързан с инвестициите на фонда, утвърдени по реда на чл. 179в, ал. 1.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Заместник-председателят на комисията може да изисква коригиране, допълване или отстраняване на несъответствия в документите по ал. 2 и представянето на други данни или на допълнителна информация, като определя срок за представянето им не по-дълъг от един месец.
(4) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) След получаването на разрешението по ал. 1 дружеството представя на комисията документите по ал. 2 в 14-дневен срок от промяната им, освен ако е предвиден друг ред за одобряване или уведомяване.
(5) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Комисията определя с наредбата по чл. 122а, ал. 5 изисквания към документите по ал. 2, т. 3, 7, 8 и 11.

Срок за разглеждане на искането за разрешение за управление на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване или фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми (Загл. изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.)

Чл. 219. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Комисията се произнася в едномесечен срок от подаването на искането по чл. 218, ал. 2, а в случаите по чл. 218, ал. 3 - в едномесечен срок от представянето на съответните документи, данни или информация. В случаите, когато изисканите документи или информация не са внесени, комисията се произнася в едномесечен срок от изтичането на определения срок за тяхното представяне. Заявителят се уведомява писмено за взетото решение в 7-дневен срок.
(2) (Отм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.)
(3) (Отм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.)

Отказ за даване на разрешение за управление на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване или фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми (Загл. доп. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.)

Чл. 220. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Комисията отказва да даде разрешение, когато:
1. (изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) в определения по чл. 219, ал. 1 срок не са представени допълнителните документи или сведения или не са отстранени неизправностите;
2. (доп. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) не са изпълнени изискванията на този кодекс и на подзаконовите актове по прилагането му;
3. липсва необходимата финансова, кадрова или информационна обезпеченост на пенсионноосигурителното дружество;
4. (нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) в сила е приложена на дружеството принудителна административна мярка по чл. 344, ал. 2, т. 1, 5, 11, 12 или 17.
(2) (Доп. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) В случай на отказ пенсионноосигурителното дружество може да направи ново искане за получаване на разрешение за управление на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване или фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми не по-рано от 6 месеца от датата на отказа.

Вписване в съда

Чл. 221. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Окръжният съд по седалището на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване или фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми вписва в регистъра си фонда, ако пенсионноосигурителното дружество е подало заявление за вписване в 6-месечен срок от получаване на разрешението от комисията.
(2) Заявлението за вписване в съда съдържа:
1. наименованието, седалището и адреса на управление на пенсионноосигурителното дружество;
2. наименованието на пенсионния фонд;
3. трите имена и единния граждански номер на лицата, които управляват и представляват пенсионноосигурителното дружество.
(3) Към заявлението по ал. 2 се прилагат:
1. заверен препис на лицензията на пенсионноосигурителното дружество за извършване на дейност по допълнително пенсионно осигуряване;
2. уставът на пенсионноосигурителното дружество;
3. (изм. - ДВ, бр. 34 от 2006 г., в сила от 01.01.2008 г.) актуално удостоверение за вписването в търговския регистър на пенсионноосигурителното дружество;
4. (доп. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) решението на общото събрание на пенсионноосигурителното дружество за учредяване на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване или фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми;
5. (доп. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) правилникът за организацията и дейността на фонда за допълнително пенсионно осигуряване или на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми;
6. (доп. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) разрешението на комисията за управление на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване или фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми.
(4) (Доп. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) В регистъра на окръжния съд се вписват наименованието на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване или на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми; наименованието, седалището и адресът на управление на пенсионноосигурителното дружество, учредило фонда; начинът на представляване на пенсионноосигурителното дружество.
(5) (Доп. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Фондът за допълнително доброволно пенсионно осигуряване или фондът за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми възниква като юридическо лице от деня на вписването в регистъра на съда.

Срок за произнасяне на съда

Чл. 222. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., доп. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Съдът разглежда заявлението за вписване на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване или фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми в 14-дневен срок от датата на подаването му.

Представяне на препис от съдебното решение

Чл. 223. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., доп. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Пенсионноосигурителното дружество е длъжно да представи на комисията заверен препис от съдебното решение за вписване на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване или фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми в 7-дневен срок от получаването му.

Отговорност за разходите по вписването

Чл. 224. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., доп. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Всички разходи за учредяване, за получаване на разрешение за управление и за вписване на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване или фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми са за сметка на пенсионноосигурителното дружество.

Отнемане на разрешението за управление на фонд

Чл. 225. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Предишен текст на чл. 225, изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Комисията отнема разрешението за управление на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване или фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми при:
1. констатиране, че документите, послужили като основание за издаването на разрешението, съдържат неверни данни;
2. (изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) неподаване на заявлението за вписване в съда в 6-месечен срок от получаване на разрешението за управление на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване или фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми;
3. преобразуване на пенсионноосигурително дружество, когато управлението на фонда преминава към друго пенсионноосигурително дружество;
4. (изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) прекратяване на фонда поради вливане в или сливане с друг фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване или фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми;
5. наличие на реална и непосредствена заплаха за интересите на осигурените лица;
6. отнемане на пенсионната лицензия на пенсионноосигурителното дружество, управляващо фонда.
(2) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Комисията по предложение на заместник-председателя на комисията може да отнеме разрешението за управление на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване или на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми при грубо нарушение или системни нарушения на този кодекс и на актовете по прилагането му при управлението на фонда.
(3) (Нова - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., предишна ал. 2, изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Комисията може да отнеме разрешението за управление на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми и при системни нарушения на приложимото трудово и социално законодателство, нормативните изисквания, свързани с инвестиционната дейност и разкриването на информация.

Задължения на пенсионноосигурителното дружество след отнемане на разрешението за управление на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване или фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми (Загл. доп. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.)

Чл. 226. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) След отнемане на разрешението за управление на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване или фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми пенсионноосигурителното дружество не може да сключва нови договори и да предлага нови условия за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, както и да изменя условията, включително срока и размера на вноските по сключени осигурителни договори.
(2) Отнемането на разрешението не освобождава пенсионноосигурителното дружество от задълженията му по сключените договори.

Задължение на комисията след отнемане на разрешение за управление на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване или фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми (Загл. доп. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.)

Чл. 227. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., доп. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Комисията изпраща съобщение за отнемането на разрешението за управление на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване или фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми до съда, извършил вписването, обнародва съобщението в "Държавен вестник" и го публикува най-малко в два централни всекидневника.

Правилник за организацията и дейността на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване и фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми (Загл. доп. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.)

Чл. 228. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Правилникът за организацията и дейността на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване или на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми се приема от управителните органи на пенсионноосигурителното дружество.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Правилникът за организацията и дейността на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване трябва да съдържа:

1. наименованието на фонда;
2. наименованието, седалището и адреса на управление на пенсионноосигурителното дружество, което го управлява;
3. (доп. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 01.04.2018 г.) условията за допълнително доброволно пенсионно осигуряване във фонда;
4. (доп. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 01.04.2018 г.) условията и реда за сключване на осигурителни или пенсионни договори и договори за разсрочено изплащане, реда за измененията и допълненията в тях и условията за прекратяването им;
5. видовете пенсионни схеми и тяхното описание;
6. реда за набиране на осигурителни вноски;
7. лицата, които имат право на наследствена пенсия;
8. условията и реда за водене на индивидуални партиди и за предоставяне на осигуреното лице на извлечения от тях;
9. (изм. - ДВ, бр. 17 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 01.04.2018 г.) основните цели на инвестиционната политика на фонда;
10. (нова - ДВ, бр. 17 от 2006 г., отм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 01.04.2018 г.)
11. (предишна т. 10 - ДВ, бр. 17 от 2006 г.) размера на таксите и удръжките, събирани от пенсионноосигурителното дружество;
12. (предишна т. 11 - ДВ, бр. 17 от 2006 г.) условията, реда и сроковете за изплащане на пенсиите и на еднократните или разсрочените плащания;
13. (предишна т. 12 - ДВ, бр. 17 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 01.04.2018 г.) условията, реда и сроковете за прехвърляне на натрупани средства от индивидуалната партида;
14. (предишна т. 13 - ДВ, бр. 17 от 2006 г.) условията и реда за извършване на изменения и допълнения в правилника;
15. (предишна т. 14 - ДВ, бр. 17 от 2006 г.) изрично упоменаване на начина и реда за обяви и съобщения, свързани с дейността на пенсионния фонд;
16. (предишна т. 15 - ДВ, бр. 17 от 2006 г.) методите и периодичността на оценка на активите на фонда;
17. (предишна т. 16 - ДВ, бр. 17 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 01.04.2018 г.) правата и задълженията на пенсионноосигурителното дружество, на лицата по чл. 123г, на осигурените лица, на пенсионерите и на техните наследници, както и правата и задълженията на работодателите и на другите осигурители;
18. (нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 01.04.2018 г.) датите на приемането и на последващите изменения и допълнения в правилника, както и данни за решенията на комисията, с които са одобрени.

(3) (Нова - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Правилникът за организацията и дейността на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми съдържа:
1. (изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 01.04.2018 г.) информацията по ал. 2, т. 1, 2, 4, 6, 8, 9, 12 - 15 и 18;
2. реда и сроковете за изплащане на пенсиите и на еднократните или разсрочените плащания;
3. правата и задълженията на пенсионноосигурителното дружество, осигурителите и осигурените.

Изменение и допълнение на правилниците на фондовете за допълнително доброволно пенсионно осигуряване
(Загл. изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.)

Чл. 229. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Измененията и допълненията на правилниците по чл. 228, ал. 2 и 3 се одобряват от комисията по предложение на заместник-председателя на комисията.

(2) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) За одобряване на промени в правилника пенсионноосигурителното дружество подава до комисията заявление, към което прилага:
1. решението на управителния орган за приемане на промените, като в него или в приложение към него детайлно са описани измененията и допълненията в конкретните текстове на правилника;
2. заверен от лицето или от лицата, представляващи дружеството, екземпляр на правилника за организацията и дейността на съответния фонд с приетите в него промени, като след всяка промяна се посочва датата, на която е приета;
3. образци на осигурителните и пенсионните договори и на договорите за разсрочено изплащане, както и на другите вътрешни документи на дружеството, когато промените в правилника налагат изменения в тях.

(3) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Заместник-председателят на комисията може да изисква коригиране, допълване или отстраняване на несъответствия в документите по ал. 2 и представянето на допълнителна информация, като определя срок за представянето им не по-дълъг от един месец.

(4) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Комисията се произнася в едномесечен срок от подаването на заявлението, а в случаите по ал. 2 - в едномесечен срок от представянето на съответните документи и информация. В случаите, когато изискани документи или информация не са внесени, комисията се произнася в едномесечен срок от изтичането на определения срок за тяхното представяне. Заявителят се уведомява писмено за взетото решение в 7-дневен срок.

(5) (Предишна ал. 2, изм. и доп. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Пенсионноосигурителното дружество уведомява осигурените лица и лицата по чл. 230, ал. 3, т. 2 - 4 и ал. 4, т. 1 за конкретните изменения и допълнения в правилника за организацията и дейността на пенсионния фонд лично или чрез публикация в два централни всекидневника в срок една седмица от получаване на разрешението на комисията.

Необходими документи за регистриране на професионална схема

Чл. 229а. (Нов - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Пенсионноосигурителното дружество, съответно чуждестранната институция, подава до комисията по утвърден от заместник-председателя на комисията образец писмено заявление за регистриране на професионална схема, към което се прилагат:
1. препис-извлечение с условията на колективното споразумение, съответно на колективния трудов договор, свързани с професионалната схема;
2. копие от осигурителния договор между предприятието осигурител и дружеството, съответно чуждестранната институция.

(2) Заявлението по ал. 1 се подава в 10-дневен срок от сключване на осигурителния договор.

(3) Заместник-председателят на комисията може да изисква и друга информация във връзка с документите по ал. 1 и да определя срок за представянето и не по-дълъг от 14 дни.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) При всяка промяна на документите или обстоятелствата по ал. 1 пенсионноосигурителното дружество, съответно чуждестранната институция, уведомява комисията в 14-дневен срок от узнаване на промяната.

Регистриране на професионална схема

Чл. 229б. (Нов - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) В 7-дневен срок от представянето на заявлението по чл. 229а, ал. 1 или уведомяването по чл. 229а, ал. 4 комисията по предложение на заместник-председателя на комисията издава разпореждане за регистриране на професионалната схема в публичен регистър на професионалните схеми.
(2) Комисията води публичен регистър на професионалните схеми, за които е издадено разпореждане по ал. 1. В регистъра се вписват:
1. наименование, седалище и адрес на управление, търговска регистрация и единен идентификационен код на предприятието осигурител или съответните данни за чуждестранното предприятие осигурител;
2. наименование, седалище и адрес на управление, търговска регистрация, единен идентификационен код и номер на пенсионната лицензия на пенсионноосигурителното дружество или съответните данни за чуждестранната институция;
3. (нова - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) данни за държавата членка, чието трудово и социално законодателство е приложимо към схемата, когато то е различно от българското.

Дейност на пенсионноосигурително дружество в чужбина

Чл. 229в. (Нов - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Пенсионноосигурително дружество, управляващо фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми, може да упражнява дейност в чужбина, като сключи осигурителен договор за управление на професионална схема на предприятие осигурител, към която е приложимо трудовото и социалното законодателство на друга държава членка. Управлението на схемата се осъществява съгласно приложимото към осигуряването трудово и социално законодателство на другата държава членка и в рамките на издаденото от комисията разрешение за управление на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Преди сключване на договора по ал. 1 пенсионноосигурителното дружество уведомява писмено комисията за:
1. приемащата държава членка;
2. наименованието и адреса на чуждестранното предприятие осигурител в приемащата държава членка;
3. основните характеристики на професионалната схема, която ще се управлява от дружеството.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) В срок до три месеца от получаване на уведомлението по ал. 2 с цялата необходима информация комисията:
1. изпраща съдържащата се в него информация на компетентния надзорен орган в приемащата държава членка и уведомява незабавно за изпращането и пенсионноосигурителното дружество, подало уведомлението, или
2. се произнася с решение, с което забранява на пенсионноосигурителното дружество да сключи осигурителен договор по ал. 1.
(4) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Комисията постановява решение по ал. 3, т. 2, когато спрямо пенсионноосигурителното дружество са приложени принудителни административни мерки по чл. 344, ал. 2, т. 1, 5, 11, 12, 13, 16 и 17 или по друг начин административната структура или финансовото състояние на дружеството и/или фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми, или добрата репутация, или професионалната квалификация или опит на членовете на управителния орган на пенсионноосигурителното дружество и/или на лицата, които го управляват и представляват, са несъвместими с предлаганата дейност в чужбина.
(5) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) В случай че информацията от уведомлението по ал. 2 не бъде изпратена от комисията на компетентния надзорен орган на приемащата държава членка в срока по ал. 3, без да е постановено решение по ал. 3, т. 2, пенсионноосигурителното дружество не може да сключи осигурителен договор с чуждестранното предприятие осигурител. Неизпращането на информацията от уведомлението подлежи на обжалване в едномесечен срок от изтичане на срока по ал. 3 по реда на чл. 13, ал. 3 от Закона за Комисията за финансов надзор.
(6) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., предишна ал. 5, изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) След получаване от компетентния надзорен орган на приемащата държава членка, чието трудово и социално законодателство е приложимо към схемата, на относимите разпоредби на трудовото и социалното законодателство на тази държава, както и всички приложими в случая разпоредби, свързани с разкриването на информация, комисията изпраща незабавно получената от компетентния надзорен орган информация на пенсионноосигурителното дружество.
(7) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., изм. - ДВ, бр. 15 от 2018 г., в сила от 16.02.2018 г., предишна ал. 6, изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Пенсионноосигурителното дружество може да започне да управлява професионалната схема веднага след получаване на информацията по ал. 6, а в случай на неполучаването и - след изтичането на срок от 6 седмици от получаване от компетентния надзорен орган на приемащата държава членка на информацията по ал. 3, т. 1. Дружеството уведомява комисията, в случай че започне да управлява професионалната схема, и периодично и предоставя данни за управлението и, включително когато е приложимо, доказателства, че вноските са внесени, както е планирано, и изследвания за съотношението между активите и пасивите.
(8) (Предишна ал. 7, изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Независимо от получаването на информацията по ал. 6 при управление на професионална схема пенсионноосигурителното дружество спазва относимите към осигуряването по тези схеми разпоредби на трудовото и социалното законодателство на другата държава членка, както и всички приложими разпоредби, свързани с разкриването на информация.
(9) (Предишна ал. 8, изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) При дейност в чужбина пенсионноосигурителното дружество е длъжно да информира лицата, които ще бъдат осигурявани по професионалната схема, осигурените лица, пенсионерите и другите лица, които имат права по схемата, съгласно изискванията на законодателството на приемащата държава членка.
(10) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., предишна ал. 9, изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Компетентният надзорен орган на приемащата държава членка уведомява комисията за всяко изменение в приложимото трудово и социално законодателство, което може да повлияе на характеристиките на професионалната схема, доколкото засяга нейното действие, както и за промяната на относимите разпоредби, свързани с разкриването на информация, които имат отношение към управляваната от пенсионноосигурителното дружество схема. Комисията уведомява незабавно пенсионноосигурителното дружество за промените.
(11) (Предишна ал. 10, изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Компетентният надзорен орган на приемащата държава членка осъществява надзор за спазване на съответното социално и трудово законодателство и разпоредбите, свързани с разкриването на информация при управлението на професионална схема.
(12) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., предишна ал. 11, изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) При установяване на нарушения на приложимото законодателство и разпоредбите, посочени в ал. 11, компетентният надзорен орган на приемащата държава членка уведомява незабавно комисията.
(13) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., предишна ал. 12, изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) След получаване на уведомлението по ал. 12 комисията съгласувано с компетентния надзорен орган на приемащата държава членка предприема необходимите мерки за преустановяване на нарушението от пенсионноосигурителното дружество.
(14) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., предишна ал. 13 - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) В случай че пенсионноосигурителното дружество не изпълни приложените принудителни административни мерки или такива не са му били приложени от заместник-председателя на комисията или от комисията, компетентният орган на приемащата държава членка може след информиране на комисията да приложи подходящи мерки в съответствие с националното си законодателство.
(15) (Предишна ал. 14 - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Всички разрешения по ал. 1 се водят в специален регистър в управление "Осигурителен надзор" на комисията.

(16) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., предишна ал. 15, изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Редът и начинът за предоставяне на данните по ал. 7 се определят с наредба на комисията.

Управление на професионална схема от чуждестранна институция

Чл. 229г. (Нов - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) (1) Предприятие осигурител може да предостави управлението на професионална схема на чуждестранна институция при спазване на трудовото и социалното законодателство на Република България и сключеното колективно споразумение или колективен трудов договор.
(2) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Чуждестранната институция определя един или повече депозитари за съхраняване на активите на професионалната схема и упражняване на контрол в съответствие с чл. 34 и 35 от Директива (ЕС) 2016/2341.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., предишна ал. 2, изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) В срок до 6 седмици от получаване от компетентния надзорен орган по седалището на чуждестранната институция на информацията по чл. 229в, ал. 2, т. 1 - 3 комисията му изпраща в писмена форма относимите към осигуряването по професионална схема разпоредби на трудовото и социалното законодателство на Република България, както и всички приложими в случая разпоредби, свързани с разкриването на информация. Комисията уведомява компетентния надзорен орган по седалището на чуждестранната институция за всяко изменение в българското трудово и социално законодателство, както и за промяната на относимите разпоредби, свързани с разкриването на информация, които имат отношение към управляваната от чуждестранната институция схема.
(4) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., предишна ал. 3, изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Заместник-председателят на комисията и комисията упражняват надзор за спазване на българското социално и трудово законодателство и приложимите разпоредби, свързани с разкриването на информация от чуждестранната институция. В случай на установено нарушение комисията уведомява незабавно компетентния надзорен орган по седалището на чуждестранната институция и съгласува необходимите мерки за преустановяване на нарушението от тази институция, предложени от компетентния надзорен орган.
(5) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., изм. - ДВ, бр. 15 от 2018 г., в сила от 16.02.2018 г., предишна ал. 4 - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) В случай че въпреки приложените мерки от компетентния надзорен орган по седалището на чуждестранната институция или поради липсата на подходящи мерки в тази държава чуждестранната институция продължава да нарушава посочените в ал. 1 разпоредби, комисията, може след информиране на компетентния надзорен орган от комисията да:
1. приложи:
а) принудителни административни мерки;
б) санкции;
2. забрани на чуждестранната институция да управлява професионална схема на съответния осигурител.

Прехвърляне на професионална схема или част от нея от един в друг фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми

Чл. 229г.SUP>1. (Нов - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) (1) Професионална схема или част от нея може да бъде прехвърлена от един в друг фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми по споразумение между страните по професионалната схема, въз основа на което се сключва писмен договор между пенсионноосигурителното дружество, представляващо фонда, от който се прехвърля схемата, и пенсионноосигурителното дружество, представляващо фонда, в който се прехвърля схемата или съответната част от нея.
(2) При прехвърляне на цялата професионална схема се прехвърлят всички права и задължения, свързани със схемата, еквивалентът на тези права в парични средства и/или други активи, както и данни за индивидуалните партиди на осигурените лица и пенсионерите по схемата. При прехвърляне на част от професионална схема се прехвърлят всички права и задължения, свързани с осигуряването на съответните осигурени лица и пенсионери, еквивалентът на тези права в парични средства и/или други активи, както и данни за индивидуалните партиди на съответните осигурени лица и пенсионери по схемата.
(3) Прехвърлянето се урежда в споразумението и в договора по ал. 1 и се извършва по начин, който осигурява запазването на правата на осигурените лица и пенсионерите по схемата и съответства на техните дългосрочни интереси.
(4) В споразумението за прехвърляне на професионална схема или част от нея се посочват наименованието на фонда, в който се прехвърля схемата, и наименованието на дружеството, което го представлява. При прехвърляне на част от професионална схема в споразумението се определят и конкретните осигурени лица и пенсионери, чиито индивидуални партиди се прехвърлят.
(5) Споразумението за прехвърляне на професионалната схема се одобрява с обикновено мнозинство от осигурените лица и обикновено мнозинство от пенсионерите по схемата. Споразумението за прехвърляне на част от професионалната схема се одобрява с мнозинство две трети от осигурените лица, чиито индивидуални партиди се прехвърлят, две трети от осигурените лица, чието осигуряване не се променя, две трети от пенсионерите, чиито индивидуални партиди се прехвърлят, и две трети от пенсионерите, чиито партиди се запазват във фонда, в който се управлява схемата.
(6) В договора между пенсионноосигурителните дружества, управляващи фондовете, участващи в прехвърлянето, задължително се посочват данни за професионалната схема, която се прехвърля, прехвърляните активи, права и задължения, както и начинът и срокът за тяхното прехвърляне и за предоставянето на данни за индивидуалните партиди на осигурените лица и пенсионерите. При прехвърляне на част от професионална схема в договора се посочват конкретните осигурени лица и пенсионери, чиито индивидуални партиди се прехвърлят, както и описание на активите, които ще бъдат прехвърлени, в случай че се прехвърлят активи, различни от парични средства.
(7) За прехвърляне на професионална схема или на част от нея е необходимо предварително разрешение от комисията.
(8) За получаване на разрешение по ал. 7 пенсионноосигурителното дружество, представляващо фонда, в който се прехвърля схемата, подава заявление, в което се посочват:
1. наименованията на пенсионноосигурителните дружества и фондовете, участващи в прехвърлянето;
2. наименованието, единният идентификационен код и адресът на предприятието осигурител;
3. информация дали се прехвърля цялата професионална схема, или част от нея;
4. основните характеристики на професионалната схема;
5. конкретно описание на прехвърляните права и задължения и съответните активи, които се прехвърлят във връзка с поемане на управлението на схемата или на част от нея.
(9) Към заявлението се прилагат заверени преписи от:
1. споразумението между страните по професионалната схема;
2. одобренията по ал. 5;
3. договора между заявителя и пенсионноосигурителното дружество, представляващо фонда, в който се управлява схемата.
(10) Комисията се произнася с решение в тримесечен срок от получаването на заявлението въз основа на предложение на заместник-председателя на комисията. Срокът по изречение първо спира да тече, когато са изискани допълнителни документи или информация или са дадени указания за

отстраняване на нередовности или на несъответствия, до представянето на необходимите документи, съответно до изтичане на срока за тяхното внасяне.
(11) Комисията отказва да издаде разрешение, когато:
1. не са представени необходимите документи или те не отговарят на изискванията, предвидени в този кодекс, или съдържат неверни данни;
2. не са представени изисканите допълнителни документи или информация;
3. при прехвърлянето не се запазват в пълен обем правата на осигурените лица или пенсионерите, чиито индивидуални партиди се прехвърлят;
4. активите, които ще бъдат прехвърлени, не са достатъчни или подходящи за цялостно покритие на правата и задълженията, свързани със схемата или съответната част от нея;
5. спрямо пенсионноосигурителното дружество са приложени принудителни административни мерки по чл. 344, ал. 2, т. 1, 5, 11, 12, 13, 16 и 17;
6. административната структура или финансовото състояние на дружеството и/или фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми, или добрата репутация или професионалната квалификация, или опит на членовете на управителния орган на пенсионноосигурителното дружество и/или на лицата, които го управляват и представляват, са несъвместими с планираното прехвърляне;
7. прехвърлянето застрашава дългосрочните интереси на осигурените лица или пенсионерите във фонда, от който се прехвърля схемата, във фонда, в който се прехвърля схемата, в прехвърлената схема или в прехвърлената част от схемата.
(12) В случай на отказ пенсионноосигурителното дружество може да подаде ново заявление за издаване на разрешение за прехвърляне на същата професионална схема или съответната част от нея не по-рано от 6 месеца от влизането в сила на отказа на комисията.
(13) Ако в срока по ал. 10 комисията не постанови решение, с което отказва да издаде разрешение по ал. 7, прехвърлянето на професионалната схема или на съответната част от нея се счита за разрешено.
(14) Когато се прехвърля професионална схема на чуждестранно предприятие осигурител или част от нея, в 7-дневен срок от издаване на разрешението по ал. 7 комисията изпраща на пенсионноосигурителното дружество, представляващо фонда, в който се прехвърля схемата, приложимите към нейното управление разпоредби на трудовото и социалното законодателство на другата държава членка, както и всички приложими разпоредби, свързани с разкриването на информация. Разпоредбите на чл. 229в, ал. 7, изречение първо, ал. 8 - 14 и ал. 16 се прилагат съответно.
(15) Пенсионноосигурителните дружества може да пристъпят към прехвърляне на схемата или на съответната част от нея след получаване на решението от комисията, а в случаите по ал. 13 - след получаване на приложимите разпоредби от законодателството на другата държава членка. Когато не е получено решение, съответно не са изпратени приложимите разпоредби в сроковете по ал. 10 и 13, прехвърлянето се извършва след тяхното изтичане.
(16) Разходите за прехвърляне на професионална схема или на част от нея са за сметка на пенсионноосигурителните дружества и/или предприятието осигурител в зависимост от уговореното между тях и не може да се поемат от фондовете за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми и осигурените лица и пенсионерите.
(17) Пенсионноосигурителното дружество, управляващо фонда, в който е прехвърлена схемата или съответната част от нея, уведомява комисията за прехвърлянето в срок три работни дни от неговото осъществяване. Към уведомлението се прилага заверено копие от осигурителния договор, сключен с предприятието осигурител. Разпоредбите на чл. 229а, ал. 3 и 4 се прилагат съответно.
(18) В 7-дневен срок от уведомлението по ал. 16 комисията по предложение на заместник-председателя на комисията:
1. издава разпореждане за вписване в регистъра на професионалните схеми на промяната в управлението на схемата, съответно за регистриране на нововъзникналата схема;
2. в случаите по ал. 13 уведомява за прехвърлянето компетентния надзорен орган на приемащата държава членка.

Прехвърляне във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми на схема или част от нея, управлявана от чуждестранна институция

Чл. 229г.SUP>2. (Нов - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) (1) Професионална схема или част от нея, управлявана от чуждестранна институция, може да бъде прехвърлена във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми. Разпоредбите на чл. 229г[1], ал. 2 и 6 се прилагат съответно.
(2) Прехвърлянето на професионалната схема или на съответната част от нея подлежи на предварително одобрение от осигурените лица, пенсионерите и предприятието осигурител съгласно изискванията на трудовото и социалното законодателство на държавата членка, приложимо към управлението на схемата.
(3) За прехвърляне на професионалната схема или на съответната част от нея е необходимо предварително разрешение от комисията, което се издава след получаване на предварително съгласие от компетентния надзорен орган по седалището на чуждестранната институция.
(4) За получаване на разрешение пенсионноосигурителното дружество подава заявление, в което се посочват:
1. наименованието, седалището и адресът на управление, единният идентификационен код на пенсионноосигурителното дружество и съответните данни за чуждестранната институция, както и наименованието и единният идентификационен код на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми;
2. наименованието, идентификационният код и адресът на предприятието осигурител;
3. информация дали се прехвърля цялата професионална схема, или част от нея;
4. основните характеристики на професионалната схема;
5. конкретно описание на прехвърляните права и задължения и съответните активи, които се прехвърлят във връзка с поемане на управлението на схемата или на част от нея;
6. наименованието на държавата членка, чието трудово и социално законодателство е приложимо към управлението на професионалната схема.
(5) Към заявлението се прилагат заверени копия от:
1. одобренията по ал. 2;
2. договора между пенсионноосигурителното дружество и чуждестранната институция, уреждащ условията за прехвърлянето.
(6) Комисията изпраща уведомлението и приложените към него документи на компетентния надзорен орган по седалището на чуждестранната институция незабавно след получаването му.
(7) Комисията се произнася с решение в тримесечен срок от получаване на заявлението въз основа на предложение на заместник-председателя на комисията.
(8) Комисията отказва издаването на предварително разрешение, когато:
1. не са представени необходимите документи, те не отговарят на изискванията, предвидени в този кодекс, или съдържат неверни данни;
2. спрямо пенсионноосигурителното дружество са приложени принудителни административни мерки по чл. 344, ал. 2, т. 1, 5, 11, 12, 13, 16 и 17;
3. административната структура или финансовото състояние на дружеството и/или фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми, или добрата репутация или професионалната квалификация или опит на членовете на управителния орган на пенсионноосигурителното дружество и/или на лицата, които го управляват и представляват, са несъвместими с планираното прехвърляне;
4. прехвърлянето застрашава дългосрочните интереси на осигурените лица или пенсионерите във фонда, в който се управлява схемата, във фонда, в който ще се управлява схемата, в прехвърлената схема или в прехвърлената част от схемата;

5. активите, които ще бъдат прехвърлени, не са достатъчни или подходящи за цялостно покритие на правата и задълженията, свързани със схемата или съответната част от нея;
6. компетентният надзорен орган по седалището на чуждестранната институция не съгласува прехвърлянето на професионалната схема или на съответната част от нея.
(9) В случай на отказ пенсионноосигурителното дружество може да подаде ново заявление за издаване на разрешение за прехвърляне на същата професионална схема или съответната част от нея не по-рано от 6 месеца от влизането в сила на отказа на комисията.
(10) Ако в срока по ал. 7 комисията не постанови решение, с което отказва да издаде разрешение по ал. 3, прехвърлянето на професионалната схема или на съответната част от нея се счита за одобрено.
(11) Комисията уведомява за решението по ал. 7 компетентния надзорен орган по седалището на чуждестранната институция в 14-дневен срок от постановяването му. Когато към схемата е приложимо законодателство, различно от българското, компетентният надзорен орган по седалището на чуждестранната институция в срок 4 седмици от уведомяването изпраща на комисията разпоредбите на трудовото и социалното законодателство и разпоредбите относно разкриването на информация, приложими към управлението на схемата.
(12) В случаите по ал. 10 комисията изпраща на пенсионноосигурителното дружество приложимите към управлението на схемата разпоредби на трудовото и социалното законодателство на другата държава членка, както и всички приложими разпоредби, свързани с разкриването на информация, в 7-дневен срок от получаването им от компетентния надзорен орган на чуждестранната институция. Разпоредбите на чл. 229в, ал. 7, изречение първо, ал. 8 - 14 и ал. 16 се прилагат съответно.
(13) Пенсионноосигурителното дружество може да започне да управлява професионалната схема след получаване на разрешението от комисията. Когато пенсионноосигурителното дружество не е получило решението в срок три месеца и 7 седмици след подаване на заявлението по ал. 4, прехвърлянето може да бъде извършено след изтичането на този срок.
(14) Разходите за прехвърляне са за сметка на пенсионноосигурителното дружество, чуждестранната институция и/или предприятието осигурител в зависимост от уговореното между тях и не може да се поемат от фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми и осигурените лица и пенсионерите в него.
(15) Пенсионноосигурителното дружество уведомява комисията за прехвърлянето на професионалната схема или съответната част от нея в срок три работни дни от неговото осъществяване. Към уведомлението се прилага заверено копие от осигурителния договор, сключен с предприятието осигурител. Разпоредбите на чл. 229а, ал. 3 и 4 се прилагат съответно.
(16) В 7-дневен срок от уведомлението комисията по предложение на заместник-председателя на комисията:
1. издава разпореждане за вписване на професионалната схема в регистъра на професионалните схеми;
2. уведомява за прехвърлянето компетентния надзорен орган на държавата членка, чието трудово и социално законодателство е приложимо към управлението на схемата, когато този орган е различен от компетентния надзорен орган по седалището на чуждестранната институция.
(17) При несъгласие с действие или бездействие на компетентния надзорен орган по седалището на чуждестранната институция комисията може да поиска от Европейския орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване да проведе необвързваща медиация. Комисията участва в производство по медиация и по искане на компетентния надзорен орган по седалището на чуждестранната институция или по инициатива на Европейския орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване.

Прехвърляне на управлението на професионална схема или на част от нея на чуждестранна институция

Чл. 229г.SUP>3. (Нов - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) (1) Професионална схема или част от нея, управлявана от пенсионноосигурително дружество, може да бъде прехвърлена на чуждестранна институция. Разпоредбите на чл. 229г[1], ал. 2 и 6 се прилагат съответно.
(2) Когато към професионалната схема е приложимо българското трудово и социално законодателство, се прилагат разпоредбите на чл. 229г, ал. 2 и чл. 229г[1], ал. 3, 4 и 5. Когато към схемата е приложимо трудовото и социалното законодателство на друга държава членка, се прилагат неговите разпоредби относно реда за одобряване на прехвърлянето от осигурените лица, пенсионерите и предприятието осигурител и относно изискванията за назначаването на депозитар.
(3) В срок 8 седмици от получаването на заявлението, подадено от чуждестранната институция пред компетентния надзорен орган по нейното седалище, комисията по предложение на заместник-председателя на комисията се произнася с решение, с което дава или отказва да даде предварително съгласие за прехвърлянето на професионалната схема или на съответната част от нея.
(4) Комисията отказва да даде съгласие за прехвърлянето на професионалната схема или на съответната част от нея, когато:
1. не са представени необходимите документи, те не съдържат цялата необходима информация или съдържат неверни данни;
2. при прехвърляне на част от професионална схема са застрашени дългосрочните интереси на осигурените лица или пенсионерите в частта от схемата, която ще продължи да се управлява във фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми;
3. прехвърлянето не осигурява запазването в пълен обем на правата на осигурените лица и пенсионерите по професионалната схема;
4. активите, които ще бъдат прехвърлени, не са достатъчни или подходящи за цялостно покритие на правата и задълженията, свързани със схемата или със съответната част от нея.
(5) В срока по ал. 3 комисията изпраща решението на компетентния надзорен орган по седалището на чуждестранната институция.
(6) Когато към професионалната схема се прилага трудовото и социалното законодателство на държава членка, различна от държавата членка, в която е седалището на чуждестранната институция, комисията в срок 4 седмици от получаването на решението на компетентния надзорен орган на държавата членка, в която е седалището на чуждестранната институция, му изпраща приложимите към схемата разпоредби на трудовото и социалното законодателство и приложимите разпоредби, свързани с разкриването на информация.
(7) Разходите за прехвърляне са за сметка на пенсионноосигурителното дружество, чуждестранната институция и/или предприятието осигурител в зависимост от уговореното между тях и не може да се поемат от фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми и осигурените лица и пенсионерите в него.
(8) Когато към управлението на схемата се прилагат разпоредбите на българското трудово и социално законодателство, се прилагат съответно разпоредбите на чл. 229г, ал. 3, изречение второ и ал. 4 и 5.
(9) Разпоредбата на чл. 229г[2], ал. 17 се прилага съответно.

Предоставяне на информация и сътрудничество (Загл. изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.)

Чл. 229д. (Нов - ДВ, бр. 21 от 2012 г.) (1) Комисията уведомява Европейския орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване за следните обстоятелства:
1. издаването на разрешение за управление на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми;
2. държавите членки, в които пенсионноосигурителното дружество осъществява дейност във връзка с управлението на професионална схема на чуждестранно предприятие осигурител;
3. (изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) налагането на мерките по чл. 344, ал. 2, т. 5, 11, 12, 13, 16 и 17 и чл. 346а, ал. 2.

(2) Комисията уведомява Европейския орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване за разпоредбите от пруденциално естество от българското законодателство в областта на допълнителното доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми. Комисията актуализира редовно тази информация, но не по-рядко от веднъж на всеки две години.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Комисията уведомява Европейската комисия и Европейския орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване при наличието на съществени трудности при прилагането на Директива (ЕС) 2016/2341 и си сътрудничи с тях и с компетентните органи на държавите членки за намирането на подходящо решение.
(4) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Комисията си сътрудничи с компетентните органи на държавите членки с оглед на улесняване на надзора над институциите за професионално пенсионно осигуряване, както и с оглед на еднаквото прилагане на Директива (ЕС) 2016/2341, чрез редовен обмен на информация и практически опит с цел развитие на най-добрите практики в областта на осигуряването по професионални схеми, недопускане на нарушения на конкуренцията и създаване на условия за безпроблемно трансгранично членство.

Глава двадесет и втора.
ОСИГУРИТЕЛНИ ВНОСКИ И ИНДИВИДУАЛНА ПАРТИДА (НОВА - ДВ, БР. 67 ОТ 2003 Г.)

Осигурителни вноски

Чл. 230. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) За осигуряване във фондовете за допълнително доброволно пенсионно осигуряване се правят осигурителни вноски.
(2) Вноските по ал. 1 са парични и могат да бъдат месечни, за друг период или еднократни.
(3) (Доп. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Вноски по ал. 1 във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване могат да правят:
1. физически лица - за своя сметка;
2. работодатели, които са осигурители - за своите работници и служители;
3. органи, които са осигурители - за:
а) държавните служители;
б) (изм. - ДВ, бр. 64 от 2007 г.) съдиите, прокурорите, следователите, държавните съдебни изпълнители, съдиите по вписванията и съдебните служители;
в) (изм. - ДВ, бр. 82 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 25 от 2009 г., в сила от 01.06.2009 г., изм. - ДВ, бр. 35 от 2009 г., в сила от 12.05.2009 г.) военнослужещите по Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, държавните служители - по Закона за Министерството на вътрешните работи, и държавните служители - по Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража;
г) възложители, които са осигурители за лицата, с които е сключен договор за възлагане на управление или контрол;
4. други осигурители - физически или юридически лица - в полза на трети лица.
(4) (Нова - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Вноски във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми могат да правят:
1. предприятия осигурители, създадени съгласно законодателството на Република България и на всяка друга държава членка - за осигурените от тях лица в професионална схема;
2. физически лица, осигурени по професионална схема.
(5) (Предишна ал. 4, изм. и доп. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Вноските от осигурителите по ал. 3 се внасят по индивидуалната партида на осигуреното лице и се водят отделно от личните вноски и от вноските на другия осигурител.
(6) (Нова - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Вноските от предприятието осигурител по ал. 4 се внасят по индивидуалната партида на осигуреното лице и се водят отделно от личните вноски.
(7) (Предишна ал. 5, доп. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Внасянето на осигурителни вноски от осигурителите и предприятията осигурители не задължава осигуреното лице да прави вноски за своя сметка.
(8) (Нова - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Вноските за пенсионно осигуряване по професионална схема, установена в Република България, продължават да бъдат правени от или за командировано осигурено лице, което участва в такава схема, по време на неговото командироване в друга държава членка.
(9) (Нова - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Когато за едно лице вноските продължават да се правят по професионална схема в друга държава членка, командированото осигурено лице и където е приложимо - предприятието осигурител, се освобождават от всякакви задължения да правят осигурителни вноски по професионална схема в България.

Забрана за дискриминация

Чл. 231. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Предишен текст на чл. 231 - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Осигурителят не може да откаже допълнително доброволно пенсионно осигуряване на работници и служители на основание на народност, произход, пол, сексуална ориентация, раса, цвят на кожата, възраст, политически или други убеждения, религия или вяра, членуване в синдикални и други обществени организации и движения, семейно, обществено и материално положение и наличие на психически и физически увреждания.
(2) (Нова - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) При спазване разпоредбата на ал. 1 при осигуряване по професионална схема се забранява и всякаква дискриминация, пряка или непряка, основана на пол, особено що се отнася до брачното или семейното положение, и по-специално до:
1. приложното поле на схемите и условията за достъп до тях;
2. задължението за внасяне на осигурителните вноски и изчисляването на вноските;
3. изчисляването на пенсионните плащания, включително увеличенията, дължими на съпрузи и лица, които имат право на издръжка, и условията, които определят продължителността и запазването на правото на пенсионно плащане.

Колективно трудово договаряне

Чл. 232. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Предишен текст на чл. 232 - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Допълнителното доброволно пенсионно осигуряване, извършвано от работодателя, може да бъде предмет на колективното трудово договаряне.
(2) (Нова - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Осигуряването по професионални схеми се урежда задължително в колективно споразумение или в колективен трудов договор с минималното съдържание по чл. 237, ал. 3.

Задължение за превеждане на осигурителна вноска

Чл. 233. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Предишен текст на чл. 233 - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Осигурителите са длъжни по желание на осигуреното лице да удържат от възнаграждението му за съответния месец осигурителната вноска, която е за негова сметка, и да я превеждат на съответния фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване.
(2) (Нова - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Предприятията осигурители удържат от възнаграждението на осигуреното лице за съответния месец осигурителната вноска за негова сметка и я превеждат по фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми.

Индивидуална партида

Чл. 234. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Вноските във фондовете за допълнително доброволно пенсионно осигуряване и средствата, прехвърлени от друг фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, се записват и натрупват по индивидуалната партида на всяко осигурено лице към датата на постъпването им по сметката на фонда.
(2) (Доп. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Всяко осигурено лице може да има само една индивидуална партида във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване и/или една - във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми. В индивидуалната партида се правят записи за направените вноски, за изплатените и прехвърлените суми и за събраните такси и удръжки.
(3) Индивидуалната партида се води в левове и в дялове. Вноските за допълнително доброволно пенсионно осигуряване и средствата, прехвърлени от друг фонд, се отчитат в дялове и в части от дялове.
(4) Удръжките като процент от всяка осигурителна вноска се извършват преди отчитането им в дялове по ал. 3.
(5) Всеки дял представлява пропорционална част от нетните активи на фонда. Дяловете в един фонд са равни помежду си по стойност, определена и обявена съгласно ал. 9.
(6) Стойността на всички дялове и части от дялове във фонда е равна на стойността на нетните активи на фонда.
(7) Доходът от инвестиране средствата на фонда се включва при определянето на стойността на един дял съгласно ал. 5.
(8) Не се допуска преразпределение на средства между индивидуалните партиди.
(9) Редът и начинът за изчисляване и обявяване на стойността на един дял, както и изискванията към воденето на индивидуалната партида се определят с наредба на комисията.
(10) (Изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) В деня на постъпване на първата вноска във всеки от фондовете или в деня на първото отчитане на натрупаните средства по индивидуалните партиди в дялове стойността на един дял е равна на един лев.
(11) Натрупаните средства в индивидуалните партиди на осигурените лица не подлежат на принудително изпълнение.
(12) По време на натрупването на средства в индивидуалните партиди на осигурените лица не могат да се правят други отчисления освен посочените в този кодекс.
(13) (Нова - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., отм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.)

Глава двадесет и трета.
ДОГОВОРИ (НОВА - ДВ, БР. 67 ОТ 2003 Г.)

Сключване на осигурителен договор

Чл. 235. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Договорът за допълнително доброволно пенсионно осигуряване урежда отношенията по доброволното пенсионно осигуряване и се сключва между:
1. пенсионноосигурителното дружество, от една страна, и осигуреното лице, осигурителя или другия осигурител, от друга страна - за осигуряване във фонд за допълнително доброволно осигуряване;
2. пенсионноосигурителното дружество, от една страна, и предприятието осигурител, от друга страна - за осигуряване във фонд за допълнително доброволно осигуряване по професионални схеми.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Когато осигурителният договор е сключен между осигурител и пенсионноосигурително дружество, той е в полза на осигурените лица.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) При осигуряване въз основа на договор по ал. 1, т. 1 с осигурител или друг осигурител се изисква предварително писмено съгласие на лицето, в чиято полза е сключен договорът. Писменото съгласие на всяко лице се предоставя на пенсионноосигурителното дружество преди или едновременно с превода на първата осигурителна вноска за него. Когато липсва предварително съгласие от конкретно лице, пенсионноосигурителното дружество връща осигурителната вноска за него на осигурителя или на другия осигурител.
(4) (Нова - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) В случаите на осигуряване във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми при сключване на осигурителния договор предприятието осигурител представя на пенсионноосигурителното дружество колективното споразумение, съответно препис-извлечение от колективния трудов договор, с условията на професионалната схема и списък на осигурените лица, включени в тази схема.

Информиране и консултиране

Чл. 235а. (Нов - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Преди сключването на пенсионен договор или на договор за разсрочено изплащане пенсионноосигурителното дружество е длъжно да запознае осигуреното лице с правата му във връзка с придобитото право на пенсия и да го консултира при избора на най-подходящо плащане.

Ограничения на правата на осигурените лица

Чл. 236. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) В осигурителния договор за осигуряване във фонд за допълнително доброволно осигуряване може да се ограничи правото на осигуреното лице:
1. да изтегли или да прехвърли внесените в негова полза за сметка на друг осигурител средства за допълнително доброволно пенсионно осигуряване;
2. да прехвърли внесените в негова полза за сметка на работодател или лица по чл. 230, ал. 3, т. 3 средства за доброволно пенсионно осигуряване.
(2) Ограниченията по ал. 1, т. 2 не се прилагат, когато:

1. осигурителният договор е прекратен;
2. трудовото правоотношение, служебното правоотношение или договорът за управление или контрол са прекратени.
(3) (Нова - ДВ, бр. 46 от 2018 г., в сила от 21.05.2018 г.) При осигуряването на своите работници и служители и на лицата, с които са сключени договори за възлагане на управление и контрол, лицата по чл. 230, ал. 3, т. 2 и 3 и предприятията осигурители, създадени съгласно законодателството на Република България, могат да прилагат срок на изчакване не по-дълъг от 6 месеца от възникването на правоотношението със съответното лице.
(4) (Нова - ДВ, бр. 46 от 2018 г., в сила от 21.05.2018 г.) Когато се прилага срок на изчакване, лицата по чл. 230, ал. 3, т. 2 и 3 и предприятията осигурители, създадени съгласно законодателството на Република България, при поискване предоставят на своите работници и служители и на лицата, с които са сключени договори за възлагане на управление и контрол, в 7-дневен срок писмена информация относно прилагания срок на изчакване и последиците от него при прекратяване на правоотношението.
(5) (Нова - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., предишна ал. 3, изм. и доп. - ДВ, бр. 46 от 2018 г., в сила от 21.05.2018 г.) В случаите на осигуряване по професионална схема ограниченията на правата на осигурените лица и тяхното отпадане се уреждат в колективния трудов договор, съответно в колективното споразумение за професионалната схема, доколкото в този кодекс не е предвидено друго.

Съдържание на осигурителния договор

Чл. 237. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Предишен текст на чл. 237 - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Осигурителният договор задължително съдържа:
1. (изм. - ДВ, бр. 39 от 2005 г., в сила от 12.02.2006 г., изм. - ДВ, бр. 34 от 2006 г., в сила от 01.01.2008 г., изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) имената/наименованията и адресите на страните по договора, съдебната регистрация и единния идентификационен код на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване или на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми, пенсионната лицензия и търговската регистрация на пенсионноосигурителното дружество, което управлява фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, и единния идентификационен код или съответните данни за чуждестранната институция;
2. (доп. - ДВ, бр. 46 от 2018 г., в сила от 21.05.2018 г.) предмета и обхвата на осигуряването, както и срока на изчакване, ако се прилага такъв;
3. размера на осигурителната вноска;
4. условията, реда и начина за плащане на осигурителната вноска и на допълнителната пенсия от фонда;
5. (нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) правата и задълженията на страните по договора и на наследниците на осигуреното лице;
6. (нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) информация, че на осигуреното лице или лица не се гарантира доходност или запазване на пълния размер на внесените от тях средства;
7. (предишна т. 5 - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) датата на сключването и влизането в сила на осигурителния договор;
8. (предишна т. 6 - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) условията за прекратяване на договора;
9. (предишна т. 7 - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) размера на таксите и удръжките.
10. (нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) ред и начин за получаване на информация;
11. (нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) имената по документа за самоличност и служебния номер в пенсионноосигурителното дружество на осигурителния посредник, съответно на упълномощеното лице от осигурителен посредник - юридическо лице, в случаите, когато договорът е сключен с посредничеството му.
(2) (Нова - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Освен информацията по ал. 1 осигурителният договор за осигуряване във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми съдържа и пълното описание на схемата.
(3) (Нова - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Професионалната схема определя:
1. (доп. - ДВ, бр. 46 от 2018 г., в сила от 21.05.2018 г.) условията и обхвата на осигуряването, както и срока на изчакване, ако се прилага такъв;
2. видовете пенсионни плащания;
3. размера на осигурителната вноска.

Срок

Чл. 238. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Осигурителният договор е безсрочен и се съставя и подписва в толкова екземпляра, колкото са страните по него.

Задължение за предоставяне на правилника и инвестиционната политика на фонда

Чл. 239. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., доп. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) При сключването на договор за осигуряване във фонд за доброволно пенсионно осигуряване или във фонд за допълнително доброволно осигуряване по професионални схеми осигуреното лице, както и всяко лице по чл. 230, ал. 3, т. 2 - 4 и ал. 4, т. 1, получава при поискване срещу подпис заверено копие от правилника и от инвестиционната политика на фонда, действащи към датата на сключване на договора.

Прекратяване на осигурителния договор

Чл. 240. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Осигурителният договор за осигуряване във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване или във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми не може да бъде прекратен едностранно от пенсионноосигурителното дружество освен в случаите, предвидени в този кодекс.
(2) Осигурителният договор се прекратява задължително в следните случаи:
1. при смърт на осигурения;
2. когато осигуреният по собствена воля премине в друго пенсионноосигурително дружество;
3. при еднократно изтегляне на цялата набрана сума по индивидуалната партида;
4. (нова - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) при смърт на друг осигурител - физическо лице.
(3) (Нова - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Осигурителният договор за осигуряване във фонд за допълнително пенсионно осигуряване по професионални схеми се прекратява при прехвърляне на професионалната схема в друг фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми.

Пенсионен договор

Чл. 241. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) При придобиване право на пенсия по условията на този дял се сключва пенсионен договор с пенсионноосигурителното дружество.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Пенсионният договор задължително съдържа реквизитите по чл. 169а, ал. 2, т. 1 - 4 и 6 - 11, вида и размера на пенсията и начините за актуализацията и преизчисляването и.

Договор за разсрочено изплащане

Чл. 241а. (Нов - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Относно договора за разсрочено изплащане на средства от фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване и от фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми се прилага съответно разпоредбата на чл. 169б.

Консултативен съвет

Чл. 242. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Интересите на осигурените лица във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване се представляват от консултативен съвет.
(2) Изискванията към състава, правата и задълженията на консултативния съвет се определят с наредба на Министерския съвет по предложение на комисията.

Глава двадесет и четвърта.
ПРАВА НА ОСИГУРЕНИТЕ ЛИЦА (НОВА - ДВ, БР. 67 ОТ 2003 Г.)

Лична пенсия за старост

Чл. 243. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) (1) Правото на лична пенсия за старост при осигуряване във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване възниква при придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по реда на част първа.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., доп. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) По желание на осигуреното лице фондът за допълнително доброволно пенсионно осигуряване може да изплаща лична пенсия за старост при навършване на възрастта за придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 1 или до 5 години преди навършване на тази възраст от лицето.
(3) Пенсията при осигуряване във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване може да бъде пожизнена или срочна по избор на осигуреното лице.
(4) Правото на лична пенсия за старост при осигуряване във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми възниква при навършване на 60-годишна възраст за жените и мъжете.
(5) Пенсията по ал. 4 е срочна съгласно условията на професионалната схема.
(6) Съгласно условията на професионалната схема, уговорени в колективното споразумение, съответно в колективния трудов договор, фондът за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми може да изплаща на осигуреното лице пенсията за старост до 5 години преди навършване на 60-годишна възраст.

Лична пенсия за инвалидност

Чл. 244. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Правото на лична пенсия за инвалидност при осигуряване във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване възниква от датата на инвалидизирането, посочена в решението на териториалната експертна лекарска комисия или на Националната експертна лекарска комисия.
(2) Личната пенсия за инвалидност може да бъде пожизнена или срочна в зависимост от решението на органите по ал. 1.

Права на наследниците

Чл. 245. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Лицата, които имат право на наследствена пенсия от фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, се определят в правилника на фонда и се посочват в осигурителния договор.
(2) При смърт на осигуреното лице и когато няма лица по ал. 1, натрупаните средства по индивидуалната партида се дължат на наследниците по закон.
(3) Когато няма лица по ал. 1 и няма наследници по закон, натрупаните средства по индивидуалната партида остават в резерва за изплащане на пожизнени пенсии.
(4) При смърт на пенсионер и когато няма лица по ал. 1, на неговите наследници по закон се изплаща остатъкът от средствата в индивидуалната му партида.
(5) Когато няма лица по ал. 1 и наследници на починал пенсионер, дължимите средства остават в пенсионния резерв.
(6) (Нова - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Лицата, които имат право на еднократно или разсрочено изплащане от фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми при смърт на осигуреното лице или на пенсионер, се определят в колективното споразумение или колективния трудов договор.
(7) (Нова - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Когато няма лица по ал. 6, натрупаните средства по индивидуалната партида се дължат съгласно Закона за наследството.

Размер на пенсията

Чл. 246. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Размерът на пожизнената пенсия по този дял се определя на базата на:
1. натрупаните средства по индивидуалната партида;
2. (изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) биометричните таблици, одобрени от комисията;
3. (изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) техническия лихвен процент, одобрен от комисията.
(2) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) При изчисляване на пенсията по ал. 1 очакваната продължителност на живота не може да е по-висока от определената в биометричните таблици.
(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Размерът на срочната пенсия по този дял се определя на базата на:
1. натрупаната сума по индивидуалната партида;
2. срока на получаване;
3. (изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) техническия лихвен процент, одобрен от комисията.
(4) (Нова - ДВ, бр. 100 от 2007 г., в сила от 20.12.2007 г., изм. - ДВ, бр. 20 от 2013 г., в сила от 26.02.2013 г., предишна ал. 3 - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Не се допуска отчитане на пола като актюерски фактор при определяне размера на пожизнената пенсия във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване.
(5) (Нова - ДВ, бр. 100 от 2007 г., в сила от 20.12.2007 г., предишна ал. 4 - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Пенсионноосигурителното дружество актуализира таблиците по ал. 1, т. 2 при:
1. съществени промени в официалната статистическа информация, на която се основават;
2. настъпили, по негова преценка, съществени промени в продължителността на живота на осигурените лица в съвкупността на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване.
(6) (Нова - ДВ, бр. 100 от 2007 г., в сила от 20.12.2007 г., предишна ал. 5, изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Актуализираните таблици се представят за одобрение на комисията заедно с актюерските изследвания, които обосновават промените.
(7) (Нова - ДВ, бр. 100 от 2007 г., в сила от 20.12.2007 г., предишна ал. 6, изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) При съществени промени в официалната статистическа информация, на която се основават таблиците по ал. 1, т. 2, комисията може да задължи пенсионноосигурителното дружество да извърши необходимите промени в тях и да ги представи за одобрение.
(8) (Нова - ДВ, бр. 100 от 2007 г., в сила от 20.12.2007 г., предишна ал. 7, изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) В случаите по ал. 6 и 7 комисията по предложение на заместник-председателя на комисията се произнася с решение в едномесечен срок от получаването на таблиците, а когато заместник-председателят на комисията е изискал внасянето в определен от него срок на допълнителни документи и/или информация или е дал указания за отстраняване на технически грешки при изчисленията или на несъответствия с разпоредбите на този кодекс, актовете по прилагането му или официална статистическа информация, на която биометричните таблици се основават - в едномесечен срок от представянето им.
В случаите, когато изисканите документи или информация не са внесени, комисията се произнася в едномесечен срок от изтичането на определения срок от заместник-председателя на комисията за тяхното представяне. Заявителят се уведомява писмено за взетото решение в 7-дневен срок.
(9) (Нова - ДВ, бр. 100 от 2007 г., в сила от 20.12.2007 г., предишна ал. 8, изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Комисията отказва да одобри промените в таблиците по ал. 1, т. 2, когато:
1. (нова - ДВ, бр. 20 от 2013 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) не са спазени изискванията на този кодекс и актовете по прилагането му;
2. (предишна т. 1 - ДВ, бр. 20 от 2013 г.) измененията не са в съответствие с актуалната официална статистическа информация за страната;
3. (предишна т. 2 - ДВ, бр. 20 от 2013 г.) представените от пенсионноосигурителното дружество актюерски изследвания не обосновават исканите промени;
4. (предишна т. 3 - ДВ, бр. 20 от 2013 г.) не са използвани подходящи актюерски методи при изготвянето им;
5. (предишна т. 4 - ДВ, бр. 20 от 2013 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) не са представени допълнителните документи или информация, не са отстранени грешките или несъответствията или са допуснати нови.
(10) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) При промяна на размера на техническия лихвен процент пенсионноосигурителното дружество представя на комисията мотивирано предложение с искане за одобряването му.
(11) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Комисията по предложение на заместник-председателя на комисията се произнася в едномесечен срок от подаването на искането за одобряване на техническия лихвен процент, а когато заместник-председателят на комисията е изискал внасянето в определен от него срок на допълнителни документи и/или информация или е дал указания за отстраняване на технически грешки или на несъответствия с разпоредбите на този кодекс, актовете по прилагането му или други документи - в едномесечен срок от представянето им. В случаите, когато изисканите документи или информация не са внесени, комисията се произнася в едномесечен срок от изтичането на определения за тяхното представяне срок. Заявителят се уведомява писмено за взетото решение в 7-дневен срок.
(12) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Комисията отказва да одобри предложения от пенсионноосигурителното дружество размер на техническия лихвен процент, когато:
1. не са спазени изискванията на този кодекс и на актовете по прилагането му;
2. представеното от дружеството предложение не го обосновава;
3. не са представени допълнителните документи или информация, не са отстранени грешките или несъответствията или са допуснати нови.
(13) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) При съществени промени в условията, при които е бил одобрен техническият лихвен процент, комисията може да задължи пенсионноосигурителното дружество да извърши необходимите промени в размера на техническия лихвен процент и да го представи за одобряване.

Право на прехвърляне от фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване или от фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми (Загл. изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.)

Чл. 247. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Осигуреното лице има право да прехвърли натрупаните средства по индивидуалната партида или част от тях от един в друг фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, учреден и управляван от друго пенсионноосигурително дружество, не повече от веднъж в рамките на една календарна година.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 01.04.2018 г.) Извън случаите по ал. 1 осигуреното лице има право да прехвърли натрупаните средства по индивидуалната партида в друг фонд, управляван от друго пенсионноосигурително дружество, при несъгласие с извършени промени в правилника за организацията и дейността на фонда или в инвестиционната му политика, ако в тримесечен срок от уведомлението по чл. 229, ал. 5, съответно по чл. 175а, ал. 4 подаде заявление за това, освен ако тези промени произтичат от изменение в нормативната уредба.
(3) Осигуреното лице има право не повече от веднъж в рамките на една календарна година да прехвърли натрупаните по индивидуалната му партида средства от лични осигурителни вноски или част от тях по индивидуална партида в същия или в друг фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване на съпруг или на роднини по права линия до втора степен.
(4) (Нова - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) При прекратяване на правоотношението между предприятието осигурител и осигуреното лице лицето има право да прехвърли натрупаните средства от лични осигурителни вноски по индивидуалната партида или част от тях от един фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми в друг такъв фонд, управляван от друго пенсионноосигурително дружество.

(5) (Нова - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., отм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.)
(6) (Предишна ал. 4, изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Редът и начинът за прехвърляне на натрупаните средства по индивидуалната партида се определят с наредбата по чл. 171, ал. 6.

Право на изтегляне и изплащане на натрупаните средства

Чл. 248. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) (1) Осигуреното лице има право да изтегли:
1. по всяко време натрупаните по индивидуалната партида средства от лични осигурителни вноски - при осигуряване във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване;
2. средствата, натрупани от вноски на осигурителя - само при придобиване право на лична пенсия за старост или за инвалидност.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) При придобиване право на лична пенсия за старост по чл. 243, ал. 1, 2, 4 и 6 или за инвалидност по чл. 244, ал. 1 от фондове за допълнително доброволно пенсионно осигуряване осигуреното лице има право на избор между съответния вид пенсия при условията по този дял или на еднократно или разсрочено изплащане на натрупаните средства по индивидуалната му партида.

Запазване на права при движение между държави членки

Чл. 248а. (Нов - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 46 от 2018 г., в сила от 21.05.2018 г.) Осигурените лица, за които е прекратено внасянето на осигурителни вноски в резултат от преместването им от Република България в друга държава членка, запазват правата си в същата степен, както и осигурените лица, по отношение на които вече не се внасят осигурителни вноски, но които остават в Република България.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 46 от 2018 г., в сила от 21.05.2018 г.) Алинея 1 се прилага и за лицата по чл. 245.

Плащания в чужбина

Чл. 248б. (Нов - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Плащания за осигурени лица по професионална схема, както и за други лица, имащи права по такава схема, се извършват в други държави членки след приспадане на дължимите данъци и разходите по превода.

Глава двадесет и пета.
ИНВЕСТИЦИИ (НОВА - ДВ, БР. 67 ОТ 2003 Г.)

Ред за инвестиране

Чл. 249. (1) (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., предишен текст на чл. 249, изм. - ДВ, бр. 22 от 2015 г., в сила от 24.03.2015 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) За инвестициите на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване се прилагат разпоредбите на глава четиринадесета, с изключение на чл. 176, ал. 2, чл. 178, 178а, 180а и 180б.
(2) (Нова - ДВ, бр. 22 от 2015 г., в сила от 24.03.2015 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) За инвестициите на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми се прилагат разпоредбите на глава четиринадесета, с изключение на чл. 175а, чл. 176, ал. 2, чл. 178, 178а, 180а и 180б.
(3) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Пенсионноосигурителното дружество може да инвестира средствата на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми във:
1. активи по чл. 176;
2. корпоративни облигации, приети за търговия на многостранна система за търговия (МСТ) или организирана система за търговия (ОСТ) в държава членка;
3. акции, различни от акции на предприятие за колективно инвестиране, както и в права или варанти по тях, търгувани на МСТ или ОСТ в държава членка.

Инвестиране на средствата

Чл. 250. (1) (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., предишен текст на чл. 250 - ДВ, бр. 12 от 2019 г., доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) При инвестиране на средствата на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване не се прилагат изискванията за минимална доходност и гарантиране на брутния размер на вноските.
(2) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) При инвестиране на средствата на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми пенсионноосигурителното дружество взема предвид екологичните, социалните и управленските фактори при вземането на инвестиционни решения, в случай че тези фактори са заложени в инвестиционната политика на фонда.

Инвестиционни ограничения

Чл. 251. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2006 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 02.06.2009 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Не повече от 5 на сто от активите на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, съответно на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми, могат да бъдат инвестирани във финансови инструменти, издадени от един емитент. В това ограничение:
1. не се включват дълговите ценни книжа по чл. 176, ал. 1, т. 1, букви "а" и "б";
2. не се включват дълговите ценни книжа по чл. 176, ал. 1, т. 1, буква "в" с инвестиционен кредитен рейтинг;
3. когато емитентът е банка, се включват и влоговете на фонда в тази банка, стойността на обратните репо сделки с нея по чл. 179а, ал. 1 и стойността на нетната експозиция по форуърдните валутни договори и договорите за лихвен суап към същата банка;
4. когато емитентът е финансова институция, се включва и стойността на нетната експозиция по форуърдните валутни договори и договорите за лихвен суап към нея.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Общата стойност на инвестициите на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, съответно на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми, във финансови инструменти, издадени от дружества от една група и лицата, с които тези дружества се намират в тесни връзки, не може да превишава 10 на сто от активите на фонда. В това ограничение се включват и:
1. влоговете на фонда в банки от групата и в банки, които се намират в тесни връзки с дружества от групата, стойността на обратните репо сделки по чл. 179а, ал. 1 с тези банки и стойността на нетната експозиция към тях по форуърдните валутни договори и договорите за лихвен суап;
2. стойността на нетната експозиция по форуърдните валутни договори и договорите за лихвен суап с финансови институции от групата и финансови институции, които се намират в тесни връзки с дружества от групата.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Не повече от 5 на сто от активите на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, съответно на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми, могат да бъдат инвестирани във влогове в една банка.
(4) (Изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Не повече от 2 на сто от активите на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, съответно на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми, могат да бъдат инвестирани във финансови инструменти по чл. 176, ал. 1, т. 7.
(5) (Изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 02.06.2009 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Не повече от 3 на сто от активите на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, съответно на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми, могат да бъдат инвестирани във финансови инструменти по чл. 176, ал. 1, т. 8.
(6) (Изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Не повече от 2 на сто от активите на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, съответно на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми, могат да бъдат инвестирани във финансови инструменти по чл. 176, ал. 1, т. 9.
(7) (Изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 02.06.2009 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., изм. - ДВ, бр. 21 от 2021 г.) Не повече от 10 на сто от активите на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, съответно на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми, могат да бъдат инвестирани във финансови инструменти по чл. 176, ал. 1, т. 10, като не повече от 2 на сто от активите на съответния фонд могат да се инвестират в дружества със специална инвестиционна цел, инвестиращи във вземания.
(8) (Нова - ДВ, бр. 62 от 2017 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Не повече от 10 на сто от активите на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, съответно на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми, могат да бъдат инвестирани в дялове или в акции на колективни инвестиционни схеми, управлявани от едно и също управляващо дружество.
(9) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Не повече от 2 на сто от активите на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, съответно на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми, могат да бъдат инвестирани във финансови инструменти по чл. 176, ал. 1, т. 12.
(10) (Нова - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., предишна ал. 8 - ДВ, бр. 62 от 2017 г., предишна ал. 9 - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Не повече от 5 на сто от средствата, натрупани по дадена професионална схема, могат да бъдат инвестирани в ценни книжа, емитирани от предприятието осигурител.
(11) (Нова - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., предишна ал. 9 - ДВ, бр. 62 от 2017 г., предишна ал. 10 - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Не повече от 10 на сто от средствата, натрупани по дадена професионална схема, могат да бъдат инвестирани в ценни книжа, издадени от предприятието осигурител, създало схемата, и от дружества от същата група.
(12) (Нова - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., предишна ал. 10 - ДВ, бр. 62 от 2017 г., предишна ал. 11 - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Не повече от 5 на сто от средствата на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми може да бъдат инвестирани в инструменти по чл. 249, ал. 3, т. 2 и 3, които не са приети за търговия на регулиран пазар.
(13) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Не повече от 30 на сто от активите на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, съответно на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми, могат да са деноминирани във валута, различна от лев и евро, с изключение на активите, за които е налице ограничаване на валутния риск чрез сключени хеджиращи сделки съгласно чл. 179б.
(14) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Не повече от 10 на сто от активите на фондовете за допълнително доброволно пенсионно осигуряване могат да бъдат инвестирани в инвестиционни имоти по чл. 176, ал. 1, т. 13, като инвестицията в един имот не може да надвишава 5 на сто от активите на фондовете.
(15) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Конкретните изисквания и ограничения към инвестициите се определят в инвестиционната политика на съответния фонд.

Нарушаване на изискванията и ограниченията по обективни причини

Чл. 251а. (Нов - ДВ, бр. 17 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) (1) Пенсионноосигурителното дружество е длъжно да следи ежедневно за спазване на изискванията на чл. 176 и 179б и на инвестиционната политика на управлявания от него фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, съответно фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми. В случай че придобити активи по обективни причини престанат да отговарят на посочените изисквания, пенсионноосигурителното дружество е длъжно да уведоми комисията за това в 7-дневен срок от датата на промяната и да приведе активите на фонда в съответствие с тези изисквания в 6-месечен срок от промяната.
(2) Пенсионноосигурителното дружество е длъжно да следи ежедневно за спазването на ограниченията на чл. 177а, чл. 179а, ал. 1, чл. 251 и на предвидените ограничения в инвестиционната политика на управлявания от него фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, съответно фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми, и да приведе активите на фонда в съответствие с тях в рамките на 6 месеца от датата на превишаване на съответното инвестиционно ограничение, когато то се дължи на:
1. промяна в пазарната цена или в цената, използвана за извършване на последваща оценка на актив на фонда;
2. промяна в общата стойност на активите на фонда;
3. придобиване на права по акции от фонда в качеството му на акционер на даден емитент;
4. намаляване на капитала на даден емитент;
5. намаляване на броя на акциите и/или на дяловете на колективна инвестиционна схема;
6. други обективни причини, писмено обосновани и документирани от пенсионноосигурителното дружество.
(3) В случаите по ал. 2 до привеждането на активите на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, съответно на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми, в съответствие със законовите изисквания пенсионноосигурителното дружество не може да придобива за сметка на фонда активи, по отношение на които е нарушено ограничението.
(4) Когато в случай на преобразуване на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, съответно на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми, са нарушени ограниченията по чл. 177а, 179а и/или 251 от новообразувания или приемащия фонд,

неговите активи се привеждат в съответствие с тези ограничения в срок 6 месеца от датата на вписване на вливането или сливането в съответния регистър.

Неприлагане на ограниченията

Чл. 251а.SUP>1. (Нов - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) При спазване на принципите по чл. 175 пенсионноосигурително дружество, което е получило разрешения да управлява фондове за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, може да не прилага ограниченията по чл. 177а, 179а и 251 в срок до 6 месеца от тяхното получаване.

Инвестиране на средствата за покриване на техническите резерви

Чл. 251б. (Нов - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., отм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.)

Инвестиционна политика

Чл. 251в. (Нов - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Пенсионноосигурително дружество, управляващо фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми, приема и преразглежда на всеки три години, както и незабавно след всяка съществена промяна, инвестиционна политика за принципите на управление на фонда с минимално съдържание, определено с наредба от комисията и включващо методите на оценяване риска на вложенията, прилагани техники на управление на риска, стратегическо разпределение на активите с оглед на характера и продължителността на пенсионните задължения, дали и как при инвестиране на средствата се вземат предвид екологичните, социалните и управленските фактори, както и други условия от значение за управляваните схеми. Инвестиционната политика се представя на комисията в срок до три месеца след края на съответната финансова година.

Информация във връзка със стратегията за дялово инвестиране

Чл. 251г. (Нов - ДВ, бр. 26 от 2020 г.) Пенсионноосигурително дружество, управляващо фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми, публикува безплатно на интернет страницата си информация как основните елементи на стратегията за дялово инвестиране на фонда съответстват на характера и продължителността на задълженията на фонда, и по-конкретно - на дългосрочните задължения, както и как допринасят за средносрочната и дългосрочната доходност на фонда. Информацията по изречение първо се актуализира ежегодно, както и при съществени промени, и се публикува в срок до три месеца след края на финансовата година, през която е извършена актуализацията.

Политика за ангажираност

Чл. 251д. (Нов - ДВ, бр. 26 от 2020 г.) (1) Пенсионноосигурително дружество, управляващо фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми, което инвестира средствата на фонда в акции на дружества със седалище в държава членка, допуснати до търговия на регулиран пазар в държава членка, приема и публикува политика за ангажираност, както и информация за изпълнението и.
(2) В политиката за ангажираност пенсионноосигурителното дружество посочва начина, по който включва ангажираността на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми като акционер в дейността по инвестиране на средствата на фонда. В политиката за ангажираност пенсионноосигурителното дружество описва:
1. начина, по който наблюдава съществените аспекти на дружествата, в които инвестира средствата на фонда, включително стратегия, финансови и нефинансови резултати и риск, капиталова структура и социално въздействие, въздействие върху околната среда и корпоративно управление;
2. осъществяването на комуникация с дружествата, в които инвестира средствата на фонда;
3. упражняването на правото на глас и на други права, свързани с акциите, включително прилаганите критерии за незначително гласуване поради предмета на гласуването или поради размера на дяловото участие в дружеството;
4. осъществяването на сътрудничество с другите акционери в дружествата, в които инвестира средствата на фонда;
5. управлението на реалните и потенциалните конфликти на интереси по отношение на ангажираността на фонда като акционер.
(3) Пенсионноосигурителното дружество ежегодно публикува информация относно изпълнението на политиката за ангажираност, която съдържа:
1. общо описание на начина на гласуване;
2. обяснение на най-важните гласувания;
3. информация дали са използвани услугите на упълномощен съветник по смисъла на § 1, т. 55 от допълнителните разпоредби на Закона за публичното предлагане на ценни книжа;
4. информация как е упражнено правото на глас, произтичащо от акциите в дружествата, в които инвестира средствата на фонда, освен когато гласуването е незначително съгласно критериите по ал. 2, т. 3.
(4) Политиката за ангажираност, включително нейните изменения и допълнения, се публикува в 7-дневен срок от вземане на съответното решение.
(5) Пенсионноосигурителното дружество може да вземе решение да не приема политика за ангажираност, като публикува подробни мотиви за това в срока по ал. 4.
(6) Пенсионноосигурителното дружество може да вземе решение да не спазва някое от изискванията по ал. 2, съответно ал. 3, като публикува подробни мотиви за това в срока по ал. 4.
(7) Информацията по ал. 3 се публикува в срок до три месеца след края на финансовата година, в която е упражнено правото на глас, като информацията трябва да остане достъпна до следващото публикуване.
(8) Информацията по ал. 1 - 6 се публикува на интернет страницата на пенсионноосигурителното дружество и достъпът до нея е безплатен.

Глава двадесет и шеста.
СЧЕТОВОДСТВО И ОТЧЕТНОСТ (НОВА - ДВ, БР. 67 ОТ 2003 Г.)

Счетоводство на фондовете за допълнително доброволно пенсионно осигуряване (Загл. изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.)

Чл. 252. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Предишен текст на чл. 252, изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Пенсионноосигурителното дружество организира и осъществява счетоводството и съставя финансовите отчети на управляваните от него фондове за допълнително доброволно пенсионно осигуряване в съответствие с разпоредбите на глава петнадесета.
(2) (Нова - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Пенсионноосигурителното дружество или чуждестранната институция изготвя годишен доклад за всяка професионална схема, който съдържа отчетни данни за натрупаните средства и направените такси и удръжки. Видът, формата и съдържанието на годишния доклад се определят с наредба от комисията.
(3) (Нова - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Годишните доклади по ал. 2 се представят на предприятието осигурител по професионалната пенсионна схема и на комисията в срок три месеца след края на финансовата година.

Глава двадесет и седма.
ДАНЪЧНИ ОБЛЕКЧЕНИЯ (НОВА - ДВ, БР. 67 ОТ 2003 Г.)

Освобождаване от данък

Чл. 253. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 95 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г.) Приходите на фондовете за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, както и аналогични приходи, пряко свързани с доброволно пенсионно осигуряване, осъществявано от лица, регистрирани по законодателството на друга държава членка, които могат в съответствие с това законодателство да осъществяват дейност по доброволно пенсионно осигуряване, не се облагат с данък по реда на Закона за корпоративното подоходно облагане.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 95 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Приходите от инвестиране на активите на фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, разпределени по индивидуалните партиди на осигурените лица, не се облагат с данък по реда на Закона за данъците върху доходите на физическите лица.
(3) Услугите по допълнително пенсионно осигуряване не се облагат с данък по реда на Закона за данък върху добавената стойност.
(4) Финансовият резултат на пенсионноосигурителното дружество се намалява със:
1. собствените средства на дружеството, с които е покрит недостиг в пенсионните резерви;
2. приходите от инвестиране на средствата на пенсионните резерви.

Приспадане на личните вноски от облагаемия доход

Чл. 254. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 95 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Личните вноски за допълнително доброволно пенсионно осигуряване от физическите лица се приспадат от дохода им преди данъчното облагане по ред, начин и в размери, определени със Закона за данъците върху доходите на физическите лица.

Признаване на разход

Чл. 255. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Вноските на осигурителите за допълнително доброволно пенсионно осигуряване се признават за разход по ред, начин и в размери, определени със Закона за корпоративното подоходно облагане.

Глава двадесет и осма.
ТАКСИ И УДРЪЖКИ (НОВА - ДВ, БР. 67 ОТ 2003 Г.)

Законоустановени такси и удръжки

Чл. 256. (1) (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., предишен текст на чл. 256 - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Пенсионноосигурителното дружество събира такси и удръжки за управлението на фондовете за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, както следва:
1. еднократна встъпителна такса за откриване на индивидуална осигурителна партида - не повече от 10 лв.;
2. удръжка като процент от всяка осигурителна вноска - до 7 на сто;
3. инвестиционна такса в размер до 10 на сто от дохода, реализиран от инвестирането на средствата.
(2) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Редът и начинът за изчисляване и превеждане на таксата по ал. 1, т. 3 се определят с наредба на комисията.

Допълнителни такси

Чл. 257. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Пенсионноосигурителното дружество може да събира допълнителни такси в следните случаи:
1. (доп. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., отм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 01.04.2018 г.)
2. при всяко изтегляне (изцяло или частично) на натрупаните средства по индивидуалната осигурителна партида преди придобиване на право на лична пенсия за старост или за инвалидност;
3. (отм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 01.04.2018 г.)
4. (нова - ДВ, бр. 19 от 2010 г., изм. - ДВ, бр. 60 от 2011 г., в сила от 05.08.2011 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 01.04.2018 г.) при прехвърляне на средствата по индивидуалната партида в пенсионна схема съгласно чл. 343а, ал. 1, т. 2 или чл. 343е, ал. 1.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 01.04.2018 г.) Таксата по ал. 1, т. 2 не се заплаща от наследниците на починало осигурено лице или пенсионер.

Размер на таксите и удръжките

Чл. 258. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Конкретният размер на таксите и удръжките по тази глава се определят в правилника на фондовете за допълнително доброволно пенсионно осигуряване.
(2) Таксите по чл. 257, ал. 1 са в размер до 20 лв.

Законоустановеност на таксите

Чл. 259. (1) (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., предишен текст на чл. 259 - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Пенсионноосигурителните дружества не могат да събират други такси и удръжки извън посочените в тази глава.
(2) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Всички разходи за управление на фондовете за допълнително доброволно пенсионно осигуряване са за сметка на пенсионноосигурителното дружество, което ги управлява, с изключение на разходите за придобиване и продажба на активи.

Дял четвърти.
ДОПЪЛНИТЕЛНО ДОБРОВОЛНО ОСИГУРЯВАНЕ ЗА БЕЗРАБОТИЦА И/ИЛИ ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ (НОВ - ДВ, БР. 67 ОТ 2003 Г.)

Глава двадесет и девета.
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ (НОВА - ДВ, БР. 67 ОТ 2003 Г.)

Принципи

Чл. 260. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Допълнителното доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация се осъществява при спазването на принципите на:
1. доброволност на участието;
2. юридическа самостоятелност на осигурителното дружество и на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация;
3. прозрачност, разделност и изключителност на дейността;
4. разрешителен режим и държавно регулиране;
5. задължителна периодична отчетност и разкриване на информация;
6. лоялна конкуренция между осигурителните дружества.
(2) Допълнителното доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация се осъществява на капиталовопокривен принцип на базата на предварително определени в договора с осигурителното дружество осигурителни вноски.

Управление на средствата на фондовете за допълнително доброволно осигуряване за безработица или професионална квалификация

Чл. 261. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Средствата на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или професионална квалификация се управляват с грижата на добър търговец при спазване принципите на надеждност, ликвидност, доходност и диверсификация в интерес на осигурените лица.

Осигурени лица

Чл. 262. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Във фондовете за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация могат доброволно да се осигуряват или да бъдат осигурявани:
1. работниците и служителите;
2. държавните служители;
3. (изм. - ДВ, бр. 64 от 2007 г.) съдиите, прокурорите, следователите, държавните съдебни изпълнители, съдиите по вписванията и съдебните служители;
4. (изм. - ДВ, бр. 82 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 25 от 2009 г., в сила от 01.06.2009 г., изм. - ДВ, бр. 35 от 2009 г., в сила от 12.05.2009 г.) военнослужещите по Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, държавните служители - по Закона за Министерството на вътрешните работи и държавните служители - по Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража;
5. изпълнителите по договори за управление и контрол на търговски дружества;
6. (изм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., изм. - ДВ, бр. 12 от 2015 г.) лицата, регистрирани като упражняващи свободна професия, занаятчийска дейност, като земеделски стопани или тютюнопроизводители;
7. лицата, упражняващи трудова дейност като еднолични търговци, собственици или съдружници в търговски дружества;
8. лицата, изпратени на работа в чужбина от български посредник;
9. лицата, които извършват друга трудова дейност без трудово правоотношение;
10. (нова - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г.) морските лица.
(2) Лицата по ал. 1 се осигуряват чрез сключване на договор с осигурителното дружество за безработица и/или професионална квалификация при условията и по реда на този дял.

Участие във фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация

Чл. 263. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Участието във фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация започва от момента на сключването на осигурителния договор.

Права при осигуряване във фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация

Чл. 264. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Осигуряването във фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица дава право на парично обезщетение за безработица.
(2) Осигуряването във фонд за допълнително доброволно осигуряване за професионална квалификация дава право на изплащане на средства за обучение при заявена потребност от осигуреното лице и осигурителя - заедно или поотделно.
(3) Осигурените лица имат право на разпореждане със средствата, натрупани по индивидуалната им партида при условията и по реда на този дял, правилниците на фондовете и осигурителните договори.
(4) Осигурителите имат право на разпореждане със средствата, натрупани по тяхната партида при условията и по реда на този дял, правилниците на фондовете и осигурителните договори.

Глава тридесета.
ФОНДОВЕ ЗА ДОПЪЛНИТЕЛНО ДОБРОВОЛНО ОСИГУРЯВАНЕ ЗА БЕЗРАБОТИЦА ИЛИ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ (НОВА - ДВ, БР. 67 ОТ 2003 Г.)

Учредяване, управление и представителство

Чл. 265. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Допълнителното доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация се осъществява чрез участие във фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация, които се учредяват и управляват от лицензирани осигурителни дружества за безработица и/или професионална квалификация.
(2) Фондът за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация се учредява с решение на общото събрание на осигурителното дружество за безработица и/или професионална квалификация, което приема и правилника на фонда.
(3) Едно осигурително дружество за безработица и/или професионална квалификация може да учредява и да управлява по един фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица и един фонд за допълнително доброволно осигуряване за професионална квалификация.
(4) Фондът за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация се управлява и представлява от управителните органи на осигурителното дружество.
(5) Осигурителното дружество за безработица и/или професионална квалификация и фондът за допълнително доброволно осигуряване за безработица или фондът за допълнително доброволно осигуряване за професионална квалификация са отделни юридически лица.
(6) Фондовете за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация се създават за неопределен срок.
(7) Седалището и адресът на управление на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация задължително съвпада със седалището и адреса на управление на осигурителното дружество.

Отговорност на осигурителното дружество за безработица и/или професионална квалификация

Чл. 266. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Осигурителното дружество за безработица и/или професионална квалификация отговаря имуществено пред осигурените лица за загуби, настъпили в резултат на недобросъвестно изпълнение на своите задължения по отношение на управлението и представляването на фондовете за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация.
(2) Осигурителното дружество по ал. 1 гарантира с активите си изпълнението на задълженията си към осигурените лица.
(3) Фондът за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация не носи отговорност за задълженията и за загубите на осигурителното дружество, което го управлява и представлява.

Наименование на фонд за безработица или за професионална квалификация

Чл. 267. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Наименованието на фонд за безработица или за професионална квалификация задължително съдържа в комбинация думите "допълнително", "доброволно", "осигуряване", "за безработица", "за професионална квалификация" и "фонд" или техни производни, както и указание за вида на фонда.
(2) Само фонд, регистриран в съответствие с този кодекс, може да използва в своето наименование в комбинация думите по ал. 1 или техни равнозначни на български или на чужд език.

Забрана за придобиване по давност

Чл. 268. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Активите на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация не могат да се придобиват по давност.

Разрешение за управление на фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация

Чл. 269. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Разрешението за управление на фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация се издава от комисията по предложение на заместник-председателя на комисията. За получаване на разрешение лицензираното осигурително дружество за безработица и/или за професионална квалификация подава писмено искане, към което прилага:
1. решението на общото събрание на лицензираното осигурително дружество за учредяване на фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация;
2. правилника за организацията и дейността на фонда;
3. образци на осигурителни договори;
4. предварителен договор с банка-попечител и инвестиционен посредник;
5. справка за програмна и техническа обезпеченост на информационната система на фонда;

6. финансов отчет на дружеството към последно число на предходния месец;
7. справка за организационната структура на дружеството и неговата кадрова обезпеченост;
8. (изм. - ДВ, бр. 34 от 2006 г., в сила от 01.01.2008 г.) актуално удостоверение за вписването в търговския регистър на осигурителното дружество.
(2) Заместник-председателят на комисията може да изисква и други данни и допълнителна информация във връзка с документите по ал. 1 и да определя срок за предоставянето им.

Срок за разглеждане на искането за разрешение за управление на фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация

Чл. 270. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Комисията по предложение на заместник-председателя на комисията дава или отказва да даде разрешение в едномесечен срок от подаване на искането по чл. 269, а когато са поискани допълнителни сведения и документи - в едномесечен срок от представянето им.
(2) При прието искане за издаване на разрешение с липсващи или нередовни документи заместник-председателят на комисията уведомява в 14-дневен срок осигурителното дружество за неизправностите и определя срок за отстраняването им.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Комисията уведомява писмено заявителя за решението по ал. 1 в 7-дневен срок от вземането му.

Отказ за даване на разрешение за управление на фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация

Чл. 271. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Комисията отказва да даде разрешение, когато:
1. след изтичането на определения срок по чл. 270, ал. 1 и 2 не са представени допълнителните документи или сведения или не са отстранени неизправностите;
2. не са изпълнени изискванията на този кодекс;
3. липсва необходимата финансова, кадрова или информационна обезпеченост на осигурителното дружество.
(2) В случай на отказ осигурителното дружество може да направи ново искане за получаване на разрешение за управление на фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация не по-рано от 6 месеца от датата на отказа.

Вписване в съда

Чл. 272. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Окръжният съд по седалището на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация вписва в регистъра си фонда, ако осигурителното дружество е подало заявление за вписване в 6-месечен срок от получаване на разрешението на комисията.
(2) Заявлението за вписване в съда съдържа:
1. наименованието, седалището и адреса на управление на осигурителното дружество;
2. наименованието на фонда за безработица или за професионална квалификация;
3. трите имена и единния граждански номер на лицата, които управляват и представляват осигурителното дружество.
(3) Към заявлението се прилагат:
1. заверен препис на лицензията на осигурителното дружество за осигуряване за безработица и/или професионална квалификация;
2. уставът на осигурителното дружество за осигуряване за безработица и/или професионална квалификация;
3. (изм. - ДВ, бр. 34 от 2006 г., в сила от 01.01.2008 г.) актуално удостоверение за вписването в търговския регистър на осигурителното дружество за осигуряване за безработица и/или професионална квалификация;
4. решението на общото събрание на дружеството за учредяване на фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация;
5. правилникът на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация;
6. (изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) разрешението от комисията за управление на фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация.
(4) В регистъра на окръжния съд се вписват: наименованието на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация; наименованието, седалището и адресът на управление на дружеството, учредило фонда; начинът на представляване на дружеството.
(5) Фондът за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация възниква като юридическо лице от деня на вписването му в регистъра на съда.

Срок за произнасяне на съда

Чл. 273. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Съдът разглежда заявлението за вписване на фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация в 14-дневен срок от датата на подаването му.

Представяне на препис от съдебното решение

Чл. 274. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Осигурителното дружество за безработица и/или професионална квалификация е длъжно да представи на комисията заверен препис от съдебното решение за вписване на фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация в 7-дневен срок от получаването му.

Разходи по вписването

Чл. 275. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Всички разходи за учредяване, за получаване на разрешение за управление и за вписване на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация са за сметка на осигурителното дружество за допълнително доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация.

Отнемане на разрешението за управление на фонд

Чл. 276. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Комисията по предложение на заместник-председателя на комисията отнема разрешението за управление на фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация при:
1. констатиране, че документите, послужили като основание за издаване на разрешението, съдържат неверни данни;
2. неподаване на заявлението за вписване в съда в 6-месечен срок от получаване на разрешението за управление на фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация;
3. преобразуване на осигурително дружество - когато управлението на фонда преминава към друго осигурително дружество;
4. прекратяване на фонда поради вливане в или сливане с друг фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация;
5. наличие на реална и непосредствена заплаха за интересите на осигурените лица;
6. отнемане на лицензията на осигурителното дружество, управляващо фонда.

Задължения на осигурителното дружество след отнемане на разрешението за управление на фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация

Чл. 277. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) След отнемане на разрешението за управление на фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация осигурителното дружество за безработица и/или професионална квалификация не може да сключва нови договори и да предлага нови условия за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация, както и да изменя условията, включително срока и размера на вноските по сключените осигурителни договори.
(2) Отнемането на разрешението не освобождава осигурителното дружество от задълженията му по сключените договори.

Задължение на комисията след отнемане на разрешение за управление на фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация (Загл. изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.)

Чл. 278. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Комисията изпраща съобщение за отнемането на разрешението за управление на фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация до съда, извършил вписването, обнародва съобщението в "Държавен вестник" и го публикува най-малко в два централни всекидневника.

Правилник за организацията и дейността на фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация

Чл. 279. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Правилникът за организацията и дейността на фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация се приема от общото събрание на акционерите на осигурителното дружество за безработица и/или професионална квалификация.
(2) Правилникът за организацията и дейността на фонда трябва да съдържа:
1. наименованието на фонда;
2. наименованието, седалището и адреса на управление на осигурителното дружество, което го управлява;
3. условията и реда за сключване на осигурителни договори, реда за измененията и допълненията в тях и условията за тяхното прекратяване;
4. условията и реда за водене на индивидуални партиди на осигурените лица за безработица и/или професионална квалификация и партиди на осигурителя за професионална квалификация и за предоставяне на извлечения от тях;
5. периода и начина за разпределяне на дохода от инвестиции и основните цели и ограничения на инвестиционната политика на фонда;
6. размера на таксите и удръжките, събирани от осигурителното дружество;
7. условията, реда и сроковете за изплащане на обезщетенията за безработица и средствата за обучение;
8. условията, реда и сроковете за прехвърляне на натрупаните средства по индивидуалната партида и по партидата на осигурителя;
9. условията и реда за извършване на изменения и допълнения в правилника;
10. начина и реда за подаване на обяви и съобщения, свързани с дейността на фонда;
11. методите и периодичността на оценка на активите на фонда;
12. правата и задълженията на осигурителното дружество, на осигуреното лице и на осигурителите.

Изменение и допълнение на правилника на фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация

Чл. 280. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Измененията и допълненията на правилника по чл. 279, ал. 2 се одобряват от комисията по предложение на заместник-председателя на комисията. Комисията се произнася в срок един месец от получаване на заявлението. Заявителят се уведомява писмено за взетото решение в 7-дневен срок.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Осигурителното дружество за безработица и/или професионална квалификация уведомява осигурените лица за конкретните изменения и допълнения в правилника за организацията и дейността на фонда лично или чрез публикация в два централни всекидневника в 7-дневен срок от получаване разрешението на комисията.

Глава тридесет и първа.
ОСИГУРИТЕЛНИ ВНОСКИ И ПАРТИДИ (НОВА - ДВ, БР. 67 ОТ 2003 Г.)

Вид и размер на осигурителните вноски

Чл. 281. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) За осигуряване във фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация се внасят осигурителни вноски от осигуреното лице и/или от неговия осигурител.
(2) Осигурителните вноски по ал. 1 са парични и могат да бъдат месечни, за друг период или еднократни.

Осигурителни вноски

Чл. 282. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Вноски по чл. 281 могат да правят:
1. физически лица - за своя сметка;
2. работодатели, които са осигурители - за своите работници и служители;
3. органи, които са осигурители - за:
а) държавните служители;
б) (изм. - ДВ, бр. 64 от 2007 г.) съдиите, прокурорите, следователите, държавните съдебни изпълнители, съдиите по вписванията и съдебните служители;
в) (изм. - ДВ, бр. 82 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 25 от 2009 г., в сила от 01.06.2009 г., изм. - ДВ, бр. 35 от 2009 г., в сила от 12.05.2009 г.) военнослужещите по Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, държавните служители - по Закона за Министерството на вътрешните работи, и държавните служители - по Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража;
г) възложители, които са осигурители - за лицата, с които е сключен договор за възлагане на управление или контрол;
д) възложители, които са осигурители - за лицата, с които е сключен договор за извършване на друга трудова дейност без трудово правоотношение.
(2) Внасянето на осигурителни вноски от осигурителя не задължава осигуреното лице да прави вноски за своя сметка.

Забрана за дискриминация

Чл. 283. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Осигурителят не може да откаже допълнително доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация на работници и служители на основание на народност, произход, пол, сексуална ориентация, раса, цвят на кожата, възраст, политически или други убеждения, религия или вяра, членуване в синдикални и други обществени организации и движения, семейно, обществено и материално положение и наличие на психически и физически увреждания.

Колективно трудово договаряне

Чл. 284. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Допълнителното доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация, извършвано от работодателя с или без участието на работника или служителя, може да бъде предмет на колективното трудово договаряне.

Задължение за превеждане на осигурителна вноска

Чл. 285. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Когато осигурителните вноски се внасят едновременно от осигуреното лице и от осигурителя или само от осигуреното лице, по негово желание осигурителят удържа от възнаграждението за съответния месец осигурителната вноска, която е за сметка на осигуреното лице, и я превежда на фонда за безработица и/или професионална квалификация.

Индивидуална партида и партида на осигурителя

Чл. 286. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Личните осигурителни вноски от осигуреното лице и осигурителните вноски от осигурителя за допълнително доброволно осигуряване за безработица се натрупват в индивидуална партида на осигуреното лице и се водят в отделни сметки.
(2) Личните осигурителни вноски за допълнително доброволно осигуряване за професионална квалификация се натрупват в индивидуална партида на осигуреното лице.
(3) Осигурителните вноски за професионална квалификация от осигурителя се натрупват в партида на осигурителя.

Глава тридесет и втора.
ПРАВА НА ОСИГУРЕНИТЕ ЛИЦА И ОСИГУРИТЕЛИТЕ (НОВА - ДВ, БР. 67 ОТ 2003 Г.)

Раздел I.
Права на осигурените за безработица лица (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Парично обезщетение

Чл. 287. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Осигуреното в доброволен фонд за безработица лице има право на парично обезщетение за безработица за период не по-дълъг от 12 месеца в размер до натрупаните средства по индивидуалната партида от лични осигурителни вноски и вноските на осигурителя и доходите от тяхното инвестиране, намалени с таксите и удръжките, предвидени в този дял.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 82 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 64 от 2007 г., изм. - ДВ, бр. 35 от 2009 г., в сила от 12.05.2009 г., изм. - ДВ, бр. 53 от 2014 г.) При прекратяване на правоотношението с осигурителя по желание или със съгласие, или поради виновно поведение на осигуреното лице на основание

чл. 325, т. 1 и 2, чл. 326 и 330 от Кодекса на труда, чл. 103, ал. 1, т. 1, 2 и 5, чл. 105 и 107 от Закона за държавния служител, чл. 162, т. 1 и 6, чл. 163 и чл. 165, т. 2 и 3 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и чл. 226, ал. 1, т. 4, 6, 8 и 16 от Закона за Министерството на вътрешните работи, чл. 165, ал. 1, т. 2, 3 и 5 и чл. 271, т. 2, 3 и 5 от Закона за съдебната власт обезщетението за безработица се определя в размер до натрупаните средства по индивидуалната партида от лични осигурителни вноски и доходите от тяхното инвестиране, намалени с таксите и удръжките, предвидени в този дял, и 10 на сто от натрупаните средства от осигурителни вноски на осигурителя и доходите от тяхното инвестиране, намалени с таксите и удръжките, предвидени в този дял, за период не по-дълъг от 12 месеца.
(3) По желание на осигуреното лице сумата по ал. 1 или 2 може да му бъде изплатена наведнъж.

Възникване на правото на парично обезщетение

Чл. 288. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Правото на парично обезщетение за безработица на лицата по чл. 262, ал. 1, т. 1 - 5 и т. 9 възниква от датата на прекратяване на правоотношението, а за лицата по чл. 262, ал. 1, т. 6 - 8 - от датата на прекратяване на дейността.

Права на наследниците при смърт на осигуреното лице

Чл. 289. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) При смърт на осигуреното лице натрупаните по индивидуалната му партида средства от лични осигурителни вноски и осигурителни вноски на осигурителя се изплащат еднократно на наследниците.
(2) Когато няма лица по ал. 1, натрупаните средства по индивидуалната партида остават в държавния бюджет.

Право на прехвърляне на средства в друг фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица

Чл. 290. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Осигуреното за безработица лице има право да прехвърли натрупаните по индивидуалната му партида средства от лични осигурителни вноски или част от тях от един в друг фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица, учреден и управляван от друго осигурително дружество за безработица и/или професионална квалификация, ако е изтекла една година от сключването на осигурителния договор.

Право на прехвърляне на средства на съпруг или на роднини по права линия

Чл. 291. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Осигуреното лице има право не повече от веднъж в рамките на една календарна година да прехвърли натрупаните по индивидуалната му партида средства от лични осигурителни вноски или част от тях по индивидуална партида в същия или в друг фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица на съпруг или на роднини по права линия до втора степен.

Право на изтегляне на натрупаните по индивидуалната партида средства

Чл. 292. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Осигуреното за безработица лице има право да изтегли по всяко време натрупаните по индивидуалната партида средства от лични осигурителни вноски.

Преразпределяне на средства

Чл. 293. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) В случаите по чл. 287, ал. 2 остатъкът от средствата, натрупани в индивидуалната партида на осигуреното лице от осигурителни вноски на осигурителя, се преразпределя по партидите на останалите осигурени от този осигурител лица по ред и начин, определени в осигурителния договор.

Раздел II.
Права на осигурените за професионална квалификация лица (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.)

Средства за обучение

Чл. 294. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Осигуреното във фонд за допълнително доброволно осигуряване за професионална квалификация лице има право на средства за обучение за:
1. начална професионална квалификация за лица, които нямат такава квалификация;
2. допълнителна квалификация;
3. преквалификация;
4. образование от по-висока степен.

Право на ползване и размер на средствата за обучение

Чл. 295. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Правото на ползване на средства за обучение от индивидуалната партида на осигуреното лице във фонд за допълнително доброволно осигуряване за професионална квалификация възниква при заявена потребност от осигуреното лице от придобиване на начална професионална квалификация, допълнителна квалификация, преквалификация или образование от по-висока степен.

(2) Плащанията по ал. 1 се извършват в размер до натрупаните средства по индивидуалната партида на осигуреното лице от осигурителни вноски и доходите от тяхното инвестиране, намалени с таксите и удръжките, предвидени в този дял, въз основа на представени от обучаващата организация разходооправдателни и други документи.
(3) Правото на ползване на средства за обучение от партидата на осигурителя във фонд за допълнително доброволно осигуряване за професионална квалификация възниква при заявена потребност от осигурителя за необходимостта от придобиване на начална професионална квалификация, допълнителна квалификация, преквалификация или образование от по-висока степен с писмено съгласие на осигуреното лице.
(4) Плащанията по ал. 3 се извършват в размер до натрупаните средства по партидата на осигурителя от осигурителни вноски и доходите от тяхното инвестиране, намалени с таксите и удръжките, предвидени в този дял, въз основа на представени от обучаващата организация разходооправдателни и други документи.
(5) Максималният размер на сумите по ал. 4 за едно осигурено лице не може да надвишава 5-кратния среден размер на натрупаните средства за осигурените лица от този осигурител.

Права на наследниците при смърт на осигуреното лице

Чл. 296. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) При смърт на осигуреното за професионална квалификация лице натрупаните по индивидуалната му партида средства от лични осигурителни вноски се изплащат еднократно на наследниците.
(2) Когато няма лица по ал. 1, натрупаните средства по индивидуалната партида остават в държавния бюджет.

Право на прехвърляне на средства в друг фонд за допълнително доброволно осигуряване за професионална квалификация

Чл. 297. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Осигуреното лице има право да прехвърли натрупаните по индивидуалната му партида средства или част от тях от един в друг фонд за допълнително доброволно осигуряване за професионална квалификация, учреден и управляван от друго осигурително дружество за безработица и/или професионална квалификация, ако е изтекла една година от сключването на осигурителния договор.

Право на прехвърляне на средства на съпруг или на роднини по права линия

Чл. 298. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Осигуреното лице има право не повече от веднъж в рамките на една календарна година да прехвърли натрупаните по индивидуалната му партида средства от лични осигурителни вноски или част от тях по индивидуална партида в същия или в друг фонд за допълнително доброволно осигуряване за професионална квалификация на съпруг или на роднини по права линия до втора степен.

Право на изтегляне на натрупаните по индивидуалната партида средства

Чл. 299. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Осигуреното за професионална квалификация лице има право да изтегли по всяко време натрупаните по индивидуалната партида средства от лични осигурителни вноски.

Раздел III.
Права на осигурителите

Преразпределяне на средствата от партидата на осигурителя

Чл. 300. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) В случай на прекратяване на осигуряването за професионална квалификация набраните средства по партидата на осигурителя и доходите от тяхното инвестиране, намалени с таксите и удръжките, предвидени в този дял, се преразпределят по индивидуалните партиди на осигурените лица по ред и начин, определени от осигурителя.
(2) В случаите, в които осигуреното лице няма открита индивидуална партида, осигурителното дружеството открива такава партида.
(3) Осигурителното дружество уведомява осигурителя и осигурените лица за прехвърлянето по ал. 1 или за откриването на индивидуална партида по ал. 2.

Право на прехвърляне на средства в друг фонд за допълнително доброволно осигуряване за професионална квалификация

Чл. 301. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Осигурителят има право да прехвърли натрупаните по партидата му средства от осигурителни вноски за осигурените лица или част от тях от един в друг фонд за допълнително доброволно осигуряване за професионална квалификация, учреден и управляван от друго осигурително дружество за безработица и/или професионална квалификация, не повече от веднъж в рамките на една календарна година.

Ред за прехвърляне

Чл. 302. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Редът и начинът за прехвърляне на средствата по чл. 290, 297 и 301 се определят с наредба на комисията.

Право на информация

Чл. 303. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Осигурителят има право на безплатна информация веднъж годишно за натрупаните средства по партидата му, за доходността от тяхното инвестиране и за произтичащите от натрупаните средства осигурителни права при писмено искане.

Глава тридесет и трета.
ДОГОВОРИ

Сключване на осигурителни договори

Чл. 304. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Договорът за допълнително доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация се сключва в писмена форма и урежда отношенията по доброволното осигуряване за безработица и/или професионална квалификация между осигурителното дружество за безработица и/или професионална квалификация, от една страна, и осигуреното лице или осигурителя, от друга страна.
(2) Когато осигурителният договор се сключва между осигурителя и осигурителното дружество за безработица и/или професионална квалификация, той е в полза на осигурените лица.
(3) За сключване на осигурителния договор по ал. 2 се изисква и предварително писмено съгласие от лицето, в чиято полза се сключва договорът.
(4) Осигурителният договор за допълнително доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация е безсрочен.

Съдържание на осигурителния договор

Чл. 305. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Осигурителният договор задължително съдържа:
1. (изм. - ДВ, бр. 39 от 2005 г., в сила от 12.02.2006 г., изм. - ДВ, бр. 34 от 2006 г., в сила от 01.01.2008 г.) имената и адресите на страните по договора, съдебната регистрация и кода по БУЛСТАТ на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация, лицензията и търговската регистрация на осигурителното дружество, което управлява фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация, и единния идентификационен код;
2. предмета и обхвата на осигуровките;
3. размера на осигурителната вноска;
4. условията, реда и начина за плащане на осигурителната вноска, паричните обезщетения за безработица, средствата за обучение и преразпределянето на средствата по чл. 293 и 300;
5. датата на сключване и влизане в сила на осигурителния договор;
6. условията за прекратяване на договора;
7. размера на таксите и удръжките.

Глава тридесет и четвърта.
ИНВЕСТИЦИИ

Ред за инвестиране

Чл. 306. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) За инвестициите на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация се прилагат разпоредбите на глава четиринадесета, доколкото в тази глава не е предвидено друго.
(2) При инвестиране на средствата на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация не се прилагат изискванията за минимална доходност.

Инвестиране на средствата

Чл. 307. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Средствата на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация могат да се инвестират само във:
1. ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата;
2. ценни книжа, приети за търговия на регулираните пазари на ценни книжа;
3. банкови депозити;
4. ипотечни облигации, издадени от местни банки, съгласно Закона за ипотечните облигации;
5. общински облигации.

Инвестиционни ограничения

Чл. 308. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Не повече от 80 на сто от активите на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация могат да бъдат инвестирани в ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата.
(2) Не повече от 60 на сто от активите на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация могат да бъдат инвестирани в банкови депозити, но не повече от 10 на сто в една банка.
(3) Не повече от 30 на сто от активите на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация могат да бъдат инвестирани в ипотечни облигации, като инвестициите в ипотечни облигации, издадени от една банка, не могат да превишават 10 на сто от активите на фонда.
(4) Не повече от 10 на сто от активите на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация могат да бъдат инвестирани в общински облигации, като инвестициите в общински облигации, издадени от една община, не могат да превишават 5 на сто от активите на фонда.
(5) Не повече от 10 на сто от активите на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация могат да бъдат инвестирани в акции, емитирани от български емитенти и търгувани на регулирани пазари.

(6) Не повече от 20 на сто от активите на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация могат да бъдат инвестирани в корпоративни облигации, емитирани от български емитенти и търгувани на регулирани пазари.

Глава тридесет и пета.
СЧЕТОВОДСТВО И ОТЧЕТНОСТ

Счетоводство на фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация

Чл. 309. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Осигурителното дружество за безработица и/или професионална квалификация организира и осъществява счетоводството и съставя финансовите си отчети и финансовите отчети на управляваните от него фондове за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация в съответствие с разпоредбите на глава петнадесета.

Глава тридесет и шеста.
ДАНЪЧНИ ОБЛЕКЧЕНИЯ

Освобождаване от данък

Чл. 310. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 95 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г.) Приходите на фондовете за допълнително доброволно осигуряване за безработица и/или за професионална квалификация, както и аналогични приходи, пряко свързани с доброволно осигуряване за безработица и/или за професионална квалификация, осъществявано от лица, регистрирани по законодателството на друга държава членка, които могат в съответствие с това законодателство да осъществяват дейност по доброволно осигуряване за безработица и/или за професионална квалификация, не се облагат с данък по реда на Закона за корпоративното подоходно облагане.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 95 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Приходите от инвестиране на активите на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация, разпределени по индивидуалните партиди на осигурените лица, не се облагат с данък по реда на Закона за данъците върху доходите на физическите лица.
(3) Услугите по допълнителното доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация не се облагат с данък по реда на Закона за данък върху добавената стойност.

Приспадане на личните вноски от облагаемия доход

Чл. 311. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 95 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Личните вноски за допълнително доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация от физическите лица се приспадат от дохода им преди данъчното облагане по ред, начин и в размери, определени със Закона за данъците върху доходите на физическите лица.

Признаване за разход

Чл. 312. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Вноските на осигурителите за допълнително доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация се признават за разход по ред, начин и в размери, определени със Закона за корпоративното подоходно облагане.

Глава тридесет и седма.
ТАКСИ И УДРЪЖКИ

Законоустановени такси и удръжки

Чл. 313. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Осигурителното дружество за безработица и/или професионална квалификация събира такси и удръжки за управлението на фондовете за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация, както следва:
1. еднократна встъпителна такса за всяко осигурено лице - не повече от 10 лв.;
2. удръжка като процент от всяка осигурителна вноска - до 5 на сто за всеки фонд поотделно;
3. инвестиционна такса в размер до 10 на сто от дохода, реализиран от инвестирането на средствата на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация.

Допълнителни такси

Чл. 314. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Осигурителното дружество за безработица и/или професионална квалификация може да събира допълнителни такси в следните случаи:
1. при всяко прехвърляне на натрупани средства по партидите от един фонд за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация в друг съответен фонд, управляван от друго осигурително дружество;
2. при всяко изтегляне (изцяло или частично) на натрупаните средства по партидите.
(2) Таксите по ал. 1 не се заплащат при прехвърляне или изтегляне поради несъгласие с изменения в правилника на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация, преобразуване или прекратяване на осигурителното дружество или на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация.

Размер на таксите и удръжките

Чл. 315. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Конкретният размер на таксите и удръжките по тази глава се определя в правилника на фонда за допълнително доброволно осигуряване за безработица или за професионална квалификация.
(2)Таксите по чл. 314, ал. 1 са в размер до 20 лв.

Законоустановеност на таксите

Чл. 316. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Осигурителните дружества за безработица и/или професионална квалификация не могат да събират други такси и удръжки извън посочените в тази глава.

Дял пети.
ПРЕОБРАЗУВАНЕ, ПРЕКРАТЯВАНЕ И НЕСЪСТОЯТЕЛНОСТ НА ДРУЖЕСТВАТА И ФОНДОВЕТЕ ЗА ДОПЪЛНИТЕЛНО СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

Глава тридесет и осма.
ПРЕОБРАЗУВАНЕ, ПРЕКРАТЯВАНЕ И НЕСЪСТОЯТЕЛНОСТ

Условия за преобразуване на дружество за допълнително социално осигуряване

Чл. 317. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Преобразуването на дружество за допълнително социално осигуряване се извършва с предварително разрешение на комисията при следните условия:
1. доказана платежоспособност след преобразуването;
2. запазване правата на осигурените лица и на пенсионерите.
(2) При вливане или сливане на дружество за допълнително социално осигуряване е необходимо предварително разрешение от Комисията за защита на конкуренцията.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) При взето решение на общото събрание на акционерите за преобразуване дружеството уведомява комисията в 7-дневен срок от датата на решението.

Преобразуване на дружество за допълнително социално осигуряване

Чл. 318. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Дружествата за допълнително социално осигуряване могат да се преобразуват чрез вливане, сливане, отделяне и разделяне.
(2) При преобразуване чрез сливане, отделяне или разделяне, новосъздадените правни субекти трябва да са акционерни дружества с предмет на дейност допълнително пенсионно осигуряване, съответно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация.
(3) (Доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) При сливане или вливане на дружества за допълнително социално осигуряване управляваните от тях фондове за допълнително социално осигуряване и фондове за извършване на плащания се вливат в или се сливат със съответните по вид фондове. Ако управляваните фондове са различни по вид, дейността по управлението им преминава към поемащото дружество - при вливане, или към новообразуваното дружество - при сливане.
(4) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) В случаите на отделяне или разделяне на дружества за допълнително социално осигуряване фондовете за допълнително социално осигуряване и фондовете за извършване на плащания не се преобразуват, като управлението им се поема от едно от дружествата или всяко от тях поема за управление фондове за допълнително социално осигуряване от определен вид. Заедно с поемането на управлението на универсален пенсионен фонд се поема управлението и на създадените във връзка с него фондове за извършване на плащания.

Изисквания към резервите при преобразуване на пенсионноосигурителни дружества (Загл. изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.)

Чл. 319. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) При преобразуване на пенсионноосигурителни дружества формираните резерви по чл. 192, ал. 2, чл. 193, ал. 8, чл. 193а, ал. 1 и чл. 213, ал. 2:
1. запазват предназначението си в дружеството, в което се прехвърлят;
2. не могат да се разделят или да отделят от себе си друг резерв;
3. могат да се вливат във или да се сливат с други резерви със същото предназначение.

Преобразуване на фондове за допълнително социално осигуряване и фондове за извършване на плащания (Загл. изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.)

Чл. 320. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) (1) Фонд за допълнително социално осигуряване и фонд за извършване на плащания може да се преобразуват единствено чрез сливане или вливане, при условие че се запазват правата на осигурените лица и пенсионерите.
(2) Фонд за допълнително социално осигуряване и фонд за извършване на плащания не може да се разделя или да отделя от себе си друг фонд, както и да се преобразува в търговско дружество, сдружение с нестопанска цел или кооперация.
(3) При вливане или сливане на фондове за допълнително социално осигуряване и фондове за извършване на плащания приемащият или новообразуваният фонд е правоприемник на прекратяващите се фондове.
(4) Ако дружеството за допълнително социално осигуряване не се преобразува, управлявани от него фондове за допълнително социално осигуряване и фондове за извършване на плащания може да се преобразуват единствено чрез вливане в съответен фонд, управляван от друго дружество за допълнително социално осигуряване, при наличие на предварително разрешение на Комисията за защита на конкуренцията.

(5) Преобразуването на фондове за допълнително социално осигуряване и фондове за извършване на плащания поражда действие от датата на вписването на вливането или сливането в регистъра на окръжния съд по седалището на фонда за допълнително социално осигуряване.

Разрешение за преобразуване на дружество за допълнително социално осигуряване

Чл. 321. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) За получаване на разрешение за преобразуване дружеството за допълнително социално осигуряване подава до комисията искане, към което прилага:
1. решение на общото събрание;
2. разрешение от Комисията за защита на конкуренцията в случаите по чл. 317, ал. 2;
3. план за преобразуване;
4. други необходими документи.
(2) Искането по ал. 1 се подава не по-късно от три месеца от датата на решението на общото събрание на акционерите за преобразуване на дружеството.
(3) Новосъздадените в резултат на преобразуването дружества се лицензират по реда на чл. 122а - 122г.
(4) (Доп. - ДВ, бр. 112 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г.) Когато в резултат на преобразуването на дружествата е необходимо издаване на разрешение за управление на фондове за допълнително социално осигуряване, се прилагат съответно разпоредбите на чл. 145, чл. 218 и 269.
(5) В случаите по ал. 3 и 4 документите за лицензиране и за получаване на разрешение за управление на фонд се подават едновременно с искането за получаване на разрешение за преобразуване.

Ред за издаване на разрешение за преобразуване на дружество за допълнително социално осигуряване

Чл. 322. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) В двумесечен срок от получаване на искането по чл. 321, ал. 1 заместник-председателят на комисията внася в комисията предложение за даване или за отказ за даване на разрешение за преобразуване и предложения за издаване на лицензии в случаите по чл. 321, ал. 3.
(2) Ако заместник-председателят на комисията е поискал допълнителни сведения и документи или е дал указания за отстраняване на несъответствия със закона, срокът по ал. 1 може да се продължи с един месец.
(3) В едномесечен срок от внасянето на предложението по ал. 1 комисията се произнася с мотивирано решение за даване или за отказ за даване на разрешение за преобразуване.
(4) Комисията отказва да издаде разрешение за преобразуване, когато:
1. липсва някой от изискваните документи или има нередности в тях;
2. не са изпълнени изискванията на този кодекс и на актовете по прилагането му.
(5) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Едновременно с разрешението по ал. 3 комисията издава лицензии на новообразуваните дружества, разрешения за управление на новообразуваните фондове за допълнително социално осигуряване и отнема издадените разрешения на прекратяващите се фондове.
(6) (Отм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.)
(7) Дружеството за допълнително социално осигуряване е длъжно да спазва плана за преобразуване и не може да внася промени в него.

Ред за издаване на разрешение за преобразуване на фонд за допълнително социално осигуряване

Чл. 323. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Преобразуване на фонд за допълнително социално осигуряване и на фонд за извършване на плащания при условията на чл. 320, ал. 4 се извършва с разрешение на комисията по предложение на заместник-председателя на комисията.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) За получаване на разрешение по ал. 1 дружеството след решение на компетентните му органи подава искане до комисията, към което прилага план за преобразуване на фонда, разрешение от Комисията за защита на конкуренцията и други необходими документи.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Комисията се произнася в едномесечен срок от подаване на искането по ал. 2, а когато са поискани допълнителни сведения и документи - в едномесечен срок от получаването им.

Прекратяване на дружество за допълнително социално осигуряване

Чл. 324. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Дружество за допълнително социално осигуряване се прекратява:
1. доброволно - с решение на общото събрание на акционерите;
2. принудително - с отнемане на пенсионната лицензия или на лицензията за допълнително доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация;
3. при обявяване в несъстоятелност.

Прекратяване на дружество за допълнително социално осигуряване с решение на общото събрание

Чл. 325. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) При условията на чл. 324, т. 1 дружество за допълнително социално осигуряване се прекратява чрез ликвидация, а управляваните от него фондове за допълнително социално осигуряване и фондове за извършване на плащания - чрез вливане в съответни фондове, управлявани от други дружества за допълнително социално осигуряване.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) При прекратяване по реда на ал. 1 формираните резерви по чл. 192, ал. 2, чл. 193а, ал. 1 и чл. 213, ал. 2 запазват предназначението си, не могат да се разделят и се вливат в резерви със същото предназначение в други пенсионноосигурителни дружества.

Условия за доброволно прекратяване

Чл. 326. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Доброволно прекратяване на дружества за допълнително социално осигуряване се извършва с предварително разрешение на комисията при следните условия:
1. доказана платежоспособност;
2. запазване правата на осигурените лица и на пенсионерите.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) При взето решение на общото събрание на акционерите за прекратяване дружеството уведомява комисията в 7-дневен срок от датата на решението.

Разрешение за доброволно прекратяване

Чл. 327. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) За получаване на разрешение за прекратяване дружеството за допълнително социално осигуряване подава искане до комисията, към което прилага:
1. решение на общото събрание;
2. разрешение от Комисията за защита на конкуренцията;
3. план за ликвидация;
4. други необходими документи.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Планът за ликвидация на дружества за допълнително социално осигуряване задължително трябва да съдържа и приложение, в което се уреждат условията, редът и начинът за вливане на резервите по чл. 192, ал. 2, чл. 193а, ал. 1 и чл. 213, ал. 2 и за прехвърляне на средствата по индивидуалните партиди на осигурените лица и гаранциите за пенсионерите.
(3) Искането по ал. 1 се подава не по-късно от два месеца от датата на решението на общото събрание на акционерите за прекратяване на дружеството.

Ред за издаване на разрешение

Чл. 328. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) В двумесечен срок от получаване на искането заместник-председателят на комисията внася в комисията предложение за даване или за отказ за даване на разрешение за доброволно прекратяване.
(2) Ако заместник-председателят на комисията е поискал допълнителни сведения или документи, срокът по ал. 1 може да се продължи с един месец.
(3) В едномесечен срок от внасянето на предложението по ал. 1 комисията се произнася с мотивирано решение за даване или за отказ за даване на разрешение за доброволно прекратяване на дружеството.
(4) Комисията отказва да издаде разрешение, когато:
1. липсва някой от изискваните документи или има нередности в тях;
2. не са изпълнени изискванията на този кодекс и на актовете по прилагането му.
(5) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Едновременно с разрешението комисията отнема лицензията на дружеството и разрешенията за управление на фондовете.
(6) (Отм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.)

Съдебно производство

Чл. 329. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Дружеството за допълнително социално осигуряване депозира необходимите документи в окръжния съд по неговото седалище незабавно след получаване на решенията по чл. 328, ал. 3, за прекратяване на дружеството, за образуване на производство по ликвидация и за заличаване на управляваните от него фондове за допълнително социално осигуряване, като представя и заверени преписи от решенията.

Месечни отчети

Чл. 330. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Ликвидаторът информира комисията за хода на производството и представя финансов отчет и отчет за дейността си пред нея ежемесечно не по-късно от 15-то число на всеки месец.

Принудително прекратяване в случаите по чл. 122е, ал. 1, т. 1

Чл. 330а. (Нов - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) При отнемане на лицензията за извършване на дейност по допълнително социално осигуряване на основание чл. 122е, ал. 1, т. 1 се извършва ликвидация на дружеството. Общото събрание на акционерите на дружеството за допълнително социално осигуряване назначава ликвидатор в двумесечен срок от влизането в сила на решението на комисията.

Принудително прекратяване в случаите по чл. 122е, ал. 1, т. 2 и 6 и ал. 2 (Загл. изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.)

Чл. 331. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) За всяко дружество за допълнително социално осигуряване, на което е отнета лицензията за извършване на дейност по допълнително социално осигуряване на основание чл. 122е, ал. 1, т. 2 и 6 и ал. 2, се образува производство за принудително прекратяване.
(2) След отнемането на лицензията комисията назначава квестор до назначаване на ликвидатор.
(3) Производството се образува от окръжния съд по седалището на дружеството по искане на комисията. В искането се посочва само основанието за отнемане на лицензията, като към него се прилага заверен препис от решението за отнемане на лицензията.
(4) Ако искането отговаря на изискванията на ал. 1, съдът образува производство за ликвидация на дружеството за допълнително социално осигуряване и назначава ликвидатор.
(5) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) В 3-месечен срок от назначаването му ликвидаторът изготвя и представя на комисията план за ликвидация с приложението по чл. 327, ал. 2 и сключва договори с други дружества за допълнително социално осигуряване за:

1. вливане в управлявани от тях фондове на съответните фондове на прекратяващото се дружество;
2. прехвърляне на средствата по индивидуалните партиди на осигурените лица и на пенсионерите в съответни фондове, управлявани от дружества за допълнително социално осигуряване, при условия и по ред, определени с наредба на комисията.
(6) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) В едномесечен срок от получаването на плана за ликвидация комисията по предложение на заместник-председателя на комисията се произнася с решение, с което одобрява условията, реда и начина за удовлетворяване на осигурените лица и пенсионерите, предвидени в него и в приложението, или императивно определя други.
(7) При отнемане на разрешение за управление на фонд за допълнително социално осигуряване се прилагат съответно ал. 2 - 6.

Запазване предназначението на резервите по чл. 192, ал. 2, чл. 193а, ал. 1 и чл. 213, ал. 2

Чл. 332. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) При прекратяване на пенсионноосигурително дружество по реда на чл. 331 формираните резерви по чл. 192, ал. 2, чл. 193а, ал. 1 и чл. 213, ал. 2 запазват предназначението си и се вливат в резерви със същото предназначение в съответните пенсионноосигурителни дружества съгласно плана и договорите по чл. 331, ал. 5.

Несъстоятелност на дружество за допълнително социално осигуряване

Чл. 333. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Производство по несъстоятелност на дружество за допълнително социално осигуряване се открива, когато е отнета лицензията му за извършване на дейност по допълнително социално осигуряване на основание чл. 122е, ал. 1, т. 5.
(2) Дружество за допълнително социално осигуряване е неплатежоспособно, когато:
1. повече от 7 работни дни не изпълнява свое изискуемо парично задължение, или
2. общата стойност на задълженията му надвишава общата стойност на неговите активи.
(3) Само комисията може да иска от съда откриване на производство по несъстоятелност на дружество за допълнително социално осигуряване.
(4) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Искането на комисията трябва да съдържа:
1. наименованието на съда, до който е отправено;
2. наименованието и единния идентификационен код на пенсионноосигурителното дружество и имената на лицето/лицата, които го представляват;
3. основанието, въз основа на което е отнета лицензията;
4. в какво се състои искането;
5. подпис на председателя на комисията.
(5) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Към искането се прилагат заверен препис от решението за отнемане на лицензията, както и доказателство за уведомяването по чл. 78, ал. 1 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.
(6) (Предишна ал. 5 - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) В производството по несъстоятелност на дружество за допълнително социално осигуряване не може да се предлага план за оздравяване.
(7) (Предишна ал. 6 - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Комисията назначава квестор до назначаване на синдик от съда.

Производство по несъстоятелност

Чл. 334. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Съдът образува делото в деня на получаване искането на комисията по чл. 333, ал. 3 и насрочва заседание не по-късно от 10 дни от образуването му.
(2) Съдът разглежда искането с участието на прокурор в заседание при закрити врата с призоваване на комисията и дружеството за допълнително социално осигуряване.
(3) Съдът с решението си:
1. обявява неплатежоспособността на дружеството и определя началната и дата;
2. открива производство по несъстоятелност;
3. обявява дружеството за допълнително социално осигуряване в несъстоятелност;
4. прекратява правомощията на органите на дружеството;
5. постановява обща възбрана и запор;
6. лишава дружеството от правото да управлява и да се разпорежда с имуществото, включено в масата на несъстоятелността;
7. постановява започване на осребряване на имуществото, включено в масата на несъстоятелността, и разпределение на осребреното имущество;
8. назначава синдик.

Ограничения за синдика

Чл. 335. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Синдик на дружество за допълнително социално осигуряване не може да бъде лице, което е временен синдик или синдик на друг търговец. Това обстоятелство се установява с декларация, подадена от синдика при назначаването му от съда.

Задължения на синдика

Чл. 336. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) В тримесечен срок от назначаването му синдикът изготвя и представя на комисията план за:
1. вливане на фондовете за допълнително социално осигуряване и фондовете за извършване на плащания на дружеството в несъстоятелност в съответни фондове, управлявани от други дружества за допълнително социално осигуряване;
2. прехвърляне на средствата по индивидуалните партиди на осигурените лица и пенсионерите от фондовете, управлявани от дружеството в несъстоятелност, в други съответни фондове за допълнително социално осигуряване и фондове за извършване на плащания при условия и по ред, определени с наредба на комисията.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) В едномесечен срок от получаването на плана на синдика комисията по предложение на заместник-председателя на комисията се произнася с решение, с което одобрява условията, реда и начина за удовлетворяване на осигурените лица и пенсионерите, предвидени в него, или императивно определя други.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) При несъстоятелност на пенсионноосигурително дружество формираните резерви по чл. 192, ал. 2, чл. 193а, ал. 1 и чл. 213, ал. 2 запазват предназначението си и се вливат в резерви със същото предназначение в съответните пенсионноосигурителни дружества съобразно плана по ал. 1.
(4) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Синдикът представя на съда и на комисията всеки месец до 20-о число, а при поискване - незабавно, отчет за своята дейност. Заместник-председателят на комисията може да извършва проверки на място за верността на отчетите.

Контрол върху действията на синдика

Чл. 337. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Комисията по предложение на заместник-председателя има право да дава задължителни предписания на синдика по управлението на имуществото на дружеството за допълнително социално осигуряване и да проверява търговските книги и съдържанието на касата.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) При установяване на нарушения комисията може да отправя предложения до съда за освобождаване на синдика и за назначаване на нов синдик.

Продажба на дружеството като предприятие

Чл. 338. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) По искане на синдика или на комисията съдът може да разреши продажбата на дружество за допълнително социално осигуряване като предприятие.
(2) Съдът може да разреши извършване на сделката по ал. 1 само след получаване на положително писмено становище от комисията. Комисията се произнася в 30-дневен срок от постъпването на искането на съда.
(3) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) Съдът проверява дали сделката не противоречи на закона и дали не уврежда интересите на осигурените лица и на пенсионерите в управляваните от дружеството фондове за допълнително социално осигуряване и фондове за извършване на плащания.
(4) Прехвърляне на собственост преди окончателното плащане на цената не се допуска.
(5) Предприятието на дружество за допълнително социално осигуряване в несъстоятелност може да бъде продадено само на друго лицензирано дружество за допълнително социално осигуряване.
(6) Сделката е допустима и когато акционерното дружество се учредява с тази цел, ако получи от комисията лицензия за извършване на дейност по допълнително социално осигуряване. В този случай съдът одобрява сделката след издаване на лицензията.
(7) Ако дружеството по ал. 6 отговаря на изискванията, комисията издава лицензия, която дава право за осъществяване на дейност по допълнително социално осигуряване. Лицензията се издава само ако заявителят разполага с капитал, който би му позволил да извършва дейност по допълнително социално осигуряване съгласно установените изисквания, след като е удовлетворил вземанията на кредиторите при условията на сделката.
(8) Купувачът отговаря само за задълженията, които е поел по одобрените от съда условия на сделката. Останалите вземания и неупражнените права се погасяват.
(9) Съдът прекратява производството по несъстоятелност след извършване на сделката.
(10) Актовете на съда по ал. 1 - 9 не подлежат на обжалване.

Приключване на производството по несъстоятелност

Чл. 339. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Производството по несъстоятелност приключва с решение на съда, когато имуществото на дружеството за допълнително социално осигуряване е разпределено.
(2) С решението си по ал. 1 съдът постановява заличаване на дружеството от търговския регистър.

Принудително прекратяване в случаите по чл. 122е, ал. 1, т. 7

Чл. 339а. (Нов - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) (1) При отнемане на лицензията за извършване на дейност по допълнително социално осигуряване на основание чл. 122е, ал. 1, т. 7 на дружество, което не е започнало да извършва дейност по допълнително социално осигуряване, се прилага чл. 330а.
(2) При отнемане на лицензията за извършване на дейност по допълнително социално осигуряване на основание чл. 122е, ал. 1, т. 7 на дружество, което е започнало да извършва дейност по допълнително социално осигуряване, се прилагат чл. 331 и 332.

Права на осигурените лица, пенсионерите и осигурителите при преобразуване и прекратяване

Чл. 340. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) При преобразуване или прекратяване на дружество за допълнително социално осигуряване или на фонд за допълнително социално осигуряване дружеството, в чийто фонд е прехвърлена индивидуалната партида на осигуреното лице, задължително го уведомява за прехвърлянето и за правата му в едномесечен срок от прехвърлянето.
(2) По реда на ал. 1 за прехвърлянето се уведомяват и пенсионерите, и осигурителите, когато правят вноски за своя сметка.
(3) (Нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) При преобразуване на фонд за извършване на плащания лицата, получаващи плащания от него, се уведомяват за преобразуването по реда на ал. 1.
(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) В случаите по ал. 1 в едномесечен срок от уведомяването осигурените лица имат право:
1. да прехвърлят средствата по индивидуалната си партида в друг фонд от същия вид - при допълнително задължително пенсионно осигуряване;
2. да прехвърлят средствата по индивидуалната си партида в друг доброволен фонд за допълнително социално осигуряване или еднократно да изтеглят натрупаните средства по индивидуалната си партида от лични вноски - при допълнително доброволно социално осигуряване.
(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) В случаите по ал. 1 в едномесечен срок от уведомяването осигурителите имат право да прехвърлят средствата по партидата си в друг доброволен фонд за безработица или за професионална квалификация.
(6) (Предишна ал. 5, изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) За лицата, които не са упражнили правата си по ал. 4 в определения срок, се счита, че са потвърдили мълчаливо участието си във фонда за допълнително социално осигуряване, в който е прехвърлена индивидуалната партида в резултат на преобразуването или прекратяването.
(7) (Предишна ал. 6, изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) В случаите по ал. 4 не се прилагат ограниченията за прехвърляне.

Приложимост на Търговския закон

Чл. 341. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Доколкото в тази глава няма особени разпоредби за преобразуването, прекратяването и несъстоятелността на дружества за допълнително социално осигуряване се прилагат съответно разпоредбите на Търговския закон.

Архивиране

Чл. 342. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) При преобразуване на дружество за допълнително социално осигуряване, на фонд за допълнително социално осигуряване или на фонд за извършване на плащания управителният орган отговаря за предаването на служебната документация на дружеството и управляваните от него фондове и техните описи на дружеството-правоприемник в 6-месечен срок от извършване на преобразуването.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) При ликвидация на дружество за допълнително социално осигуряване съхраняваните от него документи от значение за правата на осигурените лица, на пенсионерите, на техните наследници и на другите правоимащи лица се предават на дружеството или дружествата за социално осигуряване, чиито фондове са правоприемници на прекратените фондове, управлявани от ликвидираното дружество, в случай че не е предвиден специален ред за тяхното предаване и съхранение и срокът за съхранението им не е изтекъл.
(3) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) За архивирането на останалата документация дружеството за допълнително социално осигуряване се обръща за съдействие към органите за управление на Националния архивен фонд.

Определяне на изисквания

Чл. 343. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Комисията определя с наредба изискванията към съдържанието на:
1. (изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) плана за преобразуване на дружество за допълнително социално осигуряване, на фонд за допълнително социално осигуряване и на фонд за извършване на плащания;
2. приложението към плана за ликвидация на дружество за допълнително социално осигуряване;
3. плана на синдика при несъстоятелност на дружество за допълнително социално осигуряване;
4. документите по чл. 321, ал. 1, т. 4, чл. 323, ал. 2 и чл. 327, ал. 1, т. 4.

Част втора "а".
ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С ПЕНСИОННИТЕ СХЕМИ НА СЪЮЗА, НА ЕВРОПЕЙСКАТА ЦЕНТРАЛНА БАНКА И НА ЕВРОПЕЙСКАТА ИНВЕСТИЦИОННА БАНКА (НОВА - ДВ, БР. 19 ОТ 2010 Г., ЗАГЛ. ИЗМ. - ДВ, БР. 60 ОТ 2011 Г., В СИЛА ОТ 05.08.2011 Г.)

Глава тридесет и осма "а".
ПРЕХВЪРЛЯНЕ НА ПЕНСИОННИ ПРАВА ОТ И КЪМ ПЕНСИОННИТЕ СХЕМИ НА СЪЮЗА, НА ЕВРОПЕЙСКАТА ЦЕНТРАЛНА БАНКА И НА ЕВРОПЕЙСКАТА ИНВЕСТИЦИОННА БАНКА (НОВА - ДВ, БР. 19 ОТ 2010 Г., ЗАГЛ. ИЗМ. - ДВ, БР. 60 ОТ 2011 Г., В СИЛА ОТ 05.08.2011 Г.)

Право на прехвърляне на пенсионни права в пенсионните схеми на Съюза (Загл. изм. - ДВ, бр. 60 от 2011 г., в сила от 05.08.2011 г.)

Чл. 343а. (Нов - ДВ, бр. 19 от 2010 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 2011 г., в сила от 05.08.2011 г.) Осигурявано по българското законодателство лице, което постъпи на работа като служител на институция или орган на Европейския съюз, има право да прехвърли в пенсионните схеми на Съюза заедно или поотделно по свой избор:
1. (доп. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) актюерския еквивалент на пенсионните права за старост от фонд "Пенсии", съответно от фонд "Пенсии за лицата по чл. 69", на държавното обществено осигуряване;
2. средствата по своята индивидуална партида в универсален пенсионен фонд и/или в професионален пенсионен фонд, и/или във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 2011 г., в сила от 05.08.2011 г.) Кръгът на лицата, които имат право на прехвърляне, както и предпоставките и сроковете за неговото упражняване се уреждат с Правилника за длъжностните лица на Европейския съюз и с Условията за работа на другите служители на Европейския съюз, установени с Регламент (ЕИО, Евратом, ЕОВС) № 259/68 на Съвета от 29 февруари 1968 г.
(3) Прехвърляне на средствата по ал. 1, т. 1 се извършва, ако не е отпусната пенсия от държавното обществено осигуряване, свързана с трудова дейност.
(4) Прехвърляне на средствата по ал. 1, т. 2 се извършва, ако не е отпусната пенсия от съответния фонд за допълнително пенсионно осигуряване и не е сключен договор за еднократно или разсрочено изплащане на средствата по индивидуалната партида.
(5) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 2011 г., в сила от 05.08.2011 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 01.04.2018 г., изм. - ДВ, бр. 46 от 2018 г., в сила от 21.05.2018 г.) За прехвърляне на средства в пенсионните схеми на Съюза не се прилагат ограниченията за прехвърляне по чл. 171, ал. 1, чл. 236, ал. 5 и чл. 247, ал. 4.
(6) Разходите за банковия превод са за сметка на Националния осигурителен институт или на пенсионноосигурителното дружество, от което се извършва прехвърлянето.

Последици от прехвърлянето на пенсионни права в пенсионните схеми на Съюза (Загл. изм. - ДВ, бр. 60 от 2011 г., в сила от 05.08.2011 г.)

Чл. 343б. (Нов - ДВ, бр. 19 от 2010 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 2011 г., в сила от 05.08.2011 г.) Осигурителният стаж, за който е прехвърлен актюерски еквивалент по чл. 343а, ал. 1, т. 1, не може да се ползва за определяне на правото и размера на пенсия, свързана с трудова дейност по българското законодателство.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 2011 г., в сила от 05.08.2011 г.) С прехвърлянето на средствата по чл. 343а, ал. 1, т. 2 по сметката на институция или орган на Европейския съюз се погасява правото на пенсия от съответния фонд за допълнително пенсионно осигуряване, а индивидуалната партида във фонда се закрива.

(3) В случай че лицето е прехвърлило своите пенсионни права от държавното обществено осигуряване и е запазило правата си във фонд за допълнително пенсионно осигуряване, то:
1. (изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 60 от 2011 г., в сила от 05.08.2011 г.) придобива право на пенсия от универсален пенсионен фонд при пенсиониране от пенсионните схеми на Съюза или при навършване на възрастта за придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 1 или при условията на чл. 167, ал. 2;
2. придобива право на пенсия от фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми при навършване на 60-годишна възраст или до 5 години преди навършването и;
3. (изм. - ДВ, бр. 60 от 2011 г., в сила от 05.08.2011 г.) може да изтегли средствата си от професионален пенсионен фонд при пенсиониране от пенсионните схеми на Съюза или от универсален пенсионен фонд.

Право на прехвърляне на пенсионни права от пенсионните схеми на Съюза (Загл. изм. - ДВ, бр. 60 от 2011 г., в сила от 05.08.2011 г.)

Чл. 343в. (Нов - ДВ, бр. 19 от 2010 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 2011 г., в сила от 05.08.2011 г.) Лице, чието правоотношение с институция или орган на Европейския съюз, по което е било осигурявано в пенсионните схеми на Съюза, е прекратено, има право по свой избор да прехвърли средствата, представляващи придобитите от него в тази схема пенсионни права:
1. (изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г., доп. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г.) във фонд "Пенсии", съответно във фонд "Пенсии за лицата по чл. 69", на държавното обществено осигуряване, както и в универсален пенсионен фонд, ако е родено след 31 декември 1959 г., или
2. във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, който изплаща пожизнени пенсии, или
3. (изм. - ДВ, бр. 102 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) на застраховател, който има право да извършва дейност по т. 1, раздел I, буква "б" - "анюитети", от приложение № 1 към Кодекса за застраховането.
(2) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 01.01.2020 г.) Лице, родено след 31 декември 1959 г., което не подлежи на задължително осигуряване за допълнителна пенсия в универсален пенсионен фонд, чието правоотношение с институция или орган на Европейския съюз, по което е било осигурявано в пенсионните схеми на Съюза, е прекратено, има право по свой избор да прехвърли средствата, представляващи придобитите от него в тази схема пенсионни права:
1. във фонд "Пенсии", съответно във фонд "Пенсии за лицата по чл. 69", на държавното обществено осигуряване; за лице по чл. 127, ал. 5, родено след 31 декември 1959 г., което не е упражнило правото на избор на осигуряване по чл. 4б, средствата се превеждат във фонд "Пенсии", съответно във фонд "Пенсии за лицата по чл. 69", на държавното обществено осигуряване, както и в универсален пенсионен фонд, или
2. във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, който изплаща пожизнени пенсии, или
3. на застраховател, който има право да извършва дейност по т. 1, раздел I, буква "б" - "анюитети", от приложение № 1 към Кодекса за застраховането.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 2011 г., в сила от 05.08.2011 г., предишна ал. 2 - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 01.01.2020 г.) Кръгът на лицата, които имат право на прехвърляне, както и предпоставките и сроковете за неговото упражняване се уреждат с Правилника за длъжностните лица на Европейския съюз и с Условията за работа на другите служители на Европейския съюз.
(4) (Предишна ал. 3, доп. - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 01.01.2020 г.) Прехвърляне на средствата по ал. 1, т. 1 и ал. 2, т. 1 се извършва, когато лицето започне да упражнява трудова дейност, за която подлежи на задължително осигуряване по този кодекс.

Последици от прехвърлянето на пенсионни права от пенсионните схеми на Съюза в държавното обществено осигуряване и фондовете за допълнително задължително пенсионно осигуряване (Загл. изм. - ДВ, бр. 60 от 2011 г., в сила от 05.08.2011 г.)

Чл. 343г. (Нов - ДВ, бр. 19 от 2010 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 2011 г., в сила от 05.08.2011 г.) Когато лицето направи избор по чл. 343в, ал. 1, т. 1, Националният осигурителен институт разпределя средствата, получени от пенсионната схема на Съюза, в следната последователност:
1. (доп. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) в случаите, когато са прехвърлени средства в пенсионната схема на Съюза по реда на чл. 343а, сумата, равняваща се на размера на прехвърлените средства, актуализирани към датата на трансфера, се превежда обратно във фонд "Пенсии", съответно във фонд "Пенсии за лицата по чл. 69", на държавното обществено осигуряване и в съответните видове фондове за допълнително пенсионно осигуряване, от които са били прехвърлени;
2. от сумата, останала след разпределяне на средствата по т. 1, съответно - получените средства, в случаите, когато не са прехвърлени средства в пенсионната схема на Съюза по реда на чл. 343а, се прехвърлят средства, както следва:
а) (доп. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) за лице, родено преди 1 януари 1960 г. - във фонд "Пенсии", съответно във фонд "Пенсии за лицата по чл. 69", на държавното обществено осигуряване; прехвърлят се средства, изчислени на базата на възнаграждението, върху което лицето е осигурявано към момента на прекратяване на правоотношението му с орган на Съюза, размера на вноската към момента на прехвърлянето и осигурителните периоди на действителна служба в Съюза, както и всички други осигурителни периоди, зачетени от Съюза, без тези от България;
б) (доп. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) за лице, родено след 31 декември 1959 г. - във фонд "Пенсии", съответно във фонд "Пенсии за лицата по чл. 69", на държавното обществено осигуряване и в избрания от лицето универсален пенсионен фонд; прехвърлят се средства, изчислени на базата на възнаграждението, върху което лицето е осигурявано към момента на прекратяване на правоотношението му с орган на Съюза, съответните размери на вноската към момента на прехвърлянето и осигурителните периоди на действителна служба в Съюза, както и всички други осигурителни периоди, зачетени от Съюза, без тези от България.
(2) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 17.12.2019 г.) Когато лицето направи избор по чл. 343в, ал. 2, т. 1, Националният осигурителен институт разпределя средствата, получени от пенсионната схема на Съюза, в следната последователност:
1. в случаите, когато са прехвърлени средства в пенсионната схема на Съюза по реда на чл. 343а, сумата, равняваща се на размера на прехвърлените средства, актуализирани към датата на трансфера, се превежда обратно във фонд "Пенсии", съответно във фонд "Пенсии за лицата по чл. 69", на държавното обществено осигуряване; в случаите, когато за лица по чл. 127, ал. 5, които не са упражнили правото на избор на осигуряване по чл. 4б, са прехвърлени средства по чл. 343а, ал. 1, т. 2 в пенсионната схема на Съюза, средствата се превеждат обратно във фонд "Пенсии", съответно във фонд "Пенсии за лицата по чл. 69", на държавното обществено осигуряване и в съответните видове фондове за допълнително пенсионно осигуряване, от които са били прехвърлени;
2. от сумата, останала след разпределяне на средствата по т. 1, съответно - получените средства, в случаите, когато не са прехвърлени средства в пенсионната схема на Съюза по реда на чл. 343а, се прехвърлят средства, както следва:
а) за лице, което към датата на избора по чл. 343в, ал. 2 не подлежи на задължително осигуряване за допълнителна пенсия - във фонд "Пенсии", съответно във фонд "Пенсии за лицата по чл. 69", на държавното обществено осигуряване; прехвърлят се средства, изчислени на базата на възнаграждението, върху което лицето е осигурявано към момента на прекратяване на правоотношението му с орган на Европейския съюз, размера

на вноската към момента на прехвърлянето и осигурителните периоди на действителна служба в Съюза, както и всички други осигурителни периоди, зачетени от Съюза, без тези от Република България;
б) за лице, което към датата на избора по чл. 343в, ал. 2 подлежи на задължително осигуряване за допълнителна пенсия - във фонд "Пенсии", съответно във фонд "Пенсии за лицата по чл. 69", на държавното обществено осигуряване и в избрания от лицето универсален пенсионен фонд; прехвърлят се средства, изчислени на базата на възнаграждението, върху което лицето е осигурявано към момента на прекратяване на правоотношението му с орган на Европейския съюз, съответните размери на вноската към момента на прехвърлянето и осигурителните периоди на действителна служба в Съюза, както и всички други осигурителни периоди, зачетени от Съюза, без тези от Република България.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 2011 г., в сила от 05.08.2011 г., предишна ал. 2, доп. - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 17.12.2019 г.) При изчисляване на средствата по ал. 1, т. 2 и ал. 2, т. 1 се прилага ограничението за максималния размер на месечния осигурителен доход в Република България към момента на прехвърлянето.
(4) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 2011 г., в сила от 05.08.2011 г., предишна ал. 3, доп. - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 17.12.2019 г.) Сумата, останала след прехвърляне на средствата по ал. 1 и 2, се прехвърля в избран от лицето фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване.
(5) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 60 от 2011 г., в сила от 05.08.2011 г., предишна ал. 4 - ДВ, бр. 99 от 2019 г., в сила от 17.12.2019 г.) За осигурителен стаж в Република България се признава сборът от стажа по чл. 343б, ал. 1 и действителният стаж в Европейския съюз, както и осигурителните периоди от други държави и/или международни организации, зачетени в стажа от Европейския съюз.

Последици от прехвърлянето на пенсионни права от пенсионните схеми на Съюза само във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване (Загл. изм. - ДВ, бр. 60 от 2011 г., в сила от 05.08.2011 г.)

Чл. 343д. (Нов - ДВ, бр. 19 от 2010 г., изм. - ДВ, бр. 60 от 2011 г., в сила от 05.08.2011 г.) Лице, прехвърлило само във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване средствата, представляващи неговите пенсионни права от пенсионните схеми на Съюза:
1. няма право да ги изтегли преди придобиване право на пенсия по т. 3;
2. няма право на еднократно или разсрочено изплащане на средствата по чл. 248, ал. 2;
3. (изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.) придобива право на пенсия от този фонд при навършване на възрастта за придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 1;
4. има право да получава само пожизнена пенсия от този фонд.

Право на прехвърляне на пенсионни права във и от пенсионните схеми на Европейската централна банка и на Европейската инвестиционна банка

Чл. 343е. (Нов - ДВ, бр. 60 от 2011 г., в сила от 05.08.2011 г.) (1) При прехвърляне на пенсионни права от и към пенсионните схеми на Европейската централна банка и на Европейската инвестиционна банка разпоредбите на чл. 343а - 343д се прилагат съответно.
(2) Кръгът на лицата, които имат право на прехвърляне, както и предпоставките и сроковете за неговото упражняване се уреждат с Условията за назначаване на работа, приети от Управителния съвет на Европейската централна банка на основание чл. 36 от Устава на Европейската система на централните банки и на Европейската централна банка, съответно с Правилника за персонала и пенсионната схема на Европейската инвестиционна банка, приет от Съвета на директорите на Европейската инвестиционна банка на основание чл. 31 от Процедурния правилник на Европейската инвестиционна банка, приет от Съвета на управителите на Европейската инвестиционна банка на основание чл. 7 от Устава на Европейската инвестиционна банка.

Подзаконова уредба

Чл. 343ж. (Нов - ДВ, бр. 19 от 2010 г., предишен чл. 343е, изм. - ДВ, бр. 60 от 2011 г., в сила от 05.08.2011 г.) Министерският съвет определя с наредба:
1. реда за прехвърляне на пенсионни права от и към пенсионните схеми на Съюза, на Европейската централна банка и Европейската инвестиционна банка;
2. начина за изчисляване на актюерския еквивалент по чл. 343а, ал. 1, т. 1;
3. начина за актуализиране по чл. 343г, ал. 1, т. 1.

Част трета.
ПРИНУДИТЕЛНИ АДМИНИСТРАТИВНИ МЕРКИ И АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНА ОТГОВОРНОСТ

Глава тридесет и девета.
ПРИНУДИТЕЛНИ АДМИНИСТРАТИВНИ МЕРКИ

Видове

Чл. 344. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 19 от 2010 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 15 от 2018 г., в сила от 16.02.2018 г., изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г., доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) За предотвратяване и преустановяване на нарушения на част втора и част втора "а" на този кодекс, Регламент (ЕС) 2015/2365 и на актовете по прилагането им, както и на деяния, с които се заобикалят техните изисквания, за предотвратяване и отстраняване на вредните последици от тях, както и когато се възпрепятства упражняването на контролна дейност, представят се неверни и заблуждаващи данни, застрашени са интересите на осигурените лица или на пенсионерите, или в резултат на надзорния преглед са установени слабости или недостатъци, заместник-председателят на комисията може да прилага следните принудителни административни мерки:
1. да дава задължителни предписания за предприемане на конкретни мерки в определен от него срок;
2. (доп. - ДВ, бр. 22 от 2015 г., в сила от 24.03.2015 г., отм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.)
3. (отм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.)
4. (отм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.)
5. (отм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.)
6. (отм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.)

7. (отм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.)
8. (отм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.)
9. (отм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.)
10. (отм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.)
11. да спре използването и разпространението на документи, които не са утвърдени по съответния ред;
12. да спре разпространението на реклами и информационни материали, както и провеждането на лотарии, ако те не отговарят на изискванията на чл. 123и.
13. (отм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.)
14. (отм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.)
15. (нова - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., отм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.)
16. (нова - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., отм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.)
17. (нова - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., отм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.)
18. (нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., отм. - ДВ, бр. 15 от 2018 г., в сила от 16.02.2018 г.)
19. (нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., отм. - ДВ, бр. 15 от 2018 г., в сила от 16.02.2018 г.)

(2) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Комисията по предложение на заместник-председателя на комисията може да прилага следните принудителни административни мерки:
1. да назначи квестор в случаите, предвидени в този кодекс;
2. да назначи за сметка на дружеството за допълнително социално осигуряване в случаите по ал. 1:
а) регистриран одитор;
б) (доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) външен независим експерт за извършването на оценка на активи на фонд за допълнително социално осигуряване, на фонд за извършване на плащания и/или на дружеството за допълнително социално осигуряване;
в) външен независим експерт за извършване на оценка на системата за управление на дружеството или на отделни нейни функции;
г) актюер с призната правоспособност за извършване на актюерска проверка;
3. да разпореди писмено освобождаването на едно или повече лица, оправомощени да управляват и представляват дружество за допълнително социално осигуряване, в случаите по ал. 1;
4. (доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) да дава задължителни предписания за необходими промени в правилниците на фондовете за допълнително социално осигуряване, правилата на фондовете за извършване на плащания и в другите вътрешни актове, приети от дружеството за допълнително социално осигуряване съгласно изискванията на този кодекс и актовете по неговото прилагане;
5. да забрани сключването на нови осигурителни договори за определен период;
6. да свика общото събрание на акционерите или да насрочи заседание на управителния и надзорния съвет (съвета на директорите) за вземане на решение за мерките, които трябва да бъдат предприети;
7. да задължи писмено пенсионноосигурителното дружество да увеличи капитала си в определен срок;
8. да забрани временно изплащането на дивиденти;
9. (изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) да задължи дружеството за допълнително социално осигуряване да прекрати договорните си отношения с банка-попечител, с инвестиционен посредник, с осигурителен посредник или с лице по чл. 123и[2], ако те не отговарят на предвидените в кодекса изисквания или не изпълняват задълженията, възложени им с кодекса или с актовете по прилагането му;
10. да спре изпълнението на решение или нареждане на управителните органи на дружеството за допълнително социално осигуряване, което се отнася до дейността по допълнително социално осигуряване, ако с него се нарушават изискванията на нормативните актове по допълнително социално осигуряване;
11. да отнеме разрешение за управление на фонд за допълнително социално осигуряване;
12. да ограничи дейността на пенсионноосигурителното дружество в случаите по ал. 1, като му забрани да извършва определени сделки, дейности и/или операции;
13. да отнеме лицензия за допълнително социално осигуряване в случаите, предвидени в този кодекс;
14. да забрани временно на акционер да упражнява правото си на глас, ако са нарушени изискванията на чл. 121ж, ал. 1 - 3;
15. да нареди писмено на акционер да прехвърли притежаваните от него акции в определен срок, ако са нарушени изискванията на чл. 121ж, ал. 1 - 3;
16. да забрани на пенсионноосигурителното дружество да приема и управлява средства по съответна професионална схема;
17. да забрани или ограничи дейността на пенсионноосигурителното дружество в чужбина;
18. да наложи временна забрана за изпълнение на функциите на член на управителния или контролния орган или на друго лице, оправомощено да управлява и/или да представлява дружеството за допълнително социално осигуряване;
19. (изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г., изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) да задължи дружеството за допълнително социално осигуряване да ограничи своите оперативни разходи, включително като процент от общите нетни приходи, когато са нарушени изискванията на чл. 121в, ал. 4, 6 и 8 или съществува непосредствена опасност от нарушаването им;
20. (отм. - ДВ, бр. 15 от 2018 г., в сила от 16.02.2018 г., нова - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) да ограничи или да забрани свободното разпореждане с активи на дружеството за допълнително социално осигуряване или на управляван от него фонд за допълнително социално осигуряване или фонд за извършване на плащания, когато са нарушени изискванията към капитала, собствените средства или резервите на дружеството, резервите на фондовете за допълнително задължително пенсионно осигуряване или изискуемия размер на средствата във фондовете за извършване на плащания.

(3) Комисията може да информира обществеността за приложени мерки по ал. 1 и 2 или за дейност, която застрашава интересите на осигурените лица или на пенсионерите.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., доп. - ДВ, бр. 15 от 2018 г., в сила от 16.02.2018 г.) Мерките по ал. 1 и 2 се прилагат спрямо контролираните лица, техните служители, лицата на ръководна длъжност в дружеството за допълнително социално осигуряване, или лица, упълномощени да сключват осигурителни договори и да приемат заявления за осигуряване, както и лица, притежаващи десет и над десет на сто от капитала на дружеството. Мерките по ал. 1, т. 1 могат да се прилагат и относно лица, които осъществяват дейност без лицензия или разрешение, които се изискват по този кодекс.

(5) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Мерките по ал. 1 и 2 се прилагат и в случаите на нарушение на акт на орган на Европейския съюз с пряко действие, с които се възлагат задължения на лицата по ал. 4 във връзка с дейността по допълнително социално осигуряване.

(6) (Изм. - ДВ, 59 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., предишна ал. 5 - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) При системни нарушения на този кодекс и на актовете по прилагането му от банка-попечител, комисията може да предложи на Българската народна банка прилагането на мерки по чл. 103, ал. 2 от Закона за кредитните институции.

(7) (Нова - ДВ, бр. 41 от 2007 г., предишна ал. 6, изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Комисията може по искане на надзорен орган на държава членка по седалището на чуждестранна институция да забрани на установени на територията на Република България банка-попечител и инвестиционен посредник да изпълняват разпореждане на институцията относно депозирани от институцията активи на професионалната схема. Когато мярката се прилага спрямо банка-попечител, комисията уведомява незабавно Българската народна банка.

(8) (Изм. - ДВ, бр. 30 от 2006 г., в сила от 12.07.2006 г., предишна ал. 6 - ДВ, бр. 41 от 2007 г., предишна ал. 7 - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) При прилагането на принудителни административни мерки по ал. 1 и 2 не се прилагат разпоредбите на Административнопроцесуалния кодекс относно обясненията и

възраженията на заинтересованите лица.
(9) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Редът и начинът за назначаване на лицата по ал. 2, т. 2 и изискванията към тях се определят с наредба на комисията.

Принудителни административни мерки при нарушения, свързани с основните информационни документи за пакети с инвестиционни продукти на дребно

Чл. 344а. (Нов - ДВ, бр. 15 от 2018 г., в сила от 16.02.2018 г.) (1) За предотвратяване и преустановяване на нарушения на чл. 5, параграф 1, чл. 6 и 7, чл. 8, параграфи 1 - 3, чл. 9, чл. 10, параграф 1, чл. 13, параграфи 1, 3 и 4, чл. 14 и 19 от Регламент (ЕС) № 1286/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 26 ноември 2014 г. относно основните информационни документи за пакети с инвестиционни продукти на дребно и основаващи се на застраховане инвестиционни продукти (ПИПДОЗИП) (ОВ, L 352/1 от 9 декември 2014 г.), наричан по-нататък "Регламент (ЕС) № 1286/2014", и на актовете по прилагането му, както и за предотвратяване и отстраняване на вредните последици от тях комисията може да прилага следните принудителни административни мерки:
1. да забрани сключването на осигурителни договори;
2. да спре сключването на осигурителни договори за определен период;
3. да забрани предоставянето на основен информационен документ, който не съответства на изискванията на чл. 6, 7, 8 или 10 от Регламент (ЕС) № 1286/2014, и да изисква издаване на нова версия на основния информационен документ;
4. да дава задължителни предписания за предприемане на други конкретни мерки в определен от нея срок.
(2) Мерките по ал. 1 се прилагат спрямо осигурителните дружества за безработица и/или професионална квалификация, техните служители, лица, които изпълняват ръководни функции в дружествата, и лицата, упълномощени да сключват осигурителни договори.
(3) Когато комисията е приложила мерките по ал. 1 или заместник-председателят на комисията е наложил административно наказание по чл. 351а, комисията, съответно заместник-председателят на комисията, може да изиска от лицето по ал. 2 да изпрати съобщение до засегнатото осигурено лице или осигурител, като му предостави информация относно приложената принудителна административна мярка или наложеното административно наказание и го уведоми къде може да подаде жалба или иск за обезщетение.
(4) Комисията може да публикува предупреждение, в което се посочва лицето, отговорно за нарушението на Регламент (ЕС) № 1286/2014 или на акт по прилагането му.
(5) При определяне вида на принудителната мярка комисията взема предвид обстоятелствата по чл. 25 от Регламент (ЕС) № 1286/2014.
(6) При прилагането на принудителни административни мерки по ал. 1 не се прилагат разпоредбите на Административнопроцесуалния кодекс относно обясненията и възраженията на заинтересованите лица.

Производство

Чл. 345. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 22 от 2015 г., в сила от 24.03.2015 г., доп. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., изм. - ДВ, бр. 15 от 2018 г., в сила от 16.02.2018 г.) Принудителните административни мерки по чл. 344, ал. 1 се прилагат с писмено мотивирано решение на заместник-председателя на комисията, което се съобщава на заинтересованото лице в седемдневен срок от постановяването му.
(2) (Доп. - ДВ, бр. 15 от 2018 г., в сила от 16.02.2018 г.) Принудителните административни мерки по чл. 344, ал. 2, чл. 344а, ал. 1 и чл. 346а, ал. 1 и 2 се прилагат с писмено мотивирано решение на комисията, което се съобщава на заинтересованото лице в седемдневен срок от постановяването му.

Обжалване

Чл. 346. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 22 от 2015 г., в сила от 24.03.2015 г.) (1) Решението по чл. 345, ал. 1 може да се обжалва по административен ред пред комисията и по съдебен ред пред Върховния административен съд. Обжалването не спира изпълнението му.
(2) Решението по чл. 345, ал. 2 може да се обжалва пред Върховния административен съд. Обжалването не спира изпълнението му.

Принудителни административни мерки спрямо чуждестранна институция

Чл. 346а. (Нов - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) (1) При неспазване на относимите към професионална схема разпоредби на българското трудово и социално законодателство, включително на тези, свързани с инвестиционната дейност и разкриването на информация, комисията може да разпорежда писмено на чуждестранната институция, управляваща схемата, да се преустановят и отстранят в определен срок допуснатите нарушения и вредните последици от тях.
(2) В случаите по ал. 1 комисията може да забрани на институцията да управлява професионалната схема.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Мерките по ал. 1 и 2 се прилагат при наличие на обстоятелствата по чл. 229г, ал. 4 и 5.

Субсидиарно прилагане

Чл. 346б. (Нов - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Доколкото в тази глава не са предвидени особени правила, прилагат се съответните разпоредби на Административнопроцесуалния кодекс.

Глава четиридесета.
КВЕСТОР

Квестор

Чл. 347. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) Квесторът е физическо лице.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) Квесторът трябва да отговаря на изискванията на чл. 121д, ал. 1 и ал. 5, т. 1 - 8 и 10 - 12, както и:

1. да не се намира с дружеството за допълнително социално осигуряване или с негов длъжник в отношения, които пораждат основателно съмнение за неговото безпристрастие;
2. (изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) да не е съпруг, роднина по права или по съребрена линия до четвърта степен или по сватовство до трета степен на член на управителен или на контролен орган на дружеството за допълнително социално осигуряване, чиито правомощия са преустановени с акта на назначаване на квестора, и не се намира във фактическо съжителство с такова лице.
3. (отм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.)
(3) (Доп. - ДВ, бр. 103 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2018 г., в сила от 18.11.2018 г., изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Квесторът декларира писмено пред комисията обстоятелствата по ал. 2, като обстоятелството по чл. 121д, ал. 5, т. 3 за българските граждани се установява служебно. Той е длъжен да уведоми незабавно комисията за промени в тези обстоятелства.

Права и задължения на квестора

Чл. 348. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) С назначаването на квестор всички правомощия на надзорния и на управителния съвет, съответно на съвета на директорите на дружеството за допълнително социално осигуряване, се преустановяват и се упражняват от квестора, доколкото в акта на назначаването му не са предвидени ограничения.
(2) Действия и сделки, извършени от името и за сметка на дружеството за допълнително социално осигуряване без предварително упълномощаване от квестора, са нищожни.
(3) Квесторът има неограничен достъп до помещенията на дружеството за допълнително социално осигуряване, до счетоводната и друга документация и до неговото имущество.
(4) Служителите на дружеството за допълнително социално осигуряване са длъжни да съдействат на квестора при осъществяване на правомощията му.
(5) Квесторът упражнява правомощията си с грижата на добър стопанин и взема всички необходими мерки за защита на интересите на осигурените лица. Квесторът носи отговорност за умишлено причинените от него вреди.
(6) Квесторите се отчитат за дейността си само пред комисията и при поискване и представят незабавно отчет.
(7) За своята работа квесторът получава възнаграждение, което се определя от комисията и е за сметка на дружеството за допълнително социално осигуряване.
(8) Правомощията на квесторите се прекратяват след назначаването на ликвидатор или синдик.
(9) Комисията може по всяко време да прекрати правомощията на квестор и да назначи на негово място друг.
(10) Комисията може да дава задължителни указания на квестора във връзка с дейността му.

Глава четиридесет и първа.
АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНА ОТГОВОРНОСТ

Раздел I.
Отговорност за нарушения на разпоредбите на законодателството относно държавното обществено осигуряване

Основания

Чл. 349. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 112 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., доп. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г.) За нарушения на разпоредбите на част първа от този кодекс, на нормативните актове по прилагането му или за неизпълнение на задължителни предписания на контролен орган виновните лица се наказват с глоба от 100 до 2000 лв. за всеки отделен случай, а на осигурителите - юридически лица и еднолични търговци, се налага и имуществена санкция от 500 до 2000 лв. за всеки отделен случай.
(2) (Отм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г.)
(3) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г.) Осигурител, който не представи в срок в съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт документи за изплащане на обезщетения за временна неработоспособност, трудоустрояване и майчинство или представи такива документи с невярно попълнени данни, ако не подлежи на по-тежко наказание, се наказва с имуществена санкция или глоба от 500 до 2000 лв., а виновното длъжностно лице, ако не подлежи на по-тежко наказание - с глоба от 100 до 1000 лв. за всеки отделен случай.
(4) (Изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., доп. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., предишна ал. 3 - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г.) Който състави документ с невярно съдържание или предостави неверни данни по чл. 5, ал. 4 с цел неоснователно получаване на осигурителни плащания, се наказва с глоба от 500 лв. за всеки отделен случай, ако не подлежи на по-тежко наказание.
(5) (Предишна ал. 4, изм. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г.) При повторно нарушение по ал. 1, 3 и 4 се налага имуществена санкция и/или глоба в двоен размер от първоначално наложената.

Отговорност при неправомерно съхраняване на документи за осигурителен стаж и доход

Чл. 349а. (Нов - ДВ, бр. 104 от 2005 г., в сила от 27.12.2005 г.) (1) Юридическо лице, което не предаде в териториалното поделение на Националния осигурителен институт оригиналните документи на прекратени осигурители без правоприемник, въз основа на които се установяват осигурителен стаж и доход, се наказва с имуществена санкция в размер от 500 до 2000 лв.
(2) Физическо лице, което не предаде в териториалното поделение на Националния осигурителен институт оригиналните документи на прекратени осигурители без правоприемник, въз основа на които се установяват осигурителен стаж и доход, се наказва с глоба в размер от 50 до 1000 лв.

Установяване на нарушенията

Чл. 350. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Нарушенията по чл. 349 и чл. 349а се установяват с актове, съставени от контролните органи на Националния осигурителен институт.
(2) Наказателните постановления се издават от ръководителя на териториалното поделение на Националния осигурителен институт или от упълномощено от него длъжностно лице.

(3) Установяването на нарушенията, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

Раздел II.
Отговорност за нарушения на разпоредбите на законодателството относно допълнителното социално осигуряване.

Отговорност за нарушения на нормативната уредба

Чл. 351. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) (1) Който извърши или допусне извършване на нарушение:
1. (изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г., изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) на чл. 121а, чл. 121д, ал. 17, чл. 121д1, ал. 5, чл. 121ж, ал. 11, чл. 121з, чл. 122а, ал. 4, чл. 122к, ал. 2 и 3, чл. 123а, ал. 11 и 12, чл. 123б, ал. 1 и 6, чл. 123в, ал. 7, чл. 123г, ал. 1 - 4 и 8 - 16, чл. 123е, ал. 5, чл. 123е2, ал. 4, чл. 123з, 123з1, 123з2, чл. 123з3, ал. 1, 2 и 4, чл. 123и2, ал. 9, чл. 135, 142а, чл. 143, ал. 3, чл. 144, ал. 5, чл. 144а, ал. 3 - 6, чл. 145, ал. 3, чл. 153, 154, 173, чл. 175а, ал. 3 и 4, чл. 180, ал. 1, чл. 181, ал. 1, чл. 188, ал. 1 и 2, чл. 216, 216а, чл. 218, ал. 4, чл. 223, 224, чл. 229, ал. 5, чл. 229а, ал. 2 и 4, чл. 229в, ал. 1, 2 и 7 - 9, чл. 230, ал. 5 и 6, чл. 231, 233, чл. 235, ал. 3, чл. 235а, чл. 236, ал. 1 и 2, чл. 237, 238, 239, 240, 248а, 248б, чл. 252, ал. 3, чл. 317, ал. 3, чл. 326, ал. 2, чл. 327, ал. 3, чл. 330, чл. 330а, чл. 331, ал. 5 и чл. 347, ал. 3, се наказва с глоба в размер от 700 до 10 000 лв.;
2. (изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г., доп. - ДВ, бр. 26 от 2020 г., изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) на чл. 121е, ал. 3, чл. 122и, ал. 1, чл. 122к, ал. 4, чл. 123, ал. 1 и 4, чл. 123в, ал. 1 - 6, чл. 123е, ал. 1 - 4, 6, 7 и 9 - 11, чл. 123е1, ал. 1 - 11, чл. 123е2, ал. 1 - 3 и 5, чл. 123ж, чл. 123и, ал. 1 - 5, чл. 123и1, чл. 123и2, ал. 1 - 6 и 10, чл. 127, ал. 6 и 7, чл. 129, ал. 1 - 8 и ал. 10 и 11, чл. 131, 139, 142, чл. 144а, ал. 1 и 2, чл. 167, 167а, чл. 168, ал. 1 и 2, чл. 169а, 169б, 169в, 169г, чл. 170, ал. 1 - 7, чл. 172, чл. 175а, ал. 1 и 2, чл. 176, ал. 1, 2 и 4, чл. 177а, 178, 178а, 179а, чл. 179б, ал. 1 и 2 , чл. 179в, 180а, 180б, чл. 180в, ал. 1 и 2, чл. 185, ал. 1 и 2, чл. 186, 186а, 187, чл. 187а, ал. 1, чл. 190, чл. 192, ал. 1 - 6, чл. 192а, ал. 1, 2, 6 - 17, чл. 192б, чл. 193, ал. 5 - 11, чл. 193а, ал. 1 - 7, чл. 193б, чл. 201, ал. 1, чл. 202, 212, чл. 213, ал. 1 - 6, чл. 229г, ал. 1 и 2, чл. 229г1, ал. 1 - 8 и ал. 15 - 17, чл. 229г2, ал. 1 - 3 и ал. 13 - 15, чл. 229г3, ал. 7, чл. 234, ал. 1 - 8 и ал. 10 - 12, чл. 241, 241а, 243, 244, 245, чл. 246, ал. 1 - 6 и 10, чл. 248, 249, 251, 251а, 251а1, 251в, 251г, 251д, чл. 252, ал. 1 и 2, чл. 256, ал. 1, чл. 257, 258, чл. 317, ал. 1 и 2, чл. 319, чл. 325, ал. 2, чл. 326, ал. 1, чл. 332, чл. 336, ал. 1, 3 и 4, чл. 340, ал. 1, 2 и 3, чл. 342 и чл. 348, ал. 3 - 7, се наказва с глоба в размер от 1500 до 20 000 лв.;
3. (изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г., изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) на чл. 121, ал. 2, 3 и 5, чл. 121б, чл. 121в, ал. 1 - 10 и 12, чл. 121г, чл. 121е, ал. 2 и 4, чл. 121ж, ал. 3, чл. 122ж, чл. 123а, ал. 1 - 10, чл. 123б, ал. 2 - 5, 7, 8, 9 и 11, чл. 123д, ал. 2, чл. 126, чл. 133а, ал. 6 - 8, чл. 154а, ал. 1, чл. 169, 175, 177, 179, 203, чл. 209, ал. 3, чл. 226, ал. 1, чл. 259, чл. 322, ал. 7 и наредбата по чл. 169, ал. 14, се наказва с глоба в размер от 3000 до 40 000 лв.;
4. извън случаите по т. 1, 2 или 3 на част втора или част втора "А", на нормативните актове по прилагането на този кодекс и/или на акт на орган на Европейския съюз с пряко действие, с които се възлагат задължения при осъществяването на дейността по допълнително социално осигуряване, се наказва с глоба в размер от 700 до 10 000 лв.
(2) В случай на повторно нарушение по ал. 1 виновното лице се наказва с глоба в размер, както следва:
1. за нарушения по ал. 1, т. 1 - от 2000 до 20 000 лв.;
2. за нарушения по ал. 1, т. 2 - от 4000 до 40 000 лв.;
3. за нарушения по ал. 1, т. 3 - от 8000 до 80 000 лв.;
4. за нарушения по ал. 1, т. 4 - от 1000 до 20 000 лв.
(3) За нарушения по ал. 1 на юридическите лица се налага имуществена санкция в размери, както следва:
1. за нарушения по ал. 1, т. 1 - от 10 000 до 50 000 лв., а при повторно нарушение - от 30 000 до 100 000 лв.;
2. за нарушения по ал. 1, т. 2 - от 20 000 до 100 000 лв., а при повторно нарушение - от 40 000 до 200 000 лв.;
3. за нарушения по ал. 1, т. 3 - от 40 000 до 200 000 лв., а при повторно нарушение - от 80 000 до 400 000 лв.;
4. за нарушения по ал. 1, т. 4 - от 5000 до 50 000 лв., а при повторно нарушение - от 15 000 до 100 000 лв.
(4) Който предостави или допусне да се предостави невярна информация във връзка с осъществяването на осигурителния надзор, се наказва с глоба от 10 000 до 50 000 лв., когато деянието не съставлява престъпление.
(5) За нарушението по ал. 4 на пенсионноосигурителното дружество се налага имуществена санкция в размер от 20 000 до 150 000 лв.
(6) На лице, което извършва дейност като осигурителен посредник без сключен договор с пенсионноосигурително дружество, се налага:
1. глоба от 1500 до 10 000 лв. - за физическо лице;
2. имуществена санкция от 4000 до 50 000 лв. - за юридическо лице или едноличен търговец.
(7) Доходите, придобити от неправомерно извършваната дейност, се отнемат в полза на държавата в степента, в която не могат да се възстановят на увредените лица.

Отговорност за нарушения на Регламент (ЕС) № 1286/2014 и на актовете по прилагането му

Чл. 351а. (Нов - ДВ, бр. 15 от 2018 г., в сила от 16.02.2018 г.) (1) Лице, което изпълнява ръководни функции в осигурително дружество за безработица и/или професионална квалификация, служител на дружеството и лице, упълномощено да сключва осигурителни договори, което извърши или допусне извършването на нарушение на:
1. член 5, параграф 1, чл. 6 и 7, чл. 8, параграфи 1 - 3, чл. 9, чл. 10, параграф 1, чл. 13, параграфи 1, 3 и 4, чл. 14 или чл. 19 от Регламент (ЕС) № 1286/2014, се наказва с глоба в размер от 2500 до 1 400 000 лв.;
2. на Регламент (ЕС) № 1286/2014, извън случаите по т. 1, или на акт по неговото прилагане, се наказва с глоба в размер от 1500 до 700 000 лв.
(2) В случай на повторно нарушение по ал. 1 виновното лице се наказва с глоба в размер, както следва:
1. за нарушения по ал. 1, т. 1 - от 5000 до 2 800 000 лв.;
2. за нарушения по ал. 1, т. 2 - от 3000 до 1 400 000 лв.
(3) За нарушения по ал. 1 - на осигурително дружество за безработица и/или професионална квалификация, се налага имуществена санкция в размери, както следва:
1. за нарушения по ал. 1, т. 1 - от 20 000 до 10 000 000 лв., а при повторно нарушение - от 40 000 до 20 000 000 лв.;
2. за нарушения по ал. 1, т. 2 - от 10 000 до 5 000 000 лв., а при повторно нарушение - от 20 000 до 10 000 000 лв.
(4) При определяне на административното наказание заместник-председателят на комисията взема предвид обстоятелствата по чл. 25 от Регламент (ЕС) № 1286/2014.
(5) Доходите, придобити от неправомерно извършваната дейност, се отнемат в полза на държавата в степента, в която не могат да бъдат възстановени на увредените лица.

Отговорност за нарушения на Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 г.

относно извънборсовите деривати, централните контрагенти и регистрите на транзакции (ОВ, L 201/1 от 27 юли 2012 г.) (Регламент (ЕС) № 648/2012) и на актовете по прилагането му

Чл. 351б. (Нов - ДВ, бр. 15 от 2018 г., в сила от 16.02.2018 г.) (1) Лице, което изпълнява ръководна длъжност в пенсионноосигурително дружество или служител на дружеството, което извърши или допусне извършването на нарушение на дял втори от Регламент (ЕС) № 648/2012, се наказва с глоба от 5000 до 20 000 лв., а при повторно нарушение - от 10 000 до 40 000 лв.
(2) Пенсионноосигурително дружество, което извърши нарушение на дял втори от Регламент (ЕС) № 648/2012, се наказва с имуществена санкция от 10 000 до 40 000 лв., а при повторно нарушение - от 20 000 до 80 000 лв.

Отговорност за нарушения на Регламент (ЕС) 2015/2365

Чл. 351в. (Нов - ДВ, бр. 15 от 2018 г., в сила от 16.02.2018 г.) (1) Лице, което изпълнява ръководна длъжност в пенсионноосигурително дружество, което извърши или допусне извършването на нарушение на чл. 4 или 15 от Регламент (ЕС) 2015/2365, се наказва с глоба от 5000 до 5 000 000 лв., а при повторно нарушение - от 10 000 до 10 000 000 лв.
(2) Пенсионноосигурително дружество, което извърши нарушение на чл. 4 от Регламент (ЕС) 2015/2365, се наказва с имуществена санкция от 10 000 до 40 000 лв., а при повторно нарушение - от 20 000 до 10 000 000 лв.
(3) Пенсионноосигурително дружество, което извърши нарушение на чл. 15 от Регламент (ЕС) 2015/2365, се наказва с имуществена санкция от 20 000 до 80 000 лв., а при повторно нарушение - от 40 000 до 30 000 000 лв.

Отговорност за неизпълнение на принудителна административна мярка

Чл. 352. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Който не изпълни приложена принудителна административна мярка от комисията или от заместник-председателя на комисията, се наказва с глоба от 4000 до 20 000 лв.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) За нарушения по ал. 1 на юридическите лица се налага имуществена санкция от 40 000 до 100 000 лв.

Отговорност за дейност без лицензия

Чл. 353. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Юридическо лице, което извършва дейност по допълнително социално осигуряване, без да притежава необходимите лицензия и разрешения за управление на фондове за допълнително социално осигуряване, се наказва с имуществена санкция в размер от 20 000 до 150 000 лв.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Лице, което умишлено създава условия за сключване на осигурителни договори с юридическо лице без лицензия и разрешения за управление на фондове за допълнително социално осигуряване, се наказва с глоба от 5000 до 50 000 лв.

Отговорност за невнасяне на имуществени санкции по наказателни постановления

Чл. 353а. (Нов - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Лице, което в едномесечен срок от влизането в сила на наказателно постановление не плати наложената му имуществена санкция, дължи лихва в размер на законната лихва за периода от датата, следваща датата на изтичане на едномесечния срок, до датата на плащането.

Актове, наказателни постановления и обжалване

Чл. 354. (Нов - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 19 от 2010 г., доп. - ДВ, бр. 15 от 2018 г., в сила от 16.02.2018 г., доп. - ДВ, бр. 16 от 2022 г.) Нарушенията на разпоредбите на част втора и част втора "а" на този кодекс, на Регламент (ЕС) № 1286/2014, на Регламент (ЕС) № 648/2012, на Регламент (ЕС) 2015/2365, Регламент (ЕС) 2019/2088 на Европейския парламент и на Съвета от 27 ноември 2019 г. относно оповестяването на информация във връзка с устойчивостта в сектора на финансовите услуги (ОВ, L 317/1 от 9 декември 2019 г.) и на актовете по тяхното прилагане се установяват с актове, съставени от упълномощени от заместник-председателя на комисията длъжностни лица.
(2) Наказателните постановления се издават от заместник-председателя на комисията или от упълномощено от него длъжностно лице.
(3) Установяването на нарушенията, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

Раздел III.
Отговорност за неизпълнение на задълженията за деклариране на данни пред Националната агенция за приходите и за внасяне на задължителни осигурителни вноски (Нов - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г.)

Чл. 355. (Нов - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., изм. - ДВ, бр. 94 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г., доп. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) Който наруши разпоредбите на чл. 5, ал. 4 и чл. 6, ал. 9 и разпоредбите на нормативните актове по прилагането им, както и който не подаде или не подаде в срок декларация с данните по чл. 5, ал. 4 или декларация от самоосигуряващо се лице, се наказва с глоба от 50 до 500 лв. за физическите лица, които не са търговци, или с имуществена санкция за едноличните търговци и юридическите лица в размер от 500 до 5000 лв., ако не подлежи на по-тежко наказание.
(2) (Доп. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) Който състави документ с невярно съдържание или предостави неверни данни по чл. 5, ал. 4 с цел да избегне плащането на задължителни осигурителни вноски, се наказва с глоба от 50 до 250 лв за всеки отделен случай, ако не подлежи на по-тежко наказание.
(3) (Доп. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., отм. - ДВ, бр. 94 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.)
(4) (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г.) При повторно нарушение по ал. 1 наказанието е глоба от 500 до 2000 лв. или имуществена санкция в размер 1000 лв. за всеки отделен случай, но не повече от 10 000 лв., а по ал. 2 - глоба от 500 лв. за всеки отделен случай, но не повече от 10 000 лв.

(5) Актовете за установяване на административните нарушения се съставят от органите на Националната агенция за приходите, а наказателните постановления се издават от изпълнителния директор на Националната агенция за приходите или от упълномощено от него длъжностно лице.
(6) Установяването на нарушенията, издаването на наказателните постановления, обжалването и изпълнението им се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

Глава четиридесет и втора.
ОПОВЕСТЯВАНЕ НА ПРИНУДИТЕЛНИ АДМИНИСТРАТИВНИ МЕРКИ И НА ИЗДАДЕНИ НАКАЗАТЕЛНИ ПОСТАНОВЛЕНИЯ (НОВА - ДВ, БР. 12 ОТ 2019 Г.)

Оповестяване на принудителните административни мерки и на наказателните постановления във връзка с допълнителното социално осигуряване

Чл. 356. (Нов - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) (1) Комисията оповестява на своята страница в интернет всяка влязла в сила принудителна административна мярка и всяко влязло в сила наказателно постановление за нарушаване на разпоредбите на част втора и част втора "а" на този кодекс и на актовете по прилагането му, включително вида и естеството на нарушението и самоличността на физическото лице или данни за юридическото лице, на което е приложена мярката, съответно е наложено наказанието или санкцията.
(2) Комисията, след като извърши преценка във всеки конкретен случай дали оповестяването на лични данни - за физическото лице, или на идентификационни данни - за юридическото лице, може да му причини вреди, несъответстващи на извършеното нарушение, както и дали публикуването на информацията би застрашило стабилността на финансовите пазари или текущо разследване, може:
1. да отложи оповестяването на информацията по ал. 1;
2. да оповести информацията по ал. 1 без данни за лицето, на което е приложена мярката, съответно е наложено наказанието или санкцията;
3. да не публикува информацията по ал. 1.

Допълнителни разпоредби

§ 1. (Изм. - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) (1) По смисъла на Част първа на този кодекс:
1. "Предприятие" е всяко място, където се полага наемен труд.
2. (изм. - ДВ, бр. 95 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., доп. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г.) "Нетно възнаграждение" е възнаграждението, получено след намаляване на изплатеното или начисленото възнаграждение с определените със закон задължителни осигурителни вноски за сметка на лицата и с данъците по Закона за данъците върху доходите на физическите лица. Когато възнагражденията не са начислени, до начисляването при определяне на паричните обезщетения за нетно възнаграждение се взема предвид минималният осигурителен доход по чл. 6, ал. 2, т. 3 или минималната месечна работна заплата за страната, ако няма определен минимален осигурителен доход.
3. (нова - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) "Осигурено лице" е физическо лице, което извършва трудова дейност, за която подлежи на задължително осигуряване по чл. 4 и чл. 4а, ал. 1, и за което са внесени или дължими осигурителни вноски. Осигуряването на лицето, което е започнало трудова дейност съгласно чл. 10, продължава и през периодите по чл. 9, ал. 2, т. 1 - 3 и 5. Самоосигуряващите се лица се смятат за осигурени за времето, през което са внесени дължимите осигурителни вноски по чл. 6, ал. 8, а лицата по чл. 4а се смятат за осигурени за времето, през което са внесени дължимите осигурителни вноски.
4. (предишна т. 3 - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., доп. - ДВ, бр. 98 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) Консолидираният бюджет на държавното обществено осигуряване включва бюджетите на фонд "Пенсии", фонд "Пенсии за лицата по чл. 69", фонд "Общо заболяване и майчинство", фонд "Трудова злополука и професионална болест", фонд "Безработица", фонд "Пенсии, несвързани с трудова дейност" и бюджета на Националния осигурителен институт.
4а. (нова - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) "Индексът на потребителските цени" по чл. 100 е хармонизираният индекс на потребителските цени.
5. (изм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., предишна т. 4 - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 12 от 2015 г.) "Регистрирани земеделски стопани и тютюнопроизводители" са физическите лица, които произвеждат растителна и/или животинска продукция, предназначена за продажба, и са регистрирани по установения ред.
5а. (нова - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г.) "Морско лице" е физическо лице, което заема длъжност по трудово правоотношение като член на екипажа на морски кораб, вписан в регистъра на корабите на държава - членка на Европейския съюз, независимо дали се намира на брега или на борда на кораба, притежава свидетелство за правоспособност и свидетелство за допълнителна и/или специална подготовка, придобито по реда на наредбата по чл. 87, ал. 1 от Кодекса на търговското корабоплаване.
6. (предишна т. 5 - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) "Свързани лица" са:
а) лицата, едно от които участва в управлението на другото или на негово дъщерно дружество;
б) лицата, в чийто управителен или контролен орган участва едно и също юридическо или физическо лице, включително когато юридическото лице е представител на юридическо лице;
в) (изм. - ДВ, бр. 104 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г.) дружество или физическо лице, което притежава повече от 50 на сто от дяловете или акциите, издадени с право на глас в дружеството;
г) лицата, чиято дейност се контролира от трето лице или от негово дъщерно дружество;
д) лицата, които съвместно контролират трето лице или негово дъщерно дружество;
е) съдружниците, включително в дружествата по чл. 357 от Закона за задълженията и договорите.
7. (предишна т. 6 - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) "Контрол" по смисъла на т. 6 е налице, когато контролиращият:
а) притежава, включително чрез дъщерно дружество или по силата на споразумение с друго лице над 50 на сто от броя на гласовете в общото събрание на едно дружество или друго юридическо лице, или
б) може да определя пряко или непряко повече от половината от членовете на управителния орган на едно юридическо лице.
8. (предишна т. 7 - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) "Осигурителни вноски в големи размери" са тези, които надхвърлят 3000 лв.
9. (нова - ДВ, бр. 112 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., предишна т. 8 - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) "Непреработена растителна и животинска продукция" е всеки първичен продукт, получен от растенията и животните, който се използва в естествен вид, без да е подлаган на технологична обработка и преработка, в резултат на която да са настъпили физико-химични изменения в състава.

10. (нова - ДВ, бр. 19 от 2010 г.) "Минимални ставки на заплащане" са определените от националното законодателство и/или от практиката на приемащата държава.
11. (нова - ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г., изм. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г., доп. - ДВ, бр. 98 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) "Пенсия за осигурителен стаж и възраст" по раздел III от глава четвърта е пенсия по чл. 68, чл. 69, чл. 69а, чл. 69б, чл. 69в и § 4 и 5 от преходните и заключителните разпоредби.
12. (нова - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) "Действителен стаж" е действително изслуженото време по трудово или служебно правоотношение, времето, през което лицето е работило по друго правоотношение и е било задължително осигурено за инвалидност, старост и смърт, както и времето, през което лицето е подлежало на задължително осигуряване за своя сметка и е внесло дължимите осигурителни вноски.
13. (нова - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) "Упражняване на правото на обезщетение за безработица" е наличието на период, за който е изплатено отпуснато парично обезщетение за безработица.
14. (нова - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) "Детски заведения на пълна държавна издръжка" са заведенията, в които на децата се осигуряват жилище, храна и облекло за сметка на държавния и на общинските бюджети, без да се заплаща такса.
(2) По смисъла на Част втора на този кодекс:
1. "Пенсионна схема" е конкретен финансов механизъм за определяне на пенсионни задължения и плащания, изчислени чрез статистически (актюерски) методи.
1а. (нова - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) "Професионална схема" са правила за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, уговорени в колективно споразумение или в колективен трудов договор между предприятието осигурител и лицата по чл. 4, ал. 1 и ал. 3, т. 5 и 6.
2. "Статистически (актюерски) методи" са съвкупност от статистически методи и правила, които се прилагат за определяне на очаквания приход от бъдещи вноски и инвестиции, както и за определяне на дължимите суми за изплащане на бъдещите пенсии от пенсионноосигурителното дружество.
2а. (нова - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) "Колективно споразумение" е всяко споразумение, което е постигнато между субектите по професионална схема и има за предмет уреждането на правата и задълженията по такава схема.
3. (изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) "Свързани лица" са:
а) юридическите лица, за които е изпълнено някое от следните условия:
аа) те са предприятие майка и/или дъщерни дружества от една и съща група (т.е. всяко предприятие майка, дъщерно дружество и друго дъщерно дружество е свързано с останалите);
бб) едното от тях има участие във или е съвместно дружество на другото дружество или има участие във или е съвместно дружество на предприятие майка или дъщерно дружество от група, в която другото дружество е предприятие майка или дъщерно дружество;
вв) и двете дружества са съвместни дружества на едно и също трето лице;
гг) едното от тях е съвместно дружество на, а в другото има участие едно и също трето лице;
дд) едното от тях е контролирано или контролирано съвместно от физическо лице, което се намира в отношения с другото юридическо лице съгласно буква "б";
ее) по отношение на едното от тях, физическо лице, което се намира в отношения с другото юридическо лице съгласно буква "б", подбуква "аа", упражнява значително влияние или заема ръководна длъжност в него или в неговото предприятие майка;
б) юридическо лице и физическо лице, ако физическото лице или близък член на неговото семейство:
аа) упражнява контрол или упражнява съвместен контрол върху юридическото лице;
бб) упражнява значително влияние върху юридическото лице, или
вв) заема ръководна длъжност в юридическото лице или в предприятието майка на юридическото лице.
По смисъла на буква "а", подбукви "бб" - "гг" "съвместно дружество" е дружество, върху което съответното лице упражнява съвместен контрол заедно с друго лице; за съвместни дружества се считат и дъщерните дружества на съвместното дружество.
По смисъла на буква "б" "близки членове на семейството" на дадено лице са членове на семейството, които могат да оказват влияние върху или могат да бъдат повлияни от това лице в отношенията му с юридическото лице, в т.ч. неговите деца и съпруг/а, лицето, с което то се намира във фактическо съжителство, децата на това лице и лицата, които са на негова издръжка или на издръжка на лицето, с което е налице фактическо съжителство.
По смисъла на буква "а", подбуква "ее" и буква "б", подбуква "бб" "значително влияние" е налице, когато съответното лице притежава пряко и/или чрез контролирано лице/лица 20 или повече от 20 на сто от капитала или от гласовете в общото събрание на юридическото лице, като общият размер на участието възлиза на сбора от пряко притежаваните гласове и гласовете, притежавани от контролираните лица.
По смисъла на буква "а", подбуква "дд" и буква "б", подбуква "аа""съвместен контрол" е предвидено в договор споделяне на контрола върху дейността на юридическо лице и е налице, когато за вземането на решения за тази дейност е необходимо единодушно съгласие на лицата, които споделят контрола.
3а. (нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) "Тесни връзки" са налице, когато две или повече физически или юридически лица са свързани чрез контрол или участие, или когато две или повече физически или юридически лица са трайно свързани с едно и също лице чрез отношения на контрол. В случаите по чл. 177, ал. 1, т. 2 и ал. 2, т. 4 и 5 определянето на лицата, които се намират в тесни връзки съгласно изречение първо, се ограничава до юридически лица и се извършва въз основа на публично достъпна информация.
3б. (нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) "Участие" е налице, когато едно лице притежава пряко или непряко 20 или повече от 20 на сто от капитала или от гласовете в общото събрание на дружество.
4. (изм. - ДВ, бр. 17 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 12.08.2016 г.) "Контрол" е налице, когато определено физическо или юридическо лице (контролиращият):
а) (изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) може да упражнява пряко и/или непряко повече от половината от гласовете в общото събрание на юридическо лице, или
б) може да определя повече от половината от членовете на управителния или контролния орган на юридическо лице и същевременно е акционер или съдружник в това лице, или
в) има право да упражнява решаващо влияние върху юридическо лице по силата на сключен с това лице договор или на неговия учредителен акт или устав, ако това е допустимо съгласно законодателството, приложимо към това юридическо лице, или
г) е акционер или съдружник в дружество, и:
аа) повече от половината от членовете на управителния или контролния орган на това юридическо лице, които са изпълнявали съответните функции през предходната и текущата финансова година и до момента на изготвяне на консолидираните финансови отчети, са определени единствено в резултат на упражняването на неговото право на глас, или
бб) което самостоятелно контролира по силата на договор с други акционери или съдружници в това юридическо лице повече от половината от гласовете в общото събрание на това юридическо лице, или
д) по силата на закон, устройствен акт или споразумение управлява, представлява и/или определя инвестиционната политика на друго лице.
(изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) В случаите по букви "а", "б" и "г" към гласовете на контролиращия се прибавят:
аа) гласовете на юридическите лица, върху които той упражнява контрол;
бб) гласовете на лицата, които действат от свое име, но за негова сметка или за сметка на контролирано от него юридическо лице;
вв) непряко притежаваните гласове в капитала на юридическото лице, спрямо което се преценява контрол, изчислени като произведението от участието на контролиращия в капитала на лицето, чрез което се притежава непряко участие, и участието на това лице в капитала на юридическото

лице, спрямо което се преценява контрол, като:
ааа) при наличие на повече от едно междинно лице в линията на непряко притежание в произведението се включва и участието на съответното междинно лице в капитала на другото;
ббб) при непряко притежаване на участие по повече от една линия се използва сборът от непряко притежаваните от контролиращия гласове в капитала на юридическото лице, спрямо което се преценява контрол, по всяка линия.
В случаите по букви "а", "б" и "г" гласовете на контролиращия се намаляват с гласовете по акциите, държани за сметка на лице, което не е нито контролиращият, нито контролирано от него юридическо лице, както и с гласовете по акциите, които са предмет на залог, ако правата по тях се упражняват по нареждане и в интерес на залогодателя.
В случаите по букви "а" и "г" гласовете на контролиращия се намаляват с гласовете по акциите, притежавани от самото контролирано от него лице чрез лице, което то контролира, или чрез лице, което действа от свое име, но за сметка на контролиращия и на контролираното от него лице.
4а. (нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) "Предприятие майка" е юридическо лице, което упражнява контрол спрямо едно или повече дружества (дъщерни дружества).
4б. (нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) "Дъщерно дружество" е юридическо лице, контролирано от друго юридическо лице (предприятие майка); юридическите лица, които са дъщерни на дъщерното дружество, също се смятат за дъщерни дружества на предприятието майка.
4в. (нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) "Група" е група от дружества, която се състои от:
а) предприятие майка и неговите дъщерни дружества; в групата се включват и дружествата, в които предприятието майка или дъщерните му дружества имат участия, или
б) дружества, които се управляват общо по силата на договор или учредителните им актове или устави, или
в) дружества, в които повече от половината от членовете на управителните или контролните им органи са едни и същи лица през съответната финансова година и до датата на изготвяне на консолидирания финансов отчет.
4г. (нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) "Лица, действащи в съгласие" са две или повече лица, за които според характера на отношенията между тях или между всяко от тях и трето лице, според тяхното пазарно поведение или сключените от тях търговски сделки, може да се направи основателно предположение, че упражняват или ще упражняват правата, свързани с тяхното пряко или непряко акционерно участие в дружеството за допълнително социално осигуряване, в съответствие с изрично или мълчаливо споразумение между тях.
4д. (нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., изм. - ДВ, бр. 15 от 2018 г.) "Квалифицирано участие" е пряко или непряко участие, възлизащо на 10 или на над 10 на сто от капитала или от правата на глас в общото събрание, определено съгласно чл. 145 и 146 от Закона за публичното предлагане на ценни книжа, или което дава възможност за съществено влияние върху управлението на дружеството. При определяне размера на квалифицираното участие не се вземат предвид правата на глас или акциите, които инвестиционните посредници или банките държат в резултат на предоставяне на услугите по чл. 6, ал. 2, т. 6 от Закона за пазарите на финансови инструменти, при условие че тези права не се упражняват или използват по друг начин, за да се повлияе върху управлението на дружеството за допълнително социално осигуряване, както и при условие че тези права бъдат прехвърлени в срок една година от придобиването.
5. (отм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.)
6. (отм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.)
7. (доп. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) "Технически лихвен процент" е лихвата, която се прилага при изчисляване размера на пенсиите и на пенсионните резерви.
8. (отм. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.)
9. (изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) "Системни нарушения" са три или повече административни нарушения на този кодекс и/или на актовете по прилагането му, извършени в продължение на една година, или три и повече административни нарушения от един и същ вид, извършени в продължение на три последователни години.
10. "Друг осигурител" е физическо или юридическо лице, което прави осигурителни вноски във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване в полза на физическо лице, с което не е в трудови или служебни правоотношения или с което няма сключен договор за възлагане на контрол или управление.
11. (доп. - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) "Осигурено лице" е физическо лице, на чието име и в чиято индивидуална партида са внасяни или се внасят осигурителни вноски за допълнителна пенсия във фонд за допълнително пенсионно осигуряване или във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми при условия и по ред, определени в закон, правилника за устройството и дейността на фонда и осигурителния договор, колективно споразумение или колективен трудов договор. Осигурени лица са и лицата, за които са внасяни осигурителни вноски и които получават еднократно или разсрочено плащане от фонд за допълнително пенсионно осигуряване или от фонд за разсрочени плащания.
11а. (нова - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) "Предприятие осигурител" е осигурител по смисъла на чл. 5 или предприятие, или всяка друга организация, която включва или се състои от едно или повече физически или юридически лица, която действа като работодател, възложител или като самостоятелно заето лице или съчетава тези три качества и която плаща вноски на институция за професионално пенсионно осигуряване, и по отношение на която е приложимо трудовото и социалното законодателство на друга държава членка.
12. (изм. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) "Пенсионер" е физическо лице, което получава лична или наследствена допълнителна пенсия от фонд за допълнително пенсионно осигуряване или от фонд за изплащане на пожизнени пенсии.
13. (доп. - ДВ, бр. 19 от 2021 г.) "Допълнителна пенсия" е безсрочно или срочно месечно плащане от фонд за допълнително пенсионно осигуряване или от фонд за изплащане на пожизнени пенсии на пенсионер, на наследници на осигурено лице или на наследници на пенсионер.
14. (нова - ДВ, бр. 17 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) "Обезпечени корпоративни облигации" е емисия облигации, която е обезпечена в размер не по-малък от 110 на сто от стойността на вземанията по главницата, с обезпечение съгласно чл. 100з, ал. 1 от Закона за публичното предлагане на ценни книжа.
15. (нова - ДВ, бр. 17 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) "Репо сделка" и "Обратна репо сделка" е всяко споразумение, при което се прехвърлят финансови инструменти, като се поема ангажимент за обратното им изкупуване (или замяна с финансови инструменти със същите характеристики) по определена цена на определена бъдеща дата или на дата, която ще се определи от прехвърлителя. Споразумението е "репо сделка" за страната, продаваща финансовите инструменти, и "обратна репо сделка" за страната, която ги купува.
16. (нова - ДВ, бр. 17 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 77 от 2011 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) "Колективна инвестиционна схема" е:
а) предприятие по смисъла на § 1, т. 10 от допълнителните разпоредби на Закона за дейността на колективните инвестиционни схеми и на други предприятия за колективно инвестиране;
б) предприятие за колективно инвестиране съгласно чл. 38, ал. 1, т. 5 от Закона за дейността на колективните инвестиционни схеми и на други предприятия за колективно инвестиране.
17. (нова - ДВ, бр. 17 от 2006 г., отм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.)
18. (нова - ДВ, бр. 17 от 2006 г., отм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.)
19. (нова - ДВ, бр. 17 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) "Опция" е деривативен финансов инструмент, който изразява правото за закупуване или продажба на определен брой ценни книжа или други финансови инструменти по предварително фиксирана цена до изтичането на определен срок или на определена дата.

20. (нова - ДВ, бр. 17 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) "Фючърс" е деривативен финансов инструмент, който изразява правото и задължението за закупуване или продажба на определен брой ценни книжа или други финансови инструменти по предварително фиксирана цена на определена дата.
21. (нова - ДВ, бр. 17 от 2006 г.) "Форуърден валутен договор" е договор за покупко-продажба на определено количество чуждестранна валута на точно определена бъдеща дата по предварително уговорен валутен курс и условия за изпълнение.
22. (нова - ДВ, бр. 17 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) "Инвестиционен имот" е инвестиционен имот по смисъла на Международен счетоводен стандарт 40.
23. (нова - ДВ, бр. 17 от 2006 г.) "Лихвена суапова сделка" е договор между две страни за размяна на базиращи се на условна главница лихвени плащания за определен период.
24. (нова - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) "Държава членка" е държава - членка на Европейския съюз, или друга държава - страна по Споразумението за Европейско икономическо пространство.
25. (нова - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) "Чуждестранна институция" е всяка организация в държава членка независимо от правната и форма, която:
а) е създадена отделно от работодателя;
б) осъществява дейности, пряко свързани с пенсионното осигуряване;
в) работи на капиталовопокривен принцип, и
г) предоставя пенсионни обезщетения, свързани с професионална дейност на базата на споразумение или договор, подписани индивидуално или колективно:
аа) между работодателя (работодателите) и работника (работниците) или съответните техни представители;
бб) със самостоятелно заети лица съгласно законодателството на държавата членка по седалището на чуждестранната институция и в съответствие с българското законодателство.
26. (нова - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) "Държава членка по седалище на чуждестранната институция" е държавата членка, в която е регистрирана институцията и се намира главното и управление или в която се намира главното управление на институцията в случаите, когато тя не е регистрирана.
27. (нова - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) "Приемаща държава членка" е държавата членка, чието съответно социално и трудово законодателство в областта на системите на професионално осигуряване се прилага в отношенията между предприятието осигурител и осигурените лица.
28. (нова - ДВ, бр. 56 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) "Биометрични рискове" са рисковете, свързани със смърт или преживяване.
29. (нова - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 02.06.2009 г.) "Инфраструктурни проекти" са проекти за изграждане и строителство на магистрална и първокласна автотранспортна и железопътна инфраструктура, летища, пристанища, системи за комуникация, съоръжения за производство и пренос на енергия и енергийни ресурси, водоснабдяване, канализация и пречиствателни станции, съоръжения за съхранение и преработка на битови и строителни отпадъци, както и други проекти, имащи за цел създаването на нова и подобряването на съществуваща национална, регионална или общинска инфраструктура в страната или в държава членка.
30. (нова - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г.) "Морско лице" е физическо лице, което заема длъжност по трудово правоотношение като член на екипажа на морски кораб, вписан в регистъра на корабите на държава - членка на Европейския съюз, независимо дали се намира на брега или на борда на кораба, притежава свидетелство за правоспособност и свидетелство за допълнителна и/или специална подготовка, придобито по реда на наредбата по чл. 87, ал. 1 от Кодекса на търговското корабоплаване.
31. (нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) "Ръководна длъжност" е длъжността:
а) заемана като член на управителен, контролен или ръководен орган на юридическо лице, определен по силата на закон, устав или в друг устройствен акт, както и като прокурист на такова лице;
б) включваща изпълнение на функции по ръководство и/или контрол на структурно звено, имащо пряко отношение към осъществяване на основната дейност и функциите на една институция или към основния предмет на дейност на дадено дружество или лице, съгласно тяхната вътрешна структура.
32. (нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г., изм. - ДВ, бр. 15 от 2018 г.) "Регулиран пазар" е пазар по смисъла на чл. 152, ал. 1 и 2 от Закона за пазарите на финансови инструменти.
33. (нова - ДВ, бр. 92 от 2017 г., в сила от 18.11.2018 г.) "Идентификационен код на правния субект" е международен 20-знаков буквено-цифрен код, който позволява уникална идентификация на юридическите лица, участващи на световните финансови пазари.
34. (нова - ДВ, бр. 46 от 2018 г., в сила от 21.05.2018 г.) "Срок на изчакване" е период на заетост, който е необходим съгласно правилата на осигурителния договор, колективното споразумение или колективния трудов договор или се изисква от лицата по чл. 230, ал. 3, т. 2 и 3 или от предприятието осигурител, за да започнат да внасят осигурителни вноски във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване или фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми за съответния работник или служител или за съответното лице, с което е сключен договор за възлагане на управление и контрол.
35. (нова - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) "Траен носител" е инструмент, който дава възможност на съответното лице да съхранява информацията, адресирана лично до него, по начин, който е достъпен за бъдеща справка и за период от време, отговарящ на целите на информацията, и който позволява точното възпроизвеждане на съхранената информация.
36. (нова - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) "Многостранна система за търговия" или "МСТ" е място за търговия по смисъла на § 1, т. 18, буква "а" от допълнителните разпоредби на Закона за пазарите на финансови инструменти.
37. (нова - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) "Организирана система за търговия" или "ОСТ" е място за търговия по смисъла на § 1, т. 18, буква "б" от допълнителните разпоредби на Закона за пазарите на финансови инструменти.
(3) (Нова - ДВ, бр. 19 от 2010 г.) По смисъла на част втора "а" от този кодекс:
1. (изм. - ДВ, бр. 60 от 2011 г., в сила от 05.08.2011 г.) "Пенсионни схеми на Съюза" са пенсионните схеми, уредени с Правилника за длъжностните лица на Европейския съюз и с Условията за работа на другите служители в Европейския съюз.
2. (изм. - ДВ, бр. 60 от 2011 г., в сила от 05.08.2011 г.) "Институция или орган на Европейския съюз" е всяка институция или орган, за който се прилагат Правилникът за длъжностните лица на Европейския съюз и Условията за работа на другите служители на Европейския съюз.
3. "Актюерски еквивалент на пенсионните права за старост" е настоящата стойност на всички бъдещи пенсионни плащания, които би получило осигуреното лице след пенсионирането си и съответстващи на придобития от него осигурителен стаж.
(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 19 от 2010 г.) По смисъла на Част трета на този кодекс:
1. "Повторно нарушение" е нарушението, извършено в срок до една година от влизането в сила на наказателното постановление, с което нарушителят е наказан за нарушение от същия вид.

§ 1а. (1) (Нов - ДВ, бр. 21 от 2012 г., предишен текст на § 1а - ДВ, бр. 15 от 2018 г.) Кодексът въвежда изискванията на:
1. Директива 79/7/ЕИО на Съвета от 19 декември 1978 г. относно постепенното прилагане на принципа на равното третиране на мъжете и жените в сферата на социалното осигуряване.

2. Директива 86/378/ЕИО на Съвета от 24 юли 1986 г. относно прилагането на принципа на равното третиране на мъжете и жените в професионалните социалноосигурителни схеми.
3. Директива 98/49/ЕО на Съвета от 29 юни 1998 г. за запазване на правото на допълнителна пенсия на заети лица и самостоятелно заети лица, движещи се в границите на Общността.
4. Директива 2003/41/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 3 юни 2003 г. относно дейностите и надзора на институциите за професионално пенсионно осигуряване.
5. Директива 2006/54/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2006 г. за прилагането на принципа на равните възможности и равното третиране на мъжете и жените в областта на заетостта и професиите.
6. Директива 2010/78/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 г. за изменение на директиви 98/26/ЕО, 2002/87/ЕО, 2003/6/ЕО, 2003/41/ЕО, 2003/71/ЕО, 2004/39/ЕО, 2004/109/ЕО, 2005/60/ЕО, 2006/48/ЕО, 2006/49/ЕО и 2009/65/ЕО във връзка с правомощията на Европейския надзорен орган (Европейски банков орган), Европейския надзорен орган (Европейски орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване) и Европейския надзорен орган (Европейски орган за ценни книжа и пазари) (ОВ, L 331/120 от 15 декември 2010 г.).
7. (нова - ДВ, бр. 58 от 2012 г., в сила от 01.08.2012 г.) Директива 2010/41/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 7 юли 2010 г. за прилагане на принципа на равно третиране на мъжете и жените, които извършват дейности в качеството на самостоятелно заети лица, и за отмяна на Директива 86/613/ЕИО на Съвета (ОВ, L 180/1 от 15 юли 2010 г.).
8. (нова - ДВ, бр. 22 от 2015 г., в сила от 24.03.2015 г.) Директива 2013/14/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2013 година за изменение на Директива 2003/41/ЕО относно дейностите и надзора на институциите за професионално пенсионно осигуряване, Директива 2009/65/ЕО относно координирането на законовите, подзаконовите и административните разпоредби относно предприятията за колективно инвестиране в прехвърлими ценни книжа (ПКИПЦК) и Директива 2011/61/ЕС относно лицата, управляващи алтернативни инвестиционни фондове, по отношение на предоверяването на кредитни рейтинги (ОВ, L 145/1 от 31 май 2013 г.).
9. (нова - ДВ, бр. 46 от 2018 г., в сила от 21.05.2018 г.) Директива 2014/50/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 г. относно минималните изисквания за повишаване на мобилността на работниците между държавите членки чрез подобряване на придобиването и запазването на допълнителни пенсионни права (ОВ, L 128/1 от 30 април 2014 г.).
10. (нова - ДВ, бр. 12 от 2019 г.) Директива (ЕС) 2016/2341 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2016 г. относно дейностите и надзора на институциите за професионално пенсионно осигуряване (ИППО) (ОВ, L 354/37 от 23 декември 2016 г.);
11. (нова - ДВ, бр. 26 от 2020 г.) Директива (ЕС) 2017/828 на Европейския парламент и на Съвета от 17 май 2017 г. за изменение на Директива 2007/36/ЕО по отношение на насърчаването на дългосрочната ангажираност на акционерите (ОВ, L 132/1 от 20 май 2017 г.).
(2) (Нова - ДВ, бр. 15 от 2018 г., изм. - ДВ, бр. 16 от 2022 г.) Кодексът предвижда мерки по прилагане на Регламент (ЕС) № 1286/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 26 ноември 2014 г. относно основните информационни документи за пакети с инвестиционни продукти на дребно и основаващи се на застраховане инвестиционни продукти (ПИПДОЗИП), на Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 г. относно извънборсовите деривати, централните контрагенти и регистрите на транзакции, на Регламент (ЕС) 2015/2365 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2015 г. относно прозрачността при сделките за финансиране с ценни книжа и при повторното използване, и за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 и на Регламент (ЕС) 2019/2088 на Европейския парламент и на Съвета от 27 ноември 2019 г. относно оповестяването на информация във връзка с устойчивостта в сектора на финансовите услуги.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 2. (1) Лицата, чиито трудови правоотношения са прекратени до 31 декември 1999 г. и са придобили право на пенсия по отменения Закон за пенсиите, могат до 30 юни 2000 г. да се пенсионират при условията на отменения закон, ако това е по-благоприятно за тях.
(2) Паричните обезщетения за лицата, заварени в отпуск за временна неработоспособност или за бременност и раждане към 1 януари 2000 г., се изплащат в размерите и сроковете по отменения дял III от Кодекса на труда от 1951 г., ако това е по-благоприятно за тях.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2002 г., в сила от 01.01.2003 г.) При изчисляване на паричните обезщетения за временна неработоспособност или за бременност и раждане на лицата, осигурени по чл. 4, ал. 1, т. 4, се взема предвид възнаграждението, получавано за съответната длъжност до 31 декември 1999 г. включително.

§ 3. (1) (Предишен текст на § 3 - ДВ, бр. 64 от 2000 г.) До 31 декември 2003 г. включително лицата по чл. 6 и 7 от отменения Закон за пенсиите могат да се пенсионират при условията на разпоредбите на тези членове.
(2) (Нова - ДВ, бр. 64 от 2000 г.) Офицерите и сержантите по чл. 7 от отменения Закон за пенсиите, чиито звания се премахват и които придобиват статут на държавни служители - граждански лица, съгласно § 89, ал. 1 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за Министерството на вътрешните работи (ДВ, бр. 29 от 2000 г.), могат да се пенсионират при условията и в срока по ал. 1. При пенсиониране стажът на тези лица се зачита като стаж, положен на офицерски и сержантски длъжности.
(3) (Нова - ДВ, бр. 67 от 2003 г.) Офицерите и сержантите от Министерството на вътрешните работи, които до 31 декември 2003 г. включително имат необходимия осигурителен стаж за придобиване право на пенсия по чл. 7 от отменения Закон за пенсиите, могат да се пенсионират по условията на този член до 31 декември 2005 г. Пенсията се отпуска от датата на уволнението при спазване разпоредбата на чл. 94.

§ 4. (1) (Изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., изм. - ДВ, бр. 33 от 2008 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г., изм. - ДВ, бр. 111 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г., изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) До 31 декември 2015 г. включително, лицата, които са работили 10 години при условията на първа категория труд или 15 години при условията на втора категория труд, могат да се пенсионират при навършване на възраст 47 години и 8 месеца за жените и 52 години и 8 месеца за мъжете при първа категория труд или 52 години и 8 месеца за жените и 57 години и 8 месеца за мъжете при втора категория труд, и ако имат сбор от осигурителен стаж и възраст 94 за жените и 100 за мъжете.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 64 от 2000 г., изм. - ДВ, бр. 33 от 2008 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) До 31 декември 2015 г. включително лицата, които имат 10 години осигурителен стаж, положен при условията на чл. 104, ал. 3, могат да се пенсионират преди навършване на възрастта по чл. 68, при условие че имат сбор от възрастта и осигурителен стаж 90 и 52-годишна възраст за мъжете и 47-годишна възраст за жените.
(3) (Нова - ДВ, бр. 64 от 2000 г., изм. - ДВ, бр. 38 от 2005 г., в сила от 01.01.2005 г., изм. - ДВ, бр. 33 от 2008 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) До 31 декември 2015 г. включително, ако трудовият договор на лицата, които работят при условията на чл. 104, ал. 3, бъде прекратен на основание чл. 328, ал. 1, т. 1 и 2 от Кодекса на труда, могат да се пенсионират не по-рано от навършване на 45-годишна възраст, ако имат сбор от осигурителен стаж и възраст 90 и 10 години осигурителен стаж, положен при условията на чл. 104, ал. 3.
(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 64 от 2000 г., изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., отм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.)

(5) (Нова - ДВ, бр. 38 от 2005 г., изм. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) За преценяване правото на пенсия по ал. 1 осигурителният стаж от първа категория труд допълва осигурителния стаж от втора категория труд без превръщане.
(6) (Нова - ДВ, бр. 60 от 2011 г., в сила от 18.06.2011 г.) Когато лицата по ал. 1, 2 и 3 поискат да им бъде отпусната пенсия от държавното обществено осигуряване, едновременно със заявлението за отпускане на пенсия те подават и заявление, с което искат средствата по индивидуалната им партида в професионалния пенсионен фонд да се прехвърлят във фонд "Пенсии" на държавното обществено осигуряване. Заявлението за прехвърляне се подава чрез териториално поделение на Националния осигурителен институт до съответното пенсионноосигурително дружество, управляващо пенсионноосигурителния фонд, едновременно с подаване на заявлението за отпускане на пенсия от държавното обществено осигуряване. В 7-дневен срок от отпускане на пенсията териториалното поделение на Националния осигурителен институт изпраща заявлението на пенсионноосигурителното дружество.
(7) (Нова - ДВ, бр. 60 от 2011 г., в сила от 18.06.2011 г.) В случаите по ал. 6 пенсионноосигурителното дружество превежда средствата във фонд "Пенсии" на държавното обществено осигуряване в едномесечен срок от получаване на заявлението. Когато в индивидуалната партида няма натрупани средства, пенсионноосигурителното дружество уведомява Националния осигурителен институт.

§ 4а. (Нов - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., обявен за противоконституционен с РКС № 7 от 2011 г. - ДВ, бр. 45 от 2011 г.) (1) Средствата по индивидуалните партиди, налични към 1 януари 2011 г., на жените, родени от 1 януари 1955 г. до 31 декември 1959 г. включително, и мъжете, родени от 1 януари 1952 г. до 31 декември 1959 г. включително, които до 31 декември 2010 г. са осигурени в професионален пенсионен фонд, се прехвърлят във фонд "Пенсии" на държавното обществено осигуряване.
(2) До 31 януари 2011 г. Комисията за финансов надзор представя на министъра на финансите, на управителя на Националния осигурителен институт и на изпълнителния директор на Националната агенция за приходите информация за наличните средства по индивидуалните партиди на лицата по ал. 1 към 31 декември 2010 г.
(3) Преди изготвянето на информацията по ал. 2 управителят на Националния осигурителен институт предоставя на Комисията за финансов надзор и на пенсионноосигурителните дружества данни за лицата по ал. 1:
1. работещи при условията на първа или втора категория труд към 31 декември 2010 г.;
2. починали до 31 декември 2010 г.
(4) Средствата по индивидуалните партиди на лицата по ал. 1, с изключение на починалите, се прехвърлят във фонд "Пенсии" на държавното обществено осигуряване до 31 март 2011 г.
(5) Внесените осигурителни вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване в професионален пенсионен фонд за лицата по ал. 1 се превеждат от Националната агенция за приходите във фонд "Пенсии" на държавното обществено осигуряване.
(6) В случай че лицата по ал. 1 се пенсионират при условията на чл. 68, имат право да получат еднократно от Националния осигурителен институт прехвърлените средства от професионалния пенсионен фонд, в който са били осигурени към 31 декември 2010 г., и постъпилите след тази дата осигурителни вноски за тях във фонд "Пенсии" на държавното обществено осигуряване в размерите по чл. 157, ал. 1, т. 2 в 6-месечен срок след подаване на заявлението.
(7) При смърт на лица по ал. 1, които не са упражнили правото си на пенсия по § 4, техните наследници - преживял съпруг, низходящи или възходящи, имат право да получат еднократно от Националния осигурителен институт прехвърлените средства от професионалния пенсионен фонд, в който е бил осигурен техният наследодател към 31 декември 2010 г., и постъпилите след тази дата осигурителни вноски за него във фонд "Пенсии" на държавното обществено осигуряване в размерите по чл. 157, ал. 1, т. 2 в 6-месечен срок след подаване на заявлението.
(8) Към 31 март 2011 г. и към началото на всяка следваща календарна година Националният осигурителен институт заделя прогнозния размер на необходимите средства за изплащане на сумите по ал. 6 и 7.
(9) От датата на прехвърлянето на средствата на лицата по ал. 1 във фонд "Пенсии" на държавното обществено осигуряване по силата на закона се прекратяват правоотношенията им с пенсионноосигурителното дружество, управляващо професионалния пенсионен фонд, в който са били осигурени, и от същата дата се закриват техните индивидуални партиди.
(10) Към 31 декември 2010 г. се прекратяват започналите процедури по избор или промяна на участието и прехвърлянето на средства от един в друг професионален пенсионен фонд на лицата по ал. 1.
(11) Жените, родени преди 1 януари 1955 г., и мъжете, родени преди 1 януари 1952 г., и лицата, родени след 31 декември 1959 г., осигурени в професионални пенсионни фондове, могат да се пенсионират при условията на § 4 до 31 декември 2014 г. включително, като средствата по техните индивидуални партиди се прехвърлят във фонд "Пенсии" на държавното обществено осигуряване.

§ 4б. (Нов - ДВ, бр. 60 от 2011 г.) (1) (В сила от 18.06.2011 г.) Осигурителните правоотношения на жените, родени от 1 януари 1955 г. до 31 декември 1959 г. включително, и на мъжете, родени от 1 януари 1952 г. до 31 декември 1959 г. включително, с пенсионноосигурителното дружество, управляващо професионалния пенсионен фонд, в който лицата са били осигурени към 31 декември 2010 г., но са прекратени на основание § 4а, ал. 9 и лицата не са се пенсионирали до 17 юни 2011 г. при условията на § 4, ал. 1 - 3, се възстановяват, считано от 18 юни 2011 г., като от същата дата се разкриват отново индивидуалните партиди на лицата в съответните професионални пенсионни фондове.
(2) (В сила от 18.06.2011 г., доп. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) Лицата по ал. 1, които се пенсионират при условията на чл. 68, 68а, 69 и 69а, имат право да получат еднократно от Националния осигурителен институт прехвърлените на основание § 4а, ал. 1 средства от професионалния пенсионен фонд, в който са били осигурени към 31 декември 2010 г., и постъпилите след тази дата до 17 юни 2011 г. включително осигурителни вноски за тях във фонд "Пенсии" на държавното обществено осигуряване, в размерите по чл. 157, ал. 1, т. 2, в срок до 6 месеца след подаване на заявление за възстановяването им.
(3) (В сила от 18.06.2011 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) В случай на определена трайно намалена работоспособност над 89,99 на сто лицата по ал. 1 имат право да получат еднократно от Националния осигурителен институт 50 на сто от прехвърлените на основание § 4а, ал. 1 средства от професионалния пенсионен фонд, в който са били осигурени към 31 декември 2010 г., и постъпилите след тази дата до 17 юни 2011 г. включително осигурителни вноски за тях във фонд "Пенсии" на държавното обществено осигуряване, в размерите по чл. 157, ал. 1, т. 2, в срок до 6 месеца след подаване на заявление за възстановяването им.
(4) (В сила от 18.06.2011 г.) При смърт на лица по ал. 1, които не са упражнили правото си на пенсия по § 4, ал. 1, 2 и 3, техните наследници - преживял съпруг, низходящи или възходящи, имат право да получат еднократно от Националния осигурителен институт прехвърлените на основание § 4а, ал. 1 средства от професионалния пенсионен фонд, в който е бил осигурен техният наследодател към 31 декември 2010 г., и постъпилите след тази дата до 17 юни 2011 г. включително осигурителни вноски за него във фонд "Пенсии" на държавното обществено осигуряване, в размерите по чл. 157, ал. 1, т. 2, в срок до 6 месеца след подаване на заявление за възстановяването им. Когато лицето няма наследници - преживял съпруг, низходящи или възходящи, средствата се внасят в държавния бюджет.
(5) (В сила от 18.06.2011 г., изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) При отпускане на пенсия по чл. 168 Националният осигурителен институт превежда прехвърлените на основание § 4а, ал. 1 средства от професионалния пенсионен фонд, в който лицето е било осигурено към 31 декември 2010 г., и постъпилите осигурителни вноски във фонд "Пенсии" след тази дата до 17 юни 2011 г. включително, по сметката на професионалния пенсионен фонд, който отпуска пенсията. Средствата се прехвърлят в 14-дневен срок от уведомяването на Националния осигурителен институт, че е отпусната пенсия от професионален пенсионен фонд.
(6) (В сила от 18.06.2011 г., изм. - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г., отм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.)

(7) (В сила от 18.06.2011 г.) Процедурите по избор или промяна на участие в професионален пенсионен фонд, прекратени на основание § 4а, ал. 10, се възобновяват от 18 юни 2011 г.
(8) (В сила от 05.08.2011 г.) Лицата по ал. 1, които не са избрали професионален пенсионен фонд, избират професионален пенсионен фонд по реда на чл. 140, ал. 3 в тримесечен срок.
(9) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.) Сумите по ал. 2, 3 и 4 се възстановяват с разпореждане, издадено от длъжностното лице, на което е възложено ръководството на контрола по разходите на държавното обществено осигуряване в съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт. Разпорежданията се връчват по реда на чл. 110, ал. 4 и могат да се обжалват по реда на глава осма.

§ 5. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.)

§ 5а. (Нов - ДВ, бр. 64 от 2000 г., в сила от 01.08.2000 г., изм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., изм. - ДВ, бр. 104 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г.) До 31 декември 2006 г. осигурителните вноски за регистрираните земеделски производители и тютюнопроизводители, които упражняват само земеделска дейност, са върху осигурителен доход, който не е по-малък от 25 на сто от минималния месечен размер на осигурителния доход.

§ 6. (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., изм. - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г., доп. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г., изм. - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) Максималният размер на получаваните една или повече пенсии без добавките към тях от 1 януари 2019 г. се определя в размер на 910 лв., а от 1 юли 2019 г., както и от 1 юли на всяка следваща календарна година - в размер на 40 на сто от максималния месечен размер на осигурителния доход, определен със закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година.
(2) Добавката по чл. 84 се изчислява от ограничения по ал. 1 размер.
(3) Алинеи 1 и 2 не се прилагат за лицата, които са били президент и вицепрезидент на Република България, председател на Народното събрание, министър-председател или съдия в Конституционния съд.
(4) (Отм. - ДВ, бр. 89 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.)
(5) (Изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) Алинеи 1 и 2 не се прилагат за лицата, получаващи пенсия за военна инвалидност, при навършване на възрастта по чл. 68, ал. 1.

§ 6а. (Нов - ДВ, бр. 89 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.) Отпуснатите пенсии за особени заслуги до 31 декември 2012 г. по отменения чл. 91 продължават да се изплащат в размерите, определени към тази дата по досегашния ред. Пенсия за особени заслуги по отменения чл. 91 не може да се получава заедно с друг вид пенсия, да преминава в наследствена пенсия и/или да се получава заедно с държавна парична награда по Закона за награждаване на лицата с особени заслуги към българската държава и нацията.

§ 6б. (1) (Нов - ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г., предишен текст на § 6б - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) През 2014 г. право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 1 се придобива при навършване на 60 години и 8 месеца от жените и 63 години и 8 месеца от мъжете и осигурителен стаж 34 години и 8 месеца за жените и 37 години и 8 месеца за мъжете, а право на пенсия по чл. 68, ал. 3 се придобива при навършване на 65 години и 8 месеца за жените и мъжете и не по-малко от 15 години действителен осигурителен стаж.
(2) (Нова - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) През 2015 г. право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 1 и 2 се придобива при навършване на възраст 60 години и 8 месеца за жените и 63 години и 8 месеца за мъжете и осигурителен стаж 35 години за жените и 38 години за мъжете, а право на пенсия по чл. 68, ал. 3 се придобива при навършване на възраст 65 години и 8 месеца за жените и мъжете и не по-малко от 15 години действителен осигурителен стаж.

§ 6в. (Нов - ДВ, бр. 88 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) (1) Отпуснатите до 31 декември 2018 г. персонални пенсии на деца без право на наследствена пенсия от починал родител по чл. 92 продължават да се изплащат в размерите, определени към тази дата по досегашния ред.
(2) Персоналната пенсия на дете, за което е отпусната месечна помощ по чл. 8е от Закона за семейни помощи за деца, се прекратява на основание чл. 96, ал. 1, т. 4 от първо число на месеца, в който е отпусната помощта, въз основа на информация, предоставена на Националния осигурителен институт по служебен път от Агенцията за социално подпомагане в тридневен срок от отпускане на помощта.

§ 7. (1) Пенсиите, отпуснати до 31 декември 1999 г. включително, се преизчисляват съгласно разпоредбите на този кодекс, без да се променя индивидуалният коефициент.
(2) Преизчисляването се извършва, ако това е по-благоприятно за пенсионера.
(3) (Нова - ДВ, бр. 35 от 2001 г.) Индивидуалният коефициент на лицата, чиито пенсии са отпуснати по отменения Закон за пенсиите и включват осигурителен доход за периода след 31 декември 1996 г., се преизчислява еднократно, като средномесечният осигурителен доход на лицето за периода след 31 декември 1996 г. се отнесе към средномесечния осигурителен доход за страната за същия период.
(4) (Нова - ДВ, бр. 35 от 2001 г.) Пенсиите на лицата по ал. 3 се преизчисляват служебно от 1 юли 2001 г. по чл. 70, ал. 1 на този кодекс.

§ 7а. (Нов - ДВ, бр. 69 от 2008 г.) (1) Пенсиите за трудова дейност, отпуснати до 31 декември 2007 г., се преизчисляват от 1 октомври 2008 г., като индивидуалният коефициент на лицето се умножи по средномесечния осигурителен доход за страната за 2007 г. - 398,17 лв., след което размерът на пенсията се определя при условията и по реда на чл. 70, 75 и 79.
(2) Преизчисляването на пенсиите по ал. 1 се извършва, ако това е по-благоприятно за лицето.

§ 7б. (Нов - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) (1) През 2019 г. пенсиите не се осъвременяват по чл. 100.
(2) Размерът към 30 юни 2019 г. на пенсиите, отпуснати с начална дата до 31 декември 2018 г., се увеличава от 1 юли 2019 г. с процент 5,7.

§ 7в. (Нов - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) (1) Пенсиите, отпуснати с начална дата до 31 декември 2018 г., се преизчисляват от 1 юли 2019 г. с процент 1,2 за всяка година осигурителен стаж и съответната пропорционална част от този процент за месеците осигурителен стаж. Пенсиите за трудова злополука и професионална болест, отпуснати с начална дата до 31 декември 2018 г., се преизчисляват от 1 юли 2019 г. със съответния коефициент по чл. 79, ал. 1.

(2) Преизчисляването по ал. 1 се извършва, без да се променя доходът, от който е изчислена пенсията, след което тя се осъвременява, преизчислява и индексира съобразно нормативната уредба, действаща от датата на отпускането и до 30 юни 2019 г. включително.
(3) Когато преизчисленият размер на пенсията по ал. 1 и размерът на пенсията по § 7б, ал. 2 не са равни, пенсията се определя в по-високия размер.

§ 7г. (Нов - ДВ, бр. 103 от 2020 г., в сила от 01.01.2021 г.) Когато в периода между 1 януари 2019 г. и 31 декември 2020 г. включително пенсионерът е подал заявление по чл. 102, ал. 3 в редакцията и към 31 декември 2020 г., пенсията му продължава да се преизчислява ежегодно след 31 декември 2020 г. при условията и по реда на:
1. член 102, ал. 1, т. 1 - от 1 април на съответната година, ако заявителят е бил избрал преизчисляването да се извършва с осигурителния стаж, придобит от него след отпускането, съответно след последното преизчисляване на пенсията му;
2. член 102, ал. 1, т. 2 - от първо число на месеца, следващ месеца на подаване на заявлението, ако заявителят е бил избрал преизчисляването да се извършва с осигурителния стаж и осигурителния доход, придобити от него след отпускането, съответно след последното преизчисляване на пенсията му.

§ 7д. (Нов - ДВ, бр. 103 от 2020 г., в сила от 01.09.2021 г., изм. - ДВ, бр. 77 от 2021 г., в сила от 01.09.2021 г.) Пенсиите, отпуснати с начална дата до 31 август 2021 г. включително, с индивидуален коефициент, намален по реда на чл. 70 или на отменената ал. 3 на чл. 127, се преизчисляват служебно, считано от 1 септември 2021 г., в срока по чл. 98, ал. 1. При преизчисляването индивидуалният коефициент се определя съгласно нормативните разпоредби, по които е изчислен, като относно намалението му се прилагат чл. 70, ал. 10, т. 1 - 3, ал. 11 и 19, ако това е по-благоприятно за пенсионера.

§ 7е. (Нов - ДВ, бр. 77 от 2021 г., в сила от 25.12.2021 г.) (1) Отпуснатите с начална дата до 24 декември 2021 г. включително пенсии се преизчисляват от 25 декември 2021 г. с процент 1,35 на сто за всяка година осигурителен стаж без превръщане и съответната пропорционална част от този процент за месеците осигурителен стаж без превръщане. Пенсиите за трудова злополука и професионална болест, отпуснати с начална дата до 24 декември 2021 г. включително, се преизчисляват от 25 декември 2021 г. със съответния коефициент по чл. 79, ал. 1.
(2) Преизчисляването по ал. 1 се извършва, без да се променя доходът, от който е изчислена пенсията, след което тя се осъвременява, преизчислява и индексира съобразно нормативната уредба, действаща от датата на отпускането и до 24 декември 2021 г. включително.
(3) Преизчисляването на пенсиите по ал. 1 се извършва, ако това е по-благоприятно за лицето.

§ 8. Пенсиите и добавките към тях, получавани към 31 декември 1999 г., отпуснати по отменени закони, продължават да се получават.

§ 8а. (Нов - ДВ, бр. 35 от 2009 г., в сила от 12.05.2009 г.) При придобиване на права по този кодекс прослуженото време на кадрова военна служба по отменения Закон за отбраната и въоръжените сили на Република България (обн., ДВ, бр. 112 от 1995 г.; изм., бр. 67 от 1996 г., бр. 122 от 1997 г., бр. 70, 93, 152 и 153 от 1998 г., бр. 12, 67 и 69 от 1999 г., бр. 49 и 64 от 2000 г., бр. 25 и 34 от 2001 г., бр. 1, 40, 45 и 119 от 2002 г., бр. 50, 86, 95 и 112 от 2003 г., бр. 93 и 111 от 2004 г., бр. 27, 38, 76, 88 и 105 от 2005 г., бр. 30, 36, 56, 82, 91 и 102 от 2006 г., бр. 11, 41, 46 и 59 от 2007 г., Решение № 9 на Конституционния съд от 2007 г. - бр. 68 от 2007 г.; изм., бр. 89 и 109 от 2007 г., бр. 13 от 2008 г., Решение № 2 на Конституционния съд от 2008 г. - бр. 28 от 2008 г.; изм., бр. 36, 43 и 102 от 2008 г.; отм., бр. 35 от 2009 г.) се зачита за военна служба.

§ 9. (Изм. - ДВ, бр. 102 от 2005 г., в сила от 20.12.2005 г.) (1) Времето, което се зачита за трудов стаж и за трудов стаж при пенсиониране, положен до 31 декември 1999 г. съгласно действащите дотогава разпоредби, се признава за осигурителен стаж по този кодекс.
(2) (Отм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.)
(3) (Отм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.)
(4) (Отм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.)
(5) (Отм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.)
(6) (Изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.) При смърт на лицето преди изтичане на срока на плана за разсрочено плащане по отменената ал. 4, т. 2 остатъкът от дължимите вноски не се събира от наследниците му. Ако се отпусне наследствена пенсия, се зачита за осигурителен стаж само времето, за което са внесени осигурителни вноски по плана за разсрочено плащане.
(7) (Отм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.)
(8) (Изм. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., отм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.)
(9) (Доп. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., отм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.)

§ 9а. (Нов - ДВ, бр. 104 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г.) Разпоредбата на чл. 20, ал. 2, т. 9 се прилага за 2006 г.

§ 10. (Отм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.)

§ 10а. (Нов - ДВ, бр. 45 от 2002 г.) Членове 117а и 118а се прилагат и по висящи спорове пред ръководителя на териториалното поделение на Националния осигурителен институт и пред съдилищата. Искането за спиране на изпълнението от задължените лица може да се направи в 14-дневен срок от влизане в сила на измененията в кодекса, приети на 23 април 2002 г.

§ 11. (Отм. - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.)

§ 11а. (Нов - ДВ, бр. 112 от 2003 г., в сила от 01.01.2004 г., доп. - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г.) Лицата по чл. 4, ал. 1, т. 4, с изключение на тези по чл. 127, ал. 5, направили преди 1 януари 2003 г. избор на универсален пенсионен фонд, участват от 1 януари 2004 г. в съответно избрания от тях фонд. За тези лица срокът по чл. 171, ал. 1 започва да тече от 1 януари 2004 г.

§ 11б. (Нов - ДВ, бр. 103 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г.) (1) Наредбата по чл. 122и, ал. 2, т. 5 и ал. 3 се приема в срок една година от влизането в сила на Кодекса за застраховането. Първият изпит за придобиване на актюерска правоспособност се провежда в срок 6 месеца от влизането в сила на наредбата.

(2) В срок три години от влизането в сила на Кодекса за застраховането пенсионноосигурителните дружества са длъжни да сключат договори за актюерско обслужване с лица с призната правоспособност на отговорен актюер.
(3) До изтичането на срока по ал. 2 лицата, които са получили лиценз за актюер по реда на Наредба № 14 от 2004 г. за реда и начина за лицензиране на актюери на пенсионноосигурителни дружества и на управляваните от тях фондове за допълнително пенсионно осигуряване (ДВ, бр. 46 от 2004 г.), могат да изпълняват задълженията на отговорен актюер при извършване на актюерското обслужване на пенсионноосигурителни дружества и на управляваните от тях фондове за допълнително пенсионно осигуряване, както и да бъдат избирани за отговорни актюери на пенсионноосигурителни дружества и на управляваните от тях фондове за допълнително пенсионно осигуряване.

§ 11в. (Нов - ДВ, бр. 100 от 2007 г., в сила от 20.12.2007 г., отм. - ДВ, бр. 20 от 2013 г.)

§ 11г. (Нов - ДВ, бр. 20 от 2013 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.) Забраната по чл. 246, ал. 4 се прилага по отношение на пенсионните договори за изплащане на пожизнена пенсия от фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, сключени след 20 декември 2012 г.
(2) За пенсионни договори, сключени до 20 декември 2012 г. включително, отчитането на пола като актюерски фактор при изчисляване размера на пожизнената пенсия се допуска, в случай че пенсионноосигурителното дружество ползва надеждна и редовно актуализирана публична статистическа информация, от която е видно определящото значение на пола. Страните по договорите по изречение първо могат да уговорят, че изчисляването на пенсиите, изплащани след 20 декември 2012 г., ще се извършва въз основа на биометричните таблици, които ще се използват за изчисляване размера на пенсиите по пенсионните договори, сключени след тази дата.

§ 12. Този кодекс отменя:
1. Дял III от Кодекса на труда от 1951 г. (обн., Изв., бр. 91 от 1951 г.; попр., бр. 93 от 1951 г.; изм. и доп., бр. 91 и 92 от 1957 г.; ДВ, бр. 24, 36 и 92 от 1963 г., бр. 1, 61, 90 и 99 от 1965 г., бр. 15 от 1968 г.; попр., бр. 33 от 1968 г.; изм. и доп., бр. 68 от 1970 г., бр. 53 и 81 от 1973 г., бр. 27 от 1975 г., бр. 63 от 1976 г., бр. 32 от 1977 г., бр. 57 от 1981 г., бр. 44 от 1984 г., бр. 26 и 27 от 1986 г., бр. 46 от 1989 г., бр. 52 и 100 от 1992 г., бр. 104 от 1995 г., бр. 28 от 1996 г. и бр. 155 от 1998 г.).
2. Закона за пенсиите (обн., Изв., бр. 91 от 1957 г.; попр., бр. 92 от 1957 г.; изм. и доп., бр. 104 от 1959 г., бр. 51 от 1961 г., бр. 105 от 1962 г.; ДВ, бр. 103 от 1964 г., бр. 92 от 1965 г., бр. 25 и 101 от 1966 г., бр. 102 от 1967 г., бр. 59 и 97 от 1969 г., бр. 48 и 63 от 1970 г., бр. 3 и 61 от 1971 г., бр. 36 и 65 от 1972 г., бр. 53 от 1973 г., бр. 34 от 1974 г., бр. 3, 36 и 53 от 1975 г., бр. 2 и 63 от 1976 г., бр. 80 от 1979 г., бр. 90 от 1980 г., бр. 9 от 1981 г., бр. 28 от 1983 г., бр. 44 и 69 от 1984 г., бр. 70 и 81 от 1985 г., бр. 6 и 46 от 1989 г.; попр., бр. 61 от 1989 г.; изм. и доп., бр. 99 от 1989 г., бр. 6, 30 и 81 от 1990 г., бр. 12 от 1991 г., бр. 52 от 1992 г.; бр. 64 от 1992 г. - Решение № 11 на Конституционния съд от 1992 г.; изм., бр. 85 от 1992 г., бр. 102 от 1993 г., бр. 49 от 1994 г., бр. 68 и 104 от 1995 г., бр. 22 и 67 от 1996 г., бр. 46 от 1997 г.; бр. 89 от 1997 г. - Решение № 12 на Конституционния съд от 1997 г.; изм., бр. 123 от 1997 г., бр. 153 и 155 от 1998 г., бр. 57 и 69 от 1999 г.).
3. Закона за лишаване от право на пенсия лица, проявили фашистка дейност (обн., ДВ, бр. 9 от 1948 г.; изм., бр. 176 от 1949 г., бр. 71 от 1964 г.).

§ 13. (1) Указ № 265 за взаимно осигуряване членовете на трудово-производителните кооперации (обн., Изв., бр. 63 от 1953 г.; попр., бр. 82 от 1953 г.; изм., бр. 17 от 1955 г., бр. 69 от 1956 г., бр. 62 от 1958 г.; попр., бр. 82 от 1958 г.; изм., бр. 68 от 1960 г., бр. 38 от 1962 г.; ДВ, бр. 50 от 1963 г., бр. 21 от 1964 г., бр. 32 от 1968 г., бр. 26 и 27 от 1986 г.) се отменя.
(2) Дейността на общественото осигуряване на Съвета за взаимно осигуряване членовете на трудово-производителните кооперации, както и активите и пасивите му за вземанията за осигурителни вноски и осигурителни плащания преминават към държавното обществено осигуряване.
(3) Останалите активи и пасиви на Съвета за взаимно осигуряване членовете на трудово-производителните кооперации преминават към Централния съюз на трудово-производителните кооперации.
(4) Времето, през което лицата са се осигурявали по Указа за взаимно осигуряване членовете на трудово-производителните кооперации, се зачита за осигурителен стаж, независимо от продължителността му.

§ 14. (1) Законът за фонд "Обществено осигуряване" (обн., ДВ, бр. 104 от 1995 г.; изм., бр. 55 и 123 от 1997 г., бр. 59 и 155 от 1998 г., бр. 12 от 1999 г.) се отменя.
(2) Разпореждането с имотите по § 5, ал. 2 от отменения Закон за фонд "Обществено осигуряване" се извършва от надзорния съвет на Националния осигурителен институт.

§ 15. В Кодекса на труда (обн., ДВ, бр. 26 и бр. 27 от 1986 г.; изм. и доп., бр. 6 от 1988 г., бр. 21, 30 и 94 от 1990 г., бр. 27, 32 и 104 от 1991 г., бр. 23, 26, 88 и 100 от 1992 г.; бр. 69 от 1995 г. - Решение № 12 на Конституционния съд от 1995 г.; изм., бр. 87 от 1995 г., бр. 2, 12 и 28 от 1996 г., бр. 124 от 1997 г., бр. 22 от 1998 г.; бр. 52 от 1998 г. - Решение № 11 на Конституционния съд от 1998 г.; изм., бр. 56, 83, 108 и 133 от 1998 г., бр. 51 и 67 от 1999 г.) се правят следните изменения:
1. **Член 114** се отменя.
2. **Член 163**, ал. 1 се изменя така:
"**Чл. 163.** (1) Работничката или служителката има право на отпуск поради бременност и раждане в размер 135 дни за всяко дете, от които 45 дни преди раждането."
3. В чл. 333, ал. 1 и 3 думите "чл. 330, ал. 2, т. 5" се заменят с "чл. 330, ал. 2, т. 6".

§ 16. В Закона за закрила при безработица и насърчаване на заетостта (обн., ДВ, бр. 120 от 1997 г.; изм., бр. 155 от 1998 г., бр. 26, 50, 65, 67, 68 и 84 от 1999 г.) се правят следните изменения:
1. В чл. 20, ал. 2, изречение първо думите "съотношение 7:1" се заменят със "съотношение, както следва:
а) за 2000 - 2001 г. - 80:20;
б) за 2002 г. - 75:25;
в) за 2003 г. - 70:30;
г) за 2004 г. - 65:35;
д) за 2005 г. - 60:40;
е) за 2006 г. - 55:45;
ж) за 2007 г. и следващите години - 50:50."
2. **Член 109** се отменя.

§ 17. В Закона за допълнителното доброволно пенсионно осигуряване (обн., ДВ, бр. 65 от 1999 г.) в чл. 109 думата "глоба" се заменя с "имуществена санкция".

§ 18. В Закона за здравното осигуряване (обн., ДВ, бр. 70 от 1998 г.; изм., бр. 93 и 153 от 1998 г., бр. 62, 65, 67 и 69 от 1999 г.) се правят следните изменения и допълнения:
1. В чл. 6:
а) алинея 2 се изменя така:
"(2) Националната здравноосигурителна каса се състои от централно управление, районни здравноосигурителни каси и техните поделения по общини със седалища съгласно списък, утвърден от Министерския съвет.";
б) в ал. 3 думата "централното" се заличава.
2. В чл. 23, ал. 2 думата "временен" се заличава, а изразът "извънбюджетни сметки и фондове" се заменя с "кредити от други институции".
3. В чл. 29:
а) в ал. 2 думите "фонд "Обществено осигуряване" се заменят с "бюджета на държавното обществено осигуряване";
б) създава се ал. 4:
"(4) В случай, че проектът на Закона за бюджета на Националната здравноосигурителна каса не бъде приет от Народното събрание до началото на бюджетната година, осигурителните приходи се събират и осигурителните разходи се извършват съобразно утвърдения бюджет за предходната година, а за издръжката на Националната здравноосигурителна каса се изразходват месечно до 1/12 от разходите, предвидени в бюджета за предходната година."
4. **Член 33** се изменя така:
"**Чл. 33.** Задължително осигурени в Националната здравноосигурителна каса са:
1. всички български граждани, които не са граждани и на друга държава;
2. българските граждани, които са граждани и на друга държава и постоянно живеят на територията на Република България;
3. чуждите граждани или лицата без гражданство, на които е разрешено дългосрочно пребиваване в Република България, освен ако е предвидено друго в международен договор, по който Република България е страна;
4. лицата с предоставен статут на бежанец или с предоставено право на убежище."
5. **Член 39** се изменя така:
"**Чл. 39.** (1) Всички лица, които по този закон имат задължението да внасят осигурителни вноски, са длъжни от възникване на основанието за здравно осигуряване ежемесечно да представят данни за осигурените лица в териториалните поделения на Националния осигурителен институт с декларации по утвърден от Националния осигурителен институт и Националната здравноосигурителна каса образец.
(2) Лицата, осигуряващи членове на семейството си по този закон, предоставят данни за тях в декларации по утвърден от Националния осигурителен институт и Националната здравноосигурителна каса образец.
(3) В случаите, когато лицата заплащат авансово вноски по този закон, те попълват декларация за периода на авансово плащане по утвърден от Националния осигурителен институт и Националната здравноосигурителна каса образец.
(4) Чужденците, които пребивават краткосрочно в Република България, както и лица с двойно българско и чуждо гражданство, които не се осигуряват по реда на този закон, заплащат стойността на оказаната им медицинска помощ, освен ако за тях е в сила международен договор, по който Република България е страна."
6. В чл. 40 се правят следните изменения:
а) алинея 1 се изменя така:
"(1) Здравноосигурителната вноска на осигуреното лице, определена по реда на чл. 29, ал. 3, се определя върху доход и се внася, както следва:
1. за лицата, получаващи доходи от трудови или служебни правоотношения, или правоотношения, възникнали на основание специални закони - облагаемият доход по Закона за облагане доходите на физическите лица:
а) вноската за лицата, работещи по трудови правоотношения, се внася от работодателя или ведомството и от осигурения в съотношение:
- 2000 - 2001 г. - 80:20;
- 2002 г. - 75:25;
- 2003 г. - 70:30;
- 2004 г. - 65:35;
- 2005 г. - 60:40;
- 2006 г. - 55:45;
- 2007 г. и следващите години - 50:50;
б) вноската за лицата, работещи по служебни правоотношения и правоотношения, възникнали на основания в специални закони, се внася от работодателя и е за сметка на републиканския бюджет;
в) работодателят или ведомството внася вноските едновременно с изплащането на възнагражденията; при изплащане на възнагражденията работодателят или ведомството удържат вноските, които се дължат от осигурените, включително и вноските за членовете на семейството, които те осигуряват;
2. едноличните търговци, физическите лица, образували ЕООД, съдружниците в търговски дружества и лицата, регистрирани като упражняващи свободна професия или занаятчийска дейност по регистрация, се осигуряват върху заявен месечен доход, който не може да бъде по-малък от двукратния размер на минималната работна заплата, установена за страната, и годишно върху облагаемите доходи, съгласно данните от данъчната декларация:
а) вноските се внасят до 10-о число на месеца, следващ този, за който се отнасят;
б) месечният осигурителен доход, с оглед изчисляването годишния размер на вноската, се получава, като годишният облагаем доход се раздели на периода, през който е упражнявана дейността;
в) при годишно облагане вноските се внасят в сроковете за внасяне на данъците по Закона за облагане доходите на физическите лица;
3. за лицата, които не заявяват доход по т. 2 и работят без трудово правоотношение по договор с възложител - предприятие или друга организация, осигурителните вноски се внасят за всеки месец върху облагаемия доход от предприятието или организацията, като се удържат от изплатеното възнаграждение на лицето; вноските се внасят от предприятието или организацията до 10-о число на месеца, следващ този, за който се отнасят; за тези лица се извършва годишно изравняване на дохода, върху който се дължат вноските по реда на т. 2, букви "б" и "в";
4. за пенсионерите - размерът на пенсията или сборът от пенсии, без добавките към тях; вноските са за сметка на Републиканския бюджет и се внасят до 10-о число на месеца, следващ този, за който се отнасят;
5. за пенсионерите, получаващи пенсии по международни спогодби, изцяло за сметка на чуждестранен осигурителен институт - двукратният размер на минималната работна заплата, установена за страната; вноските са за сметка на лицето и се внасят до 10-о число на месеца, следващ този, за който се отнасят;

6. за лицата, получаващи обезщетения за временна неработоспособност поради болест, бременност, раждане или за отглеждане на дете - размерът на обезщетението; вноските са за сметка на работодателя или ведомството и са равни на дължимата от него част от вноската, като се внасят при изплащане на обезщетенията; когато лицето се осигурява за своя сметка, вноските се внасят до 10-о число на месеца, следващ този, за който се отнасят;
7. за лицата, получаващи доходи на различни основания, посочени в т. 1, 2, 3, 4, 5 и 6 - вноските се внасят върху сбора от осигурителните доходи;
8. за лицата, получаващи обезщетение за безработица - размерът на изплатеното обезщетение; вноските са за сметка на фонд "Професионална квалификация и безработица" и се внасят до 10-о число на месеца, следващ този, за който се отнасят;
9. за лицата и членовете на семейства с право на социално подпомагане и за непълнолетни без родители, които не подлежат на осигуряване на друго основание - еднократният размер на минималната работна заплата, установена за страната; вноските са за сметка на общинските бюджети и се внасят до 10-о число на месеца, следващ този, за който се отнасят;
10. за военнослужещите на наборна военна служба; за ветераните от войните и за военноинвалидите; за инвалиди, пострадали при или по повод на отбраната на страната, при природни бедствия и аварии и за пострадали при изпълнение на служебния си дълг служители на Министерството на вътрешните работи, които не подлежат на осигуряване на друго основание; за лица в производство за предоставяне на статут на бежанец или право на убежище; за задържани под стража или лишени от свобода; за лица без доходи, настанени в домове за деца и юноши, домове за деца в предучилищна възраст и в домовете за социални услуги; за пълнолетни, учащи се във висши училища без доходи, до навършване на 26-годишна възраст - еднократният размер на минималната работна заплата, установена за страната; вноските се внасят до 10-о число на месеца, следващ този, за който се отнасят, и са за сметка на републиканския бюджет, като се превеждат чрез съответното ведомство или на общинските бюджети;
11. за лицата в неплатен отпуск, които не подлежат на осигуряване на друго основание - еднократният размер на минималната работна заплата, установена за страната; вноските са за сметка на работодателя и се внасят при изплащането на възнагражденията от съответното предприятие или друга организация;
12. за служителите на Българската православна църква и други признати по нормативно установен ред вероизповедания, които не са в трудови правоотношения - еднократният размер на минималната работна заплата, установена за страната; вноските се внасят до 10-о число на месеца, следващ този, за който се отнасят, от централното ръководство на съответното вероизповедание;
13. за неосигурените членове на семейството - 5 на сто от вноската на всеки осигурен член на семейството; вноските са за сметка на осигуреното лице; когато осигуреното лице получава доходи по т. 1, 3 и 6, вноската се удържа от работодателя (предприятието), ведомството или организацията при изплащане на възнаграждението; за лицата, работещи по трудови, служебни правоотношения или правоотношения, възникнали на основание специални закони, вноските се удържат и внасят от работодателя или ведомството при изплащане на възнагражденията или паричните обезщетения; ако лицето се осигурява за своя сметка, както и за лицата, осигурени по т. 3, вноските се внасят до 10-о число на месеца, следващ този, за който се отнасят;
14. лицата, които не подлежат на осигуряване по т. 1-13, се осигуряват върху заявен осигурителен доход не по-малък от двукратния размер на минималната работна заплата, установена за страната; вноските са за тяхна сметка и се внасят до 10-о число на месеца, следващ този, за който се отнасят; ако тези лица подлежат на годишно данъчно облагане, се извършва годишно изравняване на вноските по реда на т. 2."

б) алинея 3 се изменя така:

"(3) За лицата по ал. 1, т. 7 вноските се внасят върху сбора от осигурителните доходи по реда, предвиден за съответния вид доход, но общо върху не повече от 10-кратния размер на минималната работна заплата, установена за страната."

7. **Член 41** се изменя така:

"**Чл. 41.** (1) Осигурителните вноски по този закон се внасят по сметките за набиране на здравноосигурителните вноски в териториалните поделения на Националния осигурителен институт, откъдето ежедневно се прехвърлят в набирателната сметка на централното управление на Националния осигурителен институт за здравноосигурителни вноски.

(2) Събраните в Националния осигурителен институт суми от здравноосигурителни вноски се прехвърлят в набирателната сметка на НЗОК до края на всеки работен ден."

8. В чл. 42 се правят следните изменения:

а) алинея 1 се изменя така:

"(1) Осигурителният доход, върху който се изчислява вноската, се установява по ведомости и други документи за изплатени възнаграждения, по пенсионните картони, изплатените болнични листове, изплатените обезщетения за безработни и по данъчните декларации по Закона за облагане доходите на физически лица.";

б) алинея 3 се изменя така:

"(3) Лицата подават декларация пред платеца на дохода или пред съответните органи за членовете на семействата си, които са длъжни да осигуряват. В годишната декларация по Закона за облагане доходите на физически лица се отразяват платените през годината здравноосигурителни вноски и дължимите суми при годишното изравняване, ако има такива.";

в) създава се ал. 4:

"(4) Работодателите, данъчните служби, общинските власти, ведомствата, възложителите и самоосигуряващите се са длъжни да предоставят на Националния осигурителен институт и на НЗОК необходимата информация по чл. 42, ал. 1 и 3."

9. **Член 43** се изменя така:

"**Чл. 43.** Осигурените по чл. 40, ал. 1, т. 2, 5 и 14 могат да заплатят здравноосигурителните вноски за себе си и за членовете на семейството си авансово за избран от тях период."

10. **Член 44** се изменя така:

"**Чл. 44.** Вноските се плащат:
1. по банков път;
2. с пощенски запис."

11. В чл. 45, ал. 1, т. 8 след думата "стоматологична" се добавя "и".

12. В чл. 55, ал. 6 думите "чл. 32" се заменят с "чл. 31, ал. 3".

13. В чл. 63 се правят следните изменения:

а) в т. 1 думите "количеството и видовете медицинска помощ, получена от съответното лице, и тяхната цена" се заличават;

б) в т. 2 думите "информация за извършените от него дейности и заплатените му суми" се заличават;

в) точка 3 се изменя така:

"3. регистър на производители, вносители и дистрибутори на лекарства и аптеки, сключили договори с НЗОК;".

14. **Член 64** се изменя така:

"**Чл. 64.** Всеки осигурен има право да получи от НЗОК наличната информация за ползваната от него през последните пет години медицинска помощ и нейната цена по ред, определен от касата."

15. **Член 69** се изменя така:

"**Чл. 69.** Националният осигурителен институт е задължен ежемесечно да предоставя информация на НЗОК за осигурените лица и за размера на събраните за тях здравноосигурителни вноски."

16. В чл. 73, ал. 1 т. 1 се отменя.

17. Създава се чл. 73а:

"**Чл. 73а.** Финансовият контрол по приходите на НЗОК от здравноосигурителните вноски и дължимите лихви се осъществява от контролните органи на Националния осигурителен институт по реда на Кодекса за задължително обществено осигуряване."
18. В чл. 77 след думите "контролните органи на НЗОК" се добавя "и на Националния осигурителен институт".
19. В чл. 104 се правят следните изменения:
а) в ал. 1 текстът "50 до 100 лв. за всяка невнесена вноска" се заменя с "500 до 1000 лв.";
б) в ал. 2 текстът "месечно 200 лв. за всяка невнесена вноска" се заменя с "2000 лв.".
20. В чл. 105 се правят следните изменения:
а) в ал. 1 текстът "финансовите инспектори на Националния осигурителен институт" се заменя с "контролните органи на Националния осигурителен институт и на НЗОК";
б) алинея 2 се изменя така:
"(2) Наказателните постановления се издават от управителя на Националния осигурителен институт, от директора на НЗОК или от директора на съответната регионална здравноосигурителна каса и от ръководителя на съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт."
21. **Член 107** се изменя така:
"**Чл. 107.** Налагането на наказание по чл. 103 и 104 не изключва задължението за заплащане на дължимите вноски заедно със законната лихва за периода."
22. **Член 109** се изменя така:
"**Чл. 109.** (1) Осигурени лица, задължени да осигурят себе си и членовете на семейството си, които не са платили повече от три дължими вноски, заплащат оказаната медицинска помощ на изпълнителите. Когато осигуреното лице заплати на Националния осигурителен институт всички дължими вноски, осигурителните му права се възстановяват от датата на заплащане на дължимите вноски, като сумите, заплатени за оказаната медицинска помощ, не се възстановяват.
(2) Невнасянето на осигурителни вноски не по вина на осигурените лица не ги лишава от осигурителни права. Сумата, заплатена за оказаната медицинска помощ от лицата в тези случаи, подлежи на възстановяване."
23. В чл. 110 думите "шест месеца" се заменят с "един месец".
24. В § 1 от допълнителните разпоредби се правят следните изменения:
а) точка 3 се изменя така:
"3. "Членове на семейството" са съпруг, съпруга, деца до 18-годишна възраст, а ако продължават образованието си - до 26-годишна възраст, а ако са недееспособни или трайно нетрудоспособни - независимо от възрастта.";
б) създава се т. 8:
"8. "Предприятие" са всички юридически лица, еднолични търговци и неперсонифицирани дружества, които извършват търговска дейност."
25. В § 19 от преходните и заключителните разпоредби се правят следните изменения:
а) досегашният текст става ал. 1;
б) създава се ал. 2:
"(2) За прилагането на чл. 39 и раздел V от закона Министерският съвет приема наредба по предложение на Националния осигурителен институт и НЗОК."

§ 19. В Закона за корпоративното подоходно облагане (обн., ДВ, бр. 115 от 1997 г.; попр., бр. 19 от 1998 г.; изм., бр. 21 и 153 от 1998 г., бр. 12, 50, 51, 64, 81 и 103 от 1999 г.) в чл. 23, ал. 3 се създават т. 16 и 17:
"16. средствата в отделна сметка, образувана съгласно чл. 139, ал. 2 от Кодекса за задължително обществено осигуряване - от лицензирани пенсионноосигурителни дружества;
17. доходите, получени от инвестирането на средствата по т. 16."

§ 20. В Закона за Министерството на вътрешните работи (обн., ДВ, бр. 122 от 1997 г.; бр. 29 от 1998 г. - Решение № 3 на Конституционния съд от 1998 г.; изм., бр. 70, 73 и 153 от 1998 г., бр. 30 от 1999 г.) се правят следните изменения и допълнения:
1. В чл. 229:
а) в ал. 1 т. 3 и 4 се отменят;
б) алинея 3 се изменя така:
"(3) За времето на платен годишен отпуск офицерите и сержантите получават брутното си възнаграждение съобразно размера му към момента на ползване на отпуска."
2. **Член 230** се изменя така:
"**Чл. 230.** Офицерите и сержантите имат право на отпуск за работа във вредни за здравето условия, за изпълнение на обществени и граждански задължения; за временна неработоспособност поради бременност, раждане и осиновяване, за отглеждане на малко дете, за кърмене и хранене на малко дете, при смърт или тежко заболяване на родител, за две и повече живи деца, за приемен изпит в учебно заведение, както и на неплатен отпуск по условията, реда и размерите, предвидени в Кодекса на труда."

§ 21. В Закона за чуждестранните инвестиции (обн., ДВ, бр. 97 от 1997 г.; попр., бр. 99 от 1997 г.; изм., бр. 29 и 153 от 1998 г.) се правят следните изменения:
1. **Член 30** се изменя така:
"**Чл. 30.** Работниците и служителите - чуждестранни граждани, се осигуряват по реда на българското законодателство."
2. **Член 32** се изменя така:
"**Чл. 32.** По всички въпроси на трудовите правоотношения с работодател по чл. 29, които не са уредени с трудовия договор, се прилага българското законодателство."

§ 22. (1) (Изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) Създаденият с отменения Закон за фонд "Обществено осигуряване" Учителски пенсионен фонд продължава да съществува.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г., отм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.)
(3) (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.)
(4) (Изм. - ДВ, бр. 114 от 2003 г., отм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.)
(5) (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.)
(6) (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.)

(7) (Нова - ДВ, бр. 112 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г., отм. - ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.)

§ 22а. (Нов - ДВ, бр. 120 от 2002 г., изм. - ДВ, бр. 114 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 115 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г.) Дължимите вноски за държавното обществено осигуряване, за здравно осигуряване, за Учителския пенсионен фонд и за допълнително задължително пенсионно осигуряване от бюджетните предприятия по смисъла на § 1, т. 1 от допълнителната разпоредба на Закона за счетоводството се начисляват, внасят и отчитат по реда на Закона за държавния бюджет на Република България за 2006 г.

§ 22б. (Нов - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) Паричните обезщетения за лицата, заварени в отпуск за временна неработоспособност, трудоустрояване, за бременност и раждане и за отглеждане на малко дете към 1 януари 2007 г., за които е започнало плащане на обезщетение, както и неизплатените парични обезщетения и помощи, отнасящи се за периоди до тази дата, се изплащат по досегашния ред. В документите за теглене на осигурителните плащания задължително се вписва единният идентификационен код на осигурителя или самоосигуряващото се лице.

§ 22в. (Нов - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) При определяне на осигурителния доход, от който се изчисляват паричните обезщетения за временна неработоспособност, бременност и раждане, трудоустрояване и за безработица за времето до 31 декември 2006 г., не се включват начислени и неизплатени възнаграждения.

§ 22г. (Нов - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 113 от 2007 г., в сила от 01.01.2008 г.) Пенсиите, отпуснати през 2007 г., се преизчисляват служебно, когато при определяне на размера им е приложен процентът от 1,5 за осигурителен стаж, придобит през 2007 г. по чл. 70, ал. 1, изречение второ.

§ 22д. (Нов - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., отм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.)

§ 22е. (Нов - ДВ, бр. 105 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) (1) Майките (осиновителите), за които срокът на обезщетението по чл. 50 не е изтекъл до 1 януари 2007 г., но от започването му не са изтекли 315 календарни дни, имат право на обезщетение за бременност и раждане за остатъка до края на този период.
(2) Майките (осиновителите), за които срокът на обезщетението по чл. 50 е изтекъл до 1 януари 2007 г., но от започването му не са изтекли 315 календарни дни, имат право на обезщетение за бременност и раждане за остатъка до края на този период.

§ 22ж. (Нов - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.) Определянето на размера и изплащането на паричните обезщетения за безработица на лицата, чиито правоотношения са прекратени преди 1 януари 2009 г., се извършват по досегашния ред.

§ 22з. (Нов - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.04.2009 г.) (1) За 2009 г. максималният размер на получаваните една или повече пенсии без добавките към тях се определя, считано от 1 април, в размер на 700 лв.
(2) Отпуснатите с начална дата до 31 март 2009 г. пенсии се преизчисляват по реда на чл. 70 с процент 1,1 на сто за всяка година осигурителен стаж, без да се променя доходът, от който е изчислена пенсията.

§ 22и. (Нов - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.07.2009 г.) (1) За 2009 г. осъвременяването на пенсиите, отпуснати с начална дата до 31 март 2009 г., се извършва от 1 юли с процента, определен по чл. 100, намален с 10 пункта.
(2) С процента по ал. 1 се увеличава и минималният размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст.
(3) Осъвременяването по ал. 1 и 2 се извършва с решение на надзорния съвет на Националния осигурителен институт.

§ 22к. (Нов - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.) (1) Майките (осиновителите), за които срокът на обезщетението по чл. 50 не е изтекъл до 1 януари 2009 г., имат право на обезщетение за бременност и раждане за остатъка до 410 календарни дни.
(2) Майките (осиновителите), за които срокът на обезщетението по чл. 50 е изтекъл до 1 януари 2009 г., но от започването му не са изтекли 410 календарни дни, имат право на обезщетение за бременност и раждане за остатъка до края на този период.

§ 22л. (Нов - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.) Лицата, освободени през периода от 1 януари 2009 г. до 31 декември 2009 г. включително, имащи право на парично обезщетение за безработица, получават обезщетението в следните размери:
а) 130 на сто от определения размер на обезщетението по чл. 54б, ал. 1 и 2 - за първата половина на периода, за който се дължи обезщетението;
б) 70 на сто от определения размер на обезщетението по чл. 54б, ал. 1 и 2 - за втората половина на периода, за който се дължи обезщетението.

§ 22м. (Нов - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 01.07.2009 г.) (1) Лицата, на които експертните решения за определяне на трайно намалена работоспособност са обжалвани до 1 юли 2009 г., могат в 6-месечен срок от тази дата да подадат заявление за отпускане на пенсия за инвалидност. В тези случаи пенсията се отпуска от датата на придобиване на правото съгласно обжалваното експертно решение за трайно намалена работоспособност в размера по чл. 98, ал. 7. Ако заявлението е подадено след изтичането на 6-месечния срок, пенсията се отпуска от датата на подаването му.
(2) На лицата, чиито експертни решения за определяне на трайно намалена работоспособност са обжалвани до 1 юли 2009 г. от медицинските комисии към териториалните поделения на Националния осигурителен институт, се отпускат пенсии за инвалидност в размера по чл. 98, ал. 7 от датата на придобиване на правото съгласно обжалваното експертно решение за трайно намалена работоспособност.

§ 22н. (Нов - ДВ, бр. 99 от 2009 г., в сила от 01.01.2010 г.) От 1 януари 2010 г. пенсиите по чл. 98, ал. 7 и § 22м се определят съгласно чл. 98, ал. 9 и 10.

§ 22о. (Нов - ДВ, бр. 49 от 2010 г., в сила от 01.07.2010 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г., изм. - ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г.) За периода до 31 декември 2012 г.:
1. осигурителят изплаща на осигуреното лице за първия, втория и третия работен ден от временната неработоспособност 70 на сто от среднодневното брутно възнаграждение за месеца, в който е настъпила временната неработоспособност, но не по-малко от 70 на сто от среднодневното уговорено възнаграждение;
2. (отм. - ДВ, бр. 98 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.)
3. (отм. - ДВ, бр. 98 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.)

§ 22п. (Нов - ДВ, бр. 58 от 2010 г., в сила от 30.07.2010 г.) (1) До 31 декември 2010 г. осигурителният стаж на работниците и служителите, за които е въведено непълно работно време по реда на § 3б, ал. 1 от преходните разпоредби на Кодекса на труда, се зачита изцяло, независимо от продължителността на работното време.
(2) До 31 декември 2010 г. за осигурителен стаж, без да се правят осигурителни вноски, се зачита времето, през което е ползван неплатен отпуск по § 3д, ал. 1 от преходните разпоредби на Кодекса на труда.

§ 22р. (Нов - ДВ, бр. 94 от 2012 г., в сила от 01.07.2013 г.) **Член 159**, ал. 5 се прилага и за осигурителните вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване, срокът за плащане на които е изтекъл преди 1 юли 2013 г.

§ 22с. (Нов - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) Отпуснатите с начална дата до 31 декември 2014 г. пенсии по чл. 82, ал. 1 на лица, които са се инвалидизирали до 18-, съответно до 26-годишна възраст, продължават да се плащат до определените им срокове.

§ 22т. (Нов - ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) Социалните пенсии за инвалидност, отпуснати с начална дата до 31 декември 2014 г. и изплащани на основание заличеното изречение второ на чл. 101, ал. 3а, продължават да се получават в определения им към тази дата размер до изтичане на срока, за който са отпуснати.

§ 22у. (Нов - ДВ, бр. 98 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) (1) В срок до 30 април 2016 г. министърът на здравеопазването и министърът на труда и социалната политика представят за обществено обсъждане концепция за усъвършенстване на медицинската експертиза и експертизата на работоспособността и изменения в нормативната уредба на пенсиите за инвалидност.
(2) В срок до 30 юни 2016 г. Министерският съвет внася в Народното събрание съответните законопроекти, свързани с изменения и допълнения в уредбата на пенсиите за инвалидност и другите права на хората с увреждания, които произтичат от концепцията по ал. 1, в т.ч. мерки, насочени към оптимизиране на използването на наличния финансов ресурс за подобряване на условията на живот на хората с увреждания.

§ 22ф. (Нов - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) **Член 68**, ал. 4 се прилага и за неприключилите производства по подадени до 31 декември 2018 г. заявления за отпускане на пенсия по чл. 68, ал. 1 и 2, свързана с прилагане на международен договор, по който Република България е страна, или на европейските регламенти за координация на системите за социална сигурност.

§ 22х. (Нов - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) Специализантите, които са приети по реда на отменената Наредба № 34 от 2006 г. за придобиване на специалност в системата на здравеопазването (обн., ДВ, бр. 7 от 2007 г.; изм., бр. 89 от 2007 г., бр. 55 от 2008 г., бр. 12 и 72 от 2010 г., бр. 58 и 60 от 2011 г., бр. 50 от 2012 г., бр. 24 и 73 от 2013 г.; изм. с Решение № 15612 от 26.11.2013 г. на ВАС на РБ - бр. 59 от 2014 г., отм., бр. 7 от 2015 г.) и чиито договори за обучение за придобиване на специалност не са приключили до 31 декември 2018 г., продължават да се осигуряват по реда на отменения чл. 4, ал. 1, т. 9 до приключване на специализацията им. Осигурителните вноски се дължат върху получените възнаграждения, но върху не по-малко от минималната месечна работна заплата за страната, и се разпределят между осигурителите и осигурените лица съгласно чл. 6, ал. 3.

§ 22ц. (Нов - ДВ, бр. 35 от 2019 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2020 г., в сила от 01.01.2021 г.) До 1 януари 2022 г. едновременно с подаването на заявление за отпускане на пенсия, свързана с трудова дейност, с начална дата след 31 декември 2018 г., лицето има право да избере размерът на пенсията му да бъде определен с индивидуален коефициент, изчислен по реда на чл. 70, ал. 4 - 7, ал. 10, т. 1 и ал. 11, ако това е по-благоприятно за него. В тези случаи към заявлението задължително се прилагат документи за брутното трудово възнаграждение или доход, върху които са внесени осигурителни вноски за три последователни години от последните 15 години осигурителен стаж по избор на пенсионера преди 1 януари 1997 г., и за брутното трудово възнаграждение или доход, върху които са внесени осигурителни вноски за осигурителния стаж след тази дата до 31 декември 1999 г. включително. Когато за времето след 31 декември 1996 г. или за част от него не са представени документи за брутно трудово възнаграждение или доход, върху които са внесени осигурителни вноски, се ползват данните по чл. 5, ал. 4, т. 1.
(2) В 6-месечен срок от влизането в сила на този закон лицата с подадени заявления за отпускане на пенсия, свързана с трудова дейност, с начална дата след 31 декември 2018 г., както и тези, на които е отпусната такава пенсия до влизането в сила на този закон, може да упражнят еднократно правото си на избор по ал. 1, като в тези случаи пенсията се отпуска в новия размер от същата начална дата, ако това е по-благоприятно за съответното лице.

§ 22ч. (Нов - ДВ, бр. 103 от 2020 г., в сила от 01.01.2021 г.) Наследствена или персонална пенсия, прекратена поради непълно осиновяване, може да бъде възстановена по писмено заявление, подадено от осиновителя, осиновения или упълномощено лице в съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт. Пенсията се възстановява от датата на заявлението, ако към тази дата осиновеният отговаря на изискванията на чл. 82, ал. 1.

§ 23. Този кодекс влиза в сила от 1 януари 2000 г. с изключение на:
1. член 20, ал. 3, която влиза в сила от 1 януари 2001 г.;
2. член 64, ал. 3 и 4, които влизат в сила от 1 януари 2004 г.;
3. член 127, ал. 1, който влиза в сила от 1 януари 2002 г.;
4. параграф 15, т. 3, която влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

Кодексът е приет от XXXVIII Народно събрание на 2 декември 1999 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОДЕКСА ЗА ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 64 ОТ 2000 Г.)

§ 39. Образуваните дела до 31 декември 1999 г. по искове за установяване на трудови злополуки или професионални заболявания се разглеждат от съдилищата по реда на Гражданския процесуален кодекс.
. . . . . .

§ 42. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2001 г.) За 2001 г. срокът по чл. 140, ал. 3 е до 31 януари 2001 г.

§ 43. Параграфи 3, 23 и 37 от този закон влизат в сила от 1 август 2000 г.

§ 44. Параграф 6, т. 3, § 14, 20 и 40 от този закон влизат в сила от 1 януари 2001 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОДЕКСА ЗА ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 1 ОТ 2002 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 74 ОТ 2002 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 119 ОТ 2002 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 69 ОТ 2004 Г.)

§ 83. **Член 110**, ал. 11 се прилага и за събраните суми по актове за начет, съставени преди 1 януари 2000 г.

§ 84. (1) Вземанията и задълженията за изплащане на обезщетения и помощи за безработица и за надвнесени осигурителни вноски на фонд "Професионална квалификация и безработица" преминават към фонд "Безработица".
(2) Отпуснатите към 31 декември 2001 г. парични обезщетения и помощи за безработица се изплащат в размерите и сроковете, предвидени в отменените глава четвърта, раздел III от Закона за закрила при безработица и насърчаване на заетостта.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 74 от 2002 г.) Осигуряването за безработица за лицата по чл. 4, ал. 1, т. 4 започва от 1 януари 2003 г.

§ 85. (1) До 31 декември 2003 г. включително паричните обезщетения за безработица по глава четвърта "а" се отпускат и изплащат от Агенцията по заетостта.
(2) До 31 декември 2003 г. включително паричните обезщетения за безработица се отпускат, изменят, отказват, спират, прекратяват, възобновяват и възстановяват с решение на ръководителя на териториалното поделение на Агенцията по заетостта.
(3) До 31 декември 2003 г. включително получените парични обезщетения за безработица в случаите по чл. 54е и чл. 54ж, ал. 2 се възстановяват въз основа на решение на ръководителя на териториалното поделение на Агенцията по заетостта.
(4) (Изм. - ДВ, бр. 30 от 2006 г., в сила от 12.07.2006 г.) Решенията по ал. 2 и 3 се обжалват в съда по реда на Административнопроцесуалния кодекс.
(5) Териториалните поделения на Агенцията по заетостта са длъжни да представят ежемесечно на съответните териториални поделения на Националния осигурителен институт цялата информация за лицата, получаващи обезщетения за безработица, и за размера на обезщетенията.
(6) Териториалните поделения на Националния осигурителен институт извършват проверка на данните и превеждат на съответните териториални поделения на Агенцията по заетостта дължимите суми за изплащане на обезщетенията за безработица и за пощенските такси.
(7) Териториалните поделения на Агенцията по заетостта се отчитат пред съответните териториални поделения на Националния осигурителен институт за извършените плащания до края на всеки месец.
(8) До 31 декември 2003 г. нарушенията на глава четвърта "а" от лицата, получаващи обезщетение за безработица, се установяват с актове, съставени от длъжностните лица, определени от изпълнителния директор на Агенцията по заетостта, а наказателните постановления се издават от ръководителя на съответното териториално поделение на Агенцията по заетостта или от упълномощено от него длъжностно лице по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

§ 86. Министърът на труда и социалната политика и управителят на Националния осигурителен институт определят обхвата и реда за преминаване на материалните активи и човешките ресурси от Агенцията по заетостта към Националния осигурителен институт заедно с необходимата им издръжка.

§ 87. (Изм. - ДВ, бр. 119 от 2002 г.) (1) До 31 декември 2004 г. осигурителни вноски за фонд "Пенсии" се внасят върху паричното обезщетение за периодите на временна неработоспособност или бременност и раждане, които се зачитат за трудов стаж. В тези случаи осигурителната вноска е в размер, равен на частта, която се дължи от работодателя и се внася само от него. В същия размер е осигурителната вноска за лицата, които се осигуряват само за своя сметка. Върху паричните обезщетения за временна неработоспособност или за бременност и раждане не се внасят вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2004 г., в сила от 31.07.2004 г.) За времето от 1 януари 2000 г. до 31 декември 2004 г. за осигурителен стаж се зачитат периодите на временна неработоспособност и бременност и раждане, през които е получавано парично обезщетение, върху което са дължими или внесени осигурителни вноски по ал. 1, както и времето на отпуск за бременност и раждане, през което не се получава парично обезщетение.
(3) При отпускане на пенсии, ако е включен период от 1 януари 2000 г. до 31 декември 2004 г., през който лицата са получавали парично обезщетение за временна неработоспособност и за бременност и раждане, се взема предвид размерът на обезщетението, върху което са внесени или са дължими осигурителни вноски.

§ 88. Сумите по разпореждания, издадени на основание на отменените § 10 и 11, се дължат за периода до 31 декември 2001 г.

§ 89. Пенсиите на учителите, изплащани от Учителския пенсионен фонд и отпуснати до 31 декември 2001 г., се преизчисляват по реда на § 5, ал. 2 от преходните и заключителните разпоредби на закона.

§ 90. До 31 декември 2002 г. Националният осигурителен институт осъществява дейността по чл. 123 за кадровите военнослужещи, за държавните служители - офицери, сержанти и граждански лица по Закона за Министерството на вътрешните работи, за лицата по § 19 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за изпълнение на наказанията (ДВ, бр. 73 от 1998 г.) и за служителите на Националната разузнавателна служба.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОДЕКСА ЗА ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 67 ОТ 2003 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 92 ОТ 2017 Г.)

§ 108. (1) Издадените от Държавната агенция за осигурителен надзор до влизането в сила на този закон лицензии на пенсионноосигурителни дружества и на актюери за извършване на дейност по допълнително пенсионно осигуряване запазват действието си.
(2) Издадените съгласия за вписване в съда на фондовете за допълнително задължително пенсионно осигуряване запазват действието си до служебното издаване на разрешение за управление на пенсионен фонд.
(3) Започналите производства преди влизането в сила на този закон пред комисията или пред заместник-председателя на комисията продължават при условията и по реда на този закон.

§ 109. В тримесечен срок от влизането в сила на този закон заместник-председателят на комисията издава служебно на дружествата по § 108 разрешения по чл. 145 и 217 за управляваните от тях фондове за допълнително пенсионно осигуряване без заплащане на такса.

§ 110. (1) Дружествата по § 108 са длъжни в 9-месечен срок от влизането в сила на този закон да приведат дейността си в съответствие с разпоредбите му и да представят необходимите документи в Комисията за финансов надзор.
(2) На дружествата, които не изпълнят задължението си по ал. 1, се отнема лицензията и се образува производство за принудителното им прекратяване по реда на чл. 331.
(3) На дружествата, които в срока по ал. 1 не приведат дейността на управляван от тях фонд за допълнително пенсионно осигуряване в съответствие с този закон, заместник-председателят на комисията отнема издаденото им по реда на § 109 служебно разрешение.

§ 111. Дружествата по § 108 са длъжни в едногодишен срок от влизането в сила на този закон да приведат капитала си в съответствие с изискванията на чл. 121в, ал. 2 и 4. До изтичането на този срок собственият капитал (капиталовата база) по чл. 121в, ал. 4 не може да бъде по-малък от 1 500 000 лв.

§ 112. Размерът на резерва по чл. 193, ал. 8 се определя в процент от активите на управляваните от дружеството фондове за допълнително задължително пенсионно осигуряване, който не може да бъде по-малък от:
1. за 2003 г. - 0,2 на сто;
2. за 2004 г. - 0,4 на сто;
3. за 2005 г. - 0,6 на сто;
4. за 2006 г. - 0,8 на сто;
5. за 2007 г. и след това - 1 на сто.

§ 113. (1) Отчитането на натрупаните средства по индивидуалните партиди на осигурените лица в дялове се прилага от 1 юли 2004 г.
(2) До 1 юли 2004 г. индивидуалните партиди на осигурените лица се водят и доходът се разпределя по начина и по реда, установени до влизането в сила на този закон.

§ 114. (1) От влизането в сила на този закон пенсионноосигурителните дружества, управляващи фондове за допълнителното доброволно пенсионно осигуряване, са длъжни да прекратят прилагането на пенсионни схеми, в които чрез формиране на общи сметки се осигурява покритие над размера на натрупаните по индивидуалната партида суми при отпускането на пенсии за инвалидност и наследствени пенсии.
(2) Отпуснатите до влизането в сила на този закон пенсии от пенсионните схеми по ал. 1 в доброволните пенсионни фондове продължават да се изплащат.
(3) В случаите, когато съгласно правилника на пенсионноосигурителното дружество от общите сметки по ал. 1 се изплащат пенсии за инвалидност или наследствени пенсии, настоящата стойност на поетите към влизането в сила на този закон задължения към пенсионерите се заделя в отделна сметка. Общата сметка се намалява с размера на заделените средства.
(4) Остатъкът след приспадане на сумите по ал. 3 се разпределя по индивидуалните осигурителни партиди на осигуряваните по съответната схема лица правопропорционално на размера на направените вноски в общите сметки през периода на осигуряване и при условие, че осигурителните им договори със съответното пенсионноосигурително дружество не са прекратени към влизането в сила на този закон.
(5) При определяне размера на настоящата стойност на поетите задължения към пенсионерите по ал. 3 се използват одобрените от Държавната агенция за осигурителен надзор преди влизането в сила на този закон таблица за смъртност, таблица за инвалидност, технически лихвен процент и други актюерски допускания за съответната пенсионна схема.

§ 115. Внесените осигурителни вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване през 2002 г. за лицата по чл. 4, ал. 1, т. 4 остават в приход на бюджета на държавното обществено осигуряване.

§ 116. (Отм. - ДВ, бр. 92 от 2017 г.)

§ 117. Лицата, на които са отпуснати пенсии за инвалидност до 31 декември 1999 г. и нямат осигурителен стаж след тази дата, могат да поискат преизчисляване на пенсията по реда на чл. 75 - 77 и чл. 79, ако това е по-благоприятно за тях. Пенсията се определя от датата на заявлението.

§ 118. Разсрочените задължения до 31 декември 2003 г. по реда на чл. 116 се събират със законната лихва.

§ 119. (1) В срок до 31 декември 2004 г. Комисията за финансов надзор приема предвидените в кодекса наредби.
(2) До приемане на подзаконовите актове по ал. 1 нормативните актове по прилагането на Кодекса за задължително обществено осигуряване и по прилагане на Закона за допълнително доброволно осигуряване запазват действието си, доколкото не противоречат на този закон.
. . . . . .

§ 126. (1) Параграфи 7, 8, 9 и 22 влизат в сила от 1 януари 2003 г.
(2) Параграфи 18, 20, 21, 27 и т. 2 на § 45 влизат в сила от 1 януари 2004 г.
(3) Параграф 125 влиза в сила от 1 юли 2003 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА БЮДЖЕТА НА ДЪРЖАВНОТО ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ ЗА 2004 Г.

(ОБН. - ДВ, БР. 112 ОТ 2003 Г., ДОП. - ДВ, БР. 21 ОТ 2004 Г.)

§ 8. (Нов - ДВ, бр. 21 от 2004 г., в сила от 01.01.2004 г.) Параграф 3 влиза в сила от 1 януари 2004 г., с изключение на т. 12, относно чл. 48а, и т. 13, относно чл. 52а, които се прилагат от 1 юли 2004 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА КОРПОРАТИВНОТО ПОДОХОДНО ОБЛАГАНЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 53 ОТ 2004 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2005 Г.)

§ 21. Законът влиза в сила от 1 януари 2005 г., с изключение на:
1. параграф 13, т. 2, буква "в", относно чл. 147, ал. 3, която влиза в сила от 1 януари 2007 г.;
2. параграф 16, който влиза в сила от 1 октомври 2004 г.;
3. параграф 11, т. 3, относно чл. 59, т. 1, § 17 и § 18, които влизат в сила от деня на обнародването на закона в "Държавен вестник".

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА СЕМЕЙНИ ПОМОЩИ ЗА ДЕЦА

(ОБН. - ДВ, БР. 69 ОТ 2004 Г.)

§ 15. Параграфи 6, 8, 13 и 14 влизат в сила от 1 юли 2004 г., а § 10 влиза в сила от 1 януари 2005 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА БЮДЖЕТА НА ДЪРЖАВНОТО ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ ЗА 2005 Г.

(ОБН. - ДВ, БР. 112 ОТ 2004 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2005 Г.)

§ 2. За 2005 г. не се отчислява общ резерв на фондовете по чл. 18 от Кодекса за социално осигуряване, а главниците по актовете за начет постъпват като приход в бюджета на фонд "Пенсии".

§ 3. До 30 юни 2005 г. осигурителите могат да подадат искане до териториалните поделения на Националния осигурителен институт за възстановяване на изплатените за тяхна сметка семейни помощи за деца и еднократни помощи за раждане на дете по Закона за семейни помощи за деца, през периода от 1 април 2002 г. до 31 декември 2003 г. Сумите се възстановяват до 31 декември 2005 г. по ред, определен от управителя на Националния осигурителен институт.
. . . . . .

§ 5. Пенсиите на учителите, изплащани от Учителския пенсионен фонд, отпуснати до 31 декември 2004 г., се преизчисляват от 1 януари 2005 г. по реда на § 5, ал. 2 и 3 от преходните и заключителните разпоредби на Кодекса за социално осигуряване.

§ 6. Изпълнението на закона се възлага на Националния осигурителен институт.

§ 7. Законът влиза в сила от 1 януари 2005 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЗА 2005 Г.

(ОБН. - ДВ, БР. 115 ОТ 2004 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2005 Г.)

§ 82. Законът влиза в сила от 1 януари 2005 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОДЕКСА ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 38 ОТ 2005 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 104 ОТ 2005 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2006 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 68 ОТ 2006 Г.)

§ 7. (1) (Изм. - ДВ, бр. 68 от 2006 г.) Всички юридически или физически лица, държавни учреждения, общини или кметове, съхраняващи разплащателни ведомости на прекратени осигурители, които нямат правоприемник, са длъжни в двугодишен срок, считано от 1 юли 2005 г., да ги предадат в съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт, освен ако в закон не е определен друг ред за съхраняване.
(2) Кметовете, които съхраняват документи за осигурителен стаж и осигурителен доход на лица, които са работили в организациите по § 12 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за собствеността и ползуването на земеделските земи, са длъжни да ги предадат в териториалното поделение на Националния осигурителен институт в срока по ал. 1.
(3) (Нова - ДВ, бр. 104 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г.) Осигурителите, които прекратяват дейността си в периода от 1 юли до 31 декември 2005 г. и нямат правоприемник, предават документите по чл. 5, ал. 10 в съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт в срок до 31 декември 2006 г.

§ 8. (Изм. - ДВ, бр. 104 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г.) До 31 декември 2006 г. паричните обезщетения за временна неработоспособност, бременност, раждане и отглеждане на дете и помощите по държавното обществено осигуряване се изплащат чрез осигурителите в сроковете за изплащане на възнагражденията на осигурените лица.
. . . . . .

§ 10. Параграф 1, т. 3 и § 9 влизат в сила от 1 януари 2006 г.

§ 11. Параграф 6, т. 1 влиза в сила от 1 януари 2005 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА РЕГИСТЪР БУЛСТАТ

(ОБН. - ДВ, БР. 39 ОТ 2005 Г.)

§ 15. Този закон влиза в сила три месеца след обнародването му в "Държавен вестник" с изключение на:
1. член 7, ал. 1, т. 18, чл. 10, ал. 1, т. 2 и § 10, 11 и 12 от преходните и заключителните разпоредби, които влизат в сила 9 месеца след обнародването на закона в "Държавен вестник", и
2. параграф 14 от преходните и заключителните разпоредби, който влиза в сила от деня на обнародването на закона в "Държавен вестник".

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА СЪСЛОВНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ НА ЛЕКАРИТЕ И СТОМАТОЛОЗИТЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 76 ОТ 2005 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2007 Г.)

§ 15. Законът влиза в сила от 1 януари 2007 г.

Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА КОДЕКСА ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 102 ОТ 2005 Г., В СИЛА ОТ 20.12.2005 Г.)

§ 2. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ КОДЕКСА ЗА ЗАСТРАХОВАНЕТО

(ОБН. - ДВ, БР. 103 ОТ 2005 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2006 Г.)

§ 28. Кодексът влиза в сила от 1 януари 2006 г., с изключение на:
1. член 45, ал. 3, чл. 47, глава четвърта, чл. 71, ал. 4, чл. 77, ал. 5,чл. 80, ал. 5, чл. 88, ал. 3, чл. 89, чл. 99, ал. 4, чл. 112 - 116, чл. 127, 137, 139 - 149, глава седемнадесета, глава двадесет и втора, чл. 254, ал. 1, т. 2, чл. 256, чл. 258, ал. 1, т. 2 и 3, ал. 2, 3 и 5, чл. 282, ал. 2 и § 13, т. 2, буква "б", т. 3, т. 4,

буква "в" и т. 5 от преходните и заключителните разпоредби, които влизат в сила от датата на влизането в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз;
2. член 254, ал. 2, който влиза в сила от датата на Решението на Европейската комисия, след като бъдат предоставени сведения за сключване на споразумение между Националното бюро на българските автомобилни застрахователи и бюрата на автомобилните застрахователи на държавите членки в съответствие с чл. 2, ал. 2 от Директива 72/166/ЕИО за сближаване на законите на държавите членки, свързани със застраховането срещу гражданска отговорност по отношение на използването на моторни превозни средства и за налагане на задължение за застраховане срещу такава отговорност;
3. член 266, който влиза в сила от 11 юни 2012 г.;
4. член 282, ал. 4 и чл. 284 - 286, които влизат в сила от датата на Решението на Европейската комисия, след като бъдат предоставени сведения за сключване на споразумение между Националното бюро на българските автомобилни застрахователи и компенсационните органи на държавите членки в съответствие с чл. 6, ал. 3 от Директива 2000/26/ЕО за сближаване на законите на държавите членки, свързани със застраховането срещу гражданска отговорност по отношение на използването на моторни превозни средства и за изменение на директиви на Съвета 73/239/ЕИО и 88/357/ЕИО. До влизането в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз Националното бюро на българските автомобилни застрахователи създава организацията за изпълнение на функциите като компенсационен орган;
5. член 288, ал. 2, който влиза в сила от 11 юни 2007 г. и се прилага за всички заведени претенции за обезщетение, по които към тази дата управителният съвет на Гаранционния фонд не се е произнесъл; до датата на влизането в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз Гаранционният фонд заплаща обезщетения само когато пътнотранспортното произшествие е настъпило на територията на Република България; Гаранционният фонд създава организацията за изпълнение на функциите на Информационен център в срок 6 месеца от влизането в сила на кодекса.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА БЮДЖЕТА НА ДЪРЖАВНОТО ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ ЗА 2006 Г.

(ОБН. - ДВ, БР. 104 ОТ 2005 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2006 Г.)

§ 6. През 2006 г. пенсиите, отпуснати до 31 декември на предходната година, се индексират от 1 януари с решение на Надзорния съвет на Националния осигурителен институт. Индексирането се извършва съобразно размера на пенсиите с процент в съответствие с нарастването на осигурителния доход за страната и индекса на потребителските цени през предходната календарна година.

§ 7. Пенсиите за инвалидност поради общо заболяване, отпуснати до 1 януари 2006 г., се преизчисляват по реда на чл. 75, ал. 1 и ал. 2 от Кодекса за социално осигуряване.
. . . . . .

§ 9. Законът влиза в сила от 1 януари 2006 г., с изключение на:
1. параграф 3, т. 11, която влиза в сила от 1 януари 2007 г.;
2. параграф 3, т. 1, 3, 4, 6, 9, 10, 12, 13 и 15 и § 4, които влизат в сила от деня на обнародването на закона в "Държавен вестник".

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЗА 2006 Г.

(ОБН. - ДВ, БР. 105 ОТ 2005 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2006 Г.)

§ 95. Законът влиза в сила от 1 януари 2006 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ДАНЪЧНО-ОСИГУРИТЕЛНИЯ ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС

(ОБН. - ДВ, БР. 105 ОТ 2005 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2006 Г.)

§ 88. Кодексът влиза в сила от 1 януари 2006 г., с изключение на чл. 179, ал. 3, чл. 183, ал. 9, § 10, т. 1, буква "д" и т. 4, буква "в", § 11, т. 1, буква "б" и § 14, т. 12 от преходните и заключителните разпоредби, които влизат в сила от деня на обнародването на кодекса в "Държавен вестник".

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОДЕКСА ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 17 ОТ 2006 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 41 ОТ 2009 Г., В СИЛА ОТ 02.06.2009 Г.)

§ 18. В едногодишен срок от влизането в сила на този закон, но не по-късно от датата на влизане в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз, пенсионноосигурителните дружества са длъжни да приведат дейността си в съответствие с него и да представят необходимите документи в Комисията за финансов надзор.

§ 19. До датата на влизане в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз пенсионноосигурителното дружество може да инвестира не повече от 15 на сто от активите на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване, съответно не повече от 20 на сто от активите на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, в ценни книжа по чл. 176, ал. 1, т. 10, 11, 12 и 13.

§ 20. Изискването за кредитен рейтинг по чл. 176, ал. 1, т. 5 влиза в сила от датата на влизане в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз и се прилага за сключени договори за банкови депозити след тази дата.

§ 21. (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 02.06.2009 г.) Разпоредбата на чл. 176, ал. 1, т. 15 се прилага от датата на влизане в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз.

§ 22. (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2009 г., в сила от 02.06.2009 г.) Разпоредбата на чл. 176, ал. 1, т. 16 относно инвестиционните имоти в държава - членка на Европейския съюз, или в друга държава - страна по Споразумението за европейско икономическо пространство, се прилага от датата на влизане в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ АДМИНИСТРАТИВНОПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС

(ОБН. - ДВ, БР. 30 ОТ 2006 Г., В СИЛА ОТ 12.07.2006 Г.)

§ 11. В Кодекса за социално осигуряване (обн., ДВ, бр. 110 от 1999 г., бр. 55 от 2000 г. - Решение № 5 на Конституционния съд от 2000 г.; изм., бр. 64 от 2000 г., бр. 1, 35 и 41 от 2001 г., бр. 1, 10, 45, 74, 112, 119 и 120 от 2002 г., бр. 8, 42, 67, 95, 112 и 114 от 2003 г., бр. 12, 38, 52, 53, 69, 70, 112 и 115 от 2004 г., бр. 38, 39, 76, 102, 103, 104 и 105 от 2005 г. и бр. 17 от 2006 г.) се правят следните изменения:
. . . . . .
4. Навсякъде в кодекса думите "Закона за административното производство" и "чл. 7, ал. 2 и чл. 11, ал. 1 от Закона за административното производство" се заменят с "Административнопроцесуалния кодекс".
. . . . . .

§ 142. Кодексът влиза в сила три месеца след обнародването му в "Държавен вестник", с изключение на:
1. дял трети, § 2, т. 1 и § 2, т. 2 - относно отмяната на глава трета, раздел II "Обжалване по съдебен ред", § 9, т. 1 и 2, § 11, т. 1 и 2, § 15, § 44, т. 1 и 2, § 51, т. 1, § 53, т. 1, § 61, т. 1, § 66, т. 3, § 76, т. 1 - 3, § 78, § 79, § 83, т. 1, § 84, т. 1 и 2, § 89, т. 1 - 4, § 101, т. 1, § 102, т. 1, § 107, § 117, т. 1 и 2, § 125, § 128, т. 1 и 2, § 132, т. 2 и § 136, т. 1, както и § 34, § 35, т. 2, § 43, т. 2, § 62, т. 1, § 66, т. 2 и 4, § 97, т. 2 и § 125, т. 1 - относно замяната на думата "окръжния" с "административния" и замяната на думите "Софийския градски съд" с "Административния съд - град София", които влизат в сила от 1 март 2007 г.;
2. параграф 120, който влиза в сила от 1 януари 2007 г.;
3. параграф 3, който влиза в сила от деня на обнародването на кодекса в "Държавен вестник".

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ТЪРГОВСКИЯ РЕГИСТЪР

(ОБН. - ДВ, БР. 34 ОТ 2006 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 80 ОТ 2006 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 53 ОТ 2007 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2008 Г.)

§ 56. (Изм. - ДВ, бр. 80 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 53 от 2007 г.) Този закон влиза в сила от 1 януари 2008 г., с изключение на § 2 и § 3, които влизат в сила от деня на обнародването на закона в "Държавен вестник".

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОДЕКСА ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 56 ОТ 2006 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2007 Г.)

§ 65. Пенсионноосигурителните дружества привеждат техническите си резерви в съответствие с изискванията на чл. 121в, 213а, 213б и чл. 234, ал. 13 по отношение на дейността им по професионални схеми в чужбина - от датата на влизане в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз.
. . . . . .

§ 67. Този закон влиза в сила от датата на влизане в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз, с изключение на § 6, 10 и 11, които влизат в сила три дни след обнародването му в "Държавен вестник".

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОДЕКСА ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 57 ОТ 2006 Г., В СИЛА ОТ 01.07.2006 Г.)

§ 5. Минималният размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 1 - 3 за периода от 1 юли до 31 декември 2006 г. се определя от Министерския съвет по предложение на министъра на труда и социалната политика и Националния осигурителен институт.

§ 6. Пенсии за трудова дейност се индексират еднократно от 1 юли 2006 г. по ред и начин, определени от Министерския съвет, в съответствие с изпълнението на Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2006 г. и Закона за държавния бюджет на Република България за 2006 г.

§ 7. Законът влиза в сила от 1 юли 2006 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА КРЕДИТНИТЕ ИНСТИТУЦИИ

(ОБН. - ДВ, БР. 59 ОТ 2006 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2007 Г.)

§ 36. Законът влиза в сила от деня на влизане в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз, с изключение на § 35, т. 2, която влиза в сила от деня на обнародването на закона в "Държавен вестник".

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОДЕКСА ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 68 ОТ 2006 Г., ПОПР. - ДВ, БР. 76 ОТ 2006 Г.)

§ 8. За осигурителен стаж по чл. 69, ал. 2 по досегашния ред се зачита времето до 30 април 2006 г. включително, през което лицата са били държавни служители - офицери, сержанти и граждански лица от Министерството на вътрешните работи и по Закона за изпълнение на наказанията, както и офицери и сержанти от други ведомства.
. . . . . .

§ 10. (Попр. - ДВ, бр. 76 от 2006 г.) Осигурителният стаж на лицата, работили като минни спасители до ръководител на минно-спасителна служба (пункт) включително до влизането в сила на този закон, се превръща при условията на чл. 104, ал. 3.

§ 11. Параграф 1, т. 2 и § 6 влизат в сила от 1 май 2006 г., а § 1, т. 1, § 3 и 9 влизат в сила от 1 януари 2007 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ДАНЪЦИТЕ ВЪРХУ ДОХОДИТЕ НА ФИЗИЧЕСКИТЕ ЛИЦА

(ОБН. - ДВ, БР. 95 ОТ 2006 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2007 Г.)

§ 11. В Кодекса за социално осигуряване (обн., ДВ, бр. 110 от 1999 г., бр. 55 от 2000 г. - Решение № 5 на Конституционния съд на РБ от 2000 г., изм., бр. 64 от 2000 г., бр. 1, 35 и 41 от 2001 г., бр. 1, 10, 45, 74, 112, 119 и 120 от 2002 г., бр. 8, 42, 67, 95, 112 и 114 от 2003 г., бр. 12, 38, 52, 53, 69, 70, 112 и 115 от 2004 г., бр. 38, 39, 76, 102, 103, 104 и 105 от 2005 г., бр. 17, 30, 34, 56, 57, 59, 68 и 82 от 2006 г.) навсякъде думите "Закона за облагане доходите на физическите лица" се заменят със "Закона за данъците върху доходите на физическите лица".
. . . . . .

§ 21. Законът влиза в сила от 1 януари 2007 г., с изключение на § 10, който влиза в сила от деня на обнародването на закона в "Държавен вестник"

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА БЮДЖЕТА НА ДЪРЖАВНОТО ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ ЗА 2007 Г.

(ОБН. - ДВ, БР. 105 ОТ 2006 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2007 Г.)

§ 9. Законът влиза в сила от 1 януари 2007 г.

Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОДЕКСА ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 41 ОТ 2007 Г.)

§ 13. Параграф 4 влиза в сила от 1 януари 2008 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ПАЗАРИТЕ НА ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ

(ОБН. - ДВ, БР. 52 ОТ 2007 Г., В СИЛА ОТ 01.11.2007 Г.)

§ 27. (1) Този закон влиза в сила от 1 ноември 2007 г. с изключение на § 7, т. 6, 7, 8, 18, 19, 22 - 24, 26 - 28, 30 - 40, т. 44, буква "б", т. 47, 48, т. 49, буква "а", т. 50 - 62, 67, 68, 70, 71, 72, 75, 76, 77, т. 83, букви "а" и "г", т. 85, буква "а", т. 91, 93, 94, т. 98, буква "а", подбуква "аа", изречение второ относно замяната, подбуква "бб", изречение второ относно замяната, подбуква "вв", изречение второ относно замяната, и подбуква "гг", изречение второ относно замяната, т. 99, букви "г" и "д", т. 101, буква "б" и т. 102, § 8, § 9, т. 4, буква "а", т. 5 и 7, § 14, т. 1 и § 19, които влизат в сила три дни след обнародването на закона в "Държавен вестник".
(2) Параграф 7, точки 6, 7 и 8 се прилагат до 1 ноември 2007 г.

Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БЮДЖЕТА НА ДЪРЖАВНОТО ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ ЗА 2007 Г.

(ОБН. - ДВ, БР. 77 ОТ 2007 Г., В СИЛА ОТ 01.10.2007 Г.)

§ 5. Законът влиза в сила от 1 октомври 2007 г.

Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ЗАЩИТА ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ

(ОБН. - ДВ, БР. 100 ОТ 2007 Г., В СИЛА ОТ 20.12.2007 Г.)

§ 7. Законът влиза в сила от 20 декември 2007 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ "НАЦИОНАЛНА СИГУРНОСТ"

(ОБН. - ДВ, БР. 109 ОТ 2007 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2008 Г.)

§ 44. Законът влиза в сила от 1 януари 2008 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА БЮДЖЕТА НА ДЪРЖАВНОТО ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ ЗА 2008 Г.

(ОБН. - ДВ, БР. 113 ОТ 2007 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2008 Г.)

§ 8. Законът влиза в сила от 1 януари 2008 г. с изключение на § 5, т. 1, буква "а", която влиза в сила от 1 януари 2007 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЗА 2008 Г.

(ОБН. - ДВ, БР. 113 ОТ 2007 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2008 Г.)

§ 99. Законът влиза в сила от 1 януари 2008 г.

Преходни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОДЕКСА ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 33 ОТ 2008 Г.)

§ 2. Лицата, които са придобили право на пенсия по § 4, ал. 3 от преходните и заключителните разпоредби в периода от 1 януари 2007 г. до влизането в сила на този закон, могат да се пенсионират от датата на придобиване на правото, ако заявлението е подадено в териториалното поделение на Националния осигурителен институт в 6-месечен срок от влизането в сила на този закон.

Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОДЕКСА ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 43 ОТ 2008 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2008 Г.)

§ 3. Законът влиза в сила от 1 януари 2008 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА БЮДЖЕТА НА ДЪРЖАВНОТО ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ ЗА 2009 Г.

(ОБН. - ДВ, БР. 109 ОТ 2008 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2009 Г.)

§ 8. Законът влиза в сила от 1 януари 2009 г., с изключение на § 4, т. 30 и 39, които влизат в сила от 1 април 2009 г., и § 4, т. 40, която влиза в сила от 1 юли 2009 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА И ЗАДЪРЖАНЕТО ПОД СТРАЖА

(ОБН. - ДВ, БР. 25 ОТ 2009 Г., В СИЛА ОТ 01.06.2009 Г.)

§ 13. Законът влиза в сила от 1 юни 2009 г., с изключение на разпоредбата на чл. 43, ал. 3, която влиза в сила три години след приемането на програмата по § 11.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ОТБРАНАТА И ВЪОРЪЖЕНИТЕ СИЛИ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

(ОБН. - ДВ, БР. 35 ОТ 2009 Г., В СИЛА ОТ 12.05.2009 Г.)

§ 46. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОДЕКСА ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 41 ОТ 2009 Г., В СИЛА ОТ 02.06.2009 Г.)

§ 8. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ЗДРАВЕТО

(ОБН. - ДВ, БР. 41 ОТ 2009 Г., В СИЛА ОТ 02.06.2009 Г.)

§ 96. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник", с изключение на:
1. параграфи 3, 5, 6 и 9, които влизат в сила от 1 януари 2009 г.;
2. параграфи 26, 36, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 65, 66, 69, 70, 73, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 88, 89 и 90, които влизат в сила от 1 юли 2009 г.;
3. параграф 21, който влиза в сила от 1 юни 2010 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

(ОБН. - ДВ, БР. 93 ОТ 2009 Г., В СИЛА ОТ 25.12.2009 Г.)

§ 100. Законът влиза в сила един месец след обнародването му в "Държавен вестник" с изключение на § 1, 2, 21, 36, 39, 41, 44, 45, 49, 50, 51, 53, 55, 56, 57, 59, 62, 63, 64, 65, 70 и 91, които влизат в сила от деня на обнародването му.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА КОРПОРАТИВНОТО ПОДОХОДНО ОБЛАГАНЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 95 ОТ 2009 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2010 Г.)

§ 51. Законът влиза в сила от 1 януари 2010 г. с изключение на § 10, 11 и 14, които влизат в сила от 1 януари 2009 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА БЮДЖЕТА НА ДЪРЖАВНОТО ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ ЗА 2010 Г.

(ОБН. - ДВ, БР. 99 ОТ 2009 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2010 Г.)

§ 12. Законът влиза в сила от 1 януари 2010 г., с изключение на § 4, който влиза в сила от деня на обнародването на закона в "Държавен вестник".

Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОДЕКСА НА ТРУДА

(ОБН. - ДВ, БР. 103 ОТ 2009 Г., В СИЛА ОТ 29.12.2009 Г.)

§ 15. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ОТБРАНАТА И ВЪОРЪЖЕНИТЕ СИЛИ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

(ОБН. - ДВ, БР. 16 ОТ 2010 Г., В СИЛА ОТ 26.02.2010 Г.)

§ 155. Законът влиза в сила от датата на обнародването му в "Държавен вестник", с изключение на разпоредбата на § 74, който влиза в сила от 1 март 2010 г., и на § 135, който влиза в сила от 1 януари 2011 г.

Допълнителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОДЕКСА ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 19 ОТ 2010 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 100 ОТ 2010 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2011 Г.)

§ 12. С този закон се въвеждат изискванията на Директива 96/71/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 1996 г. относно командироването на работници в рамките на предоставянето на услуги.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОДЕКСА ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 19 ОТ 2010 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 100 ОТ 2010 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2011 Г.)

§ 13. Този закон се прилага и към заявления за прехвърляне на пенсионни права, подадени преди влизането му в сила.

§ 14. Министерският съвет приема наредбата по чл. 343е в 6-месечен срок от обнародването на този закон в "Държавен вестник".
. . . . . .

§ 17. (Изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.) Параграф 2 влиза в сила 6 месеца след влизането в сила на този закон и се прилага и спрямо командировани лица, за които се прилага българското законодателство, определено като приложимо съгласно Регламент (ЕИО) № 1408/71 на Съвета от 14 юни 1971 г. за прилагането на схеми за социална сигурност на заети лица и членове на техните семейства, които се движат в рамките на Общността, а § 16, т. 2 влиза в сила от 28 февруари 2010 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА КОМИСИЯТА ЗА ФИНАНСОВ НАДЗОР

(ОБН. - ДВ, БР. 43 ОТ 2010 Г.)

§ 29. (1) Дружествата за допълнително социално осигуряване са длъжни в тримесечен срок от влизането в сила на този закон да представят в комисията списък на лицата до действителен собственик, които притежават пряко или непряко 5 и над 5 на сто от правата на глас в общото събрание или от капитала на съответното дружество.
(2) Към списъка по ал. 1 се прилага декларация по образец, утвърден от комисията, която съдържа изчерпателни данни за действителните собственици на съответното поднадзорно лице. Ако е необходимо, заместник-председателят, ръководещ управление "Осигурителен надзор", в срок до един месец от получаване на списъка по ал. 1 може писмено да поиска допълнителна информация или документи. В искането се определя срок за отстраняване на непълнотите и предоставянето на допълнителната информация, който не може да бъде по-дълъг от един месец.
(3) При неизпълнение на изискванията по ал. 1 и 2, както и когато представената информация или документи не позволяват да се извърши идентификация на действителните собственици:
1. заместник-председателят може да приложи мярката по чл. 344, ал. 1, т. 1 от Кодекса за социално осигуряване;
2. при неизпълнение на мярката по т. 1 заместник-председателят може да приложи мярката по чл. 344, ал. 1, т. 7 от Кодекса за социално осигуряване;
3. при неизпълнение на мерките по т. 1 и 2 комисията може да приложи мерките по чл. 122е, ал. 2, т. 2 от Кодекса за социално осигуряване.
(4) Комисията актуализира информацията за собствеността на поднадзорните лица по ал. 1 в публичните регистри по чл. 30, ал. 1.

Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОДЕКСА ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 49 ОТ 2010 Г., В СИЛА ОТ 01.07.2010 Г.)

§ 10. Законът влиза в сила от 1 юли 2010 г.

Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОДЕКСА НА ТРУДА

(ОБН. - ДВ, БР. 58 ОТ 2010 Г., В СИЛА ОТ 30.07.2010 Г.)

§ 25. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник" с изключение на:
1. параграф 21, т. 1, който влиза в сила от 1 януари 2011 г.;
2. параграф 11 и § 21, т. 4, буква "а", които влизат в сила от 1 януари 2012 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ЛЕЧЕБНИТЕ ЗАВЕДЕНИЯ

(ОБН. - ДВ, БР. 59 ОТ 2010 Г., В СИЛА ОТ 31.07.2010 Г.)

§ 77. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник" с изключение на:
1. (изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.) параграфи 9 (относно чл. 19, ал. 4), 53, 60, които влизат в сила от 1 януари 2011 г.;
2. параграф 75, който влиза в сила от 30 септември 2011 г.;

3. (нова - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 01.01.2011 г.) параграф 66 (относно чл. 98, ал. 5 и 6), който влиза в сила от 1 януари 2012 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

(ОБН. - ДВ, БР. 88 ОТ 2010 Г., В СИЛА ОТ 09.11.2010 Г.)

§ 117. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник", с изключение на § 1 - 23, § 25, § 27 - 30, § 32 - 34, § 40, § 41, § 43 - 55, § 63 - 89 и § 91 - 114, които влизат в сила от 1 януари 2011 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ И РАЗКРИВАНЕ НА КОНФЛИКТ НА ИНТЕРЕСИ

(ОБН. - ДВ, БР. 97 ОТ 2010 Г., В СИЛА ОТ 10.12.2010 Г.)

§ 61. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник" с изключение на:
1. параграф 11 относно чл. 22а – 22д, който влиза в сила от 1 януари 2011 г.;
2. параграфи 7, 8, 9, § 11 относно чл. 22е – 22и и § 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22 и 23, които влизат в сила от 1 април 2011 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА БЮДЖЕТА НА ДЪРЖАВНОТО ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ ЗА 2011 Г.

(ОБН. - ДВ, БР. 98 ОТ 2010 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2011 Г.)

§ 10. Законът влиза в сила от 1 януари 2011 г.

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОДЕКСА ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОДЕКСА ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 100 ОТ 2010 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2011 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 60 ОТ 2011 Г., В СИЛА ОТ 05.08.2011 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 100 ОТ 2011 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2012 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 99 ОТ 2012 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2013 Г.)

§ 58. Стажът, положен при условията на чл. 70, ал. 1, изречения второ и трето до 31 декември 2010 г., се взема предвид при определяне размера на пенсията и след тази дата.

§ 59. (1) Заварените към влизането в сила на този закон трудови правоотношения за неопределено време с ръководителите на териториалните поделения на Националния осигурителен институт, възникнали до 31 декември 2009 г., се запазват до провеждане на конкурс за съответната длъжност.
(2) Конкурсите по ал. 1 се обявяват до два месеца от влизането в сила на този закон.

§ 60. Паричните обезщетения за временна неработоспособност, бременност и раждане, безработица и при трудоустрояване, отпуснати с начална дата до 31 декември 2010 г., продължават да се изплащат в определения им досегашен размер до изтичането на срока им.

§ 61. Паричните обезщетения, отпуснати с начална дата до 31 декември 2010 г. по отменения чл. 54и, продължават да се изплащат до изтичането на срока им.

§ 62. (1) Осигурителният стаж на правоимащите лица по чл. 104, ал. 7 и 8 се определя въз основа на издадени по реда на Наредбата за определяне на критериите за степента на риска при участие в операции и мисии извън територията на страната (ДВ, бр. 80 от 2010 г.) по § 45, ал. 1 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България удостоверения за осигурителен стаж, включително за участие в мисии и операции извън територията на страната, осъществени или започнали до 12 май 2009 г.
(2) Отпуснатите пенсии за осигурителен стаж и възраст на лицата по чл. 69, които са участвали в операции и мисии извън територията на страната, се преизчисляват от 12 май 2009 г., ако в срок една година от влизането в сила на този закон подадат заявление и удостоверение за осигурителен стаж в съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт.

§ 63. (Изм. - ДВ, бр. 60 от 2011 г., в сила от 05.08.2011 г., отм. - ДВ, бр. 99 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.)

§ 64. (Отм. - ДВ, бр. 100 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г.)

§ 65. (Изм. - ДВ, бр. 60 от 2011 г., в сила от 05.08.2011 г.) Законът влиза в сила от 1 януари 2011 г. с изключение на:

1. параграфи 32, 33 и 36, които влизат в сила от 1 януари 2013 г.;
2. параграф 51, който влиза в сила от 1 януари 2012 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОДЕКСА ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 60 ОТ 2011 Г., В СИЛА ОТ 05.08.2011 Г.)

§ 21. (1) Не се дължат лихви върху установени задължения на осигурени или самоосигуряващи се лица за парични обезщетения, получени за периоди до влизането в сила на този закон в нарушение на чл. 53, ал. 4, когато детето е било настанено в детско заведение, включително и в детска ясла.
(2) Алинея 1 се прилага, ако:
1. лицата погасят изцяло главницата по задължението си в срок от 6 месеца от влизането в сила на този закон, ако то е установено с влязло в сила разпореждане до деня на влизането в сила на този закон, включително и когато е разсрочено по реда на чл. 116;
2. лицата, за които разпореждането за установяване на задълженията е влязло в сила след деня на влизането в сила на този закон, погасят задължението си в 6-месечен срок от влизане в сила на разпореждането.
(3) В едномесечен срок от влизането в сила на този закон териториалните поделения на Националния осигурителен институт уведомяват лицата по ал. 1, на които са разсрочени задълженията съгласно чл. 116, като те могат да направят искане за промяна на условията за погасяване на задълженията.
(4) За погасените задължения до влизането в сила на този закон Националният осигурителен институт възстановява платените лихви на осигурените или самоосигуряващите се лица.
(5) Искането за възстановяване на лихвите по ал. 4 се подава в съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт в едногодишен срок от влизането в сила на този закон. Сумата се възстановява в срок до два месеца след подаване на искането по посочена от лицето банкова сметка.

§ 22. (1) Лицата, които са подали заявление за отпускане на пенсия на основание § 4, ал. 1, 2 и 3 от преходните и заключителните разпоредби, от 18 юни 2011 г. до влизането в сила на този закон подават и заявление, с което искат средствата по индивидуалната им партида в професионалния пенсионен фонд да се прехвърлят във фонд "Пенсии" на държавното обществено осигуряване.
(2) Заявлението по ал. 1 се подава в съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт, в което е подадено заявлението за отпускане на пенсията, в тримесечен срок от влизането в сила на този закон.

§ 23. Взаимоотношенията между Националния осигурителен институт и пенсионноосигурителните дружества във връзка с прехвърлянето на средствата на лицата по § 4а, ал. 1 и § 4б, ал. 1 от преходните и заключителните разпоредби се уреждат с договор между Националния осигурителен институт и пенсионноосигурителните дружества, който се съгласува с Националната агенция за приходите. Договорът се сключва в едномесечен срок от обнародването на този закон в "Държавен вестник".
. . . . . .

§ 25. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник" с изключение на:
1. параграф 2, който влиза в сила от 1-во число на месеца, следващ месеца на влизане в сила на този закон;
2. параграф 19, т. 1 и 2 относно § 4б, ал. 1 - 7, които влизат в сила от 18 юни 2011 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА БЮДЖЕТА НА ДЪРЖАВНОТО ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ ЗА 2012 Г.

(ОБН. - ДВ, БР. 100 ОТ 2011 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2012 Г.)

§ 11. Паричните обезщетения за временна неработоспособност, бременност и раждане, за безработица и при трудоустрояване, отпуснати с начална дата до 31 декември 2011 г., продължават да се изплащат в определения им досегашен размер до изтичането на срока им.
. . . . . .

§ 13. Законът влиза в сила от 1 януари 2012 г. с изключение на § 8, т. 2, която влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ДЪРЖАВНИЯ СЛУЖИТЕЛ

(ОБН. - ДВ, БР. 38 ОТ 2012 Г., В СИЛА ОТ 01.07.2012 Г.)

§ 84. (В сила от 18.05.2012 г.) В срок до един месец от обнародването на този закон в "Държавен вестник":
1. Министерският съвет привежда Класификатора на длъжностите в администрацията в съответствие с този закон;
2. компетентните органи привеждат устройствените актове на съответната администрация в съответствие с този закон.

§ 85. (1) Правоотношенията с лицата от администрациите по Закона за радиото и телевизията, Закона за независимия финансов одит, Закона за електронните съобщения, Закона за Комисията за финансов надзор, Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия, Закона за отнемане в полза на държавата на имущество, придобито от престъпна дейност, Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси, Кодекса за социално осигуряване, Закона за здравното осигуряване, Закона за подпомагане на земеделските производители и Закона за пътищата се уреждат при

условията и по реда на § 36 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за държавния служител (ДВ, бр. 24 от 2006 г.).
(2) С акта за назначаването на държавния служител се:
1. присъжда определения в Класификатора на длъжностите в администрацията минимален ранг за заеманата длъжност, освен ако служителят притежава по-висок ранг;
2. определя индивидуална основна месечна заплата.
(3) Допълнително необходимите средства за осигурителни вноски на лицата по ал. 2 се осигуряват в рамките на разходите за заплати, възнаграждения и осигурителни вноски по бюджетите на съответните разпоредители с бюджетни кредити.
(4) Министерският съвет да извърши необходимите промени по извънбюджетната сметка на Държавен фонд "Земеделие", произтичащи от този закон.
(5) Органите на управление на Националния осигурителен институт и на Националната здравноосигурителна каса да извършат необходимите промени по съответните бюджети, произтичащи от този закон.
(6) Неизползваните отпуски по трудовите правоотношения се запазват и не се компенсират с парични обезщетения.

§ 86. (1) В едномесечен срок от влизането в сила на този закон индивидуалната основна месечна заплата на служителя се определя така, че същата, намалена с дължимия данък и задължителните осигурителни вноски за сметка на осигуреното лице, ако са били дължими, да не е по-ниска от получаваната до този момент брутна месечна заплата, намалена с дължимите задължителни осигурителни вноски за сметка на осигуреното лице, ако са били дължими, и дължимия данък.
(2) В брутната заплата по ал. 1 се включват:
1. основната месечна заплата или основното месечно възнаграждение;
2. допълнителни възнаграждения, които се изплащат постоянно заедно с полагащата се основна месечна заплата или основно месечно възнаграждение и са в зависимост единствено от отработеното време.

§ 87. Законът влиза в сила от 1 юли 2012 г. с изключение на § 84, който влиза в сила от деня на обнародването на закона в "Държавен вестник".

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ЗДРАВЕТО

(ОБН. - ДВ, БР. 40 ОТ 2012 Г.)

§ 18. В срок до 7 дни от влизането в сила на този закон лечебните заведения, към които има разкрити ТЕЛК, извършващи освидетелстване (преосвидетелстване) на деца до 16-годишна възраст, са длъжни да осигурят участието на специалист по детски болести в състава на ТЕЛК.
. . . . . .

§ 22. Разпоредбите на § 1, 2, 3, 12, 13, 14, 15 и 21 влизат в сила от 1 юни 2012 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

(ОБН. - ДВ, БР. 44 ОТ 2012 Г., В СИЛА ОТ 01.07.2012 Г.)

§ 54. (1) Създадената с този закон Главна дирекция "Национална полиция" е правоприемник на активите, пасивите, правата и задълженията на Главна дирекция "Криминална полиция" и на Главна дирекция "Охранителна полиция".
(2) Процесуалното представителство по висящи спорове на Главна дирекция "Криминална полиция" и Главна дирекция "Охранителна полиция" се осъществява от директора на Главна дирекция "Национална полиция".

§ 55. С влизането в сила на този закон заварените служебни и трудови правоотношения на държавните служители и лицата, работещи по трудово правоотношение в Главна дирекция "Криминална полиция" и в Главна дирекция "Охранителна полиция", се преобразуват съответно в служебни и трудови правоотношения на държавни служители и на лица, работещи по трудово правоотношение в Главна дирекция "Национална полиция".

§ 56. Издадените подзаконови нормативни актове преди влизането в сила на този закон се прилагат до издаването на съответните нови актове, доколкото не му противоречат.

§ 57. Стажът, придобит по Закона за държавния служител и по Кодекса на труда от служителите по § 64 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за Министерството на вътрешните работи (ДВ, бр. 93 от 2009 г.), се зачита за работа при един и същ работодател, съответно орган по назначаване.
. . . . . .

§ 70. Законът влиза в сила от 1 юли 2012 г.

Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ЗАЩИТА ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ

(ОБН. - ДВ, БР. 58 ОТ 2012 Г., В СИЛА ОТ 01.08.2012 Г.)

§ 7. Законът влиза в сила от 1 август 2012 г.

Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОДЕКСА ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 81 ОТ 2012 Г., В СИЛА ОТ 01.09.2012 Г.)

§ 6. Законът влиза в сила от 1 септември 2012 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА НАГРАЖДАВАНЕ НА ЛИЦА ЗА ОСОБЕНИ ЗАСЛУГИ КЪМ БЪЛГАРСКАТА ДЪРЖАВА И НАЦИЯТА

(ОБН. - ДВ, БР. 89 ОТ 2012 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2013 Г.)

§ 2. Производствата по предложенията за отпускане на пенсии за особени заслуги към държавата и нацията по реда на отменения чл. 91 от Кодекса за социално осигуряване, направени до влизането в сила на този закон, се довършват по реда на този закон.
. . . . . .

§ 6. Законът влиза в сила от 1 януари 2013 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ДАНЪК ВЪРХУ ДОБАВЕНАТА СТОЙНОСТ

(ОБН. - ДВ, БР. 94 ОТ 2012 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2013 Г.)

§ 65. Законът влиза в сила от 1 януари 2013 г., с изключение на § 61, т. 2, буква "а", т. 3, 4 и 6, т. 7 - относно чл. 86, ал. 7, и т. 9 и § 64, които влизат в сила от деня на обнародването на този закон в "Държавен вестник", § 61, т. 5, т. 7 - относно чл. 86, ал. 5 и 6, и т. 8, които влизат в сила от 1 април 2013 г., и § 47, т. 9, буква "в" - относно чл. 159, ал. 5, и т. 11, които влизат в сила от 1 юли 2013 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА БЮДЖЕТА НА ДЪРЖАВНОТО ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ ЗА 2013 Г.

(ОБН. - ДВ, БР. 99 ОТ 2012 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2013 Г.)

§ 8. Законът влиза в сила от 1 януари 2013 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ

(ОБН. - ДВ, БР. 15 ОТ 2013 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2014 Г.)

§ 123. Законът влиза в сила от 1 януари 2014 г. с изключение на § 115, който влиза в сила от 1 януари 2013 г., и § 18, § 114, § 120, § 121 и § 122, които влизат в сила от 1 февруари 2013 г.

Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОДЕКСА ЗА ЗАСТРАХОВАНЕТО

(ОБН. - ДВ, БР. 20 ОТ 2013 Г.)

§ 4. В едномесечен срок от влизането в сила на този закон пенсионноосигурителните дружества, които предлагат изплащане на пожизнени пенсии от фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване въз основа на биометрични таблици, различни за двата пола, представят за одобрение биометричните таблици, които ще бъдат използвани за изчисляване размера на пенсиите по пенсионните договори, сключени след 20 декември 2012 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА СПЕЦИАЛНИТЕ РАЗУЗНАВАТЕЛНИ СРЕДСТВА

(ОБН. - ДВ, БР. 70 ОТ 2013 Г., В СИЛА ОТ 09.08.2013 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 111 ОТ 2013 Г., В СИЛА ОТ 31.12.2013 Г.)

§ 42. (Изм. - ДВ, бр. 111 от 2013 г., в сила от 31.12.2013 г.) Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник" с изключение на § 1 и 15, които влизат в сила от 1 януари 2015 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ДАНЪЧНО-ОСИГУРИТЕЛНИЯ ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС

(ОБН. - ДВ, БР. 98 ОТ 2013 Г., В СИЛА ОТ 01.12.2013 Г., ДОП. - ДВ, БР. 104 ОТ 2013 Г., В СИЛА ОТ 01.12.2013 Г.)

§ 10. (Доп. - ДВ, бр. 104 от 2013 г., в сила от 01.12.2013 г.) Законът влиза в сила от 1 декември 2013 г., с изключение на § 7, т. 1, 2, 3, 4, 5, т. 6 - относно част втора на приложение № 2 към глава деветнадесета "а", и т. 7, които влизат в сила от 1 януари 2014 г.

Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОДЕКСА НА ТРУДА

(ОБН. - ДВ, БР. 104 ОТ 2013 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2014 Г.)

§ 3. Законът влиза в сила от 1 януари 2014 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА БЮДЖЕТА НА ДЪРЖАВНОТО ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ ЗА 2014 Г.

(ОБН. - ДВ, БР. 106 ОТ 2013 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2014 Г.)

§ 1. Надзорният съвет по предложение на управителя на Националния осигурителен институт (НОИ) одобрява необходимите промени по отделни параграфи на разходите, без да се превишава общият им размер, одобрен с този закон, като това не се отнася за сумите за сметка на държавния бюджет, както и за разходи, извършвани от НОИ по силата на други нормативни актове и проекти извън Кодекса за социално осигуряване, които се финансират с трансфери, непредвидени в този закон, и които не водят до влошаване на баланса на държавното обществено осигуряване. Тези разходи се отчитат в бюджета на НОИ и с тях могат да бъдат превишени разходите по бюджета на НОИ.

§ 2. За 2014 г. не се отчислява общ резерв на фондовете по чл. 18 от Кодекса за социално осигуряване.

§ 3. Дейността по профилактика и рехабилитация за 2014 г. се извършва във:
1. дружества, в които едноличен собственик на капитала е Националният осигурителен институт;
2. специализирани болници за рехабилитация, получили разрешение за лечебна дейност от министъра на здравеопазването за дейности по рехабилитация, както и лечебни заведения за болнична помощ по чл. 5, ал. 1 от Закона за лечебните заведения, които извършват дейности по рехабилитация.
. . . . . .

§ 7. Пенсиите и добавките на учителите, изплащани от Учителския пенсионен фонд, отпуснати с начална дата до 31 декември 2013 г., се преизчисляват от 1 януари 2014 г. по реда на § 5, ал. 2 и 3 от преходните и заключителните разпоредби на Кодекса за социално осигуряване.

§ 8. Изпълнението на закона се възлага на Националния осигурителен институт.

§ 9. Законът влиза в сила от 1 януари 2014 г. с изключение на § 6, който влиза в сила от 1 декември 2014 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ДАНЪЧНО-ОСИГУРИТЕЛНИЯ ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС

(ОБН. - ДВ, БР. 109 ОТ 2013 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2014 Г.)

§ 24. Законът влиза в сила от 1 януари 2014 г., с изключение на § 23, който влиза в сила след постановяване на решение на Европейската комисия за удължаване срока на действие на съществуващата разрешена схема на държавна помощ.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ДЕЙНОСТТА НА КОЛЕКТИВНИТЕ ИНВЕСТИЦИОННИ СХЕМИ И НА ДРУГИ ПРЕДПРИЯТИЯ ЗА КОЛЕКТИВНО ИНВЕСТИРАНЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 109 ОТ 2013 Г., В СИЛА ОТ 20.12.2013 Г.)

§ 95. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник" с изключение на § 88, 89 и 90, които влизат в сила от 1 януари 2014 г.

Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА КОДЕКСА ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 111 ОТ 2013 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2014 Г.)

§ 3. Законът влиза в сила от 1 януари 2014 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОДЕКСА ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 1 ОТ 2014 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2014 Г.)

§ 9. Осигуреното за общо заболяване и майчинство лице, което е осиновило дете от 2- до 5-годишна възраст преди 1 януари 2014 г., има право на парично обезщетение при условията на чл. 53а за остатъка до 365 дни, считано от деня на предаването на детето за осиновяване.
. . . . . .

§ 12. Законът влиза в сила от 1 януари 2014 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ДАНЪЧНО-ОСИГУРИТЕЛНИЯ ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС

(ОБН. - ДВ, БР. 18 ОТ 2014 Г., В СИЛА ОТ 04.03.2014 Г.)

§ 7. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОДЕКСА НА ТРУДА

(ОБН. - ДВ, БР. 27 ОТ 2014 Г.)

§ 14. Параграф 13 влиза в сила от 1 януари 2014 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА БЮДЖЕТА НА ДЪРЖАВНОТО ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ ЗА 2015 Г.

(ОБН. - ДВ, БР. 107 ОТ 2014 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2015 Г.)

§ 10. Законът влиза в сила от 1 януари 2015 г. с изключение на § 3, т. 5, буква "б", т. 18 и 31, които влизат в сила от 1 януари 2016 г.

Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ДЕЙНОСТТА НА КОЛЕКТИВНИТЕ ИНВЕСТИЦИОННИ СХЕМИ И НА ДРУГИ ПРЕДПРИЯТИЯ ЗА КОЛЕКТИВНО ИНВЕСТИРАНЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 22 ОТ 2015 Г., В СИЛА ОТ 24.03.2015 Г.)

§ 7. (1) В едномесечен срок от влизането в сила на този закон заместник-председателят на Комисията за финансов надзор, ръководещ Управление "Осигурителен надзор", определя с решение минималното съдържание на инвестиционната политика по чл. 175а от Кодекса за социално осигуряване.
(2) В едномесечен срок от влизането в сила на решението по ал. 1 пенсионноосигурителните дружества представят в Комисията за финансов надзор правилата за процедурите за наблюдение, измерване и управление на риска и инвестиционните политики на управляваните от тях фондове за допълнително пенсионно осигуряване.

§ 8. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ТЪРГОВСКИЯ РЕГИСТЪР

(ОБН. - ДВ, БР. 22 ОТ 2015 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2017 Г.)

§ 16. Законът влиза в сила от 1 януари 2017 г. с изключение на § 3, § 6, т. 1, 3 - 6, § 8, 14 и 15, които влизат в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОДЕКСА НА ТРУДА

(ОБН. - ДВ, БР. 54 ОТ 2015 Г., В СИЛА ОТ 17.07.2015 Г.)

§ 30. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОДЕКСА ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 61 ОТ 2015 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2016 Г., ИЗМ. И ДОП. - ДВ, БР. 99 ОТ 2017 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2018 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 102 ОТ 2018 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2019 Г.)

§ 47. (В сила от 15.08.2015 г.) (1) Пенсиите за осигурителен стаж и възраст на лицата по чл. 4, ал. 1, т. 1 - 4 и 6 и чл. 4а, осигуряването на които е прекратено след придобиване на правото на пенсия, но не по-късно от 31 декември 2014 г., се отпускат от датата на прекратяване на осигуряването, ако заявлението с необходимите документи е подадено в 6-месечен срок от тази дата. Ако заявлението е подадено след изтичане на 6-месечния срок от прекратяване на осигуряването, пенсиите се отпускат от датата на подаване на заявлението.
(2) Лицата с отпуснати пенсии за осигурителен стаж и възраст при условията на чл. 94, ал. 1 по заявления, подадени след 31 декември 2014 г., могат в 6-месечен срок от обнародването на закона да поискат пенсиите да им бъдат отпуснати при условията на ал. 1.
(3) Пенсиите на учителите, отпуснати по § 5, ал. 2 от преходните и заключителните разпоредби с начална дата до 31 декември 2015 г., се изплащат в намален размер до навършване от лицето на възрастта за придобиване право на пенсия по чл. 68, ал. 1.

§ 48. (В сила от 15.08.2015 г.) За осигурените лица, родени след 31 декември 1959 г., за които е възникнало първоначално задължение за осигуряване след 31 декември 2014 г. до влизането в сила на този закон и които не са направили избор по реда на чл. 137, ал. 3, се извършва служебно разпределение по регистрираните универсални фондове по начин и по ред, определени от Националната агенция за приходите и от комисията по чл. 120б, ал. 2.

§ 49. (В сила от 15.08.2015 г.) Лицата по чл. 69, които имат необходимия осигурителен стаж за придобиване право на пенсия, могат да се пенсионират, без да се изисква освобождаване от служба, съответно уволнение или прекратяване на правоотношението.

§ 50. (В сила от 15.08.2015 г.) Лицата по чл. 69, които до 31 декември 2015 г. имат необходимия осигурителен стаж за придобиване право на пенсия, могат да се пенсионират независимо от възрастта им до 31 декември 2018 г.

§ 51. (В сила от 15.08.2015 г.) (1) Лицата, на които е отпусната пенсия от държавното обществено осигуряване с начална дата до 31 декември 2015 г. и с намален индивидуален коефициент съгласно отменената ал. 3 на чл. 127, могат да поискат преизчисляването и, ако в срок до 31 декември 2016 г. изберат да прехвърлят средствата от индивидуалните си партиди в универсален пенсионен фонд във фонд "Пенсии" на държавното обществено осигуряване. Натрупаните средства в индивидуалната партида на осигуреното лице се превеждат от съответния универсален пенсионен фонд във фонд "Пенсии", съответно във фонд "Пенсии за лицата по чл. 69" на държавното обществено осигуряване, в тримесечен срок от датата на избора. В този случай пенсията се преизчислява от първо число на месеца, следващ този, през който е направен изборът. Осигурителните вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване след преизчисляването на пенсията се превеждат във фонд "Пенсии".
(2) Лицата, на които към 1 януари 2016 г. остават по-малко от 5 години до навършване на възрастта по чл. 68, ал. 1, могат до 31 декември 2016 г. еднократно да упражнят правото по чл. 4б на избор за промяна на осигуряването им от универсален пенсионен фонд във фонд "Пенсии", съответно фонд "Пенсии за лицата по чл. 69" на държавното обществено осигуряване.

§ 52. Лицата, които имат отпусната пенсия с разпореждане, влязло в сила до 31 декември 2015 г., могат да поискат до 31 декември 2016 г. преизчисляване на пенсията от осигурителния доход за друг тригодишен период преди 1 януари 1997 г.

§ 53. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 99 от 2017 г., в сила от 01.01.2018 г., отм. - ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.)
. . . . . .

§ 59. В 6-месечен срок от влизането в сила на този закон ръководителите на ведомствата, за чиито служители е приложим чл. 69, правят пред Министерския съвет мотивирано предложение за промени в нормативната уредба за диференциране на длъжностите по съответните закони съобразно характера и особените условия на труд с оглед ползване на права за ранно пенсиониране от лицата, които ги заемат.

§ 60. Законът влиза в сила от 1 януари 2016 г. с изключение на:
1. параграф 3 относно чл. 4а, ал. 3, т. 6, § 4, § 7 относно чл. 6, ал. 3, т. 10, § 8, т. 2 относно изменението в чл. 9, ал. 6, § 16, § 25, т. 5 - 9, § 31 - 36, § 47 - 51, § 54, § 55, § 56, т. 2 относно изменението в чл. 40, ал. 3, т. 9, които влизат в сила три дни след обнародването му в "Държавен вестник";
2. параграф 45, който влиза в сила 12 месеца след обнародването му в "Държавен вестник";
3. параграф 57, който влиза в сила от 1 април 2015 г.;
4. параграф 58, който влиза в сила от 17 юли 2015 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ "РАЗУЗНАВАНЕ"

(ОБН. - ДВ, БР. 79 ОТ 2015 Г., В СИЛА ОТ 01.11.2015 Г.)

§ 18. (1) До 31 декември 2015 г. държавните служители от Държавна агенция "Разузнаване" придобиват право на пенсия независимо от възрастта им при 27 години общ осигурителен стаж, от които две трети действително изслужени по този закон, на военна служба или по законите по чл. 69, ал. 1, 2 и 3 от Кодекса за социално осигуряване.
(2) До 31 декември 2015 г. офицерите и сержантите от Националната служба за охрана придобиват право на пенсия независимо от възрастта им при 27 години общ осигурителен стаж, от които две трети действително изслужени по Закона за Националната служба за охрана, на военна служба или по законите по чл. 69, ал. 1, 2 и 3 от Кодекса за социално осигуряване.
(3) Лицата по ал. 1 и 2, които до 31 декември 2015 г. имат необходимия осигурителен стаж за придобиване право на пенсия, могат да се пенсионират независимо от възрастта им до 31 декември 2018 г.
. . . . . .

§ 31. Законът влиза в сила от 1 ноември 2015 г., с изключение на § 17, т. 4 относно чл. 69, който влиза в сила от 1 януари 2016 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА СЧЕТОВОДСТВОТО

(ОБН. - ДВ, БР. 95 ОТ 2015 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2016 Г.)

§ 29. Законът влиза в сила от 1 януари 2016 г., с изключение на чл. 48 - 52, които влизат в сила от 1 януари 2017 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА БЮДЖЕТА НА ДЪРЖАВНОТО ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ ЗА 2016 Г.

(ОБН. - ДВ, БР. 98 ОТ 2015 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2016 Г.)

§ 2. За 2016 г. не се отчислява общ резерв на фондовете по чл. 18 от Кодекса за социално осигуряване.
. . . . . .

§ 7. Законът влиза в сила от 1 януари 2016 г. с изключение на § 3, т. 15, 16 и 20, които влизат в сила от 15 август 2015 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ КОДЕКСА ЗА ЗАСТРАХОВАНЕТО

(ОБН. - ДВ, БР. 102 ОТ 2015 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2016 Г.)

§ 50. (1) Този кодекс влиза в сила от 1 януари 2016 г., с изключение на чл. 574, ал. 8, който влиза в сила от 1 юли 2016 г.
(2) До 1 юли 2016 г. обменът на данни по чл. 574, ал. 3 - 7 се извършва ежеседмично, като всеки първи работен ден от седмицата:
1. Министерството на вътрешните работи и Изпълнителна агенция "Автомобилна администрация" предоставят на Информационния център актуалните данни по чл. 574, ал. 3 и 4;
2. Информационният център предоставя на Министерството на вътрешните работи и Изпълнителна агенция "Автомобилна администрация" актуалните данни по чл. 574, ал. 5 - 7.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ

(ОБН. - ДВ, БР. 62 ОТ 2016 Г., В СИЛА ОТ 09.08.2016 Г.)

§ 229. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник", с изключение на:
1. параграфи 86, 126, 202, 227 и 228, които влизат в сила от 1 януари 2017 г.;
2. параграф 194 относно чл. 360о - 360т, които влизат в сила 6 месеца след обнародването на закона в "Държавен вестник";
3. параграф 194 относно чл. 360в, ал. 2, чл. 360ж, чл. 360з, ал. 1 и чл. 360м, които влизат в сила три години след обнародването на закона в "Държавен вестник".

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА НЕЗАВИСИМИЯ ФИНАНСОВ ОДИТ

(ОБН. - ДВ, БР. 95 ОТ 2016 Г.)

§ 5. За извършването на одити на финансови отчети на предприятия от обществен интерес и на одити на финансови отчети по Кодекса за застраховането, Кодекса за социално осигуряване и Закона за кредитните институции за отчетни периоди, завършващи на 31 декември 2016 г., се прилага отменените Закон за независимия финансов одит.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА БЮДЖЕТА НА ДЪРЖАВНОТО ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ ЗА 2017 Г.

(ОБН. - ДВ, БР. 98 ОТ 2016 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2017 Г.)

§ 4. Периодът по чл. 54в от Кодекса за социално осигуряване на паричните обезщетения за безработица на лицата, чието осигуряване е прекратено преди 1 януари 2017 г., се определя по досегашния ред.

§ 5. (В сила от 09.08.2016 г.) Следователите и младшите следователи, които до 8 август 2016 г. включително са придобили право на пенсия при условията на чл. 69, ал. 2 от Кодекса за социално осигуряване в редакцията от 1 януари 2016 г., може да го упражнят при същите условия.

§ 6. Пенсиите на лицата, които са придобили право на пенсия до 31 декември 2016 г. включително, се отпускат от датата на придобиване на правото, когато заявлението с необходимите документи е подадено в 6-месечен срок от тази дата. Когато заявлението е подадено след изтичането на 6-месечния срок от придобиване на правото на пенсия, пенсиите се отпускат от датата на подаване на заявлението.

§ 7. Жалбите по чл. 117, ал. 1, т. 2, буква "а" и ал. 4 от Кодекса за социално осигуряване срещу разпореждания за пенсии, връчени до 31 декември 2016 г. включително, може да се подават в двумесечен, съответно в тримесечен срок от връчването.
. . . . . .

§ 12. Законът влиза в сила от 1 януари 2017 г., с изключение на:
1. параграф 5, който влиза в сила от 9 август 2016 г.;
2. параграф 3, т. 13 - 15 и § 8, които влизат в сила от 1 юни 2017 г.;
3. параграф 3, т. 2, която влиза в сила от 1 януари 2018 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОДЕКСА НА ТРУДА

(ОБН. - ДВ, БР. 105 ОТ 2016 Г., В СИЛА ОТ 30.12.2016 Г.)

§ 22. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник" с изключение на § 5, 6, 17, 18, 19 и 20, които влизат в сила от 1 януари 2017 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОДЕКСА ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 92 ОТ 2017 Г., ИЗМ. И ДОП. - ДВ, БР. 15 ОТ 2018 Г., В СИЛА ОТ 16.02.2018 Г., ПОПР. - ДВ, БР. 16 ОТ 2018 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 12 ОТ 2019 Г.)

§ 154. (В сила от 01.01.2018 г.) (1) Лицата, на които до 31 декември 2018 г. включително остават по-малко от 5 години до навършване на възрастта им по чл. 68, ал. 1 и на които не е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст, могат еднократно, в срок до 31 декември 2018 г., да упражнят правото на избор по чл. 4б за промяна на осигуряването им от универсален пенсионен фонд във фонд "Пенсии", съответно фонд "Пенсии за лицата по чл. 69", на държавното обществено осигуряване, по реда на наредбата по чл. 179, ал. 3 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.
(2) Лицата, на които е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст с начална дата между 15 август 2015 г. и 31 декември 2017 г. включително, с намален индивидуален коефициент съгласно чл. 70, ал. 7, имат право в срок до 31 декември 2018 г. да поискат преизчисляването и без намаление на индивидуалния коефициент, ако прехвърлят средствата от индивидуалната си партида в универсален пенсионен фонд във фонд "Пенсии", съответно фонд "Пенсии за лицата по чл. 69", на държавното обществено осигуряване. Прехвърлянето на средствата се заявява лично или от упълномощено с нотариално заверено пълномощно лице. Заявлението се подава до съответното пенсионноосигурително дружество, управляващо фонда, в който лицето е осигурено, чрез териториалното поделение на Националния осигурителен институт, което изплаща пенсията, едновременно със заявлението за преизчисляване на пенсията. Образците на заявления се утвърждават от управителя на Националния осигурителен институт.
(3) Пенсията за осигурителен стаж и възраст се преизчислява от първо число на месеца, следващ месеца на подаване на заявлението по ал. 2.
(4) Националният осигурителен институт изпраща подадените заявления по ал. 2 за прехвърляне на средствата до съответните пенсионноосигурителни дружества до първия работен ден от месеца, следващ месеца на подаването им. В първия работен ден от месеца, следващ месеца на подаване на заявленията, пенсионноосигурителното дружество изчислява размера на средствата по индивидуалните партиди на съответните лица по стойността на един дял, валидна за предходния работен ден, и закрива индивидуалните им партиди.
(5) Националният осигурителен институт изпраща информация на Националната агенция за приходите за подадените заявления по ал. 2 за прехвърляне на средствата в деня, следващ деня на подаването им.
(6) (Изм. - ДВ, бр. 15 от 2018 г., в сила от 01.01.2018 г., попр. относно влизането в сила - ДВ, бр. 16 от 2018 г.) В 7-дневен срок от постановяване на разпореждане за преизчисляване на пенсията без намаление на индивидуалния коефициент териториалното поделение на Националния осигурителен институт изпраща по електронен път във формат, утвърден от управителя на Националния осигурителен институт, информация за това на съответното пенсионноосигурително дружество, което в едномесечен срок от получаването и превежда натрупаните средства в индивидуалната партида на осигуреното лице в универсалния пенсионен фонд към фонд "Пенсии", съответно фонд "Пенсии за лицата по чл. 69", на държавното обществено осигуряване. В случай на постановен отказ за преизчисляване на пенсията дружеството възобновява воденето на партидата.
(7) Едновременно с превода на средствата по ал. 6 пенсионноосигурителното дружество изпраща по електронен път на Националния осигурителен институт информация за размера на преведените средства от всяка индивидуална партида във формат, утвърден от управителя на института. В 7-дневен срок от превода дружеството изпраща на осигурените лица с писма с обратна разписка извлечения от индивидуалните им партиди и ги уведомява за извършеното прехвърляне на средствата.
(8) От първо число на месеца, следващ месеца, в който е подадено заявлението за преизчисляване на пенсията, всички дължими за лицето осигурителни вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване в универсален пенсионен фонд се превеждат във фонд "Пенсии", съответно фонд "Пенсии за лицата по чл. 69", на държавното обществено осигуряване. В 7-дневен срок от постановяване на разпореждане за отказ за преизчисляване на пенсията Националният осигурителен институт изпраща по електронен път информация за това на Националната агенция за приходите. В 10-дневен срок от получаването на информацията за постановения отказ Националната агенция за приходите превежда всички дължими за лицето осигурителни вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване в универсален пенсионен фонд по сметка на съответния универсален пенсионен фонд, в който лицето е било осигурявано преди подаването на заявлението по ал. 2.
(9) В случаите на нарушение на ал. 4, 6, 7 и ал. 8, изречение първо заместник-председателят на Комисията за финансов надзор, ръководещ управление "Осигурителен надзор", прилага мярката по чл. 344, ал. 1, т. 1 и/или налага по реда на чл. 354 съответно административно наказание по чл. 351 или чл. 352.

§ 155. (1) В 18-месечен срок от обнародването на закона в "Държавен вестник" пенсионноосигурителните дружества са длъжни да приведат дейността си извън тази по ал. 3 в съответствие с този закон и актовете по прилагането на кодекса и да представят в Комисията за финансов надзор документи, удостоверяващи съответствието.
(2) В 18-месечен срок от обнародването на закона в "Държавен вестник" банките - попечители, са длъжни да приведат дейността си в съответствие с този закон и актовете по прилагането на кодекса и да представят в Българската народна банка и в Комисията за финансов надзор документи, удостоверяващи съответствието.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г., в сила от 21.11.2017 г.) В срок до 31 декември 2021 г. пенсионноосигурителните дружества са длъжни да приведат в съответствие с предвидените в този закон изисквания към инвестиционната дейност активите, притежавани от управляваните от тях фондове за допълнително пенсионно осигуряване, които към 18 ноември 2018 г. не отговарят на тези изисквания.

§ 156. (1) (Изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г., в сила от 12.02.2019 г.) В 14-месечен срок от обнародването на закона в "Държавен вестник" членовете на управителните и контролните органи, представителите на юридическите лица в контролните органи и прокуристите на пенсионноосигурителните дружества подават заявления по чл. 121д, ал. 10, които се разглеждат по реда на чл. 121д, ал. 13 и 14. Лицата, които управляват и представляват пенсионноосигурителните дружества, представят и доказателства, включително декларации, че са спазени изискванията на чл. 121е, ал. 1 и 2.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г., в сила от 12.02.2019 г.) В случаите по чл. 121д, ал. 15, както и когато не е подадено заявление в срока по ал. 1, Комисията за финансов надзор прилага мярката по чл. 344, ал. 2, т. 3.

§ 157. (Изм. - ДВ, бр. 12 от 2019 г., в сила от 21.11.2017 г.) Пенсионноосигурително дружество, което управлява фонд за допълнително пенсионно осигуряване, който към 18 ноември 2018 г. притежава инвестиционни имоти, извършва първото съпоставяне на постигнатата доходност от тези имоти съгласно чл. 180в, ал. 1 и 2 към 31 декември 2023 г.

§ 158. В едномесечен срок от влизането в сила на този закон пенсионноосигурителните дружества, получили разрешение за управление на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми до влизането му в сила, са длъжни да подадат заявления за издаването на идентификационни кодове на правния субект за себе си и за управляваните от тях фондове за допълнително пенсионно осигуряване по професионални схеми.

§ 159. (1) Започналите до влизането в сила на този закон производства пред заместник-председателя на Комисията за финансов надзор, ръководещ управление "Осигурителен надзор", се довършват по досегашния ред.
(2) Издадените до влизането в сила на този закон и по реда на ал. 1 разрешения, одобрения и регистрации от заместник-председателя на Комисията за финансов надзор, ръководещ управление "Осигурителен надзор", запазват действието си.

§ 160. (В сила от 18.11.2018 г.) Комисията за финансов надзор приема наредбите по прилагането на Кодекса за социално осигуряване в 12-месечен срок от обнародването на закона в "Държавен вестник".
. . . . . .

§ 163. (1) Параграфи 1, 32 и 154 влизат в сила от 1 януари 2018 г.
(2) Параграфи 43, 56, 91, 106, 115 и § 138, т. 2 влизат в сила от 1 април 2018 г.
(3) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 15 от 2018 г., в сила от 21.11.2017 г., попр. относно влизането в сила - ДВ, бр. 16 от 2018 г.) Параграф 5, т. 2 и 4, § 6 - 14, § 19, § 20, т. 1, букви "а", "б" и "в", т. 2, буква "а" и т. 3, 4 и 5, § 18, т. 1, § 21, т. 2, § 22, т. 2, 4 и 5, § 24 и 25, § 27 - 30, § 36, т. 2, § 44 - 49, § 58, т. 1, § 59 - 65, § 66, т. 2, буква "а", § 67 - 76, § 78, § 85 - 89, § 92 - 94, § 95, т. 1, § 108 - 111, § 114, § 117 - 123, § 125 и 126, § 128 и 129, § 141, т. 1, буква "а" и т. 8, § 145 и 146, § 150 и § 160 влизат в сила 12 месеца след обнародването на закона в "Държавен вестник".

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА БЮДЖЕТА НА ДЪРЖАВНОТО ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ ЗА 2018 Г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ

(ОБН. - ДВ, БР. 99 ОТ 2017 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2018 Г.)

§ 2. За 2018 г. не се отчислява общ резерв на фондовете по чл. 18 от Кодекса за социално осигуряване.
. . . . . .

§ 4. Определянето на правото, на размера и на срока на паричните обезщетения за безработица на лицата, чието осигуряване е прекратено преди 1 януари 2018 г., се извършва по досегашния ред.

§ 5. При изменение, преизчисляване, възобновяване или възстановяване на пенсиите, отпуснати с начална дата до 1 януари 2019 г., индивидуалният коефициент се изчислява или определя съгласно действащите до 1 януари 2019 г. разпоредби.
. . . . . .

§ 7. Законът влиза в сила от 1 януари 2018 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНОТО РЕГУЛИРАНЕ И АДМИНИСТРАТИВНИЯ КОНТРОЛ ВЪРХУ СТОПАНСКАТА ДЕЙНОСТ

(ОБН. - ДВ, БР. 103 ОТ 2017 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2018 Г.)

§ 68. Законът влиза в сила от 1 януари 2018 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ПАЗАРИТЕ НА ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ

(ОБН. - ДВ, БР. 15 ОТ 2018 Г., В СИЛА ОТ 16.02.2018 Г., ПОПР. - ДВ, БР. 16 ОТ 2018 Г.)

§ 42. Този закон влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник", с изключение на:
1. член 222, ал. 1 - 3, които влизат в сила от 3 септември 2019 г.;
2. (попр. - ДВ, бр. 16 от 2018 г.) параграф 13, т. 13, буква "а", която влиза в сила от 1 януари 2018 г.;
3. (попр. - ДВ, бр. 16 от 2018 г.) параграф 13, т. 13, буква "б", която влиза в сила от 21 ноември 2017 г.;
4. параграф 17, т. 37 относно чл. 264а и т. 39 относно чл. 273б, които влизат в сила от 1 януари 2020 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОДЕКСА НА ТРУДА

(ОБН. - ДВ, БР. 30 ОТ 2018 Г., В СИЛА ОТ 01.07.2018 Г.)

§ 8. Кодекса за социално осигуряване (обн., ДВ, бр. 110 от 1999 г.; Решение № 5 на Конституционния съд от 2000 г. - бр. 55 от 2000 г.; изм., бр. 64 от 2000 г., бр. 1, 35 и 41 от 2001 г., бр. 1, 10, 45, 74, 112, 119 и 120 от 2002 г., бр. 8, 42, 67, 95, 112 и 114 от 2003 г., бр. 12, 21, 38, 52, 53, 69, 70, 112 и 115 от 2004 г., бр. 38, 39, 76, 102, 103, 104 и 105 от 2005 г., бр. 17, 30, 34, 56, 57, 59 и 68 от 2006 г.; попр., бр. 76 от 2006 г.; изм., бр. 80, 82, 95, 102 и 105 от 2006 г., бр. 41, 52, 53, 64, 77, 97, 100, 109 и 113 от 2007 г., бр. 33, 43, 67, 69, 89, 102 и 109 от 2008 г., бр. 23, 25, 35, 41, 42, 93, 95, 99 и 103 от 2009 г., бр. 16, 19, 43, 49, 58, 59, 88, 97, 98 и 100 от 2010 г.; Решение № 7 на Конституционния съд от 2011 г. - бр. 45 от 2011 г.; изм., бр. 60, 77 и 100 от 2011 г., бр. 7, 21, 38, 40, 44, 58, 81, 89, 94 и 99 от 2012 г., бр. 15, 20, 70, 98, 104, 106, 109 и 111 от 2013 г., бр. 1, 18, 27, 35, 53 и 107 от 2014 г., бр. 12, 14, 22, 54, 61, 79, 95, 98 и 102 от 2015 г., бр. 62, 95, 98 и 105 от 2016 г., бр. 62, 92, 99 и 103 от 2017 г., бр. 7 и 15 от 2018 г.; попр., бр. 16 от 2018 г.; изм., бр. 17 от 2018 г.) се правят следните изменения и допълнения:
. . . . . .
11. Навсякъде в останалите текстове на кодекса думите "от 2-" се заличават.

§ 9. (1) Осигурените за общо заболяване и майчинство лица, които са осиновили дете и на които до 1 юли 2018 г. включително срокът за изплащане на обезщетение по чл. 50, ал. 5 или 7 или по чл. 53 от Кодекса за социално осигуряване в редакцията им до влизането в сила на този закон не е

изтекъл, от тази дата имат право на обезщетение по чл. 53в, ал. 1 или 3 от Кодекса за социално осигуряване за остатъка до 365 дни, но не по-късно от навършване на 5-годишна възраст на детето.
(2) Осигурените за общо заболяване и майчинство лица, които са осиновили дете и на които до 1 юли 2018 г. включително срокът за изплащане на обезщетение по чл. 50, ал. 5 или 7 или по чл. 53 от Кодекса за социално осигуряване в редакцията им до влизането в сила на този закон е изтекъл, от тази дата имат право на обезщетение по чл. 53в, ал. 1 или 3 от Кодекса за социално осигуряване за остатъка до 365 дни, но не по-късно от навършване на 5-годишна възраст на детето.
. . . . . .

§ 15. Законът влиза в сила от 1 юли 2018 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОДЕКСА ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 46 ОТ 2018 Г., В СИЛА ОТ 21.05.2018 Г.)

§ 7. Изискванията на § 2, т. 1 се прилагат за периоди на заетост след влизането в сила на този закон.

§ 8. Законът влиза в сила от 21 май 2018 г.

Преходни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОДЕКСА ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 53 ОТ 2018 Г.)

§ 5. Родителите на военнослужещите, загинали до влизането в сила на този закон при изпълнение на военна служба в операции или мисии извън територията на страната, имат право на наследствена пенсия за военна инвалидност по чл. 82, ал. 4 от датата на подаване на заявлението.

§ 6. (1) Родителите на курсантите и школниците от средните, полувисшите и висшите военни училища, които не са отслужили наборна военна служба и са починали по време на и във връзка с обучението след навършване на пълнолетие, но преди изтичане на срока, който се зачита за наборна военна служба съгласно действащото законодателство към момента на настъпването на смъртта, имат право на наследствена пенсия за военна инвалидност, независимо от възрастта им.
(2) Размерът на пенсията на лицата по ал. 1 се определя от размера по чл. 86, ал. 1, равен на следващата се пенсия за военна инвалидност на редник или сержант при трайно намалена работоспособност над 90 на сто. Пенсията се отпуска от датата на подаване на заявлението.
(3) Лицата по ал. 1 получават в пълен размер личната си пенсия и наследствената пенсия за военна инвалидност.

Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА КОДЕКСА ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 64 ОТ 2018 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2018 Г.)

§ 2. Законът влиза в сила от 1 януари 2018 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА АДМИНИСТРАТИВНОПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС

(ОБН. - ДВ, БР. 77 ОТ 2018 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2019 Г.)

§ 156. Законът влиза в сила от 1 януари 2019 г., с изключение на:
1. параграфи 4, 11, 14, 16, 20, 30, 31, 74 и § 105, т. 1 относно изречение първо и т. 2, които влизат в сила от 10 октомври 2019 г.;
2. параграфи 38 и 77, които влизат в сила два месеца след обнародването на този закон в "Държавен вестник";
3. параграф 79, т. 1, 2, 3, 5, 6 и 7, § 150 и 153, които влизат в сила от деня на обнародването на този закон в "Държавен вестник".

Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА СЕМЕЙНИ ПОМОЩИ ЗА ДЕЦА

(ОБН. - ДВ, БР. 88 ОТ 2018 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2019 Г.)

§ 10. (В сила от 23.10.2018 г.) Министерският съвет в срок от два месеца от обнародването на този закон в "Държавен вестник" приема необходимите изменения и допълнения в наредбата по чл. 106 от Кодекса за социално осигуряване.

§ 11. Законът влиза в сила от 1 януари 2019 г. с изключение на § 3 и 10, които влизат в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА КОРПОРАТИВНОТО ПОДОХОДНО ОБЛАГАНЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 98 ОТ 2018 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2019 Г.)

§ 70. Законът влиза в сила от 1 януари 2019 г. с изключение на:
1. параграф 43, т. 2 - относно чл. 4, т. 65, т. 4, буква "а", т. 5, буква "б", подбуква "бб", т. 9, т. 15, буква "б", т. 31 и т. 34 и § 64, които влизат в сила от деня на обнародването на закона в "Държавен вестник";
2. параграф 63, който влиза в сила от 18 ноември 2018 г.;

3. параграф 41, т. 1, § 43, т. 36, § 50, т. 1 - 3, т. 4, буква "а", т. 5 - 10, § 52, т. 3, § 53, т. 1 и 3 и § 65 - 69, които влизат в сила от 7 януари 2019 г.;
4. параграф 43, т. 11 - относно чл. 47, ал. 4, т. 1 и ал. 5, които влизат в сила от 28 януари 2019 г.;
5. параграф 52, т. 1, 2, 4 и 5 и § 53, т. 2, които влизат в сила от 20 май 2019 г.;
6. параграф 43, т. 22, § 57, т. 9, т. 11, буква "в", т. 31, т. 32 и 37, които влизат в сила от 1 юли 2019 г.;
7. параграф 50, т. 4, букви "в" и "г", които влизат в сила от 1 октомври 2019 г.;
8. параграф 39, т. 3, буква "б" - относно чл. 14, ал. 2, която влиза в сила от 1 януари 2020 г.;
9. параграф 43, т. 11 - относно чл. 47, ал. 4, т. 2, която влиза в сила от 28 юли 2020 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА БЮДЖЕТА НА ДЪРЖАВНОТО ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ ЗА 2019 Г.

(ОБН. - ДВ, БР. 102 ОТ 2018 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2019 Г.)

§ 1. (1) Надзорният съвет по предложение на управителя на Националния осигурителен институт одобрява необходимите промени по отделни параграфи на разходите, без да се превишава общият им размер, одобрен с този закон, като това не се отнася за сумите за сметка на държавния бюджет, както и за разходи, извършвани от НОИ по силата на други нормативни актове и проекти извън Кодекса за социално осигуряване, които се финансират с трансфери, непредвидени в този закон, и които не водят до влошаване на баланса на държавното обществено осигуряване. Тези разходи се отчитат в бюджета на НОИ и с тях могат да бъдат превишени разходите по бюджета на НОИ.
(2) Паричните помощи за профилактика и рехабилитация, превеждани на бюджетните организации от бюджета на държавното обществено осигуряване, се отчитат като трансфери.

§ 2. За 2019 г. не се отчислява общ резерв на фондовете по чл. 18 от Кодекса за социално осигуряване.
. . . . . .

§ 5. Законът влиза в сила от 1 януари 2019 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ХОРАТА С УВРЕЖДАНИЯ

(ОБН. - ДВ, БР. 105 ОТ 2018 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2019 Г.)

§ 28. Законът влиза в сила от 1 януари 2019 г., с изключение на:
1. член 73, ал. 3 и § 16 и 18, които влизат в сила от 1 януари 2020 г.;
2. параграф 7, ал. 6, която влиза в сила от деня на обнародването на закона в "Държавен вестник";
3. параграфи 12 и 13, които влизат в сила от 1 януари 2021 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОДЕКСА ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 12 ОТ 2019 Г.)

§ 46. В срок до 17 май 2019 г. пенсионноосигурителните дружества и банките-попечители привеждат дейността си в съответствие с изискванията на този закон и с актовете по прилагането му.

§ 47. Пенсионноосигурителните дружества, които се представляват от прокуристи или в чиито управителни органи участват лица, които са получили разрешение по чл. 121д, ал. 10 преди влизането в сила на този закон и които не отговарят на изискванията на чл. 121д, ал. 6, привеждат своето управление и представителство в съответствие с изискванията на този закон в тримесечен срок от влизането му в сила.
. . . . . .

§ 49. (1) Параграф 22 влиза в сила от 1 януари 2019 г.
(2) Параграф 45, с изключение на т. 2, влиза в сила от 21 ноември 2017 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ПАЗАРИТЕ НА ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ

(ОБН. - ДВ, БР. 83 ОТ 2019 Г., В СИЛА ОТ 22.10.2019 Г.)

§ 82. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник" с изключение на:
1. параграф 60, който влиза в сила 6 месеца след обнародването на закона в "Държавен вестник";
2. параграф 67, т. 6 и 7, които влизат в сила от деня, в който започва да се прилага решението на Европейската централна банка за тясно сътрудничество по чл. 7 от Регламент (ЕС) № 1024/2013 на Съвета от 15 октомври 2013 г. за възлагане на Европейската централна банка на конкретни задачи относно политиките, свързани с пруденциалния надзор над кредитните институции;
3. параграф 77, който влиза в сила от 1 ноември 2019 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА БЮДЖЕТА НА ДЪРЖАВНОТО ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ ЗА 2020 Г.

(ОБН. - ДВ, БР. 99 ОТ 2019 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2020 Г.)

§ 3. В Кодекса за социално осигуряване (обн., ДВ, бр. 110 от 1999 г.; Решение № 5 на Конституционния съд от 2000 г. - бр. 55 от 2000 г.; изм., бр. 64 от 2000 г., бр. 1, 35 и 41 от 2001 г., бр. 1, 10, 45, 74, 112, 119 и 120 от 2002 г., бр. 8, 42, 67, 95, 112 и 114 от 2003 г., бр. 12, 21, 38, 52, 53, 69, 70, 112 и

115 от 2004 г., бр. 38, 39, 76, 102, 103, 104 и 105 от 2005 г., бр. 17, 30, 34, 56, 57, 59 и 68 от 2006 г.; попр., бр. 76 от 2006 г.; изм., бр. 80, 82, 95, 102 и 105 от 2006 г., бр. 41, 52, 53, 64, 77, 97, 100, 109 и 113 от 2007 г., бр. 33, 43, 67, 69, 89, 102 и 109 от 2008 г., бр. 23, 25, 35, 41, 42, 93, 95, 99 и 103 от 2009 г., бр. 16, 19, 43, 49, 58, 59, 88, 97, 98 и 100 от 2010 г.; Решение № 7 на Конституционния съд от 2011 г. - бр. 45 от 2011 г.; изм., бр. 60, 77 и 100 от 2011 г., бр. 7, 21, 38, 40, 44, 58, 81, 89, 94 и 99 от 2012 г., бр. 15, 20, 70, 98, 104, 106, 109 и 111 от 2013 г., бр. 1, 18, 27, 35, 53 и 107 от 2014 г., бр. 12, 14, 22, 54, 61, 79, 95, 98 и 102 от 2015 г., бр. 62, 95, 98 и 105 от 2016 г., бр. 62, 92, 99 и 103 от 2017 г., бр. 7 и 15 от 2018 г.; попр., бр. 16 от 2018 г.; изм., бр. 17, 30, 46, 53, 64, 77, 88, 98, 102 и 105 от 2018 г. и бр. 12, 35 и 83 от 2019 г.) се правят следните изменения и допълнения:

. . . . . .

22. (В сила от 17.12.2019 г.) В останалите текстове на закона думите "отглеждане на малко дете" се заменят с "отглеждане на дете до 2-годишна възраст".

§ 4. (В сила от 17.12.2019 г.) Подадените до влизането в сила на § 3, т. 10 заявления по отменения чл. 69г от Кодекса за социално осигуряване за отпускане на пенсия се разглеждат по досегашния ред.

§ 5. (В сила от 17.12.2019 г.) Подадените до влизането в сила на § 3, т. 21 и 22 заявления по част втора "А" от Кодекса за социално осигуряване за прехвърляне на пенсионни права се разглеждат по новия ред.

§ 6. При превишение над предвидените разходи по бюджета на държавното обществено осигуряване Министерският съвет може да одобри допълнителен трансфер по бюджета на държавното обществено осигуряване по реда на Закона за публичните финанси.

§ 7. В едномесечен срок от обнародването на закона в "Държавен вестник" Министерският съвет съвместно с Националния осигурителен институт и Националната здравноосигурителна каса извършва анализ и разработва мерки за ограничаване на злоупотребите при получаване на краткосрочни парични обезщетения по Кодекса за социално осигуряване.

. . . . . .

§ 11. Законът влиза в сила от 1 януари 2020 г., с изключение на:
1. параграф 3, т. 2, буква "а" относно чл. 5, ал. 7, т. 4 и буква "б", и т. 6, буква "а", които влизат в сила от 1 януари 2022 г.;
2. параграф 3, т. 10, 21, 22, § 4 и 5, които влизат в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ПУБЛИЧНОТО ПРЕДЛАГАНЕ НА ЦЕННИ КНИЖА

(ОБН. - ДВ, БР. 26 ОТ 2020 Г.)

§ 27. (1) Пенсионноосигурителните дружества по чл. 251д от Кодекса за социално осигуряване приемат и публикуват политика за ангажираност или вземат решение да не приемат политика за ангажираност, като публикуват подробни мотиви за това в 6-месечен срок от влизането в сила на този закон.
(2) Информацията по чл. 251г и по чл. 251д, ал. 3 от Кодекса за социално осигуряване се оповестява за първи път в срок до 31 март 2021 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА МЕРКИТЕ И ДЕЙСТВИЯТА ПО ВРЕМЕ НА ИЗВЪНРЕДНОТО ПОЛОЖЕНИЕ, ОБЯВЕНО С РЕШЕНИЕ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ ОТ 13 МАРТ 2020 Г. И ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА ПОСЛЕДИЦИТЕ

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА МЕРКИТЕ И ДЕЙСТВИЯТА ПО ВРЕМЕ НА ИЗВЪНРЕДНОТО ПОЛОЖЕНИЕ, ОБЯВЕНО С РЕШЕНИЕ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ ОТ 13 МАРТ 2020 Г.

(ОБН. - ДВ, БР. 28 ОТ 2020 Г., В СИЛА ОТ 13.03.2020 Г., ИЗМ. И ДОП. - ДВ, БР. 44 ОТ 2020 Г., В СИЛА ОТ 14.05.2020 Г., ДОП. - ДВ, БР. 103 ОТ 2020 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2021 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 14 ОТ 2021 Г., В СИЛА ОТ 17.02.2021 Г.)

§ 4а. (Нов - ДВ, бр. 103 от 2020 г., в сила от 01.01.2021 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 14 от 2021 г., в сила от 17.02.2021 г.) Неплатеният отпуск по чл. 160, ал. 1 от Кодекса на труда до 90 работни дни, ползван през 2021 г., се признава за трудов стаж.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 14 от 2021 г., в сила от 17.02.2021 г.) През 2021 г. за осигурителен стаж по чл. 9, ал. 2, т. 3 от Кодекса за социално осигуряване се зачита времето на неплатения отпуск до 90 работни дни.

. . . . . .

§ 6. (1) По време на действието на този закон, но за срок не по-дълъг от три месеца, Националният осигурителен институт превежда 60 на сто от размера на осигурителния доход за месец януари 2020 г. за лица, осигурени по чл. 4, ал. 1, т. 1 от Кодекса за социално осигуряване от осигурители, отговарящи на критерии, определени с акт на Министерския съвет. Средствата се превеждат по банков път на съответния осигурител в срок до 5 работни дни въз основа на предоставена от Агенцията по заетостта писмена информация.
(2) Средствата, превеждани по реда на ал. 1, са за сметка на фонд "Безработица" на държавното обществено осигуряване.
(3) В случай че осигурителят не изплати пълния размер на трудовото възнаграждение на работниците и служителите, за които са получени средствата по ал. 1, той ги възстановява.

§ 7. Личните пенсии, свързани с трудова дейност на лицата, които имат придобит осигурителен стаж след 31 декември 2018 г., но нямат подадено заявление по чл. 102, ал. 3 от Кодекса за социално осигуряване през 2019 г. и/или заявление по чл. 102, ал. 1 и 3 от Кодекса за социално осигуряване в периода от 1 януари 2020 г. до 13 март 2020 г., се преизчисляват служебно, считано от 1 април 2020 г., с придобития от тях осигурителен стаж, положен след пенсионирането или след последното преизчисляване на пенсията.

§ 8. (1) През 2020 г. сроковете по чл. 123, ал. 1, т. 5, чл. 123е, ал. 5, чл. 190, ал. 1 и 2 и чл. 252, ал. 3 от Кодекса за социално осигуряване се удължават до 30 септември 2020 г.
(2) По време на действието на този закон сроковете по чл. 123а, ал. 8 от Кодекса за социално осигуряване спират да текат.

. . . . . .

§ 52. (Изм. - ДВ, бр. 44 от 2020 г., в сила от 14.05.2020 г.) Законът влиза в сила от 13 март 2020 г., с изключение на чл. 5, § 3, § 12, § 25 - 31, § 41, § 49 и § 51, които влизат в сила от деня на обнародването на закона в "Държавен вестник".

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ЗДРАВЕТО

(ОБН. - ДВ, БР. 44 ОТ 2020 Г., В СИЛА ОТ 14.05.2020 Г.)

§ 44. Законът влиза в сила от 14 май 2020 г., с изключение на § 33, 34 и 35, които влизат в сила от деня на обнародването на закона в "Държавен вестник".

Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ПУБЛИЧНОТО ПРЕДЛАГАНЕ НА ЦЕННИ КНИЖА

(ОБН. - ДВ, БР. 64 ОТ 2020 Г., В СИЛА ОТ 21.08.2020 Г.)

§ 62. Законът влиза в сила от 21 август 2020 г., с изключение на § 46, т. 14, § 52, § 54, т. 2, § 55 и 56, които влизат в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА БЮДЖЕТА НА ДЪРЖАВНОТО ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ ЗА 2021 Г.

(ОБН. - ДВ, БР. 103 ОТ 2020 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2021 Г.)

§ 4. За 2021 г. не се отчислява общ резерв на фондовете по чл. 18 от Кодекса за социално осигуряване.

§ 5. През 2021 г. средства от бюджета на Националния осигурителен институт може да се разходват и за мерки, свързани със заетостта, при условия и по ред, определени от Министерския съвет.

§ 6. (1) Към пенсията или сбора от пенсиите, заедно с добавките и компенсациите към тях на всеки пенсионер, за месец януари, февруари и март 2021 г. се изплаща допълнителна сума в размер на 50 лв.
(2) Допълнителната сума по ал. 1 се изплаща над ограничението по § 7, ал. 2.

§ 7. (1) За 2021 г. не се прилага ограничението по § 6, ал. 1 и 2 от преходните и заключителните разпоредби на Кодекса за социално осигуряване.
(2) За 2021 г. максималният размер на получаваните една или повече пенсии без добавките към тях се определя в размер на 1440 лв.
(3) За 2021 г. добавката по чл. 84 от Кодекса за социално осигуряване се изчислява от ограничения по ал. 2 размер.
. . . . . .

§ 9. (1) Лицата, на които до 30 юни 2021 г. включително остават по-малко от 5 години до навършване на възрастта им по чл. 68, ал. 1 и на които не е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст, могат еднократно, в срок до 30 юни 2021 г., да упражнят правото на избор по чл. 4б за промяна на осигуряването им от универсален пенсионен фонд във фонд "Пенсии", съответно фонд "Пенсии за лицата по чл. 69" на държавното обществено осигуряване по реда на наредбата по чл. 179, ал. 3 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.
(2) Лицата, на които е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст с начална дата до 31 декември 2020 г. включително, с намален индивидуален коефициент съгласно чл. 70, ал. 10, имат право в срок до 30 юни 2021 г. да поискат преизчисляването и без намаление на индивидуалния коефициент, ако прехвърлят средствата от индивидуалната си партида в универсален пенсионен фонд във фонд "Пенсии", съответно фонд "Пенсии за лицата по чл. 69" на държавното обществено осигуряване. Прехвърлянето на средствата се заявява лично или от упълномощено с нотариално заверено пълномощно лице. Заявлението се подава до съответното пенсионноосигурително дружество, управляващо фонда, в който лицето е осигурено, чрез териториалното поделение на Националния осигурителен институт, което изплаща пенсията, едновременно със заявлението за преизчисляване на пенсията. Образците на заявления се утвърждават от управителя на Националния осигурителен институт.
(3) Пенсията за осигурителен стаж и възраст се преизчислява от първо число на месеца, следващ месеца на подаване на заявлението по ал. 2.
(4) Националният осигурителен институт изпраща подадените заявления по ал. 2 за прехвърляне на средствата до съответните пенсионноосигурителни дружества до първия работен ден от месеца, следващ месеца на подаването им. В първия работен ден от месеца, следващ месеца на подаване на заявленията, пенсионноосигурителното дружество изчислява размера на средствата по индивидуалните партиди на съответните лица по стойността на един дял, валидна за предходния работен ден, и закрива индивидуалните им партиди.
(5) Националният осигурителен институт изпраща информация на Националната агенция за приходите за подадените заявления по ал. 2 за прехвърляне на средствата в деня, следващ деня на подаването им.
(6) В 7-дневен срок от постановяване на разпореждане за преизчисляване на пенсията без намаление на индивидуалния коефициент териториалното поделение на Националния осигурителен институт изпраща по електронен път във формат, утвърден от управителя на института, информация за това на съответното пенсионноосигурително дружество, което в едномесечен срок от получаването и превежда натрупаните средства в индивидуалната партида на осигуреното лице в универсалния пенсионен фонд към фонд "Пенсии", съответно фонд "Пенсии за лицата по чл. 69" на държавното обществено осигуряване. В случай на постановен отказ за преизчисляване на пенсията дружеството възобновява воденето на партидата.
(7) Едновременно с превода на средствата по ал. 6 пенсионноосигурителното дружество изпраща по електронен път на Националния осигурителен институт информация за размера на преведените средства от всяка индивидуална партида във формат, утвърден от управителя на института. В 7-дневен срок от превода дружеството изпраща на осигурените лица с писма с обратна разписка извлечения от индивидуалните им партиди и ги уведомява за извършеното прехвърляне на средствата.
(8) От първо число на месеца, следващ месеца, в който е подадено заявлението за преизчисляване на пенсията, всички дължими за лицето осигурителни вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване в универсален пенсионен фонд се превеждат във фонд "Пенсии", съответно фонд "Пенсии за лицата по чл. 69" на държавното обществено осигуряване. В 7-дневен срок от постановяване на разпореждане за отказ за преизчисляване на пенсията Националният осигурителен институт изпраща по електронен път информация за това на Националната агенция за приходите. В 10-дневен срок от получаването на информацията за постановения отказ Националната агенция за приходите превежда всички дължими за лицето осигурителни вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване в универсален пенсионен фонд по сметка на съответния универсален пенсионен фонд, в който лицето е било осигурявано преди подаването на заявлението по ал. 2.

(9) В случаите на нарушение на ал. 4, 6, 7 и ал. 8, изречение първо заместник-председателят на Комисията за финансов надзор, ръководещ Управление "Осигурителен надзор", прилага мярката по чл. 344, ал. 1, т. 1 и/или налага по реда на чл. 354 съответно административно наказание по чл. 351 или 352.

. . . . . .

§ 12. В 4-месечен срок от влизането в сила на закона Министерският съвет определя реда и начина за прилагане на чл. 70, ал. 10 и 19 от Кодекса за социално осигуряване в наредбата по чл. 106 от същия закон.

. . . . . .

§ 14. Законът влиза в сила от 1 януари 2021 г. с изключение на:
1. параграф 8, т. 1, буква "а", която влиза в сила от 1 януари 2023 г.;
2. параграф 8, т. 6, 8, 9 и т. 17, буква "б", които влизат в сила от 1 септември 2021 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА РЕЗЕРВА НА ВЪОРЪЖЕНИТЕ СИЛИ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

(ОБН. - ДВ, БР. 109 ОТ 2020 Г., В СИЛА ОТ 22.12.2020 Г.)

§ 36. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА КРЕДИТНИТЕ ИНСТИТУЦИИ

(ОБН. - ДВ, БР. 12 ОТ 2021 Г., В СИЛА ОТ 12.02.2021 Г.)

§ 81. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник" с изключение на § 56, т. 1, буква "г" - относно т. 20 и 21, и т. 5 - относно ал. 8, които влизат в сила от 28 юни 2021 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОДЕКСА ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА КОДЕКСА ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

(ОБН. - ДВ, БР. 19 ОТ 2021 Г.)

§ 107. Лицата, на които до 30 юни 2021 г. включително остават по-малко от 5 години до навършване на възрастта им по чл. 68, ал. 1 и на които не е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст, може еднократно в срок до 30 юни 2021 г. да упражнят правото на избор по чл. 124а, ал. 1 за промяна на осигуряването им от фонд "Пенсии", съответно фонд "Пенсии за лицата по чл. 69", на държавното обществено осигуряване в универсален пенсионен фонд по реда на наредбата по чл. 179, ал. 3 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.

§ 108. До 30 юни 2021 г. Комисията за финансов надзор:
1. приема подзаконовите нормативни актове по прилагането на този закон;
2. привежда подзаконовите нормативни актове по прилагането на закона в съответствие с този закон.

§ 109. До 31 август 2021 г. пенсионноосигурителните дружества привеждат дейността си в съответствие с изискванията на този закон и на подзаконовите нормативни актове по прилагането му.

§ 110. До 31 август 2021 г. банките-попечители привеждат дейността си в съответствие с изискванията на този закон и на подзаконовите нормативни актове по прилагането му.

§ 111. С влизането в сила на този закон съществуващите пенсионни резерви за изплащане на пожизнени пенсии от универсалните пенсионни фондове се преобразуват в резерви за гарантиране изплащането на пожизнени пенсии.

§ 112. До 31 август 2021 г. пенсионноосигурителните дружества:
1. привеждат размера на резервите по чл. 193, ал. 8 в съответствие с изискванията на този закон;
2. създават резерва по чл. 193а, ал. 1, като прехвърлят в него освободените средства от резервите по чл. 193, ал. 8 след привеждането на размера им в съответствие по т. 1;
3. привеждат капитала си в съответствие с изискванията на чл. 121в, ал. 2 - 7.

§ 113. (1) До 31 юли 2021 г. включително Националната агенция за приходите предоставя еднократно на пенсионноосигурителните дружества информация за брутния размер на преведените осигурителни вноски за осигурените лица в управляваните от тях универсални пенсионни фондове към 30 юни 2021 г.
(2) Информацията по ал. 1 включва и данните за брутния размер на преведените осигурителни вноски от Националния осигурителен институт.

§ 114. До 31 декември 2025 г. Министерството на труда и социалната политика извършва оценка на предлаганите продукти от универсалните пенсионни фондове, на действието на механизма за тяхното изчисляване и актуализация и на предлаганите гаранции, предвидените резерви и изискванията към капитала на пенсионноосигурителните дружества.

ЗАКОН ЗА ДРУЖЕСТВАТА СЪС СПЕЦИАЛНА ИНВЕСТИЦИОННА ЦЕЛ И ЗА ДРУЖЕСТВАТА ЗА СЕКЮРИТИЗАЦИЯ

Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БЮДЖЕТА НА ДЪРЖАВНОТО ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ ЗА 2021 Г.

(ОБН. - ДВ, БР. 77 ОТ 2021 Г., В СИЛА ОТ 01.09.2021 Г.)

§ 14. Законът влиза в сила от 1 септември 2021 г., с изключение на § 9, § 11, т. 2 и § 13, които влизат в сила от 25 декември 2021 г.

Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЗА 2021 Г.

(ОБН. - ДВ, БР. 77 ОТ 2021 Г., В СИЛА ОТ 16.09.2021 Г.)

§ 13. Този закон влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник" с изключение на § 11, т. 2, която влиза в сила от 1 септември 2021 г.

Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА БЮДЖЕТА НА ДЪРЖАВНОТО ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ ЗА 2022 Г.

(ОБН. - ДВ, БР. 18 ОТ 2022 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2022 Г.)

§ 4. За 2022 г. не се отчислява общ резерв на фондовете по чл. 18 от Кодекса за социално осигуряване.
. . . . . .

§ 6. (1) Ограничението по § 6, ал. 1 и 2 от преходните и заключителните разпоредби на Кодекса за социално осигуряване не се прилага за 2022 г.
(2) Максималният размер на получаваните една или повече пенсии без добавките към тях за 2022 г. се определя в размер на 1500 лв.
(3) За 2022 г. добавката по чл. 84 от Кодекса за социално осигуряване се изчислява от ограничения размер по ал. 2.

§ 7. (1) За месеците април, май и юни 2022 г. към пенсиите се изплаща сума, представляваща разликата между:
1. сумата от месечния размер на пенсията или месечния сбор от пенсиите, преизчислени на основание § 7е от преходните и заключителните разпоредби на Кодекса за социално осигуряване, заедно с добавките и компенсациите, включително и с допълнителната сума от 60 лв., изплащана на основание Постановление № 479 от 30 декември 2021 г. за одобряване на допълнителен трансфер по бюджета на държавното обществено осигуряване за 2021 г. (ДВ, бр. 1 от 2022 г.) и сумата от месечния размер на пенсията или месечния сбор от пенсиите за месец декември 2021 г. преди преизчисляването, заедно с добавките и компенсациите, включително и с допълнителната сума от 120 лв., изплащана на основание § 6, ал. 2 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2021 г.;
2. сумата от месечния размер на пенсията или месечния сбор от пенсиите, определени от 25 декември 2021 г. в съответствие с Постановление № 451 от 22 декември 2021 г. за определяне на нов размер на социалната пенсия за старост (ДВ, бр. 110 от 2021 г.) заедно с добавките и компенсациите, включително и с допълнителната сума от 60 лв., изплащана на основание Постановление № 479 от 30 декември 2021 г. за одобряване на допълнителен трансфер по бюджета на държавното обществено осигуряване за 2021 г. и сумата от месечния размер на пенсията или месечния сбор от пенсиите за месец декември 2021 г., определени до 25 декември 2021 г., заедно с добавките и компенсациите, включително и с допълнителната сума от 120 лв., изплащана на основание § 6, ал. 2 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2021 г.
(2) При изчисляване на разликата по ал. 1 не се изключват дължимите от пенсионера удръжки по наложени върху пенсиите запори по реда на Гражданския процесуален кодекс и Данъчно-осигурителния процесуален кодекс и удръжки за възстановяване на неоснователно получени суми за осигурителни плащания, както и средствата за добавката за чужда помощ по чл. 103 от Кодекса за социално осигуряване, които Националният осигурителен институт превежда на Агенцията за социално подпомагане на основание чл. 13, ал. 3 от Закона за личната помощ.
(3) Разликата по ал. 1 се изплаща, когато се дължи на извършеното на основание § 7е от преходните и заключителните разпоредби на Кодекса за социално осигуряване преизчисляване на пенсиите или на определените размери на пенсиите в съответствие с Постановление № 451 от 22 декември 2021 г. за определяне на нов размер на социалната пенсия за старост.
(4) Разликата в определения съгласно ал. 1 размер се изплаща от Националния осигурителен институт в един и същ размер за всеки от месеците, включени в периода от месец април до месец юни 2022 г.

§ 8. (1) Неплатеният отпуск по чл. 160, ал. 1 от Кодекса на труда до 90 работни дни, ползван през 2022 г., се зачита за трудов стаж.
(2) През 2022 г. за осигурителен стаж по чл. 9, ал. 2, т. 3 от Кодекса за социално осигуряване се зачита времето на неплатения отпуск до 90 работни дни.
. . . . . .

§ 11. Законът влиза в сила от 1 януари 2022 г., с изключение на:
1. параграф 9, т. 3, който влиза в сила от 1 април 2022 г.;
2. параграф 10, който влиза в сила от деня на обнародването на закона в "Държавен вестник".

Релевантни актове от Европейското законодателство

Директиви:

ДИРЕКТИВА (ЕС) 2017/828 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 17 май 2017 г. за изменение на Директива 2007/36/ЕО по отношение на насърчаването на дългосрочната ангажираност на акционерите
ДИРЕКТИВА (ЕС) 2016/2341 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 14 декември 2016 година относно дейностите и надзора на институциите за професионално пенсионно осигуряване (ИППО)
ДИРЕКТИВА 2014/50/ЕС НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 16 април 2014 година относно минималните изисквания за повишаване на мобилността на работниците между държавите членки чрез подобряване на придобиването и запазването на допълнителни пенсионни права
ДИРЕКТИВА 2013/14/ЕС НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 21 май 2013 година за изменение на Директива 2003/41/ЕО относно дейностите и надзора на институциите за професионално пенсионно осигуряване, Директива 2009/65/ЕО относно координирането на законовите, подзаконовите и административните разпоредби относно предприятията за колективно инвестиране в прехвърлими ценни книжа (ПКИПЦК) и Директива 2011/61/ЕС относно лицата, управляващи алтернативни инвестиционни фондове, по отношение на предоверяването на кредитни рейтинги

ДИРЕКТИВА 2011/61/ЕС НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 8 юни 2011 година относно лицата, управляващи алтернативни инвестиционни фондове и за изменение на директиви 2003/41/ЕО и 2009/65/ЕО и на регламенти (ЕО) № 1060/2009 и (ЕС) № 1095/2010
ДИРЕКТИВА 2010/78/ЕС НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 24 ноември 2010 година за изменение на директиви 98/26/ЕО, 2002/87/ЕО, 2003/6/ЕО, 2003/41/ЕО, 2003/71/ЕО, 2004/39/ЕО, 2004/109/ЕО, 2005/60/ЕО, 2006/48/ЕО, 2006/49/ЕО и 2009/65/ЕО във връзка с правомощията на Европейския надзорен орган (Европейски банков орган), Европейския надзорен орган (Европейски орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване) и Европейския надзорен орган (Европейски орган за ценни книжа и пазари) - (текст от значение за ЕИП)
ДИРЕКТИВА 2010/41/ЕС НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 7 юли 2010 година за прилагане на принципа на равно третиране на мъжете и жените, които извършват дейности в качеството на самостоятелно заети лица, и за отмяна на Директива 86/613/ЕИО на Съвета
ДИРЕКТИВА 2006/54/ЕО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 5 юли 2006 година за прилагането на принципа на равните възможности и равното третиране на мъжете и жените в областта на заетостта и професиите (преработена)
ДИРЕКТИВА 2004/113/ЕО НА СЪВЕТА от 13 декември 2004 година относно прилагане на принципа на равното третиране на мъжете и жените по отношение на достъпа до стоки и услуги и предоставянето на стоки и услуги
ДИРЕКТИВА 2003/41/ЕО на ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 3 юни 2003 година относно дейностите и надзора на институциите за професионално пенсионно осигуряване
ДИРЕКТИВА 2000/78/ЕО НА СЪВЕТА от 27 ноември 2000 година за създаване на основна рамка за равно третиране в областта на заетостта и професиите
ДИРЕКТИВА 98/49 ЕО НА СЪВЕТА от 29 юни 1998 година за запазване на правото на допълнителна пенсия на наети заети лица и самостоятелно заети лица на свободна практика, движещи се в границите на Общността
ДИРЕКТИВА 96/71/ЕО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 16 декември 1996 година относно командироването на работници в рамките на предоставянето на услуги
ДИРЕКТИВА 92/85/ЕИО НА СЪВЕТА от 19 октомври 1992 година за въвеждане на мерки за насърчаване подобряването на безопасността и здравето по време на работа на бременни работнички и на работнички родилки или кърмачки (Десета специална директива по смисъла на член 16, параграф 1 от Директива 89/391/ЕИО)
ДИРЕКТИВА 86/613/ЕИО НА СЪВЕТА от 11 декември 1986 година за прилагане принципа на равното третиране на мъжете и жените, които извършващи дейности в качеството на самостоятелно заети лица, включително и в сектора на земеделието, както и за закрила на самостоятелно заетите жени по време на бременност и майчинство (отм.)
ДИРЕКТИВА НА СЪВЕТА 86/378/ЕИО от 24 юли 1986 година относно прилагането на принципа на равното третиране на мъжете и жените в професионалните социално-осигурителни схеми (отм.)
ДИРЕКТИВА 79/7/ЕИО НА СЪВЕТА от 19 декември 1978 година относно постепенното прилагане на принципа на равното третиране на мъжете и жените в сферата на социалното осигуряване

Регламенти:

РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2019/2088 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 27 ноември 2019 година относно оповестяването на информация във връзка с устойчивостта в сектора на финансовите услуги
РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2015/2365 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 25 ноември 2015 г. относно прозрачността при сделките за финансиране с ценни книжа и при повторното използване, и за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012.
РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1286/2014 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 26 ноември 2014 година относно основните информационни документи за пакети с инвестиционни продукти на дребно и основаващи се на застраховане инвестиционни продукти (ПИПДОЗИП)
РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 648/2012 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 4 юли 2012 година относно извънборсовите деривати, централните контрагенти и регистрите на транзакции
РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 492/2011 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 5 април 2011 година относно свободното движение на работници в Съюза
РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1095/2010 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 24 ноември 2010 година за създаване на Европейски надзорен орган (Европейски орган за ценни книжа и пазари), за изменение на Решение № 716/2009/ЕО и за отмяна на Решение 2009/77/ЕО на Комисията
РЕГЛАМЕНТ (ЕО) № 1060/2009 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 16 септември 2009 година относно агенциите за кредитен рейтинг
РЕГЛАМЕНТ (ЕО) № 987/2009 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 16 септември 2009 година за установяване процедурата за прилагане на Регламент (ЕО) № 883/2004 за координация на системите за социална сигурност (текст от значение за ЕИП и за Швейцария)
РЕГЛАМЕНТ (ЕО) № 883/2004 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 29 април 2004 година за координация на системите за социална сигурност (Текст от значение за ЕИП и Швейцария)
РЕГЛАМЕНТ (ЕО) № 1223/98 НА СЪВЕТА от 4 юни 1998 година за изменение на Регламент (ЕИО) № 1408/71 за прилагането на схеми за социално осигуряване на заети лица, самостоятелно заети лица и членове на техните семейства, които се движат в рамките на Общността, и на Регламент (ЕИО) № 574/72 за определяне на процедурата за прилагане на Регламент (ЕИО) № 1408/71
РЕГЛАМЕНТ (ЕИО) № 1247/92 НА СЪВЕТА от 30 април 1992 година за изменение на Регламент (ЕИО) № 1408/71 за прилагането на схеми за социално осигуряване на заети лица, самостоятелно заети лица и членове на техните семейства, които се движат в рамките на Общността
РЕГЛАМЕНТ (ЕИО) № 574/72 НА СЪВЕТА от 21 март 1972 година относно определяне на реда за прилагане на Регламент (ЕИО) № 1408/71 за прилагането на схеми за социално осигуряване на заети лица и техните семейства, които се движат в рамките на Общността (отм.)
РЕГЛАМЕНТ (ЕИО) № 1408/71 НА СЪВЕТА от 14 юни 1971 година за прилагането на схеми за социално осигуряване на наети лица и членове на техните семейства, които се движат в рамките на Общността (отм.)
РЕГЛАМЕНТ (ЕИО) № 1251/70 НА КОМИСИЯТА от 29 юни 1970 година относно правото на работници да останат на територията на държава-членка след като са били наети в същата държава (отм.)
РЕГЛАМЕНТ (ЕИО) № 1612/68 НА СЪВЕТА от 15 октомври 1968 година относно свободното движение на работници в Общността (отм.)
РЕГЛАМЕНТ (ЕИО, Евратом, ЕОВС) № 259/68 НА СЪВЕТА от 29 февруари 1968 година относно определяне на Правилника за длъжностните лица и условията за работа на други служители на Европейските общности и относно постановяване на специални мерки, временно приложими за длъжностните лица на Комисията

Решения:

РЕШЕНИЕ № 151 от 22 април 1993 г. относно приложението на член 10а от Регламент (ЕЕС) № 1408/71 и член 2 от Регламент (ЕЕС) № 1247/92 (94/602/ЕС)

Новини

Правителството обмисля да обяви форсмажор заради войната в Украйна
16.03.2022 16:54

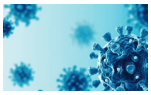

Лаура Кьовеши: Получихме рекорден брой сигнали от България
16.03.2022 16:28

След 9-часов маратон, правната комисия реши да закрие спецсъда
16.03.2022 16:09

Законодателство и актове във връзка с COVID-19

COVID-19 - Актуална нормативна уредба за периода 01.01 - 31.01.2022 г.
15.02.2022

Спектър

Таблетът Dell Latitude 7220 в помощ на научната работа на българската полярна експедиция при минусови температури
2022-03-16

Форум

- Калканна стена - достъп
  от **probcho** на *16.03 19:23 3 мнения*
- Името на фирмата ми -регистрирано от друг с търг. марка
  от **dimist** на *16.03 11:51 2 мнения*
- Продажба на МПС платен данък
  от **viachy** на *16.03 10:40 4 мнения*

Посети форума

© Lex.bg | общи условия | политика за поверителност | за нас | реклама